

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ

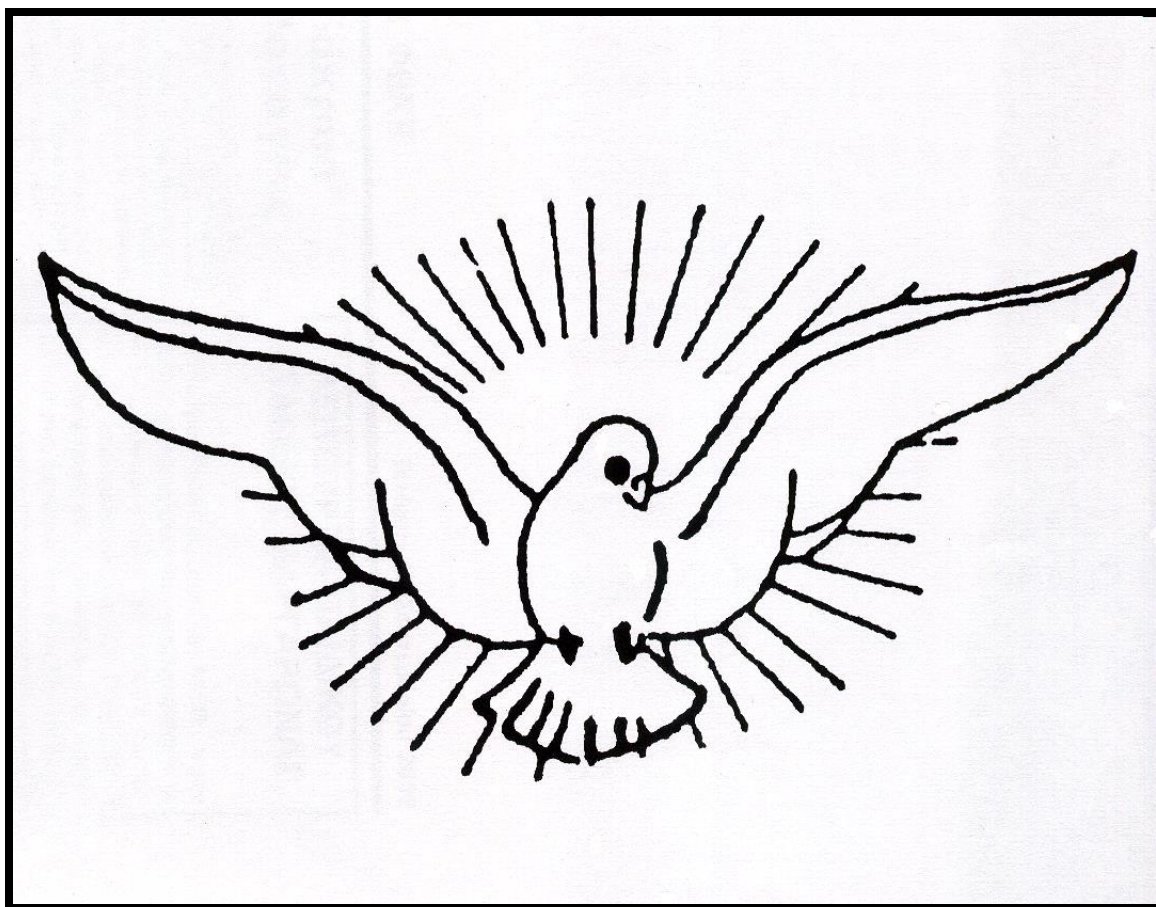
ΤΥΠΙΚΟ

ΟΛΩΝ

ΤΩΝ ΟΡΘΩΝ

ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟ

ΤΡΙΩΔΙΟΥ

Ευλόγησε ο Θεός την Εκκλησία Σου και τον κόσμο Σου άπαντα.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Ω Ν			
Α/Α	Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α	ΣΕΛΙΔΕΣ	
		ΑΠΟ	ΕΩΣ
3	Ο ΟΡΘΡΟΣ - ΜΕΡΟΣ Γ΄	1	317
	ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	3	7
	Σύντομο Βιογραφικό	10	10
	Πρόλογος του συγγραφέα	11	12
	A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΤΡΙΩΔΙΟ	14	20
	Γ. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΟΡΘΡΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ	1	317
	Γ1. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΟΡΘΡΩΝ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΟΥ ΚΑΘΕΑΥΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ	21	137
	B. ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΚΑΘΕΑΥΤΟ ΤΡΙΩΔΙΟ	22	26
	<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄:</u> <i>ΟΙ ΟΡΘΡΟΙ ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΤΟΥ ΚΑΘΕΑΥΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ</i>	27	63
	1. Ακολουθία του Όρθρου της Κυριακής Καθεαυτού Τριωδίου, Χωρίς Εορταζόμενο Άγιο	28	33
	2. Ακολουθία του Όρθρου της Κυριακής Καθεαυτού Τριωδίου, με Μικρό ή Μεγάλο Εορταζόμενο Άγιο	34	46
	3. Ακολουθία του Όρθρου της Κυριακής Καθεαυτού Τριωδίου, με Δεσποτική Εορτή	47	54
	4. Ακολουθία του Όρθρου της Κυριακής Καθεαυτού Τριωδίου, με Θεομητορική Εορτή	55	63
	<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄:</u> <i>ΟΙ ΟΡΘΡΟΙ ΤΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΤΟΥ ΚΑΘΕΑΥΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ</i>	64	137
	Οι Καθημερινές του Καθεαυτού Τριωδίου	65	67
	5. Ακολουθία του Όρθρου της Καθημερινής του Καθεαυτού Τριωδίου, Χωρίς Εορταζόμενο Άγιο	68	77
	5Α) Όταν η Καθημερινή περιλαμβάνεται στις ημέρες που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου	69	76
	5Β) Όταν η Καθημερινή δεν περιλαμβάνεται στις ημέρες που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου	77	77

	6. Ακολουθία του Όρθρου της Καθημερινής του Καθεαυτού Τριωδίου, με μικρό εορταζόμενο Άγιο	78	87
	6A) Όταν η Καθημερινή περιλαμβάνεται στις ημέρες που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου	79	86
	6B) Όταν η Καθημερινή δεν περιλαμβάνεται στις ημέρες που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου	87	87
	7. Ακολουθία του Όρθρου της Καθημερινής του Καθεαυτού Τριωδίου, με μεγάλο εορταζόμενο Άγιο	88	89
	8. Ακολουθία του Όρθρου της Καθημερινής του Καθεαυτού Τριωδίου, με Δεσποτική ή Θεομητορική Εορτή	90	91
	9. Ακολουθία του Όρθρου της Καθημερινής του Σαββάτου την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου	92	137
	9A) Όταν η Καθημερινή του Σαββάτου περιλαμβάνεται στις ημέρες που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου	93	136
	9A.ι) Καθημερινή του Σαββάτου- Ψυχοσάββατου την περίοδο Καθεαυτού Τριωδίου	94	101
	9A.ιι) Καθημερινή του Σαββάτου πριν την Κυριακή της Τυρινής την περίοδο Καθεαυτού Τριωδίου	102	136
	9A.ιι. α) Καθημερινή του Σαββάτου πριν την Κυριακή της Τυρινής την περίοδο Καθεαυτού Τριωδίου χωρίς εορταζόμενο Άγιο	103	114
	9A.ιι. β) Καθημερινή του Σαββάτου πριν την Κυριακή της Τυρινής την περίοδο Καθεαυτού Τριωδίου με μικρό εορταζόμενο Άγιο	115	124
	9A.ιι. γ) Καθημερινή του Σαββάτου πριν την Κυριακή της Τυρινής την περίοδο Καθεαυτού Τριωδίου με μεγάλο εορταζόμενο Άγιο	125	136
	9B) Όταν η Καθημερινή του Σαββάτου δεν περιλαμβάνεται στις ημέρες που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου	137	137

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Ω Ν			
Α/Α	Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α	Σ Ε Λ Ι Δ Ε Σ	
		ΑΠΟ	ΕΩΣ
3	Ο ΟΡΘΡΟΣ - ΜΕΡΟΣ Γ΄	1	317
	Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΤΡΙΩΔΙΟ	14	20
	Γ. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΟΡΘΡΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ	1	317
	Γ2. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΟΡΘΡΩΝ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ	138	243
	<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄:</u> <i>ΟΙ ΟΡΘΡΟΙ ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ</i>	139	178
	Δ. ΠΡΟΛΟΓΟΣ	140	146
	1. Ακολουθία του Όρθρου της Κυριακής Μεγάλης Σαρακοστής, Χωρίς Εορταζόμενο Άγιο από Μηνιαίο	147	152
	2. Ακολουθία του Όρθρου της Κυριακής Μεγάλης Σαρακοστής, με Μικρό ή Μεγάλο Εορταζόμενο Άγιο από το Μηνιαίο	153	167
	3. Ακολουθία του Όρθρου της Κυριακής Καθεαυτού Τριωδίου, με Δεσποτική Εορτή από το Μηνιαίο	168	170
	4. Ακολουθία του Όρθρου της Κυριακής Καθεαυτού Τριωδίου, με Θεομητορική Εορτή από το Μηνιαίο	171	178
	<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄:</u> <i>ΟΙ ΟΡΘΡΟΙ ΤΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ</i>	179	233
	Ε. ΠΡΟΛΟΓΟΣ	180	182
	5. Ακολουθία του Όρθρου Καθημερινής της Μεγάλης Σαρακοστής, Χωρίς μικρό ή μεγάλο Εορταζόμενο Άγιο από Μηνιαίο	183	190
	6. Ακολουθία του Όρθρου Καθημερινής της Μεγάλης Σαρακοστής, με Μικρό Εορταζόμενο Άγιο από το Μηνιαίο	191	201
	7. Ακολουθία του Όρθρου Καθημερινής της Μεγάλης Σαρακοστής, με μεγάλο εορταζόμενο Άγιο από το Μηνιαίο	202	204

8. Ακολουθία του Όρθρου Καθημερινής της Μεγάλης Σαρακοστής, με Δεσποτική ή Θεομητορική Εορτή από το Μηνιαίο	205	206
9. Ακολουθία του Όρθρου της Καθημερινής του Σαββάτου Μεγάλης Σαρακοστής	207	233
ΣΤ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	208	208
9Α) Ακολουθία Όρθρου του Σαββάτου της Μεγάλης Σαρακοστής, Χωρίς μικρό ή μεγάλο Εορταζόμενο Άγιο από Μηνιαίο	209	218
9Β) Ακολουθία Όρθρου του Σαββάτου της Μεγάλης Σαρακοστής, με μικρό Εορταζόμενο Άγιο από Μηνιαίο	219	223
9Γ) Ακολουθία Όρθρου του Σαββάτου της Μεγάλης Σαρακοστής, με μεγάλο Εορταζόμενο Άγιο από Μηνιαίο	224	224
9Δ) Ακολουθία της Καθημερινής του Σαββάτου της Μεγάλης Σαρακοστής, με Δεσποτική ή Θεομητορική Εορτή από Μηνιαίο	225	225
10. Ακολουθία του Όρθρου της Καθημερινής του Σαββάτου του Λαζάρου της Μεγάλης Σαρακοστής	226	233
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄: <i>ΟΙ ΟΡΘΡΟΙ ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ</i> <i>- ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Γ΄</i>	234	243
5. Ακολουθία του Όρθρου της Κυριακής των Βαΐων, Δεσποτική Εορτή από το Τριώδιο	235	243

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Ω Ν			
Α/Α	Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α	ΣΕΛΙΔΕΣ	
		ΑΠΟ	ΕΩΣ
3	Ο ΟΡΘΡΟΣ - ΜΕΡΟΣ Γ΄	1	317
	A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΤΡΙΩΔΙΟ	14	20
	Γ. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΟΡΘΡΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ	1	317
	Γ3. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΟΡΘΡΩΝ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ	244	316
	A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	245	246
	B. ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΟΡΘΡΟΥΣ Της ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ	247	254
	1. Ακολουθία του Όρθρου της Κυριακής των Βαΐων το βράδυ (ή Όρθρος της Μεγάλης Δευτέρας)	255	262
	2. Ακολουθία του Όρθρου της Μεγάλης Δευτέρας το βράδυ (ή Όρθρος της Μεγάλης Τρίτης)	263	269
	3. Ακολουθία του Όρθρου της Μεγάλης Τρίτης το βράδυ (ή Όρθρος της Μεγάλης Τετάρτης)	270	277
	4. Ακολουθία του Όρθρου της Μεγάλης Τετάρτης το βράδυ (ή Όρθρος της Μεγάλης Πέμπτης)	278	285
	5. Ακολουθία του Όρθρου της Μεγάλης Πέμπτης το βράδυ (ή Όρθρος της Μεγάλης Παρασκευής)	286	296
	6. Ακολουθία του Όρθρου της Μεγάλης Παρασκευής το βράδυ (ή Όρθρος του Μεγάλου Σαββάτου)	297	305
	7. Ακολουθία του Εσπερινού & Θείας Λειτουργίας του Μεγ. Βασιλείου, που τελείται το πρωΐ του Μεγάλου Σαββάτου	306	311
	8. Ακολουθία του Όρθρου του Μεγάλου Σαββάτου το βράδυ ή Εισαγωγικά πριν την Ανάσταση	312	316

Κόκκινη Εκκλησιά (Βουλγαρέλι, Δήμου Αθαμανίας, νομού Άρτας)

Ο κάθε Ναός του Θεού του Αγίου πρέπει να είναι διακοσμημένος όχι μόνον υλικά, κατά το άψυχο υλικό του, αλλά και πνευματικά κατά το έμψυχο υλικό του που είναι οι ψυχές μας.

Και όπως είναι χτισμένες όλες οι πέτρες και αποτελούν ένα Ναό και ένα σκοπό υπηρετούν, έτσι και οι ψυχές των χριστιανών πρέπει να είναι δεμένες και χτισμένες μέσα στην εκκλησία η μια δίπλα στην άλλη και να αποτελούν ένα δημιούργημα όλες μαζί και έναν επίσης πνευματικό ναό έμψυχο να αποτελούν. Κι όπως η κάθε πέτρα έχει την δική της οντότητα και σκοπό στον ναό, έτσι και η κάθε ψυχή έχει την δική της οντότητα και σκοπό και ύπαρξη στον μεγάλο πνευματικό ναού του Θεού μας.

Και όπως ο Κύριός μας κάθεται στον άψυχο Ναό, έτσι πρέπει να κάθεται και να βασιλεύει μέσα στον έμψυχο ναό των ψυχών μας. Θρόνος και Δεσποτικό Θεού να γίνουν οι ψυχές μας και η Εκκλησία μας.

Απαγορεύεται η φωτοτυπία ή ανατύπωση μέρους ή όλου του βιβλίου, για εμπορικούς κλπ λόγους χωρίς την άδεια του συγγραφέα.

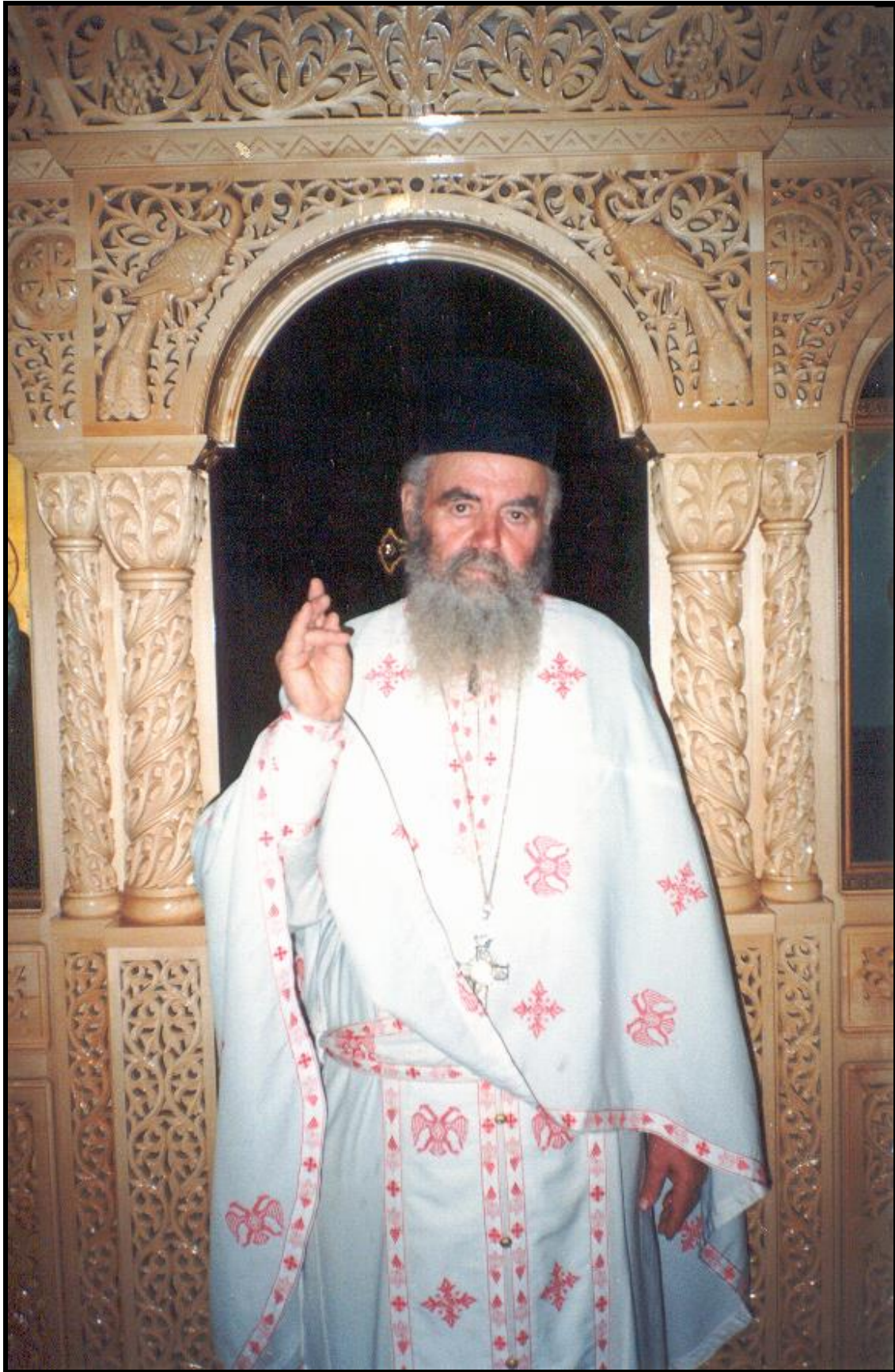
Κάθε γνήσιο αντίγραφο φέρει την υπογραφή του συγγραφέα.

Έκδοση Πρώτη
Θεσπρωτικό 17 Μαρτίου 2006
Ο συγγραφέας

.....

Χαράλαμπος Θ. Δράκος

Copyright 2006 – Δράκος Χαράλαμπος

Η ευλογία του Κυρίου μας και του παπα-Γιώργη να μας σκέπει πάντοτε.

Πρόλογος του συγγραφέα

Αν ο Όρθρος, από πλευράς τυπικού, θεωρείται και είναι η πιο δύσκολη ακολουθία της εκκλησίας μας,

τότε ο Όρθρος του Τριωδίου είναι ό,τι πιο πολύπλοκο υπάρχει από πλευράς τυπικού στις ακολουθίες της εκκλησίας μας.

Γνωρίζοντας τα παραπάνω, πολύ σκεφτόμουν να ξεκινήσω ν' ασχοληθώ με τον Όρθρο του Τριωδίου. Η πολυπλοκότητά του είναι τόσο μεγάλη, πολυσχιδής, δαιδαλώδης και λαβυρινθώδης, ώστε να το σκέφτεται πολύ σοβαρά κανείς αν πρέπει να επιχειρήσει τέτοια εργασία.

Παρότι είχα τεράστια πείρα στην δόμηση της ακολουθίας του Όρθρου (είχα ήδη γράψει το βιβλίο: «Όρθρος σε περίοδο Μηνιαίου – Μέρος Α΄»), δεν είχα το κουράγιο να προχωρήσω στον Όρθρο του Τριωδίου, για τους λόγους που ανέφερα.

Η αιτία, όμως, που άρχισα να γράφω το τυπικό του Όρθρου του Τριωδίου (και να το τελειώσω), ήταν η διαρκής παρακίνηση πολλών συναδέλφων ιεροψαλτών και άλλων φίλων μου. Αυτοί γνωρίζοντας την τεράστια αξία της γνώσης του τυπικού, ιδίως στην περίπτωση του Όρθρου του Τριωδίου, που είναι και το πιο περίπλοκο και λαβυρινθώδες, επέμεναν συνέχεια αλλά και περίμεναν από μένα να προχωρήσω στην συγγραφή του, ώστε να τελειώνει μια και καλή και το θέμα του τυπικού του Τριωδίου.

Έτσι ξεκίνησα και προχώρησα. Με πολύ μεγάλους κόπους, νύχτα και μέρα, και μάλιστα για ένα τέτοιο βιβλίο που αναφέρεται στην υπηρεσία των ιερών και των αγίων της εκκλησίας μας, εργάστηκα και το ολοκλήρωσα.

Άλλο χαρακτηριστικό της σωστής σειράς της δόμησης των ενοτήτων του Όρθρου του Τριωδίου δεν είναι οι εξειδικευμένες γνώσεις του τυπικού μόνον. Το νέο χαρακτηριστικό του Όρθρου του Τριωδίου είναι προπάντων ότι για ν' ασχοληθεί κανείς μ' αυτό πρέπει να συλλάβει πολύ καλά και το νόημα και το πνεύμα της αποστολικής εκκλησίας για να στηρίξει τις θέσεις του, επειδή ειδικά το Τριώδιο εκπέμπει (είναι ένα βιβλίο-σταθμός που εκπέμπει) μηνύματα σε ανθρώπους που δίνουν μεγάλους αγώνες σωματικούς και πνευματικούς όλη την περίοδο που ισχύει το Τριώδιο. Έτσι η ευθύνη της συλλογής, της ιεράρχησης-ταξινόμησης αλλά και της βαθιάς κατανόησης των νοημάτων του Τριωδίου, δεν είναι άσχετα με την όλη δόμηση των ενοτήτων του Όρθρου. Πολλές θεματικές ενότητες δόμησης του Όρθρου του Τριωδίου (στην πορεία θα τις αναφέρουμε συχνά), δεν αιτιολογούνται με κανέναν άλλο τρόπο.

Παίρνοντας δύναμη από την στάση των συναδέλφων μου ιεροψαλτών, προχωρούσα κάθε φορά. Αλήθεια, πόσο καλό προκύπτει, όταν δίνεις

κουράγιο και λες καλά λόγια κι ενθαρρύνεις κάποιον! Κι αυτός θέλοντας να τους εξυπηρετήσει, δεσμεύεται κάτω από τις πιέσεις των και αισθάνεται στη συνέχεια ηθική υποχρέωση, αφού ήδη τους έχει πει ότι θα τους δώσει εκείνο που περιμένουν.

Για τον λόγο αυτό, το παρόν βιβλίο το αφιερώνω εξαιρετικά σ' αυτούς, στους συναδέλφους μου ιεροψάλτες, στους εργάτες του Αναλογίου.

Ο ίδιος αισθάνομαι μεγάλη την χαρά για την παράδοση κι αυτού του βιβλίου στον κόσμο των ιεροψαλτών, τον οποίο κόσμο προσπαθούμε να καταστήσουμε ο καθένας μας ακόμη πιο πλούσιο σε πνευματικά αγαθά. Γιατί τέτοια βιβλία, αν μη τι άλλο, περιουσία του αναλογίου αποτελούν, βοήθεια στην εκκλησία αποτελούν, σημαντική εξοικονόμηση χρόνου φέρουν για την ταχεία εκμάθηση των καθηκόντων των ιεροψαλτών και επιπλέον εμπνέουν εμπιστοσύνη και αυτοπεποίθηση τους εργάτες του αμπελώνα της εκκλησίας μας.

ΣΕΙΡΑ ΒΙΒΛΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΨΑΛΤΗ

ΒΙΒΛΙΟ 3ο.

«Ο ΟΡΘΡΟΣ:

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ

ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΟΡΘΡΩΝ

ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΡΙΩΔΙΟΥ»

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΣΤΟ

ΤΡΙΩΔΙΟ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Όπως και στον Όρθρο την περίοδο που ισχύει το Μηνιαίο, έτσι και εδώ στον Όρθρο την περίοδο που ισχύει το Τριώδιο, πήραμε το Τυπικό που ισχύει στις ενοριακές εκκλησίες (Ενοριακό Τυπικό) κι όχι το Μοναστηριακό Τυπικό.

Έτσι, έχουμε κι εδώ τις διαφορές μεταξύ Ενοριακού και Μοναστηριακού Τυπικού, όπως:

Στο Ενοριακό τυπικό μετά τον Εξάψαλμο ψάλλουμε το «Θεός Κύριος» στο Αλληλουγάριο του Όρθρου την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής (περίοδος Καθεαυτού Τριωδίου), ενώ στο Μοναστηριακό τυπικό την περίοδο της Μ. Σαρακοστής ψάλλουμε το: «Εκ νυκτός ορθρίζει το πνεύμά μου ...». Την περίοδο όμως του καθεαυτού Τριωδίου και στο Ενοριακό αλλά και στο Μοναστηριακό τυπικό ψάλλουμε το: «Θεός Κύριος...».

Στο Ενοριακό τυπικό δεν ψάλλουμε τους Τριαδικούς Ύμνους (του τρέχοντος ήχου, αμέσως μετά το Αλληλουγάριο), αλλά τους παραλείπουμε, ενώ στο Μοναστηριακό τυπικό τους ψάλλουμε (οι Τριαδικοί Ύμνοι βρίσκονται στο τέλος του βιβλίου της Παρακλητικής).

Στο Ενοριακό Τυπικό, δεν ψάλλουμε τα Φωταγωγικά του Ήχου (βρίσκονται στο τέλος του βιβλίου της Παρακλητικής).

Στο Ενοριακό τυπικό ψάλλουμε-διαβάζουμε εξ Ωδές τις Κυριακές και τέσσερις τις Καθημερινές, ενώ στο Μοναστηριακό τυπικό ψάλλουμε-διαβάζουμε και τις εννέα Ωδές.

Στο Ενοριακό Τυπικό, δεν διαβάζουμε ούτε ψάλλουμε Καθίσματα από το Ψαλτήρι, στην αρχή του Όρθρου.

Επίσης, μερικές Ωδές που λέγονται «Σταυρώνυμα» διαβάζονται μόνο στα μοναστήρια κι όχι στους ναούς πόλεων και των άλλων ενοριών. Διαβάζουμε-ψάλλουμε τις Κυριακές τις εξ πρώτες Ωδές και όχι την έβδομη, όγδοη και ένατη Ωδή, όπως προβλέπει το Μοναστηριακό Τυπικό.

Πρέπει λοιπόν και στην περίπτωση του Όρθρου του Τριωδίου, να έχουμε μια σαφή εικόνα της τάξης του Τυπικού των Όρθρων του Τριωδίου όπως έχει η τάξη του Ενοριακού Τυπικού.

Μια γενική, επίσης, ενημέρωση στο Τριώδιο, θα μας βοηθήσει.

Η περίοδος αυτή του Τριωδίου αρχίζει όταν από Λειτουργικής πλευράς χρησιμοποιούμε στις ακολουθίες του Όρθρου της Κυριακής τρεις Ωδές: Ωδή από το βιβλίο της Παρακλητικής, Ωδή από το βιβλίο του Τριωδίου και Ωδή από το βιβλίο του Μηνιαίου (αν έχουμε μικρό εορταζόμενο άγιο ή μη εορταζόμενο άγιο την Κυριακή ή έχουμε Δεσποτική Εορτή σε Κυριακή δεν ισχύουν οι τρεις Ωδές, αλλά οι δύο, όπως θα δούμε και στην συνέχεια). Επειδή όμως έχουμε την περίοδο της έναρξης του Τριωδίου να ισχύουν και οι τρεις Ωδές που αναφέραμε παραπάνω, πήρε και το όνομά της αυτή η περίοδος. Αργότερα, προκειμένου να γίνει καλύτερα η

προετοιμασία των χριστιανών με βάση καθαρά το μεγάλο νόημα των ημερών της Μεγάλης Εβδομάδας που έρχονται, φαίνεται ότι καταργήθηκε το βιβλίο του Μηνιαίου (μιλάμε για την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής και μετά). Επίσης, ορίστηκαν τότε ν' αναφέρονται στο Τριώδιο όλες οι ημέρες (ξεχωριστά η καθεμιά) για τις οποίες θα γίνεται Ακολουθία την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής και μετά, κι έτσι είναι γραμμένες ξεχωριστά οι μέρες αυτές στο Τριώδιο (αντί να είναι γραμμένες στο Μηνιαίο, το οποίο και καταργήθηκε), όπως θα εξηγήσουμε και παρακάτω.

Το Τριώδιο αρχίζει με την Κυριακή του Τελώνη και του Φαρισαίου.

Τελειώνει το βράδυ του Σαββάτου, πριν ακριβώς αρχίσει η Ακολουθία της Ανάστασης του Κυρίου και Θεού μας Ιησού Χριστού.

Από την 1^η μέρα του Τριωδίου (= από Κυριακή του Τελώνη και Φαρισαίου) μέχρι το Πάσχα θέλουμε 70 μέρες ή 10 εβδομάδες.

Από την αρχή της μεγάλης Σαρακοστής (= από Καθαρή Δευτέρα μέχρι την Κυριακή των Βαΐων το πρωί) θέλουμε 42 μέρες.

Από την αρχή της μεγάλης Σαρακοστής (= από Καθαρή Δευτέρα μέχρι την Κυριακή του Πάσχα) θέλουμε 49 μέρες.

Όλη την περίοδο αυτή του Τριωδίου που είναι 10 εβδομάδες, την διαιρούμε εδώ σε τρεις υποπεριόδους. Την διακρίνουμε σε τρεις υποπεριόδους, επειδή την καθεμιά από αυτές τις υποπεριόδους η Εκκλησία μας ακολουθεί ξεχωριστό τυπικό. Παράλληλα, γίνεται και αντίστοιχη κλιμάκωση των πνευματικών αγώνων των χριστιανών, όπως θα εξηγήσουμε και παρακάτω. Η καθεμιά από τις τρεις υποπεριόδους του Τριωδίου, αποτελεί και μια δική της ξεχωριστή περίοδο. Έτσι, το Τριώδιο το διακρίνουμε σε τρεις υποπεριόδους του, που είναι:

Α΄) Η περίοδος του Καθεαυτού Τριωδίου,

Β΄) Η περίοδος της Μεγάλης Σαρακοστής και

Γ΄) Η Μεγάλη Εβδομάδα.

Αυτή η διαίρεση γίνεται από τυπικής πλευράς, γιατί σ' αυτές της παραπάνω περιόδους (του Τριωδίου) έχουμε διαφορές στην χρήση των βιβλίων και των Ιερών Ακολουθιών.

Όμως μια σκέτη ενημέρωση για το τυπικό είναι στείρα και δεν φέρει καρπούς πολλούς, όταν δεν επεξηγεί το βαθύτερο νόημα αυτής της αλλαγής του τυπικού που γίνεται την περίοδο του Τριωδίου στην Εκκλησία μας. Έτσι, για να εμβαθύνει ο ψάλτης, αλλά και γενικότερα ο κάθε χριστιανός στο νόημα της αλλαγής του Τυπικού μέρους της Εκκλησίας μας, πρέπει ν' αποκτήσει μια πλατύτερη ενημέρωση πάνω στους λόγους αυτής της αλλαγής, ώστε να έχει μια πλήρη εικόνα αυτών των αλλαγών για να μπορέσει να υπηρετήσει πληρέστερα το νόημα της αλλαγής του Τυπικού στο Αναλόγιό του.

Έτσι:

Α' Περίοδος του Τριωδίου: Το Καθεαυτό Τριώδιο.

Στην Α' περίοδο του Τριωδίου που λέγεται και περίοδος του Καθεαυτού Τριωδίου, και περιλαμβάνονται οι τρεις πρώτες εβδομάδες του και συγκεκριμένα από την έναρξη του Τριωδίου μέχρι την έναρξη της Μεγάλης Σαρακοστής ή μέχρι και την Κυριακή της Τυρινής.

Στο τυπικό μέρος της Α' Περιόδου ή περιόδου Καθεαυτού Τριωδίου.

ι) Όλες τις Καθημερινές ημέρες της Α' Περιόδου (ή περιόδου του Καθεαυτού Τριωδίου), στον Όρθρο χρησιμοποιούμε σίγουρα το βιβλίο του Μηνιαίο (εφόσον έχουμε εορτή μικρού ή μεγάλου αγίου), και το Εγκόλπιο του Αναγνώστη. Το βιβλίο του Τριωδίου θα το χρησιμοποιήσουμε μόνον τις ημέρες τις οποίες αναγράφει το ίδιο το βιβλίο του Τριωδίου.

Αν δεν έχουμε εορτή κανενός αγίου (μικρού ή μεγάλου) σε Καθημερινή την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου, και η Καθημερινή αυτή ημέρα δεν αναγράφεται στο βιβλίο του Τριωδίου, τότε θα χρησιμοποιήσουμε την Παρακλητική αντί για το Μηνιαίο και το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

ιι) Τις Κυριακές όμως την ίδια αυτή περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου θα χρησιμοποιήσουμε και την Παρακλητική και το βιβλίο του Τριωδίου και το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

Αν πέσει όμως εορτή μεγάλου Αγίου σε Κυριακή αυτή την Α' Περίοδο, τότε θα χρησιμοποιήσουμε και το βιβλίο του Μηνιαίου.

Β' Περίοδος του Τριωδίου: Η Μεγάλη Σαρακοστή.

Η Β' περίοδος του Τριωδίου (ή περίοδος Μεγάλης Σαρακοστής) αρχίζει από την Καθαρή Δευτέρα και τελειώνει μέχρι και την Κυριακή το πρωί της Κυριακής των Βαΐων (μέχρι την έναρξη της Μεγάλης Εβδομάδας ή Εβδομάδας των Παθών) και περιλαμβάνει τις επόμενες εξ (6) εβδομάδες του Τριωδίου (εξ επόμενες που είναι συνέχεια από την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου). Αυτές είναι καθαρά νηστίσιμες ημέρες σε αντίθεση με την πρώτη περίοδο ή περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου. Λόγω του νηστίσιμου χαρακτήρα τους, αλλά συγχρόνως και της αύξησης του πνευματικού αγώνα των χριστιανών έχουμε ανάλογη και την προσαρμογή των λειτουργικών μερών του Όρθρου, έχουμε π.χ. το Αλληλουγάριο (τις Καθημερινές), τον Όρθρο της Θείας Λειτ. των Προηγιασμένων κτλ. που ισχύουν από την Καθαρή Δευτέρα και μετά. Έτσι, στην περίοδο αυτή δεν χρησιμοποιούμε το βιβλίο του Μηνιαίου παρά μόνο όταν πέσει Θεομητορική-Δεσποτική Εορτή ή Εορτή Μεγάλου Αγίου (Μεγάλου Αγίου στην αρχή μόνο της Μεγ. Σαρακοστής). Όλες οι ημέρες της Β' αυτής περιόδου ή της περιόδου από την Καθαρή Δευτέρα μέχρι και την Κυριακή των Βαΐων το πρωί λέγεται Μεγάλη Σαρακοστή.

Λέγεται έτσι γιατί περιλαμβάνει 6 εβδομάδες ή 42 ημέρες και χάριν συντομίας λέγεται Σαρακοστή (τεσσαρακοστή > σαρακοστή = σαράντα ημέρες).

Όλες οι ημέρες Καθημερινές ή Κυριακές την περίοδο αυτή της Μεγάλης Σαρακοστής (από την Καθαρή Δευτέρα και μέχρι την Κυριακή των Βαΐων το πρωί), έχουν το δικό τους όνομα στο βιβλίο του Τριωδίου. Έτσι π.χ. η πρώτη Τρίτη της Μεγάλης Σαρακοστής (η Τρίτη δηλαδή που ακολουθεί την Καθαρή Δευτέρα) ονομάζεται Τρίτη της Α΄ Εβδομάδας, επειδή προηγείται από την Α΄ Κυριακή των Νηστειών ή επειδή είναι η πρώτη Τρίτη της Μεγάλης Σαρακοστής. Η τέταρτη Πέμπτη της Μεγάλης Σαρακοστής, ή η Πέμπτη δηλαδή που προηγείται από την Δ΄ Κυριακή των Νηστειών (δηλαδή πριν από την Κυριακή του αγίου Ιωάννη της Κλίμακας) ονομάζεται Πέμπτη της Δ΄ Εβδομάδας κ.ο.κ.

Όλες οι ημέρες όμως της Β΄ Περιόδου του Τριωδίου, Καθημερινές και Κυριακές, δεν έχουν μόνον το δικό τους όνομα στο βιβλίο του Τριωδίου, αλλά και την δική τους ακολουθία, επειδή αναφέρονται ξεχωριστά η καθεμιά τους στο βιβλίο του Τριωδίου.

Η Β΄ Περίοδος του Τριωδίου (που αρχίζει από την Καθαρή Δευτέρα και τελειώνει μέχρι και την Κυριακή των Βαΐων το πρωί) λέγεται όχι απλά Σαρακοστή αλλά λέγεται Μεγάλη Σαρακοστή. Λέγεται Μεγάλη Σαρακοστή, λόγω του πνευματικού της περιεχόμενου που είναι πράγματι Μεγάλο.

Είναι η περίοδος που σύσσωμη η Εκκλησία μας ακολουθεί την ίδια πνευματική αλλά και σωματική πορεία που ακολούθησε και ο Κύριός μας. Συνοδοιπόροι του Κυρίου μας γίνονται οι χριστιανοί, περιορίζοντας τα πάθη τους κι όπως Εκείνος σταύρωσε το σώμα Του για τους ανθρώπους, οι άνθρωποι που Τον ακολουθούν σταυρώνουν το δικό τους σώμα, δηλαδή περιορίζοντας ή μηδενίζοντας τα δικά τους πάθη και εξαιτίας αυτών παθαίνουν ομοίως και πεθαίνουν ή βάζουν στον τάφο τις παράνομες-ανήθικες ορμές του σώματός τους. Έτσι, αφού γίνουν καθαροί, να είναι σε θέση ν' αξιωθούν της δικής τους πνευματικής ανάστασης, ανάστασης σε τέτοιο βαθμό και έκτασης ο καθένας ανάλογης με την σταύρωση των παθών του. Υπάρχει λοιπόν η ιδιαίτερη σημασία και ο ιδιαίτερος χαρακτήρας που έχει η περίοδος αυτή. Για τον ίδιο σκοπό έχουμε και την χρήση του βιβλίου του Τριωδίου, το οποίο προετοιμάζει τους χριστιανούς, ειδικά για την περίοδο αυτή, σαν ασφαλής οδηγός και πυξίδα τους στα γεγονότα που ο Κύριος έπαθε αλλά και που οι ίδιοι καλούνται να πάθουν για να έχουν τη δική τους πνευματική-ψυχική ανάσταση.

Στο τυπικό μέρος της Β΄ Περιόδου ή περιόδου Μεγάλης Σαρακοστής.

Όλες τις Καθημερινές ημέρες της Β΄ Περιόδου ή Μεγάλης Σαρακοστής, στον Όρθρο, χρησιμοποιούμε το βιβλίο του Τριωδίου (στην ημέρα που είμαστε) και το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

Στις Κυριακές της ίδιας αυτής περιόδου της Μεγάλης Σαρακοστής χρησιμοποιούμε: την Παρακλητική, το Τριώδιο και το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

Γ΄ Περίοδος του Τριωδίου: Η Εβδομάδα των Παθών ή Μεγάλη Εβδομάδα.

Η Γ΄ περίοδος του Τριωδίου αρχίζει από την Κυριακή των Βαΐων το βράδυ, και τελειώνει το βράδυ του Σαββάτου πριν την Ανάσταση. Αυτή η εβδομάδα είναι η δέκατη και τελευταία εβδομάδα του Τριωδίου και έχει ξεχωριστή ιδιαιτερότητα στην Εκκλησία μας για την μαρτυρία των Παθών του Κυρίου μας, από την οποία ονομάζεται και Εβδομάδα των Παθών ή Μεγάλη Εβδομάδα. Είναι η εβδομάδα που κυριολεκτικά κρίνεται η όλη προετοιμασία των χριστιανών. Αυτή η εβδομάδα είναι εβδομάδα των μεγαλύτερων κοινών αθλημάτων της Εκκλησίας που γίνονται σε συλλογικό επίπεδο. Ο καθένας καλείται να φτάσει σε μεγάλες επιδόσεις πνευματικές αλλά και σωματικής καθαρότητας, αγωνιζόμενος σε συλλογικό επίπεδο. Ο καθένας μπορεί να φτάσει στα όρια της αγγελικής ζωής και όλη η Εκκλησία της γης, αγία να γίνει. Είναι η περίοδος της κάθαρσης και των μεγάλων αγώνων όλης της Εκκλησίας της γης, ώστε η Χάρη του Κυρίου μας να έλθει αργότερα πάλι σε συλλογικό επίπεδο προς όλους μαζί τους χριστιανούς.

Ο χριστιανός βρίσκεται στο αποκορύφωμα του αγώνα του. Είναι η περίοδος της σίγασης των παθών του και της εξουδετέρωσης κάθε έννοιας που απαρτίζει το σύνδρομο του κακού.

Η ζωή του χριστιανού τείνει να γίνει αγγελική, ο στόχος του είναι «άγγελοι επί της γης». Ο πήχυς της πνευματικής άθλησης είναι στο υψηλότερο σημείο. Κι όπως οι Ολυμπιονίκες κι οι άλλοι αθλητές προετοιμάζονται συστηματικά κι επίπονα, έτσι και οι χριστιανοί αφού χρειάζονται ανάλογη προετοιμασία την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής.

Η Εκκλησία μας θέλει τους χριστιανούς να έχουν καρδιά και ψυχή σε τέτοιο σημείο, ώστε το Πάσχα που φτάνει να συγχωρήσουν «πάντα τη Αναστάσει» με δύναμη ψυχής και με όλη μας την καρδιά και για να γίνει αυτό πρέπει να νεκρώσουν τα πάθη τους, ώστε να είναι σε θέση να έλθει και σ' αυτούς το Φως της Ανάστασης του Κυρίου μας.

Και η παραπάνω μικρή ανάπτυξη των θεμάτων έγινε, όχι για να βγάλω λόγο, αλλά επειδή πρέπει να τονίσουμε και να υπογραμμίσουμε τον χαρακτήρα και την ουσία των ημερών στο οποίο πνεύμα των ημερών αυτών αναφέρεται και το βιβλίο του Τριωδίου.

Στο τυπικό μέρος της Γ΄ Περιόδου ή περίοδος Μεγάλης Εβδομάδας.

Όλες τις ημέρες της Γ' Περιόδου ή Μεγάλης Εβδομάδας, στον Όρθρο, χρησιμοποιούμε το βιβλίο του Τριωδίου και το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

Οι Όρθροι της Μεγάλης Εβδομάδας, τελούνται το βράδυ της προηγούμενης ημέρας ή το βράδυ που προηγείται. Έτσι π.χ. ο Όρθρος της Μεγάλης Δευτέρας τελείται την Κυριακή των Βαΐων το βράδυ κ.ο.κ.

Ανακεφαλαίωση.

Ανακεφαλαιώνοντας λοιπόν και έχοντας υπόψη μας σαν γνώμονα και οδηγό το βιβλίο των ημερών που περιέχονται στο βιβλίο του Τριωδίου, πρέπει να εξετάσουμε διαφορετικά τις ημέρες του Καθεαυτού Τριωδίου (που βρίσκονται πριν την Μεγάλη Σαρακοστή), ξεχωριστά τις ημέρες της Μεγάλης Σαρακοστής και ξεχωριστά πάλι τις ημέρες της Μεγάλης Εβδομάδας.

Επομένως, αυτό σημαίνει ότι:

Τις τέσσερις πρώτες Κυριακές του Τριωδίου που είναι εκτός Μεγάλης Σαρακοστής μαζί με τις Καθημερινές τους που περιλαμβάνονται στην ίδια περίοδο, θα τις εξετάσουμε ξεχωριστά.

Όλες τις ημέρες της Μεγάλης Σαρακοστής, Κυριακές και Καθημερινές θα τις εξετάσουμε, επίσης, ξεχωριστά.

Όλες τις ημέρες της Μεγάλης Εβδομάδας θα τις εξετάσουμε πάλι ξεχωριστά.

Άρα, ξεχωριστά θα εξετάσουμε και τους Όρθρους των τριών αυτών υποπεριόδων του Τριωδίου μας. Για να διευκολύνουμε μάλιστα το έργο κάθε ψάλτη, την κάθε υποπερίοδο του Τριωδίου (Καθεαυτού Τριώδιο, Μεγάλη Σαρακοστή και Μεγάλη Εβδομάδα) την περιγράφουμε σαν αυτοτελές έργο, ώστε να μη χρειάζεται να γίνεται αυτό το συνεχές ψάξιμο που παρατηρούμε συχνά στα αναλόγια και μόνο σύγχυση και κατάσταση μικροπανικού προκαλεί στα αναλόγια.

Γ1. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ

ΤΥΠΙΚΟ

ΟΛΩΝ

ΤΩΝ ΟΡΘΡΩΝ

ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ

ΤΟΥ ΚΑΘΕΑΥΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ

Β. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΣΤΟ

ΚΑΘΕΑΥΤΟ

ΤΡΙΩΔΙΟ

Β. ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΚΑΘΕΑΥΤΟ ΤΡΙΩΔΙΟ

1. Γενική Ενημέρωση στην περίοδο του καθεαυτού Τριωδίου.

Η περίοδος αυτή, όπως εξηγήσαμε παραπάνω, περιλαμβάνει τις τρεις πρώτες εβδομάδες του Τριωδίου. Ειδικότερα περιλαμβάνει τρεις εβδομάδες, αλλά τέσσερις Κυριακές, που είναι:

1) ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΤΕΛΩΝΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΦΑΡΙΣΑΙΟΥ (=1^η Κυριακή του Τριωδίου). Η Κυριακή αυτή λέγεται έτσι, από το περίφημο Ευαγγέλιό της που είναι η Παραβολή του Τελώνη και του Φαρισαίου. Το κύριο νόημά του είναι η ταπείνωση του ανθρώπου.

2) ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΑΣΩΤΟΥ (=2^η Κυριακή του Τριωδίου). Η Κυριακή αυτή λέγεται έτσι, από το περίφημο Ευαγγέλιό της που είναι η Παραβολή του Ασώτου υιού. Το κύριο νόημά του είναι η μετάνοια του ανθρώπου.

3) ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΑΠΟΚΡΕΩ (=3^η Κυριακή του Τριωδίου). Η Κυριακή αυτή λέγεται έτσι, επειδή αμέσως μετά από την Κυριακή αυτή, δηλαδή από την αυριανή Δευτέρα και μέχρι το Πάσχα, νηστεύουμε από το κρέας. Το ευαγγέλιο της ημέρας αυτής μιλάει για την Δευτέρα Παρουσία του Κυρίου Ιησού Χριστού, ως κριτή πλέον του κόσμου. Το κύριο νόημά του είναι να θυμούμαστε την μέλλουσα κρίση, ώστε να μη πράττουμε κακά έργα, γιατί ακολουθεί η μεγάλη κρίση.

4) ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΤΥΡΙΝΗΣ ή Κυριακή της Τυροφάγου (= 4^η Κυριακή του Τριωδίου). Είναι η τελευταία Κυριακή του Καθεαυτού Τριωδίου. Η Κυριακή αυτή λέγεται έτσι, επειδή αμέσως μετά από την Κυριακή αυτή, δηλαδή από την αυριανή Καθαρή Δευτέρα και μέχρι το Πάσχα, νηστεύουμε και από το τυρί-τυροκομικά (αλλά και από το ψάρι, αυγά) και γενικά αρχίζει η νηστεία όλων των φαγητών (ήδη από την Δευτέρα που πέρασε, που ακολούθησε την Κυριακή των Απόκρεω, η νηστεία άρχισε με αποχή από το κρέας). Μέχρι και την Κυριακή αυτή τρώμε τυροκομικά και γι' αυτό λέγεται και Κυριακή της Τυροφάγου, ενώ από την αυριανή ημέρα, που είναι η Καθαρή Δευτέρα, αρχίζει κανονικά η νηστεία της Μεγάλης Σαρακοστής (και φυσικά και νηστεία από τα τυροκομικά).

2. Η ονομασία των ημερών του Καθεαυτού Τριωδίου.

Η ονομασία όλων των ημερών του Καθεαυτού Τριωδίου.

Οι ημέρες της περιόδου αυτής παίρνουν την ονομασία τους από την Κυριακή που ακολουθεί (η σειρά αυτή γίνεται με βάση του τι ακολουθεί, κι επειδή όλο το Τριώδιο έχει αναφορά το Πάσχα που ακολουθεί, έτσι ανάλογα χαρακτηρίζονται κι οι μέρες του). Επομένως, οι μέρες του Τριωδίου φέρουν το όνομά τους σε σχέση με την Κυριακή που έρχεται.

Παράδειγμα: οι ημέρες που προηγούνται από την Κυριακή της Τυρινής, στα εκκλησιαστικά βιβλία και ειδικότερα στο βιβλίο του Τριωδίου αναφέρονται ως, π.χ.:

- Δευτέρα της Τυρινής (=Δευτέρα πριν από την Κυριακή της Τυρινής).
- Τετάρτη της Τυρινής (=Τετάρτη πριν από την Κυριακή της Τυρινής).
- Σάββατο της Τυρινής (=Σάββατο προ της Τυρινής), κ.λ.π. επειδή είναι οι μέρες αυτές πριν ακριβώς από την Κυριακή της Τυρινής (που ακολουθεί).

Αυτό μας οδηγεί να χαρακτηρίζουμε τις εβδομάδες του Τριωδίου ότι αρχίζουν από την Δευτέρα και φτάνουν μέχρι και την Κυριακή που ακολουθεί (αντί δηλαδή να αρχίσουν από την Κυριακή και να σταματούν το Σάββατο, αρχίζουν την Δευτέρα και σταματούν ως και την ερχόμενη Κυριακή).

Όλη επίσης η εβδομάδα που είναι πριν από την Κυριακή της Τυρινής (από Δευτέρα πριν την Κυριακή της Τυρινής μέχρι και την Κυριακή της Τυρινής) ονομάζεται Εβδομάδα της Τυρινής.

Τσικνοπέμπτη.

Η ημέρα της Πέμπτης που προηγείται (είναι πριν) από την Κυριακή των Απόκρεω, λέγεται Τσικνοπέμπτη (βρίσκεται δηλαδή αυτή η ημέρα στην εβδομάδα που αρχίζει με την Κυριακή του Ασώτου και τελειώνει την Κυριακή των Απόκρεω).

Ψυχοσάββατο.

Ψυχοσάββατο ή Σάββατο των ψυχών του Τριωδίου, είναι το Σάββατο που προηγείται της Κυριακής των Απόκρεω (βρίσκεται μετά από την Κυριακή του Ασώτου και πριν από την Κυριακή της Απόκρεω). Η ονομασία του οφείλεται στο ότι τελούνται μνημόσυνα για την σωτηρία των κοιμηθέντων αδελφών μας.

Έχουμε δύο Ψυχοσάββατα: Ένα την περίοδο του Τριωδίου (όπως αναφέραμε παραπάνω), κι ένα την περίοδο του Πεντηκοσταρίου (το Σάββατο πριν την Πεντηκοστή).

3. Το Τυπικό του Καθεαυτού Τριωδίου.

Την περίοδο όμως που ανοίγει το βιβλίο του Τριωδίου (ή από την Κυριακή του Τελώνη και του Φαρισαίου) μέχρι και την τέταρτη Κυριακή του (ή μέχρι και την Κυριακή της Τυρινής), που την ονομάσαμε «Περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου», χρησιμοποιούμε:

Α) Το βιβλίο του Μηνιαίου, για όλες τις ημέρες του Καθεαυτού Τριωδίου, Κυριακές και Καθημερινές. Αν στο βιβλίο του Μηνιαίου δεν έχουμε ολοκληρωμένη την ακολουθία π.χ. ενός μικρού εορταζόμενου Αγίου, τότε συμπληρώνουμε αυτήν από την Παρακλητική.

Δεν χρησιμοποιείται το βιβλίο του Μηνιαίου, όταν δεν έχουμε μικρό ή μεγάλο εορταζόμενο Άγιο.

Β) Το βιβλίο της Παρακλητικής. Η Παρακλητική χρησιμοποιείται εξάπαντος την Κυριακή, ως Αναστάσιμη ημέρα, οπότε είναι και το κύριο βιβλίο της Κυριακής.

Χρησιμοποιείται επίσης και όταν η ακολουθία του Μηνιαίου (στις καθημερινές) είναι ελλιπής (π.χ. μικρός εορταζόμενος Άγιος με ελλιπή ακολουθία), οπότε όσα δεν έχει το Μηνιαίο τα συμπληρώνουμε από την Παρακλητική.

Χρησιμοποιείται μόνο η Παρακλητική (και το Εγκόλπιο του Αναγνώστη) τις Καθημερινές όταν δεν έχουμε εορταζόμενο Άγιο (δηλαδή τότε δεν χρησιμοποιούμε το Μηνιαίο).

Γ) Το βιβλίο του Τριωδίου, για όσες ημέρες μόνο αναφέρονται στο βιβλίο του Τριωδίου την περίοδο αυτή.

Αν δηλαδή, στην παραπάνω χρονική περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου γίνει μια ιερή ακολουθία σε ημέρα που αναφέρεται-περιέχεται (η ημέρα αυτή) στο βιβλίο αυτό του Τριωδίου, θα χρησιμοποιήσουμε το βιβλίο του Τριωδίου. Παραπάνω εξηγήσαμε αναλυτικά πότε αν αναφέρεται στο βιβλίο του Τριωδίου η κάθε ημέρα και πως ονομάζεται.

Αν, πάλι, σε μια ημέρα την περίοδο του καθεαυτού Τριωδίου τελέσουμε Όρθρο και αυτή η ημέρα δεν αναφέρεται (δεν περιέχεται) μέσα στο βιβλίο του Τριωδίου, τότε δεν θα χρησιμοποιήσουμε το βιβλίο του Τριωδίου.

Την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου, χρησιμοποιούμε λοιπόν το βιβλίο του Τριωδίου, όταν η συγκεκριμένη ημέρα που θέλουμε να τελέσουμε τον Όρθρο αναγράφεται σε αυτό το βιβλίο. Πάντοτε όμως θα χρησιμοποιήσουμε το βιβλίο του Μηνιαίου ή την Παρακλητική (ανάλογα αν έχουμε εορταζόμενο ή μη εορταζόμενο Άγιο) ή αν είναι Κυριακή θα χρησιμοποιήσουμε και την Παρακλητική και το Μηνιαίο μαζί κλπ.

Ειδικότερα για τις Κυριακές, όταν είμαστε στην πρώτη Κυριακή του Καθεαυτού Τριωδίου, πρέπει να ανοίξουμε το βιβλίο του Τριωδίου στην

πρώτη Κυριακή του που είναι η Κυριακή του Τελώνη και Φαρισαίου. Αν είμαστε στην δεύτερη Κυριακή του Τριωδίου, πρέπει να ανοίξουμε το βιβλίο του Τριωδίου στην δεύτερη Κυριακή του που είναι η Κυριακή του Ασώτου. Αν είμαστε στην τρίτη Κυριακή του Τριωδίου, πρέπει να ανοίξουμε το βιβλίο του Τριωδίου στην τρίτη Κυριακή που είναι αυτή η Κυριακή των Απόκρεω. Αν είμαστε στην τέταρτη Κυριακή του Τριωδίου, πρέπει να ανοίξουμε το βιβλίο του Τριωδίου στην τέταρτη Κυριακή που είναι αυτή η Κυριακή της Τυρινής.

Στο βιβλίο του Τριωδίου, αν προσέξουμε, θα δούμε ότι εκείνο που διαφέρει μια ημέρα την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου σε σχέση με την αντίστοιχη ημέρα την περίοδο του Μηνιαίου (και στην περίπτωση του Όρθρου αναφερόμαστε πάντα), είναι μόνον οι ημέρες της Κυριακής και του Σαββάτου. Για τις άλλες ημέρες δεν έχουμε να πάρουμε κάτι από το Τριώδιο, εκτός από την τελευταία εβδομάδα του που είναι η εβδομάδα της Τυρινής (=εβδομάδα πριν από την Κυριακή της Τυρινής), που μόνο αυτή περιλαμβάνεται στο βιβλίο του Τριωδίου και το Ψυχосάββατο (=το Σάββατο πριν από την Κυριακή των Απόκρεω). Με άλλα λόγια, την περίοδο αυτή του Καθεαυτού Τριωδίου, εκτός από την εβδομάδα της Τυρινής, έχουμε μεταβολές στον Όρθρο (σε σύγκριση με την περίοδο που ισχύει το Μηνιαίο), μόνον κατά τις ημέρες της Κυριακής και του Ψυχосάββατου. Τις υπόλοιπες ημέρες των Καθημερινών την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου, εκτός από την τελευταία εβδομάδα του που είναι η εβδομάδα της Τυρινής (=εβδομάδα πριν από την Κυριακή της Τυρινής), ισχύει το βιβλίο του Μηνιαίου ή αλλιώς ο Όρθρος π.χ. μιας εορτής θα γίνει κανονικά όπως και την περίοδο μικρού ή μεγάλου εορταζόμενου Αγίου κλπ σε περίοδο Μηνιαίου.

Επομένως, εκείνο που χρειάζεται να αναλύσουμε εδώ είναι:

1. Οι Κυριακές της περιόδου αυτής του Καθεαυτού Τριωδίου.
2. Το Ψυχосάββατο.
3. Οι Καθημερινές της εβδομάδας πριν από την Κυριακή της Τυρινής.

Οι Κυριακές όμως όλης της περιόδου του Καθεαυτού Τριωδίου (από την Κυριακή του Τελώνη και Φαρισαίου μέχρι και την Κυριακή της Τυρινής) δεν έχουν το ίδιο Τυπικό. Άλλες είναι Κυριακές χωρίς εορταζόμενο Άγιο, άλλες με μικρό εορταζόμενο Άγιο, άλλες με μεγάλο εορταζόμενο Άγιο. Αυτές λοιπόν οι Κυριακές που, από το βιβλίο του Μηνιαίου, είναι διαφορετικές ως προς τις εορτές που έχουν, ακολουθούν και διαφορετικό τυπικό ως προς την χρήση-χρησιμοποίηση του βιβλίου του Μηνιαίου, όπως θα εξηγήσουμε με λεπτομέρειες παρακάτω.

Οι Καθημερινές επίσης, την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου, διαφέρουν ως προς το τυπικό τους όταν έχουμε μικρό εορταζόμενο Άγιο ή όταν έχουνε μεγάλο εορταζόμενο Άγιο

Έτσι την περίοδο του καθεαυτού Τριωδίου έχουμε διαφοροποίηση του τυπικού των παραπάνω ημερών, το οποίο και πρέπει να το αναλύσουμε για να το καταλάβουμε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΟΙ ΟΡΘΡΟΙ

ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ

ΤΟΥ ΚΑΘΕΑΥΤΟΥ

ΤΡΙΩΔΙΟΥ

1. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΥ
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ
ΚΑΘΕΥΑΤΟΥ
ΤΡΙΩΔΙΟΥ
ΧΩΡΙΣ

ΕΟΡΤΑΖΟΜ. ΑΓΙΟ

1. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΤΟΥ ΟΡΘΡΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗΣ**ΤΟΥ ΚΑΘΕΑΥΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ****ΧΩΡΙΣ ΕΟΡΤΑΖΟΜΕΝΟ ΑΓΙΟ (Άγιο από το Μηνιαίο).**

Την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου, το βιβλίο του Τριωδίου πάντοτε έχει εορτές. Όμως την ίδια αυτή περίοδο χρησιμοποιούμε και το βιβλίο του Μηνιαίου. Το βιβλίο του Μηνιαίου όμως μπορεί στην ίδια αυτή περίοδο να μη έχει εορτή κανενός Αγίου (μικρού ή μεγάλου).

Παίρνουμε λοιπόν την περίπτωση Κυριακής του Καθεαυτού Τριωδίου, όπου το βιβλίο του Μηνιαίου δεν έχει εορτή Αγίου, ενώ βέβαια το βιβλίο του Τριωδίου έχει πάντοτε εορτή.

Στην περίπτωση αυτή το τυπικό της Κυριακής Τριωδίου χωρίς εορταζόμενο Άγιο, στηρίζεται στα εξής βιβλία:

Περίπτωση Όρθρου Κυριακής Τριωδίου, Χωρίς εορταζόμενο Άγιο:

1. Το βιβλίο της Παρακλητικής στην ημέρα της Κυριακής και στον Ήχο της.
2. Το βιβλίο του Τριωδίου στην τρέχουσα Κυριακή του Καθεαυτού Τριωδίου.
3. Το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.
4. Το βιβλίο του Μηνιαίου, μόνο όταν θα διαβάσουμε το Συναξάριο της ημέρας.

Η περίπτωση Κυριακής χωρίς εορταζόμενο Άγιο είναι κάπως σπάνια. Τέτοια Κυριακή είναι όταν πέσει π.χ. η 22^α Φεβρουαρίου «Μνήμη της ευρέσεως των λειψάνων των Αγίων Μαρτύρων των εν τοις Ευγενίου» σε ημέρα Κυριακή του Καθεαυτού Τριωδίου (όπως το έτος 2004 που έπεφτε η Κυριακή της Τυρινής την 22 Φεβρουαρίου). Δεν έχουμε εορτή μικρού εορταζόμενου Αγίου, επειδή στον Εσπερινό δεν έχει ούτε το κύριο Δοξαστικό, ούτε Απολυτίκιο, αλλά και στον Όρθρο δεν έχει ούτε Εξαποστειλάριο των Αγίων, ούτε Αίνους κλπ. Επομένως έχουμε Κυριακή του Καθεαυτού Τριωδίου χωρίς εορταζόμενο Άγιο (μικρό ή μεγάλο Άγιο).

Χρησιμοποιούμε τα βιβλία: «Παρακλητική» (ως της τρέχουσας Εορτής της Κυριακής του Κυρίου μας), και το: «Τριώδιο» (ως της περιόδου της κινητής Εορτής της περιόδου του Τριωδίου). Επίσης, θα χρησιμοποιήσω και το βιβλίο: «Εγκόλπιο του Αναγνώστη».

Το βιβλίο του Μηνιαίου θα το χρησιμοποιήσουμε μόνο για να διαβάσουμε το Συναξάριο της ημέρας και για τίποτε άλλο.

Έτσι:

Α. Τυπικό Όρθρου Κυριακής Τριωδίου,
Χωρίς εορταζόμενο Άγιο (από το Μηνιαίο).

1. Εισαγωγικά και Εξάψαλμος (Εγκόλπ. του Αναγνώστου).
2. Ακολουθεί η Μεγάλη Συναπτή ή «Ειρηνικά» (Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθώμεν...).
3. «Θεός Κύριος» τετράκις, το πρώτο άνευ στίχου, τα υπόλοιπα τρία με στίχο (Εγκόλπιο Αναγνώστη).
4. Τα Απολυτικά.
Πρώτο: Ψάλλουμε πρώτο το Αναστάσιμο Απολυτικό της Κυριακής του ήχου στον οποίο είμαστε.
Δεύτερο: Ψάλλουμε πάλι το ίδιο παραπάνω Αναστάσιμο Απολυτικό της Κυριακής του ήχου της Κυριακής που είμαστε, αλλά πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί ..».
Τρίτο: Ψάλλουμε το Αναστάσιμο Θεοτοκίο του Ήχου της Κυριακής που είμαστε. Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί...».
5. Μετά η μικρή Συναπτή («Ετι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν»...).
6. Ψάλλονται τα Καθίσματα του ήχου (Αναγράφονται στην αρχή της Παρακλητικής, εκεί που γράφει: «Μετά την α΄ Στιχολογία» και «Μετά την β΄ Στιχολογία». Πρέπει να γνωρίζω, επομένως, τον ήχο της συγκεκριμένης Κυριακής που ψάλλω). Το Κάθισμα της α΄ ή της β΄ στιχολογίας μπορεί να έχει δύο ή τρία τροπάρια και οπωσδήποτε ένα Θεοτοκίο στο τέλος του (κλείνει και συμπεριλαμβάνει στο τέλος του ένα Θεοτοκίο). Ψάλλουμε στη συνέχεια το Δοξαστικό και το Θεοτοκίο από την Παρακλητική, επίσης.
7. Ακολουθούν τα Αναστάσιμα Ευλογητάρια της Κυριακής («Ευλογητός εί, Κύριε, δίδαξόν με τα δικαιώματά σου» κλπ. από το Εγκόλπιο του Αναγνώστου).
8. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή («Ετι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν»...).
9. Μετά η Υπακοή (διαβαστά από Παρακλητική).
10. Οι Αναστάσιμοι Αναβαθμοί του ήχου (ψαλτά από την Παρακλητική). Ψάλλουμε τα τρία Αντίφωνα του Ήχου της τρέχουσας Κυριακής.
11. Ακολουθεί το «Προκείμενο» (ψαλτά από την Παρακλητική) τρεις φορές. Την τρίτη φορά με τον στίχο που έχει εκεί η Παρακλητική.
12. Αμέσως ψάλλουμε τις Ωδές:
Α΄ Ωδή από Παρακλητική – Α΄ Ωδή από Τριώδιο.
Γ΄ Ωδή από Παρακλητική – Γ΄ Ωδή από Τριώδιο.
Δεν υπάρχει εορταζόμενος Άγιος από το Μηνιαίο στην παρούσα περίπτωση οπότε, συνήθως, δεν έχουμε ούτε Ωδές από το Μηνιαίο. Παρόλα αυτά είναι δυνατό να μη έχουμε εορταζόμενο Άγιο και να έχουμε Ωδές. Στην περίπτωση αυτή (Κυριακές Καθεαυτού Τριωδίου

χωρίς εορταζόμενο Άγιο από το Μηνιαίο), αυτές τις Ωδές δεν τις ψάλλουμε, αλλά μόνο στις Καθημερινές (τις διαβάζουμε).

Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής της Παρακλητικής (την ημέρα της Κυριακής κλπ), λέμε το : «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε». Στο τροπάριο της Παρακλητικής (στις Ωδές που ψάλλουμε) ακριβώς που προηγείται του Θεοτοκίου ψάλλουμε το : «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς» και μετά ψάλλουμε το τελευταίο αυτό Θεοτοκίο.

Στο Τριώδιο, πριν από κάθε τροπάριο Κανόνα του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».

Πριν από το προτελευταίο τροπάριο του Τριωδίου ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί και Υιώ...» και μετά το ψάλλουμε.

Πριν από το τελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής του Τριωδίου ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί...» και μετά το ψάλλουμε.

Πριν από το Θεοτοκίο (στις Ωδές τόσο από την Παρακλητική όσο και από το Τριώδιο), ψάλλουμε: «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».

Μερικές Ωδές που λέγονται «Σταυρώνυμα» διαβάζονται μόνο στα μοναστήρια κι όχι στους ναούς πόλεων και των άλλων ενοριών.

Η κάθε Ωδή των Κανόνων της Παρακλητικής αρχίζει με έναν ΕΙΡΜΟ. Πριν τον Ειρμό δεν λέμε, δεν ψάλλουμε τίποτε. Δεν λέμε π.χ. πριν τον Ειρμό το: «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε» κλπ.

Μετά και τον Ειρμό της Γ΄ Ωδής από το Τριώδιο, σταματάμε και κάνουμε κατάληξη για να καταλάβει ο ιερέας.

13. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή από τον ιερέα: «Έτι και έτι εν ειρήνη ... Ότι συ εί ο Θεός ημών...».
14. Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο της Παρακλητικής (μετά την Γ΄ Ωδή του Τριωδίου).
15. Μετά, ψάλλουμε από το Τριώδιο τα Μεσώδια Καθίσματα. Αυτά αναφέρονται στο νόημα του ευαγγελίου της ημέρας).
16. Μετά πάμε πάλι στις Ωδές και τις ψάλλουμε ως εξής:
Δ΄ Ωδή από Παρακλητική – Δ΄ Ωδή από Τριώδιο.
Ε΄ Ωδή από Παρακλητική – Ε΄ Ωδή από Τριώδιο.
ΣΤ΄ Ωδή από Παρακλητική – ΣΤ΄ Ωδή από Τριώδιο.
Μόλις τελειώσουμε και τον Ειρμό της ΣΤ΄ Ωδής από το Τριώδιο, σταματάμε και κρατάμε κατάληξη.
17. Ο ιερέας εκφωνεί την Μικρή Συναπτή: «Συ γαρ εί ο Βασιλεύς της ειρήνης...».
18. Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο του Τριωδίου (διαβάζουμε εδώ το Κοντάκιο και τον Οίκο Τριωδίου που είναι περισσότερο σοβαρά, επειδή αυτά αναφέρονται στο νόημα του ευαγγελίου της ημέρας. Παρότι δηλαδή υπερέχει η τρέχουσα εορτή της Κυριακής και επομένως η Παρακλητική, όμως τα αναφερόμενα στο ευαγγέλιο της ημέρας είναι περισσότερο σοβαρά Οίκος και Κοντάκιο του Τριωδίου).

19. Ακολουθεί το Συναξάριο (ή Μηνολόγιο).
Συναξάριο από το Μηνιαίο της τρέχουσας ημερομηνίας. Είναι η μόνη φορά που χρησιμοποιούμε το βιβλίο του Μηνιαίου σε αυτό και μόνον το σημείο του Όρθρου. Παρότι δηλαδή δεν έχουμε εορταζόμενο Άγιο, όμως μερικές φορές το βιβλίο του Μηνιαίου έχει στο σημείο αυτό Συναξάριο (μπορεί να υπάρχει άγιος, αλλά μη εορταζόμενος).
Συναξάριο από το Τριώδιο της τρέχουσας ημέρας της εβδομάδας (Εδώ της συγκεκριμένης Κυριακής του Τριωδίου).
Στο σημείο που διαβάζεται το Συναξάριο, χτυπά η 2η καμπάνα.
20. Καταβασίες. Μετά τις Ωδές ακολουθούν οι Καταβασίες της περιόδου του Τριωδίου (ψαλτά από Εγκόλπιο του Αναγνώστη ή από βιβλίο του Τριωδίου). Ψάλλουμε μέχρι και την 8^η Ωδή των Καταβασιών. Η Κυριακή του Τελώνη και Φαρισαίου, η Κυριακή του Ασώτου καθώς και η Κυριακή των Απόκρεω (του Καθεαυτού Τριωδίου) έχουν τις δικές τους Καταβασίες, ενώ για την Κυριακή της Τυρινής (όπου δεν υπάρχουν ξεχωριστές Καταβασίες) χρησιμοποιούμε τις Καταβασίες των άλλων απλών Κυριακών (βλέπε Καταβασίες Όρθρου σε περίοδο Μηνιαίου).
Ψάλλουμε, εδώ, μέχρι και την 8^η Ωδή των Καταβασιών.
Πριν την Η΄ (όγδοη) Ωδή των Καταβασιών, ψάλλουμε το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον» και στη συνέχεια ψάλλουμε τον Ειρμό της Η΄ Ωδής. (Ο Ειρμός της Θ΄ Ωδής ψάλλεται όταν ακριβώς τελειώσουν τα Μεγαλυνάρια ή όταν ψαλλεί και το τελευταίο Μεγαλυνάριο και μάλιστα όταν μετά από αυτά ψαλλεί και το τελευταίο: «Την Τιμιωτέραν των Χερουβείμ...», βλέπε παρακάτω).
21. Η τάξη του Εωθινού Ευαγγελίου, (ακολουθεί μετά τις Καταβασίες).
22. Μετά το τέλος του Ευαγγελίου και το «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι», διαβάζουμε το: «Ανάστασιν Χριστού θεασάμενοι ...» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
23. Ψάλλουμε τον Ν΄ Ψαλμό «Ελέησόν με ο Θεός κατά το μέγα έλεός σου,...» αργά και μεγαλόπρεπα (από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
24. Μετά ψάλλουμε τα ιδιόμελα του Τριωδίου: «Της μετανοίας άνοιξόν μοι πύλας Ζωοδότα· ορθρίζει...», το πρώτο, ενώ πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί...». Συνέχεια ψάλλουμε το: «Της σωτηρίας εύθυνόν μοι τρίβους Θεοτόκε· αισχραίς γαρ ...», το δεύτερο, ενώ πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν...». Στον Στίχο: «Ελέησόν με ο Θεός...» ψάλλουμε το: «Τα πλήθη των πεπραγμένων μοι δεινών, εννοών ο τάλας, τρέμω ...», το τρίτο (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
«Το διάστημα αυτό, από της Κυριακής του Τελώνου και Φαρισαίου μέχρι και την Ε΄ Κυριακή των Νηστειών (με εξαίρεση όταν τις Κυριακές αυτές συμπέσουν η γιορτή της Υπαπαντής και του Ευαγγελι-

- σμού), ψάλλονται τα τρία παραπάνω ιδιόμελα του Τριωδίου («Της μετανοίας άνοιξόν μοι πύλας Ζωοδότα...» (το α'), «Της σωτηρίας εύθυνόν μοι τρίβους Θεοτόκε...» (το β'), «Τα πλήθη των πεπραγμένων μοι δεινών...» (το γ')»), (βλέπε σχετική σημείωση στο Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
25. Ο ιερέας: «Σώσον ο Θεός τον λαόν σου...». Ψάλλουμε το: «Κύριε ελέησον» 12 φορές, από τρεις φορές ο κάθε ψάλτης, εναλλάξ (3Χ4).
 26. Ψάλλουμε τα Μεγαλυνάρια, μόλις ο ιερέας εκφωνήσει το: «Την Θεοτόκον και Μητέρα του φωτός...». Τα Μεγαλυνάρια αρχίζουν με το: «Μεγαλύνει η ψυχή μου...» και το: «Την Τιμιώτεραν...» (από Εγκόλπ. του Αναγν.).
 27. Ψάλλουμε εδώ τώρα τον τελευταίο Ειρμό της Θ' Ωδής των Καταβασιών (που είχαμε αφήσει παραπάνω, μόλις τελειώσαμε τις 8 πρώτες Καταβασίες αμέσως μετά το Συναξάριο ή Μηνολόγιο. Ψαλτά από Εγκόλπιο του Αναγνώστη ή από βιβλίο του Τριωδίου)
 28. Μετά η μικρή Συναπτή (Έτι και έτι του Κυρίου δεηθόμεν...), και
 29. Ψάλλουμε το: «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών» δύο φορές και το: «Υψούτε Κύριον τον Θεόν ημών, και προσκυνείτε τω υποποδίω των ποδών αυτού», προτασσομένου του στίχου του «Ελεήμον, ελέησόν με ο Θεός...» ψαλτά, και στο τέλος: «Ότι άγιος εστί» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη»).
 30. Ψάλλουμε πρώτα το Αναστάσιμο-Εωθινό Εξαποστειλάριο από την Παρακλητική και στην συνέχεια το Εξαποστειλάριο του Τριωδίου. Αν το Τριώδιο έχει και δεύτερο ή «Έτερον» Εξαποστειλάριο ψάλλουμε και αυτό. Στη συνέχεια, ψάλλουμε το Θεοτοκίο του Τριωδίου (Θεοτοκίο παίρνουμε αυτό που ακολουθεί το Εξαποστειλάριο του Τριωδίου, που είναι το τελευταίο στη σειρά).
 31. Ψάλλουμε τους Αίνους (Στιχηρά των Αίνων). Αυτοί είναι το: «Πάσα πνοή αινεσάτω τον Κύριον ...» + «Αινείτε αυτόν πάντες οι Άγγελοι αυτού...» (Εγκόλπιο του Αναγνώστη). Ψάλλουμε τα τέσσερα πρώτα «Στιχηρά των Αίνων» (ή Αίνοι) από την Παρακλητική. Μετά ψάλλουμε άλλα τέσσερα στιχηρά των Αίνων από το βιβλίο του Τριωδίου. Πριν από κάθε τροπάριο των Στιχηρών των Αίνων, ψάλλουμε και έναν στίχο (βλέπε από Εγκόλπιο του Αναγνώστη). Αν το βιβλίο του Τριωδίου έχει π.χ. 3 αίνους αντί 4, τότε επαναλαμβάνουμε και ψάλλουμε δύο φορές τον πρώτο αίνο, ώστε όλοι μαζί να είναι τέσσερις (όπως π.χ. την Κυριακή της Τυρινής).
 32. Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τους Αίνους, από το βιβλίο του Τριωδίου, αργά και μεγαλόπρεπα. Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι».
 33. Ψάλλουμε το Θεοτοκίο: «Υπερευλογημένη υπάρχεις, Θεοτόκε...» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη). Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».

34. Ψάλλουμε την μεγάλη Δοξολογία (από Εγκόλπιο του Αναγνώστου).
35. Ψάλλουμε το Απολυτίκιο: «Σήμερον σωτηρία τω κόσμω γέγονε...». Τέλος του Όρθρου και αρχίζει η Θεία Λειτουργία.

2. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΥ
ΚΥΡΙΑΚΗΣ
ΚΑΘΕΥΑΤΟΥ
ΤΡΙΩΔΙΟΥ
ΜΕ ΜΙΚΡΟ
Ή ΜΕΓΑΛΟ
ΕΟΡΤΑΖΟΜΕΝΟ ΑΓΙΟ

2. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΤΟΥ ΟΡΘΡΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗΣ**ΤΟΥ ΚΑΘΕΑΥΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ:****A. ΜΕ ΜΙΚΡΟ ΕΟΡΤΑΖΟΜΕΝΟ ΑΓΙΟ, Η****B. ΜΕ ΜΕΓΑΛΟ ΕΟΡΤΑΖΟΜΕΝΟ ΑΓΙΟ.****2Α. Κυριακή του Καθευατού Τριωδίου,****με μικρό εορταζόμενο Άγιο (από το Μηνιαίο).**

Το τυπικό της Κυριακής με μικρό εορταζόμενο Άγιο ή χωρίς εορταζόμενο Άγιο είναι ακριβώς το ίδιο και η μόνη διαφορά τους είναι ότι όταν έχουμε μικρό εορταζόμενο Άγιο, παίρνουμε από το βιβλίο του Μηνιαίου μόνο το Συναξάριο και τίποτε άλλο.

Επομένως, πριν ξεκινήσουμε τον Όρθρο, πρέπει να κυττάξουμε το βιβλίο του Μηνιαίου αν έχουμε την τρέχουσα Κυριακή εορτή μικρού εορταζόμενου Αγίου.

Έτσι, αν ένας Άγιος είναι μικρός εορταζόμενος Άγιος και συμπέσει να εορτάζει Κυριακή του Καθευατού Τριωδίου (π.χ. του μικρού Αγίου ιερομάρτυρα Πολυκάρπου που εορτάζει το έτος 2003 στις 23 Φεβρουαρίου, Κυριακή του Ασώτου ή Β΄ Κυριακή του Τριωδίου), δεν θα πάρουμε τίποτε από το Μηνιαίο, από την εορτή του μικρού Αγίου, παρά μόνο το Συναξάριο του Αγίου (και τίποτε άλλο). Ο λόγος που δεν παίρνουμε τίποτε άλλο από το Μηνιαίο, παρότι έχουμε μικρό εορταζόμενο Άγιο, είναι ότι η περίοδος που διανύουμε μας προετοιμάζει για αγώνες πνευματικούς και σωματικούς και δεν δίνεται μεγάλη σημασία στους εορτασμούς αλλά στο πνεύμα της προετοιμασίας προς την Μεγάλη Σαρακοστή που πλησιάζει.

Τις Κυριακές, βέβαια, υπερισχύει το βιβλίο της Παρακλητικής. Τώρα όμως θα έχουμε και το βιβλίο του Τριωδίου, αλλά και το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

Στα Απολυτικά: Ψάλλουμε το Αναστάσιμο Απολυτικό του ήχου της Κυριακής, πρώτα. Ψάλλουμε, μετά, το Απολυτικό του μικρού Αγίου από το Μηνιαίο (ενώ πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί...»), δεύτερο. Ψάλλουμε το Αναστάσιμο Θεοτοκίο, το ομόηχο με το Αναστάσιμο Απολυτικό (κι όχι το Θεοτοκίο το ομόηχο με το Απολυτικό του μεγάλου Αγίου, τρίτο (το Θεοτοκίο συμφωνεί κατά τον ήχο με το Απολυτικό του εορταζόμενου μικρού δεύτερο), αλλά ψάλλουμε το Αναστάσιμο Θεοτοκίο, το ομόηχο με το Αναστάσιμο Απολυτικό.

**2Α. Τυπικό Όρθρου Κυριακής του Καθεαυτού Τριωδίου,
με μνήμη μικρού εορταζόμενου Αγίου (από το Μηνιαίο)**

1. Εισαγωγικά και Εξάψαλμος (διαβαστά από Εγκόλπ. του Αναγνώστου).
2. Ακολουθεί η Μεγάλη Συναπτή ή «Ειρηνικά» (Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθώμεν...).
3. «Θεός Κύριος» τετράκις, το πρώτο άνευ στίχου, τα υπόλοιπα τρία με στίχο (ψαλτά, από Εγκόλπιο Αναγνώστη).
4. Τα Απολυτικά: Το Αναστάσιμο Απολυτικό του ήχου (από Παρακλητική), πρώτο. Ψάλλουμε πάλι το Αναστάσιμο Απολυτικό, αλλά πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί...», δεύτερο. Ψάλλουμε το Αναστάσιμο Θεοτοκίο, το ομόηχο με το Αναστάσιμο Απολυτικό, τρίτο. Πριν από το Θεοτοκίο ψάλλουμε το: «Και νυν ...».
5. Μετά η μικρή Συναπτή («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν»...).
6. Ψάλλονται τα Αναστάσιμα Καθίσματα του ήχου (Αναγράφονται στην αρχή της Παρακλητικής, εκεί που γράφει: «Μετά την α΄ Στιχολογία» και «Μετά την β΄ Στιχολογία». Πρέπει να γνωρίζω, επομένως, τον ήχο της συγκεκριμένης Κυριακής που ψάλλω). Το Κάθισμα της α΄ ή της β΄ στιχολογίας μπορεί να έχει δύο ή τρία τροπάρια και οπωσδήποτε ένα Θεοτοκίο στο τέλος του (κλείνει και συμπεριλαμβάνει στο τέλος του ένα Θεοτοκίο).
7. Ακολουθούν τα Αναστάσιμα Ευλογητάρια («Ευλογητός εί, Κύριε, δί-δαξόν με τα δικαιώματά σου» κλπ. (ψαλτά από το «Εγκόλπιο του Αναγνώστη»).
8. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν»...).
9. Μετά η Υπακοή (διαβαστά από Παρακλητική).
10. Οι Αναστάσιμοι Αναβαθμοί του ήχου (ψαλτά από την Παρακλητική).
11. Ακολουθεί το «Προκείμενο» (ψαλτά από την Παρακλητική) τρεις φορές. Την τρίτη φορά με τον στίχο του που έχει εκεί η Παρακλητική.
12. Αμέσως ψάλλουμε τις Ωδές:
Α΄ Ωδή από Παρακλητική - Α΄ Ωδή Τριωδίου.
Γ΄ Ωδή από Παρακλητική - Γ΄ Ωδή Τριωδίου.
Στην περίπτωση αυτή (Κυριακή Τριωδίου με μικρό εορταζόμενο Άγιο), τις Ωδές του μικρού Αγίου από το Μηνιαίο δεν τις ψάλλουμε, αλλά μόνο στις Καθημερινές (τις διαβάζουμε).
Όταν ψάλλουμε Ωδές από την Παρακλητική, τότε:

- ι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής από την Παρακλητική, ψάλλουμε το: «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε».
- ιι) Η κάθε Ωδή των Κανόνων της Παρακλητικής αρχίζει με έναν ΕΙΡΜΟ. Πριν τον Ειρμό δεν λέμε, δεν προτάσσουμε τίποτε. Δεν λέμε π.χ. πριν τον Ειρμό το: «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε» κλπ.
- ιιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής από την Παρακλητική ακριβώς που προηγείται του Θεοτοκίου προτάσσουμε το : «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε αυτό το τροπάριο.
- ιιιι) Πριν από το Θεοτοκίο, που υπάρχει σε κάθε Ωδή από την Παρακλητική, ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και...».
- Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:*
- ι) πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».
- ιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Μηνιαίο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.
- ιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).
- Μερικές Ωδές που λέγονται «Σταυρώνυμα» διαβάζονται μόνο στα μοναστήρια κι όχι στους ναούς πόλεων και των άλλων ενοριών. Μετά και τον Ειρμό της Γ΄ Ωδής από το Τριώδιο, σταματάμε και κάνουμε κατάληξη.
13. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή από τον ιερέα: «Έτι και έτι εν ειρήνη ... Ότι συ εί ο Θεός ημών...».
14. Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο της Παρακλητικής. (Προηγείται το λιγότερο σοβαρό εδώ, μετά το τέλος της Γ΄ Ωδής, που είναι αυτό της Παρακλητικής επειδή η σημασία του αντίστοιχου Κοντάκιου και Οίκου του Τριωδίου είναι μεγαλύτερη, από την άποψη ότι είναι περισσότερο επίκαιρα αυτά, προκειμένου το Τριώδιο να μας δώσει το μήνυμα των ημερών του. Επομένως το Κοντάκιο και Οίκο του Τριωδίου θα τα διαβάσουμε μετά την ΣΤ΄ Ωδή). Μετά λοιπόν την Γ΄ Ωδή του Τριωδίου, διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο της Παρακλητικής που είναι λιγότερο σοβαρά (περισσότερο σοβαρά εδώ θεωρούνται το Κοντάκιο και ο Οίκος από το Τριώδιο).
15. Ψάλλουμε τα Μεσώδια Καθίσματα. Ψάλλουμε τα Μεσώδια Καθίσματα από το Τριώδιο. Πριν από το προτελευταίο Κάθισμα (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα...». Πριν από το τελευταίο Κάθισμα-Θεοτοκίο (από το Τριώδιο), ψάλλουμε το: «Και νυν...».
16. Μετά πάμε πάλι στις Ωδές και τις ψάλλουμε ως εξής:
 Δ΄ Ωδή από Παρακλητική - Δ΄ Ωδή από Τριώδιο.
 Ε΄ Ωδή από Παρακλητική - Ε΄ Ωδή Τριώδιο.
 ΣΤ΄ Ωδή από Παρακλητική - ΣΤ΄ Ωδή Τριώδιο.

- Μόλις τελειώσουμε και τον Ειρμό της ΣΤ΄ Ωδής από το Τριώδιο, σταματάμε και κρατάμε κατάληξη.
17. Ο ιερέυς εκφωνεί την Μικρή Συναπτή: «Συ γαρ εί ο Βασιλεύς της ειρήνης».
 18. Διαβάζομε το Κοντάκιο και τον Οίκο του Τριωδίου (που θεωρούνται περισσότερο σοβαρά. Βλέπε σχετικά για το Κοντάκιο και Οίκο της Παρακλητικής μετά την Γ΄ Ωδή του Τριωδίου).
 19. Ακολουθεί το Συναξάριο (ή Μηνολόγιο).
Συναξάριο από το Μηνιαίο της τρέχουσας ημερομηνίας.
Συναξάριο από το Τριώδιο της τρέχουσας ημέρας της εβδομάδας (Εδώ της συγκεκριμένης Κυριακής του Τριωδίου).
Στο σημείο που διαβάζεται το Συναξάριο, χτυπά η 2η καμπάνα.
 20. Καταβασίες. Μετά τις Ωδές ακολουθούν οι Καταβασίες της περιόδου του Τριωδίου (ψαλτά από Εγκόλπιο του Αναγνώστη ή από βιβλίο του Τριωδίου). Ψάλλομε μέχρι και την 8^η Ωδή των Καταβασιών. Η Κυριακή του Τελώνη και Φαρισαίου, η Κυριακή του Ασώτου καθώς και η Κυριακή των Απόκρεω (του Καθεαυτού Τριωδίου) έχουν τις δικές τους Καταβασίες, ενώ για την Κυριακή της Τυρινής (όπου δεν υπάρχουν ξεχωριστές Καταβασίες) χρησιμοποιούμε τις Καταβασίες των άλλων απλών Κυριακών (βλέπε Καταβασίες Όρθρου σε περίοδο Μηνιαίου).
Πριν την Η΄ (όγδοη) Ωδή των Καταβασιών, ψάλλομε το «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον» και στη συνέχεια ψάλλομε τον Ειρμό της Η΄ Ωδής. (Ο Ειρμός της Θ΄ Ωδής ψάλλεται όταν ακριβώς τελειώσουν τα Μεγαλυνάρια ή όταν ψαλλεί και το τελευταίο Μεγαλυνάριο και μάλιστα όταν μετά από αυτά ψαλλεί και το τελευταίο: «Την Τιμιωτέραν των Χερουβείμ...», βλέπε παρακάτω).
 21. Η τάξη του Εωθινού Ευαγγελίου (ακολουθεί μετά τις Καταβασίες).
 22. «Ανάστασιν Χριστού θεασάμενοι...» διαβαστά (από «Εγκόλπιο του Αναγνώστη»).
 25. Ψάλλομε τον Ν΄ Ψαλμό: «Ελέησόν με ο Θεός κατά το μέγα έλεός σου,...» αργά και μεγαλόπρεπα (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
 24. Ψάλλομε τα τροπάρια του Τριωδίου: «Της μετανοίας άνοιξόν μοι πύλας Ζωοδότα· ορθρίζει...» το πρώτο, ενώ πριν απ' αυτό ψάλλομε το: «Δόξα...». Στη συνέχεια: «Της σωτηρίας εύθυνόν μοι τρίβους Θεοτόκε· αισχραίς γαρ ...», το δεύτερο ενώ πριν απ' αυτό ψάλλομε το: «Και νυν...». Στον Στίχο: «Ελέησόν με ο Θεός...» ψάλλομε το: «Τα πλήθη των πεπραγμένων μοι δεινών, εννοών ο τάλας, τρέμω ...», το τρίτο (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
 25. Ο ιερέας: «Σώσον ο Θεός τον λαόν σου...». Ψάλλομε το «Κύριε ελέησον» 12 φορές, από τρεις φορές ο κάθε ψάλτης, εναλλάξ (3Χ4).
 26. Ψάλλομε τα Μεγαλυνάρια, μόλις ο ιερέας εκφωνήσει το: «Την Θεοτόκον και Μητέρα του φωτός...». Τα Μεγαλυνάρια αρχίζουν με το:

- «Μεγαλώνει η ψυχή μου...» και το «Την Τιμιωτέραν...» (από «Εγκόλπ. του Αναγν.»).
27. Ψάλλουμε εδώ τώρα τον τελευταίο Ειρμό της Θ΄ Ωδής των Καταβασιών (που είχαμε αφήσει παραπάνω, μόλις τελειώσαμε τις 8 πρώτες Καταβασίες αμέσως μετά το Συναξάριο ή Μηνολόγιο) (ψαλτά από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη ή από το Τριώδιο).
 28. Μετά η μικρή Συναπτή (Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...) και
 29. Ψάλλουμε το: «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών» δύο φορές και το: «Υψούτε Κύριον τον Θεόν ημών, και προσκυνείτε τω υποποδίω των ποδών αυτού», προτασσομένου του στίχου του: «Ελεήμον, ελέησόν με ο Θεός...» ψαλτά, και στο τέλος: «Ότι άγιος εστί» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
 30. Ψάλλουμε τα Εξαποστειλάρια: Πρώτα το Αναστάσιμο-Εωθινό Εξαποστειλάριο από την Παρακλητική, δεύτερο το Εξαποστειλάριο του Τριωδίου. Στο τέλος κλείνουμε με το Θεοτοκίο που ακολουθεί το τελευταίο από τα Εξαποστειλάρια που ψάλλαμε ή κλείνουμε με το Θεοτοκίο που βρίσκεται στο βιβλίο του Τριωδίου. (Το Εξαποστειλάριο της Παρακλητικής βρίσκεται στο βιβλίο της Παρακλητικής στο τέλος της, στον ήχο της Κυριακής που είμαστε. Το Εξαποστειλάριο του Τριωδίου βρίσκεται στο τέλος του Όρθρου στο βιβλίο του Τριωδίου στην τρέχουσα ημέρα).
 31. Ψάλλουμε τους Αίνους (Στιχηρά των Αίνων). Αυτοί είναι το: «Πάσα πνοή αινεσάτω τον Κύριον ...» + «Αινείτε αυτόν πάντες οι Άγγελοι αυτού...» (Εγκόλπιο του Αναγνώστη). Ψάλλουμε τα τέσσερα πρώτα «Στιχηρά των Αίνων» (ή Αίνοι) από την Παρακλητική. Μετά ψάλλουμε άλλα τέσσερα στιχηρά των Αίνων από το βιβλίο του Τριωδίου. Πριν από κάθε τροπάριο των Στιχηρών των Αίνων, ψάλλουμε και έναν στίχο (βλέπε από Εγκόλπιο του Αναγνώστη). Αν το βιβλίο του Τριωδίου έχει π.χ. 3 αίνους αντί 4, τότε επαναλαμβάνουμε και ψάλλουμε δύο φορές τον πρώτο αίνο, ώστε όλοι μαζί να είναι τέσσερις (όπως π.χ. την Κυριακή της Τυρινής έχει τρεις αίνους και ψάλλουμε δύο φορές τον πρώτο). «Πάσα πνοή αινεσάτω τον Κύριον ...» + «Αινείτε αυτόν πάντες οι Άγγελοι αυτού...» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη). Συνέχεια ψάλλουμε τα «Στιχηρά των Αίνων» (ή Αίνους ή Αναστάσιμα Στιχηρά).
 32. Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τους Αίνους, από το βιβλίο του Τριωδίου, αργά και μεγαλόπρεπα. Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι».
 33. Ψάλλουμε το Θεοτοκίο: «Υπερευλογημένη υπάρχουν, Θεοτόκε...» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη). Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
 36. Ψάλλουμε την μεγάλη Δοξολογία (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).

37. Ψάλλουμε το Απολυτίκιο: «Σήμερον σωτηρία τω κόσμω γέγονε...». Τέλος του Όρθρου και αρχίζει η Θεία Λειτουργία.

2B. Κυριακή του Καθενατού Τριωδίου,**με μεγάλο εορταζόμενο Άγιο (από το Μηνιαίο).**

Αν μια Κυριακή του Τριωδίου, έχουμε εορτή μεγάλου εορταζόμενου Αγίου, τότε δεν χρησιμοποιούμε μόνο το βιβλίο της Παρακλητικής, το βιβλίο του Τριωδίου και το Εγκόλπιο του Αναγνώστη, αλλά θα χρησιμοποιούμε και το βιβλίο του Μηνιαίου, απαραίτητα για τις παρακάτω περιπτώσεις:

1. *Στα Απολυτίκια:* Ψάλλουμε το Αναστάσιμο Απολυτίκιο του ήχου της Κυριακής, πρώτα. Ψάλλουμε, μετά, το Απολυτίκιο του μεγάλου Αγίου από το Μηνιαίο (ενώ πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί...»), δεύτερο. Ψάλλουμε το Θεοτοκίο, το ομόηχο με το Απολυτίκιο του μεγάλου Αγίου, τρίτο (το Θεοτοκίο συμφωνεί κατά τον ήχο με το Απολυτίκιο του εορταζόμενου μεγάλου Αγίου που ψάλλαμε πρώτο).

2. *Στα αρχικά Καθίσματα* (μετά την α' και β' Στιχολογία), θα ψάλλουμε και Καθίσματα του εορταζόμενου μεγάλου Αγίου και από το Μηνιαίο και όχι μόνον αυτά της Παρακλητικής (μετά την α' και β' Στιχολογία). (Στα Καθίσματα, τόσο αυτά μετά την α' και β' Στιχολογία, προηγούνται αυτά από την Παρακλητική πρώτα και ακολουθούν αυτά από το Μηνιαίο, στην περίπτωση που έχουμε Κυριακή Τριωδίου με μνήμη μεγάλου εορταζόμενου Αγίου).

3. *Στις Ωδές:* Ψάλλουμε την Α' Ωδή από την Παρακλητική. Μετά ψάλλουμε την Α' Ωδή από το Τριώδιο. Μετά ψάλλουμε την Α' Ωδή από το Μηνιαίο (προς τιμή του μεγάλου Αγίου). Κατά τον ίδιο τρόπο ψάλλουμε την Γ' Ωδή, την Δ' Ωδή, την Ε' και την ΣΤ' Ωδή (πρώτα από Παρακλητική, μετά από το Τριώδιο και μετά από το Μηνιαίο).

4. *Στα Μεσώδια Καθίσματα.* Ψάλλουμε τα Μεσώδια Καθίσματα (αμέσως μετά την Γ' Ωδή του Τριωδίου) από το Τριώδιο πρώτα. Ακολουθούν τα Μεσώδια Καθίσματα του Μεγάλου Αγίου από το Μηνιαίο.

5. *Στο Συναξάριο.* Διαβάζουμε πρώτα το Συναξάριο μεγάλου Αγίου από το Μηνιαίο καθώς και των λοιπών μικρών Αγίων της τρέχουσας ημέρας. Μετά διαβάζουμε και το Συναξάριο από το Τριώδιο (της τρέχουσας Εορτής του Τριωδίου).

6. *Στο Εξαποστειλάριο.* Πρώτα ψάλλουμε το Αναστάσιμο Εξαποστειλάριο από την Παρακλητική, μετά το Εξαποστειλάριο του Τριωδίου και στο τέλος το Εξαποστειλάριο του εορταζόμενου Αγίου από το Μηνιαίο μαζί με το Θεοτοκίο που το ακολουθεί από το Μηνιαίο.

7. *Στους Αίνους & στο Δοξαστικό των Αίνων.* Ψάλλουμε τρεις (3) αναστάσιμους αίνους από την Παρακλητική, μετά ψάλλουμε άλλους δύο (2) αίνους από το Τριώδιο και στο τέλος κλείνουμε με άλλους τρεις (3)

αίνους από το Μηνιαίο. Δοξαστικό των αίνων ψάλουμε αυτό του μεγάλου Αγίου από το Μηνιαίο.

Να σημειώσουμε και εδώ ότι την περίοδο του Τριωδίου δεν έχουμε πολλές εορτές μεγάλων Αγίων στην εκκλησία μας, ακριβώς γιατί είναι περίοδος μεγάλων αγώνων και οι πολλές εορτές και πανηγύρια δεν ευνοούν αυτούς τους αγώνες. Έτσι έχουμε λίγες εορτές μεγάλων Αγίων που συνήθως πέφτουν την πρώτη περίοδο του καθεαυτού Τριωδίου, όπως οι εορτές του αγίου Χαραλάμπου ή της Α΄ και Β΄ εύρεσης της κεφαλής του Τιμίου Προδρόμου κλπ, που μας θυμίζουν τον βίο αυτών των αγίων, ώστε να παίρνουμε δύναμη μάλλον παρά να το ρίχνουμε στον πανηγυρικό και εορταστικό χαρακτήρα.

Έστω είμαστε στην 1^η Κυριακή του Τριωδίου, 24 Φεβρουαρίου 2002, εορτή της Α΄ και Β΄ εύρεσης της κεφαλής του Τιμίου ενδόξου Προφήτη Προδρόμου και Βαπτιστή Ιωάννη. Ήχος Πλάγιος Α΄.

Υπάρχει εδώ τυπικό εορτής μεγάλου εορταζόμενου Αγίου ή η εορτή της Α΄ και Β΄ εύρεσης της κεφαλής του Τιμίου Προδρόμου.

Θα χρησιμοποιήσουμε τα εξής βιβλία:

1. Το βιβλίο της Παρακλητικής στην ημέρα της τρέχουσας Κυριακής, που είναι στον Ήχο Πλάγιος Α΄.
2. Το βιβλίο του Τριωδίου στην Κυριακή του Τελώνη και του Φαρισαίου.
3. Το βιβλίο του Μηνιαίου, για τον μεγάλο εορταζόμενο Άγιο.
4. Το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

Απολυτίκια μετά το «Θεός Κύριος»

Κυριακής με Μεγάλο εορταζόμενο Άγιο

Στο «Θεός Κύριος»

1. Ψάλλουμε το Αναστάσιμο Απολυτίκιο του ήχου της Κυριακής
2. Ψάλλουμε το Απολυτίκιο του μεγάλου Αγίου.
3. Ψάλλουμε το Αναστάσιμο Θεοτοκίο, το ομόηχο με το Απολυτίκιο του μεγάλου Αγίου.

2B. Τυπικό Όρθρου Κυριακής του Τριωδίου,**με μνήμη μεγάλου εορταζόμενου Αγίου**

1. Εισαγωγικά και Εξάψαλμος (διαβαστά από Εγκόλπ. του Αναγνώστου).
2. Ακολουθεί η Μεγάλη Συναπτή ή «Ειρηνικά» (Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθώμεν...).
3. «Θεός Κύριος» τετράκις, το πρώτο άνευ στίχου, τα υπόλοιπα τρία με στίχο (ψαλτά, από Εγκόλπιο Αναγνώστη).
4. Τα Απολυτίκια: Το Αναστάσιμο Απολυτίκιο του ήχου (από Παρακλητική), πρώτο. Ψάλλουμε δεύτερο το Απολυτίκιο του μεγάλου εορταζόμενου Αγίου, αλλά πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί...». Ψάλλουμε τρίτο το Αναστάσιμο Θεοτοκίο, το ομόηχο με το Απολυτίκιο του μεγάλου Αγίου (το ομόηχο με το τελευταίο Απολυτίκιο του εορταζόμενου μεγάλου Αγίου). Πριν από το Θεοτοκίο ψάλλουμε το: «Και νυν ...».
5. Μετά η μικρή Συναπτή: («Ετι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν»...).
6. Ψάλλουμε τα Καθίσματα του ήχου (αναγράφονται στην αρχή της Παρακλητικής, εκεί που γράφει «Μετά την α΄ Στιχολογία» και «Μετά την β΄ Στιχολογία». Πρέπει να γνωρίζω, επομένως, τον ήχο της συγκεκριμένης Κυριακής που ψάλλω). Το Κάθισμα της α΄ ή της β΄ στιχολογίας μπορεί να έχει δύο ή τρία τροπάρια και οπωσδήποτε ένα Θεοτοκίο στο τέλος του (κλείνει και συμπεριλαμβάνει στο τέλος του ένα Θεοτοκίο). Στη συνέχεια ψάλλω και τα Καθίσματα του μεγάλου Αγίου από το βιβλίο του Μηνιαίου (βρίσκονται στην αρχή του Μηνιαίου). Μετά ψάλλω το Δοξαστικό από το Μηνιαίο (που είναι προς τιμή του εορταζόμενου μεγάλου Αγίου) και στη συνέχεια το Θεοτοκίο από το Μηνιαίο.
7. Ακολουθούν τα Αναστάσιμα Ευλογητάρια («Ευλογητός εί, Κύριε, δί-δαξόν με τα δικαιώματά σου» κλπ. (ψαλτά από το «Εγκόλπιο του Αναγνώστη»).
8. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή («Ετι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν»...).
9. Μετά η Υπακοή (διαβαστά από Παρακλητική).
10. Οι Αναστάσιμοι Αναβαθμοί του ήχου (ψαλτά από την Παρακλητική).
11. Ακολουθεί το «Προκείμενο» (ψαλτά από την Παρακλητική) τρεις φορές. Την τρίτη φορά με τον στίχο του που έχει εκεί η Παρακλητική.
12. Αμέσως ψάλλουμε τις Ωδές.
Ψάλλουμε:
Α΄ Ωδή από Παρακλητική - Α΄ Ωδή Τριωδίου - Α΄ Ωδή από Μηνιαίο
Γ΄ Ωδή από Παρακλητική - Γ΄ Ωδή Τριωδίου - Γ΄ Ωδή από Μηνιαίο.

Όταν ψάλλουμε Ωδές από την Παρακλητική, τότε:

ι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής από την Παρακλητική, ψάλλουμε το: «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε».

ιι) Η κάθε Ωδή των Κανόνων της Παρακλητικής αρχίζει με έναν ΕΙΡΜΟ. Πριν τον Ειρμό δεν λέμε, δεν προτάσσουμε τίποτε. Δεν λέμε π.χ. πριν τον Ειρμό το: «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε» κλπ.

ιιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής από την Παρακλητική ακριβώς που προηγείται του Θεοτοκίου προτάσσουμε το : «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε αυτό το τροπάριο.

ιιιι) Πριν από το Θεοτοκίο, που υπάρχει σε κάθε Ωδή από την Παρακλητική, ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και...».

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:

ι) πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».

ιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

ιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Μηνιαίο, τότε:

ι) Πριν από τον Ειρμό, δεν ψάλλουμε τίποτε.

ιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Μηνιαίου, λέμε το: «Άγιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή «Όσιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή «Προφήτα του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» κλπ., ανάλογα αν ο εορταζόμενος είναι Άγιος, Όσιος, Προφήτης κλπ.

ιιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Μηνιαίο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

ιιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

Πριν από το Θεοτοκίο (στις Ωδές τόσο από την Παρακλητική όσο και από το Τριώδιο και από το Μηνιαίο), ψάλλουμε το: «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».

Μερικές Ωδές που λέγονται «Σταυρώνυμα» διαβάζονται μόνο στα μοναστήρια κι όχι στους ναούς πόλεων και των άλλων ενοριών.

Μετά και τον Ειρμό της Γ΄ Ωδής από το Μηνιαίο, σταματάμε και κάνουμε κατάληξη.

13. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή από τον ιερέα: «Έτι και έτι εν ειρήνη ... Ότι συ εί ο Θεός ημών...».
14. Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο της Παρακλητικής. (Προηγείται το λιγότερο σοβαρό εδώ, μετά το τέλος της Γ΄ Ωδής,

που είναι αυτό της Παρακλητικής επειδή η σημασία του αντίστοιχου Κοντάκιου και Οίκου του Τριωδίου είναι μεγαλύτερη, από την άποψη ότι είναι περισσότερο επίκαιρα αυτά, προκειμένου το Τριώδιο να μας δώσει το μήνυμα των ημερών του. Επομένως το Κοντάκιο και Οίκος του Τριωδίου θα τα διαβάσουμε μετά την ΣΤ΄ Ωδή). Μετά λοιπόν την Γ΄ Ωδή, διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο της Παρακλητικής που είναι λιγότερο σοβαρά (περισσότερο σοβαρά θεωρούνται το Κοντάκιο και ο Οίκος από το Τριώδιο στην περίπτωση αυτή).

15. Ψάλλουμε τα Μεσώδια Καθίσματα. Ψάλλουμε τα Μεσώδια Καθίσματα από το Τριώδιο. Μετά, ψάλλουμε το Μεσώδιο Κάθισμα του μεγάλου εορταζόμενου Αγίου από το Μηνιαίο και τέλος, ψάλλουμε το Δοξαστικό και το Θεοτοκίο από το Μηνιαίο (που ακολουθούν το Μεσώδιο Κάθισμα, μετά την γ΄ Ωδή). Πριν από το προτελευταίο Κάθισμα (τόσο από το Τριώδιο όσο και από το Μηνιαίο) ψάλλουμε το: «Δόξα...». Πριν από το τελευταίο Κάθισμα-Θεοτοκίο (τόσο από το από το Τριώδιο όσο και από το Μηνιαίο), ψάλλουμε το: «Και νυν...».
16. Μετά πάμε πάλι στις Ωδές και τις ψάλλουμε ως εξής:
Δ΄ Ωδή από Παρακλητική- Δ΄ Ωδή Τριωδίου - Δ΄ Ωδή από Μηνιαίο.
Ε΄ Ωδή από Παρακλητική- Ε΄ Ωδή Τριωδίου - Ε΄ Ωδή από Μηνιαίο.
ΣΤ΄ Ωδή Παρακλητικής - ΣΤ΄ Ωδή Τριωδίου - ΣΤ΄ Ωδή Μηνιαίου.
Μόλις τελειώσουμε και τον Ειρμό της ΣΤ΄ Ωδής από το Μηνιαίο, σταματάμε και κρατάμε κατάληξη.
17. Ο ιερέυς εκφωνεί την Μικρή Συναπτή: «Συ γαρ εί ο Βασιλεύς της ειρήνης...».
18. Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο του Τριωδίου (που θεωρούνται περισσότερο σοβαρά. Βλέπε σχετικά για το Κοντάκιο και Οίκο της Παρακλητικής μετά την Γ΄ Ωδή).
19. Ακολουθεί το Συναξάριο (ή Μηνολόγιο).
ι) Συναξάριο από το Μηνιαίο της τρέχουσας ημερομηνίας.
ιι) Συναξάριο από το Τριώδιο της τρέχουσας ημέρας της εβδομάδας (Εδώ της συγκεκριμένης Κυριακής του Τριωδίου).
Στο σημείο που διαβάζεται το Συναξάριο, χτυπά η 2η καμπάνα.
20. Καταβασίες. Μετά τις Ωδές ακολουθούν οι Καταβασίες της περιόδου του Τριωδίου (ψαλτά από Εγκόλπιο του Αναγνώστη ή από βιβλίο του Τριωδίου). Ψάλλουμε μέχρι και την 8^η Ωδή των Καταβasiών. Η Κυριακή του Τελώνη και Φαρισαίου, η Κυριακή του Ασώτου καθώς και η Κυριακή των Απόκρεω (του Καθεαυτού Τριωδίου) έχουν τις δικές τους Καταβασίες, ενώ για την Κυριακή της Τυρινής (όπου δεν υπάρχουν ξεχωριστές Καταβασίες) χρησιμοποιούμε τις Καταβασίες των άλλων απλών Κυριακών (βλέπε Καταβασίες Όρθρου σε περίοδο Μηνιαίου).

- Πριν την Η' (όγδοη) Ωδή των Καταβασιών, ψάλλουμε το «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον» και στη συνέχεια ψάλλουμε τον Ειρμό της Η' Ωδής. (Ο Ειρμός της Θ' Ωδής ψάλλεται όταν ακριβώς τελειώσουν τα Μεγαλυνάρια ή όταν ψαλλεί και το τελευταίο Μεγαλυνάριο και μάλιστα όταν μετά από αυτά ψαλλεί και το τελευταίο: «Την Τιμιωτέραν των Χερουβείμ...», βλέπε παρακάτω).
21. Η τάξη του Εωθινού Ευαγγελίου (ακολουθεί μετά τις Καταβασίες).
 22. «Ανάστασιν Χριστού θεασάμενοι...» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
 23. Ψάλλουμε τον Ν' Ψαλμό: «Ελέησόν με ο Θεός κατά το μέγα έλεός σου,...», αργά και μεγαλόπρεπα (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
 24. Ψάλλουμε τα τροπάρια του Τριωδίου: «Δόξα...» και το πρώτο: «Της μετανοίας άνοιξόν μοι πύλας Ζωοδότα· ορθρίζει...». Και συνέχεια: «Και νυν...» και «Της σωτηρίας εύθυνόν μοι τρίβους Θεοτόκε· αισχραίς γαρ ...», δεύτερο. Στον Στίχο: «Ελέησόν με ο Θεός...» ψάλλουμε το: «Τα πλήθη των πεπραγμένων μοι δεινών, εννοών ο τάλας, τρέμω ...», το τρίτο (όλα από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
 25. Ο ιερέας: «Σώσον ο Θεός τον λαόν σου...». Ψάλλουμε το «Κύριε ελέησον» 12 φορές, από τρεις φορές ο κάθε ψάλτης, εναλλάξ (3X4).
 26. Ψάλλουμε τα Μεγαλυνάρια, μόλις ο ιερέας εκφωνήσει το: «Την Θεοτόκον και Μητέρα του φωτός...». Τα Μεγαλυνάρια αρχίζουν με το: «Μεγαλύνει η ψυχή μου...» και το «Την Τιμιωτέραν...» (από «Εγκόλπ. του Αναγν.»). Το «Την Τιμιωτέραν των Χερουβείμ...» το ψάλλουμε κανονικά στον ήχο των Καταβασιών.
 27. Ψάλλουμε εδώ τώρα τον τελευταίο Ειρμό της Θ' Ωδής των Καταβασιών (που είχαμε αφήσει παραπάνω, μόλις τελειώσαμε τις 8 πρώτες Καταβασίες αμέσως μετά το Συναξάριο ή Μηνολόγιο) (ψαλτά από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη ή από το Τριώδιο).
 28. Μετά η μικρή Συναπτή: (Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...) και
 29. Ψάλλουμε το: «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών» δύο φορές και το: «Υψούτε Κύριον τον Θεόν ημών, και προσκυνείτε τω υποποδίω των ποδών αυτού», προτασσομένου του στίχου του: «Ελεήμον, ελέησόν με ο Θεός...» ψαλτά, και στο τέλος: «Ότι άγιος εστί» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
 30. Ψάλλουμε τα Εξαποστειλάρια: Πρώτα το Αναστάσιμο-Εωθινό Εξαποστειλάρια από την Παρακλητική, δεύτερο το Εξαποστειλάρια του Τριωδίου και τρίτο το Εξαποστειλάρια του εορταζόμενου μεγάλου Αγίου από το Μηνιαίο. Στο τέλος κλείνουμε με το Θεοτοκίο που ακολουθεί το τελευταίο από τα Εξαποστειλάρια που ψάλλαμε ή κλείνουμε με το Θεοτοκίο που βρίσκεται στο βιβλίο του Μηνιαίου και ακολουθεί το Εξαποστειλάρια του μεγάλου Αγίου. (Το Εξαποστειλάρια της Παρακλητικής βρίσκεται στο βιβλίο της Παρακλητικής στο τέλος της, στον ήχο της Κυριακής που είμαστε, ψάλλουμε το Εξαποστειλάρια του ίδιου ήχου. Το Εξαποστειλάρια του

Τριωδίου βρίσκεται στο τέλος του Όρθρου στο βιβλίο του Τριωδίου στην τρέχουσα ημέρα).

31. Ψάλλουμε τους Αίνους (Στιχηρά των Αίνων). Οι Αίνοι είναι το: «Πάσα πνοή αινεσάτω τον Κύριον ...» + «Αινείτε αυτόν πάντες οι Άγγελοι αυτού...» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη). Συνέχεια ψάλλουμε τα «Στιχηρά των Αίνων» (ή Αίνους ή Αναστάσιμα Στιχηρά). Ψάλλουμε τους τρεις (3) πρώτους Αίνους από την Παρακλητική. Στη συνέχεια ψάλλουμε από το Τριώδιο άλλους δυο (2) αίνους. Στη συνέχεια ψάλλουμε από το Μηνιαίο άλλους τρεις (3) αίνους του μεγάλου Αγίου. Πριν από κάθε τροπάριο των Στιχηρών των Αίνων, ψάλλουμε και έναν στίχο (βλέπε «Εγκόλπιο του Αναγνώστη»).
32. Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τους Αίνους, από το βιβλίο του Τριωδίου, αργά και μεγαλόπρεπα. Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι».
33. Ψάλλουμε το Θεοτοκίο: «Υπερευλογημένη υπάρχεις, Θεοτόκε...» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστου). Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
34. Ψάλλουμε την μεγάλη Δοξολογία (από Εγκόλπιο του Αναγνώστου).
35. Ψάλλουμε το Απολυτίκιο: «Σήμερον σωτηρία τω κόσμω γέγονε...». Τέλος του Όρθρου και αρχίζει η Θεία Λειτουργία.

3. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΥ
ΚΥΡΙΑΚΗΣ
ΚΑΘΕΥΑΤΟΥ
ΤΡΙΩΔΙΟΥ

ΜΕ ΔΕΣΠΟΤΙΚΗ

ΕΟΡΤΗ

3. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΤΟΥ ΟΡΘΡΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΤΟΥ ΚΑΘΕΑΥΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ

ΜΕ ΔΕΣΠΟΤΙΚΗ ΕΟΡΤΗ ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΝΙΑΙΟ

(Η Δεσποτική Εορτή από το Μηνιαίο).

Την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου, αν έχουμε την περίπτωση να πέσει Δεσποτική Εορτή (από το Μηνιαίο) σε ημέρα Κυριακής θα ισχύσει το βιβλίο του Μηνιαίου.

Αυτό εξηγείται επειδή η τρέχουσα Δεσποτική Εορτή κυριαρχεί έναντι της Εορτής της Κυριακής ή της Εορτής από το Τριώδιο. Το ίδιο γίνεται άλλωστε όταν έχουμε Δεσποτική Εορτή σε ημέρα Κυριακής την περίοδο που ισχύει το Μηνιαίο, οπότε κι εκεί ισχύει μόνο το Μηνιαίο και καταργείται το βιβλίο της Παρακλητικής. Ανάλογα γίνεται κι όταν έχουμε Δεσποτική Εορτή από το βιβλίο του Τριωδίου σε ημέρα Κυριακής, όπως την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής και συγκεκριμένα την Κυριακή των Βαΐων, οπότε ισχύει μόνο το Τριώδιο και καταργείται η Παρακλητική. Έτσι κι εδώ, όταν Δεσποτική Εορτή την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής πέσει σε ημέρα Κυριακής, υπερισχύει η τρέχουσα Δεσποτική Εορτή του Μηνιαίου έναντι και της Παρακλητικής και του Τριωδίου. Εξάλλου αν το Μηνιαίο υπερισχύει έναντι της Παρακλητικής την ημέρα της Κυριακής και η Παρακλητική υπερισχύει έναντι του Τριωδίου την Κυριακή (βλέπε πρώτα παίρνουμε από την Παρακλητική και μετά από το Τριώδιο, είτε τις Ωδές, είτε το Εξαποστειλάριο, είτε τα Απολυτικά μετά το «Θεός Κύριος» κλπ), άρα αφού καταργείται η Παρακλητική που είναι ισχυρότερο ή ίσο τουλάχιστο βιβλίο με το Τριώδιο (όπως εξηγήσαμε μόλις παραπάνω), άρα και το βιβλίο του Τριωδίου καταργείται στην εν λόγω περίπτωση.

Επομένως, αν έχουμε Δεσποτική Εορτή από το Μηνιαίο την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου σε ημέρα Κυριακής, ισχύει μόνο το βιβλίο του Μηνιαίου.

Τέτοια Κυριακή με Δεσποτική Εορτή σε περίοδο Καθεαυτού Τριωδίου είναι η Δεσποτική Εορτή της Υπαπαντής του Κυρίου μας (2 Φεβρουαρίου), αν πέσει σε ημέρα Κυριακή.

Τότε η ακολουθία της θα είναι όπως Δεσποτική Εορτή σε ημέρα Κυριακής την περίοδο που ισχύει το Μηνιαίο (βλ. Ο ΟΡΘΡΟΣ ΜΕΡΟΣ Α΄ - Αναλυτικό τυπικό όλων των Όρθρων σε περίοδο Μηνιαίου, σελ. 23-30).

Το τυπικό Κυριακής με Δεσποτική Εορτή του Καθεαυτού Τριωδίου είναι το ίδιο, σε σχέση με το τυπικό Κυριακής με Δεσποτική Εορτή του Μηνιαίου, επειδή όλα τα παίρνουμε από το Μηνιαίο.

Επίσης, έχουμε εξηγήσει στο Βιβλίο: «Ο ΟΡΘΟΣ – ΜΕΡΟΣ Α΄ : «Αναλυτικό Τυπικό όλων των Όρθρων σε περίοδο Μηνιαίου», ότι «αν τύχει μια Δεσποτική Εορτή να πέσει σε ημέρα Κυριακή, τότε ισχύει το Μηνιαίο, γιατί η τρέχουσα Εορτή που είναι αφιερωμένη στον Κύριο την συγκεκριμένη ημέρα, έχει να μας διδάξει κάτι από την ζωή του και τότε δεν ισχύει το βιβλίο της Παρακλητικής, αλλά το Μηνιαίο. Το ίδιο, δεν ισχύει και το βιβλίο του Τριωδίου, γιατί προέχει η τρέχουσα Δεσποτική Εορτή, έναντι του Τριωδίου, επειδή ακριβώς έχει να μας διδάξει το τρέχον μήνυμα της Εορτής της, το οποίο είναι σημαντικότερο κι επίκαιρο της Εορτής και γι' αυτό μένουμε εκεί και δεν παίρνουμε κανένα άλλο βιβλίο.

Καταργείται τότε το βιβλίο της Παρακλητικής, αλλά και του Τριωδίου. Στην περίπτωση λοιπόν που έχουμε την Δεσποτική Εορτή σε ημέρα Κυριακής ισχύει το βιβλίο του Μηνιαίου έναντι του βιβλίου της Παρακλητικής. Αυτό ερμηνεύεται ότι η τρέχουσα-παρούσα Εορτή του Δεσπότη Χριστού είναι ισχυρότερη από τις Εορτές του Τριωδίου, χωρίς όμως να καταργεί το Τριώδιο. Γίνεται εξαίρεση εδώ του Τριωδίου, επειδή είναι η μοναδική περίπτωση που καταργείται το Τριώδιο σε ημέρα Κυριακής την περίοδο που είναι σε ισχύ.

Το μήνυμα της κατάργησης του Τριωδίου, δεν σημαίνει ότι καταργούνται και οι αγώνες των χριστιανών για άσκησή τους. Μάλιστα, για να μη συμβαίνει αυτό, βλέπουμε μερικές ενορίες προκειμένου να μη παρεκτρέπονται οι χριστιανοί από τον λόγο της Δεσποτικής Εορτής και να μη είναι λόγος (η Δεσποτική Εορτή) να πανηγυρίζουν, να τελούν αντί της Δεσποτικής Εορτης, Θεομητορική Εορτή, προκειμένου να μη κάμπτεται, να μη χαλαρώνει ο αγώνας των χριστιανών.

Στα Απολυτικά μετά το «Θεός Κύριος»: Ψάλλουμε το Απολυτικό της Δεσποτικής Εορτής τρεις φορές, χωρίς πριν απ' αυτό να ψάλλουμε κάτι πιο πριν (Δεν θα ψάλλουμε δηλαδή εδώ το: «Δόξα πατρί..», ούτε το: «Και νυν...» πριν την 2^η και 3^η φορά, αλλά σκέτο ψάλλουμε το Απολυτικό 3 φορές).

Στις Δεσποτικές Εορτές (όπως και στις Θεομητορικές αλλά και σε αυτές των μεγάλων Αγίων), στο Όρθρο, έχουμε πάντοτε Αίνους, Καταβασίες, Εξαποστειλάρια και Μεγάλη Δοξολογία.

Να σταθούμε όμως λίγο στις Καταβασίες της σημερινής ημέρας.

Στις Καταβασίες της σημερινής ημέρας (μέχρι και την Η΄ Ωδή), βλέπουμε αυτές ν' αναφέρονται στον Κύριο Ιησού Χριστό. Αυτές οι Καταβασίες, που είναι και οι Ειρμοί όλων των Ωδών που έχει το βιβλίο του Μηνιαίου (στις 2 Φεβρουαρίου) από την Ωδή Α΄ μέχρι και την Ωδή Η΄ (δεν υπάρχει βέβαια Ωδή Β΄) είναι όλες τους μονές.

Στα Μεγαλυνάρια και τροπάρια της Θ΄ Ωδής. Αυτά τα τροπάρια της Θ΄ Ωδής λέγονται και Μεγαλυνάρια στις Δεσποτικές ή Θεομητορικές Εορτές, επειδή συνήθως αρχίζουν με την λέξη «Μεγάλυνον». Έτσι ξεκινάμε και

ψάλλουμε τα «Μεγαλυνάρια» (τα οποία σήμερα δεν αναφέρουν πουθενά με την λέξη «Μεγάλυνον»).

Το πρώτο Μεγαλυνάριο είναι το: «Ακατάληπτόν εστί, ...».

Επειδή σήμερα τα Μεγαλυνάρια της Θ΄ Ωδής είναι 14 και τα τροπάρια της Θ΄ Ωδής είναι μόνο 4, κάνουμε την εξής αντιστοιχία Μεγαλυναρίων-τροπαρίων (στην Θ΄ Ωδή):

Όταν φτάσουμε στο τέταρτο από το τέλος Μεγαλυνάριο, μόλις το ψάλλουμε, αμέσως μετά ψάλλουμε και τον Ειρμό της Θ΄ Ωδής (το πρώτο δηλαδή τροπάριο της Θ΄ Ωδής) που είναι το: «Εν νόμω σκιά και γράμματι...».

Στο τρίτο (από το τέλος) Μεγαλυνάριο της Θ΄ Ωδής που είναι το: «Μητροπάρθενε αγνή, τι προσφέρεις τω ναώ...» όταν φτάσουμε και το ψάλλουμε, αμέσως μετά ψάλλουμε το δεύτερο τροπάριο της Θ΄ Ωδής που είναι το: «Τοις πριν νεογνών τρυγόνων ζεύγος, ...».

Στο δεύτερο (από το τέλος) Μεγαλυνάριο της Θ΄ Ωδής που είναι το: «Νυν απόλυσιν ζητώ, από σου ...» όταν φτάσουμε και το ψάλλουμε, αμέσως μετά ψάλλουμε το τρίτο τροπάριο της Θ΄ Ωδής που είναι το: «Απέδωκάς μοι εβόα Συμεών, του Σωτηρίου σου Χριστέ αγαλλίασιν ...».

Στο πρώτο (από το τέλος) Μεγαλυνάριο της Θ΄ Ωδής που είναι το: «Ον οι άνω λειτουργοί, τρόμω λιτανεύουσι, ...» όταν φτάσουμε και το ψάλλουμε, αμέσως μετά ψάλλουμε το τέταρτο και τελευταίο τροπάριο της Θ΄ Ωδής που είναι το: «Ιεροπρεπώς ανθωμολογείτο, Άννα υποφητεύουσα, η σώφρων και Οσία, ...».

Κλείνω, αφού ψάλλω πρώτα το τροπάριο που έχει πάνω από αυτό το: «Δόξα πατρί...» (το οποίο και ψάλλω πριν από το τροπάριο αυτό), και τέλος ψάλλω το τροπάριο της Θ΄ Ωδής που έχει πάνω από αυτό το: «Και νυν ...» (το οποίο και ψάλλω πριν από το τροπάριο αυτό).

Συμπερασματικά:

Αν τύχει μια Δεσποτική Εορτή να πέσει σε ημέρα Κυριακή την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου, τότε ισχύει το Μηνιαίο, γιατί η τρέχουσα Εορτή που είναι αφιερωμένη στον Κύριο την συγκεκριμένη ημέρα, έχει να μας διδάξει κάτι από την ζωή του και τότε δεν ισχύει το βιβλίο της Παρακλητικής, ούτε το βιβλίο του Τριωδίου, αλλά μόνο το Μηνιαίο. Καταργείται τότε το βιβλίο της Παρακλητικής και του Τριωδίου.

3. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΟΡΘΡΟΥ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ **ΤΟΥ ΚΑΘΕΑΥΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ** **ΜΕ ΔΕΣΠΟΤΙΚΗ ΕΟΡΤΗ.**

1. Εισαγωγικά και Εξάψαλμος (Εγκόλπιο Αναγνώστη).
2. Μεγάλη συναπτή-ιερέας.
3. Θεός Κύριος (Εγκόλπ. Αναγν.).
4. Απολυτίκια. Ψάλλουμε τρεις φορές το Απολυτίκιο της Δεσποτικής Εορτής (βλ. παραπάνω σελίδα 25 του παρόντος).
5. Μικρή Συναπτή-ιερέας.
6. Καθίσματα της Δεσποτικής Εορτής (Μηνιαίο-ψαλτά).
7. Αναβαθμοί. Το Α΄ αντίφωνο του δ΄ Ήχου (από «Εγκόλπ. Αναγν.» ή από την «Παρακλητική», βλέπε Κυριακή πρωί, Ήχος Δ΄, Αναβαθμοί, Αντίφωνον Α΄).
8. Ο ιερέας: «Προκείμενον».
9. Ψάλλουμε το Προκείμενο τρεις φορές (από το Μηνιαίο). Την τρίτη φορά με τον στίχο που έχει εκεί το Μηνιαίο.
10. Ο ιερέας εκφωνεί την μικρή Συναπτή.
11. Ψάλλουμε το: «Πάσα πνοή αινεσάτω τον Κύριον» τρεις φορές, και
12. Ακολουθεί η τάξη του Ευαγγελίου της Δεσποτικής Εορτής.
13. Ακολουθεί ο Ν΄ Ψαλμός: «Ελέησόν με ο Θεός...» ψαλτά (από Εγκόλπ του Αναγν.).
14. Στις Δεσποτικές Εορτές, αντί των: «Ταις των Αποστόλων...», «Ταις της Θεοτόκου...», «Αναστάς ο Ιησούς...» (ψαλτά (από Εγκόλπ. του Αναγν.) προτάσσοντας μπροστά από αυτά ό,τι γράφει το Εγκόλπιο του Αναγνώστη), ψάλλουμε το: «Δόξα...» και αμέσως μετά ψάλλουμε το τροπάριο που ακολουθεί, όπως το αναφέρει το Μηνιαίο στην θέση αυτή. Ψάλλουμε το: «Και νυν...» και αμέσως μετά ψάλλουμε πάλι το ίδιο τροπάριο, όπως γράφει το ίδιο το βιβλίο του «Μηνιαίου». Την τρίτη φορά προτάσσοντας το στίχο: «Ελεήμον, Ελέησόν με ο Θεός κατά το μέγα έλεός σου...» ψάλλουμε το Ιδιόμελο που ακολουθεί στην θέση αυτή από το βιβλίο του Μηνιαίου.
15. Ο ιερέας: «Σώσον ο Θεός τον λαόν σου...» και ψάλλουμε 12 φορές το «Κύριε ελέησον», εναλλάξ οι δύο χοροί, από τρεις φορές ο κάθε χορός.
16. Ψάλλουμε τις Ωδές από το Μηνιαίο αλλά και από το Τριώδιο (όχι από Παρακλητική σήμερα).
 Α΄ Ωδή από το Μηνιαίο.
 Γ΄ Ωδή από το Μηνιαίο.
Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Μηνιαίο, τότε:

ι) Η κάθε Ωδή των Κανόνων του Μηνιαίου αρχίζει με έναν ΕΙΡΜΟ. Πριν τον Ειρμό δεν ψάλλουμε, δεν προτάσσουμε τίποτε.

ιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής από το Μηνιαίο ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι».

ιιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Μηνιαίο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής. Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί...Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

ιιιι) Αν η Δεσποτική εορτή είναι σκέτη, χωρίς δηλαδή άλλη εορτή μικρού ή μεγάλου Αγίου (όπως π.χ. στις 25 Δεκεμβρίου, των Χριστουγέννων, που είναι μόνη της) τότε δεν ακολουθεί Θεοτοκίο στο τέλος της κάθε Ωδής. Αν όμως συνεορτάζεται και άλλος Άγιος την ίδια ημέρα (όπως π.χ. στις 1 Ιανουαρίου), τότε ακολουθεί και δεύτερη Ωδή Α΄ αφιερωμένη προς τον εορταζόμενο Άγιο (ακολουθεί επίσης και δεύτερη Ωδή Γ΄, δεύτερη Ωδή Δ΄, δεύτερη Ωδή Ε΄, δεύτερη Ωδή ΣΤ΄). Επίσης στο τέλος της δεύτερης Ωδής Α΄ (ή της δεύτερης Ωδής Γ΄ κλπ) ακολουθεί ένα Θεοτοκίο. Πριν το Θεοτοκίο αυτό ψάλλουμε το: «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».

ιιιιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Αγίου, στην περίπτωση που συνεορτάζει ο Άγιος με την Δεσποτική Εορτή, ψάλλουμε το: «Άγιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή «Όσιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή «Προφήτα του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή «Ιεράρχα του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» κλπ., ανάλογα αν ο εορταζόμενος είναι Άγιος, Όσιος, Προφήτης, Ιεράρχης κλπ.

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:

ι) πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».

ιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

ιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

Μετά τον Ειρμό της Γ΄ Ωδής από το Τριώδιο (ή αν δεν έχει Ειρμό, μετά το Θεοτοκίο της Γ΄ Ωδής) κάνουμε κατάληξη.

17. Μικρή συναπτή-ιερέας.
18. Η Υπακοή διαβαστά από το «Μηνιαίο» (Το Μηνιαίο δεν έχει σ' όλες τις Δεσποτ. Εορτές Υπακοή).
19. Καθίσματα της Εορτής, από το «Μηνιαίο» (αν έχει), Μεσώδια Καθίσματα (με το Θεοτοκίο).
20. Ψάλλουμε την Δ΄ Ωδή από το Μηνιαίο.
Ψάλλουμε την Ε΄ Ωδή από το Μηνιαίο.

Ψάλλουμε την ΣΤ' Ωδή από το Μηνιαίο.

Μετά την ΣΤ' Ωδή από το «Μηνιαίο», κάνουμε κατάληξη.

21. Ο ιερέας: μικρή Συναπτή.
22. Κοντάκιο και Οίκος της Εορτής (διαβαστά από «Μηνιαίο»). Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο από το Μηνιαίο στην Δεσποτική Εορτή, μετά την ΣΤ' Ωδή.
22. Ακολουθεί το Συναξάριο ή Μηνολόγιο (διαβαστά από το Μηνιαίο). Στο σημείο που διαβάζεται το Συναξάριο, χτυπά η 2η καμπάνα..
23. Καταβασίες της περιόδου που διανύουμε (από Εγκόλπ. Αναγν.). Αυτές οι Καταβασίες, που είναι και οι Ειρμοί όλων των Ωδών που έχει το βιβλίο του Μηνιαίου (στις 2 Φεβρουαρίου) από την Ωδή Α' μέχρι και την Ωδή Η' (δεν υπάρχει βέβαια Ωδή Β'). Όλες οι Δεσποτικές (αλλά και οι Θεομητορικές) Εορτές έχουν Καταβασίες. Σήμερα όλες οι Καταβασίες είναι μονές (άλλες φορές έχουμε διπλές Καταβασίες στις Δεσποτικές Εορτές όπως π.χ. των Χριστουγέννων, της Περιτομής Ιησού Χριστού, των Θεοφανείων, οπότε τότε ψάλλουμε όλα τα τροπάρια-Καταβασίες, ψάλλουμε και τις 14 πρώτες Καταβασίες). Ψάλλουμε μέχρι και την Η' (8^η) Ωδή των Καταβασιών. Πριν την 8^η Ωδή των Καταβασιών, προτάσσουμε το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον». Μετά το τέλος της τελευταίας Καταβασίας της Η' Ωδής, κάνουμε κατάληξη.
24. Ο ιερέας εκφωνεί το: «Την Θεοτόκον και μητέρα του φωτός εν ύμνοις τιμώντες μεγαλύνομεν» και αμέσως μετά,
25. Ψάλλουμε τα Μεγαλυνάρια (από το Μηνιαίο). Τα Μεγαλυνάρια βρίσκονται στην αρχή της Θ' Ωδής του σημερινού Κανόνα. (Οι Δεσποτικές Εορτές έχουν δικά τους Μεγαλυνάρια, π.χ. τα Μεγαλυνάρια των Θεοφανείων αρχίζουν: «Μεγάλυνον ψυχή μου, την Τιμιωτέραν των άνω στρατευμάτων»). Βλέπουμε όμως ότι η Θ' Ωδή έχει και τέσσερα τροπάρια, που βρίσκονται στο τέλος της. Επομένως, όταν φτάσω στα τέσσερα προτελευταία Μεγαλυνάρια της Θ' Ωδής, τότε σταματάω και συμπάλλω: πρώτα το Μεγαλυνάριο και μετά το πρώτο τροπάριο της Θ' Ωδής, κι έτσι συμπάλλουμε τα τέσσερα τελευταία Μεγαλυνάρια της Θ' Ωδής μαζί με τα τέσσερα τροπάρια που έχει η Θ' Ωδή στην σημερινή ημέρα (περισσότερα για τον συνδυασμό Μεγαλυναρίων-Τροπαρίων της Θ' Ωδής, βλέπε στην εισαγωγή του παρόντος κεφαλαίου ή στις σελίδες: 24-25).
26. Ψάλλουμε εδώ την Θ' Ωδή των Καταβασιών της περιόδου, που είχαμε αφήσει πιο πάνω (από το Εγκόλπ. Αναγν. ή από το Μηνιαίο). Στις Δεσποτικές Εορτές είναι διπλές αυτές οι Καταβασίες ή έχουμε δύο τροπάρια-Καταβασίες στο σημείο αυτό να ψάλλουμε. Πριν από την κάθε Καταβασία όμως, προηγείται και από ένα Μεγαλυνάριο, π.χ.:

πρώτα το Μεγαλυνάριο των Θεφανείων: «Μεγάλυνον ψυχή μου, την Τιμιωτέραν των άνω στρατευμάτων» και μετά η Καταβασία «Απορεί πάσα γλώσσα...» (βλέπε από Εγκόλπιο του Αναγνώστη), και το Μεγαλυνάριο επίσης: «Μεγάλυνον ψυχή μου, την λυτρωσαμένην ...» και αμέσως μετά η Καταβασία: «Ω των υπέρ νουν, του τόκου σου ...». Προηγούνται δηλαδή των δύο αυτών τελευταίων Καταβασιών, τα παραπάνω Μεγαλυνάρια που έχει το Μηνιαίο.

27. Μικρή Συναπτή - ο ιερέας.
28. Ψάλλουμε το Εξαποστειλάριο της Δεσποτικής Εορτής, που βρίσκεται στο βιβλίο του «Μηνιαίου». Ψάλλουμε αυτό το Εξαποστειλάριο από το Μηνιαίο τρεις φορές. Δεν ψάλλουμε πριν απ' αυτό το γνωστό μας στις Κυριακές πριν τα Εξαποστειλάρια: «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών...», αλλά σκέτο το Εξαποστειλάριο της Δεσπ. Εορτής το ψάλλουμε τρεις φορές.
29. Ψάλλουμε τους Αίνους το «Πάσα πνοή...» + «Αινείτε αυτόν...» και τα Στιχηρά των Αίνων με τον στίχο τους (ο στίχος τους είναι στο Εγκόλπ. Αναγν.). Τα Στιχηρά των Αίνων από το «Μηνιαίο».
30. Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τους Αίνους, από το βιβλίο «Μηνιαίο», αργά και μεγαλόπρεπα. Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί...». Μετά ψάλλουμε και το δεύτερο Δοξαστικό που ακολουθεί αυτό, προτάσσοντας προ του δευτέρου το: «Και νυν...».
31. Ψάλλουμε την μεγάλη Δοξολογία (από Εγκόλπ. Αναγν.).
32. Ψάλλουμε το Απολυτίκιο της Δεσποτικής Εορτής μια φορά.
Τέλος του Όρθρου.

4. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΥ
ΚΥΡΙΑΚΗΣ
ΚΑΘΕΥΑΤΟΥ
ΤΡΙΩΔΙΟΥ

ΜΕ ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΗ

ΕΟΡΤΗ

4. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΤΟΥ ΟΡΘΡΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗΣ
ΤΟΥ ΚΑΘΕΑΥΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ
ΜΕ ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΗ ΕΟΡΤΗ
(Η Θεομητορ. Εορτή από το Μηνιαίο).

Το τυπικό Κυριακής του Καθεαυτού Τριωδίου είναι διαφορετικό όταν συμπέσει σε μια τέτοια Κυριακή Δεσποτική Εορτή και διαφορετικό όταν συμπέσει Θεομητορική Εορτή.

Βέβαια, Θεομητορική Εορτή την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου δεν υπάρχει. Μόνο μία Θεομητορική Εορτή έχουμε όλη την περίοδο του Τριωδίου, τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου. Η Εορτή της Υπαπαντής του Κυρίου μας Ιησού Χριστού δεν είναι Θεομητορική Εορτή, και αυτό λέγει και το συναξάριο της Εορτής αυτής. Η Υπαπαντή λοιπόν είναι Δεσποτική Εορτή πρωτίστως, κι έτσι πρέπει να τελείται. Δεν είναι μικρότερη η Δεσποτική Εορτή από την Θεομητορική την ημέρα της Υπαπαντής, επειδή η Δεσποτική Εορτή είναι μεγαλύτερα πάντων των άλλων.

Οφείλουμε, επομένως, να διακρίνουμε τις Θεομητορικές από τις Δεσποτικές Εορτές και να ακολουθούμε το αντίστοιχο τυπικό τους.

Η Θεομητορική Εορτή δεν ταυτίζεται με την Δεσποτική Εορτή, όπως και το πρόσωπο της Παναγίας Μαρίας δεν είναι το Πρόσωπο του Θεού. Διαφορετική τιμή και τάξη απολαμβάνει και τηρείται στο Πρόσωπο του Θεού και διαφορετική στο πρόσωπο της Παναγίας Μαρίας. Έτσι, οφείλουμε να ξεχωρίζουμε την Δεσποτική από την Θεομητορική Εορτή και να μη τις συγχέουμε, ούτε από υπερβάλλοντα ζήλο, αλλά ούτε και από υπερβάλλουσα αγάπη και ευλάβεια προς την Παναγία Μαρία και να υποτιμούμε την Δεσποτική Εορτή.

Υπάρχουν διαφορές λοιπόν μεταξύ των δύο αυτών Εορτών, όσο επίσης υπάρχουν διαφορές μεταξύ του ίδιου του Θεού και της Παναγίας Μαρίας. Άλλο η καθέδρα του Βασιλέα Χριστού και άλλο ο ίδιος ο Χριστός, γιατί πρόκειται για ξεχωριστά Πρόσωπα ο Θεός και η Παναγία Μαρία.

Περιλαμβάνουμε όμως Θεομητορική Εορτή την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου, σε ημέρα Κυριακής, τόσο χάρη της τυπικής τάξης, αλλά και γιατί θα μας βοηθήσει να καταλάβουμε το τυπικό της Θεομητορικής Εορτής του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου (25^{ης} Μαρτίου) την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής.

Την περίοδο λοιπόν που έχει ήδη αρχίσει το Τριώδιο, αυτό έχει ισχυρότερη θέση στα βιβλία της Εκκλησίας μας από το Μηνιαίο (αναφερόμαστε στην περίπτωση του Καθεαυτού Τριωδίου, όπου εκεί ισχύει ακόμη το Μηνιαίο). Αυτό εξηγείται, επειδή το Τριώδιο αναφέρεται

στον ίδιο τον Θεό (αναπτύσσει τα όσα ο ίδιος ο Κύριος λέγει, όπως φαίνεται στα Δοξαστικά του, στους Αίνους του κλπ), ενώ το Μηνιαίο, στην περίπτωση της Θεομητορικής Εορτής, αναφέρεται στην Παναγία Μαρία. Έτσι το βιβλίο του Τριωδίου υπερισχύει έναντι του βιβλίου του Μηνιαίου, όταν το τελευταίο αναφέρεται σε Θεομητορική Εορτή, επειδή αντίστοιχα τα του Θεού υπερέχουν έναντι όλων των άλλων αγίων και της Παναγίας Μαρίας. Το αντίστοιχο στην περίοδο του Μηνιαίου είναι όταν υπερισχύει η Παρακλητική έναντι του Μηνιαίου (όταν πέσει Θεομητορική Εορτή σε ημέρα Κυριακής).

Για τον παραπάνω λόγο, έχουμε και την ανάλογη τυπική διάταξη (όταν Θεομητορική Εορτή πέσει σε Κυριακή του Καθεαυτού Τριωδίου), όπως:

Στο Κοντάκιο και Οίκο: Μετά την Γ΄ Ωδή (τις Κυριακές) δεν παίρνουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο από το Μηνιαίο, ούτε μετά την ΣΤ΄ Ωδή, αλλά χρησιμοποιούμε μόνο Κοντάκιο και Οίκο από την Παρακλητική και από το Τριώδιο (και καθόλου από το Μηνιαίο).

Στα Εξαποστειλάρια: Προηγείται το Εξαποστειλάριο από την Παρακλητική, ακολουθεί το Εξαποστειλάριο του Τριωδίου και μετά ακολουθεί το Εξαποστειλάριο από το Μηνιαίο (όπως όταν έχουμε μεγάλο εορταζόμενο Άγιο).

Στους Αίνους: Πρώτα ψάλλουμε Αίνους από την Παρακλητική, μετά ψάλλουμε Αίνους από το βιβλίο του Τριωδίου και στο τέλος ψάλλουμε Αίνους από το Μηνιαίο.

Στις Ωδές: Την κάθε Ωδή (Α΄, Γ΄, Δ΄, Ε΄, ΣΤ΄) πρώτα την ψάλλουμε Ωδή από την Παρακλητική, μετά από το Τριώδιο και στο τέλος από το Μηνιαίο.

Γενικότερα όμως από την περίοδο που αρχίζει το Τριώδιο, προηγείται το βιβλίο του Τριωδίου έναντι του Μηνιαίου σε σπουδαιότητα. Την περίοδο του Τριωδίου, η Εκκλησία μας θέλει να τονίσει το πνεύμα του Τριωδίου και τις αξίες του την κάθε Κυριακή (όπως η ταπείνωση, η μετάνοια κλπ). Άλλωστε, εξηγήσαμε ήδη ότι η Εκκλησία μας δεν θέλει να διαταράσσεται και η συγκέντρωση-προσοχή των χριστιανών από τον μεγάλο αγώνα τους που διεξάγουν την περίοδο αυτή και έχει μεταφέρει σε άλλες περιόδους εορτές Αγίων ώστε να μη έχουμε πανηγυρισμούς, καταλύσεις και άλλα που μειώνουν την ένταση του αγώνα των χριστιανών.

Εξηγήσαμε, στο βιβλίο «Ο ΟΡΘΡΟΣ-ΜΕΡΟΣ Α΄» επίσης ότι την Κυριακή με Θεομητορική Εορτή, προηγείται η Αναστάσιμη Εορτή του Κυρίου μας έναντι αυτής της Θεομητορικής Εορτής και επομένως, επίσης προηγείται η Παρακλητική από το Μηνιαίο.

Στην παρούσα περίπτωση, όταν έχουμε Κυριακή με Θεομητορική Εορτή την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου, προηγείται: πρώτα η Παρακλητική, ακολουθεί το Τριώδιο και στο τέλος ακολουθεί το Μηνιαίο.

Η παραπάνω τάξη έχει την λογική της σειράς, όπως ήδη εξηγήσαμε.

Σύμφωνα με τα παραπάνω λοιπόν, μια Θεομητορική Εορτή σε ημέρα Κυριακή την περίοδο του Τριωδίου έχει την τυπική διάταξη, όπως σχεδόν μια εορτή μεγάλου Αγίου σε ημέρα Κυριακής του Τριωδίου ή ακριβέστερα είναι ανάλογη με την Θεομητορική Εορτή σε ημέρα Κυριακή την περίοδο του Μηνιαίου.

Εκείνα που θα άλλαζαν, σε σχέση με μια άλλη Κυριακή, εκτός από την χρήση του βιβλίου της Παρακλητικής (ως Εορτής Κυρίου) και του Τριωδίου, είναι ότι θα πάρουμε από το Μηνιαίο και τα εξής:

1. Το Απολυτίκιο της Θεομητορικής Εορτής, μετά το «Θεός Κύριος». Ψάλλουμε δηλαδή δύο φορές το Αναστάσιμο Απολυτίκιο και την τρίτη φορά ψάλλουμε το Απολυτίκιο της Θεομητορικής Εορτής, αντί για το Αναστάσιμο Θεοτοκίο.
2. Στα Καθίσματα μετά την α΄ και β΄ στιχολογία, θα πάρουμε και από το Μηνιαίο, της Θεομητορικής Εορτής.
3. Στις Ωδές, θα έχουμε και Ωδή από το Μηνιαίο της Θεομητορικής Εορτής.
4. Εξαποστειλάριο της Εορτής, από το Μηνιαίο.
5. Στους Αίνους, τρεις Αίνους της Θεομητορικής εορτής από Μηνιαίο.

Γενικά, θα είχαμε κάτι σχεδόν με την ίδια τυπική διάταξη και σειρά όπως στην περίπτωση εορτής μεγάλου Αγίου που συμπέσει να εορτάζεται Κυριακή Καθεαυτού Τριωδίου (βλέπε παραπάνω).

Έχουμε και εδώ από το Μηνιαίο Απολυτίκια, Καθίσματα (και Μεσώδια Καθίσματα), Ωδές, Συναξάριο, Εξαποστειλάριο, Αίνους και Δοξαστικό των Αίνων από την Θεομητορική Εορτή, από το Μηνιαίο, όπως ανάλογα αναφέραμε παραπάνω για την περίπτωση εορτής μεγάλου εορταζόμενου Αγίου σε ημέρα Κυριακής. Θα χρησιμοποιήσουμε λοιπόν:

1. Το βιβλίο της Παρακλητικής,
2. Το βιβλίο του Τριωδίου,
3. Το βιβλίο του Μηνιαίου και
4. Το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

4. Τυπικό Όρθρου Κυριακής του Καθεαυτού Τριωδίου, με Θεομητορική Εορτή

1. Εισαγωγικά και Εξάψαλμος (διαβαστά από Εγκόλπ. του Αναγνώστου).
2. Ακολουθεί η μεγάλη Συναπτή ή «Ειρηνικά» (Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθώμεν...).
3. «Θεός Κύριος» τετράκις, το πρώτο άνευ στίχου, τα υπόλοιπα τρία με στίχο (ψαλτά, από Εγκόλπιο Αναγνώστη).
4. Τα Απολυτικά: Το Αναστάσιμο Απολυτικό του ήχου (από Παρακλητική), πρώτο. Ψάλλουμε το Απολυτικό της Θεομητορικής Εορτής (όπως και στην περίπτωση μεγάλου Αγίου), αλλά πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί...», δεύτερο. Ψάλλουμε πάλι το Απολυτικό της Θεομητορικής Εορτής (αντί Θεοτοκίου), τρίτο. Πριν από το τελευταίο αυτό Απολυτικό της Θεομητορικής Εορτής ψάλλουμε το: «Και νυν ...».
5. Μετά η μικρή Συναπτή: («Ετι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν»...).
6. Ψάλλονται τα Αναστάσιμα Καθίσματα του ήχου (αναγράφονται στην αρχή της Παρακλητικής, εκεί που γράφει «Μετά την α΄ Στιχολογία» και «Μετά την β΄ Στιχολογία». Πρέπει να γνωρίζω, επομένως, τον ήχο της συγκεκριμένης Κυριακής που ψάλλω). Το Κάθισμα της α΄ ή της β΄ στιχολογίας μπορεί να έχει δύο ή τρία τροπάρια και οπωσδήποτε ένα Θεοτοκίο στο τέλος του (κλείνει και συμπεριλαμβάνει στο τέλος του ένα Θεοτοκίο). Αντί για το Θεοτοκίο, ψάλλω από ένα τροπάριο της Θεομητορικής Εορτής (που βρίσκονται στο Μηνιαίο, στην αρχή του), μετά από την κάθε στιχολογία (μετά την α΄ και την β΄ στιχολογία). Μετά ψάλλω το Δοξαστικό από το Μηνιαίο (που είναι προς τιμή της Θεομητορικής Εορτής).
7. Ακολουθούν τα Αναστάσιμα Ευλογητάρια («Ευλογητός εί, Κύριε, δί-δαξόν με τα δικαιώματά σου» κλπ. (ψαλτά από το «Εγκόλπιο του Αναγνώστου»)).
8. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή («Ετι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν»...).
9. Μετά η Υπακοή (διαβαστά από Παρακλητική).
10. Οι Αναστάσιμοι Αναβαθμοί του ήχου (ψαλτά από την Παρακλητική).
11. Ακολουθεί το «Προκείμενο» (ψαλτά από την Παρακλητική) τρεις φορές. Την τρίτη φορά με τον στίχο του που έχει εκεί η Παρακλητική.
12. Αμέσως ψάλλουμε τις Ωδές.
Ψάλλουμε:
Α΄ Ωδή από Παρακλητική - Α΄ Ωδή Τριωδίου - Α΄ Ωδή από Μηνιαίο

Γ΄ Ωδή από Παρακλητική - Γ΄ Ωδή Τριωδίου - Γ΄ Ωδή από Μηνιαίο.
Όταν ψάλλουμε Ωδές από την Παρακλητική, τότε:

ι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής από την Παρακλητική, ψάλλουμε το: «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε».

ιι) Η κάθε Ωδή των Κανόνων της Παρακλητικής αρχίζει με έναν ΕΙΡΜΟ. Πριν τον Ειρμό δεν λέμε, δεν προτάσσουμε τίποτε. Δεν λέμε π.χ. πριν τον Ειρμό το: «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε» κλπ.

ιιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής από την Παρακλητική ακριβώς που προηγείται του Θεοτοκίου προτάσσουμε το : «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε αυτό το τροπάριο.

ιιιι) Πριν από το Θεοτοκίο, που υπάρχει σε κάθε Ωδή από την Παρακλητική, ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και...».

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:

ι) πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».

ιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

ιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Μηνιαίο, τότε:

ι) Πριν από τον Ειρμό, δεν ψάλλουμε τίποτε.

ιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Μηνιαίου, που στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι προς την Υπεραγία Θεοτόκο, ψάλλουμε το: «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».

Μερικές Ωδές που λέγονται «Σταυρώνυμα» διαβάζονται μόνο στα μοναστήρια κι όχι στους ναούς πόλεων και των άλλων ενοριών.

Μετά και τον Ειρμό της Γ΄ Ωδής από το Μηνιαίο, σταματάμε και κάνουμε κατάληξη.

13. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή από τον ιερέα: «Έτι και έτι εν ειρήνη ... Ότι συ εί ο Θεός ημών...».
14. Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο της Παρακλητικής. (Προηγείται το λιγότερο σοβαρό εδώ, μετά το τέλος της Γ΄ Ωδής, που είναι αυτό της Παρακλητικής επειδή η σημασία του αντίστοιχου Κοντάκιου και Οίκου του Τριωδίου είναι μεγαλύτερη, από την άποψη ότι είναι περισσότερο επίκαιρα αυτά, προκειμένου το Τριώδιο να μας δώσει το μήνυμα των ημερών του. Επομένως το Κοντάκιο και Οίκος του Τριωδίου θα τα διαβάσουμε μετά την ΣΤ΄ Ωδή). Μετά λοιπόν την Γ΄ Ωδή, διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο της Παρακλητικής που είναι λιγότερο σοβαρά (περισσότερο σοβαρά θεωρούνται το Κοντάκιο και ο Οίκος από το Τριώδιο στην περίπτωση αυτή).

15. Ψάλλουμε τα Μεσώδια Καθίσματα. Ψάλλουμε τα Μεσώδια Καθίσματα από το Τριώδιο. Μετά ψάλλουμε το Μεσώδιο Κάθισμα της Θεομητορικής Εορτής από το Μηνιαίο. Πριν από το προτελευταίο Κάθισμα (τόσο από το Τριώδιο όσο και από το Μηνιαίο) ψάλλουμε το: «Δόξα...». Πριν από το τελευταίο Κάθισμα (τόσο από το Τριώδιο όσο και από το Μηνιαίο), ψάλλουμε το: «Και νυν...». (Θεοτοκία δεν υπάρχουν στο Μηνιαίο, αλλά αντί αυτών τροπάρια-Κάθισμα της Θεομητορικής Εορτής).
16. Μετά πάμε πάλι στις Ωδές και τις ψάλλουμε ως εξής:
Δ' Ωδή από Παρακλητική- Δ' Ωδή Τριωδίου - Δ' Ωδή από Μηνιαίο.
Ε' Ωδή από Παρακλητική- Ε' Ωδή Τριωδίου - Ε' Ωδή από Μηνιαίο.
ΣΤ' Ωδή Παρακλητικής - ΣΤ' Ωδή Τριωδίου - ΣΤ' Ωδή Μηνιαίου.
Μόλις τελειώσουμε και τον Ειρμό της ΣΤ' Ωδής από το Μηνιαίο, σταματάμε και κρατάμε κατάληξη.
17. Ο ιερέυς εκφωνεί την μικρή Συναπτή: «Συ γαρ εί ο Βασιλεύς της ειρήνης».
18. Διαβάζομε το Κοντάκιο και τον Οίκο του Τριωδίου (που θεωρούνται περισσότερο σοβαρά. Βλέπε σχετικά για το Κοντάκιο και Οίκο της Παρακλητικής μετά την Γ' Ωδή).
19. Ακολουθεί το Συναξάριο (ή Μηνολόγιο).
ι) Συναξάριο από το Μηνιαίο της τρέχουσας ημερομηνίας.
ιι) Συναξάριο από το Τριώδιο της τρέχουσας ημέρας της εβδομάδας (εδώ της συγκεκριμένης Κυριακής του Τριωδίου).
Στο σημείο που διαβάζεται το Συναξάριο, χτυπά η 2η καμπάνα.
20. Καταβασίες. Μετά τις Ωδές ακολουθούν οι Καταβασίες. Οι Θεομητορικές Εορτές έχουν, τις δικές τους Καταβασίες (ψαλτά από Εγκόλπιο του Αναγνώστη ή από Μηνιαίο). Ψάλλουμε μέχρι και την 8^η Ωδή των Καταβasiών.
Πριν την Η' (όγδοη) Ωδή των Καταβasiών, ψάλλουμε το «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον» και στη συνέχεια ψάλλουμε τον Ειρμό της Η' Ωδής. (Ο Ειρμός της Θ' Ωδής ψάλλεται όταν ακριβώς τελειώσουν τα Μεγαλυνάρια ή όταν ψαλλεί και το τελευταίο Μεγαλυνάριο και μάλιστα όταν μετά από αυτά ψαλλεί και το τελευταίο: «Την Τιμιωτέραν των Χερουβείμ...», βλέπε παρακάτω).
21. Η τάξη του Εωθινού Ευαγγελίου (μετά τις Καταβασίες).
22. «Ανάστασιν Χριστού θεασάμενοι...» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
24. Ψάλλουμε τον Ν' Ψαλμό: «Ελέησόν με ο Θεός κατά το μέγα έλεός σου,...», αργά και μεγαλόπρεπα (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
24. Ψάλλουμε τα τροπάρια του Τριωδίου: «Δόξα...» και το πρώτο: «Της μετανοίας άνοιξόν μοι πύλας Ζωοδότα· ορθρίζει...». Και συνέχεια: «Και νυν...» και: «Της σωτηρίας εύθυνόν μοι τρίβους Θεοτόκε· αισχραίς γαρ ...», δεύτερο. Στον Στίχο: «Ελέησόν με ο Θεός...»

- ψάλλουμε το: «Τα πλήθη των πεπραγμένων μοι δεινών, εννοών ο τάλας, τρέμω ...», το τρίτο (όλα από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
25. Ο ιερέας: «Σώσον ο Θεός τον λαόν σου...». Ψάλλουμε το «Κύριε ελέησον» 12 φορές, από τρεις φορές ο κάθε ψάλτης, εναλλάξ (3Χ4).
 26. Ψάλλουμε τα Μεγαλυνάρια, μόλις ο ιερέας εκφωνήσει το: «Την Θεοτόκον και Μητέρα του φωτός...». Η Θεομητορική Εορτή έχει τα δικά της Μεγαλυνάρια (τα παίρνουμε από το Μηνιαίο).
 27. Ψάλλουμε εδώ τώρα τον τελευταίο Ειρμό της Θ΄ Ωδής των Καταβασίων (που είχαμε αφήσει παραπάνω, μόλις τελειώσαμε τις 8 πρώτες Καταβασίες αμέσως μετά το Συναξάριο ή Μηνολόγιο) (ψαλτά από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη ή από το Μηνιαίο).
 28. Μετά η μικρή Συναπτή: (Ετι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...) και
 29. Ψάλλουμε το: «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών» δύο φορές και το: «Υψούτε Κύριον τον Θεόν ημών, και προσκυνείτε τω υποποδίω των ποδών αυτού», προτασσομένου του στίχου του «Ελεήμον, ελέησόν με ο Θεός...» ψαλτά, και στο τέλος: «Οτι άγιος εστί» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
 30. Ψάλλουμε τα Εξαποστειλάρια: Πρώτα το Αναστάσιμο-Εωθινό Εξαποστειλάριο από την Παρακλητική, δεύτερο το Εξαποστειλάριο του Τριωδίου και τρίτο το Εξαποστειλάριο της Θεομητορικής Εορτής από το Μηνιαίο. (Το Εξαποστειλάριο της Παρακλητικής βρίσκεται στο βιβλίο της Παρακλητικής στο τέλος της, στον ήχο της Κυριακής που είμαστε, ψάλλουμε το Εξαποστειλάριο του ίδιου ήχου. Το Εξαποστειλάριο του Τριωδίου βρίσκεται στο τέλος του Όρθρου στο βιβλίο του Τριωδίου στην τρέχουσα ημέρα. Δεν ψάλλουμε Θεοτοκίο, αλλά αντί αυτού Εξαποστειλάριο της Εορτής).
 31. Ψάλλουμε τους Αίνους (Στιχηρά των Αίνων). Οι Αίνοι είναι το: «Πάσα πνοή αινεσάτω τον Κύριον ...» + «Αινείτε αυτόν πάντες οι Άγγελοι αυτού...» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη). Συνέχεια ψάλλουμε τα «Στιχηρά των Αίνων» (ή Αίνους ή Αναστάσιμα Στιχηρά). Ψάλλουμε τους τρεις (3) πρώτους Αίνους από την Παρακλητική. Στη συνέχεια ψάλλουμε από το Τριώδιο άλλους δύο (2) αίνους. Στη συνέχεια ψάλλουμε από το Μηνιαίο άλλους τρεις (3) αίνους της Θεομητορικής Εορτής. Πριν από κάθε τροπάριο των Στιχηρών των Αίνων, ψάλλουμε και έναν στίχο (βλέπε «Εγκόλπιο του Αναγνώστου»).
 32. Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τους Αίνους, από το βιβλίο του Τριωδίου, αργά και μεγαλόπρεπα. Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι».
 33. Ψάλλουμε το τροπάριο της Θεομητορικής Εορτής που ακολουθεί μετά από το Δοξαστικό, από το βιβλίο του Μηνιαίου (βρίσκεται στο τέλος του Μηνιαίου, αμέσως μετά τους αίνους της Θεομητορικής

Εορτής). Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».

34. Ψάλλουμε την μεγάλη Δοξολογία (από Εγκόλπιο του Αναγνώστου).
 35. Ψάλλουμε το Απολυτίκιο της Κυριακής: «Σήμερον σωτηρία τω κόσμω γέγονε...».
- Τέλος του Όρθρου και αρχίζει η Θεία Λειτουργία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΟΙ ΟΡΘΟΙ

ΤΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ

ΤΟΥ ΚΑΘΕΑΥΤΟΥ

ΤΡΙΩΔΙΟΥ

ΟΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΑΥΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ

Το τυπικό των ακολουθιών του Όρθρου των ημερών που ισχύει το βιβλίο του Τριωδίου, δεν είναι καθόλου ξένο και αδιάφορο προς το πνεύμα και το νόημα των ημερών του. Αλλά το βιβλίο του Τριωδίου αυτή την περίοδο έχει την έννοια της ειδικής εκείνης πνευματικής τροφής, από την οποία πρέπει να τραφούν όλοι οι χριστιανοί για να μπορέσουν να φτάσουν μέχρι το Πάσχα, αγωνιζόμενοι σκληρά.

Την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου, ο μεγάλος εορταζόμενος Άγιος εορτάζεται κανονικά μόνον από το Μηνιαίο. Την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου έχουμε λίγες εορτές μεγάλου αγίου όπως π.χ. του αγίου Χαραλάμπου και ο λόγος είναι ότι η περίοδος αυτή είναι περίοδος προετοιμασίας προς την Μεγάλη Σαρακοστή. Το νόημα του βιβλίου του Τριωδίου την περίοδο αυτή δεν είναι ακόμη αυστηρό, δεν έχουν κλιμακωθεί ακόμη οι αγώνες των χριστιανών (με νηστεία κλπ) και υπάρχει αυτό το περιθώριο της εορτής του μεγάλου Αγίου, που πάλι είναι λίγες τέτοιες εορτές. Και οι εορτές μεγάλων αγίων σπανίζουν την περίοδο αυτή, κι ελάχιστες υπάρχουν σκόπιμα για την περίοδο αυτή που είναι περίοδος της προσαρμογής των χριστιανών προς την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής.

Όταν όμως η Δεσποτική ή Θεομητορική εορτή ή ακόμη και η εορτή ενός μεγάλου Αγίου (π.χ. αγίου Χαραλάμπου) πέσει σε Καθημερινή ημέρα της περιόδου του Καθεαυτού Τριωδίου, τότε ισχύει το Μηνιαίο μόνο, και δεν ισχύει το βιβλίο του Τριωδίου, ακόμη κι όταν η Καθημερινή ημέρα (στην οποία πέφτει η παραπάνω συγκεκριμένη γιορτή) αναγράφεται στις Καθημερινές ημέρες του βιβλίου του Τριωδίου. Κι αυτό εξηγήσαμε ότι στην αρχή του Τριωδίου προετοιμαζόμαστε και στη συνέχεια στην περίοδο της Σαρακοστής έχουμε την κλιμάκωση των αγώνων αλλά συγχρόνως και των ιερών ακολουθιών (όχι μόνο Όρθρου, αλλά και άλλων ιερών ακολουθιών, όπως Απόδειπνα, Μ. Κανόνας, Χαιρετισμούς κλπ).

Σε Καθημερινή ακόμη ημέρα την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου, αν τελέσουμε Θεία Λειτουργία, αυτή θα είναι η Θεία Λειτουργία του αγίου Ιωάννη του Χρυσοστόμου κι όχι Θεία Λειτουργία Προηγιασμένων Τιμίων Δώρων, όπως την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής, επειδή ακριβώς δεν έχουμε ακόμη το αυστηρό πνεύμα των πνευματικών και σωματικών αγώνων.

Αν, τέλος την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου υπάρχει μικρός εορταζόμενος Άγιος σε Καθημερινή ημέρα η οποία ημέρα αναγράφεται στο βιβλίο του Τριωδίου (την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου), αυτός θα εορταστεί κανονικά και θα χρησιμοποιήσουμε ως πρώτο βιβλίο το

Μηνιαίο και ως δεύτερο το Τριώδιο. Στην περίπτωση αυτή θα χρησιμοποιήσουμε το βιβλίο του Μηνιαίου και αντί του βιβλίου της Παρακλητικής, θα χρησιμοποιήσουμε το βιβλίο του Τριωδίου. Στην τελευταία περίπτωση, όπου το βιβλίο του Μηνιαίου δεν έχει πλήρη στοιχεία (π.χ. αίνους κλπ), τότε θα συμπληρώσουμε αυτά από το βιβλίο του Τριωδίου κι αν και εκεί δεν υπάρχουν πλήρη στοιχεία για να είναι πλήρης η ακολουθία του Όρθρου, τότε μόνο θα πάρουμε αυτά από την Παρακλητική.

Αν όμως ο μικρός εορταζόμενος Άγιος πέσει σε Καθημερινή του Καθεαυτού Τριωδίου η οποία ημέρα δεν αναγράφεται στο βιβλίο του Τριωδίου, τότε θα χρησιμοποιήσουμε το βιβλίο του Μηνιαίου και της Παρακλητικής επίσης, όπως ακριβώς ίσχυαν αυτά στην περίοδο Μηνιαίου (βλέπε μικρός εορταζόμενος άγιος σε Καθημερινή, την περίοδο που ισχύει το Μηνιαίο).

Τέλος,

Αν δεν έχουμε μικρό ή μεγάλο εορταζόμενο Άγιο (ή την Δεσποτική Εορτή της Υπαπαντής) σε ημέρα της περιόδου του Καθεαυτού Τριωδίου, η οποία αναφέρεται-αναγράφεται στο βιβλίο του Τριωδίου, τότε δεν θα τελέσουμε και Θεία Λειτουργία, και Όρθρο, όπως θα εξηγήσουμε και παρακάτω. (Μόνο στο μοναστηριακό τυπικό θα έχουμε ακολουθία του Όρθρου αυτές τις ημέρες οι οποίες: ι) είναι Καθημερινές του Καθεαυτού Τριωδίου, ιι) αναγράφονται στο Βιβλίο του Τριωδίου και ιιι) δεν έχουμε σ' αυτές μικρό ή μεγάλο εορταζόμενο Άγιο ή Δεσποτική Εορτή). Τέτοιες ημέρες, Καθημερινές στην περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου, τις οποίες αναφέρει το βιβλίο του Τριωδίου είναι οι ημέρες της εβδομάδας πριν από την Κυριακή της Τυρινής (Δευτέρα της Τυρινής, Τρίτη της Τυρινής, Τετάρτη της Τυρινής, Πέμπτη της Τυρινής και Παρασκευή της Τυρινής και επίσης Σάββατο της Τυρινής, που όμως το Σάββατο αποτελεί ξεχωριστή περίπτωση και θα το γράψουμε έτσι ξεχωριστά). Αυτές μόνον οι Καθημερινές ημέρες αναφέρονται στο βιβλίο του Τριωδίου να υπάρχουν την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου και ο λόγος είναι προφανής και σαφής: Θέλουν να προετοιμάσουν τους χριστιανούς και μέσω των μηνυμάτων του βιβλίου του Τριωδίου ενόψη της μεγάλης Σαρακοστής που ακολουθεί αμέσως μετά την Κυριακή της Τυρινής (δηλαδή έχουμε Καθημερινές στο τέλος αυτής της περιόδου, επειδή πλησιάζουμε προς την Μεγάλη Σαρακοστή και πρέπει να κλιμακώνεται αντίστοιχα και ο αγώνας μας. Σ' αυτό έρχεται συνεπικουρο το βιβλίο του Τριωδίου με τα μηνύματά του. Γι' αυτό δεν έχουμε κι άλλη αναφορά του Τριωδίου σε Καθημερινές ημέρες των προηγούμενων εβδομάδων).

Καθημερινές λοιπόν της περιόδου του Καθεαυτού Τριωδίου, που είναι αυτές που αναφέραμε παραπάνω, δεν θα τελέσουμε Όρθρο κλπ στο ενοριακό τυπικό, για τους λόγους που προαναφέραμε, αλλά και για τον εξής επίσης λόγο:

Το ίδιο το βιβλίο του Τριωδίου πριν από κάθε τέτοια μέρα (στην αρχή του) αναφέρει, π.χ. για την Παρασκευή πρωί: «Εις την α΄ στιχολογία: Καθίσματα Σταυρώσιμα της Οκτωήχου. Μετά δε την β΄ στιχολογία τα παρόντα Καθίσματα του Τριωδίου». Αυτό δεικνύει ότι τις ημέρες αυτές θεωρείται πιο ισχυρή η Παρακλητική από το βιβλίο του Τριωδίου, επειδή προηγείται π.χ. στα αρχικά Καθίσματα. Εδώ δηλαδή δεν έχει να μας διδάξει κάτι με ισχυρό τρόπο το Τριώδιο, αφού έρχεται σε δεύτερη μοίρα σε σχέση με την Παρακλητική. Έτσι, αφού τα μηνύματα του Τριωδίου ακόμη δεν είναι ισχυρά και καθοριστικά για τους χριστιανούς (αφού πρώτα ισχύει η Παρακλητική και μετά το Τριώδιο), δεν θεωρείται σκόπιμο ακόμη να χρησιμοποιήσουμε το Τριώδιο για να πάρουμε τέτοια μηνύματα, αλλά ισχύει πρωτίστως η Παρακλητική. Στο ενοριακό τυπικό όμως Καθημερινές όπου ισχύει μόνο η Παρακλητική δεν τελούμε Όρθρο. Έτσι, τις Καθημερινές ημέρες του Τριωδίου που αναφέραμε παραπάνω, όταν δεν υπάρχει εορταζόμενος μικρός ή μεγάλος Άγιος ή Δεσποτική Εορτή, δεν τελούμε Όρθρο.

Για τον ίδιο λόγο, για την Πέμπτη πρωί, πάλι το βιβλίο του Τριωδίου, επίσης αναφέρει: «Εις την α΄ στιχολογία Καθίσματα Αποστολικά της Οκτωήχου. Εις την β΄ στιχολογία τα παρόντα Καθίσματα του Τριωδίου».

Έτσι, από το ίδιο το βιβλίο του Τριωδίου φαίνεται ότι προηγείται η Παρακλητική και ακολουθεί το βιβλίο του Τριωδίου, κατά σειρά σπουδαιότητας, για τις Καθημερινές του την περίοδο αυτή.

Αυτό εξηγείται, επειδή από την περίοδο της Παρακλητικής, μεταβαίνουμε στην περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής, όπου δεν ισχύει η Παρακλητική πλέον στις Καθημερινές (την Μ. Σαρακοστή). Υπάρχει μια προετοιμασία για την Μ. Σαρακοστή που όμως έρχεται σιγά-σιγά αυτές τις ημέρες την εβδομάδα πριν της Τυρινής, πριν δηλαδή μπούμε στην μεγάλη Σαρακοστή.

Για λόγους όμως που όταν οι χριστιανοί αντιλαμβάνονται ότι πρέπει να προετοιμαστούν εντονότερα ενόψει της Μεγάλης Σαρακοστής που ακολουθεί, μπορεί να γίνεται και στο ενοριακό τυπικό η ακολουθία του Όρθρου τις ημέρες αυτές, προς πνευματική ενδυνάμωσή των.

Η περίοδος του Καθεαυτού Τριωδίου, επαναλαμβάνουμε, είναι περίοδος προσαρμογής του χριστιανού προς την Μεγάλη Σαρακοστή, όπως αντίστοιχα προσαρμογή και κλιμάκωση των πνευματικών και σωματικών αγώνων, κι αυτός είναι ο λόγος που έχουμε και τις διαφορές αυτές τόσο στα βιβλία της Εκκλησίας μας, όσο και στο τυπικό τους μέρος.

5. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ

ΤΟΥ ΚΑΘΕΥΑΤΟΥ

ΤΡΙΩΔΙΟΥ

ΧΩΡΙΣ

ΕΟΡΤΑΖΟΜ. ΑΓΙΟ

5Α. Καθημερινή την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου**(= Καθημερινή πριν την Κυριακή της Τυρινής & εκτός Σαββάτου)****Χωρίς μικρό ή μεγάλο εορταζόμενο Άγιο ή άλλη Εορτή,****όταν η ημέρα της Καθημερινής αυτής περιλαμβάνεται στις****Καθημερινές που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου.**

Στο παραπάνω μόλις Κεφάλαιο: «ΟΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ», αναφέραμε ότι:

Αν δεν έχουμε μικρό ή μεγάλο εορταζόμενο Άγιο (ή την Δεσποτική Εορτή της Υπαπαντής) σε ημέρα της περιόδου του Καθεαυτού Τριωδίου, η οποία αναφέρεται-αναγράφεται στο βιβλίο του Τριωδίου, τότε δεν θα τελέσουμε και Θεία Λειτουργία, και Όρθρο, όπως θα εξηγήσουμε και παρακάτω. (Μόνο στο μοναστηριακό τυπικό θα έχουμε ακολουθία του Όρθρου αυτές τις ημέρες οι οποίες: ι) είναι Καθημερινές του Καθεαυτού Τριωδίου, ιι) αναγράφονται στο Βιβλίο του Τριωδίου και ιιι) δεν έχουμε σ' αυτές μικρό ή μεγάλο εορταζόμενο Άγιο ή Δεσποτική Εορτή). Τέτοιες ημέρες, Καθημερινές στην περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου, τις οποίες αναφέρει το βιβλίο του Τριωδίου είναι οι ημέρες της εβδομάδας πριν από την Κυριακή της Τυρινής (Δευτέρα της Τυρινής, Τρίτη της Τυρινής, Τετάρτη της Τυρινής, Πέμπτη της Τυρινής και Παρασκευή της Τυρινής και επίσης Σαββάτου της Τυρινής, που όμως το Σάββατο αποτελεί ξεχωριστή περίπτωση και θα το γράψουμε έτσι ξεχωριστά). Αυτές μόνον οι Καθημερινές ημέρες αναφέρονται στο βιβλίο του Τριωδίου να υπάρχουν την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου και ο λόγος είναι προφανής και σαφής: Θέλουν να προετοιμάσουν τους χριστιανούς και μέσω των μηνυμάτων του βιβλίου του Τριωδίου ενόψη της μεγάλης Σαρακοστής που ακολουθεί αμέσως μετά την Κυριακή της Τυρινής (δηλαδή έχουμε Καθημερινές στο τέλος αυτής της περιόδου, επειδή πλησιάζουμε προς την Μεγάλη Σαρακοστή και πρέπει να κλιμακώνεται αντίστοιχα και ο αγώνας μας. Σ' αυτό έρχεται συνεπικουρο το βιβλίο του Τριωδίου με τα μηνύματά του. Γι' αυτό δεν έχουμε κι άλλη αναφορά του Τριωδίου σε Καθημερινές ημέρες των προηγούμενων εβδομάδων).

Καθημερινές λοιπόν της περιόδου του Καθεαυτού Τριωδίου, που είναι αυτές που αναφέραμε παραπάνω, δεν θα τελέσουμε Όρθρο κλπ στο ενοριακό τυπικό, για τους λόγους που προαναφέραμε, αλλά και για τον εξής επίσης λόγο:

Το ίδιο το βιβλίο του Τριωδίου πριν από κάθε τέτοια μέρα (στην αρχή του) αναφέρει, π.χ. για την Παρασκευή πρωί: «Εις την α' στιχολογία: Καθίσματα Σταυρώσιμα της Οκτωήχου. Μετά δε την β' στιχολογία τα

παρόντα Καθίσματα του Τριωδίου». Αυτό δεικνύει ότι τις ημέρες αυτές θεωρείται πιο ισχυρή η Παρακλητική από το βιβλίο του Τριωδίου, επειδή προηγείται π.χ. στα αρχικά Καθίσματα. Εδώ δηλαδή δεν έχει να μας διδάξει κάτι με ισχυρό τρόπο το Τριώδιο, αφού έρχεται σε δεύτερη μοίρα σε σχέση με την Παρακλητική. Έτσι, αφού τα μηνύματα του Τριωδίου ακόμη δεν είναι ισχυρά και καθοριστικά για τους χριστιανούς (αφού πρώτα ισχύει η Παρακλητική και μετά το Τριώδιο), δεν θεωρείται σκόπιμο ακόμη να χρησιμοποιήσουμε το Τριώδιο για να πάρουμε τέτοια μηνύματα, αλλά ισχύει πρωτίστως η Παρακλητική. Στο ενοριακό τυπικό όμως Καθημερινές όπου ισχύει μόνο η Παρακλητική δεν τελούμε Όρθρο. Έτσι, τις Καθημερινές ημέρες του Τριωδίου που αναφέραμε παραπάνω, όταν δεν υπάρχει εορταζόμενος μικρός ή μεγάλος Άγιος ή Δεσποτική Εορτή, δεν τελούμε Όρθρο.

Για τον ίδιο λόγο, για την Πέμπτη πρωί, πάλι το βιβλίο του Τριωδίου, επίσης αναφέρει: «Εις την α΄ στιχολογία Καθίσματα Αποστολικά της Οκτωήχου. Εις την β΄ στιχολογία τα παρόντα Καθίσματα του Τριωδίου».

Έτσι, από το ίδιο το βιβλίο του Τριωδίου φαίνεται ότι προηγείται η Παρακλητική και ακολουθεί το βιβλίο του Τριωδίου, κατά σειρά σπουδαιότητας, για τις Καθημερινές του την περίοδο αυτή.

Αυτό εξηγείται, επειδή από την περίοδο της Παρακλητικής, μεταβαίνουμε στην περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής, όπου δεν ισχύει η Παρακλητική πλέον στις Καθημερινές (την Μ. Σαρακοστή). Υπάρχει μια προετοιμασία για την Μ. Σαρακοστή που όμως έρχεται σιγά-σιγά αυτές τις ημέρες την εβδομάδα πριν της Τυρινής, πριν δηλαδή μπούμε στην μεγάλη Σαρακοστή.

Για λόγους όμως που όταν οι χριστιανοί αντιλαμβάνονται ότι πρέπει να προετοιμαστούν εντονότερα ενόψει της Μεγάλης Σαρακοστής που ακολουθεί, μπορεί να γίνεται και στο ενοριακό τυπικό η ακολουθία του Όρθρου τις ημέρες αυτές, προς πνευματική ενδυνάμωσή των.

Η περίοδος του Καθεαυτού Τριωδίου, επαναλαμβάνουμε, είναι περίοδος προσαρμογής του χριστιανού προς την Μεγάλη Σαρακοστή, όπως αντίστοιχα προσαρμογή και κλιμάκωση των πνευματικών και σωματικών αγώνων, κι αυτός είναι ο λόγος που έχουμε και τις διαφορές αυτές τόσο στα βιβλία της Εκκλησίας μας, όσο και στο τυπικό τους μέρος.

Για την τάξη όμως του Όρθρου Καθημερινής (εκτός Σαββάτου) την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου, η οποία αναφέρεται στο βιβλίο του Τριωδίου, δεν έχουμε παρά να δούμε τι λέγει το ίδιο το βιβλίο του Τριωδίου:

Έστω μια τέτοια π.χ. Παρασκευή πριν της Τυρινής.

Πρώτο βιβλίο στην τάξη είναι αυτό της Παρακλητικής.

Στο βιβλίο του Τριωδίου στην αρχή του για την Παρασκευή πρωί αναφέρει: «Εις την α΄ στιχολογία: Καθίσματα Σταυρώσιμα της Οκτωήχου. Μετά δε την β΄ στιχολογία τα παρόντα Καθίσματα του Τριωδίου». Αυτό

δεικνύει ότι τις ημέρες αυτές θεωρείται πιο ισχυρή η Παρακλητική από το βιβλίο του Τριωδίου, επειδή προηγείται π.χ. στα αρχικά Καθίσματα.

Δεύτερο βιβλίο στην τάξη είναι αυτό του Τριωδίου.

Αυτό προκύπτει επειδή το ίδιο βιβλίο του Τριωδίου, όπως μόλις παραπάνω εξηγήσαμε μας λέγει ότι ακολουθεί σε σχέση με την Παρακλητική.

Τρίτο βιβλίο στην τάξη είναι αυτό του Μηνιαίου.

Αυτό πάλι προκύπτει, επειδή το ίδιο το βιβλίο του Τριωδίου την ημέρα της Παρασκευής που πήραμε σαν παράδειγμα, μας αναφέρει ότι πρέπει να πάρουμε τα Μεσώδια Καθίσματα (αυτά μετά την Γ΄ Ωδή) από το Μηνιαίο, κι αυτό επειδή δεν υπάρχουν τέτοια στο Τριώδιο την συγκεκριμένη ημέρα. Αυτό δείχνει ακριβώς ότι το βιβλίο του Μηνιαίου έρχεται να συμπληρώσει με ό,τι δεν βρίσκουμε στο βιβλίο του Τριωδίου. Ό,τι δεν έχει το βιβλίο του Τριωδίου, το συμπληρώνουμε από το βιβλίο του Μηνιαίου. Το νόημα αυτού είναι ότι καθώς προχωρούμε προς το Τριώδιο, πρέπει να περιορίζουμε το Μηνιαίο (λόγω των γιορτινών του μηνυμάτων ή των μηνυμάτων δόξας προς τους αγίους, ακόμη και προς του μη εορτάζοντας αγίους μας, επειδή δεν συνάδουν με το περιεχόμενο του Τριωδίου που είναι αγώνες και θλίψεις συχνά, λόγω ασκήσεων που αρχίζουν).

Άρα:

Χρησιμοποιούμε σαν κύριο βιβλίο την Παρακλητική.

Χρησιμοποιούμε σαν δεύτερο κύριο βιβλίο, το βιβλίο του Τριωδίου.

Χρησιμοποιούμε το βιβλίο του Μηνιαίου, σαν βοηθητικό βιβλίο, και ειδικότερα για να συμπληρώσουμε σε ό,τι δεν έχει το βιβλίο του Τριωδίου.

Έστω μια καθημερινή την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου και η οποία καθημερινή ημέρα αναφέρεται-αναγράφεται στο βιβλίο του Τριωδίου.

Τότε θα χρησιμοποιήσουμε τα εξής βιβλία, κατά σειρά σπουδαιότητάς των την συγκεκριμένη ημέρα:

1. *Το βιβλίο της Παρακλητικής στην ημέρα και στον ήχο που διανύουμε, ως το πρώτο κύριο βιβλίο.*
2. *Το βιβλίο του Τριωδίου, ως κύριο αλλά δεύτερο βιβλίο.*
3. *Το βιβλίο του Μηνιαίου, στην ημερομηνία που είμαστε, ως βοηθητικό βιβλίο.*
4. *Το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.*

Σημείωση.

Για να αναδειχθεί και να φανεί το πνεύμα των ημερών του Τριωδίου, συνήθως προς το τέλος του Όρθρου, παίρνουμε τα Απόστιχα των Αίνων από το Τριώδιο, καθώς και το Δοξαστικό-Θεοτοκίο αλλά και το Απολυτίκιο στο τέλος του Όρθρου από το βιβλίο του Τριωδίου.

5Α. Καθημερινή την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου**(= Καθημερινή πριν την Κυριακή της Τυρινής & εκτός Σαββάτου)****Χωρίς μικρό ή μεγάλο εορταζόμενο Άγιο ή άλλη Εορτή,****όταν η ημέρα της Καθημερινής αυτής περιλαμβάνεται στις Καθημερινές που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου.**

1. Εισαγωγικά και Εξάψαλμος (Εγκόλπιο Αναγνώστη).
2. Ακολουθεί η μεγάλη συναπτή ή Ειρηνικά («Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθώμεν...»).
3. Το Αλληλουάριο. Ψάλλουμε το: «Αλληλούϊα, αλληλούϊα, αλληλούϊα» τέσσερις φορές μαζί με τον στίχο πριν από αυτό την κάθε φορά. Ο α' στίχος: «Εκ νυκτός ορθρίζει το πνεύμα μου...». Ο β' στίχος: «Δικαιοσύνην μάθετε, οι ενοικούντες επί της γης». Ο γ' στίχος: «Ζήλος λήψεται λαόν απαίδευτον...». Ο δ' στίχος: «Πρόσθεσ αυτοίς κακά, Κύριε,...» (από βιβλίο Τριωδίου, π.χ. Μεγάλη Δευτέρα, στον Όρθρο).
4. Τα Απολυτικά.
Ψάλλουμε πρώτο το Απολυτικό της ημέρας από το βιβλίο της Παρακλητικής (στο τέλος της) (για την κάθε ημέρα υπάρχει ξεχωριστό Απολυτικό. Η κάθε ημέρα της εβδομάδας είναι αφιερωμένη σε ένα τιμώμενο Πρόσωπο). Πριν από αυτό δεν ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι», αλλά αρχίζουμε να ψάλλουμε με σκέτο το Απολυτικό).
Ψάλλουμε δεύτερο το απλό Θεοτοκίο της ίδιας ημέρας. (Αυτό υπάρχει στο τέλος του βιβλίου της Παρακλητικής, στο τέλος της), και είναι το ομόηχο Θεοτοκίο της ίδιας ημέρας (= το ομόηχο Θεοτοκίο με αυτό το Απολυτικό της ίδιας ημέρας, που ήδη ψάλλαμε από την Παρακλητική).
5. Η μικρή Συναπτή («Ετι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).
6. Ψάλλουμε τα Καθίσματα.
Πρώτα ψάλλουμε τα αρχικά Καθίσματα του Ήχου από την Παρακλητική ή αλλιώς τα Καθίσματα της α' και β' ή και γ' στιχολογίας. Στη συνέχεια ψάλλουμε και τα Καθίσματα του Τριωδίου (που έχει η συγκεκριμένη ημέρα).
Ψάλλουμε το Δοξαστικό και το Θεοτοκίο (που υπάρχουν στο τέλος των Καθισμάτων του Τριωδίου).
7. Ακολουθεί ο Ν' Ψαλμός «Ελέησόν με ο Θεός....» διαβαστά (Εγκόλπ. του Αναγν.).

8. Μετά πάμε στις Ωδές και τις ψάλλουμε.

Α΄ Ωδή από Παρακλητική - Α΄ Ωδή από Τριώδιο.

Γ΄ Ωδή από Παρακλητική - Γ΄ Ωδή από Τριώδιο.

(Αν δεν υπάρχουν Ωδές στο Τριώδιο ή είναι ελλιπείς, π.χ. την Πέμπτη πριν της Τυρινής δεν έχουμε Α΄ Ωδή από το Τριώδιο), τότε μπορούμε να πάρουμε συμπληρωματικά την π.χ. Η΄ Ωδή από το Το Τριώδιο ή ακόμη-ακόμη την Α΄ Ωδή από το Μηνιαίο, αφού όπως εξηγήσαμε το Μηνιαίο συμπληρώνει ό,τι δεν έχει το Τριώδιο).

Όταν ψάλλουμε Ωδές από την Παρακλητική, τότε:

Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής της Παρακλητικής:

ι) Η κάθε Ωδή των Κανόνων της Παρακλητικής αρχίζει με έναν ΕΙΡΜΟ. Πριν τον Ειρμό δεν λέμε, δεν προτάσσουμε τίποτε. Δεν λέμε π.χ. πριν τον Ειρμό το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι» κλπ.

ιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής της Παρακλητικής, λέμε το: «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε».

ιιι) Αν η Παρακλητική έχει «Μαρτυρικά», πριν από αυτά διαβάζουμε το: «Πρεσβείαις των Μαρτύρων σου, Χριστέ ο Θεός, ανάπαυσον τας ψυχάς των δούλων σου».

ιιιι) Πριν από το Θεοτοκίο (στο τέλος των Ωδών από την Παρακλητική), λέμε το «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».

Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Μηνιαίου:

ι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Μηνιαίου, λέμε το: «Άγιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή «Όσιε του Θεού...» κλπ.

ιι) Πριν από το προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής από το Μηνιαίο, ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

ιιι) Πριν από το τελευταίο τροπάριο της Ωδής του Μηνιαίου, ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί ..., Αμήν» και μετά ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:

ι) πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».

ιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

ιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

ιιιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, τις μέρες αυτές (τετάρτης & Παρασκευής της Μεγ. Σαρακοστής) λέμε το:

«Δυνάμει του Σταυρού σου σώσον ημάς».

ν) Πριν από το Σταυροθεοτοκίο (στο τέλος των Ωδών από το Τριώδιο), λέμε το «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».

- Μετά τον Ειρμό της Γ΄ Ωδής από το Τριώδιο (ή αν δεν έχει Ειρμό, μετά το Θεοτοκίο της Γ΄ Ωδής) κάνουμε κατάληξη.
9. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή - αίτηση του ιερέα («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).
 10. Μεσώδια Καθίσματα. Αν δεν υπάρχουν Καθίσματα στα βιβλία Παρακλητικής, Τριωδίου ή του Μηνιαίου, πάμε συνέχεια πάλι στις Ωδές.
 11. Ψάλλουμε πάλι τις Ωδές:
Δ΄ Ωδή από την Παρακλητική - Δ΄ Ωδή από Τριώδιο.
Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής της Παρακλητικής, ψάλλουμε το:
«Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε».
Μόλις τελειώσουμε και την Δ΄ Ωδή από το Τριώδιο, σταματάμε και κρατάμε κατάληξη.
[Μπορεί όμως να μη τελειώσουμε εδώ τις Ωδές. Αυτό εξαρτάται από τις ευχές που διαβάζει μέσα στο ιερό ο ιερέας κλπ. Έτσι μπορεί αν χρειαστεί να ψάλλουμε συνέχεια:
Ε΄ Ωδή από την Παρακλητική - Ε΄ Ωδή από Τριώδιο.
ΣΤ΄ Ωδή από την Παρακλητική - ΣΤ΄ Ωδή από Τριώδιο].
 12. Ακολουθεί η μικρή συναπτή - Αίτηση ιερέα (Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...).
 13. Κοντάκιο και τον Οίκο από το Μηνιαίο, μετά το τέλος της ΣΤ΄ Ωδής. Στο Μηνιαίο, μπορεί να υπάρχει άγιος μη εορταζόμενος, αλλά η ακολουθία του αν έχει Κοντάκιο και Οίκο τα διαβάζουμε,. Αν δεν υπάρχουν από το Μηνιαίο (Κοντάκιο και Οικίκος), διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο της ημέρας, από το βιβλίο της Παρακλητικής (ή από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη). Η κάθε ημέρα της εβδομάδας δηλαδή είναι αφιερωμένη σ' ένα τιμώμενο Πρόσωπο (π.χ. η Πέμπτη είναι αφιερωμένη στους αγίους Αποστόλους και στον Άγιο Νικόλαο κλπ). Την Πέμπτη λοιπόν διαβάζουμε το Κοντάκιο των αγίων Αποστόλων.
 14. Συναξάριο (ή Μηνολόγιο) από το Μηνιαίο της τρέχουσας ημερομηνίας, από το βιβλίο Μηνιαίο. Αν δεν υπάρχει στο Μηνιαίο, διαβάζουμε αυτά της ημέρας (η κάθε ημέρα είναι αφιερωμένη σε ένα Άγιο Πρόσωπο). Αυτά βρίσκονται στο τέλος της Παρακλητικής. Στο σημείο αυτό, χτυπά η 2η καμπάνα.
 15. Ψάλλουμε το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριο».
 16. Ψάλλουμε τον «Ειρμό» (τον πρώτο κατά σειρά Ειρμό μετά το Συναξάριο) από το Μηνιαίο, που είναι στο τέλος της Η΄ Ωδής. Αν δεν υπάρχει, προχωράμε.
 17. Ο ιερέας εκφωνεί το: «Την Θεοτόκον και μητέρα του φωτός εν ύμνοις τιμώντες μεγαλύνομεν» και αμέσως μετά ο ψάλτης ψάλλει τα

Μεγαλυνάρια με τους στίχους των πριν από αυτά, όπως αμέσως παρακάτω:

18. «Μεγαλύνει η ψυχή μου τον Κύριον...» και το: «Την τιμιωτέραν των Χερουβείμ και ενδοξοτέραν ασυγκρίτως των Σεραφείμ, την αδιαφθόρως Θεόν Λόγον τεκούσαν την όντως Θεοτόκον σε μεγαλύνομεν» («Εγκόλπ. του Αναγν.»).
19. Ψάλλουμε το «Άξιον εστίν ως αληθώς, ...» (Εγκόλπ. του Αναγν.»).
20. Ψάλλουμε τον «Ειρμό» (τον δεύτερο κατά σειρά Ειρμό μετά το Συναξάριο) από το βιβλίο Μηνιαίο, που είναι στο τέλος της Θ' Ωδής. Αν δεν υπάρχει προχωράμε.
21. Ακολουθεί ο ιερέας - μικρή Συναπτή («Ετι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).
22. Ψάλλουμε το Εξαποστειλάριο της ημέρας και στη συνέχεια το Θεοτοκίο του. Στην Καθημερινή δεν ψάλλουμε πριν από το Εξαποστειλάριο το: «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών», αλλά κατευθείαν το ψάλλουμε. Τα Εξαποστειλάρια της ημέρας βρίσκονται στο τέλος της Παρακλητικής (βρίσκονται στο τέλος της και λέγει η Παρακλητική στο τέλος της: «Εξαποστειλάρια της όλης Εβδομάδος»). Είμαστε στην περίπτωση που δεν υπάρχει Εξαποστειλάριο στο Μηνιαίο και τότε παίρνουμε το Εξαποστειλάριο της ημέρας (στο τέλος της Παρακλητικής).
23. Λέμε διαβαστά το: «Σοι δόξα πρέπει» και αμέσως στη συνέχεια λέμε την μικρή δοξολογία διαβαστά πάλι: «Δόξα εν υψίστοις Θεώ..» (από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
24. Ακολουθεί ο ιερέας: «Πληρώσωμεν την εωθινήν δέησιν ... Σον γαρ εστί το ελεείν ...» και αμέσως μετά «Αμήν» και:
25. Μετά ψάλλουμε τα «Απόστιχα»
Ψάλλουμε τα Απόστιχα από το Τριώδιο κι αν δεν υπάρχουν τέτοια εκεί, τότε τα παίρνουμε από την Παρακλητική (αυτό ορίζει το βιβλίο του Τριωδίου).
ι) Το πρώτο δεν έχει στίχο, τα άλλα όμως δύο έχουν στίχους που τους παίρνουμε από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη (το πρώτο τροπάριο των Αποστίχων των Αίνων δεν έχει στίχο πριν από αυτό).
ιι) Το δεύτερο τροπάριο έχει πριν από αυτό τον εξής στίχο, που τις καθημερινές και το Σάββατο είναι: «Ενεπλήσθημεν το πρωί του ελέους σου, Κύριε, και ηγαλλιασάμεθα και ευφράνθημεν. Εν πάσαις ταις ημέραις...» και το ψάλλομε.
ιιι) Το τρίτο τροπάριο έχει πριν από αυτό τον εξής στίχο για τις καθημερινές και το Σάββατο «Και έστω η λαμπρότης Κυρίου του Θεού ημών εφ' ημάς, και τα έργα των χειρών ημών κατεύθυνον εφ' ημάς...».
26. Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τα Απόστιχα από το Τριώδιο ή αν δεν υπάρχει τέτοιο στο Τριώδιο, (αν δεν έχει Θεοτοκίο τότε το

ίδιο τροπάριο έχει πάνω του το «Δόξα...» και μετά συνέχεια γράφει «Και νυν...» και σημαίνει ότι είναι το ίδιο τροπάριο για δοξαστικό και Θεοτοκίο.

27. Ο ιερέας λέγει: «Αγαθόν το εξομολογείσθε τω Κυρίω....».
28. Ακολουθεί διαβαστά ο Τρισάγιος Ύμνος, «Άγιος ο Θεός, Άγιος Ισχυρός, Άγιος Αθάνατος ελέησον ημάς κλπ» (Εγκόλπ. του Αναγν.).
29. Το Απολυτίκιο της ημέρας και το Θεοτοκίο.
Ψάλλουμε το Απολυτίκιο από το Τριώδιο (π.χ. Απολυτίκιο έχουμε την Τετάρτη πρωΐ πριν της Τυρινής). Αν όμως δεν υπάρχει καθόλου Απολυτίκιο στο Τριώδιο, την Καθημερινή αυτή στο τέλος του Όρθρου αφενός, αλλά ούτε υπάρχει Απολυτίκιο μη εορταζόμενου μικρού αγίου από το Μηνιαίο, τότε ψάλλουμε το Απολυτίκιο της ημέρας από την Παρακλητική. Αυτό βρίσκεται στο τέλος της Παρακλητικής (βλέπε «Απολυτίκια της Όλης Εβδομάδας»). Στην συνέχεια, θα βρούμε και το Θεοτοκίο του ίδιου Ήχου (στα Θεοτοκία από το βιβλίο της Παρακλητικής, «Εις Έκαστον Ήχον» και εκεί που λέγει «Στο τέλος του Όρθρου»).
30. Τέλος του Όρθρου.

5B. Καθημερινή την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου

(= Καθημερινή πριν την Κυριακή της Τυρινής & εκτός Σαββάτου)

Χωρίς μικρό ή μεγάλο εορταζόμενο Άγιο ή άλλη Εορτή,

όταν η ημέρα της Καθημερινής αυτής δεν περιλαμβάνεται στις

Καθημερινές που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου.

Στην περίπτωση καθημερινής του Καθεαυτού Τριωδίου (εκτός Σαββάτου), χωρίς μικρό ή μεγάλο Άγιο και χωρίς Δεσποτική ή Θεομητορική Εορτή, και η οποία καθημερινή αυτή δεν αναγράφεται αναφέρεται στο βιβλίο του Τριωδίου, τότε:

Το τυπικό του Όρθρου της είναι ακριβώς το ίδιο όπως:

«Η ακολουθία του Όρθρου της Καθημερινής Χωρίς Εορταζόμενο Άγιο (εκτός Σαββάτου)»,

που ισχύει σε περίοδο Μηνιαίου. Σχετικά για τον Όρθρο αυτό, βλέπε:

Βιβλίο 1^ο – «Ο Όρθρος-Μέρος Α΄ : Αναλυτικό τυπικό όλων των Όρθρων σε περίοδο Μηνιαίου» (σελίδες: 32-36).

Τα βιβλία που θα χρησιμοποιήσουμε, κατά σειρά σπουδαιότητάς των στην παραπάνω περίπτωση είναι τα εξής:

1. Το βιβλίο της Παρακλητικής στην ημέρα και στον ήχο που διανύουμε.
2. Το βιβλίο του Μηνιαίου, στην ημερομηνία που είμαστε.
3. Το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

Λειτουργούμε δηλαδή τον Όρθρο, όπως ακριβώς την περίοδο που ισχύει το Μηνιαίο (Καθημερινή Χωρίς εορταζόμενο Άγιο), και χωρίς καμιά άλλη παρέμβαση.

6. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΥ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ
ΚΑΘΕΥΑΤΟΥ
ΤΡΙΩΔΙΟΥ
ΜΕ ΜΙΚΡΟ
ΕΟΡΤΑΖΟΜΕΝΟ
ΑΓΙΟ

6Α. Καθημερινή την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου,
(= Καθημερινή πριν την Κυριακή της Τυρινής & εκτός Σαββάτου)
με Μικρό εορταζόμενο Άγιο,
όταν η ημέρα της Καθημερινής αυτής περιλαμβάνεται στις
Καθημερινές που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου.

Στο Κεφάλαιο που αναπτύξαμε παραπάνω με τίτλο: «ΟΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ», αναφέραμε ότι:

«.. Αν ο μικρός Άγιος πέσει σε Καθημερινή του Καθεαυτού Τριωδίου η οποία ημέρα δεν αναγράφεται στο βιβλίο του Τριωδίου, τότε εορτάζεται κανονικά και στην περίπτωση αυτή θα χρησιμοποιήσουμε το βιβλίο του Μηνιαίου και αντί του βιβλίου της Παρακλητικής, θα χρησιμοποιήσουμε το βιβλίο του Τριωδίου. Στην τελευταία περίπτωση, όπου το βιβλίο του Μηνιαίου δεν έχει πλήρη στοιχεία (π.χ. αίνους κλπ), τότε θα συμπληρώσουμε αυτά από το βιβλίο του Τριωδίου κι αν και εκεί δεν υπάρχουν πλήρη στοιχεία για να είναι πλήρης η ακολουθία του Όρθρου, τότε μόνο θα πάρουμε αυτά από την Παρακλητική».

Αν δηλαδή η γιορτή Μικρού Αγίου πέσει σε Καθημερινή ημέρα που αναγράφεται στο βιβλίο του Τριωδίου (την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου), τότε εορτάζεται κανονικά και στην περίπτωση αυτή θα χρησιμοποιήσουμε το βιβλίο του Μηνιαίου και αντί του βιβλίου της Παρακλητικής, θα χρησιμοποιήσουμε το βιβλίο του Τριωδίου.

Χρησιμοποιούμε λοιπόν:

1. Το βιβλίο του Μηνιαίου, στην ημερομηνία που είμαστε .
2. Το βιβλίο του Τριωδίου, στην ημέρα που αναγράφεται στο Τριώδιο.
3. Την Παρακλητική, στην ημέρα και στον ήχο που διανύουμε. Η Παρακλητική χρησιμοποιείται όταν δεν υπάρχουν τα ανάλογα μέρη στο (π.χ. αν δεν υπάρχουν Αίνοι, Καθίσματα κλπ) και χρησιμοποιείται για να συμπληρώνει το Μηνιαίο (βλέπε και παρακάτω για το ίδιο θέμα).
4. Το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

Όμως,

όταν το βιβλίο του Μηνιαίου έχει ελλιπή την ακολουθία του Όρθρου, π.χ. δεν έχει Καθίσματα μετά την α΄ και β΄ στιχολογία, Δοξαστικό κλπ, τότε στην θέση των ελλিপόντων μερών του Μηνιαίου, χρησιμοποιούμε αυτά από την Παρακλητική (επειδή ακριβώς η Παρακλητική χρησιμοποιείται για τα ελλείποντα μέρη του Μηνιαίου

μόνον. Εξαιτίας αυτού συμπληρώνει το Μηνιαίο σε ό,τι αυτό δεν έχει και μετά χρησιμοποιούμε το Τριώδιο).

Αν δηλαδή δεν έχει κάτι το Μηνιαίο, θα χρησιμοποιήσουμε στην θέση του την Παρακλητική αμέσως, και μετά θα πάρουμε από το Τριώδιο (όσα δεν έχει να μας δώσει το Μηνιαίο, θα τα πάρουμε από την Παρακλητική και θα τα χρησιμοποιήσουμε αμέσως, και μετά θα πάρουμε από το Τριώδιο).

Την επιβεβαίωση των παραπάνω μας δίνει το ίδιο το βιβλίο του Τριωδίου που λέγει, π.χ. Τετάρτη πρωΐ (Τετάρτη πριν της Τυρινής): «Εις την α' Στιχολογίαν Καθίσματα της Οκτωήχου Σταυρώσιμα. Μετά την β' Στιχολογίαν, τα παρόντα του Τριωδίου».

Το ίδιο αναφέρει και για την Δευτέρα πρωΐ το βιβλίο του Τριωδίου (Δευτέρα πριν της Τυρινής): «Μετά την συνήθη Στιχολογίαν του α' Καθίσματος του Ψαλτηρίου, ψάλλομεν το της Οκτωήχου Κάθισμα. Εις δε την β' Στιχολογίαν τα παρόντα Καθίσματα του Τριωδίου», και ανάλογα για όλες τις ημέρες της ίδιας αυτής εβδομάδας.

Παρατηρήσεις:

1. Επίσης, αν ο μικρός Άγιος δεν έχει δικό του Απολυτίκιο, τότε ψάλλουμε το Απολυτίκιο της ημέρας που είμαστε (βλέπε παραπάνω Όρθρος καθημερινής χωρίς εορταζόμενο Άγιο σε περίοδο Καθεαυτού Τριωδίου). Τέτοια περίπτωση που ο μικρός Άγιος δεν έχει δικό του Απολυτίκιο μπορεί να είναι π.χ. στις 14 Φεβρουαρίου «Μνήμη του Οσίου Πατρός ημών Αυξεντίου». Έχουμε μικρό Άγιο, γιατί έχουμε το Εξαποστειλάριό του, το Δοξαστικό μετά την Γ' Ωδή (μετά το Μεσώδια Καθίσματα, στο οποίο αναφέρει ότι: «...Θεοφόρε Αυξέντιε, πρέσβευε Χριστώ τω Θεώ, των παισμάτων άφεσιν δωρήσασθαι, τοις εορτάζουσι πόθω, την αγίαν μνήμην σου» κλπ άλλα χαρακτηριστικά (βλέπε στο «Βιβλίο 2^ο» πότε είναι μικρός ο εορταζόμενος Άγιος).
2. Επίσης, όταν έχουμε την χρήση του Μηνιαίου, δεν έχουμε ακριβώς πένθιμο τον χαρακτήρα της ακολουθίας του Όρθρου και για τον λόγο αυτό χρησιμοποιούμε το «Θεός Κύριος» κι όχι το «Αλληλουλάριο» στην αρχή του Όρθρου, μετά τα Απολυτίκια. Η επίκληση της βοήθειας του μικρού Αγίου (βλέπε παραπάνω για τον άγιο Αυξέντιο) θεωρείται χαρμόσυνο γεγονός κι ως εκ τούτου δεν ισχύει το πένθιμο του Τριωδίου, αλλά ισχύει και η χαρά του μικρού Αγίου που για τον λόγο αυτό είναι και τιμάται ως Εορταζόμενος ο μικρός Άγιος.
3. Επίσης, επειδή το Μηνιαίο στην μνήμη του μικρού Εορταζόμενου Αγίου δεν έχει πάντα Καθίσματα στην αρχή του Όρθρου (μετά την α' και β' στιχολογία), ούτε συνήθως Μεσώδια Καθίσματα ή Ωδές κλπ, ό,τι μας λείπει θα το πάρουμε πρώτα από την Παρακλητική (η οποία εξηγήσαμε ότι συμπληρώνει το Μηνιαίο στην περίπτωση αυτή, όπως ακριβώς και την περίοδο που ισχύει το βιβλίο του Μηνιαίου ή περίοδο

εκτός Τριωδίου και Πεντηκοσταρίου) και στη συνέχεια θα πάρουμε και ό,τι προβλέπεται από το Τριώδιο.

4. Σε μερικές άλλες περιπτώσεις, όπως π.χ. τα Απόστιχα των Αίνων λέμε ότι τα παίρνουμε από την Παρακλητική πρώτα, αυτό συμβαίνει επειδή το Μηνιαίο δεν έχει πάντοτε Αίνους στην περίπτωση του μικρού Αγίου. Συνήθως δεν έχει Αίνους, όπως π.χ. στις 14 Φεβρουαρίου (μνήμη του Οσίου Πατρός ημών Αυξεντίου) δεν έχει καθόλου ούτε Αίνους ούτε Δοξαστικό, οπότε το ίδιο το Μηνιαίο μας παραπέμπει να πάρουμε αυτά από τα Απόστιχα της Παρακλητικής. Έτσι παίρνουμε αυτά από την Παρακλητική. Μόνο σε λίγες περιπτώσεις έχει Αίνους και τότε σωστό είναι να τους ψάλλουμε από το Μηνιαίο, όπως π.χ. στις 14 Φεβρουαρίου κλπ.

Να παρατηρήσουμε ακόμη και μια επιπλέον διαφορά στην περίπτωση του εν προκειμένου Όρθρου, επειδή:

Όταν πρόκειται για το μοναστηριακό τυπικό, προτιμούνται τα Απόστιχα του Τριωδίου, ενώ στο Ενοριακό τυπικό προτιμούνται τα Απόστιχα της Παρακλητικής (ή αν έχει τέτοια του Μηνιαίου). Η διαφοροποίηση βρίσκεται στο ότι το μοναστηριακό τυπικό θέλει να προσδώσει στον άνθρωπο περισσότερο το πνεύμα των ημερών του Τριωδίου που έρχεται, ενώ το Ενοριακό τυπικό οδεύει με λιγότερη πνευματική ορμή προς την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής που έρχεται. Έτσι, και στο Ενοριακό τυπικό έχει επικρατήσει να ψάλλουμε τα Απόστιχα της Παρακλητικής παρά τους Αίνους από το Μηνιαίο (που έχουν πανηγυρικό χαρακτήρα), ώστε να προετοιμάζεται κατάλληλα το κλίμα και οι προετοιμασίες των χριστιανών προς την Σαρακοστή.

Γενικά,

ακολουθούμε την εξής τυπική τάξη, όπως παρακάτω:

6Α. Καθημερινή την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου,**(= Καθημερινή πριν την Κυριακή της Τυρινής & εκτός Σαββάτου)****με Μικρό εορταζόμενο Άγιο,****όταν η ημέρα της Καθημερινής αυτής περιλαμβάνεται στις Καθημερινές που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου.**

1. Εισαγωγικά και Εξάψαλμος (Εγκόλπιο Αναγνώστη).
2. Ακολουθεί η μεγάλη Συναπτή ή Ειρηνικά («Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθώμεν...»).
3. «Θεός Κύριος» τετράκις, το πρώτο άνευ στίχου, τα υπόλοιπα τρία με στίχο (Εγκόλπ. του Αναγν.).
4. Τα Απολυτίκια.

Ψάλλουμε πρώτο το Απολυτίκιο του μικρού Αγίου (βρίσκεται στο τέλος του Εσπερινού που προηγήθηκε). Πριν από αυτό δεν ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι», αλλά αρχίζουμε να ψάλλουμε με σκέτο το Απολυτίκιο).

Ψάλλουμε δεύτερο το απλό Θεοτοκίο, που είναι Ομόηχο με το Απολυτίκιο του μικρού Αγίου που ψάλλαμε παραπάνω. (Αυτό υπάρχει στο τέλος του βιβλίου της Παρακλητικής).

5. Μετά η μικρή Συναπτή («Ετι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).
6. Ψάλλονται τα Καθίσματα που αναγράφονται στην αρχή της Παρακλητικής πρώτα-πρώτα, εκεί που γράφει «Μετά την α΄ Στιχολογία» και «Μετά την β΄ Στιχολογία» (επειδή δεν έχουμε συνήθως τέτοια στο Μηνιαίο). Πρέπει να γνωρίζω, επομένως, τον ήχο της συγκεκριμένης ημέρας που ψάλλω). Το Κάθισμα της α΄ ή της β΄ Στιχολογίας μπορεί να έχει ένα, δύο ή τρία τροπάρια και οπωσδήποτε ένα Θεοτοκίο στο τέλος του (κλείνει και συμπεριλαμβάνει στο τέλος του ένα Θεοτοκίο).

Στην συνέχεια ψάλλουμε το Δοξαστικό και το Θεοτοκίο της Παρακλητικής (που έχουν στα τέλος τους τα Καθίσματα).

7. Ακολουθεί ο Ν΄ Ψαλμός «Ελέησόν με ο Θεός...» διαβαστά (Εγκόλπ. του Αναγν.).
8. Μετά πάμε στις Ωδές:

Α΄ Ωδή από το Μηνιαίο – Α΄ Ωδή από Τριώδιο.

Γ΄ Ωδή από το Μηνιαίο – Γ΄ Ωδή από Τριώδιο.

Το Μηνιαίο στο σημείο αυτό συνήθως έχει Ωδές, οπότε παίρνουμε αυτές από το Μηνιαίο κι όχι από την Παρακλητική.

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Μηνιαίο, τότε:

- ι) Πριν από τον Ειρμό, δεν ψάλλουμε τίποτε.
- ιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Μηνιαίου, λέμε το: «Άγιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή «Όσιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή «Προφήτα του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» κλπ., ανάλογα αν ο εορταζόμενος είναι Άγιος, Όσιος, Προφήτης κλπ.
- ιιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Μηνιαίο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.
- ιιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).
- ν) Πριν από το Θεοτοκίο (στις Ωδές τόσο από την Παρακλητική όσο και από το Μηνιαίο), λέμε το «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».
- Μερικές Ωδές που λέγονται «Σταυρώνυμα» διαβάζονται μόνο στα μοναστήρια κι όχι στους ναούς πόλεων και των άλλων ενοριών.
- Αν, τέλος, η Παρακλητική (όπως τις μέρες του Σαββάτου κλπ) έχει:
- ι) «Μαρτυρικά», πριν από αυτά διαβάζουμε το: «Πρεσβείαις των μαρτύρων σου, Χριστέ ο Θεός, ανάπαυσον τας ψυχάς των δούλων σου».
- ιι) «Νεκρώσιμα», πριν από αυτά διαβάζουμε το: «Αι ψυχαί αυτών εν αγαθοίς αυλισθήσονται».
- ιιι) «Κανών εις κεκοιμημένους», πριν από κάθε τέτοιο τροπάριο λέμε το: «Μακάριοι ούς εξελέξω και προσελάβου Κύριε».
- Μετά και τον Ειρμό της Γ΄ Ωδής από το Μηνιαίο, σταματάμε και κάνουμε κατάληξη (για να καταλάβει ο ιερέας).
- Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:*
- ι) πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».
- ιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.
- ιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).
- Μετά τον Ειρμό της Γ΄ Ωδής από το Τριώδιο (ή αν δεν έχει Ειρμό, μετά το Θεοτοκίο της Γ΄ Ωδής) κάνουμε κατάληξη.
9. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή - Αίτηση ιερέα («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).
10. Τα Καθίσματα από το Μηνιαίο ψαλτά (Μεσώδια Καθίσματα). Ψάλλουμε το Κάθισμα, καθώς και το Θεοτοκίο που το ακολουθεί και πριν από αυτό έχει το «Δόξα, και νυν».
11. Μετά πάμε πάλι στις Ωδές:
Δ΄ Ωδή από το Μηνιαίο – Δ΄ Ωδή από Τριώδιο.

Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής της Παρακλητικής ή του Μηνιαίου, προτάσσουμε-ψάλλουμε ό,τι εξηγήσαμε παραπάνω (βλέπε παραπάνω).

Συνήθως μόλις τελειώσουμε και την Δ΄ Ωδή από το Μηνιαίο, σταματάμε και κρατάμε κατάληξη.

[Μπορεί όμως να μη τελειώσουμε εδώ το διάβασμα των Ωδών. Αυτό εξαρτάται από τις ευχές που διαβάσει μέσα στο ιερό ο ιερέας κλπ. Έτσι μπορεί αν χρειαστεί να διαβάσουμε συνέχεια:

Ε΄ Ωδή από το Μηνιαίο – Ε΄ Ωδή από Τριώδιο.

ΣΤ΄ Ωδή από το Μηνιαίο και μετά - ΣΤ΄ Ωδή από Τριώδιο].

12. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή - Αίτηση ιερέα («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).
13. Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο που ακολουθεί από το Μηνιαίο, στο τέλος της ΣΤ΄ Ωδής. Πριν από αυτά δεν λέμε, δεν προτάσσουμε τίποτε.
14. Διαβάζουμε το Συναξάριο (ή Μηνολόγιο) από το Μηνιαίο της τρέχουσας ημερομηνίας, από το βιβλίο Μηνιαίο.
Στο σημείο που διαβάζεται το Συναξάριο, χτυπά η 2η καμπάνα.
15. Ψάλλουμε το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριο».
16. Στην συνέχεια ψάλλουμε τον «Ειρμό» από το Τριώδιο, (τον πρώτο κατά σειρά ειρμό μετά το Συναξάριο) από το Τριώδιο, αν δεν έχει τέτοιον Ειρμό το Μηνιαίο (γιατί το Μηνιαίο δεν έχει συνήθως Ειρμό που είναι στο τέλος της Η΄ Ωδής στη μνήμη μικρού εορταζόμενου Αγίου, αλλά ούτε και η Παρακλητική έχει τέτοιον μετά την Η΄ Ωδή). Κάνουμε κατάληξη.
17. Ο ιερέας εκφωνεί το: «Την Θεοτόκον και μητέρα του φωτός εν ύμνοις τιμώντες μεγαλύνομεν» και, αμέσως μετά:
18. Ψάλλουμε τα Μεγαλυνάρια με τους στίχους των πριν από αυτά, όπως αμέσως παρακάτω:
«Μεγαλύνει η ψυχή μου τον Κύριον...» και το: «Την τιμιωτέραν των Χερουβείμ και ενδοξοτέραν ασυγκρίτως των Σεραφείμ, την αδιαφθόρως Θεόν Λόγον τεκούσαν την όντως Θεοτόκον σε μεγαλύνομεν» (Εγκόλπ. του Αναγν.).
19. Ψάλλουμε το «Άξιον εστίν ως αληθώς, ...» (Εγκόλπ. του Αναγν.).
20. Αμέσως μετά, ψάλλουμε τον «Ειρμό» από το Τριώδιο (τον δεύτερο κατά σειρά ειρμό μετά το Συναξάριο) από το Τριώδιο αν δεν έχει τέτοιον Ειρμό το Μηνιαίο (γιατί το Μηνιαίο δεν έχει συνήθως Ειρμό στη μνήμη μικρού εορταζόμενου Αγίου που είναι στο τέλος της Η΄ Ωδής, αλλά ούτε και η Παρακλητική έχει τέτοιον μετά την Η΄ Ωδή). Κάνουμε κατάληξη.
21. Ακολουθεί ο ιερέας - μικρή Συναπτή («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).

22. Ψάλλουμε το «Εξαποστειλάριο» από το Μηνιαίο και στην συνέχεια το Θεοτοκίο (αυτά βρίσκονται μετά τον Ειρμό της Θ΄ Ωδής του Μηνιαίου. Στην καθημερινή δεν ψάλλουμε πριν από το Εξαποστειλάριο το: «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών», αλλά κατευθείαν το ψάλλουμε. Εξαποστειλάριο μπορεί να είναι 1 ή 2 ανάλογα αν είναι ένας, ή δύο εορταζόμενοι Άγιοι, που έχουν Εξαποστειλάριο, την ίδια ημέρα που λειτουργούμε). Αν όμως, δεν υπάρχει Εξαποστειλάριο στο βιβλίο του Μηνιαίου την ημέρα που ψάλλουμε, τότε παίρνουμε το Εξαποστειλάριο (και στη συνέχεια το Θεοτοκίο του) από το βιβλίο της Παρακλητικής (όταν είναι ελλιπής η ακολουθία του μικρού εορταζόμενου Αγίου). Αυτά βρίσκονται στο τέλος της Παρακλητικής (βρίσκονται στο τέλος της, όπου η Παρακλητική λέγει: «Εξαποστειλάρια της όλης Εβδομάδος»).
23. Λέμε διαβαστά το: «Σοι δόξα πρέπει» και αμέσως στην συνέχεια λέμε την μικρή δοξολογία διαβαστά πάλι: «Δόξα εν υψίστοις Θεώ ...» (από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
24. Ακολουθεί ο ιερέας («Πληρώσωμεν την εωθινήν δέησιν ... Σον γαρ εστί το ελεείν ...») και αμέσως μετά το: «Αμήν»,
25. Ψάλλουμε τα «Απόστιχα» από την Παρακλητική. Το πρώτο δεν έχει στίχο, τα άλλα όμως δύο έχουν στίχους που τους παίρνουμε από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη (το πρώτο τροπάριο των απόστιχων των Αίνων δεν έχει στίχο πριν από αυτό. Το δεύτερο τροπάριο έχει πριν από αυτό τον εξής στίχο, που τις καθημερινές και το Σάββατο είναι: «Ενεπλήσθημεν το πρωί του ελέους σου, Κύριε, και ηγαλλιασάμεθα και ευφράνθημεν. Εν πάσαις ταις ημέραις...» και το ψάλλουμε. Το τρίτο τροπάριο έχει πριν από αυτό τον εξής στίχο για τις καθημερινές και το Σάββατο «Και έστω η λαμπρότης Κυρίου του Θεού ημών εφ' ημάς, και τα έργα των χειρών ημών κατεύθυνον εφ' ημάς...»). Αν η Παρακλητική έχει Νεκρώσιμα, στα Απόστιχα των Αίνων της Παρακλητικής, το πρώτο το ψάλλουμε χωρίς στίχο, το δεύτερο το ψάλλουμε με τον εξής στίχο πριν από αυτό: «Μακάριοι ους εξελέξω και προσελάβου Κύριε» και το τρίτο το ψάλλουμε με τον εξής στίχο πριν από αυτό: «Αι ψυχαί αυτών εν αγαθοίς αυλισθήσονται». Τους στίχους αυτούς τους αναφέρει τότε και η Παρακλητική (αλλά και το Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
26. Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τα Απόστιχα από την Παρακλητική (στο τέλος της) και το Θεοτοκίο. (Αν δεν έχει Θεοτοκίο τότε το ίδιο τροπάριο έχει πάνω του το «Δόξα» και μετά συνέχεια γράφει «Και νυν» και σημαίνει ότι είναι το ίδιο τροπάριο για Δοξαστικό και Θεοτοκίο.
27. Ο ιερέας λέγει: «Αγαθόν το εξομολογείσθε τω Κυρίω...».
28. Ακολουθεί διαβαστά ο Τρισάγιος Ύμνος, «Άγιος ο Θεός, Άγιος Ισχυρός, Άγιος Αθάνατος ελέησον ημάς κλπ» (Εγκόλπ. του Αναγν.).

29. Ψάλλουμε το Απολυτίκιο του μικρού Αγίου (από το Μηνιαίο, στο τέλος του Εσπερινού που προηγήθηκε) και στη συνέχεια ψάλλουμε το Θεοτοκίο (το μικρό Θεοτοκίο κι όχι το Αναστάσιμο Θεοτοκίο. Το μικρό αυτό Θεοτοκίο βρίσκεται στο τέλος της Παρακλητικής, εκεί που λέγει «Θεοτοκία εις έκαστον ήχον». Θα ψάλλουμε όχι το Θεοτοκίο της ημέρας που είμαστε, αλλά το Θεοτοκίο που είναι Ομόηχο με το Απολυτίκιο του μικρού Αγίου που ψάλλαμε).
30. Τέλος του Όρθρου.

6B. Καθημερινή την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου,

(= Καθημερινή πριν την Κυριακή της Τυρινής & εκτός Σαββάτου)

με Μικρό εορταζόμενο Άγιο,

όταν η ημέρα της Καθημερινής αυτής δεν περιλαμβάνεται στις Καθημερινές που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου.

Στο Κεφάλαιο που αναπτύξαμε παραπάνω με τίτλο: «ΟΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ», αναφέραμε ότι:

«...Αν όμως ο μικρός εορταζόμενος Άγιος πέσει σε Καθημερινή του Καθεαυτού Τριωδίου η οποία ημέρα δεν αναγράφεται στο βιβλίο του Τριωδίου, τότε θα χρησιμοποιήσουμε το βιβλίο του Μηνιαίου και της Παρακλητικής επίσης, όπως ακριβώς ίσχυαν αυτά στην περίοδο Μηνιαίου (βλέπε μικρός εορταζόμενος άγιος σε Καθημερινή, την περίοδο που ισχύει το Μηνιαίο)».

Τότε, το τυπικό του Όρθρου της είναι ακριβώς το ίδιο όπως:

«Η ακολουθία του Όρθρου της Καθημερινής (εκτός Σαββάτου) Με Μνήμη Μικρού Εορταζόμενου Αγίου»,

που ισχύει σε περίοδο Μηνιαίου. Σχετικά για τον Όρθρο αυτό, βλέπε:

Βιβλίο 1^ο – «Ο Όρθρος-Μέρος Α΄: Αναλυτικό τυπικό όλων των Όρθρων σε περίοδο Μηνιαίου» (σελίδες: 38-43).

Τα βιβλία που θα χρησιμοποιήσουμε, κατά σειρά σπουδαιότητάς των στην παραπάνω περίπτωση είναι τα εξής:

1. Το βιβλίο του Μηνιαίου, στην ημερομηνία που είμαστε.
2. Το βιβλίο της Παρακλητικής στην ημέρα και στον ήχο που διανύουμε.
3. Το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

Δεν θα χρησιμοποιήσουμε καθόλου το βιβλίο του Τριωδίου.

Λειτουργούμε δηλαδή τον Όρθρο, όπως ακριβώς την περίοδο που ισχύει το Μηνιαίο (Καθημερινή Με Μνήμη Μικρού Εορταζόμενου Αγίου), και χωρίς καμιά άλλη παρέμβαση.

**7. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΥ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ
ΚΑΘΕΥΑΤΟΥ
ΤΡΙΩΔΙΟΥ
ΜΕ ΜΕΓΑΛΟ
ΕΟΡΤΑΖΟΜΕΝΟ
ΑΓΙΟ**

7. Καθημερινή την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου,
(= Καθημερινή πριν την Κυριακή της Τυρινής & εκτός Σαββάτου)
με Μεγάλο Εορταζόμενο Άγιο,
ανεξάρτητα αν η Καθημερινή αυτή περιλαμβάνεται ή όχι στις
Καθημερινές που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου.

Στο Κεφάλαιο που αναπτύξαμε παραπάνω με τίτλο: «ΟΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ», αναφέραμε ότι:

«...Την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου, ο μεγάλος εορταζόμενος Άγιος εορτάζεται κανονικά μόνον από το Μηνιαίο. Την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου έχουμε λίγες εορτές μεγάλου αγίου όπως π.χ. του αγίου Χαραλάμπου και ο λόγος είναι ότι η περίοδος αυτή είναι περίοδος προετοιμασίας προς την Μεγάλη Σαρακοστή. Το νόημα του βιβλίου του Τριωδίου την περίοδο αυτή δεν είναι ακόμη αυστηρό, δεν έχουν κλιμακωθεί ακόμη οι αγώνες των χριστιανών (με νηστεία κλπ) και υπάρχει αυτό το περιθώριο της εορτής του μεγάλου Αγίου, που πάλι είναι λίγες τέτοιες εορτές. Και οι εορτές μεγάλων αγίων σπανίζουν την περίοδο αυτή, κι ελάχιστες υπάρχουν σκόπιμα για την περίοδο αυτή που είναι περίοδος της προσαρμογής των χριστιανών προς την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής...».

Στην περίπτωση καθημερινής του Καθεαυτού Τριωδίου (εκτός Σαββάτου), με Μεγάλο Εορταζόμενο Άγιο, και η οποία καθημερινή αυτή:

- ι) είτε αναγράφεται-αναφέρεται στο βιβλίο του Τριωδίου,
- ιι) είτε δεν αναγράφεται-αναφέρεται στο βιβλίο του Τριωδίου, τότε:

Το τυπικό του Όρθρου της είναι ακριβώς το ίδιο όπως:

«Η ακολουθία του Όρθρου της Καθημερινής Καθεαυτού Τριωδίου (εκτός Σαββάτου) με Μνήμη Μεγάλου Εορταζόμενου Αγίου»,

είναι ακριβώς το ίδιο, όπως αυτό ισχύει σε περίοδο Μηνιαίου. Σχετικά για τον Όρθρο αυτό, βλέπε:

Βιβλίο 1^ο – «Ο Όρθρος-Μέρος Α΄: Αναλυτικό τυπικό όλων των Όρθρων σε περίοδο Μηνιαίου» (σελίδες: 45-49).

Τα βιβλία που θα χρησιμοποιήσουμε, κατά σειρά σπουδαιότητάς των στην παραπάνω περίπτωση είναι τα εξής:

1. Το βιβλίο του Μηνιαίου, στην ημερομηνία που είμαστε.
2. Το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

Λειτουργούμε δηλαδή τον Όρθρο, όπως ακριβώς την περίοδο που ισχύει το Μηνιαίο (Καθημερινή με Μνήμη Μεγάλου Εορταζόμενου Αγίου), και χωρίς καμιά άλλη παρέμβαση.

Δεν θα χρησιμοποιήσουμε καθόλου το βιβλίο του Τριωδίου.

8. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΥ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ
ΚΑΘΕΥΑΤΟΥ
ΤΡΙΩΔΙΟΥ
ΜΕ ΔΕΣΠΟΤΙΚΗ
Ή ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΗ
ΕΟΡΤΗ

8. Καθημερινή την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου,
(= Καθημερινή πριν την Κυριακή της Τυρινής & εκτός Σαββάτου)
με Δεσποτική ή Θεομητορική Εορτή,
ανεξάρτητα αν η Καθημερινή αυτή περιλαμβάνεται ή όχι στις
Καθημερινές που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου.

Στο Κεφάλαιο που αναπτύξαμε παραπάνω με τίτλο: «ΟΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ», αναφέραμε ότι:

«...Όταν όμως η Δεσποτική ή Θεομητορική εορτή ή ακόμη και η εορτή ενός μεγάλου Αγίου (π.χ. αγίου Χαραλάμπου) πέσει σε Καθημερινή ημέρα της περιόδου του Καθεαυτού Τριωδίου, τότε ισχύει το Μηνιαίο μόνο, και δεν ισχύει το βιβλίο του Τριωδίου, ακόμη κι όταν η Καθημερινή ημέρα (στην οποία πέφτει η παραπάνω συγκεκριμένη γιορτή) αναγράφεται στις Καθημερινές ημέρες του βιβλίου του Τριωδίου. Κι αυτό εξηγήσαμε ότι στην αρχή του Τριωδίου προετοιμαζόμαστε και στη συνέχεια στην περίοδο της Σαρακοστής έχουμε την κλιμάκωση των αγώνων αλλά συγχρόνως και των ιερών ακολουθιών (όχι μόνο Όρθρου, αλλά και άλλων ιερών ακολουθιών, όπως Απόδειπνα, Μ. Κανόνας, Χαιρετισμούς κλπ)...».

Στην περίπτωση καθημερινής του Καθεαυτού Τριωδίου (εκτός Σαββάτου), με Δεσποτική ή Θεομητορική Εορτή, και η οποία καθημερινή αυτή:

- ι) είτε αναγράφεται-αναφέρεται στο βιβλίο του Τριωδίου,
- ιι) είτε δεν αναγράφεται-αναφέρεται στο βιβλίο του Τριωδίου, τότε:

Το τυπικό του Όρθρου της είναι ακριβώς το ίδιο όπως:

«Η ακολουθία του Όρθρου της Καθημερινής Καθεαυτού Τριωδίου (εκτός Σαββάτου) με Δεσποτική ή Θεομητορική Εορτή»,

είναι ακριβώς το ίδιο, όπως αυτό ισχύει σε περίοδο Μηνιαίου. Σχετικά για τον Όρθρο αυτό, βλέπε:

Βιβλίο 1^ο – «Ο Όρθρος-Μέρος Α΄: Αναλυτικό τυπικό όλων των Όρθρων σε περίοδο Μηνιαίου» (σελίδες: 51-61).

Τα βιβλία που θα χρησιμοποιήσουμε, κατά σειρά σπουδαιότητάς των στην παραπάνω περίπτωση είναι τα εξής:

1. Το βιβλίο του Μηνιαίου, στην ημερομηνία που είμαστε.
2. Το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

Λειτουργούμε δηλαδή τον Όρθρο, όπως ακριβώς την περίοδο που ισχύει το Μηνιαίο (Καθημερινή με Δεσποτική ή Θεομητορική Εορτή), και χωρίς καμιά άλλη παρέμβαση.

Δεν θα χρησιμοποιήσουμε καθόλου το βιβλίο του Τριωδίου.

9. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΥ

ΤΗΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ

ΤΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ

ΤΟΥ ΚΑΘΕΑΥΤΟΥ

ΤΡΙΩΔΙΟΥ

9) Η Ακολουθία του Όρθρου της Καθημερινής του Σαββάτου του Καθεαυτού Τριωδίου.

Την ακολουθία του Όρθρου του Σαββάτου του Καθεαυτού Τριωδίου πρέπει να την διακρίνουμε σε δύο μεγάλες κατηγορίες:

9Α) Όταν η Καθημερινή περιλαμβάνεται στις ημέρες που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου, και

9Β) Όταν η Καθημερινή δεν περιλαμβάνεται στις ημέρες που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου

Η διαφορά τους είναι πολύ μεγάλη από τυπικής πλευράς, γιατί στην πρώτη περίπτωση, χρησιμοποιούμε και το βιβλίο του Τριωδίου.

Έτσι έχουμε εξαρχής την διαφοροποίηση του Όρθρου της καθημερινής του Σαββάτου του Καθεαυτού Τριωδίου στις δύο μεγάλες κατηγορίες από πλευράς τυπικού, που είναι όπως τις αναφέραμε.

9Α) Όταν η Καθημερινή του Σαββάτου περιλαμβάνεται στις ημέρες που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου.

Η Καθημερινή του Σαββάτου του Καθεαυτού Τριωδίου, η οποία περιλαμβάνεται-αναγράφεται στο βιβλίο του Τριωδίου, διακρίνεται πάλι στις εξής δύο περιπτώσεις:

9Α. ι) Καθημερινή του Σαββάτου-Ψυχοσάββατου την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου.

9Α. ιι) Καθημερινή του Σαββάτου πριν την Κυριακή της Τυρινής, γιατί το τυπικό των δύο αυτών περιπτώσεων πάλι διαφέρει σημαντικά.

Η Καθημερινή όμως του Σαββάτου πριν την Κυριακή της Τυρινής (την περίοδο του καθεαυτού Τριωδίου για την οποία μιλάμε), διακρίνεται σε άλλες τρεις περιπτώσεις, τις εξής:

9Α. ιι. α) Καθημερινή του Σαββάτου πριν την Κυριακή της Τυρινής χωρίς εορταζόμενο Άγιο.

9Α. ιι. β) Καθημερινή του Σαββάτου πριν την Κυριακή της Τυρινής με μικρό εορταζόμενο Άγιο.

9Α. ιι. γ) Καθημερινή του Σαββάτου πριν την Κυριακή της Τυρινής με μεγάλο εορταζόμενο Άγιο.

9Α. ι) Καθημερινή του Σαββάτου-Ψυχοσάββατου την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου

(= Καθημερινή Σαββάτου πριν την Κυριακή των Απόκρεω)

όταν η ημέρα της Καθημερινής αυτής περιλαμβάνεται στις Καθημερινές που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου.

Το Ψυχοσάββατο ή Σάββατο των ψυχών.

Ψυχοσάββατο ή Σάββατο των ψυχών είναι, όπως εξηγήσαμε (βλ. «Β. Πρόλογος στο καθεαυτό Τριώδιο» του παρόντος), το Σάββατο που προηγείται της Κυριακής των Απόκρεω (βρίσκεται μετά από την Κυριακή του Ασώτου και πριν από την Κυριακή της Απόκρεω). Η ονομασία του οφείλεται στο ότι τελούνται μνημόσυνα για την σωτηρία των ψυχών των κοιμηθέντων αδελφών μας. Κανονικά η μέρα αυτή είναι αφιερωμένη όπως και το συναξάρι της στο Τριώδιο αναφέρει («Τω Σαββάτω προ της Απόκρεω»):

«Τη αυτή ημέρα, μνείαν των απ' αιώνος κοιμηθέντων ευσεβώς, επ' επλίδι αναστάσεως ζωής αιωνίου, οι θεϊότατοι Πατέρες εθέσπισαν».

Με την ευκαιρία αυτή η κάθε οικογένεια τελεί μνημόσυνο των κοιμηθέντων πατέρων-μητέρων, αδελφών και συγγενών ή οικείων μας. Έτσι η ημέρα αυτή έχει καθολικό χαρακτήρα και αυτό το νόημα της αποδόθηκε ως Ψυχοσάββατο.

Ακόμη και την Μεγάλη αυτή περίοδο του Τριωδίου, περίοδο αγώνων, η Εκκλησία μας φρονεί ότι δεν πρέπει να ξεχνούμε και ν' αδιαφορούμε για τους νεκρούς αδελφούς μας. Αυτός είναι ο λόγος που το Σάββατο είναι ξεχωριστή ημέρα για την Εκκλησία μας. Αυτός είναι και ο λόγος που κάθε Σάββατο, ακόμη και την περίοδο του Τριωδίου δεν πρέπει να αμελούμε για το θέμα των ψυχών των κοιμηθέντων αδελφών μας. Δεν είναι καθόλου τυχαίο που έχουμε ειδική ημέρα αφιερωμένη στους κοιμηθέντες αδελφούς μας την περίοδο αυτή. Η θέση του Ψυχοσάββατου αυτού να μπει στην αρχή των νηστειών της μεγάλης Σαρακοστής που έρχονται σταδιακά, δεν είναι καθόλου τυχαία, αλλά θέλει να διδάξει ότι οι χριστιανοί με την ενθύμηση του θανάτου και της σωτηρίας των ψυχών να λάβουν επιπλέον δύναμη για την πορεία των αγώνων της Σαρακοστής. Ακριβώς αυτός είναι και ο λόγος που ειδικά αυτό το Ψυχοσάββατο του Τριωδίου είναι και το πιο μεγάλο από τα δύο ψυχοσάββατα του έτους (βλέπε παρακάτω).

Όταν μια γιορτή πέσει το Σάββατο των ψυχών, τότε μετατίθεται η γιορτή αυτή, εκκλησιαστικά, για την προηγούμενη ημέρα (για την Παρασκευή). Τέτοια γιορτή μπορεί να είναι του αγίου Χαραλάμπου ή η

Απόδοση της Υπαπαντής κλπ. Ο λόγος είναι ότι δεν συνάδουν τα νεκρώσιμα των ψυχών με τα πανηγυρικά της εορτής. Άλλωστε, αυτός είναι ο λόγος που δεν χρησιμοποιούμε, συνήθως, καθόλου το Μηνιαίο στο Σάββατο των Ψυχών. Χρησιμοποιούμε τότε: Το Τριώδιο, την Παρακλητική και το Εγκόλπιο του Αναγνώστη. Έτσι, την ημέρα του Ψυχοσάββατου δεν τελούμε άλλη εορτή μικρού ή μεγάλου Αγίου κλπ, επειδή ακριβώς δεν συνάδουν ο πανηγυρικός χαρακτήρας των εορτών με το πένθιμο χαρακτήρα και την θύμηση του θανάτου του Ψυχοσάββατου. Έτσι, το Ψυχοσάββατο δεν θα χρησιμοποιήσουμε καθόλου το βιβλίο του Μηνιαίου (εκτός από το Συναξάρι του που θα διαβάσουμε μετά το Κοντάκιο - Οίκο).

Αυτός είναι ο λόγος αυτής της διαφοροποίησης του τυπικού του Ψυχοσάββατου σε σχέση με τα άλλα Σάββατα του Καθεαυτού Τριωδίου, και χρειάζεται να το αναφέρουμε ιδιαίτερα, γιατί έχει το Ψυχοσάββατο έχει το δικό του τυπικό.

Το Ψυχοσάββατο μοιάζει όπως το τυπικό της Καθημερινής Σαββάτου χωρίς εορταζόμενο Άγιο σε περίοδο Μηνιαίου (που ήδη αναλύσαμε), που όμως εδώ όλα τα παίρνουμε από το Τριώδιο. Γι' αυτό και το βιβλίο του Τριωδίου μας παραπέμπει σε ειδικό τυπικό για την ημέρα του Ψυχοσάββατου.

Ψυχοσάββατα έχουμε δύο το έτος:

α) ένα την περίοδο του Τριωδίου, που έχει καθοριστεί να είναι το Σάββατο πριν την Κυριακή των Απόκρεω, κι

β) ένα την περίοδο του Πεντηκοσταρίου, που έχει καθοριστεί να είναι το Σάββατο πριν από την Πεντηκοστή.

Βέβαια, δεν συγχέουμε τα δύο αυτά Ψυχοσάββατα με άλλες μέρες που τελούμε μνημόσυνα, όπως π.χ. των αγίων Θεοδώρων κλπ, γιατί το συναξάρι την ημέρα του Ψυχοσάββατου αναφέρει ρητά, π.χ. αυτό προ των Απόκρεω: «Μνείαν των απ' αιώνος κοιμηθέντων ευσεβώς, επ' ελπίδι αναστάσεως ζωής αιωνίου, οι θειότατοι Πατέρες εθέσπισαν».

Αρα θα χρησιμοποιήσουμε τα εξής βιβλία:

1. Το βιβλίο της Παρακλητικής στην ημέρα και στον ήχο που διανύουμε.
2. Το βιβλίο του Τριωδίου, στη ημέρα του Τριωδίου, που είμαστε.
3. Το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

Το βιβλίο του Μηνιαίου θα το χρησιμοποιήσουμε μόνο για το Συναξάρι του και για τίποτε άλλο.

Δεν θα χρησιμοποιήσουμε τίποτε άλλο από το Μηνιαίο, κι έτσι δεν μας ενδιαφέρει να γνωρίζουμε αν υπάρχει ή δεν υπάρχει μικρός ή μεγάλος κλπ εορταζόμενος Άγιος (εκτός από το Συναξάρι του που θα διαβάσουμε μετά το Κοντάκιο - Οίκο).

Χρειαζόμαστε όμως την ημερομηνία που πέφτει το Ψυχοσάββατο, μόνο και μόνο για να γνωρίζουμε τον Ήχο της εβδομάδας αυτής, ώστε να πάρουμε από την Παρακλητική την ημέρα του Σαββάτου στον τρέχοντα

Ήχο (πρέπει να γνωρίζω το Σάββατο που θα πάρω, κι αυτό θα γίνει όταν γνωρίζω τον ήχο της συγκεκριμένης εβδομάδας, στην οποία πέφτει το Ψυχοσάββατο αυτό του Τριωδίου).

Έτσι, στην Ορθρινή ακολουθία στο τυπικό θα έχουμε:

Αντί του «Θεός Κύριος» θα ψάλλουμε το «Αλληλουλάριο».

Απολυτίκια θα πάρουμε αυτά της ημέρας του Σαββάτου στον ήχο πλάγιος Δ΄. Αυτά υπάρχουν και στο Εγκόλπιο του Αναγνώστη, στην ημέρα του Όρθρου του Σαββάτου, αλλά και στο βιβλίο του Τριωδίου (βλέπε Απολυτίκια του Εσπερινού που προηγήθηκε Παρασκευή βράδυ).

Στα Απόστιχα θα πάρουμε αυτά του πλαγίου Β΄ ήχου, την ημέρα του Σαββάτου και τα παίρνουμε από την Παρακλητική. Το πρώτο είναι: «Έχων ακατάληπτον...» (βλέπε Παρακλητική, Ήχος πλάγιος Β΄, ημέρα Σάββατο), επειδή ακριβώς είναι πένθιμα και χρησιμοποιούνται εδώ κατά προτίμηση και δεν παίρνουμε αυτά του Σαββάτου τρέχοντος Ήχου της εβδομάδας, αλλά πάντα προτιμούμε αυτά του πλαγίου Β΄ ήχου. Στα Απόστιχα δηλαδή το σωστό είναι να τα πάρουμε από την Παρακλητική (Ήχος πλάγιος Β΄, ημέρα Σάββατο) κι όχι από το Τριώδιο.

Γενικά η ακολουθία του Όρθρου του Ψυχοσάββατου, είναι όπως παρακάτω:

9Α. ι) ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΤΟΥ ΟΡΘΡΟΥ **ΤΟΥ ΨΥΧΟΣΑΒΒΑΤΟΥ ΤΟΥ ΚΑΘΕΑΥΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ**

1. Εισαγωγικά και Εξάψαλμος (Εγκόλπιο Αναγνώστη).
2. Ακολουθεί η μεγάλη συναπτή ή Ειρηνικά («Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθώμεν...»).
3. Ψάλλουμε το Αλληλουλάριο τέσσερις φορές: «Αλληλούϊα, Αλληλούϊα, Αλληλούϊα» (4 φορές X 3). Τις δύο πρώτες φορές χωρίς στίχο, τις υπόλοιπες δύο με στίχο (την τρίτη φορά ο στίχος: «Μακάριοι ους εξελέξω...»). Την τέταρτη φορά ο στίχος: «Και το μνημόσυνον αυτών...» (από Εγκόλπ. του Αναγν.).
4. Τα Απολυτικά, όπως στον Εσπερινό (βλέπε σχετικά και στην προηγούμενη σελίδα):
 Το πρώτο Απολυτικό είναι το: «Ο βάθει σοφίας πάντα οικονομών...» (από το Τριώδιο, βλέπε Σάββατο στον Εσπερινό).
 Το δεύτερο Απολυτικό, είναι το τελευταίο μέρος από το παραπάνω πρώτο Απολυτικό: «Εν σοί γαρ την ελπίδα ανέθεντο,...». Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί...».
 Το τρίτο είναι το: «Σε και τείχος, και λιμένα έχομεν, ...». Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί...».
5. Η μικρή Συναπτή από ιερέα («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).
6. Ψάλλουμε τα Καθίσματα του ήχου (βρίσκονται στην αρχή της Παρακλητικής, εκεί που γράφει: «Μετά την α' Στιχολογία» και «Μετά την β' Στιχολογία»)
 Επίσης, ψάλλουμε τα: «Έτερα Καθίσματα».
 Τα Καθίσματα αυτά του Σαββάτου από την Παρακλητική ονομάζονται εκεί Μαρτυρικά τα πρώτα, και Νεκρώσιμα τα δεύτερα που ακολουθούν (βρίσκονται στην αρχή του βιβλίου της Παρακλητικής την ημέρα του Σαββάτου, στον Όρθρο).
 Στην συνέχεια ψάλλουμε το Δοξαστικό και το Θεοτοκίο.
 Όλα τα παραπάνω Καθίσματα -Δοξαστικά- Θεοτοκία τα παίρνουμε από την Παρακλητική.
7. Ψάλλουμε τον Άμωμο (από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη, ειδικότερα για την ημέρα του Σαββάτου).
 Ο Άμωμος είναι εξ Νεκρώσιμα Ευλογητάρια και ένα Δοξαστικό μαζί με το Θεοτοκίο του (συνολικά οκτώ τροπάρια), τα εξής:
 «Των Αγίων ο Χορός, εύρε πηγήν της ζωής...».
 «Οι τον Αμνόν, του Θεού κηρύξαντες, ...».
 «Οι την οδόν, την στενήν βαδίσαντες, ...».
 «Εικών ειμί, της αρρήτου δόξης σου, ει και στίγματα...».
 «Ο πάλαι μεν, εκ μη όντων πλάσας με, και εικόνι σου».

«Ανάπαυσον, ο Θεός, τους δούλους σου, και κατάταξον ...».

Πριν από καθένα από τα παραπάνω τροπάρια ψάλλουμε το: «Ευλογητός εί Κύριε, δίδαξόν με τα δικαιώματά σου».

«Το τριλαμπές, της μιας Θεότητος, ευσεβώς...». Προηγείται το «Δόξα Πατρί...».

Χαίρε σεμνή, η Θεόν σαρκί τεκούσα, εις πάντων σωτηρίαν, δι' ής...». Προηγείται το: «Και νυν και αεί...».

8. Μνημόνευση των κεκοιμημένων από τον ιερέα.

9. Ψάλλουμε τα Νεκρώσιμα Καθίσματα (από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη ή από το Τριώδιο) που είναι:

«Ανάπαυσον, Σωτήρ ημών, μετά Δικαίων τους δούλους σου, ...», το πρώτο.

«Παρορών ως Αγαθός τα πλημμελήματα αυτών, τα εκούσια...», το δεύτερο. Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί...».

«Ο εκ Παρθένου ανατείλας τω κόσμω, Χριστέ...», το τρίτο. Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί...».

10. Ακολουθεί ο Ν΄ Ψαλμός «Ελέησόν με ο Θεός...» διαβαστά (Εγκόλπ. του Αναγν.).

11. Μετά πάμε στις Ωδές και τις ψάλλουμε ως εξής:

Α΄ Ωδή από Παρακλητική – Α΄ Ωδή από Τριώδιο.

Γ΄ Ωδή από Παρακλητική – Γ΄ Ωδή από Τριώδιο.

Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής της Παρακλητικής, ψάλλουμε το: «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε». Η κάθε Ωδή των Κανόνων της Παρακλητικής αρχίζει με έναν ΕΙΡΜΟ. Πριν τον Ειρμό δεν ψάλλουμε τίποτε. Δεν ψάλλουμε π.χ. πριν τον Ειρμό το: «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε» κλπ.

Πριν από το Θεοτοκίο (στις Ωδές τόσο από την Παρακλητική όσο και από το Τριώδιο), ψάλλουμε το: «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».

Σήμερα ειδικά, η Παρακλητική (στην περίπτωση δηλαδή του Σαββάτου) έχει ειδικά πρόσθετους Κανόνες, όπως «Κανών εις πάντας τους Αγίους, ού η ακροστιχίς μετά των Νεκρωσίμων και των Θεοτοκίων» ή «Κανών εις Κοιμηθέντας». Επίσης έχει στις Ωδές της σήμερα και τα «Μαρτυρικά» τροπάρια ή αλλιώς τα: «Νεκρώσιμα Μαρτυρικά» που είναι πρώτα στη σειρά της κάθε Ωδής.

Πριν από τα «Νεκρώσιμα Μαρτυρικά» τροπάρια της κάθε Ωδής της Παρακλητικής, ψάλλουμε το: «Πρεσβείαις των μαρτύρων σου, Χριστέ ο Θεός, ανάπαυσον τας ψυχάς των δούλων σου».

Πριν από κάθε τροπάριο Νεκρώσιμης Ωδής από την Παρακλητική (που ανήκουν στον «Κανών εις πάντας τους Αγίους, ού η ακροστιχίς μετά των Νεκρωσίμων και των Θεοτοκίων»), ψάλλουμε το: «Αι ψυχαι αυτών εν αγαθοίς αυλισθήσονται».

Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής της Παρακλητικής που ανήκουν στον «Κανών εις Κοιμηθέντας»), ψάλλουμε το: «Μακάριοι ους εξελέξω και προσελάβου Κύριε».

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:

ι) πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».

ιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

ιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

Μετά και τον Ειρμό της Γ' Ωδής από το Τριώδιο, σταματάμε και κάνουμε κατάληξη.

(Μόλις ψάλλουμε και την Γ' Ωδή από το Τριώδιο, μετά διαβάζουμε και τον Ειρμό του που ακολουθεί. Στο τέλος του Ειρμού κρατάμε λίγο τον ήχο παρατεταμένο, κάνουμε δηλαδή κατάληξη, για να καταλάβει ο ιερέας να κάνει αίτηση. Πριν από τον Ειρμό του Τριωδίου, δεν ψάλλουμε τίποτε).

12. Ακολουθεί η μικρή συναπτή - Αίτηση ιερέα («Έτι και έτι ...»).
13. Κοντάκιο και Οίκος. Διαβάζουμε το «Κοντάκιο» της ημέρας του Σαββάτου, που είναι το:
«Ως απαρχάς της φύσεως, τω φυτουργώ...» (Εγκόλπ. Αναγνώστη).
Στην συνέχεια, διαβάζουμε και το Νεκρώσιμο Κοντάκιο που ακολουθεί και είναι το:
«Μετά των Αγίων ανάπαυσον Χριστέ, τας ψυχάς των δούλων σου...» (αυτά τα Κοντάκια της ημέρας βρίσκονται στο βιβλίο της «Παρακλητικής» στο τέλος της, ή στο «Εγκόλπιο του Αναγνώστη»)
«Οίκος» δεν υπάρχει την σημερινή ημέρα.
Το Κοντάκιο και Οίκος του Τριωδίου, είναι σήμερα ισότιμα με εκείνα της ημέρας του Σαββάτου, αλλά επειδή το Κοντάκιο-Οίκος του Τριωδίου είναι πληρέστερα (έχουμε δηλαδή και τον Οίκο στο Τριώδιο) διαβάζουμε αυτά μετά την Δ' Ωδή.
14. Τα Καθίσματα από το Τριώδιο, ψαλτά (Μεσώδια Καθίσματα). Ψάλλουμε το Κάθισμα: «Ο δι' ημάς υπομείνας...» και το Θεοτοκίο που το ακολουθεί και το οποίο είναι: «Την ταχείαν σου σκέπην...».
15. Πάμε στις Ωδές και τις ψάλλουμε ως εξής:
Δ' Ωδή από Παρακλητική – Δ' Ωδή από Τριώδιο.
Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής από την Παρακλητικής ή του Τριωδίου, ψάλλουμε όπως αναφέραμε παραπάνω.
Συνήθως μόλις τελειώσουμε και την Δ' Ωδή από το Μηνιαίο, σταματάμε και κρατάμε κατάληξη.

- [Μπορεί όμως να μη τελειώσουμε εδώ το διάβασμα των Ωδών. Αυτό εξαρτάται από τις ευχές που διαβάζει μέσα στο ιερό ο ιερέας κλπ. Έτσι μπορεί αν χρειαστεί να διαβάσουμε συνέχεια:
Ε΄ Ωδή από το Μηνιαίο – Ε΄ Ωδή από Τριώδιο.
ΣΤ΄ Ωδή από το Μηνιαίο και μετά - ΣΤ΄ Ωδή από Τριώδιο].
16. Ακολουθεί η μικρή συναπτή - Αίτηση ιερέα («Έτι και έτι ...»).
17. Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο από το Τριώδιο, που είναι: «Μετά των Αγίων ανάπαυσον Χριστέ, τας ψυχάς των δούλων σου...», το Κοντάκιο, και «Αυτός μόνον υπάρχεις αθάνατος...», ο Οίκος.
18. Διαβάζουμε το Συναξάρι (ή Μηνολόγιο).
Πρώτα διαβάζουμε το Συναξάρι από το βιβλίο του Μηνιαίου στην τρέχουσα ημερομηνία (αν υπάρχει τέτοιο. Συναξάρι μπορεί να έχουμε ακόμη και αν δεν έχουμε εορταζόμενο Άγιο).
Στη συνέχεια διαβάζουμε και το Συναξάρι από το Τριώδιο.
Στο σημείο που διαβάζεται το Συναξάρι, χτυπά η 2η καμπάνα.
19. Ψάλλουμε το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριο».
20. Ψάλλουμε τον «Ειρμό» (τον πρώτο κατά σειρά Ειρμό μετά το Συναξάρι) από το Τριώδιο, που είναι στο τέλος της Η΄ Ωδής, και είναι: «Τον εν όρει, αγίω δοξασθέντα...».
21. Ο ιερέας εκφωνεί το: «Την Θεοτόκον και μητέρα του φωτός» και
22. Ψάλλουμε τα Μεγαλυνάρια μαζί με τους στίχους των πριν από αυτά. «Μεγαλύνει η ψυχή μου τον Κύριον...» και το: «Την τιμιωτέραν των Χερουβείμ και ενδοξοτέραν,...» (από Εγκόλπ. του Αναγνώστη).
23. Ψάλλουμε τον «Ειρμό» (τον δεύτερο κατά σειρά Ειρμό μετά το Συναξάρι) από το βιβλίο του Τριωδίου, που είναι στο τέλος της Θ΄ Ωδής, και είναι: «Τον προδηλωθέντα εν όρει τω Νομοθέτη...».
24. Ψάλλουμε το «Άξιον εστίν ως αληθώς, ...» (Εγκόλπ. του Αναγν.).
25. Η μικρή Συναπτή- ο ιερέας («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).
26. Ψάλλουμε τα Εξαποστειλάρια από το βιβλίο του Τριωδίου, που είναι:
Το πρώτο: «Ο και νεκρών και ζώντων, εξουσιάζων ως Θεός, ...».
Το δεύτερο: «Ανάπαυσον τους δούλους σου...»
Το τρίτο, είναι το Θεοτοκίο που ακολουθεί: «Μαρία Θεονύμφευτε, Χριστόν απαύστως ...».
(Πριν από το Εξαποστειλάριο στις καθημερινές, δεν ψάλλουμε το: «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών»).
27. Ψάλλουμε τους τέσσερις Αίνους (Στιχηρά των Αίνων) από το βιβλίο του Τριωδίου, που είναι: «Δεύτε προ του τέλους πάντες αδελφοί...» κλπ.
Οι στίχοι των Αίνων από Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

28. Ψάλλουμε το (Νεκρώσιμο) Δοξαστικό που ακολουθεί τα Στιχηρά (Προσόμοια) των Αίνων, από το Τριώδιο. Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το «Δόξα πατρί...». Ψάλλουμε και το Θεοτοκίο στη συνέχεια (πάλι από το Τριώδιο). Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν...».
29. Λέμε διαβαστά το: «Σοι δόξα πρέπει» και αμέσως στην συνέχεια λέμε την μικρή δοξολογία διαβαστά πάλι: «Δόξα εν υψίστοις Θεώ...» (από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
30. Πληρωτικά- ο ιερέας («Πληρώσωμεν την εωθινήν δέησιν ... Σον γαρ εστί το ελεείν ...») και αμέσως μετά το: «Αμήν» και στη συνέχεια,
31. Ψάλλουμε τα Απόστιχα. Τα Απόστιχα είναι αυτά του πλαγίου Β΄ ήχου, την ημέρα του Σαββάτου και τα παίρνουμε από την Παρακλητική. Το πρώτο είναι: «Έχων ακατάληπτον...», χωρίς στίχο. Το δεύτερο είναι: «Νέκρωσιν υπέμεινας...» με στίχο: «Μακάριοι ους εξελέξω...». Το τρίτο είναι το: «Ζώντων κυριεύοντα...» με στίχο: «Αι ψυχαί αυτών ...».
32. Ψάλλουμε το Δοξαστικό και το Θεοτοκίο των Απόστιχων, από το βιβλίο του Τριωδίου, που είναι τα: «Άλγος τω Αδάμ...» και «Συ εί ο Θεός ημών...» αντίστοιχα.
33. Ο ιερέας λέγει: «Αγαθόν το εξομολογείσθε τω Κυρίω...».
34. Ο Τρισάγιος Ύμνος, «Άγιος ο Θεός, Άγιος Ισχυρός, Άγιος Αθάνατος ελέησον ημάς κλπ», διαβαστά (από Εγκόλπ. του Αναγν.).
35. Τα Απολυτικά από το Τριώδιο (βλέπε Σάββατο προ των Απόκρεω στον Εσπερινό). Το πρώτο είναι: «Ο βάθει σοφίας πάντα οικονομών...». Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί...». Το δεύτερο Απολυτικό, είναι το: «Σε και τείχος, και λιμένα έχομεν, ...». Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί...».
35. Τέλος του Όρθρου.

9Α. ι) Καθημερινή του Σαββάτου την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου, όταν η ημέρα της Καθημερινής αυτής περιλαμβάνεται στις Καθημερινές που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου (=Σάββατο Καθεαυτού Τριωδίου πριν την Κυριακή της Τυρινής).

Το Σάββατο πριν την Κυριακή της Τυρινής.

Το Σάββατο πριν την Κυριακή της Τυρινής, μπορεί να συμπέσει:

1. να μη υπάρχει καθόλου εορταζόμενος άγιος.
2. να εορτάζεται μικρός Άγιος.
3. να εορτάζεται μεγάλος Άγιος.

Έτσι διαφοροποιείται και η ακολουθία του Σαββάτου αυτού, το οποίο ήδη αναγράφεται-αναφέρεται στο βιβλίο του Τριωδίου.

Είμαστε αναγκασμένοι λοιπόν να διαφοροποιήσουμε κι εμείς το τυπικό της ημέρας αυτής ανάλογα με την υπάρχουσα ή όχι εορτή Αγίου.

Έτσι, διακρίνουμε εδώ τις εξής περιπτώσεις, τις οποίες ήδη και προαναφέραμε:

9Α. ι. α) Καθημερινή του Σαββάτου πριν την Κυριακή της Τυρινής χωρίς εορταζόμενο Άγιο.

9Α. ι. β) Καθημερινή του Σαββάτου πριν την Κυριακή της Τυρινής με μικρό εορταζόμενο Άγιο.

9Α. ι. γ) Καθημερινή του Σαββάτου πριν την Κυριακή της Τυρινής με μεγάλο εορταζόμενο Άγιο.

9Α. ι. α) Καθημερινή του Σαββάτου του Καθεαυτού Τριωδίου, όταν η ημέρα της Καθημερινής αυτής περιλαμβάνεται στις Καθημερινές που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου πριν την Κυριακή της Τυρινής, (=Σάββατο Καθεαυτού Τριωδίου πριν την Κυριακή της Τυρινής) Χωρίς μικρό ή μεγάλο εορταζόμενο Άγιο.

Γενική Ενημέρωση.

Για να καταλάβουμε καλύτερα το τυπικό της συγκεκριμένης περίπτωσης, πρέπει να μπορέσουμε να εμβαθύνουμε και να καταλάβουμε την σημασία της τρέχουσας αυτής περίπτωσης.

Έχουμε λοιπόν, κατ' αρχήν, την περίπτωση εορτής μεγάλων Αγίων από το Τριώδιο. Κι αυτό επειδή από το συναξάρι της ημέρας του Τριωδίου μας λέγει ότι έχουμε μνήμη όλων των εν ασκήσει λαμπάντων Πατέρων και Μητέρων. Στους παραπάνω Πατέρες και Μητέρες περιλαμβάνονται και μεγάλοι Άγιοι, όπως π.χ. ο άγιος-μέγας Αντώνιος κλπ. Έχουμε επομένως εορτή μεγάλων Αγίων, κι αυτό άλλωστε φαίνεται από το τέλος της ημέρας αυτής, όπου στο τέλος του Όρθρου έχει μεγάλη δοξολογία καθώς και Αίνους το βιβλίο του Τριωδίου (λίγο πριν το τέλος του Όρθρου). Έχουμε δηλαδή και στοιχεία εορτής μεγάλων Αγίων από το Τριώδιο, την ίδια αυτή ημέρα προς το τέλος του Όρθρου.

Δεν μας δίνει όμως το ίδιο αυτό βιβλίο του Τριωδίου την τυπική ακολουθία μεγάλων Αγίων, αλλά μας αφήνει και μας επιτρέπει να πάρουμε δομικά μέρη της Ορθρινής ακολουθίας κι από άλλο βιβλίο (όπως θα εξηγήσουμε και παρακάτω, όπως π.χ. από την Παρακλητική. Έτσι, π.χ. δεν έχουμε πλήρη την δομή του Όρθρου από το βιβλίο του Τριωδίου, επειδή δεν έχουμε τους αναβαθμούς των Αγίων από το Τριώδιο, δεν έχουμε το Προκείμενο, δεν έχουμε μετά τον Ν΄ ψαλμό το αντίστοιχο του: «Ταις των Αποστόλων πρεσβείαις Ελεήμον...» μαζί με το Ιδιόμελο τροπάριο που ακολουθεί, δεν έχουμε το Απολυτίκιο των μεγάλων Αγίων (όλων των εν ασκήσει λαμπάντων αγίων Πατέρων και Μητέρων). Κι αυτό γίνεται επειδή ισχύει ακόμη και το Μηνιαίο αλλά και το Τριώδιο και δείχνει με το σχήμα του ότι όπως ήδη πέρασε το Μηνιαίο και βαίνουμε προς το Τριώδιο, και το τυπικό αυτό είναι στην αρχή του με στοιχεία από την περίοδο του Μηνιαίου, αλλά στο τέλος του καταλήγει στο Τριώδιο, το οποίο μέλλει να ισχύσει καθαρά πλέον σε λίγο (μετά από μια μέρα από σήμερα ή μετά από την αυριανή Κυριακή, οπότε αρχίζει η Καθαρά Δευτέρα).

Ο λόγος που γίνεται αυτό, ότι δηλαδή η εορτή των μεγάλων Αγίων από το Τριώδιο δεν καταργεί την τρέχουσα ημέρα του Σαββάτου, είναι ότι επειδή βαίνουμε προς την μεγάλη Σαρακοστή δεν επιτρέπεται τόνωση και ένταση των πανηγύρεων, αλλά συγκρατημένα προχωρούμε προς την Σαρακοστή. Αυτός είναι ο λόγος της συνύπαρξης εορτής μεγάλων Αγίων (από το Τριώδιο) και της ημέρας του Σαββάτου Χωρίς εορταζόμενο Άγιο (από την Παρακλητική), κι έτσι δεν καταργείται η ημέρα του Σαββάτου χάριν της εορτής των μεγάλων Αγίων του Τριωδίου. Για τον ίδιο λόγο, έχει προνοήσει ο αρμόδιος της σύνταξης του τυπικού της ημέρας αυτής, ώστε την ημέρα αυτή που έχουμε εορτή μεγάλων Αγίων (βλέπε μεγάλη δοξολογία στο τέλος του Όρθρου κλπ), να μη υπάρχουν οι Αναβαθμοί, να μη υπάρχει το προκείμενο, να μη υπάρχει Απολυτίκιο των εν ασκήσει λαμπάντων αγίων Πατέρων και Μητέρων κλπ, ή αλλιώς έχει προνοηθεί ώστε να μη είναι πλήρης αυτή η ακολουθία μεγάλων Αγίων. Κι αυτή η ελλιπής μορφή αυτού του συγκεκριμένου Όρθρου δεν είναι καθόλου τυχαία, γιατί έχει προνοηθεί ώστε να χωρεί και η συνύπαρξη άλλου τυπικού π.χ. μικρού Αγίου ή Χωρίς εορταζόμενο Άγιο ή και με μεγάλο εορταζόμενο Άγιο. Με άλλα λόγια δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι αφήνεται ημιτελές το τυπικό της Ορθρινής αυτής της ακολουθίας μεγάλων Αγίων (γιατί περιλαμβάνει και μεγάλους Αγίους).

Αυτή την συνύπαρξη της τρέχουσας εορτής των μεγάλων Αγίων με τυπικό άλλης περίπτωσης, θα την συναντήσουμε ιδιαίτερα παρακάτω, όταν την τρέχουσα αυτή εορτή του Τριωδίου τύχει να συμπέσει και εορτή μεγάλου Αγίου (βλέπε παρακάτω), οπότε έχουμε συνδιαμόρφωση των δύο αυτών περιπτώσεων ή έχουμε την παρουσίαση ενός ιδιότυπου τυπικού.

Ο λόγος λοιπόν που το Τριώδιο παρεμβαίνει στην σημερινή ημέρα με εορτή μεγάλων Αγίων είναι για να μας δώσει από τα δικά του νοήματα, παράλληλα με τον μικρό εορταζόμενο Άγιο (από το Μηνιαίο). Αλλά η εορτή των μεγάλων Αγίων από το Τριώδιο δεν καταργεί την εορτή του μικρού Αγίου από το Μηνιαίο κι ο λόγος είναι ότι επειδή βαίνουμε προς την μεγάλη Σαρακοστή δεν επιτρέπεται τόνωση και ένταση των πανηγύρεων, αλλά συγκρατημένα προχωρούμε προς την Σαρακοστή. Αυτός είναι ο λόγος της συνύπαρξης εορτής μεγάλων Αγίων από το Τριώδιο αφενός, και μικρού ή μεγάλου Αγίου από το Μηνιαίο, κι έτσι δεν καταργείται π.χ. ο μικρός, αλλά ούτε και ο μεγάλος Άγιος του Μηνιαίου χάριν των μεγάλων Αγίων του Τριωδίου (όπως αναλυτικότερα θα εξηγήσουμε και παρακάτω), αλλά ούτε και η ημέρα του Σαββάτου χωρίς εορταζόμενο Άγιο (όπως στην τρέχουσα περίπτωση). Αντίθετα, από μόνο του αυτό το τυπικό μας αφήνει να πάρουμε και να συμπληρώσουμε δομικά μέρη κι από το Μηνιαίο, όπως αναφέραμε και στην αρχή.

Επειδή το τυπικό αυτό προς το τέλος του είναι τυπικό μεγάλου Αγίου, ενώ στην αρχή του είναι τυπικό απλό (χωρίς δηλαδή να είναι τυπικό μεγάλου Αγίου κι αυτό το βλέπουμε από την διάταξή του στο βιβλίο του

Τριωδίου), ακολουθούμε στην αρχή του και χρησιμοποιούμε εκείνα τα δομικά μέρη του Όρθρου που του λείπουν. Για παράδειγμα χρησιμοποιούμε στην τρέχουσα περίπτωση τέτοια δομικά μέρη από την Παρακλητική (για την ημέρα του Σαββάτου χωρίς εορταζόμενο Άγιο). Προς το τέλος του όμως χρησιμοποιούμε κανονικά ό,τι μας προτάσσει το βιβλίο του Τριωδίου, αφού εκεί το βιβλίο αυτό του Τριωδίου μας παρέχει πλήρη την Ορθρινή του Ενότητα. Ενώ δηλαδή στην αρχή ξεκινούμε από την Παρακλητική, στο τέλος καταλήγουμε στο Τριώδιο.

Έτσι έχουμε ένα ιδιότυπο τυπικό την ημέρα αυτή.

Με άλλα λόγια έχουμε ένα ιδιότυπο τυπικό του Όρθρου του Σαββάτου πριν την Κυριακή της Τυρινής χωρίς εορταζόμενο Άγιο, το οποίο θα έχει τα εξής κύρια χαρακτηριστικά:

1. Στο: «Θεός Κύριος...» ψάλλουμε το «Αλληλουλάριο» (η ημέρα του Σαββάτου είναι αφιερωμένη στους νεκρούς και για τον λόγο αυτό είναι και ξεχωριστός ο χαρακτήρας του τυπικού του σε σχέση με το τυπικό της Καθημερινής Χωρίς εορταζόμενο Άγιο). Το Αλληλουλάριο, λοιπόν, με το ξεχωριστό περιεχόμενό του αναφέρεται στην συγχώρηση των νεκρών αδελφών μας. Έτσι το ψάλλουμε εδώ και όχι π.χ. και σε Καθημερινή Χωρίς εορταζόμενο Άγιο.
2. Στα Απολυτικά που ακολουθούν το «Θεός Κύριος...», (που στην περίπτωση αυτή της ημέρας Σαββάτου χωρίς εορταζόμενο Άγιο χωρίς εορταζόμενο Άγιο), συγκεκριμένα είναι τα εξής:

Το πρώτο Απολυτικό:

«Απόστολοι, Μάρτυρες, και Προφήται, Ιεράρχαι, Όσιοι και Δίκαιοι, οι καλώς τον αγώνα...».

Το δεύτερο που είναι:

«Μνήσθητι, Κύριε, ως αγαθός των δούλων σου, και όσα εν βίω ήμαρτον συγχώρησον· ουδείς γάρ αναμάρτητος, ειμή σύ, ο δυνάμενος, και τοις μεταστάσι, δούναι την ανάπαυσιν». Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί...»

Το τρίτο που είναι:

«Μήτηρ αγία, η του αφράστου φωτός, αγγελικούς σε ύμνους τιμώντες, ευσεβώς μεγαλύνομεν». Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν ...».

3. Στην περίπτωση αυτού του συγκεκριμένου Σαββάτου χωρίς εορτή μικρού ή μεγάλου Αγίου, ψάλλουμε μετά τα παραπάνω τρία Απολυτικά, αλλά δεν ψάλλουμε τον «Άμωμο» λόγω της χρήσης του βιβλίου του Τριωδίου.

Η ημέρα αυτή, από το βιβλίο του Τριωδίου, ως ημέρα Σαββάτου είναι αφιερωμένη στους αγίους Μάρτυρες και στους κοιμηθέντες αδελφούς μας, αλλά συγχρόνως λειτουργεί και το βιβλίο του Τριωδίου που στην αρχή του (για την συγκεκριμένη ημέρα) λέγει: «Εις τον Όρθρον, μετά τον Εξάψαλμον, και την α΄ στιχολογίαν, τα παρόντα Καθίσματα». Αυτό δεν γίνεται τυχαία, επειδή την ίδια αυτή ημέρα υπάρχει και

εορτή των αγίων Πατέρων, όπως αναφέρει και το Συναξάρι της ημέρας: «Τω Σαββάτω της Τυρινής, μνείαν επιτελούμεν πάντων των εν ασκήσει λαμπάντων Αγίων Ανδρών τε και Γυναικών». Άλλωστε, στο τέλος του Όρθρου για τον ίδιο λόγο έχει μεγάλη δοξολογία καθώς και Αίνους το βιβλίο του Τριωδίου (λίγο πριν το τέλος του Όρθρου). Κι αυτά γίνονται επειδή την ίδια ημέρα έχουμε και στοιχεία εορτής μεγάλων Αγίων, κι έτσι δεν ψάλλουμε τον Άμωμο εδώ. Άλλωστε, στην τρέχουσα εορτή έχουμε πράγματι ασκητές μεγάλους Αγίους άνδρες τουλάχιστον, κι έτσι κατανοούμε ότι περιλαμβάνονται κι αυτοί ως εορταζόμενοι στην τρέχουσα εορτή. Παρόλα αυτά όμως, το ιδιότυπο τυπικό της ημέρας αυτής, μας επιτρέπει να πάρουμε και στοιχεία είτε από την Παρακλητική (όπως την τρέχουσα ημέρα Χωρίς εορταζόμενο Άγιο), είτε από το Μηνιαίο (π.χ. στην περίπτωση μικρού ή του μεγάλου εορταζόμενου Αγίου, βλέπε παρακάτω).

4. Ψάλλουμε τα Καθίσματα. Πρώτα ψάλλουμε τα Καθίσματα από την Παρακλητική (την ημέρα του Σαββάτου και του τρέχοντος ήχου). Ψάλλουμε τα Μαρτυρικά και τα Νεκρώσιμα Καθίσματα (αντί για τα Αναστάσιμα Καθίσματα που υπάρχουν τις άλλες μέρες πλην του Σαββάτου και αναγράφονται στην αρχή της Παρακλητικής, εκεί που λέγει: Μετά την α΄ Στιχολογία και Μετά την β΄ Στιχολογία»).

Επίσης, ψάλλουμε τα: «Έτερα Καθίσματα», από την Παρακλητική.

(Τα Καθίσματα αυτά του Σαββάτου από την Παρακλητική ονομάζονται εκεί Μαρτυρικά τα πρώτα, και Νεκρώσιμα τα δεύτερα που ακολουθούν (βρίσκονται στην αρχή του βιβλίου της Παρακλητικής την ημέρα του Σαββάτου, στον Όρθρο), προς τιμή των νεκρών, στους οποίους αφιερώνεται η ημέρα του Σαββάτου).

Ψάλλουμε στη συνέχεια και τα Καθίσματα από το βιβλίο του Τριωδίου, που έχει η συγκεκριμένη ημέρα (που είναι αυτά της α΄ στιχολογίας και β΄ στιχολογίας που έχει το βιβλίο αυτό του Τριωδίου (μαζί με το Θεοτοκίο της α΄ και β΄ στιχολογίας).

Αμέσως μετά την α΄ και β΄ στιχολογία της Παρακλητικής, ψάλλουμε τα Καθίσματα από το Τριώδιο, γιατί και το βιβλίο του Τριωδίου για την συγκεκριμένη ημέρα αναφέρει: «Εις τον Όρθρον, μετά τον Εξάψαλμον, και την α΄ στιχολογίαν, τα παρόντα Καθίσματα».

5. Στις Ωδές. Όταν η Παρακλητική έχει Τροπάρια που λέγονται «Μαρτυρικά», πριν από κάθε τέτοιο τροπάριο ψάλλουμε το: «Μακάριοι ους εξελέξω και προσελάβου Κύριε». Αν έχει Τροπάρια που λέγονται «Νεκρώσιμα» ή «Κανών εις κεκοιμημένους», ψάλλουμε πριν από αυτά, το: «Αι ψυχαί αυτών εν αγαθοίς αυλισθήσονται».

Ωδές θα πάρουμε επίσης και από το Τριώδιο. Σήμερα ειδικά το Τριώδιο και και την Ωδή Β΄.

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:

- ι) πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».
- ιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.
- ιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).
6. Κοντάκιο και Οίκος μετά την Γ΄ Ωδή. Όταν τελειώσουμε και την Γ΄ Ωδή, (και συγκεκριμένα μόλις τελειώσει και την αίτησή του ο ιερέας, αίτηση μετά το τέλος της Γ΄ Ωδής), φτάνουμε στο Κοντάκιο και στον Οίκο.
- Αλλά, το Κοντάκιο και Οίκος της τρέχουσας Εορτής των εν ασκήσει λαμπάντων Αγίων Ανδρών και Γυναικών από το Τριώδιο, είναι ισχυρότερα από εκείνα της ημέρας του Σαββάτου, επειδή είναι εορτή μεγάλων Αγίων (βλέπε μεγάλη δοξολογία που έχει ο Όρθρος τους στο τέλος της τρέχουσας ημέρας στο βιβλίο του Τριωδίου). Επομένως το Κοντάκιο-Οίκο του Τριωδίου θα τα διαβάσουμε μετά την Δ΄ Ωδή.
- Διαβάζουμε λοιπόν εδώ το «Κοντάκιο» της ημέρας του Σαββάτου, που είναι το:
- «Ως απαρχάς της φύσεως, τω φυτουργώ...» (Εγκόλπ. Αναγνώστη).
- Στην συνέχεια, διαβάζουμε και το Νεκρώσιμο Κοντάκιο που ακολουθεί και είναι το:
- «Μετά των Αγίων ανάπαυσον Χριστέ, τας ψυχάς των δούλων σου...» (αυτά τα Κοντάκια της ημέρας βρίσκονται στο βιβλίο της «Παρακλητικής» στο τέλος της, ή στο «Εγκόλπιο του Αναγνώστη»).
- «Οίκος» δεν υπάρχει την σημερινή ημέρα.
7. Κοντάκιο και Οίκος μετά την Δ΄ Ωδή. Όταν τελειώσουμε και την Δ΄ Ωδή (και συγκεκριμένα μόλις τελειώσει και την αίτησή του ο ιερέας, αίτηση μετά το τέλος της Δ΄ Ωδής), φτάνουμε στο Κοντάκιο και στον Οίκο (λίγο πριν το Συναξάρι).
- Θα διαβάσουμε το Κοντάκιο-Οίκο από το Τριώδιο, επειδή αυτά έχουν μεγαλύτερη σπουδαιότητα σε σχέση με αυτά της ημέρας του Σαββάτου.
8. Στα Εξαποστειλάρια.
- Πρώτα ψάλλουμε τα Εξαποστειλάρια από Τριώδιο, που είναι και τα σπουδαιότερα. «Οι κόσμον αρνησάμενοι, και τον Σταυρόν αράμενοι ...», το πρώτο, και το Έτερον: «Τους εν ασκήσει λάμπαντας, Θεοφόρους Πατέρας, και Ιεράρχας άμα τε, ...», το δεύτερο που ακολουθεί.
- Στην καθημερινή δεν ψάλλουμε πριν από το Εξαποστειλάριο το: «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών», αλλά κατευθείαν το ψάλλουμε.

Όμως, επειδή έχουμε Σάββατο χωρίς εορταζόμενο Άγιο και δεν υπάρχει Εξαποστειλάριο στο βιβλίο του Μηνιαίου την ημέρα που ψάλλουμε, τότε παίρνουμε το Εξαποστειλάριο (και στη συνέχεια το Θεοτοκίο του) από το βιβλίο της Παρακλητικής. Αυτά βρίσκονται στο τέλος της Παρακλητικής (βρίσκονται στο τέλος της, όπου η Παρακλητική λέγει: «Εξαποστειλάρια της όλης Εβδομάδος»). Αυτό γίνεται, επειδή το Τριώδιο δεν περιλαμβάνει Θεοτοκίο στα Εξαποστειλάρια του. Είναι απαραίτητο όμως το Θεοτοκίο στην θέση αυτή του τέλους των Εξαποστειλαρίων, επειδή πρέπει κατά κανόνα να ανυμνήσουμε εδώ και την Θεοτόκο, αλλά συγχρόνως να μη παραλείψουμε και την ημέρα αυτή του Σαββάτου που έχει το δικό της σκοπό.

Τότε, ψάλλουμε το Εξαποστειλάριο της ημέρας του Σαββάτου που έχει η Παρακλητική και είναι το: «Ο και νεκρών και ζώντων, εξουσιάζων ως Θεός...» και το Θεοτοκίο του: «Ημείς εν σοί καυχόμεθα...». Αυτά τα βρίσκουμε στο Εγκόλπιο του Αναγνώστη ή στο τέλος του βιβλίου της Παρακλητικής, στα απλά (όχι στα Αναστάσιμα) Εξαποστειλάρια και συνέχεια της ημέρας του Σαββάτου.

9. Ψάλλουμε τους τέσσερις Αίνους (Στιχηρά των Αίνων) από το βιβλίο του Τριωδίου, που είναι: «Την των Πατέρων άπαντες πληθύν, οσίως ασκήσασαν ...» κλπ.

Οι στίχοι των Αίνων από Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

Ψάλλουμε τους Αίνους πρώτα από το Τριώδιο κι όχι τα Απόστιχα από το βιβλίο της Παρακλητικής, επειδή όπως εξηγήσαμε και παραπάνω (στο α/α: 3) έχουμε την ίδια αυτή ημέρα και εορτή των αγίων Πατέρων. Προηγούνται δηλαδή οι Αίνοι του Τριωδίου έναντι των Απόστιχων των Αίνων της Παρακλητικής, γιατί το ιδιότυπο αυτό τυπικό προς το τέλος του Όρθρου του στην συγκεκριμένη περίπτωση καταλήγει σε εορτή μεγάλων Αγίων, βλέπε και μεγάλη Δοξολογία στο τέλος του).

10. Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τα Στιχηρά (Προσόμοια) των Αίνων, από το Τριώδιο. Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το «Δόξα πατρί...». Ψάλλουμε και το Θεοτοκίο στη συνέχεια (πάλι από το Τριώδιο). Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν...».

Ο λόγος που παίρνουμε το Δοξαστικό από το Τριώδιο κι όχι από την Παρακλητική είναι ο ίδιος που μόλις παραπάνω αναφέραμε.

11. Μετά το Δοξαστικό των Αίνων, ψάλλουμε την Μεγάλη Δοξολογία, όπως και το βιβλίο του Τριωδίου αναφέρει, προς τιμή των αγίων Πατέρων μας.

Έτσι, το τέλος του Όρθρου αυτού, λόγω της εορτής των αγίων Πατέρων μας, παίρνει άλλα χαρακτηριστικά, όπως σε εορτή Μεγάλου Αγίου και ξεφεύγει από το τυπικό των άλλων Σαββάτων με μικρό εορταζόμενο Άγιο. Η Εκκλησία μας έχει τον σκοπό της που έθεσε αυτή

την Εορτή των εν ασκήσει λαμπάντων Πατέρων και Μητέρων πριν την Κυριακή της Τυρινής, προκειμένου να προετοιμάσει τους χριστιανούς στο νόημα και στην πρακτική των ασκήσεων, γιατί ακολουθεί περίοδος ασκήσεων, ακολουθεί σε λίγο η μεγάλη Σαρακοστή.

Τα βιβλία λοιπόν που θα χρησιμοποιήσουμε είναι τα εξής:

1. Το βιβλίο της Παρακλητικής.
2. Το βιβλίο του Τριωδίου.
3. Το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

Το βιβλίο του Μηνιαίου θα το χρησιμοποιήσουμε μόνο για το Συναξάρι το και για τίποτε άλλο.

Παράδειγμα τέτοιου Σαββάτου χωρίς εορταζόμενο Άγιο:

Έστω, στις 22 Φεβρουαρίου 2003, μνήμη της ευρέσεως των λειψάνων των αγίων μαρτύρων των εν τοις Ευγενίου. Των οσίων πατέρων ημών Θαλασσίου και Βαραδάτου. Ήχος της εβδομάδας: Α΄.

Έχουμε Καθημερινή Σαββάτου, χωρίς εορταζόμενο Άγιο, την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου (Σάββατο πριν την Κυριακή του Ασώτου). Αυτό φαίνεται επειδή στον εσπερινό που προηγήθηκε, δεν έχουμε Δοξαστικό κανενός Αγίου, ούτε Εξαποστειλάριο, ούτε Απολυτικά στο τέλος του Εσπερινού κλπ. Επομένως, είμαστε στην περίπτωση Καθημερινής Σαββάτου, χωρίς εορταζόμενο Άγιο.

Παρατήρηση.

Να σημειώσουμε τέλος ότι στο παρόν τυπικό, μέχρι του σημείου και των Ειρμών της Θ΄ Ωδής, πρώτα παίρνουμε από το βιβλίο της Παρακλητικής και μετά από το βιβλίο του Τριωδίου. Με άλλα λόγια ως το σημείο αυτό κυριαρχεί το τυπικό από το βιβλίο της Παρακλητικής και έπεται το τυπικό από το βιβλίο του Τριωδίου (στην συνύπαρξή τους).

Αυτό μας το δείχνει το ίδιο το βιβλίο του Τριωδίου, αφού τα ως τώρα τροπάρια δεν έχουν ισχυρή έμφαση, αλλά ασθενή. Έτσι π.χ. ο Ειρμός της Θ΄ Ωδής δεν αναφέρεται καθόλου στους εν ασκήσει λάμπαντας Πατέρες και Μητέρες κι αυτό είναι ένα σημείο που μας καθοδηγεί στην σκέψη ότι ως και εδώ υπερέχει το άλλο συνυπάρχον τυπικό (όπως αναφέραμε και στην αρχή αυτής της Ενότητας).

Από τα Εξαποστειλάρια όμως και στη συνέχεια έχουμε να υπερέχει πρώτα το τυπικό του Τριωδίου κι ύστερα το τυπικό του Μηνιαίου.

Έτσι χρησιμοποιήσαμε σαν διαχωριστικό όριο μεταξύ των δύο τυπικών το σημείο στο τέλος της Θ΄ Ωδής του Τριωδίου.

Αμέσως όμως με το Εξαποστειλάριο των Αγίων και στη συνέχεια έχουμε έμφαση στους Αγίους Πατέρες και Μητέρες και το βιβλίο του Τριωδίου μας δίνει ισχυρά μηνύματα για να τα δεχτούμε. Έτσι, από το Εξαποστειλάριο και μετά υπερέχει το Τριώδιο έναντι του Μηνιαίου. Είναι κι αυτό ένα χαρακτηριστικό που κάνει ιδιότυπο το τυπικό της συγκεκριμένης ημέρας, όπως εξηγήσαμε.

Αυτός είναι ο λόγος που δεν ψάλλουμε συνήθως τις Καταβασίες από το Τριώδιο (έχει εορτή μεγάλων Αγίων), επειδή ακριβώς οι ίδιες αυτές οι Καταβασίες αναφέρονται γενικά κι όχι σε συγκεκριμένη εορτή (επειδή μετά την Θ' Ωδή υπερέχει το Τριώδιο).

9Α. ι. α) Καθημερινή του Σαββάτου του Καθεαυτού Τριωδίου, όταν η ημέρα της Καθημερινής αυτής περιλαμβάνεται στις Καθημερινές που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου πριν την Κυριακή της Τυρινής, (=Σάββατο Καθεαυτού Τριωδίου πριν την Κυριακή της Τυρινής) Χωρίς μικρό ή μεγάλο εορταζόμενο Άγιο.

1. Εισαγωγικά και Εξάψαλμος (Εγκόλπιο Αναγνώστη).
2. Ακολουθεί η μεγάλη συναπτή ή Ειρηνικά («Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθώμεν...»).
3. «Αλληλούϊα, Αλληλούϊα, Αλληλούϊα» τέσσερις φορές. Τα πρώτα δύο χωρίς στίχο, τα υπόλοιπα δύο με στίχο (Εγκόλπ. του Αναγν.).
4. Τα Απολυτικά (από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη ή από την Παρακλητική στο τέλος της, «Θεοτοκία της όλης εβδομάδος», Ήχος Β').

Το πρώτο Απολυτικό είναι το Μαρτυρικό (χωρίς στίχο):

«Απόστολοι, Μάρτυρες, και Προφήται, Ιεράρχαι...».

Ψάλλουμε το «Δόξα Πατρί...» και το δεύτερο Απολυτικό, το Νεκρώσιμο που είναι:

«Μνήσθητι, Κύριε, ως αγαθός των δούλων σου, και όσα ...».

Μετά, ψάλλουμε το «Και νυν και αεί...» και το τρίτο που είναι:

«Μήτηρ αγία, η του αφράστου φωτός, αγγελικούς σε ύμνους...».

5. Η μικρή Συναπτή («Ετι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).
6. Ψάλλουμε τα Καθίσματα του ήχου (βρίσκονται στην αρχή της Παρακλητικής, εκεί που γράφει «Μετά την α' Στιχολογία» και «Μετά την β' Στιχολογία»).

Επίσης, ψάλλουμε τα: «Έτερα Καθίσματα».

Τα Καθίσματα αυτά του Σαββάτου από την Παρακλητική ονομάζονται εκεί Μαρτυρικά τα πρώτα, και Νεκρώσιμα τα δεύτερα που ακολουθούν (βρίσκονται στην αρχή του βιβλίου της Παρακλητικής την ημέρα του Σαββάτου, στον Όρθρο), προς τιμή των νεκρών, στους οποίους αφιερώνεται η ημέρα του Σαββάτου.

Ψάλλουμε στη συνέχεια και τα Καθίσματα από το βιβλίο του Τριωδίου, που έχει η συγκεκριμένη ημέρα.

Στην συνέχεια ψάλλουμε το Δοξαστικό και το Θεοτοκίο (που υπάρχουν στο τέλος του βιβλίου του Τριωδίου).

Όλα τα παραπάνω Καθίσματα -Δοξαστικά- Θεοτοκία τα παίρνουμε από την Παρακλητική.

7. Ψάλλουμε τον Άμωμο. Ο Άμωμος είναι τα εξής Νεκρώσιμα Ευλογητάρια:

«Των Αγίων ο Χορός, εύρε πηγήν της ζωής...».

«Οι τον Αμνόν, του Θεού κηρύξαντες, ...».

«Οι την οδόν, την στενήν βαδίσαντες,...».

«Εικών ειμί, της αρρήτου δόξης σου, ει και στίγματα...».

«Ο πάλαι μεν, εκ μη όντων πλάσας με, και εικόνη σου».

«Ανάπαυσον, ο Θεός, τους δούλους σου, και κατάταξον ...».

Πριν από καθένα από τα παραπάνω τροπάρια ψάλλουμε το: «Ευλογητός εί Κύριε, δίδαζόν με τα δικαιώματά σου».

«Το τριλαμπές, της μιας Θεότητος, ευσεβώς...». Προηγείται το: «Δόξα Πατρί...».

Χαίρε σεμνή, η Θεόν σαρκί τεκούσα, εις πάντων σωτηρίαν, δι' ής...».

Προηγείται το: «Και νυν και αεί...».

8. Μνημόνευση των κεκοιμημένων από τον ιερέα.

9. Ψάλλουμε τα Νεκρώσιμα Καθίσματα (από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη) που είναι:

«Ανάπαυσον, Σωτήρ ημών, μετά Δικαίων τους δούλους σου, ...».

Το δεύτερο, αφού προηγηθεί το: «Δόξα Πατρί...», είναι:

«Παρορών ως Αγαθός τα πλημμελήματα αυτών, τα εκούσια...».

Το τρίτο, αφού προηγηθεί το: «Και νυν και αεί...», είναι:

«Ο εκ Παρθένου ανατείλας τω κόσμω, Χριστέ...».

10. Ακολουθεί ο Ν΄ Ψαλμός «Ελέησόν με ο Θεός...» διαβαστά (Εγκόλπ. του Αναγν.).

11. Μετά πάμε στις Ωδές και τις ψάλλουμε ως εξής:

Α΄ Ωδή από Παρακλητική – Α΄ Ωδή από Τριώδιο.

Β΄ Ωδή από το Τριώδιο (σήμερα το Τριώδιο και Ωδή Β΄).

Γ΄ Ωδή από Παρακλητική – Γ΄ Ωδή από Τριώδιο.

Όταν ψάλλουμε Ωδές από την Παρακλητική, τότε:

Σήμερα ειδικά, η Παρακλητική (στην περίπτωση δηλαδή του Σαββάτου χωρίς εορταζόμενο μικρό ή μεγάλο Άγιο) έχει ειδικά μερικούς πρόσθετους Κανόνες, όπως «Κανών εις πάντας τους Αγίους, ού η ακροστιχίς μετά των Νεκρωσίμων και των Θεοτοκίων» ή «Κανών εις Κοιμηθέντας». Επίσης έχει στις Ωδές της σήμερα και τα «Μαρτυρικά» τροπάρια ή αλλιώς τα: «Νεκρώσιμα Μαρτυρικά» που είναι πρώτα στη σειρά της κάθε Ωδής.

Πριν από τα «Νεκρώσιμα Μαρτυρικά» τροπάρια της κάθε Ωδής της Παρακλητικής, ψάλλουμε το: «Πρεσβείαις των μαρτύρων σου, Χριστέ ο Θεός, ανάπαυσον τας ψυχάς των δούλων σου».

Πριν από κάθε τροπάριο Νεκρώσιμης Ωδής από την Παρακλητική (που ανήκουν στον «Κανών εις πάντας τους Αγίους, ού η ακροστιχίς μετά των Νεκρωσίμων και των Θεοτοκίων»), ψάλλουμε το: «Αι ψυχαί αυτών εν αγαθοίς αυλισθήσονται».

Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής της Παρακλητικής που ανήκουν στον «Κανών εις Κοιμηθέντας»), ψάλλουμε το: «Μακάριοι ους εξελέξω και προσελάβου Κύριε».

(Παίρνουμε και την περίπτωση ότι το Μηνιαίο έχει κι αυτό Ωδές. Αν δεν έχει δεν ψάλλουμε από το Μηνιαίο και προχωρούμε παρακάτω).

Πριν από το Θεοτοκίο (στις Ωδές τόσο από την Παρακλητική όσο και από το Μηνιαίο), ψάλλουμε το: «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».

[Στις άλλες μέρες (=εκτός Σαββάτου), γνωρίζουμε ότι πριν από κάθε τροπάριο Ωδής της Παρακλητικής, ψάλλουμε το: «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε». Η κάθε Ωδή των Κανόνων της Παρακλητικής αρχίζει με έναν ΕΙΡΜΟ. Πριν τον Ειρμό δεν ψάλλουμε τίποτε. Δεν ψάλλουμε π.χ. πριν τον Ειρμό το: «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε» κλπ].

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:

ι) πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».

ιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

ιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

Μετά τον Ειρμό της Γ΄ Ωδής από το Τριώδιο (ή αν δεν έχει Ειρμό, μετά το Θεοτοκίο της Γ΄ Ωδής) κάνουμε κατάληξη.

(Μόλις ψάλλουμε και την Γ΄ Ωδή από το Τριώδιο, μετά διαβάζουμε και τον Ειρμό του που ακολουθεί. Στο τέλος του Ειρμού κρατάμε λίγο τον ήχο παρατεταμένο, κάνουμε δηλαδή κατάληξη, για να καταλάβει ο ιερέας να κάνει αίτηση. Πριν από τον Ειρμό του Τριωδίου, δεν ψάλλουμε τίποτε).

12. Ακολουθεί η μικρή συναπτή - Αίτηση ιερέα («Έτι και έτι ...»).
13. Κοντάκιο και Οίκος. Διαβάζουμε λοιπόν εδώ το «Κοντάκιο» της ημέρας του Σαββάτου, που είναι το:
«Ως απαρχάς της φύσεως, τω φυτουργώ...» (Εγκόλπ. Αναγνώστη).
Στην συνέχεια, διαβάζουμε και το Νεκρώσιμο Κοντάκιο που ακολουθεί και είναι το:
«Μετά των Αγίων ανάπαυσον Χριστέ, τας ψυχάς των δούλων σου...» (αυτά τα Κοντάκια της ημέρας βρίσκονται στο βιβλίο της «Παρακλητικής» στο τέλος της, ή στο «Εγκόλπιο του Αναγνώστη».)
«Οίκος» δεν υπάρχει την σημερινή ημέρα.

Το Κοντάκιο και Οίκος της τρέχουσας Εορτής των εν ασκήσει λαμπάντων Αγίων Ανδρών και Γυναικών από το Τριώδιο, είναι ισχυρότερα από εκείνα της ημέρας του Σαββάτου, επειδή είναι εορτή μεγάλων Αγίων (βλέπε μεγάλη δοξολογία που έχει ο Όρθρος τους στο τέλος της τρέχουσας ημέρας στο βιβλίο του Τριωδίου). Επομένως το Κοντάκιο-Οίκο του Τριωδίου θα τα διαβάσουμε μετά την Δ΄ Ωδή.

14. Τα Καθίσματα-Τροπάρια, αυτά μετά την Γ΄ Ωδή από την Παρακλητική ψαλτά (Μεσώδια Καθίσματα).

Στη συνέχεια τα Μεσώδια Καθίσματα-Τροπάρια από το Τριώδιο (μαζί με το Θεοτοκίο τους).

Προχωράμε παρακάτω στις Ωδές πάλι).

15. Πάμε στις Ωδές και τις ψάλλουμε ως εξής:

Δ΄ Ωδή από Παρακλητική – Δ΄ Ωδή από Τριώδιο.

Παραπάνω, στις Ωδές, αναφέραμε τα όσα ισχύουν τόσο για τα Μαρτυρικά τροπάρια των Ωδών, όσο και για τα Νεκρώσιμα τροπάρια των Ωδών και για τα τροπάρια προς τους Κοιμηθέντες, καθώς και για τον στίχο τους που ψάλλουμε πριν από αυτά.

Μόλις τελειώσουμε και την Δ΄ Ωδή από το Τριώδιο, σταματάμε και κρατάμε κατάληξη.

(Συνήθως μόλις τελειώσουμε και την Δ΄ Ωδή από το Τριώδιο, σταματάμε και κρατάμε κατάληξη.

[Μπορεί όμως να μη τελειώσουμε εδώ το διάβασμα των Ωδών. Αυτό εξαρτάται από τις ευχές που διαβάζει μέσα στο ιερό ο ιερέας κλπ. Έτσι μπορεί αν χρειαστεί να διαβάσουμε συνέχεια:

Ε΄ Ωδή από την Παρακλητική – Ε΄ Ωδή από Τριώδιο.

ΣΤ΄ Ωδή από την Παρακλητική και μετά - ΣΤ΄ Ωδή από Τριώδιο]).

16. Ακολουθεί η μικρή συναπτή - Αίτηση ιερέα («Ετι και έτι ...»).

17. Διαβάζουμε από το Τριώδιο το Κοντάκιο και τον Οίκο της τρέχουσας Εορτής «των εν ασκήσει λαμπάντων Αγίων Ανδρών και Γυναικών», επειδή είναι ισχυρότερα από εκείνα της ημέρας του Σαββάτου, (επειδή είναι εορτή μεγάλων Αγίων, βλέπε μεγάλη δοξολογία που έχει ο Όρθρος τους στο τέλος της τρέχουσας ημέρας στο βιβλίο του Τριωδίου), κι έχουν μεγαλύτερη σημασία και σπουδαιότητα από εκείνα της ημέρας του Σαββάτου.

18. Διαβάζουμε το Συναξάρι (ή Μηνολόγιο) από το βιβλίο Μηνιαίο στην τρέχουσα ημερομηνία, αν υπάρχει. Συναξάρι μπορεί να έχουμε ακόμη και αν δεν έχουμε εορταζόμενο Άγιο. Έτσι:

Συναξάρι της τρέχουσας ημερομηνίας από το Μηνιαίο.

Διαβάζουμε και το Συναξάρι από το βιβλίο του Τριωδίου, για την τρέχουσα και συγκεκριμένη ημέρα του Τριωδίου (βρίσκεται στο τέλος της ΣΤ΄ Ωδής του βιβλίου του Τριωδίου).

Στο σημείο που διαβάζουμε το Συναξάρι, χτυπά η 2η καμπάνα.

19. Ψάλλουμε το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριο».

20. Ψάλλουμε τον «Ειρμό» (τον πρώτο κατά σειρά Ειρμό μετά το Συναξάρι) από το Τριώδιο, που είναι στο τέλος της Η΄ Ωδής, και είναι: «Τον εν Όρει, αγίω δοξασθέντα...».
21. Ο ιερέας εκφωνεί το: «Την Θεοτόκον και μητέρα του φωτός» και
22. Ψάλλουμε τα Μεγαλυνάρια μαζί με τους στίχους των πριν από αυτά. «Μεγαλύνει η ψυχή μου τον Κύριον...» και το: «Την τιμιωτέραν των Χερουβείμ και ενδοξοτέραν,...» (από Εγκόλπ. του Αναγνώστη).
23. Ψάλλουμε τον «Ειρμό» (τον δεύτερο κατά σειρά Ειρμό μετά το Συναξάριο) από το βιβλίο του Τριωδίου, που είναι στο τέλος της Θ΄ Ωδής, και είναι: «Τον προδηλωθέντα, εν όρει τω Νομοθέτη...».
24. Ψάλλουμε το «Άξιον εστίν ως αληθώς, ...» (Εγκόλπ. του Αναγν.).
25. Η μικρή Συναπτή- ο ιερέας («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).
26. Ψάλλουμε τα Εξαποστειλάρια. Πρώτα τα Εξαποστειλάρια από το Τριώδιο, που είναι τα σπουδαιότερα και είναι τα:
«Οι κόσμον αρνησάμενοι, και τον Σταυρόν αράμενοι ...», το πρώτο, και το Έτερον: «Τους εν ασκήσει λάμπαντας, Θεοφόρους Πατέρας, και Ιεράρχας άμα τε, ...», το δεύτερο που ακολουθεί.
(Πριν από το Εξαποστειλάριο τις καθημερινές δεν ψάλλουμε το: «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών»).
- Συνέχεια ψάλλουμε τα Εξαποστειλάρια της ημέρας του Σαββάτου που είναι τα:
Αυτά τα βρίσκουμε στο Εγκόλπιο του Αναγνώστη ή στο τέλος του βιβλίου της Παρακλητικής, στα απλά (όχι στα Αναστάσιμα) Εξαποστειλάρια και συνέχεια της ημέρας του Σαββάτου.
27. Ψάλλουμε τους τέσσερις Αίνους (Στιχηρά των Αίνων) από το βιβλίο του Τριωδίου, που είναι: «Την των Πατέρων άπαντες πληθύν, οσίως ασκήσασαν ...» κλπ.
Οι στίχοι των Αίνων από Εγκόλπιο του Αναγνώστη.
Ψάλλουμε τους Αίνους πρώτα από το Τριώδιο κι όχι τα Απόστιχα από το βιβλίο της Παρακλητικής, επειδή όπως εξηγήσαμε και παραπάνω έχουμε την ίδια αυτή ημέρα και εορτή όλων των εν ασκήσει αγίων Πατέρων και Μητέρων. (Υπερισχύουν δηλαδή οι Αίνοι του Τριωδίου έναντι των Απόστιχων των Αίνων της Παρακλητικής, γιατί το ιδιότυπο αυτό τυπικό προς το τέλος του Όρθρου του στην συγκεκριμένη περίπτωση καταλήγει σε εορτή μεγάλων Αγίων, βλέπε και μεγάλη Δοξολογία στο τέλος του).
28. Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τα Στιχηρά (Προσόμοια) των Αίνων, από το Τριώδιο. Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το «Δόξα πατρί...». Ψάλλουμε και το Θεοτοκίο στη συνέχεια (πάλι από το Τριώδιο). Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν...».
Ο λόγος που παίρνουμε το Δοξαστικό από το Τριώδιο κι όχι από την Παρακλητική είναι ο ίδιος που μόλις παραπάνω αναφέραμε.

Ψάλλουμε και το Θεοτοκίο των Αίνων του Τριωδίου που ακολουθεί και είναι το: «Θεοτόκε σύ εί η άμπελος η αληθινή...».

29. Ψάλλουμε την Μεγάλη Δοξολογία, γιατί έχουμε εορτή των αγίων Πατέρων, όπως και παραπάνω εξηγήσαμε.
30. Τέλος του Όρθρου.

9Α. υ. β) Καθημερινή του Σαββάτου του Καθεαυτού Τριωδίου, όταν η ημέρα της Καθημερινής αυτής περιλαμβάνεται στις Καθημερινές που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου, πριν την Κυριακή της Τυρινής.
(=Σάββατο Καθεαυτού Τριωδίου πριν την Κυριακή της Τυρινής)
με μικρό εορταζόμενο Άγιο.

Γενική Ενημέρωση.

Για να καταλάβουμε καλύτερα το τυπικό της συγκεκριμένης περίπτωσης, πρέπει να μπορέσουμε να εμβαθύνουμε και να καταλάβουμε την σημασία της τρέχουσας αυτής περίπτωσης.

Έχουμε λοιπόν, εορτή μεγάλων Αγίων από το Τριώδιο. Κι αυτό επειδή από το συναξάρι της ημέρας του Τριωδίου μας λέγει ότι έχουμε μνήμη όλων των εν ασκήσει λαμπάντων Πατέρων και Μητέρων. Στους παραπάνω Πατέρες και Μητέρες περιλαμβάνονται και μεγάλοι Άγιοι, όπως π.χ. ο άγιος-μέγας Αντώνιος κλπ. Έχουμε επομένως εορτή μεγάλων Αγίων, κι αυτό άλλωστε φαίνεται από το τέλος της ημέρας αυτής, όπου στο τέλος του Όρθρου έχει μεγάλη δοξολογία καθώς και Αίνους το βιβλίο του Τριωδίου (λίγο πριν το τέλος του Όρθρου). Έχουμε δηλαδή και στοιχεία εορτής μεγάλων Αγίων, την ίδια αυτή ημέρα προς το τέλος του Όρθρου.

Δεν μας δίνει όμως το ίδιο αυτό βιβλίο του Τριωδίου την τυπική ακολουθία μεγάλων Αγίων, αλλά μας αφήνει και μας επιτρέπει να πάρουμε κι από άλλο βιβλίο (όπως θα εξηγήσουμε και παρακάτω), όπως από το Μηνιαίο. Έτσι, π.χ. δεν έχουμε πλήρη την δομή του Όρθρου από το βιβλίο του Τριωδίου, επειδή δεν έχουμε τους αναβαθμούς των Αγίων από το Τριώδιο, δεν έχουμε το Προκείμενο, δεν έχουμε μετά τον Ν΄ ψαλμό το αντίστοιχο του: «Ταις των Αποστόλων πρεσβείαις Ελεήμον...» μαζί με το Ιδιόμελο τροπάριο που ακολουθεί. Κι αυτό γίνεται επειδή ισχύει ακόμη και το Μηνιαίο αλλά και το Τριώδιο και δείχνει με το σχήμα του ότι όπως ήδη πέρασε το Μηνιαίο και βαίνουμε προς το Τριώδιο, και το τυπικό αυτό είναι στην αρχή του με στοιχεία από την περίοδο του Μηνιαίου, αλλά στο τέλος του καταλήγει στο Τριώδιο, το οποίο μέλλει να ισχύσει καθαρά πλέον σε λίγο (μετά από μια μέρα, μετά από την αυριανή Κυριακή).

Ο λόγος που γίνεται αυτό, ότι δηλαδή η εορτή των μεγάλων Αγίων από το Τριώδιο δεν καταργεί την εορτή του μικρού Αγίου από το Μηνιαίο είναι ότι επειδή βαίνουμε προς την μεγάλη Σαρακοστή δεν επιτρέπεται

τόνωση και ένταση των πανηγύρεων, αλλά συγκρατημένα προχωρούμε προς την Σαρακοστή. Αυτός είναι ο λόγος της συνύπαρξης εορτής μεγάλων Αγίων (από το Τριώδιο) και μικρού Αγίου από το Μηνιαίο, κι έτσι δεν καταργείται π.χ. ο μικρός Άγιος του Μηνιαίου χάριν των μεγάλων Αγίων του Τριωδίου. Για τον ίδιο λόγο, έχει προνοήσει ο αρμόδιος της σύνταξης του τυπικού της ημέρας αυτής, ώστε την ημέρα αυτή που έχουμε εορτή μεγάλων Αγίων (βλέπε μεγάλη δοξολογία στο τέλος του Όρθρου κλπ), να μη υπάρχουν οι Αναβαθμοί του ήχου, να μη υπάρχει το προκείμενο, να μη υπάρχει το Απολυτίκιο των μεγάλων Αγίων κλπ, ή έχει προνοηθεί ώστε να μη είναι πλήρης αυτή η ακολουθία μεγάλων Αγίων. Κι αυτή η ελλιπής μορφή αυτού του συγκεκριμένου Όρθρου δεν είναι καθόλου τυχαία, γιατί έχει προνοηθεί ώστε να χωρεί και η συνύπαρξη άλλου τυπικού π.χ. μικρού Αγίου ή Χωρίς εορταζόμενο Άγιο ή και με μεγάλο εορταζόμενο Άγιο. Με άλλα λόγια δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι αφήνεται ημιτελές το τυπικό της Ορθρινής αυτής της ακολουθίας μεγάλων Αγίων (γιατί περιλαμβάνει και μεγάλους Αγίους).

Αυτή την συνύπαρξη της τρέχουσας εορτής των μεγάλων Αγίων με τυπικό άλλης περίπτωσης, θα την συναντήσουμε ιδιαίτερα παρακάτω, όταν την τρέχουσα αυτή εορτή του Τριωδίου τύχει να συμπέσει και εορτή μεγάλου Αγίου (βλέπε παρακάτω), οπότε έχουμε συνδιαμόρφωση των δύο αυτών περιπτώσεων ή έχουμε την παρουσίαση ενός ιδιότυπου τυπικού.

Ο λόγος λοιπόν που το Τριώδιο παρεμβαίνει στην σημερινή ημέρα με εορτή μεγάλων Αγίων είναι για να μας δώσει από τα δικά του νοήματα, παράλληλα και τα νοήματα από τον μικρό εορταζόμενο Άγιο (από το Μηνιαίο). Αλλά η εορτή των μεγάλων Αγίων από το Τριώδιο δεν καταργεί την εορτή του μικρού Αγίου από το Μηνιαίο κι ο λόγος είναι ότι επειδή βαίνουμε προς την μεγάλη Σαρακοστή δεν επιτρέπεται τόνωση και ένταση των πανηγύρεων, αλλά συγκρατημένα προχωρούμε προς την Σαρακοστή. Αυτός είναι ο λόγος της συνύπαρξης εορτής μεγάλων Αγίων από το Τριώδιο αφενός, και μικρού Αγίου από το Μηνιαίο, κι έτσι δεν καταργείται π.χ. ο μικρός (αλλά ούτε και ο μεγάλος) Άγιος του Μηνιαίου χάριν των μεγάλων Αγίων του Τριωδίου, όπως αναλυτικότερα θα εξηγήσουμε και παρακάτω. Αντίθετα, από μόνο του αυτό το τυπικό μας αφήνει να πάρουμε και να συμπληρώσουμε δομικά μέρη του κι από το Μηνιαίο. Επειδή το τυπικό αυτό προς το τέλος του είναι τυπικό μεγάλου Αγίου, ενώ στην αρχή του είναι τυπικό απλό (χωρίς δηλαδή να είναι τυπικό μεγάλου Αγίου κι αυτό το βλέπουμε από την διάταξή του στο βιβλίο του Τριωδίου), ακολουθούμε στην αρχή του και χρησιμοποιούμε εκείνα τα δομικά μέρη του Όρθρου που του λείπουν. Για παράδειγμα χρησιμοποιούμε στην τρέχουσα περίπτωση τέτοια δομικά μέρη από το Μηνιαίο. Προς το τέλος του όμως χρησιμοποιούμε κανονικά ό,τι μας προτάσσει το βιβλίο του Τριωδίου, αφού εκεί το βιβλίο αυτό του

Τριωδίου μας παρέχει πλήρη την Ορθρινή του Ενότητα. Ενώ δηλαδή στη αρχή ξεκινούμε από το Μηνιαίο, στος τέλος καταλήγουμε στο Τριώδιο.

Έτσι έχουμε ένα ιδιότυπο τυπικό την ημέρα αυτή.

Με άλλα λόγια έχουμε ένα ιδιότυπο τυπικό του Όρθρου του Σαββάτου πριν την Κυριακή της Τυρινής με μνήμη μικρού εορταζόμενου Αγίου, το οποίο θα έχει τα εξής κύρια χαρακτηριστικά:

1. Θα ψάλλουμε το: «Θεός Κύριος...» κι όχι το «Αλληλουλάριο», λόγω της εορτής του μικρού Αγίου.
2. Τα Απολυτικά του μικρού Αγίου, μετά το «Θεός Κύριος», που είναι: Ψάλλουμε το Απολυτικό του μικρού Αγίου. Πριν από αυτό, δεν ψάλλουμε τίποτε, δεν ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι».

Ψάλλουμε το απλό (=όχι το Αναστάσιμο) Θεοτοκίο που είναι για την ημέρα αυτή και είναι ομόηχο με το Απολυτικό του μικρού Αγίου που ψάλλαμε. Αυτό το απλό Θεοτοκίο βρίσκεται στο τέλος του βιβλίου της Παρακλητικής. Πριν από το Θεοτοκίο, ψάλλουμε το «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και αμέσως μετά συνέχεια ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».

3. Ψάλλουμε τα Καθίσματα. Πρώτα ψάλλουμε τα Καθίσματα από το Μηνιαίο (αυτά μετά την α' στιχολογία. Αν υπάρχουν και Καθίσματα μετά την β' στιχολογία, ψάλλουμε κι αυτά).

Ψάλλουμε στη συνέχεια και τα Καθίσματα μετά την α' και β' στιχολογία από το Τριώδιο.

Στο τέλος των Καθισμάτων της α' και β' στιχολογίας ψάλλουμε και το δοξαστικό-Θεοτοκίο που υπάρχουν στα τέλος τους.

Να σημειώσουμε ότι δεν παραλείπουμε το Τριώδιο π.χ. στα Καθίσματα της α' ή και της β' στιχολογίας, επειδή το Τριώδιο αναφέρεται σε σημαντική εορτή. Δεν κάνουμε δηλαδή όπως στην περίπτωση Σάββατο στην περίοδο του Μηνιαίου με μικρό Άγιο, όπου όταν έχει το Μηνιαίο κάτι τότε παίρνουμε απ' αυτό και δεν χρησιμοποιούμε την Παρακλητική.

4. Στις Ωδές. Ψάλλουμε Ωδές από το Μηνιαίο και από το Τριώδιο.

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Μηνιαίο, τότε:

ι) Πριν από τον Ειρμό, δεν ψάλλουμε τίποτε.

ιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Μηνιαίου, λέμε το: «Άγιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή «Όσιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή «Προφήτα του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» κλπ., ανάλογα αν ο εορταζόμενος είναι Άγιος, Όσιος, Προφήτης κλπ.

ιιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Μηνιαίο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

iv) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

v) Πριν από το Θεοτοκίο (στις Ωδές τόσο από την Παρακλητική όσο και από το Μηνιαίο), λέμε το «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».

Μερικές Ωδές που λέγονται «Σταυρώνυμα» διαβάζονται μόνο στα μοναστήρια κι όχι στους ναούς πόλεων και των άλλων ενοριών.

Ωδές θα πάρουμε επίσης και από το Τριώδιο. Σήμερα ειδικά το Τριώδιο και και την Ωδή Β΄.

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:

i) πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».

ii) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

iii) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

5. Όταν τελειώσουμε και την Γ΄ Ωδή, (και συγκεκριμένα μόλις τελειώσει και την αίτησή του ο ιερέας, αίτηση μετά το τέλος της Γ΄ Ωδής), φτάνουμε στο Κοντάκιο και στον Οίκο. Θα διαβάσουμε αυτά της εορτής του μικρού Αγίου (βρίσκονται μετά την ΣΤ΄ Ωδή του Μηνιαίου και μόλις πριν από το Συναξάρι του, βλέπε και παρακάτω).

Το Κοντάκιο και Οίκος της τρέχουσας Εορτής των εν ασκήσει λαμπάντων Αγίων Ανδρών και Γυναικών από το Τριώδιο, είναι ισχυρότερα από εκείνα της εορτής του μικρού Αγίου, επειδή είναι εορτή μεγάλων Αγίων (βλέπε μεγάλη δοξολογία που έχει ο Όρθρος τους στο τέλος της τρέχουσας ημέρας στο βιβλίο του Τριωδίου). Επομένως το Κοντάκιο-Οίκο του Τριωδίου θα τα διαβάσουμε μετά την Δ΄ Ωδή.

6. Όταν τελειώσουμε και την Δ΄ Ωδή (και συγκεκριμένα μόλις τελειώσει και την αίτησή του ο ιερέας, αίτηση μετά το τέλος της Δ΄ Ωδής), φτάνουμε στο Κοντάκιο και στον Οίκο (λίγο πριν το Συναξάρι). Θα διαβάσουμε αυτά του Τριωδίου (βρίσκονται μετά την ΣΤ΄ Ωδή του Τριωδίου και μόλις πριν από το Συναξάρι του, βλέπε και παραπάνω).

7. Στον Ειρμό μετά το τέλος της Η΄ Ωδής και της Θ΄ Ωδής. Ψάλλουμε τους αντίστοιχους αυτούς Ειρμούς από το Μηνιαίο, επειδή το βιβλίο του Τριωδίου δεν έχει κάτι ξεχωριστό για την τρέχουσα εορτή των εν ασκήσει Πατέρων και Μητέρων λαμπάντων. Ως Ειρμό μετά το τέλος της Η΄ Ωδής ή της Θ΄ Ωδής θα ψάλλουμε το πρώτο από τα τροπάρια της Η΄ ή της Θ΄ Ωδής, αν δεν υπάρχει ξεχωριστός τέτοιος Ειρμός.

8. Στα Εξαποστειλάρια.

Πρώτα ψάλλουμε τα Εξαποστειλάρια από Τριώδιο, που είναι και τα σπουδαιότερα.

Μετά ψάλλουμε το Εξαποστειλάριο από το Μηνιαίο και στην συνέχεια το Θεοτοκίο (αυτά βρίσκονται μετά τον Ειρμό της Θ΄ Ωδής του Μηνιαίου. Στην καθημερινή δεν ψάλλουμε πριν από το Εξαποστειλάριο το: «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών», αλλά κατευθείαν το ψάλλουμε. Εξαποστειλάριο μπορεί να είναι 1 ή 2 ανάλογα αν είναι ένας, ή δύο εορταζόμενοι Άγιοι, που έχουν Εξαποστειλάριο, την ίδια ημέρα που λειτουργούμε, αλλά συνήθως επικρατεί του πιο μεγάλου από τους μικρούς Αγίους να υπάρχει Εξαποστειλάριο. Είναι σωστό και απαραίτητο, αν υπάρχουν π.χ. δύο Εξαποστειλάρια μικρών Αγίων, να ψαλλούν και τα δύο κι όχι μόνο το πρώτο, γιατί ο κάθε Άγιος έχει την δύναμη να στείλει από το Φως Του προς όλη την Εκκλησία μας).

Αν όμως, δεν υπάρχει Εξαποστειλάριο στο βιβλίο του Μηνιαίου την ημέρα που ψάλλουμε, τότε παίρνουμε το Εξαποστειλάριο (και στη συνέχεια το Θεοτοκίο του) από το βιβλίο της Παρακλητικής (όταν είναι ελλιπής η ακολουθία του μικρού εορταζόμενου Αγίου). Αυτά βρίσκονται στο τέλος της Παρακλητικής (βρίσκονται στο τέλος της, όπου η Παρακλητική λέγει: «Εξαποστειλάρια της όλης Εβδομάδος»). Αυτό γίνεται, επειδή το Τριώδιο δεν περιλαμβάνει Θεοτοκίο στα Εξαποστειλάρια του. Είναι απαραίτητο όμως το Θεοτοκίο στην θέση αυτή του τέλους των Εξαποστειλαρίων, επειδή πρέπει κατά κανόνα να ανυμνήσουμε εδώ και την Θεοτόκο.

9. Ψάλλουμε τους τέσσερις Αίνους (Στιχηρά των Αίνων) από το βιβλίο του Τριωδίου, που είναι: «Την των Πατέρων άπαντες πληθύν, οσίως ασκήσασαν ...» κλπ.

Οι στίχοι των Αίνων από Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

Ψάλλουμε τους Αίνους κι όχι τα Απόστιχα από το βιβλίο της Παρακλητικής, επειδή όπως εξηγήσαμε και παραπάνω (στο α/α: 3) έχουμε την ίδια αυτή ημέρα και εορτή των αγίων Πατέρων. Έτσι προηγούνται οι Αίνοι του Τριωδίου έναντι των Απόστιχων των Αίνων της Παρακλητικής.

Δεν μπορούμε, επίσης, να ψάλλουμε σε Καθημερινή Σαββάτου: ι) και Αίνους που αναφέρονται και παραπέμπουν σε εορτή μεγάλων Αγίων και ιι) Απόστιχα των Αίνων που αναφέρονται σε μικρό Άγιο. Υπερισχύει ο μεγάλος Άγιος στην προκειμένη περίπτωση, στις Καθημερινές και μόνον στη μια περίπτωση αναφερόμαστε (αυτή δηλαδή που προηγείται η εορτή των Αγίων Πατέρων και Μητέρων, η οποία περιλαμβάνει και μεγάλους Αγίους Μάλιστα γι' αυτό ακριβώς το ιδιότυπο αυτό τυπικό προς το τέλος του Όρθρου του στην συγκεκριμένη περίπτωση καταλήγει σε εορτή μεγάλων Αγίων, βλέπε και μεγάλη Δοξολογία στο τέλος του).

10. Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τα Στιχηρά (Προσόμοια) των Αίνων, από το Τριώδιο. Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το «Δόξα πατρί...». Ψάλλουμε και το Θεοτοκίο στη συνέχεια (πάλι από το Τριώδιο). Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν...».
- Ο λόγος που παίρνουμε το Δοξαστικό από το Τριώδιο κι όχι από την Παρακλητική είναι ο ίδιος που μόλις παραπάνω αναφέραμε.
11. Μετά το Δοξαστικό θα ψάλλουμε την Μεγάλη Δοξολογία, όπως και το βιβλίο αναφέρει, προς τιμή των αγίων Πατέρων μας.
- Έτσι, το τέλος του Όρθρου αυτού, λόγω της εορτής των αγίων Πατέρων μας, παίρνει άλλα χαρακτηριστικά, όπως σε εορτή Μεγάλου Αγίου και ξεφεύγει από το τυπικό των άλλων Σαββάτων με μικρό εορταζόμενο Άγιο. Η Εκκλησία μας έχει τον σκοπό της που έθεσε αυτή την Εορτή των εν ασκήσει λαμπάντων Πατέρων και Μητέρων πριν την Κυριακή της Τυρινής, προκειμένου να προετοιμάσει τους χριστιανούς στο νόημα και στην πρακτική των ασκήσεων, γιατί ακολουθεί περίοδος ασκήσεων, ακολουθεί σε λίγο η μεγάλη Σαρακοστή.
- Τα βιβλία λοιπόν που θα χρησιμοποιήσουμε είναι τα εξής:
1. Το βιβλίο του Μηνιαίου.
 2. Το βιβλίο του Τριωδίου.
 3. Το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

Παρατήρηση.

Να σημειώσουμε τέλος ότι στο παρόν τυπικό, μέχρι του σημείου και των Ειρμών της Θ' Ωδής, πρώτα παίρνουμε από το βιβλίο του Μηνιαίου και μετά από το βιβλίο του Τριωδίου. Με άλλα λόγια ως το σημείο αυτό κυριαρχεί το τυπικό από το βιβλίο του Μηνιαίου και έπεται το τυπικό από το βιβλίο του Τριωδίου (στην συνύπαρξή τους).

Αυτό μας το δείχνει το ίδιο το βιβλίο του Τριωδίου, αφού τα ως τώρα τροπάρια δεν έχουν ισχυρή έμφαση, αλλά ασθενή. Έτσι π.χ. ο Ειρμός της Θ' Ωδής δεν αναφέρεται καθόλου στους εν ασκήσει λάμπσαντας Πατέρες και Μητέρες κι αυτό είναι ένα σημείο που μας καθοδηγεί στην σκέψη ότι ως και εδώ υπερέχει το άλλο συνυπάρχον τυπικό (όπως αναφέραμε και στην αρχή αυτής της Ενότητας).

Από τα Εξαποστειλάρια όμως και στη συνέχεια έχουμε να υπερέχει πρώτα το τυπικό του Τριωδίου κι ύστερα το τυπικό του Μηνιαίου.

Έτσι χρησιμοποιήσαμε σαν διαχωριστικό όριο μεταξύ των δύο τυπικών το σημείο στο τέλος της Θ' Ωδής του Τριωδίου.

Αμέσως όμως με το Εξαποστειλάριο των Αγίων και στη συνέχεια έχουμε έμφαση στους Αγίους Πατέρες και Μητέρες και το βιβλίο του Τριωδίου μας δίνει ισχυρά μηνύματα για να τα δεχτούμε. Έτσι, από το Εξαποστειλάριο και μετά υπερέχει το Τριώδιο έναντι του Μηνιαίου. Είναι κι αυτό ένα χαρακτηριστικό που κάνει ιδιότυπο το τυπικό της συγκεκριμένης ημέρας, όπως εξηγήσαμε.

Αυτός είναι ο λόγος που δεν ψάλλουμε συνήθως τις Καταβασίες από το Τριώδιο (έχει εορτή μεγάλων Αγίων), επειδή ακριβώς οι ίδιες αυτές οι Καταβασίες αναφέρονται γενικά κι όχι σε συγκεκριμένη εορτή (επειδή μετά την Θ' Ωδή υπερέχει το Τριώδιο).

9Α. υ. β) Καθημερινή του Σαββάτου του Καθεαυτού Τριωδίου, όταν η ημέρα της Καθημερινής αυτής περιλαμβάνεται στις Καθημερινές που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου, πριν την Κυριακή της Τυρινής.
(=Σάββατο Καθεαυτού Τριωδίου πριν την Κυριακή της Τυρινής)
με μικρό εορταζόμενο Άγιο.

1. Εισαγωγικά και Εξάψαλμος (Εγκόλπιο Αναγνώστη).
2. Ακολουθεί η μεγάλη Συναπτή ή Ειρηνικά («Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθώμεν...»).
3. «Θεός Κύριος» τετράκις, το πρώτο άνευ στίχου, τα υπόλοιπα τρία με στίχο (Εγκόλπ. του Αναγν.).
4. Τα Απολυτίκια
 Ψάλλουμε πρώτο το Απολυτίκιο του μικρού Αγίου. Πριν απ' αυτό δεν ψάλλουμε τίποτε.
 Ψάλλουμε στη συνέχεια το ομόηχό του απλό Θεοτοκίο. Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί...» και το: «και νυν...».
 (όπως ακριβώς στον Εσπερινό που προηγήθηκε).
5. Μετά η μικρή Συναπτή («Ετι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν»...).
6. Ψάλλουμε τα Καθίσματα.
 Πρώτα τα Καθίσματα της α' στιχολογίας από το Μηνιαίο (ή και της β' στιχολογίας, αν υπάρχει τέτοιο).
 Στη συνέχεια ψάλλουμε και τα Καθίσματα από το Τριώδιο, της α' και β' στιχολογίας, μαζί με το Δοξαστικό και το Θεοτοκίο (που έχουν στα τέλος τους η κάθε στιχολογία).
7. Ακολουθεί ο Ν' Ψαλμός «Ελέησόν με ο Θεός....» διαβαστά (Εγκόλπ. του Αναγν.).
8. Μετά πάμε στις Ωδές:
 Α' Ωδή από το Μηνιαίο – Α' Ωδή από Τριώδιο.
 Β' Ωδή από το Τριώδιο.
 Γ' Ωδή από το Μηνιαίο – Γ' Ωδή από Τριώδιο.
 Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Μηνιαίο, τότε:
 ι) Πριν από τον Ειρμό, δεν ψάλλουμε τίποτε.

ι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Μηνιαίου, λέμε το: «Άγιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή «Όσιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή «Προφήτα του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» κλπ., ανάλογα αν ο εορταζόμενος είναι Άγιος, Όσιος, Προφήτης κλπ.

ιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Μηνιαίο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

ιγ) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

ιδ) Πριν από το Θεοτοκίο (στις Ωδές τόσο από την Παρακλητική όσο και από το Μηνιαίο), λέμε το «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».

Μερικές Ωδές που λέγονται «Σταυρώνυμα» διαβάζονται μόνο στα μοναστήρια κι όχι στους ναούς πόλεων και των άλλων ενοριών.

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:

ι) πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».

ιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

ιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

Μετά και τον Ειρμό της Γ΄ Ωδής από το Τριώδιο, σταματάμε και κάνουμε κατάληξη (για να καταλάβει ο ιερέας).

9. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή - Αίτηση ιερέα («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).

10. Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο από το Μηνιαίο, που βρίσκεται στο τέλος της ΣΤ΄ Ωδής. Πριν από αυτά δεν λέμε, δεν προτάσσουμε τίποτε.

Το Κοντάκιο και Οίκος της τρέχουσας Εορτής των εν ασκήσει λαμπάντων Αγίων Ανδρών και Γυναικών από το Τριώδιο, είναι ισχυρότερα από εκείνα της ημέρας του Σαββάτου, επειδή είναι εορτή μεγάλων Αγίων (βλέπε μεγάλη δοξολογία που έχει ο Όρθρος τους στο τέλος της τρέχουσας ημέρας στο βιβλίο του Τριωδίου). Επομένως το Κοντάκιο-Οίκος του Τριωδίου θα τα διαβάσουμε μετά την Δ΄ Ωδή.

11. Τα Μεσώδια Καθίσματα

Πρώτα ψάλλουμε τα Μεσώδια Καθίσματα από το Μηνιαίο. Ψάλλουμε το Κάθισμα, καθώς και το Θεοτοκίο που το ακολουθεί και πριν από αυτό έχει το «Δόξα, και νυν».

Μετά ψάλλουμε και τα Μεσώδια Καθίσματα από το βιβλίο του Τριωδίου (μαζί με το Θεοτοκίο στο τέλος τους).

12. Μετά πάμε πάλι στις Ωδές:
 Δ΄ Ωδή από το Μηνιαίο - Δ΄ Ωδή από Τριώδιο.
 Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής από το Μηνιαίο, προτάσσουμε-ψάλλουμε ό,τι εξηγήσαμε παραπάνω (βλέπε παραπάνω).
 Συνήθως μόλις τελειώσουμε και την Δ΄ Ωδή από το Τριώδιο, σταματάμε και κρατάμε κατάληξη.
 [Μπορεί όμως να μη τελειώσουμε εδώ το διάβασμα των Ωδών. Αυτό εξαρτάται από τις ευχές που διαβάζει μέσα στο ιερό ο ιερέας κλπ. Έτσι μπορεί αν χρειαστεί να διαβάσουμε συνέχεια:
 Ε΄ Ωδή από το Μηνιαίο – Ε΄ Ωδή από Τριώδιο.
 ΣΤ΄ Ωδή από το Μηνιαίο – ΣΤ΄ Ωδή από Τριώδιο].
13. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή - Αίτηση ιερέα («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).
14. Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο που ακολουθεί από το Τριώδιο, και βρίσκεται στο τέλος της ΣΤ΄ Ωδής. Πριν από αυτά δεν λέμε, δεν προτάσσουμε τίποτε.
 Το Κοντάκιο και Οίκος της τρέχουσας Εορτής από το Τριώδιο, είναι ισχυρότερα από εκείνα της εορτής του μικρού εορταζόμενου Αγίου, επειδή είναι εορτή μεγάλων Αγίων (βλέπε μεγάλη δοξολογία που έχει ο Όρθρος τους στο τέλος της τρέχουσας ημέρας στο βιβλίο του Τριωδίου). Επομένως το Κοντάκιο-Οίκο του Τριωδίου τα διαβάζουμε εδώ μετά την Δ΄ Ωδή.
15. Συναξάρι ή Μηνολόγιο.
 Διαβάζουμε πρώτα το Συναξάρι (ή Μηνολόγιο) της τρέχουσας ημερομηνίας, από το βιβλίο Μηνιαίο.
 Διαβάζουμε μετά και το Συναξάρι από το βιβλίο του Τριωδίου, για την τρέχουσα και συγκεκριμένη ημέρα του Τριωδίου (βρίσκεται στο τέλος της ΣΤ΄ Ωδής του βιβλίου του Τριωδίου).
 Στο σημείο που διαβάζεται το Συναξάρι, χτυπά η 2η καμπάνα.
16. Ψάλλουμε το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριο».
17. Στην συνέχεια ψάλλουμε τον «Ειρμό» (τον πρώτο κατά σειρά ειρμό μετά το Συναξάρι) από το Μηνιαίο, που είναι στο τέλος της Η΄ Ωδής (αν δεν υπάρχει Ειρμός ξεχωριστά στο τέλος της Η΄ Ωδής, ψάλλουμε το πρώτο τροπάριο της Η΄ Ωδής ως Ειρμό) και κάνουμε Κατάληξη.
18. Ο ιερέας εκφωνεί το: «Την Θεοτόκον και μητέρα του φωτός εν ύμνοις τιμώντες μεγαλύνομεν» και, αμέσως μετά:
19. Ψάλλουμε τα Μεγαλυνάρια με τους στίχους των πριν από αυτά, όπως αμέσως παρακάτω:
 «Μεγαλύνει η ψυχή μου τον Κύριον...» και το: «Την τιμιωτέραν των Χερουβείμ και ενδοξοτέραν ασυγκρίτως των Σεραφείμ, την αδιαφθόρωσ Θεόν Λόγον τεκούσαν την όντως Θεοτόκον σε μεγαλύνομεν» (Εγκόλπ. του Αναγν.).

20. Ψάλλουμε το «Άξιον εστίν ως αληθώς, ...» (Εγκόλπ. του Αναγν.).
21. Αμέσως μετά, ψάλλουμε τον «Ειρμό» (τον δεύτερο κατά σειρά ειρμό μετά το Συναξάρι) από το βιβλίο Μηνιαίο, που είναι στο τέλος της Θ΄ Ωδής (αν δεν υπάρχει Ειρμός ξεχωριστά στο τέλος της Θ΄ Ωδής, ψάλλουμε το πρώτο τροπάριο της Θ΄ Ωδής ως Ειρμό) και κάνουμε Κατάληξη.
22. Ακολουθεί ο ιερέας - μικρή Συναπτή («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).
23. Ψάλλουμε τα «Εξαποστειλάρια».

Πρώτα ψάλλουμε τα Εξαποστειλάρια από Τριώδιο, που είναι και τα σπουδαιότερα. Από το σημείο αυτό κι ύστερα κυριαρχεί το Τριώδιο (ενώ ως τώρα κυριαρχούσε το τυπικό από το Μηνιαίο κι ύστερα είχαμε το τυπικό του Τριωδίου).

Μετά ψάλλουμε το Εξαποστειλάριο από το Μηνιαίο και στην συνέχεια το Θεοτοκίο (αυτά βρίσκονται μετά τον Ειρμό της Θ΄ Ωδής του Μηνιαίου (περισσότερα για τα Εξαποστειλάρια της τρέχουσας αυτής περίπτωσης του Όρθρου, βλέπε στην ανάλυση των χαρακτηριστικών της πριν την αρχή του τρέχοντος τυπικού).
24. Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τα Στιχηρά (Προσόμοια) των Αίνων, από το Τριώδιο. Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το «Δόξα πατρί...». Ψάλλουμε και το Θεοτοκίο στη συνέχεια (πάλι από το Τριώδιο). Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν...».

Ο λόγος που παίρνουμε το Δοξαστικό από το Τριώδιο κι όχι από την Παρακλητική είναι ο ίδιος που μόλις παραπάνω αναφέραμε.

Ψάλλουμε και το Θεοτοκίο των Αίνων του Τριωδίου που ακολουθεί και είναι το: «Θεοτόκε σύ εί η άμπελος η αληθινή...».
25. Ψάλλουμε την Μεγάλη Δοξολογία, γιατί έχουμε εορτή των αγίων Πατέρων, όπως και παραπάνω εξηγήσαμε.
26. Τέλος του Όρθρου.

9Α. υ. γ) Καθημερινή του Σαββάτου του Καθεαυτού Τριωδίου, όταν η ημέρα της Καθημερινής αυτής περιλαμβάνεται στις Καθημερινές που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου, πριν την Κυριακή της Τυρινής. (=Σάββατο Καθεαυτού Τριωδίου πριν την Κυριακή της Τυρινής) με μεγάλο εορταζόμενο Άγιο.

Γενική Ενημέρωση.

Τέτοια περίπτωση Σαββάτου πριν της Τυρινής με μεγάλο Άγιο, μπορεί να είναι αν συμπέσει π.χ. η εορτή του αγίου Χαραλάμπου την ημέρα αυτή ή η Εορτή της Α΄ και Β΄ ευρέσεως της κεφαλής του τιμίου Προδρόμου (που εορτάζεται στις 24 Φεβρουαρίου).

Στο Μηνιαίο λοιπόν του Φεβρουαρίου, και συγκεκριμένα στην 10^η Φεβρουαρίου, εορτή του αγίου Χαραλάμπου, διαβάζουμε στην ΣΤ΄ Ενότητα:

«10. Ει τύχοι τω Σαββάτω της Τυρινής...» (η εορτή του αγίου Χαραλάμπους), τότε:

«11. Τω Σαββάτω εις τον Όρθρον, μετά την νενομισμένην της Ακολουθίας διάταξιν, Ευαγγέλιον του Όρθρου λέγεται το του Αγίου, Κανόνες ο της Θεοτόκου «Υγράν διοδεύσας», ο του Αγίου και ο των Οσίων, αι Καταβασίαι «Ανοιξω το στόμα μου», τα Εξαποστειλάρια του Αγίου, των Οσίων, και το Θεοτοκίον. Εις τους Αίνους, Προσόμοια του Αγίου γ΄ και των Οσίων γ΄. Δόξα του Αγίου «Ωσπερ αλάβαστρον πλήρες», Και νυν, «Μακαρίζομέν σε», Δοξολογία Μ., το Απολυτίκιον του Αγίου και καθεξής η Λειτουργία του Χρυσοστόμου...».

Από τα παραπάνω αναγραφόμενα στο Μηνιαίο, προκύπτει ότι δεν καταργούμε την εορτή του μεγάλου Αγίου που έχει το Μηνιαίο χάρη της τρέχουσας εορτής των μεγάλων Αγίων που έχει το Τριώδιο (όλων των εν ασκήσει λαμπάντων Πατέρων και Μητέρων), αλλά όπως και παραπάνω εξηγήσαμε (βλέπε «Γενική Ενημέρωση» Σαββάτου πριν την Κυριακή της Τυρινής με μικρό εορταζόμενο Άγιο), συνυπάρχει η εορτή του μεγάλου Αγίου (από το Μηνιαίο), με την τρέχουσα εορτή μεγάλων Αγίων (από το Τριώδιο).

Εξηγήσαμε παραπάνω αναλυτικότερα και συμπληρώνουμε εδώ τα εξής:

Για να καταλάβουμε καλύτερα το τυπικό της συγκεκριμένης περίπτωσης, πρέπει να μπορέσουμε να εμβαθύνουμε και να καταλάβουμε την σημασία της τρέχουσας αυτής περίπτωσης.

Έχουμε λοιπόν, εορτή μεγάλων Αγίων από το Τριώδιο. Κι αυτό επειδή από το συναξάρι της ημέρας του Τριωδίου μας λέγει ότι έχουμε μνήμη όλων των εν ασκήσει λαμπάντων Πατέρων και Μητέρων. Στους παραπάνω Πατέρες και Μητέρες περιλαμβάνονται και μεγάλοι Άγιοι, όπως π.χ. ο άγιος-μέγας Αντώνιος (ο οποίος μάλιστα κατονομάζεται στην Ωδή από την εορτή των μεγάλων Αγίων) κλπ. Έχουμε επομένως εορτή μεγάλων Αγίων, κι αυτό άλλωστε φαίνεται από το τέλος της ημέρας αυτής, όπου στο τέλος του Όρθρου έχει μεγάλη δοξολογία καθώς και Αίνους το βιβλίο του Τριωδίου (λίγο πριν το τέλος του Όρθρου). Έχουμε δηλαδή και στοιχεία εορτής μεγάλων Αγίων από το Τριώδιο, την ίδια αυτή ημέρα.

Δεν μας δίνει όμως το ίδιο αυτό βιβλίο του Τριωδίου, στο αρχικό του μέρος τουλάχιστον, την τυπική ακολουθία μεγάλων Αγίων, αλλά μας αφήνει και μας επιτρέπει να πάρουμε κι από άλλο βιβλίο, όπως από το Μηνιαίο, προκειμένου να γίνει πλήρης η ακολουθία αυτή. Έτσι, π.χ. δεν έχουμε πλήρη την δομή του Όρθρου από το βιβλίο του Τριωδίου στην αρχή του (την ημέρα αυτή του Σαββάτου πριν της Τυρινής), επειδή δεν έχουμε τους αναβαθμούς των Αγίων από το Τριώδιο, δεν έχουμε το Προκείμενο, δεν έχουμε μετά τον Ν΄ ψαλμό το αντίστοιχο του: «Ταις των Αποστόλων πρεσβείαις Ελεήμον...» μαζί με το Ιδιόμελο τροπάριο που ακολουθεί. Κι αυτό γίνεται επειδή είναι περίοδος στην οποία ισχύει ακόμη και το Μηνιαίο αλλά και το Τριώδιο. Έτσι το κενό της ακολουθίας μεγάλου Αγίου στην αρχή του Όρθρου που αφήνει το βιβλίο του Τριωδίου σημαίνει και δείχνει με το σχήμα του αυτό ότι όπως ήδη πέρασε το Μηνιαίο και βαίνουμε προς το Τριώδιο, ανάλογα και το τυπικό αυτό του Μηνιαίου περνά και καταλήγουμε-ερχόμαστε προς το τυπικό του καθαρού Τριωδίου, το οποίο μέλλει να ισχύσει πλέον σε λίγο (μετά από μια μέρα, μετά από την αυριανή Κυριακή). Ερχόμαστε λοιπόν προς την περίοδο της μεγάλης Σαρακοστής.

Έτσι, στην προκειμένη περίπτωση, το τυπικό μας επιτρέπει να συνυπάρχει και η εορτή του μεγάλου Αγίου από το Μηνιαίο, χωρίς όμως να καταργήσουμε την τρέχουσα εορτή του Τριωδίου, επειδή το Τριώδιο πρέπει να μας δώσει από τα μηνύματά του.

Εμείς όμως γνωρίζουμε, ήδη από την περίοδο που ίσχυε το Μηνιαίο, ότι την ίδια ημέρα μπορεί να έχουμε εορτές δύο μεγάλων Αγίων συγχρόνως, μπορούμε δηλαδή να συνεορτάσουμε δύο μεγάλους Αγίους. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι π.χ. όταν συμπέσει να συνεορτάζεται η εορτή των Αγίων Πατέρων της Δ΄ Οικουμενικής Συνόδου μαζί με την εορτή της Μεγαλομάρτυρος Μαρίνας (σε περίοδο Μηνιαίου). Έτσι π.χ. στις 17 Ιούλη 2005, συνέπεσε αυτός ο εορτασμός και την ίδια αυτή ημέρα της Κυριακής συνεορτάζονται εκτός από την Αναστάσιμη ημέρα του Κυρίου, και οι Άγιοι και Θεοφόροι Πατέρες της Δ΄ Οικουμενικής

Συνόδου, αλλά και η εορτή της Μεγαλομάρτυρος Μαρίνας, κι αυτό φαίνεται από τα εξής χαρακτηριστικά της Ορθρινής Ακολουθίας:

Στις Ωδές: Ψάλλουμε πρώτα Ωδή την Αναστάσιμη, μετά Ωδή των Πατέρων και μετά Ωδή της Μεγάλης Αγίας.

Στα Εξαποστειλάρια: Εξαποστειλάριο το Αναστάσιμο, Εξαποστειλάριο των Πατέρων και Εξαποστειλάριο της Μεγάλης Αγίας.

Στους Αίνους: Στιχηρά Αναστάσιμα, των Πατέρων 3, της Μεγάλης Αγίας 3.

Στα Απολυτίκια, στο τέλος του Εσπερινού αλλά και στην αρχή του Όρθρου, ψάλλουμε: Πρώτο, το Αναστάσιμο Απολυτίκιο του Ήχου της Κυριακής που αναφέρεται προς τον Κύριο, δεύτερο ψάλλουμε το Απολυτίκιο των Αγίων Πατέρων, και τρίτο ψάλλουμε το Απολυτίκιο της Μεγάλης Αγίας Μαρίνας (πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: Δόξα πατρί...» και τελευταίο κλείνουμε με το Θεοτοκίο (το Αναστάσιμο Θεοτοκίο που είναι ομόηχο με το τελευταίο Απολυτίκιο, αυτό της Μεγαλομάρτυρος Μαρίνας).

Μάλιστα επειδή υπάρχει μια ιεράρχιση τόσο στις Ωδές, όσο και στα Εξαποστειλάρια, στους Αίνους και στα Απολυτίκια, αυτό σημαίνει ότι δεν παίρνουμε με τυχαία σειρά το κάθε δομικό κομμάτι του Όρθρου (Ωδές - Εξαποστειλάρια - Αίνοι - Απολυτίκια κλπ), αλλά τα παίρνουμε με βάση την ιεράρχισή των από πλευράς των τιμώμενων προσώπων που εορτάζουμε (προηγούνται δηλαδή τα Αναστάσιμα, ακολουθούν των μεγάλων Αγίων Πατέρων και τέλος ακολουθούν αυτά της μεγαλομάρτυρος Μαρίνας, όσον αφορά την λήψη των ίδιων δομικών μερών του Όρθρου, όπως Ωδές, Εξαποστειλάρια, Αίνοι, κλπ).

Δεν είναι σωστό λοιπόν να παραλείψουμε κάτι από τις τρεις αυτές εορτές, αλλά πρέπει να συμπεριλάβουμε και να συνεορτάσουμε αυτές συγχρόνως και τις τρεις, με βασική μας προτεραιότητα αυτή της Κυριακής.

Επομένως κατά πρώτο έχουμε την εορτή της Κυριακής ως βασική, και ιεραρχώντας τις άλλες δύο εορτές μεγάλων Αγίων έχουμε πρώτα αυτή των Αγίων και Θεοφόρων 630 Πατέρων και μετά αυτή της Μεγαλομάρτυρας Μαρίνας.

Έτσι κι εδώ, στην περίοδο του Τριωδίου, συνεορτάζουμε και τον μεγάλο Άγιο από το Μηνιαίο αλλά και τους μεγάλους Αγίους (μνήμη όλων των εν ασκήσει λαμπάντων Πατέρων και Μητέρων) από το Τριώδιο. Δεν έχουμε δηλαδή κατάργηση της μιας εορτής χάριν της άλλης, αλλά συνεορτασμός γίνεται. Υπερέχει όμως η εορτή όλων των εν ασκήσει λαμπάντων Πατέρων και Μητέρων έναντι της γιορτής του μεγάλου Αγίου, επειδή πρόκειται για όλους τους Αγίους αυτούς (ανάμεσα στους εν ασκήσει λάμπαντες αγίους Πατέρες συμπεριλαμβάνεται και ο άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος και Βαπτιστής του Κυρίου). Επομένως ιεραρχικά κι εδώ θέτοντες τις δύο εορτές λέμε ότι υπερέχει και προηγείται η εορτή των

εν ασκήσει λαμπάντων αγίων Πατέρων και Μητέρων έναντι της εορτής του αγίου από το Μηνιαίο. Λόγω του νοήματος των ημερών που έρχονται όμως, έχουμε ελλιπή και ημιτελή την μορφή του Όρθρου από το Τριώδιο (μιλάμε για ακολουθία Όρθρου που αναφέρεται σε μεγάλο Άγιο, επειδή δεν έχει Προκείμενο κλπ στην αρχή του), κι αυτό εξηγήσαμε δεν έγινε καθόλου τυχαία.

Αυτή η ελλιπής μορφή αυτού του συγκεκριμένου Όρθρου από το βιβλίο του Τριωδίου έχει κάτι να υποδηλώσει. Αυτή δηλαδή η ελλιπής μορφή του Όρθρου από το Τριώδιο δεν είναι καθόλου τυχαία, γιατί έχει προνοηθεί ώστε να χωρεί μέσα της και η συνύπαρξη άλλου τυπικού π.χ. τυπικό μεγάλου Αγίου (όπως στην προκειμένη περίπτωση) ή τυπικό μικρού Αγίου ή ακόμη και τυπικού χωρίς την εορτή κανενός Αγίου. Με άλλα λόγια δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι αφέθηκε ημιτελές το τυπικό της Ορθρινής αυτής της ακολουθίας μεγάλων Αγίων (γιατί περιλαμβάνει και μεγάλους Αγίους) στο βιβλίο του Τριωδίου (βλέπε και την «Γενική Ενημέρωση» Σαββάτου πριν την Κυριακή της Τυρινής με μικρό εορταζόμενο Άγιο).

Επειδή το τυπικό αυτό του Όρθρου του Τριωδίου προς το τέλος του είναι τυπικό μεγάλου Αγίου, ενώ στην αρχή του είναι τυπικό απλό (χωρίς δηλαδή να είναι τυπικό μεγάλου Αγίου κι αυτό το βλέπουμε από την διάταξή του στο βιβλίο του Τριωδίου, όπως αναφέραμε ήδη), ακολουθούμε στην αρχή του και χρησιμοποιούμε εκείνα τα δομικά μέρη του Όρθρου που του λείπουν. Για παράδειγμα χρησιμοποιούμε στην τρέχουσα περίπτωση τέτοια δομικά μέρη από το Μηνιαίο και συγκεκριμένα στην παρούσα περίπτωση χρησιμοποιούμε την τάξη του μεγάλου Αγίου από το Μηνιαίο. Προς το τέλος του όμως, χρησιμοποιούμε κανονικά ό,τι μας προτάσσει το βιβλίο του Τριωδίου, αφού εκεί το βιβλίο αυτό του Τριωδίου μας παρέχει πλήρη την Ορθρινή του Ενότητα, θέλοντας να τονίσει την προτεραιότητα πλέον του βιβλίου του Τριωδίου (έναντι του Μηνιαίου), συγχρόνως όμως λόγω του συνεορτασμού των δύο μεγάλων Αγίων παίρνουμε κι από το Μηνιαίο. Ενώ δηλαδή στη αρχή ξεκινούμε από το Μηνιαίο, στο τέλος καταλήγουμε στο Τριώδιο, αλλά συγχρόνως συμπληρωματικά και στο Μηνιαίο (επειδή πρέπει να συνεορταστεί και ο μεγάλος Άγιος που, όπως εξηγήσαμε, δεν παραλείπεται).

Ο λόγος λοιπόν που το Τριώδιο παρεμβαίνει στην σημερινή ημέρα με εορτή μεγάλων Αγίων είναι για να μας δώσει από τα δικά του νοήματα, παράλληλα με τον μεγάλο εορταζόμενο Άγιο (από το Μηνιαίο).

Έτσι έχουμε ένα ιδιότυπο τυπικό την ημέρα αυτή.

Με άλλα λόγια έχουμε ένα ιδιότυπο τυπικό του Όρθρου του Σαββάτου πριν την Κυριακή της Τυρινής με μνήμη μεγάλου εορταζόμενου Αγίου, το οποίο θα έχει τα εξής κύρια χαρακτηριστικά:

1. Θα ψάλλουμε το: «Θεός Κύριος...», λόγω της εορτής του μεγάλου Αγίου.
2. Τα Απολυτικά, μετά το «Θεός Κύριος», που είναι:
Ψάλλουμε πρώτα το Απολυτικό του μεγάλου Αγίου από το Μηνιαίο, που είναι αυτό του μεγάλου Αγίου, π.χ. ή του αγίου Χαραλάμπου ή του Τιμίου Προδρόμου.
Ψάλλουμε πάλι το Απολυτικό του μεγάλου Αγίου από το Μηνιαίο, που είναι αυτό του μεγάλου Αγίου, π.χ. ή του αγίου Χαραλάμπου ή του Τιμίου Προδρόμου. Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι».
Ψάλλουμε τρίτο το Αναστάσιμο Θεοτοκίο που είναι ομόηχο με το Απολυτικό του μεγάλου Αγίου που έχει το Μηνιαίο (αυτό το απλό Θεοτοκίο βρίσκεται στο τέλος του βιβλίου της Παρακλητικής). Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
(Το Απολυτικό των μεγάλων Αγίων της σημερινής ημέρας από το Τριώδιο, δεν αναφέρεται καν στους μεγάλους Πατέρες-Μητέρες της τρέχουσας εορτής, ακριβώς για τον ίδιο λόγο που εξηγήσαμε αναλυτικότερα παραπάνω [με την ελλιπή μορφή του Όρθρου στην αρχή από το βιβλίο του Τριωδίου, ώστε να παραχωρήσει χώρο και να χωρέσει και το τυπικό άλλης περίπτωσης, όπως εδώ με εορτή μεγάλου Αγίου από το Μηνιαίο]).
3. Ψάλλουμε τα Καθίσματα. Πρώτα ψάλλουμε τα Καθίσματα από το Μηνιαίο (αυτά μετά την α' στιχολογία. Αν υπάρχουν και Καθίσματα μετά την β' στιχολογία, ψάλλουμε κι αυτά).
Ψάλλουμε στη συνέχεια και τα Καθίσματα μετά την α' και β' στιχολογία από το Τριώδιο.
Στο τέλος των Καθισμάτων της α' και β' στιχολογίας ψάλλουμε και το δοξαστικό-Θεοτοκίο που υπάρχουν στα τέλος τους.
4. Στις Ωδές. Ψάλλουμε Ωδές από το Μηνιαίο και από το Τριώδιο.
Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Μηνιαίο, τότε:
 - ι) Πριν από τον Ειρμό, δεν ψάλλουμε τίποτε.
 - ιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Μηνιαίου, λέμε το: «Άγιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή «Όσιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή «Προφήτα του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» κλπ., ανάλογα αν ο εορταζόμενος είναι Άγιος, Όσιος, Προφήτης κλπ.
 - ιιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Μηνιαίο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.
 - ιιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

ν) Πριν από το Θεοτοκίο (στις Ωδές τόσο από την Παρακλητική όσο και από το Μηνιαίο), λέμε το «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».

Μερικές Ωδές που λέγονται «Σταυρώνυμα» διαβάζονται μόνο στα μοναστήρια κι όχι στους ναούς πόλεων και των άλλων ενοριών.

Ωδές θα πάρουμε επίσης και από το Τριώδιο. Σήμερα ειδικά το Τριώδιο και και την Ωδή Β΄.

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:

ι) πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».

ιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

ιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

5. Όταν τελειώσουμε και την Γ΄ Ωδή, (και συγκεκριμένα μόλις τελειώσει και την αίτησή του ο ιερέας, αίτηση μετά το τέλος της Γ΄ Ωδής), φτάνουμε στο Κοντάκιο και στον Οίκο. Θα διαβάσουμε αυτά της εορτής του μεγάλου Αγίου (βρίσκονται μετά την ΣΤ΄ Ωδή του Μηνιαίου και μόλις πριν από το Συναξάρι του, βλέπε και παρακάτω).

Το Κοντάκιο και Οίκος της τρέχουσας Εορτής των εν ασκήσει λαμπάντων Αγίων Ανδρών και Γυναικών από το Τριώδιο, είναι ισχυρότερα από εκείνα της εορτής του μεγάλου Αγίου. Επομένως το Κοντάκιο-Οίκο του Τριωδίου θα τα διαβάσουμε μετά την Δ΄ Ωδή.

Να σημειώσουμε ότι παρότι ακολουθούμε την παραπάνω τυπική σειρά που αναφέραμε ξεκινώντας από το Μηνιαίο και καταλήγοντας στο Τριώδιο, το Κοντάκιο-Οίκος χαρακτηρίζει και ιεραρχεί τις δύο εορτές κι έτσι μ' αυτή την έννοια πρώτα θα διαβάσουμε το Κοντάκιο-Οίκο της μικρότερης εορτής αμέσως μετά την Γ΄ Ωδή, ενώ μετά την Δ΄ Ωδή θα διαβάσουμε το Κοντάκιο-Οίκο της μεγαλύτερης εορτής.

6. Όταν τελειώσουμε και την Δ΄ Ωδή (και συγκεκριμένα μόλις τελειώσει και την αίτησή του ο ιερέας, αίτηση μετά το τέλος της Δ΄ Ωδής), φτάνουμε στο Κοντάκιο και στον Οίκο (λίγο πριν το Συναξάρι). Θα διαβάσουμε αυτά του Τριωδίου (βρίσκονται μετά την ΣΤ΄ Ωδή του Τριωδίου και μόλις πριν από το Συναξάρι του, βλέπε και παραπάνω).

7. Στον Ειρμό μετά το τέλος της Η΄ Ωδής και της Θ΄ Ωδής. Ψάλλουμε τους αντίστοιχους αυτούς Ειρμούς από το Μηνιαίο, κι αν δεν υπάρχουν ξεχωριστά στο τέλος της Η΄ και Θ΄ Ωδής, ψάλλουμε το πρώτο τροπάριο της Η΄ και Θ΄ Ωδής ως Ειρμό.

8. Καταβασίες. Ψάλλουμε τις Καταβασίες του μεγάλου Αγίου από το Μηνιαίο. Δεν ψάλλουμε Καταβασίες από το Τριώδιο, αλλά από το Μηνιαίο (βλέπε και στο τέλος της παρούσης Ενότητας).

9. Στα Εξαποστειλάρια.

Πρώτα ψάλλουμε το Εξαποστειλάριο από Τριώδιο, που είναι και το σπουδαιότερα.

Μετά ψάλλουμε το Εξαποστειλάριο από το Μηνιαίο και στην συνέχεια το Θεοτοκίο (αυτά βρίσκονται μετά τον Ειρμό της Θ΄ Ωδής του Μηνιαίου. Στην καθημερινή δεν ψάλλουμε πριν από το Εξαποστειλάριο το: «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών», αλλά κατευθείαν το ψάλλουμε. Εξαποστειλάριο μπορεί να είναι 1 ή 2 ανάλογα αν είναι ένας, ή δύο εορταζόμενοι Άγιοι, που έχουν Εξαποστειλάριο, την ίδια ημέρα που λειτουργούμε, αλλά όταν έχουμε δύο μεγάλους Αγίους, απαραίτητα θα ψάλλουμε και των δύο τα Εξαποστειλάρια τους (γιατί ο κάθε Άγιος έχει αρκετή δύναμη να στείλει από το Φως Του προς όλη την Εκκλησία μας).

10. Ψάλλουμε τους τέσσερις Αίνους (Στιχηρά των Αίνων). Ψάλλουμε πρώτα τους δύο πρώτους αίνους από το Τριώδιο και στη συνέχεια τους άλλους δύο από το Μηνιαίο (τους δύο πρώτους που έχει το Μηνιαίο), όπως κάνουμε κι όταν σε περίοδο Μηνιαίου έχουμε δύο συνεορταζόμενους Αγίους (βλ. παραπάνω παράδειγμα Όρθρος 17 Ιούλη έτους 2005, με δύο συνεορταζόμενους μεγάλους Αγίους).
11. Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τα Στιχηρά (Προσόμοια) των Αίνων, από το Τριώδιο, επειδή είναι ισχυρότερη η εορτή των εν ασκήσει λαμπάντων Πατέρων και Μητέρων. Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το «Δόξα πατρί...». Ψάλλουμε το Θεοτοκίο στη συνέχεια (πάλι από το Τριώδιο). Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν...».
12. Μετά το Δοξαστικό θα ψάλλουμε την Μεγάλη Δοξολογία, όπως και το βιβλίο αναφέρει, προς τιμή των αγίων Πατέρων μας.

Έτσι, το τέλος του Όρθρου αυτού, λόγω της εορτής των αγίων Πατέρων μας, το τυπικό αυτό παίρνει τα χαρακτηριστικά και επικεντρώνεται περισσότερο στην εορτή των αγίων Πατέρων και Μητέρων. Η Εκκλησία μας έχει τον σκοπό της που έθεσε αυτή την Εορτή των εν ασκήσει λαμπάντων Πατέρων και Μητέρων πριν την Κυριακή της Τυρινής, προκειμένου να προετοιμάσει τους χριστιανούς στο νόημα και στην πρακτική των ασκήσεων, γιατί ακολουθεί περίοδος ασκήσεων, ακολουθεί σε λίγο η μεγάλη Σαρακοστή (μετά από την αυριανή Κυριακή, οπότε ακολουθεί η Καθαρά Δευτέρα).

Τα βιβλία λοιπόν που θα χρησιμοποιήσουμε είναι τα εξής:

1. Το βιβλίο του Μηνιαίου.
2. Το βιβλίο του Τριωδίου.
3. Το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

Παρατήρηση.

Να σημειώσουμε τέλος ότι στο παρόν τυπικό, μέχρι του σημείου και των Ειρμών της Θ΄ Ωδής, πρώτα παίρνουμε από το βιβλίο του Μηνιαίου

και μετά από το βιβλίο του Τριωδίου. Με άλλα λόγια ως το σημείο αυτό κυριαρχεί το τυπικό από το βιβλίο του Μηνιαίου και έπεται το τυπικό από το βιβλίο του Τριωδίου (στην συνύπαρξή τους).

Αυτό μας το δείχνει το ίδιο το βιβλίο του Τριωδίου, αφού τα ως τώρα τροπάρια (έως την Θ΄ Ωδή) δεν έχουν ισχυρή έμφαση, αλλά ασθενή. Έτσι π.χ. ο Ειμός της Θ΄ Ωδής δεν αναφέρεται καθόλου στους εν ασκήσει λάμπαντας Πατέρες και Μητέρες κι αυτό είναι ένα σημείο που μας καθοδηγεί στην σκέψη ότι ως και εδώ υπερέχει το άλλο συνυπάρχον τυπικό (αυτό του Μηνιαίου κι όχι του Τριωδίου) όπως αναφέραμε και στην αρχή αυτής της Ενότητας).

Από τα Εξαποστειλάρια όμως και στη συνέχεια έχουμε να υπερέχει πρώτα το τυπικό του Τριωδίου κι ύστερα το τυπικό του Μηνιαίου.

Έτσι χρησιμοποιήσαμε σαν διαχωριστικό όριο μεταξύ των δύο τυπικών το σημείο στο τέλος της Θ΄ Ωδής του Τριωδίου.

Αμέσως όμως με το Εξαποστειλάριο των Αγίων και στη συνέχεια έχουμε έμφαση στους Αγίους Πατέρες και Μητέρες και το βιβλίο του Τριωδίου μας δίνει ισχυρά μηνύματα για να τα δεχτούμε. Έτσι, από το Εξαποστειλάριο και μετά υπερέχει το Τριώδιο έναντι του Μηνιαίου. Είναι κι αυτό ένα χαρακτηριστικό που κάνει ιδιότυπο το τυπικό της συγκεκριμένης ημέρας, όπως εξηγήσαμε.

Αυτός είναι ο λόγος που δεν ψάλλουμε συνήθως τις Καταβασίες από το Τριώδιο (έχει εορτή μεγάλων Αγίων), επειδή ακριβώς οι ίδιες αυτές οι Καταβασίες αναφέρονται γενικά κι όχι σε συγκεκριμένη εορτή (επειδή μετά την Θ΄ Ωδή υπερέχει το Τριώδιο).

Έτσι,

το τυπικό έτσι της συγκεκριμένης ημέρας και της παρούσα περίπτωσης είναι το εξής:

9Α. υ. γ) Καθημερινή του Σαββάτου του Καθεαυτού Τριωδίου, όταν η ημέρα της Καθημερινής αυτής περιλαμβάνεται στις Καθημερινές που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου, πριν την Κυριακή της Τυρινής.
(=Σάββατο Καθεαυτού Τριωδίου πριν την Κυριακή της Τυρινής)
με μεγάλο εορταζόμενο Άγιο.

1. Εισαγωγικά και Εξάψαλμος (Εγκόλπιο Αναγνώστη).
2. Ακολουθεί η μεγάλη συναπτή ή Ειρηνικά («Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθώμεν...»).
3. «Θεός Κύριος» τετράκις, το πρώτο άνευ στίχου, τα υπόλοιπα τρία με στίχο (Εγκόλπ. του Αναγνώστη).
4. Τα Απολυτικά.
 Πρώτο ψάλλουμε το Απολυτικό του μεγάλου Αγίου (από το Μηνιαίο).
 Δεύτερο ψάλλουμε πάλι το Απολυτικό του μεγάλου Αγίου από το Μηνιαίο. Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί».
 Τρίτο ψάλλουμε το Αναστάσιμο Θεοτοκίο, που είναι ομόηχο με το Απολυτικό του μεγάλου Αγίου (βρίσκεται στο τέλος της Παρακλητικής, βλ. Αναστάσιμα Θεοτοκία).
5. Η μικρή Συναπτή («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν»...).
6. Ψάλλουμε τα Καθίσματα που είναι στην αρχή του Μηνιαίου (αναγράφονται στην αρχή του Μηνιαίου πρώτα-πρώτα, εκεί που γράφει «Μετά την α΄ Στιχολογία» και «Μετά την β΄ Στιχολογία»)
 Ψάλλουμε συνέχεια και τα Καθίσματα από το Τριώδιο.
7. Οι Αναβαθμοί, από το «Εγκόλπιο του Αναγνώστη» ψαλτά, που είναι «το Α΄ αντίφωνο του δ΄ Ήχου» ή είναι οι εξής: «Εκ νεότητός μου, ...», «Οι μισούντες Σιών,...», τους οποίους και ψάλλουμε. Μετά ψάλλουμε το: «Δόξα...» και «Αγίω Πνεύματι, πάσα ψυχή...» και τέλος: «Και νυν και αεί...» και «Αγίω Πνεύματι, αναβλύζει τα της χάριτος...» (από Εγκόλπ. του Αναγνώστη ή από το Βιβλίο «Παρακλητική», βλέπε Κυριακή πρωί, Ήχος Δ΄, Αναβαθμοί, Αντίφωνον Α΄).
8. Ο ιερέας εκφωνεί το: «Προκείμενον».
9. Ψάλλουμε το Προκείμενο (από το Μηνιαίο-ψαλτά) τρεις φορές. Την τρίτη με τον στίχο του που έχει το Μηνιαίο εκεί.
10. Ψάλλουμε το: «Πάσα πνοή αινεσάτω τον Κύριον» τρεις φορές.
11. Ακολουθεί το Ευαγγέλιο του Όρθρου της τρέχουσας εορτής.

12. Ακολουθεί ο Ν΄ Ψαλμός «Ελέησόν με ο Θεός...» (διαβαστά από Εγκόλπ. του Αναγνώστη).
13. Αντί των: «Ταις των Αποστόλων...», «Ταις της Θεοτόκου...», «Αναστάς ο Ιησούς...» ψαλτά (βλέπε «Εγκόλπ. του Αναγν.») λέμε το: «Δόξα...» και: «Ταις του Ιεράρχου (ή Προφήτου κλπ), πρεσβείαις Ελεήμον, ...», μετά: «Και νυν...» και «Ταις της Θεοτόκου...» και στο τρίτο λέμε: «Ελεήμον, ελέησόν με ο Θεός...» και ψάλλουμε το Ιδιόμελο που ακολουθεί, όπως το έχει το βιβλίο του Μηνιαίου.
14. Ψάλλουμε τις Ωδές.
 Α΄ Ωδή από το Μηνιαίο - Α΄ Ωδή από Τριώδιο.
 Β΄ Ωδή από το Τριώδιο.
 Γ΄ Ωδή από το Μηνιαίο - Γ΄ Ωδή από Τριώδιο.
Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Μηνιαίο, τότε:
 ι) Πριν από τον Ειρμό, δεν ψάλλουμε τίποτε.
 ιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Μηνιαίου, λέμε το: «Άγιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή «Όσιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή «Προφήτα του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» κλπ., ανάλογα αν ο εορταζόμενος είναι Άγιος, Όσιος, Προφήτης κλπ.
 ιιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Μηνιαίο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.
 ιιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).
 ιιιιι) Πριν από το Θεοτοκίο (στις Ωδές από το Μηνιαίο), ψάλλουμε το: «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».
Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:
 ι) πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».
 ιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.
 ιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).
 Μετά και τον Ειρμό της Γ΄ Ωδής από το Τριώδιο, σταματάμε και κάνουμε κατάληξη (για να καταλάβει ο ιερέας).
15. Μικρή συναπτή-ιερέας.
16. Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο από το Μηνιαίο, που βρίσκεται στο τέλος της ΣΤ΄ Ωδής. Πριν από αυτά δεν λέμε, δεν προτάσσουμε τίποτε
 Το Κοντάκιο και Οίκος της τρέχουσας Εορτής των εν ασκήσει λαμπάντων Αγίων Ανδρών και Γυναικών από το Τριώδιο, είναι

- ισχυρότερα από εκείνα της ημέρας του Σαββάτου, επειδή είναι εορτή μεγάλων Αγίων (βλέπε μεγάλη δοξολογία που έχει ο Όρθρος τους στο τέλος της τρέχουσας ημέρας στο βιβλίο του Τριωδίου). Επομένως το Κοντάκιο-Οίκο του Τριωδίου θα τα διαβάσουμε μετά την Δ΄ Ωδή
17. Καθίσματα.
Ψάλλουμε τα Καθίσματα από το Μηνιαίο πρώτα (Μεσώδια Καθίσματα).
Μετά ψάλλουμε και τα Καθίσματα από το Τριώδιο (τα Μεσώδια Καθίσματα του Τριωδίου).
18. Μετά πάμε πάλι στις Ωδές και ψάλλουμε:
Δ΄ Ωδή από το Μηνιαίο – Δ΄ Ωδή από Τριώδιο.
Μετά την Δ΄ Ωδή από το Μηνιαίο, κάνουμε κατάληξη.
19. Μικρή Συναπτή-ιερέας.
20. Κοντάκιο και Οίκος (διαβαστά από Τριώδιο).
Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο που ακολουθεί από το Τριώδιο, και βρίσκεται στο τέλος της ΣΤ΄ Ωδής. Πριν από αυτά δεν λέμε, δεν προτάσσουμε τίποτε.
Το Κοντάκιο και Οίκος της τρέχουσας Εορτής από το Τριώδιο, είναι ισχυρότερα από εκείνα του εορταζόμενου μεγάλου Αγίου, επειδή είναι εορτή μεγάλων Αγίων (βλέπε μεγάλη δοξολογία που έχει ο Όρθρος τους στο τέλος της τρέχουσας ημέρας στο βιβλίο του Τριωδίου). Επομένως το Κοντάκιο-Οίκο του Τριωδίου τα διαβάζουμε μετά την Δ΄ Ωδή.
21. Συναξάρι ή Μηνολόγιο.
Πρώτα διαβάζουμε το Συναξάρι της τρέχουσας ημερομηνίας από το Μηνιαίο.
Διαβάζουμε και το Συναξάρι από το βιβλίο του Τριωδίου, για την τρέχουσα και συγκεκριμένη ημέρα του Τριωδίου (βρίσκεται στο τέλος της ΣΤ΄ Ωδής του βιβλίου του Τριωδίου).
Στο σημείο που διαβάζεται το Συναξάριο, χτυπά η 2η καμπάνα.
22. Καταβασίες της περιόδου που διανύουμε (Εγκόλπ. του Αναγν.).
Ψάλλουμε πάντα Καταβασίες στην εορτή μεγάλου Αγίου.
Ψάλλουμε μέχρι και την Η΄ (8^η) Ωδή των Καταβασιών (προτάσσοντας προ της 8^{ης} Ωδής το «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον»).
23. Ο ιερέας εκφωνεί το: «Την Θεοτόκον και μητέρα του φωτός εν ύμνοις τιμώντες μεγαλύνομεν» και αμέσως μετά,
24. Ψάλλουμε τα Μεγαλυνάρια με τους στίχους των πριν από αυτά, όπως παρακάτω:
«Μεγαλύνει η ψυχή μου τον Κύριον...» και το: «Την τιμιωτέραν των Χερουβείμ και ενδοξοτέραν ασυγκρίτως των Σεραφεείμ, την

- αδιαφθόρως Θεόν Λόγον τεκούσαν την όντως Θεοτόκον σε μεγαλύνομεν» (από Εγκόλπ. του Αναγνώστη).
25. Ψάλλουμε το: «Άξιον εστίν ως αληθώς...» (Εγκόλπιο Αναγνώστη).
26. Ψάλλουμε εδώ την Θ' Ωδή των Καταβασιών της περιόδου (που είχαμε αφήσει, από Εγκόλπ. Αναγνώστη).
27. Μικρή Συναπτή - ο ιερέας.
28. Ψάλλουμε τα Εξαποστειλάρια:
 Πρώτα ψάλλουμε το Εξαποστειλάριο των Αγίων από το Τριώδιο.
 Μετά ψάλλουμε το Εξαποστειλάριο του μεγάλου Αγίου από το Μηνιαίο.
 Τελευταίο ψάλλουμε το Θεοτοκίο που ακολουθεί το Εξαποστειλάριο του μεγάλου Αγίου από το Μηνιαίο.
 (Τα Εξαποστειλάρια από το Μηνιαίο βρίσκονται μετά την Θ' Ωδή στο Μηνιαίο).
 Στην καθημερινή δεν ψάλλουμε πριν από το Εξαποστειλάριο το: «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών», αλλά κατευθείαν το ψάλλουμε.
29. Ψάλλουμε τους Αίνους (ή Στιχηρά των Αίνων) με τον στίχο τους (ο στίχος τους είναι στο «Εγκόλπ. του Αναγν.»), που όπως παραπάνω εξηγήσαμε είναι:
 Ψάλλουμε πρώτα τους δύο πρώτους αίνους από το Τριώδιο και στη συνέχεια τους άλλους δύο από το Μηνιαίο (τους δύο πρώτους που έχει το Μηνιαίο), όπως κάνουμε κι όταν σε περίοδο Μηνιαίου έχουμε δύο συνεορταζόμενους Αγίους (βλ. παραπάνω παράδειγμα Όρθρος 17 Ιούλη έτους 2005, με δύο συνεορταζόμενους μεγάλους Αγίους).
30. Ψάλλουμε το Δοξαστικό των αγίων Πατέρων και Μητέρων που ακολουθεί τους Αίνους, από το βιβλίο του Τριωδίου, αργά και μεγαλόπρεπα. Μετά ψάλλουμε το Θεοτοκίου που ακολουθεί το παραπάνω Δοξαστικό, πάλι από το βιβλίο του Τριωδίου. Πριν από το Θεοτοκίο όμως ψάλλουμε το: «Και νυν ...».
31. Ψάλλουμε την μεγάλη Δοξολογία (Εγκόλπ. του Αναγν.).
32. Απολυτίκιο του μεγάλου Αγίου (το οποίο είναι ισχυρότερο από εκείνο των αγίων Πατέρων και Μητέρων, όπως άλλωστε αναφέραμε και στα Απολυτικά στην αρχή του Όρθρου της παρούσας περίπτωσης κι επομένως προηγείται).
 Τέλος του Όρθρου.

9B. Όταν η Καθημερινή του Σαββάτου του Καθεαυτού Τριωδίου, δεν περιλαμβάνεται στις ημέρες που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου.

Όταν η ακολουθία του Όρθρου της Καθημερινής του Σαββάτου του Καθεαυτού Τριωδίου δεν περιλαμβάνεται στο βιβλίο του Τριωδίου, τότε στην περίπτωση αυτή θα τελέσουμε τον Όρθρο όπως και στην περίοδο του Μηνιαίου. Ισχύει δηλαδή ο Όρθρος και είναι ακριβώς ο ίδιος, όπως στην περίοδο Μηνιαίου.

Διακρίνουμε κι εδώ τις εξής περιπτώσεις:

ι) Να μη έχουμε καθόλου μικρό ή μεγάλο εορταζόμενο Άγιο στην Καθημερινή του Σαββάτου του Καθεαυτού Τριωδίου, οπότε σχετικά για τον Όρθρο αυτό, βλέπε: Βιβλίο 1^ο – «Ο Όρθρος-Μέρος Α΄: Αναλυτικό τυπικό όλων των Όρθρων σε περίοδο Μηνιαίου» (σελίδες: 63-71).

ιι) Να έχουμε μικρό εορταζόμενο Άγιο στην Καθημερινή του Σαββάτου του Καθεαυτού Τριωδίου, οπότε σχετικά βλέπε: Βιβλίο 1^ο – «Ο Όρθρος-Μέρος Α΄: Αναλυτικό τυπικό όλων των Όρθρων σε περίοδο Μηνιαίου» (σελίδες: 38-43).

ιιι) Να έχουμε μεγάλο εορταζόμενο Άγιο στην Καθημερινή του Σαββάτου του Καθεαυτού Τριωδίου, οπότε σχετικά βλέπε: Βιβλίο 1^ο – «Ο Όρθρος-Μέρος Α΄: Αναλυτικό τυπικό όλων των Όρθρων σε περίοδο Μηνιαίου» (σελίδες: 45-50).

Γενικά, ισχύει ό,τι στην αντίστοιχη περίπτωση του Μηνιαίου.

Τα βιβλία που θα χρησιμοποιήσουμε, κατά σειρά σπουδαιότητάς των στην παραπάνω περίπτωση είναι τα εξής:

Δεν θα χρησιμοποιήσουμε δηλαδή καθόλου το βιβλίο του Τριωδίου.

Γ2. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ

ΤΥΠΙΚΟ

ΟΛΩΝ

ΤΩΝ ΟΡΘΡΩΝ

ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ

ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΟΙ ΟΡΘΟΙ

ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ

ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ

ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

Α. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στον Γενικό Πρόλογο του παρόντος βιβλίου (και ειδικότερα στις σελίδες 4-6), αναφερθήκαμε και περιγράψαμε την Β' περίοδο του Τριωδίου που είναι η Μεγάλη Σαρακοστή (βλέπε σχετικά).

Εκεί αναφέραμε και τα εξής:

Στο τυπικό μέρος της Β' Περιόδου ή περιόδου Μεγάλης Σαρακοστής.

Όλες τις Καθημερινές ημέρες της Β' Περιόδου ή Μεγάλης Σαρακοστής, στον Όρθρο, χρησιμοποιούμε το βιβλίο του Τριωδίου (στην ημέρα που είμαστε) και το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

Στις Κυριακές της ίδιας αυτής περιόδου της Μεγάλης Σαρακοστής χρησιμοποιούμε: την Παρακλητική, το Τριώδιο και το Εγκόλπιο του Αναγνώστη. Δεν χρησιμοποιούμε δηλαδή το βιβλίο του Μηνιαίου την περίοδο αυτή (όπως την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου) με μοναδικές εξαιρέσεις αν συμπέσει την ίδια αυτή περίοδο Δεσποτική ή Θεομητορική Εορτή και σαν τέτοια έχουμε την Θεομητορική Εορτή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου (25^η Μαρτίου).

Θα συμπληρώσουμε όμως τα παρακάτω, επειδή αποτελούν χρήσιμα στοιχεία για να έρθουμε πιο κοντά και να γνωρίσουμε καλύτερα τις ημέρες αυτές της Β' περιόδου του Τριωδίου.

1. Τι ισχύει στο τυπικό την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής.

Την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής, όπως και εκείνης του Καθεαυτού Τριωδίου, ισχύει το βιβλίο του Τριωδίου. Εδώ όμως, στην περίπτωση της Μεγάλης Σαρακοστής, ισχύει αποκλειστικά το βιβλίο του Τριωδίου και καθόλου δεν χρησιμοποιούμε το Μηνιαίο. Έχει προνοηθεί μάλιστα για τον ίδιο λόγο να εορτάζονται προκαθορισμένα Άγιοι της Εκκλησίας μας μέσα από το βιβλίο του Τριωδίου, ώστε να μη χρησιμοποιείται καθόλου το βιβλίο του Μηνιαίου (με εξαίρεση το Συναξάρι στον Όρθρο, καθώς και όταν πρόκειται για την Δεσποτική Εορτή της Υπαπαντής του Κυρίου μας ή για την Θεομητορική Εορτή της Υπεραγίας Θεοτόκου Μαρίας, που τότε μόνο χρησιμοποιούμε το Μηνιαίο).

Ο λόγος δηλαδή για τον οποίο διαφοροποιείται το τυπικό της Εκκλησίας μας αυτήν την περίοδο έχει να κάνει με το ίδιο το πνεύμα των ημερών της Μεγάλης Σαρακοστής.

Σύμφωνα λοιπόν με το πνεύμα αυτό της Μεγάλης Σαρακοστής, η Εκκλησία μέσα από το βιβλίο του Τριωδίου καλεί τους χριστιανούς να εντείνουν και να κλιμακώσουν τους πνευματικούς μας αγώνες. Έτσι, για παράδειγμα, την περίοδο αυτή η Εκκλησία δεν προσφέρει πνευματικές αναπαύσεις και χαλαρότητες, ενώ συγχρόνως βλέπουμε να μη έχουμε πολλές γιορτές αγίων (από το Μηνιαίο), γιατί η Μ. Σαρακοστή είναι ακριβώς περίοδος αγώνων πνευματικών. Και όπως όλος ο

προσανατολισμός της Εκκλησίας είναι στραμμένος να βοηθήσει τους χριστιανούς-μέλη της στην κρίσιμη αυτή περίοδο των αγώνων που χρειάζονται πολλά εφόδια και πνευματική στήριξη, μέρος των εφοδίων και της στήριξης αυτής τους παρέχει και μέσω του ίδιου του βιβλίου του Τριωδίου. Το βιβλίο του Τριωδίου είναι το κύριο βιβλίο εφοδίων και πνευματικής στήριξης την περίοδο αυτή της Μεγάλης Σαρακοστής, από πλευράς εκκλησιαστικών βιβλίων. Έτσι προκαθορισμένα έχουμε και Εορτές Αγίων τις Κυριακές της Μ. Σαρακοστής, αλλά δεν έχουμε άλλες εορτές από το Μηνιαίο ακριβώς για να μη αλλοιώνεται και χαλαρώνει ο αγώνας των μελών της που διεξάγουν τους αγώνες τους.

Όσον αφορά το τυπικό της Μεγάλης Σαρακοστής, όσες ημέρες αυτής αναφέρονται-αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου, πρέπει να πάρουμε γι' αυτές το τυπικό τους, από το βιβλίο του Τριωδίου, όπως αναφέρουμε παρακάτω και στο Κεφάλαιο Δ΄ «Οι Όρθροι των Καθημερινών της Μεγάλης Σαρακοστής», βλέπε παρακάτω από σελίδα 154).

Πιο συγκεκριμένα:

Αν έχουμε Κυριακές (τις οποίες αναφέρει το Τριώδιο), τότε θα πάρουμε (στον Όρθρο) και από την Παρακλητική αλλά και από το βιβλίο του Τριωδίου.

Για τις Καθημερινές (επίσης, που αναφέρει το Τριώδιο) την περίοδο αυτή της Μεγάλης Σαρακοστής, θα πάρουμε στον Όρθρο από το βιβλίο του Τριωδίου σίγουρα, επειδή όταν δεν έχουμε άλλη εορτή Αγίου, είναι το κυρίαρχο βιβλίο. Σε περίπτωση εορτής Αγίου χρησιμοποιούμε τότε και το Μηνιαίο (βλ. τυπικό π.χ. του μεγάλου Αγ. Χαραλάμπου στις 10 Φεβρουαρίου όταν πέσει σε Καθημερινή της Μεγ. Σαρακοστής).

Όλες οι Καθημερινές την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου. Αλλά, στο Ενοριακό τυπικό δεν λειτουργούμε καθημερινά, όλες αυτές τις ημέρες. Θ' αναφέρουμε-εξηγήσουμε και πιο κάτω (βλέπε σελ. 154 του παρόντος) ποιες Καθημερινές θα λειτουργήσουμε και θα τελέσουμε Όρθρο.

Σκόπιμα δεν έχουμε γιορτές την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής, για τον λόγο ότι οι γιορτές αναστέλλουν τους πνευματικούς αγώνες των χριστιανών που αυτή την περίοδο είναι στην αποκορύφωσή τους.

Αντίθετα, την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου που προηγήθηκε, εκεί χρησιμοποιούσαμε το βιβλίο του Μηνιαίου, όταν βλέπαμε γιορτή κάποιου αγίου (και την ίδια ημέρα δεν είχαμε κάτι από το βιβλίο του Τριωδίου). Η περίοδος της Μεγάλης Σαρακοστής όμως, δεν προσφέρεται για εορτές αλλά για πνευματικούς αγώνες, για άθληση πνεύματος, σώματος και ψυχής, για μεγάλη νηστεία, για ταπεινότητα και τόσα άλλα. Η λέξη νηστεία, όπως είναι γνωστό, σημαίνει «φρουρά σε κατάσταση συναγερμού και κινητοποίησης», κι έχει τις ρίζες της στο στρατό, υπήρξε αρχικά στρατιωτικός όρος. Την περίοδο αυτή δηλαδή υπάρχει και ζητείται εγρήγορση και κατάσταση πνευματικού αλλά και σωματικού συναγερμού.

Μεγάλη Σαρακοστή είναι η περίοδος των ετήσιων μεγάλων αγώνων του κάθε χριστιανού σε συλλογικό επίπεδο για την σφυρηλάτηση των αρετών του και τη σωτηρία του. Η Εκκλησία μας, την Μεγάλη Σαρακοστή, θέλει να είναι συγκεντρωμένος ο άνθρωπος στα μεγάλα νοήματα της σωτηρίας και γι' αυτό στο διάστημα αυτό παύουν ή αναστέλλονται οι γιορτές. Η περίοδος της Μεγάλης Σαρακοστής, επομένως, δεν προσφέρεται για γιορτές, αλλά για πνευματική ανάταση, αυτοσυγκέντρωση, αναλογισμό των ευθυνών μας και σίγαση των παθών μας. Για τον παραπάνω ακριβώς λόγο, η ίδια η Εκκλησία μας έχει μεταφέρει και εορτές Αγίων της σε άλλες περιόδους (μήνες), όπου ισχύει το Μηνιαίο και μόνο μερικές έχει συμπεριλάβει τις Κυριακές της κυρίως, που το νόημά τους συμβαδίζει και συνάδει με το πνεύμα των ημερών της Μεγάλης Σαρακοστής. Το νόημα των παραπάνω είναι ότι δεν μπορεί να προσηλωθεί ο χριστιανός στον τεράστιο αγώνα του όταν αρχίσει τις γιορτές κι έτσι θεωρήθηκε καλύτερο να μεταφερθούν ολόκληρες εορτές Αγίων μας που αρχικά βρίσκονταν την περίοδο του Τριωδίου, σε άλλες ημερομηνίες, εκτός περιόδου Μεγάλης Σαρακοστής.

Ακόμη-ακόμη τις Καθημερινές ημέρες της Μεγάλης Σαρακοστής, κι αν ακόμη έχουμε π.χ. μικρό εορταζόμενο Άγιο στο βιβλίο του Μηνιαίου, δεν θα τον εορτάσουμε, παρά μόνο όταν η εορτή του πέσει την Τετάρτη ή την Παρασκευή ή όταν είναι ο πολιούχος μας (βλέπε αναλυτικότερα στο Κεφάλαιο Δ΄ «Οι Όρθροι των Καθημερινών της Μεγάλης Σαρακοστής» από σελίδα 154 του παρόντος). Βλέπουμε δηλαδή την εκκλησία να έχει θεσπίσει αυστηρό πρόγραμμα των εορτών, για τον λόγο της μη διατάραξης της πνευματικής άθλησης των μελών της. Την περίοδο αυτή περιορίζονται οι εορτές (εξηγήσαμε ήδη ότι πολλές απ' αυτές έχουν μεταφερθεί σε άλλες περιόδους).

Αν, τέλος, τελέσουμε Όρθρο την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής, τότε οι Όρθροι της περιόδου της Μεγάλης Σαρακοστής είναι διαφορετικοί σε σύγκριση με αυτούς τους Όρθρους που ισχύουν την περίοδο του Μηνιαίου. Από την Καθαρή Δευτέρα και μέχρι την Κυριακή των Βαΐων, έχουμε αλλαγές στο τυπικό του Όρθρου, μερικές από τις οποίες είναι όπως:

Στο Ενοριακό τυπικό:

1. Θα έχουμε το Αλληλουάριο, ειδικά για την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής, με τους ξεχωριστούς στίχους του (εκτός των Κυριακών).
2. Δεν θα ψάλλουμε τους Τριαδικούς Ύμνους, μετά το Αλληλουάριο.
3. Δεν θα ψάλλουμε τα ορισμένα Καθίσματα από το Ψαλτήρι, μετά τους Τριαδικούς Ύμνους.
4. Ψάλλουμε από το βιβλίο του Τριωδίου τα Καθίσματα, τα λεγόμενα Κατανυκτικά και τα Θεοτοκία, στο σημείο: «Μετά την Α΄ Στιχολογία», (που έχει το βιβλίο του Τριωδίου για την κάθε καθημερινή ημέρα της εβδομάδας. Στο τέλος του βιβλίου του Τριωδίου υπάρχουν αυτά).

5. Ψάλλουμε τις Ωδές από το Τριώδιο. Την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής, και μόνον την ημέρα της Τρίτης, υπάρχει επιπλέον και η Ωδή Β΄, που δεν υπάρχει σε καμιά άλλη εποχή-περίοδο του έτους.

Γενικότερα γίνεται μια πιο εξειδικευμένη προετοιμασία και από πλευράς τυπικού στον Όρθρο, όπως παράλληλα γίνεται και μια σοβαρότερη και εντατικότερη προσπάθεια να προσεγγίσει και να εργαστεί ο άνθρωπος για την σωτηρία του και πάνω σ' αυτό συνεργάζεται και συνεπικουρεί το τυπικό του Όρθρου. Έτσι ο Όρθρος την περίοδο αυτή είναι μια ιερή ακολουθία.

Ο Όρθρος λοιπόν, σαν μια ιερή ακολουθία, παρακολουθεί και αυτός τις πνευματικές κινήσεις-ασκήσεις των χριστιανών και έτσι διαφοροποιείται την περίοδο αυτή. Πάνω σε αυτή την βάση, την περίοδο αυτή, το τυπικό του Όρθρου έχει προσαρμοστεί κατάλληλα ώστε να αποτελεί υποστηρικτικό μέσον στον πνευματικό του αγώνα και να μη παραμένει μια απλή ιερή ακολουθία, αλλά να του προσφέρει εξειδικευμένη τροφή στις μεγάλες απαιτήσεις των πνευματικών αγώνων του προκειμένου να καταβάλει τα εμπόδια που συναντά. Επειδή είναι εξαιρετικά δύσκολο και επίπονο ο άνθρωπος να καταβάλει ή να μειώσει τα ίδια τα πάθη του, ώστε να γίνει κύριος των παθών του, η Εκκλησία συνδράμει και μέσω των ιερών ακολουθιών της τους χριστιανούς και έτσι εξηγείται αυτή η εξειδίκευση του τυπικού των Όρθρων της την περίοδο αυτή της Μεγάλης Σαρακοστής.

Αν εξάλλου επείγει να πάρει κάποιος την Θεία Κοινωνία σε Καθημερινή ημέρα Μ. Σαρακοστής, τότε δεν θα τελέσουμε Όρθρο, εκτός κι αν η ημέρα αυτή πέσει σε Τετάρτη ή Παρασκευή (ή είναι ο πολιούχος μας ή έχουμε εορτή μεγάλου Αγίου). Αλλά και τότε τελούμε την Θεία Λειτουργία των Προηγιασμένων Τιμίων Δώρων και δεν τελούμε την Θεία Λειτουργία του ιερού Ιωάννη του Χρυσοστόμου ή του Μεγάλου Βασιλείου. Αν όμως ένας χριστιανός επείγει να μεταλάβει σε άλλη Καθημερινή (απ' αυτές που αναφέραμε πιο πάνω, π.χ. σε ημέρα Δευτέρα, Τρίτη και Πέμπτη), τότε ο ιερέας θα του χορηγήσει την Θεία Μετάληψη λαμβάνοντας τον άγιο άρτο από το Ιερό Αρτοφόριο (που έχει ήδη καθαγιαστεί σε άλλη-προηγούμενη ημέρα και κυρίως την Μεγάλη Πέμπτη ή κάποια άλλη Κυριακή) και δεν τελέσουμε Όρθρο και Θεία Λειτουργία στις καθημερινές αυτές (Δευτέρα, Τρίτη και Πέμπτη).

Επίσης, αν συμπέσει να γίνει μνημόσυνο σε Καθημερινή ημέρα της Μεγάλης Σαρακοστής, αυτό θα μετατεθεί για το Σάββατο που ακολουθεί και δεν θα τελεστεί αυτές τις καθημερινές, αλλά μόνο το Σάββατο.

2. Η διάκριση των Όρθρων την Μεγάλη Σαρακοστή

Κάθε Κυριακή της Μεγάλης Σαρακοστής εορτάζουμε είτε έναν Άγιο (π.χ. την οσία Μαρία την Αιγυπτία), είτε μια άλλη Εορτή (π.χ. της Αναστήλωσης των Αγίων Εικόνων ή του Σταυρού). Η θέση του εορταζόμενου Αγίου ιδιαίτερα την περίοδο αυτή της Μεγάλης

Σαρακοστής, δεν είναι καθόλου τυχαία, αλλά περιέχει ένα βαθύτατο μήνυμα, σπουδαιότατο και περιεκτικότατο. Η θέση, επίσης της χρονολογικής σειράς των εορτών αυτών της Μεγάλης Σαρακοστής είναι τέτοια ώστε, όπως εξηγήσαμε, να κλιμακώνεται ο αγώνας του χριστιανού, να ασκείται (σταδιακά) εντατικότερα και ισχυρότερα στους αγώνες του. Υπάρχει δηλαδή τάξη με σοφία στην όλη προετοιμασία των χριστιανών.

Την περίοδο αυτή του Τριωδίου, επίσης διακρίνουμε μικρό ή μεγάλο Άγιο, παρότι οι περισσότερες εορτές έχουν μετακινηθεί από την περίοδο αυτή σε άλλη περίοδο.

Η διάκριση, επίσης, του τυπικού των Όρθρων, την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής διαφέρει από το τυπικό των Όρθρων σε περίοδο Μηνιαίου.

Αυτός είναι ο λόγος που κι εδώ θα αναπτύξουμε αναλυτικά τον κάθε τύπο Όρθρου την περίοδο αυτή. Έτσι θα έχουμε τις δύο περιπτώσεις των Όρθρων: τους Όρθρους των Κυριακών καθώς και τους Όρθρους των Καθημερινών. Θα έχουμε επίσης στην κάθε περίπτωση τις εξής υποπεριπτώσεις της: Χωρίς εορταζόμενο Άγιο, με μικρό εορταζόμενο Άγιο, με μεγάλο εορταζόμενο Άγιο, με Δεσποτική ή Θεομητορική Εορτή.

3. Η ονομασία των ημερών της Μεγάλης Σαρακοστής.

Όλες οι ημέρες Κυριακές ή Καθημερινές, από την Καθαρή Δευτέρα και μέχρι την Κυριακή των Βαΐων το πρωί που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου την περίοδο αυτή της Μεγάλης Σαρακοστής, κι έχουν το δικό τους όνομα.

Έτσι:

1) Οι Κυριακές έχουν τα δικά τους ονόματα, όπως:

Α΄ Κυριακή των Νηστειών ή Κυριακή της Ορθοδοξίας. Γιορτάζουμε την αναστήλωση των αγίων εικόνων, που έγινε το έτος 843. Είναι η 5^η Κυριακή του Τριωδίου.

Β΄ Κυριακή των Νηστειών ή του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά. Γιορτάζουμε την νίκη εναντίον των εχθρών της εκκλησίας μας. Είναι η 6^η Κυριακή του Τριωδίου.

Γ΄ Κυριακή των Νηστειών ή της Σταυροπροσκυνήσεως. Στο μέσον της μεγάλης Σαρακοστής προβάλλει η γιορτή του Τιμίου και Ζωοποιού Σταυρού για ενίσχυσή Του στον αγώνα μας. Είναι η 7^η Κυριακή του Τριωδίου.

Δ΄ Κυριακή των Νηστειών ή του αγίου Ιωάννη της Κλίμακας. Στόχος της γιορτής αυτής είναι να θυμόμαστε την κλίμακα των αρετών και να τις ακολουθούμε. Είναι η 8^η Κυριακή του Τριωδίου.

Ε΄ Κυριακή των Νηστειών ή της οσίας Μαρίας της Αιγυπτίας. Στόχος της γιορτής αυτής είναι να τονιστεί η μετάνοια, αλλά και η παραίτησή μας από τα σαρκικά πάθη. Είναι η 9^η Κυριακή του Τριωδίου.

ΣΤ΄ Κυριακή των Βαΐων. Αποτελεί μια ξεχωριστή αναλαμπή στο όλο πνεύμα των ημερών της Μεγάλης Σαρακοστής, καθώς ακολουθούμε τον Ιησού στην πορεία του προς το μαρτύριο, εν μέσω χαράς που προέρχεται μετά την ανάσταση του φίλου Του Λαζάρου. Ετοιμαζόμαστε πλέον για την κορύφωση του πάθους Του. Είναι η 10^η Κυριακή του Τριωδίου.

II) Οι Καθημερινές έχουν κι αυτές τα δικά τους ονόματα, όπως, π.χ.:

Η πρώτη Τρίτη της Μεγάλης Σαρακοστής (η Τρίτη δηλαδή που ακολουθεί την Καθαρή Δευτέρα) ονομάζεται Τρίτη της Α΄ Εβδομάδας, επειδή προηγείται από την Α΄ Κυριακή των Νηστειών και επειδή είναι η Τρίτη της πρώτης εβδομάδας της Μεγάλης Σαρακοστής. Η τέταρτη Πέμπτη της Μεγάλης Σαρακοστής, ή η Πέμπτη δηλαδή που προηγείται από την Δ΄ Κυριακή των Νηστειών (πριν την Κυριακή του αγίου Ιωάννη της Κλίμακας) ονομάζεται Πέμπτη της Δ΄ Εβδομάδας κ.ο.κ.

Κατά τον ίδιο τρόπο ονομάζονται έτσι και όλες οι άλλες ημέρες της μεγάλης Σαρακοστής (π.χ. Τρίτη της Γ΄ Εβδομάδος που σημαίνει την Τρίτη της Γ΄ Εβδομάδος της μεγάλης Σαρακοστής ή Πέμπτη της Ε΄ Εβδομάδος που σημαίνει την Πέμπτη της Ε΄ Εβδομάδας της μεγάλης Σαρακοστής κ.ο.κ.). Η μέτρηση αυτή των εβδομάδων, εξηγήσαμε ότι αρχίζει από την 1^η εβδομάδα που είναι αυτή της Καθαρής Δευτέρας μέχρι και την Κυριακή που την ακολουθεί (μέχρι και την Κυριακή Α΄ των Νηστειών).

Ειδικότερα για τις ημέρες της ΣΤ΄ εβδομάδας της Μ. Σαρακοστής, που αρχίζει από την Δευτέρα και τελειώνει την Κυριακή των Βαΐων το πρωϊ, αυτές ονομάζονται «προ των Βαΐων», όπως π.χ.: Παρασκευή προ των Βαΐων (= η Παρασκευή της ΣΤ΄ εβδομάδας της Μ. Σαρακοστής που είναι πριν από την Κυριακή των Βαΐων) κ.ο.κ. Γενικά όλη η εβδομάδα που προηγείται της Κυριακής των Βαΐων ονομάζεται Εβδομάδα προ των Βαΐων.

Το Σάββατο του Λαζάρου. Είναι το Σάββατο που προηγείται της Κυριακής των Βαΐων ονομάζεται του Λαζάρου, επειδή τότε ανάστησε ο Ιησούς τον φίλο του Λάζαρο που είχε πεθάνει.

Το Σάββατο των αγίων Θεοδώρων. Είναι το πρώτο Σάββατο της Α΄ Εβδομάδας των Νηστειών. Είναι το πρώτο Σάββατο που ακολουθεί μετά από την Καθαρή Δευτέρα. Εορτάζουμε την ημέρα αυτή το θαύμα του αγίου Θεοδώρου που εμφανίστηκε στον πατριάρχη και απέτρεψε στους χριστιανούς να φάνε από τα μολυσμένα κόλλυβα (όπως λέγει και το Συναξάρι από το Τριώδιο). Αυτό το Σάββατο δεν είναι το Ψυχοσάββατο, αλλά τιμούμε τους αγίους: Θεόδωρο τον Τήρωνα και Θεόδωρο τον Στρατηλάτη. Το Ψυχοσάββατο του Τριωδίου είναι αυτό που προηγείται της Κυριακής των Απόκρεω (βλέπε σελ. 69-71 του παρόντος).

Καθαρή Δευτέρα. Είναι η Δευτέρα που ακολουθεί αμέσως μετά από την Κυριακή της Τυρινής. Αλλά και όλη η εβδομάδα που ακολουθεί λέγεται

καθαρή εβδομάδα (Καθαρή Τρίτη, Καθαρή Τετάρτη κλπ). Από την Καθαρή Δευτέρα, αρχίζει η περίοδος της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής. Η Δευτέρα αυτή στα εκκλησιαστικά βιβλία (Τριώδιο) ονομάζεται Δευτέρα της Α' Εβδομάδας (= Δευτέρα της Α' Εβδομάδας της Μεγάλης Σαρακοστής).

Πέμπτη του Μεγάλου Κανόνα. Το πρωί της ημέρας της Πέμπτη που ακολουθεί μετά την Δ' Κυριακή των Νηστειών λέγεται και Πέμπτη του μεγάλου Κανόνας. Τελείται ο μεγάλος Κανόνας.

Σάββατο του Ακάθιστου Ύμνου. Το πρωί της ημέρας του Σαββάτου που ακολουθεί μετά την Δ' Κυριακή των Νηστειών λέγεται του Ακάθιστου Ύμνου, γιατί ψάλλεται όλος ο Ακάθιστος Ύμνος και τελειώνουν εδώ οι Χαιρετισμοί. Για πρακτικούς όμως λόγους, επειδή τα πρωϊνά ο κόσμος δουλεύει, έχει μεταφερθεί ο Ακάθιστος Ύμνος την προηγούμενη ή την Παρασκευή βράδυ που μόλις προηγήθηκε (όπως ανάλογα γίνεται και στους Όρθρους της Μ. Εβδομάδας που αντί να γίνονται το πρωϊ, έχουν μεταφερθεί το βράδυ της προηγούμενης, μιας κι από τον Εσπερινό αρχίζει ήδη η καινούργια ημέρα από εκκλησιαστικής πλευράς).

Ας δούμε παρακάτω αυτό το τυπικό των Όρθρων της Μεγάλης Σαρακοστής.

1. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ

ΟΡΘΡΟΥ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

ΜΕ ΕΟΡΤΗ ΑΠΟ ΤΟ ΤΡΙΩΔΙΟ

(ΧΩΡΙΣ ΕΟΡΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΙΚΡΟ

Ή ΜΕΓΑΛΟ ΑΓΙΟ ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΝΙΑΙΟ)

1. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΤΟΥ ΟΡΘΡΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗΣ
ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ
ΜΕ ΕΟΡΤΗ ΑΠΟ ΤΟ ΤΡΙΩΔΙΟ,
(ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΕΟΡΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΙΚΡΟ ή ΜΕΓΑΛΟ ΑΓΙΟ ΑΠΟ
ΤΟ ΜΗΝΙΑΙΟ).

Την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής ελάχιστες εορτές μεγάλων Αγίων έχουμε. Αλλά και οι γιορτές των μικρών Αγίων είναι πολύ λίγες (το εξηγήσαμε αυτό παραπάνω).

Ο συνηθέστερος τύπος Κυριακής είναι αυτός με Εορτή από το Τριώδιο. Στην παρούσα περίπτωση θα αναλύσουμε και θα περιγράψουμε αυτόν τον τύπο Όρθρου Κυριακής Μεγάλης Σαρακοστής χωρίς μικρό ή μεγάλο εορταζόμενο Άγιο.

Έστω Κυριακή Β΄ των Νηστειών, στις 31 Μαρτίου 2002. Ήχος της εβδομάδας Β΄.

Θα χρησιμοποιήσουμε τα εξής βιβλία:

1. Το βιβλίο της Παρακλητικής στην ημέρα της Κυριακής και στον Ήχο Β΄.
2. Το βιβλίο του Τριωδίου στην Κυριακή Β΄ των Νηστειών (μνήμη του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά).
3. Το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

Παρατήρηση:

Δεν θα χρησιμοποιήσω το βιβλίο του Μηνιαίου στον Όρθρο, παρά μόνο στο Συναξάρι.

Η Παρακλητική ισχύει εδώ, γιατί η ημέρα της Κυριακής είναι αφιερωμένη στον Κύριο που υπερिशύει έναντι της εορτής των άλλων αγίων. Ισχύει επίσης και το βιβλίο του Τριωδίου καθόλη την Μεγάλη Σαρακοστή.

Το μόνο που αλλάζει σε σχέση με τον κανονικό Όρθρο της Κυριακής, σε περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου, είναι ότι:

1. Δεν χρησιμοποιούμε το βιβλίο του Μηνιαίου καθόλου. Έτσι δεν έχουμε ούτε Ωδές από το Μηνιαίο, ούτε κάτι άλλο από αυτό.
2. Τις Κυριακές το βιβλίο του Τριωδίου στον Όρθρο, βασικά αρχίζουμε να το χρησιμοποιούμε μετά τον Ν΄ Ψαλμό, γιατί μέχρι τότε μόνο τις Ωδές του Τριωδίου παίρνουμε και τίποτε άλλο. Αντίθετα, στον Όρθρο του Καθεαυτού Τριωδίου έχουμε πάρει και Μεσώδια Καθίσματα.

Στην περίπτωση που έχουμε εορτή Αγίου από το Τριώδιο, π.χ. αγίου Γρηγορίου του Παλαμά, της οσίας Μαρίας της Αιγυπτίας κλπ., τότε:

Είναι δηλαδή το ίδιο τυπικό Όρθρου, που αναφέραμε και σε περίοδο Κυριακής του Καθεαυτού Τριωδίου Χωρίς Εορταζόμενο Άγιο (βλ. σελ. 5-8), που επαναλαμβάνουμε για την τάξη, γιατί είναι κάπως πολύπλοκη.

1. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΟΡΘΡΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗΣ
ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ
ΜΕ ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ,
ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΕΟΡΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΙΚΡΟ ή ΜΕΓΑΛΟ ΑΓΙΟ ΑΠΟ
ΤΟ ΜΗΝΙΑΙΟ.

1. Εισαγωγικά και Εξάψαλμος (από το Εγκόλπ. Αναγνώστη).
2. Ακολουθεί η Μεγάλη Συναπτή ή «Ειρηνικά» (Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθώμεν...).
3. Ψάλλουμε το: «Θεός Κύριος...».
4. Τα Απολυτικά, όλα από την Παρακλητική, που είναι:
 Πρώτο: Ψάλλουμε πρώτο το Αναστάσιμο Απολυτικό της Κυριακής του ήχου στον οποίο είμαστε.
 Δεύτερο: Ψάλλουμε πάλι το ίδιο παραπάνω Αναστάσιμο Απολυτικό της Κυριακής του ήχου της Κυριακής που είμαστε, αλλά πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί ..».
 Τρίτο: Ψάλλουμε το Αναστάσιμο Θεοτοκίο του Ήχου της Κυριακής που είμαστε. Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί...».
5. Μετά η μικρή Συναπτή («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).
6. Ψάλλονται τα Καθίσματα του ήχου (Αναγράφονται στην αρχή της Παρακλητικής, εκεί που γράφει «Μετά την α΄ Στιχολογία» και «Μετά την β΄ Στιχολογία». Πρέπει να γνωρίζω, επομένως, τον ήχο της συγκεκριμένης Κυριακής που ψάλλω). Το κάθισμα της α΄ ή της β΄ στιχολογίας μπορεί να έχει δύο ή τρία τροπάρια και οπωσδήποτε ένα Θεοτοκίο στο τέλος του (κλείνει και συμπεριλαμβάνει στο τέλος του ένα Θεοτοκίο). Μετά ψάλλω το Δοξαστικό από το Μηνιαίο (που είναι προς τιμή του εορταζόμενου Αγίου) και στη συνέχεια το Θεοτοκίο από το Μηνιαίο.
7. Ακολουθούν τα Αναστάσιμα Ευλογητάρια («Ευλογητός εί, Κύριε, δί-δαξόν με τα δικαιώματά σου» κλπ. (ψαλτά από το «Εγκόλπιο του Αναγνώστη»).
8. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).
9. Μετά η Υπακοή (διαβαστά από Παρακλητική).
10. Οι Αναστάσιμοι Αναβαθμοί του ήχου (ψαλτά από την Παρακλητική).
11. Ακολουθεί το «Προκείμενο» (ψαλτά από την Παρακλητική) τρεις φορές. Την τρίτη φορά με τον στίχο του που έχει εκεί η Παρακλητική.
12. Αμέσως ψάλλουμε τις Ωδές, ως εξής:
 Α΄ Ωδή από Παρακλητική - Α΄ Ωδή από Τριώδιο.
 Γ΄ Ωδή από Παρακλητική - Γ΄ Ωδή από Τριώδιο.

Όταν ψάλλουμε Ωδές από την Παρακλητική, τότε:

ι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής από την Παρακλητική, ψάλλουμε το: «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε».

ιι) Η κάθε Ωδή των Κανόνων της Παρακλητικής αρχίζει με έναν ΕΙΡΜΟ. Πριν τον Ειρμό δεν λέμε, δεν προτάσσουμε τίποτε. Δεν λέμε π.χ. πριν τον Ειρμό το: «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε» κλπ.

ιιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής από την Παρακλητική ακριβώς που προηγείται του Θεοτοκίου προτάσσουμε το : «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε αυτό το τροπάριο.

ιιιι) Πριν από το Θεοτοκίο, που υπάρχει σε κάθε Ωδή από την Παρακλητική, ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και...».

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:

ι) πριν από κάθε τροπάριο Κανόνα του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».

ιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Μηνιαίο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

ιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

Μερικές Ωδές που λέγονται «Σταυρώνυμα» διαβάζονται μόνο στα μοναστήρια κι όχι στους ναούς πόλεων και των άλλων ενοριών.

Μετά και τον Ειρμό της Γ΄ Ωδής από το Τριώδιο, σταματάμε και κάνουμε κατάληξη.

13. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή από τον ιερέα «Ετι και έτι εν ειρήνη ... Ότι συ εί ο Θεός ημών...».
14. Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο της Παρακλητικής που είναι λιγότερο σοβαρά (περισσότερο σοβαρά θεωρούνται το Κοντάκιο και ο Οίκος από το Τριώδιο στην περίπτωση αυτή, λόγω του περιεχομένου της ημέρας).
15. Μετά, ψάλλουμε τα Μεσώδια Καθίσματα. Ψάλλουμε τα Μεσώδια Καθίσματα από το Τριώδιο, της εορτής του Τριωδίου. Μετά ψάλλουμε το Δοξαστικό από το Τριώδιο καθώς και το Θεοτοκίο από το Τριώδιο. Πριν από το προτελευταίο Κάθισμα (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα...». Πριν από το τελευταίο Κάθισμα-Θεοτοκίο (από το Τριώδιο), ψάλλουμε το: «Και νυν...».
16. Μετά πάμε πάλι στους Κανόνες και τους ψάλλουμε ως εξής:
 Δ΄ Ωδή από Παρακλητική- Δ΄ Ωδή από Τριώδιο.
 Ε΄ Ωδή από Παρακλητική- Ε΄ Ωδή από Τριώδιο.
 ΣΤ΄ Ωδή Παρακλητικής - ΣΤ΄ Ωδή από Τριώδιο.
 Μόλις τελειώσουμε και τον Ειρμό της ΣΤ΄ Ωδής από το Τριώδιο, σταματάμε και κρατάμε κατάληξη.

17. Ο ιερέυς εκφωνεί την Μικρή Συναπτή: «Συ γαρ εί ο Βασιλεύς της ειρήνης...».
18. Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο του Τριωδίου (που θεωρούνται περισσότερο σοβαρά, λόγω του περιεχομένου της ημέρας).
19. Ακολουθεί το Συναξάριο (ή Μηνολόγιο). Διαβάζουμε:
 Πρώτο, το Συναξάριο από το Μηνιαίο της τρέχουσας ημερομηνίας.
 Δεύτερο, το Συναξάριο από το Τριώδιο της τρέχουσας ημέρας της εβδομάδας (εδώ της συγκεκριμένης Κυριακής του Τριωδίου).
 Στο σημείο που διαβάζεται το Συναξάριο, χτυπά η 2η καμπάνα.
20. Καταβασίες. Μετά τις Ωδές ακολουθούν οι Καταβασίες της περιόδου του Τριωδίου (ψαλτά από Εγκόλπιο του Αναγνώστη). Ψάλλουμε μέχρι και την 8^η Ωδή των Καταβασιών. Δεν έχουμε πάντοτε τις ίδιες Καταβασίες για τις διάφορες Κυριακές του Τριωδίου. Οι Καταβασίες την Α΄ καθώς και την Γ΄ Κυριακή των Νηστειών της Μ. Σαρακοστής διαφέρουν απ΄ αυτές των άλλων Κυριακών της, λόγω της ιδιαιτερότητας και της βαρύτητας του περιεχομένου τους (Αναστήλωσης Εικόνων και Σταυροπροσκύνησης). Για τις άλλες Κυριακές των Νηστειών Β΄ Νηστειών, Δ΄ και Ε΄ Νηστειών, όπου δεν υπάρχουν ξεχωριστές Καταβασίες χρησιμοποιούμε τις Καταβασίες των άλλων απλών Κυριακών: «Ανοίξω το στόμα μου...» (βλέπε Καταβασίες Όρθρου σε περίοδο Μηνιαίου) (για την Κυριακή των Βαΐων θα αναπτύξουμε ξεχωριστά).
 Πριν την Η΄ (όγδοη) Ωδή των Καταβασιών, ψάλλουμε το «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον» και στη συνέχεια ψάλλουμε τον Ειρμό της Η΄ Ωδής. (Ο Ειρμός της Θ΄ Ωδής ψάλλεται όταν ακριβώς τελειώσουν τα Μεγαλυνάρια ή όταν ψαλλεί και το τελευταίο Μεγαλυνάριο και μάλιστα όταν μετά από αυτά ψαλλεί και το τελευταίο: «Την Τιμιωτέραν των Χερουβείμ...», βλέπε παρακάτω).
21. Η τάξη του Εωθινού Ευαγγελίου (μετά τις Καταβασίες).
22. «Ανάστασιν Χριστού θεασάμενοι» διαβαστά (από «Εγκόλπιο του Αναγνώστη»).
23. Ψάλλουμε τον Ν΄ Ψαλμό «Ελέησόν με ο Θεός κατά το μέγα έλεός σου,...» αργά και μεγαλόπρεπα (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
24. Ψάλλουμε τα ιδιόμελα τροπάρια του Τριωδίου: «Δόξα...» και «Της μετανοίας άνοιξόν μοι πύλας Ζωοδότα· ορθρίζει...». Και συνέχεια: «Και νυν...» και «Της σωτηρίας εύθυνόν μοι τρίβους Θεοτόκε· αισχυραίς γαρ ...». Στον Στίχο: «Ελέησόν με ο Θεός...» ψάλλουμε το: «Τα πλήθη των πεπραγμένων μοι δεινών, εννοών ο τάλας, τρέμω ...», (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
 «Το διάστημα αυτό, από της Κυριακής του Τελώνου και Φαρισαίου μέχρι και την Ε΄ Κυριακή των Νηστειών (με εξαίρεση όταν τις Κυριακές αυτές συμπέσουν η γιορτή της Υπαπαντής και του Ευαγγελισμού), ψάλλονται τα τρία παραπάνω ιδιόμελα του Τριωδίου («Της

- μετανοίας άνοιξόν μοι πύλας Ζωοδότα...» (το α΄), «Της σωτηρίας εύθυνόν μοι τρίβους Θεοτόκε...» (το β΄), «Τα πλήθη των πεπραγμένων μοι δεινών...» (το γ΄)», (βλέπε σχ. σημείωση στο Εγκόλπ. του Αναγνώστη).
25. Ο ιερέας: «Σώσον ο Θεός τον λαόν σου...». Ψάλλουμε το: «Κύριε ελέησον» 12 φορές, από τρεις φορές ο κάθε ψάλτης, εναλλάξ (3 X 4).
 26. Ψάλλουμε τα Μεγαλυνάρια, μόλις ο ιερέας εκφωνήσει το: «Την Θεοτόκον και Μητέρα του φωτός...». Τα Μεγαλυνάρια αρχίζουν με το: «Μεγαλύνει η ψυχή μου...» και το: «Την Τιμιωτέραν...» (από Εγκόλπ. του Αναγν.).
 27. Ψάλλουμε εδώ τώρα τον τελευταίο Ειρμό της Θ΄ Ωδής των Καταβασιών (που είχαμε αφήσει παραπάνω, μόλις τελειώσαμε τις 8 πρώτες Καταβασίες αμέσως μετά το Συναξάριο ή Μηνολόγιο) -ψαλτά από το «Εγκόλπιο του Αναγνώστη».
 28. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή (Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...), και
 29. Ψάλλουμε το: «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών» δύο φορές και το: «Υψούτε Κύριον τον Θεόν ημών, και προσκυνείτε τω υποποδίω των ποδών αυτού», προτασσομένου του στίχου του «Ελεήμον, ελέησόν με ο Θεός...» ψαλτά, και στο τέλος: «Οτι άγιος εστί» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
 30. Ψάλλουμε τα Εξαποστειλάρια: Πρώτα το Αναστάσιμο-Εωθινό Εξαποστειλάριο από την Παρακλητική, δεύτερο το Εξαποστειλάριο του Τριωδίου και τρίτο το Εξαποστειλάριο του εορταζόμενου μικρού ή μεγάλου Αγίου από το Μηνιαίο. Στο τέλος κλείνουμε με το Θεοτοκίο που ακολουθεί το τελευταίο από τα Εξαποστειλάρια που ψάλλαμε ή κλείνουμε με το Θεοτοκίο που βρίσκεται στο βιβλίο του Μηνιαίου και ακολουθεί το Εξαποστειλάριο του μικρού ή μεγάλου Αγίου. (Το Εξαποστειλάριο της Παρακλητικής βρίσκεται στο βιβλίο της Παρακλητικής στο τέλος της, στον ήχο της Κυριακής που είμαστε, ψάλλουμε το Εξαποστειλάριο του ίδιου ήχου. Το Εξαποστειλάριο του Τριωδίου βρίσκεται στο τέλος του Όρθρου στο βιβλίο του Τριωδίου στην τρέχουσα ημέρα).
 31. Ψάλλουμε τους Αίνους (ή Στιχηρά των Αίνων). Οι Αίνοι είναι το: «Πάσα πνοή αινεσάτω τον Κύριον ...» + «Αινείτε αυτόν πάντες οι Άγγελοι αυτού...» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη). Συνέχεια ψάλλουμε τα «Στιχηρά των Αίνων» (ή Αίνους ή Αναστάσιμα Στιχηρά) από την Παρακλητική.
 32. Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τους Αίνους, από το βιβλίο του Τριωδίου, αργά και μεγαλόπρεπα. Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι».
 33. Ψάλλουμε το Θεοτοκίο: «Υπερευλογημένη υπάρχεις, Θεοτόκε...» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη). Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».

34. Ψάλλουμε την μεγάλη Δοξολογία (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
35. Ψάλλουμε το Απολυτίκιο: «Σήμερον σωτηρία τω κόσμω γέγονε...». Τέλος του Όρθρου και αρχίζει η Θεία Λειτουργία.

2. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ

ΟΡΘΡΟΥ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

ΜΕ ΕΟΡΤΗ ΑΠΟ ΤΟ ΤΡΙΩΔΙΟ

ΚΑΙ ΜΕ ΕΟΡΤΗ ΜΕΓΑΛΟΥ ή ΜΙΚΡΟΥ

ΕΟΡΤΑΖΟΜΕΝΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟ ΜΗΝΙΑΙΟ

2Α. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΟΡΘΡΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗΣ
ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ
ΜΕ ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ,
ΚΑΙ ΜΕ ΕΟΡΤΗ ΜΙΚΡΟΥ ΕΟΡΤΑΖΟΜΕΝΟΥ ΑΓΙΟΥ
ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΝΙΑΙΟ.

Α. Αν είναι μικρός ο εορταζόμενος Άγιος (από το Μηνιαίο):

Η Κυριακή με μνήμη μικρού εορταζόμενου Αγίου έχει όλα τα βασικά γνωρίσματα μιας πλήρους και Κανονικής Κυριακής από πλευράς τυπικού.

Σε σύγκριση-σχέση με τον Όρθρο της απλής Κυριακής σε περίοδο Τριωδίου, όταν έχουμε μικρό εορταζόμενο Άγιο από το βιβλίο του Μηνιαίου, το τυπικό του Όρθρου, πολύ λίγο αλλάζει.

Συγκεκριμένα, τέτοιες αλλαγές (ως προς την απλή Κυριακή) θα δούμε όπως π.χ.:

I) στους Αίνους προστίθενται για τον μικρό εορταζόμενο Άγιο δύο τροπάρια Αίνων την ημέρα αυτή, όχι όμως απαραίτητα (βλ. παρακάτω), κάτι ανάλογο που γίνεται και με τα Απολυτικά μετά το «Θεός Κύριος» κλπ.

II) Στις Ωδές. Έχουμε Ωδές και από τον μικρό Άγιο, όχι όμως απαραίτητα (βλ. παρακάτω).

Μερικά θέματα τυπικού που πρέπει να προσέξουμε είναι επίσης:

Μετά την Γ΄ Ωδή, διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο της Παρακλητικής που είναι λιγότερο σοβαρά (περισσότερο σοβαρά θεωρούνται το Κοντάκιο και ο Οίκος από το Τριώδιο στην περίπτωση αυτή) (προηγείται το λιγότερο σοβαρό εδώ, μετά το τέλος της Γ΄ Ωδής). Μετά την ΣΤ΄ Ωδή, διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο του Τριωδίου. Τα διδάγματα του Τριωδίου που υπάρχουν στα Κοντάκια και τους Οίκους του, αναφέρονται την περίοδο αυτή σαν πιο επίκαιρα και πιο αξιοπρόσεκτα, γι' αυτό και θεωρούνται πιο σοβαρά και ακολουθούν μετά την ΣΤ΄ Ωδή. Έχουν ειδική βαρύτητα και ειδικό σκοπό τα διδάγματα του Τριωδίου αυτές τις ημέρες της περιόδου του γιατί πρέπει να μας προετοιμάζουν κατάλληλα και γι' αυτό θεωρούνται και είναι πιο σοβαρά απ' εκείνα της Παρακλητικής (κι όχι επειδή εκείνα τα Κοντάκια-Οίκος της Κυριακής της Παρακλητικής είναι ήσσονος σημασίας).

Στο Συναξάριο. Πρώτα θα διαβάσουμε το Συναξάριο της ημέρας από το βιβλίο του Μηνιαίου και μετά αυτό από το βιβλίο του Τριωδίου.

Τα τρία τροπάρια που ακολουθούν τον Ν΄ Ψαλμό, την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής είναι: το α΄ «Της μετανοίας άνοιξόν μοι πύλας Ζωοδότα· ορθρίζει...», το β΄ «Της σωτηρίας εύθυνόν μοι τρίβους Θεοτόκε· αισχραίς γαρ ...» και το γ΄ «Τα πλήθη των πεπραγμένων μοι δεινών, εννοών ο τάλας, τρέμω...» (και πριν το γ΄ αυτό τροπάριο προηγείται ο στίχος «Ελέησόν με ο Θεός...»).

Εξαποστειλάρια. Πρώτα ψάλλουμε το Αναστάσιμο-Εωθινό Εξαποστειλάριο από την Παρακλητική, δεύτερο το Εξαποστειλάριο του Τριωδίου και τρίτο το Εξαποστειλάριο του εορταζόμενου μικρού Αγίου από το Μηνιαίο. Στο τέλος κλείνουμε με το Θεοτοκίο που ακολουθεί το τελευταίο από τα Εξαποστειλάρια που ψάλλαμε ή κλείνουμε με το Θεοτοκίο που βρίσκεται στο βιβλίο του Μηνιαίου και ακολουθεί το Εξαποστειλάριο του μικρού Αγίου. Συνηθίζεται όμως, όταν είναι μικρός ο εορταζόμενος Άγιος (από το Μηνιαίο) να μη ψάλλουμε καθόλου Εξαποστειλάριο του μικρού Αγίου από το Μηνιαίο.

Στους Αίνους. 1) Ψάλλουμε τους τρεις πρώτους Αίνους από την Παρακλητική. Στη συνέχεια: 1) ψάλλουμε άλλους τρεις Αίνους από το Τριώδιο (εφόσον είναι μικρός ο εορταζόμενος Άγιος) και άλλους δύο τέλος από το Μηνιαίο (του μικρού Αγίου). Πριν από κάθε τροπάριο των Στιχηρών των Αίνων, προτάσσουμε και έναν στίχο (βλέπε «Εγκόλπιο του Αναγνώστη»). Συνηθίζεται όμως, όταν είναι μικρός ο εορταζόμενος Άγιος (από το Μηνιαίο) να μη ψάλλουμε καθόλου αίνους από το Μηνιαίο.

Αυτή η αναφορά στις Ωδές, στο Συναξάριο, στο Εξαποστειλάριο προς τον μικρό Άγιο γίνεται κυρίως όταν εορτάζει ο μικρός Άγιος εκείνη την ημέρα (Κυριακή Μεγάλης Σαρακοστής) κι είναι πολιούχος μας, ή είναι Άγιος ενός εξωκλησιού μας ή ανοίγουμε εκκλησία την ημέρα εκείνη.

Το Τυπικό αυτού του Όρθρου, του Όρθρου της Μεγάλης Σαρακοστής με μνήμη μικρού Αγίου από το Μηνιαίο, μοιάζει κι είναι το ίδιο με εκείνο της Κυριακής του Καθεαυτού Τριωδίου με μνήμη μικρού Αγίου. Πλην όμως, για λόγους αποφυγής λαθών στην τάξη του τυπικού αυτής της περιόδου του Τριωδίου, που είναι πολύπλοκη, θεώρησα σωστό να αναγραφεί εδώ και πάλι στην δική του σειρά, το Τυπικό της αυτής της Κυριακής, μιας και χωρίσαμε την περίοδο του Τριωδίου σε τρία μέρη, ώστε το κάθε μέρος του να είναι πλήρες καθόλα, να είναι και αυτοτελές.

Έτσι, στην περίπτωση του Όρθρου της Κυριακής της Μεγάλης Σαρακοστής με Μνήμη μικρού εορταζόμενου Αγίου από το Μηνιαίο, το τυπικό που θα έχουμε είναι το εξής:

**2Α. Τυπικό Όρθρου Κυριακής της Μεγάλης Σαρακοστής,
με μνήμη μικρού εορταζόμενου Αγίου από το Μηνιαίο**

1. Εισαγωγικά και Εξάψαλμος (διαβαστά από Εγκόλπ. του Αναγνώστου).
2. Ακολουθεί η Μεγάλη Συναπτή ή «Ειρηνικά» (Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθώμεν...).
3. «Θεός Κύριος» τετράκις, το πρώτο άνευ στίχου, τα υπόλοιπα τρία με στίχο (ψαλτά, από Εγκόλπιο Αναγνώστη).
4. Τα Απολυτικά: Το Αναστάσιμο Απολυτικό του ήχου (από Παρακλητική), πρώτο. Ψάλλουμε πάλι το Αναστάσιμο Απολυτικό, αλλά πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί...», δεύτερο. Ψάλλουμε το Αναστάσιμο Θεοτοκίο, το ομόηχο με το Αναστάσιμο Απολυτικό, τρίτο. Πριν από το Θεοτοκίο ψάλλουμε το: «Και νυν ...».
5. Μετά η μικρή Συναπτή («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν»...).
6. Ψάλλονται τα Αναστάσιμα Καθίσματα του ήχου (Αναγράφονται στην αρχή της Παρακλητικής, εκεί που γράφει: «Μετά την α΄ Στιχολογία» και «Μετά την β΄ Στιχολογία». Πρέπει να γνωρίζω, επομένως, τον ήχο της συγκεκριμένης Κυριακής που ψάλλω). Το Κάθισμα της α΄ ή της β΄ στιχολογίας μπορεί να έχει δύο ή τρία τροπάρια και οπωσδήποτε ένα Θεοτοκίο στο τέλος του (κλείνει και συμπεριλαμβάνει στο τέλος του ένα Θεοτοκίο).
7. Ακολουθούν τα Αναστάσιμα Ευλογητάρια («Ευλογητός εί, Κύριε, δίδαξόν με τα δικαιώματά σου» κλπ. (ψαλτά από το «Εγκόλπιο του Αναγνώστη»).
8. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν»...).
9. Μετά η Υπακοή (διαβαστά από Παρακλητική).
10. Οι Αναστάσιμοι Αναβαθμοί του ήχου (ψαλτά από την Παρακλητική).
11. Ακολουθεί το «Προκείμενο» (ψαλτά από την Παρακλητική) τρεις φορές. Την τρίτη φορά με τον στίχο του που έχει εκεί η Παρακλητική.
12. Αμέσως ψάλλουμε τις Ωδές:
Α΄ Ωδή από Παρακλητική - Α΄ Ωδή Τριωδίου.
Γ΄ Ωδή από Παρακλητική - Γ΄ Ωδή Τριωδίου.
Στην περίπτωση αυτή (Κυριακή Τριωδίου με μικρό εορταζόμενο Άγιο), τις Ωδές του μικρού Αγίου από το Μηνιαίο δεν τις ψάλλουμε, αλλά μόνο στις Καθημερινές (τις διαβάζουμε).
Όταν ψάλλουμε Ωδές από την Παρακλητική, τότε:
ι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής από την Παρακλητική, ψάλλουμε το: «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε».
ιι) Η κάθε Ωδή των Κανόνων της Παρακλητικής αρχίζει με έναν ΕΙΡΜΟ. Πριν τον Ειρμό δεν λέμε, δεν προτάσσουμε τίποτε. Δεν λέμε π.χ. πριν τον Ειρμό το: «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε» κλπ.

ιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής από την Παρακλητική ακριβώς που προηγείται του Θεοτοκίου προτάσσουμε το : «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε αυτό το τροπάριο.

ιγ) Πριν από το Θεοτοκίο, που υπάρχει σε κάθε Ωδή από την Παρακλητική, ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και...».

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:

ι) πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».

ii) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Μηνιαίο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

iii) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

Μερικές Ωδές που λέγονται «Σταυρώνυμα» διαβάζονται μόνο στα μοναστήρια κι όχι στους ναούς πόλεων και των άλλων ενοριών.

Μετά και τον Ειρμό της Γ΄ Ωδής από το Τριώδιο, σταματάμε και κάνουμε κατάληξη.

13. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή από τον ιερέα: «Ετι και έτι εν ειρήνη ... Ότι συ εί ο Θεός ημών...».
14. Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο της Παρακλητικής. (Προηγείται το λιγότερο σοβαρό εδώ, μετά το τέλος της Γ΄ Ωδής, που είναι αυτό της Παρακλητικής επειδή η σημασία του αντίστοιχου Κοντάκιου και Οίκου του Τριωδίου είναι μεγαλύτερη, από την άποψη ότι είναι περισσότερο επίκαιρα αυτά, προκειμένου το Τριώδιο να μας δώσει το μήνυμα των ημερών του. Επομένως το Κοντάκιο και Οίκο του Τριωδίου θα τα διαβάσουμε μετά την ΣΤ΄ Ωδή). Μετά λοιπόν την Γ΄ Ωδή του Τριωδίου, διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο της Παρακλητικής που είναι λιγότερο σοβαρά (περισσότερο σοβαρά εδώ θεωρούνται το Κοντάκιο και ο Οίκος από το Τριώδιο).
15. Ψάλλουμε τα Μεσώδια Καθίσματα. Ψάλλουμε τα Μεσώδια Καθίσματα από το Τριώδιο. Πριν από το προτελευταίο Κάθισμα (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα...». Πριν από το τελευταίο Κάθισμα-Θεοτοκίο (από το Τριώδιο), ψάλλουμε το: «Και νυν...».
16. Μετά πάμε πάλι στις Ωδές και τις ψάλλουμε ως εξής:
Δ΄ Ωδή από Παρακλητική - Δ΄ Ωδή από Τριώδιο.
Ε΄ Ωδή από Παρακλητική - Ε΄ Ωδή Τριώδιο.
ΣΤ΄ Ωδή από Παρακλητική - ΣΤ΄ Ωδή Τριώδιο.
Μόλις τελειώσουμε και τον Ειρμό της ΣΤ΄ Ωδής από το Τριώδιο, σταματάμε και κρατάμε κατάληξη.
17. Ο ιερέας εκφωνεί την Μικρή Συναπτή: «Συ γαρ εί ο Βασιλεύς της ειρήνης».

18. Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο του Τριωδίου (που θεωρούνται περισσότερο σοβαρά. Βλέπε σχετικά για το Κοντάκιο και Οίκο της Παρακλητικής μετά την Γ΄ Ωδή του Τριωδίου).
19. Ακολουθεί το Συναξάριο (ή Μηνολόγιο).
Συναξάριο από το Μηνιαίο της τρέχουσας ημερομηνίας.
Συναξάριο από το Τριώδιο της τρέχουσας ημέρας της εβδομάδας (Εδώ της συγκεκριμένης Κυριακής του Τριωδίου).
Στο σημείο που διαβάζεται το Συναξάριο, χτυπά η 2η καμπάνα.
20. Καταβασίες. Μετά τις Ωδές ακολουθούν οι Καταβασίες της περιόδου του Τριωδίου (ψαλτά από Εγκόλπιο του Αναγνώστη ή από βιβλίο του Τριωδίου). Ψάλλουμε μέχρι και την 8^η Ωδή των Καταβασιών. Δεν έχουμε πάντοτε τις ίδιες Καταβασίες για τις διάφορες Κυριακές του Τριωδίου. Οι Καταβασίες την Α΄ καθώς και την Γ΄ Κυριακή των Νηστειών της Μ. Σαρακοστής διαφέρουν απ' αυτές των άλλων Κυριακών της, λόγω της ιδιαιτερότητας και της βαρύτητας του περιεχομένου τους (Αναστήλωσης Εικόνων και Σταυροπροσκύνησης). Για τις άλλες Κυριακές των Νηστειών Β΄ Νηστειών, Δ΄ και Ε΄ Νηστειών, όπου δεν υπάρχουν ξεχωριστές Καταβασίες χρησιμοποιούμε τις Καταβασίες των άλλων απλών Κυριακών: «Ανοιξω το στόμα μου...» (βλέπε Καταβασίες Όρθρου σε περίοδο Μηνιαίου) (για την Κυριακή των Βαΐων θα αναπτύξουμε ξεχωριστά. Πριν την Η΄ (όγδοη) Ωδή των Καταβασιών, ψάλλουμε το «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον» και στη συνέχεια ψάλλουμε τον Ειμό της Η΄ Ωδής. (Ο Ειμός της Θ΄ Ωδής ψάλλεται όταν ακριβώς τελειώσουν τα Μεγαλυνάρια ή όταν ψαλλεί και το τελευταίο Μεγαλυνάριο και μάλιστα όταν μετά από αυτά ψαλλεί και το τελευταίο: «Την Τιμιωτέραν των Χερουβείμ...», βλέπε παρακάτω).
21. Η τάξη του Εωθινού Ευαγγελίου (ακολουθεί μετά τις Καταβασίες).
22. «Ανάστασιν Χριστού θεασάμενοι...» διαβαστά (από «Εγκόλπιο του Αναγνώστη»).
23. Ψάλλουμε τον Ν΄ Ψαλμό: «Ελέησόν με ο Θεός κατά το μέγα έλεός σου,...» αργά και μεγαλόπρεπα (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
24. Ψάλλουμε τα ιδιόμελα τροπάρια του Τριωδίου: «Της μετανοίας άνοιξόν μοι πύλας Ζωοδότα· ορθρίζει...» το πρώτο, ενώ πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα...». Στη συνέχεια: «Της σωτηρίας εύθυνόν μοι τρίβους Θεοτόκε· αισχραίς γαρ ...», το δεύτερο ενώ πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν...». Στον Στίχο: «Ελέησόν με ο Θεός...» ψάλλουμε το: «Τα πλήθη των πεπραγμένων μοι δεινών, εννοών ο τάλας, τρέμω ...», το τρίτο (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
25. Ο ιερέας: «Σώσον ο Θεός τον λαόν σου...». Ψάλλουμε το «Κύριε ελέησον» 12 φορές, από τρεις φορές ο κάθε ψάλτης, εναλλάξ (3X4).
26. Ψάλλουμε τα Μεγαλυνάρια, μόλις ο ιερέας εκφωνήσει το: «Την Θεοτόκον και Μητέρα του φωτός...». Τα Μεγαλυνάρια αρχίζουν με το:

- «Μεγαλώνει η ψυχή μου...» και το «Την Τιμιωτέραν...» (από «Εγκόλπ. του Αναγν.»).
27. Ψάλλουμε εδώ τώρα τον τελευταίο Ειρμό της Θ' Ωδής των Καταβασιών (που είχαμε αφήσει παραπάνω, μόλις τελειώσαμε τις 8 πρώτες Καταβασίες αμέσως μετά το Συναξάριο ή Μηνολόγιο) (ψαλτά από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη ή από το Τριώδιο).
28. Μετά η μικρή Συναπτή (Ετι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...) και
29. Ψάλλουμε το: «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών» δύο φορές και το: «Υψούτε Κύριον τον Θεόν ημών, και προσκυνείτε τω υποποδίω των ποδών αυτού», προτασσομένου του στίχου του: «Ελεήμον, ελέησόν με ο Θεός...» ψαλτά, και στο τέλος: «Ότι άγιος εστί» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
30. Ψάλλουμε τα Εξαποστειλάρια: Πρώτα το Αναστάσιμο-Εωθινό Εξαποστειλάριο από την Παρακλητική, δεύτερο το Εξαποστειλάριο του Τριωδίου. Στο τέλος κλείνουμε με το Θεοτοκίο που ακολουθεί το τελευταίο από τα Εξαποστειλάρια που ψάλλαμε ή κλείνουμε με το Θεοτοκίο που βρίσκεται στο βιβλίο του Τριωδίου. (Το Εξαποστειλάριο της Παρακλητικής βρίσκεται στο βιβλίο της Παρακλητικής στο τέλος της, στον ήχο της Κυριακής που είμαστε. Το Εξαποστειλάριο του Τριωδίου βρίσκεται στο τέλος του Όρθρου στο βιβλίο του Τριωδίου στην τρέχουσα ημέρα).
31. Ψάλλουμε τους Αίνους (Στιχηρά των Αίνων). Αυτοί είναι το: «Πάσα πνοή αινεσάτω τον Κύριον ...» + «Αινείτε αυτόν πάντες οι Άγγελοι αυτού...» (Εγκόλπιο του Αναγν.). Ψάλλουμε τα τέσσερα πρώτα «Στιχηρά των Αίνων» (ή Αίνοι) από την Παρακλητική. Μετά ψάλλουμε άλλα τέσσερα στιχηρά των Αίνων από το βιβλίο του Τριωδίου. Πριν από κάθε τροπάριο των Στιχηρών των Αίνων, ψάλλουμε και έναν στίχο (βλέπε από Εγκόλπιο του Αναγν.). Αν το βιβλίο του Τριωδίου έχει π.χ. 3 αίνους αντί 4, τότε επαναλαμβάνουμε και ψάλλουμε δύο φορές τον πρώτο άينو, ώστε όλοι μαζί να είναι τέσσερις (όπως π.χ. την Κυριακή της Τυρινής έχει τρεις αίνους και ψάλλουμε δύο φορές τον πρώτο). «Πάσα πνοή αινεσάτω τον Κύριον ...» + «Αινείτε αυτόν πάντες οι Άγγελοι αυτού...» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη). Συνέχεια ψάλλουμε τα «Στιχηρά των Αίνων» (ή Αίνους ή Αναστάσιμα Στιχηρά).
32. Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τους Αίνους, από το βιβλίο του Τριωδίου, αργά και μεγαλόπρεπα. Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι».
33. Ψάλλουμε το Θεοτοκίο: «Υπερευλογημένη υπάρχουν, Θεοτόκε...» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη). Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
33. Ψάλλουμε την μεγάλη Δοξολογία (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).

34. Ψάλλουμε το Απολυτίκιο: «Σήμερον σωτηρία τω κόσμω γέγονε...». Τέλος του Όρθρου και αρχίζει η Θεία Λειτουργία.

2B. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΟΡΘΡΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

ΜΕ ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ,

ΚΑΙ ΜΕ ΕΟΡΤΗ ΜΕΓΑΛΟΥ ΕΟΡΤΑΖΟΜΕΝΟΥ ΑΓΙΟΥ

ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΝΙΑΙΟ.

B. Αν είναι μεγάλος ο εορταζόμενος Άγιος (από το Μηνιαίο):

Το Μηνιαίο όμως στις 10 Φεβρουαρίου (εορτή επίσης του μεγάλου Αγίου Χαραλάμπους), στην Ενότητα ΙΓ΄, γράφει:

«23. Ει τύχοι τη Κυριακή της Ορθοδοξίας...», (η εορτή του αγίου Χαραλάμπους), τότε:

Τέτοια περίπτωση είναι όταν πέσει σε ημέρα Κυριακή Μεγάλης Σαρακοστής η Εορτή του μεγάλου Αγίου, όπως π.χ. της Α΄ και Β΄ Εύρεσης της κεφαλής του τιμίου Προδρόμου (εορτάζεται στις 24 Φεβρουαρίου) ή του αγίου Χαραλάμπου (εορτάζεται στις 10 Φεβρουαρίου).

Συνεχίζει το Μηνιαίο, για τις 10 Φεβρουαρίου, του Αγίου Χαραλάμπους:

«24. Τη Κυριακή εις τον Όρθρον, μετά τον Ν΄ Ψαλμόν, ...

Εις το «Θεός Κύριος» τα Απολυτίκια ως εν τω επερινώ ... τα αναστάσιμα Καθίσματα κατά σειράν, και τα της γ΄ στιχολογίας του Αγίου μετά του Θεοτοκίου...»

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι εορτάζεται ο μεγάλος Άγιος την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής κι εξηγήσαμε ειδικότερα, στην αρχή της. Όσο όμως κλιμακώνονται οι αγώνες των χριστιανών και πλησιάζουμε προς το τέλος της Μ. Σαρακοστής, μετατίθενται όλες οι γιορτές των μεγάλων Αγίων όπως π.χ. του μεγαλομάρτυρα Γεωργίου, λόγω της έντασης των αγώνων των χριστιανών που δεν δικαιολογεί διακοπές και ανάπαυλες ενόψει της μεγάλης εβδομάδας και του θανάτου του Κυρίου μας Ιησού Χριστού. Έτσι η εορτή του μεγάλου αγίου Γεωργίου, όταν πέσει προς το τέλος της Μεγάλης Σαρακοστής ή την Μεγάλη Εβδομάδα μετατίθεται για μετά την Ανάσταση.

Επομένως, στην περίπτωση Κυριακής με μεγάλο εορταζόμενο Άγιο από το Μηνιαίο την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής, θα

χρησιμοποιήσουμε και το βιβλίο του Μηνιαίου, εκτός από τα βιβλία της Παρακλητικής και του Τριωδίου που χρησιμοποιούμε τις υπόλοιπες Κυριακές της Μεγ. Σαρακοστής.

Συγκεκριμένα, τα κυριότερα χαρακτηριστικά αυτού του τυπικού που θα έχουμε στην περίπτωση αυτή, λόγω της εορτής του μεγάλου Αγίου είναι:

ι) Στα Καθίσματα (που ακολουθούν μετά τα Απολυτίκια και το Θεός Κύριος), δεν παίρνουμε μόνο εκείνα της Παρακλητικής, αλλά παίρνουμε και του εορταζόμενου μεγάλου Αγίου από το Τριώδιο.

ιι) Στις Ωδές. Ψάλλουμε την κάθε Ωδή κανονικά από το βιβλίο της Παρακλητικής, μετά από το Τριώδιο και μετά πάμε στην ίδια Ωδή από το βιβλίο του Μηνιαίου.

ιιι) Μεσώδια Καθίσματα έχουμε κι από τον μεγάλο Άγιο.

ιιι) Εξαποστειλάρια. Πρώτα ψάλλουμε το Αναστάσιμο-Εωθινό Εξαποστειλάριο από την Παρακλητική, δεύτερο το Εξαποστειλάριο του Τριωδίου και τρίτο το Εξαποστειλάριο του εορταζόμενου μεγάλου Αγίου από το Μηνιαίο. Στο τέλος κλείνουμε με το Θεοτοκίο που ακολουθεί το τελευταίο από τα Εξαποστειλάρια που ψάλλαμε ή κλείνουμε με το Θεοτοκίο που βρίσκεται στο βιβλίο του Μηνιαίου και ακολουθεί το Εξαποστειλάριο του μικρού ή μεγάλου Αγίου.

ιιι) Στους Αίνους. Ψάλλουμε τους τρεις πρώτους Αίνους από την Παρακλητική. Στη συνέχεια: ι) ψάλλουμε άλλους δύο Αίνους από το Τριώδιο (εφόσον είναι μεγάλος ο εορταζόμενος Άγιος) και άλλους τρεις αίνους τέλος από το Μηνιαίο (του μεγάλου Αγίου). Πριν από κάθε τροπάριο των Στιχηρών των Αίνων, προτάσσουμε και έναν στίχο που αρμόζει στον μεγάλο Άγιο (π.χ. στίχοι Ιεραρχών, Οσίων, Μαρτύρων κλπ (βλέπε «Εγκόλπιο του Αναγνώστη»).

Όλα τα άλλα είναι τα ίδια.

Ισχύει κι εδώ:

Μετά την Γ' Ωδή, διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο της Παρακλητικής που είναι λιγότερο σοβαρά (περισσότερο σοβαρά θεωρούνται το Κοντάκιο και ο Οίκος από το Τριώδιο στην περίπτωση αυτή) (προηγείται το λιγότερο σοβαρό εδώ, μετά το τέλος της Γ' Ωδής). Μετά την ΣΤ' Ωδή, διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο του Τριωδίου. Τα διδάγματα του Τριωδίου που υπάρχουν στα Κοντάκια και τους Οίκους του, αναφέρονται την περίοδο αυτή σαν πιο επίκαιρα και πιο αξιοπρόσεκτα, γι' αυτό και θεωρούνται πιο σοβαρά και ακολουθούν μετά την ΣΤ' Ωδή. Έχουν ειδική βαρύτητα και ειδικό σκοπό τα διδάγματα του Τριωδίου αυτές τις ημέρες της περιόδου του γιατί πρέπει να μας προετοιμάζουν κατάλληλα και γι' αυτό θεωρούνται και είναι πιο σοβαρά απ' εκείνα της Παρακλητικής (κι όχι επειδή εκείνα τα Κοντάκια-Οίκος της Κυριακής της Παρακλητικής είναι ήσσονος σημασίας).

Στο Συναξάριο. Πρώτα θα διαβάσουμε το Συναξάριο της ημέρας από το βιβλίο του Μηνιαίου και μετά αυτό από το βιβλίο του Τριωδίου.

Τα τρία τροπάρια που ακολουθούν τον Ν΄ Ψαλμό, την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής είναι: το α΄ «Της μετανοίας άνοιξόν μοι πύλας Ζωοδότα· ορθρίζει...», το β΄ «Της σωτηρίας εύθυνόν μοι τρίβους Θεοτόκε· αισχραίς γαρ ...» και το γ΄ «Τα πλήθη των πεπραγμένων μοι δεινών, εννοών ο τάλας, τρέμω...» (και πριν το γ΄ αυτό τροπάριο προηγείται ο στίχος «Ελέησόν με ο Θεός...»).

Το Τυπικό αυτού του Όρθρου, του Όρθρου της Μεγάλης Σαρακοστής με μνήμη μεγάλου Αγίου από το Μηνιαίο, μοιάζει κι είναι το ίδιο με εκείνο της Κυριακής του Καθεαυτού Τριωδίου με μνήμη μεγάλου Αγίου. Πλην όμως, για λόγους αποφυγής λαθών στην τάξη του τυπικού αυτής της περιόδου του Τριωδίου, που είναι πολύπλοκη, θεώρησα σωστό να αναγραφεί εδώ και πάλι στην δική του σειρά, το Τυπικό της αυτής της Κυριακής, μιας και χωρίσαμε την περίοδο του Τριωδίου σε τρία μέρη, ώστε το κάθε μέρος του να είναι πλήρες καθόλα, να είναι και αυτοτελές.

Έτσι, στην περίπτωση του Όρθρου της Κυριακής της Μεγάλης Σαρακοστής με Μνήμη μεγάλου εορταζόμενου Αγίου από το Μηνιαίο, το τυπικό που θα έχουμε είναι το εξής:

**2B. Τυπικό Όρθρου Κυριακής της Μεγάλης Σαρακοστής,
με μνήμη μεγάλου εορταζόμενου Αγίου από το Μηνιαίο**

1. Εισαγωγικά και Εξάψαλμος (διαβαστά από Εγκόλπ. του Αναγνώστου).
2. Ακολουθεί η Μεγάλη Συναπτή ή «Ειρηνικά» (Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθώμεν...).
3. «Θεός Κύριος» τετράκις, το πρώτο άνευ στίχου, τα υπόλοιπα τρία με στίχο (ψαλτά, από Εγκόλπιο Αναγνώστη).
4. Τα Απολυτικά: Το Αναστάσιμο Απολυτικό του ήχου (από Παρακλητική), πρώτο. Ψάλλουμε δεύτερο το Απολυτικό του μεγάλου εορταζόμενου Αγίου, αλλά πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί...». Ψάλλουμε τρίτο το Αναστάσιμο Θεοτοκίο, το ομόηχο με το Απολυτικό του μεγάλου Αγίου (το ομόηχο με το τελευταίο Απολυτικό ή με αυτό του εορταζόμενου μεγάλου Αγίου). Πριν από το Θεοτοκίο ψάλλουμε το: «Και νυν ...».
5. Μετά η μικρή Συναπτή: («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν»...).
6. Ψάλλουμε τα Καθίσματα του ήχου (αναγράφονται στην αρχή της Παρακλητικής, εκεί που γράφει «Μετά την α΄ Στιχολογία» και «Μετά την β΄ Στιχολογία». Πρέπει να γνωρίζω, επομένως, τον ήχο της συγκεκριμένης Κυριακής που ψάλλω). Το Κάθισμα της α΄ ή της β΄ στιχολογίας μπορεί να έχει δύο ή τρία τροπάρια και οπωσδήποτε ένα Θεοτοκίο στο τέλος του (κλείνει και συμπεριλαμβάνει στο τέλος του ένα Θεοτοκίο). Στη συνέχεια ψάλλω και τα Καθίσματα του μεγάλου Αγίου από το βιβλίο του Μηνιαίου (βρίσκονται στην αρχή του Μηνιαίου). Μετά ψάλλω το Δοξαστικό από το Μηνιαίο (που είναι προς τιμή του εορταζόμενου μεγάλου Αγίου) και στη συνέχεια το Θεοτοκίο από το Μηνιαίο.
7. Ακολουθούν τα Αναστάσιμα Ευλογητάρια («Ευλογητός εί, Κύριε, δί-δαξόν με τα δικαιώματά σου» κλπ. (ψαλτά από το «Εγκόλπιο του Αναγνώστη»).
8. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν»...).
9. Μετά η Υπακοή (διαβαστά από Παρακλητική).
10. Οι Αναστάσιμοι Αναβαθμοί του ήχου (ψαλτά από την Παρακλητική).
11. Ακολουθεί το «Προκείμενο» (ψαλτά από την Παρακλητική) τρεις φορές. Την τρίτη φορά με τον στίχο του που έχει εκεί η Παρακλητική.
12. Αμέσως ψάλλουμε τις Ωδές.
Ψάλλουμε:
Α΄ Ωδή από Παρακλητική - Α΄ Ωδή Τριωδίου - Α΄ Ωδή από Μηνιαίο
Γ΄ Ωδή από Παρακλητική - Γ΄ Ωδή Τριωδίου - Γ΄ Ωδή από Μηνιαίο.
Όταν ψάλλουμε Ωδές από την Παρακλητική, τότε:
ι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής από την Παρακλητική, ψάλλουμε το:
«Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε».

ι) Η κάθε Ωδή των Κανόνων της Παρακλητικής αρχίζει με έναν ΕΙΡΜΟ. Πριν τον Ειρμό δεν λέμε, δεν προτάσσουμε τίποτε. Δεν λέμε π.χ. πριν τον Ειρμό το: «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε» κλπ.

ιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής από την Παρακλητική ακριβώς που προηγείται του Θεοτοκίου προτάσσουμε το : «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε αυτό το τροπάριο.

ιιι) Πριν από το Θεοτοκίο, που υπάρχει σε κάθε Ωδή από την Παρακλητική, ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και...».

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:

ι) πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».

ιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

ιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Μηνιαίο, τότε:

ι) Πριν από τον Ειρμό, δεν ψάλλουμε τίποτε.

ιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Μηνιαίου, λέμε το: «Άγιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή «Όσιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή «Προφήτα του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» κλπ., ανάλογα αν ο εορταζόμενος είναι Άγιος, Όσιος, Προφήτης κλπ.

ιιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Μηνιαίο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

ιιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

Πριν από το Θεοτοκίο (στις Ωδές τόσο από την Παρακλητική όσο και από το Τριώδιο και από το Μηνιαίο), ψάλλουμε το: «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».

Μερικές Ωδές που λέγονται «Σταυρώνυμα» διαβάζονται μόνο στα μοναστήρια κι όχι στους ναούς πόλεων και των άλλων ενοριών.

Μετά και τον Ειρμό της Γ΄ Ωδής από το Μηνιαίο, σταματάμε και κάνουμε κατάληξη.

13. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή από τον ιερέα: «Έτι και έτι εν ειρήνη ... Ότι συ εί ο Θεός ημών...».
14. Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο της Παρακλητικής. (Προηγείται το λιγότερο σοβαρό εδώ, μετά το τέλος της Γ΄ Ωδής, που είναι αυτό της Παρακλητικής επειδή η σημασία του αντίστοιχου Κοντάκιου και Οίκου του Τριωδίου είναι μεγαλύτερη, από την άποψη ότι είναι περισσότερο επίκαιρα αυτά, προκειμένου το Τριώδιο να μας δώσει το

- μήνυμα των ημερών του. Επομένως το Κοντάκιο και Οίκος του Τριωδίου θα τα διαβάσουμε μετά την ΣΤ' Ωδή). Μετά λοιπόν την Γ' Ωδή, διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο της Παρακλητικής που είναι λιγότερο σοβαρά (περισσότερο σοβαρά θεωρούνται το Κοντάκιο και ο Οίκος από το Τριώδιο στην περίπτωση αυτή).
15. Ψάλλουμε τα Μεσώδια Καθίσματα. Ψάλλουμε τα Μεσώδια Καθίσματα από το Τριώδιο. Μετά, ψάλλουμε το Μεσώδιο Κάθισμα του μεγάλου εορταζόμενου Αγίου από το Μηνιαίο και τέλος, ψάλλουμε το Δοξαστικό και το Θεοτοκίο από το Μηνιαίο (που ακολουθούν το Μεσώδιο Κάθισμα, μετά την γ' Ωδή). Πριν από το προτελευταίο Κάθισμα (τόσο από το Τριώδιο όσο και από το Μηνιαίο) ψάλλουμε το: «Δόξα...». Πριν από το τελευταίο Κάθισμα-Θεοτοκίο (τόσο από το από το Τριώδιο όσο και από το Μηνιαίο), ψάλλουμε το: «Και νυν...».
16. Μετά πάμε πάλι στις Ωδές και τις ψάλλουμε ως εξής:
 Δ' Ωδή από Παρακλητική- Δ' Ωδή Τριωδίου - Δ' Ωδή από Μηνιαίο.
 Ε' Ωδή από Παρακλητική- Ε' Ωδή Τριωδίου - Ε' Ωδή από Μηνιαίο.
 ΣΤ' Ωδή Παρακλητικής - ΣΤ' Ωδή Τριωδίου - ΣΤ' Ωδή Μηνιαίου.
 Μόλις τελειώσουμε και τον Ειμό της ΣΤ' Ωδής από το Μηνιαίο, σταματάμε και κρατάμε κατάληξη.
17. Ο ιερέυς εκφωνεί την Μικρή Συναπτή: «Συ γαρ εί ο Βασιλεύς της ειρήνης...».
18. Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο του Τριωδίου (που θεωρούνται περισσότερο σοβαρά. Βλέπε σχετικά για το Κοντάκιο και Οίκο της Παρακλητικής μετά την Γ' Ωδή).
19. Ακολουθεί το Συναξάριο (ή Μηνολόγιο).
 ι) Συναξάριο από το Μηνιαίο της τρέχουσας ημερομηνίας.
 ιι) Συναξάριο από το Τριώδιο της τρέχουσας ημέρας της εβδομάδας (Εδώ της συγκεκριμένης Κυριακής του Τριωδίου).
 Στο σημείο που διαβάζεται το Συναξάριο, χτυπά η 2η καμπάνα.
20. Καταβασίες. Μετά τις Ωδές ακολουθούν οι Καταβασίες της περιόδου του Τριωδίου (ψαλτά από Εγκόλπιο του Αναγνώστη ή από βιβλίο του Τριωδίου). Ψάλλουμε μέχρι και την 8^η Ωδή των Καταβασιών. Οι Καταβασίες την Α' καθώς και την Γ' Κυριακή των Νηστειών της Μ. Σαρακοστής διαφέρουν απ' αυτές των άλλων Κυριακών της, λόγω της ιδιαιτερότητας και της βαρύτητας του περιεχομένου τους (Αναστήλωσης Εικόνων και Σταυροπροσκύνησης). Για τις άλλες Κυριακές των Νηστειών Β' Νηστειών, Δ' και Ε' Νηστειών, όπου δεν υπάρχουν ξεχωριστές Καταβασίες χρησιμοποιούμε τις Καταβασίες των άλλων απλών Κυριακών: «Ανοίξω το στόμα μου...» (βλέπε Καταβασίες Όρθρου σε περίοδο Μηνιαίου) (για την Κυριακή των Βαΐων θα αναπτύξουμε ξεχωριστά).

Πριν την Η΄ (όγδοη) Ωδή των Καταβασιών, ψάλλουμε το «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον» και στη συνέχεια ψάλλουμε τον Ειρμό της Η΄ Ωδής. (Ο Ειρμός της Θ΄ Ωδής ψάλλεται όταν ακριβώς τελειώσουν τα Μεγαλυνάρια ή όταν ψαλλεί και το τελευταίο Μεγαλυνάριο και μάλιστα όταν μετά από αυτά ψαλλεί και το τελευταίο: «Την Τιμιωτέραν των Χερουβείμ...», βλέπε παρακάτω).

21. Η τάξη του Εωθινού Ευαγγελίου (ακολουθεί μετά τις Καταβασίες).
22. «Ανάστασιν Χριστού θεασάμενοι...» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
23. Ψάλλουμε τον Ν΄ Ψαλμό: «Ελέησόν με ο Θεός κατά το μέγα έλεός σου,...», αργά και μεγαλόπρεπα (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
24. Ψάλλουμε τα ιδιόμελα τροπάρια του Τριωδίου: «Δόξα...» και το πρώτο: «Της μετανοίας άνοιζόν μοι πύλας Ζωοδότα· ορθρίζει...». Και συνέχεια: «Και νυν...» και «Της σωτηρίας εύθυνόν μοι τρίβους Θεοτόκε· αισχραίς γαρ ...», δεύτερο. Στον Στίχο: «Ελέησόν με ο Θεός...» ψάλλουμε το: «Τα πλήθη των πεπραγμένων μοι δεινών, εννοών ο τάλας, τρέμω ...», το τρίτο (όλα από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
25. Ο ιερέας: «Σώσον ο Θεός τον λαόν σου...». Ψάλλουμε το «Κύριε ελέησον» 12 φορές, από τρεις φορές ο κάθε ψάλτης, εναλλάξ (3Χ4).
26. Ψάλλουμε τα Μεγαλυνάρια, μόλις ο ιερέας εκφωνήσει το: «Την Θεοτόκον και Μητέρα του φωτός...». Τα Μεγαλυνάρια αρχίζουν με το: «Μεγαλύνει η ψυχή μου...» και το «Την Τιμιωτέραν...» (από «Εγκόλπ. του Αναγν.»). Το «Την Τιμιωτέραν των Χερουβείμ...» το ψάλλουμε κανονικά στον ήχο των Καταβασιών.
27. Ψάλλουμε εδώ τώρα τον τελευταίο Ειρμό της Θ΄ Ωδής των Καταβασιών (που είχαμε αφήσει παραπάνω, μόλις τελειώσαμε τις 8 πρώτες Καταβασίες αμέσως μετά το Συναξάριο ή Μηνολόγιο) (ψαλλά από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη ή από το Τριώδιο).
28. Μετά η μικρή Συναπτή: (Έτι και έτι του Κυρίου δεηθόμεν...) και
29. Ψάλλουμε το: «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών» δύο φορές και το: «Υψούτε Κύριον τον Θεόν ημών, και προσκυνείτε τω υποποδίω των ποδών αυτού», προτασσομένου του στίχου του: «Ελεήμον, ελέησόν με ο Θεός...» ψαλλά, και στο τέλος: «Ότι άγιος εστί» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
30. Ψάλλουμε τα Εξαποστειλάρια: Πρώτα το Αναστάσιμο-Εωθινό Εξαποστειλάριο από την Παρακλητική, δεύτερο το Εξαποστειλάριο του Τριωδίου και τρίτο το Εξαποστειλάριο του εορταζόμενου μεγάλου Αγίου από το Μηνιαίο. Στο τέλος κλείνουμε με το Θεοτοκίο που ακολουθεί το τελευταίο από τα Εξαποστειλάρια που ψάλλαμε ή κλείνουμε με το Θεοτοκίο που βρίσκεται στο βιβλίο του Μηνιαίου και ακολουθεί το Εξαποστειλάριο του μεγάλου Αγίου. (Το Εξαποστειλάριο της Παρακλητικής βρίσκεται στο βιβλίο της Παρακλητικής στο τέλος της, στον ήχο της Κυριακής που είμαστε, ψάλ-

λουμε το Εξαποστειλάριο του ίδιου ήχου. Το Εξαποστειλάριο του Τριωδίου βρίσκεται στο τέλος του Όρθρου στο βιβλίο του Τριωδίου στην τρέχουσα ημέρα).

31. Ψάλλουμε τους Αίνους (Στιχηρά των Αίνων). Οι Αίνοι είναι το: «Πάσα πνοή αινεσάτω τον Κύριον ...» + «Αινείτε αυτόν πάντες οι Άγγελοι αυτού...» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη). Συνέχεια ψάλλουμε τα «Στιχηρά των Αίνων» (ή Αίνους ή Αναστάσιμα Στιχηρά).
32. Ψάλλουμε τους τρεις (3) πρώτους Αίνους από την Παρακλητική. Στη συνέχεια ψάλλουμε από το Τριώδιο άλλους δύο (2) αίνους. Στη συνέχεια ψάλλουμε από το Μηνιαίο άλλους τρεις (3) αίνους του μεγάλου Αγίου. Πριν από κάθε τροπάριο των Στιχηρών των Αίνων, ψάλλουμε και έναν στίχο (βλέπε «Εγκόλπιο του Αναγνώστη»).
33. Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τους Αίνους, από το βιβλίο του Τριωδίου, αργά και μεγαλόπρεπα. Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι».
34. Ψάλλουμε το Θεοτοκίο: «Υπερευλογημένη υπάρχουν, Θεοτόκε...» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστου). Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
35. Ψάλλουμε την μεγάλη Δοξολογία (από Εγκόλπιο του Αναγνώστου).
36. Ψάλλουμε το Απολυτίκιο: «Σήμερον σωτηρία τω κόσμω γέγονε...». Τέλος του Όρθρου και αρχίζει η Θεία Λειτουργία.

3. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ

ΟΡΘΡΟΥ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

ΜΕ ΔΕΣΠΟΤΙΚΗ ΕΟΡΤΗ

ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΝΙΑΙΟ

3. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΟΡΘΡΟΥ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

ΜΕ ΔΕΣΠΟΤΙΚΗ ΕΟΡΤΗ

ι) ΠΟΥ ΑΝΑΓΡΑΦΕΤΑΙ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΜΗΝΙΑΙΟΥ.

Την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής, αν έχουμε την περίπτωση να πέσει Δεσποτική Εορτή (από το Μηνιαίο) σε ημέρα Κυριακής θα ισχύσει το βιβλίο του Μηνιαίου (βλέπε και σελίδες 22-29 του παρόντος).

Αυτό εξηγείται επειδή η τρέχουσα Δεσποτική Εορτή κυριαρχεί έναντι της Εορτής της Κυριακής ή της Εορτής από το Τριώδιο. Το ίδιο γίνεται άλλωστε όταν έχουμε Δεσποτική Εορτή σε ημέρα Κυριακής την περίοδο που ισχύει το Μηνιαίο, οπότε ισχύει μόνο το Μηνιαίο και καταργείται το βιβλίο της Παρακλητικής. Ανάλογα γίνεται κι όταν έχουμε Δεσποτική Εορτή από το βιβλίο του Τριωδίου σε ημέρα Κυριακής την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής και συγκεκριμένα την Κυριακή των Βαΐων, οπότε ισχύει μόνο το Τριώδιο και καταργείται η Παρακλητική. Έτσι κι εδώ, όταν Δεσποτική Εορτή την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής πέσει σε ημέρα Κυριακής, υπερισχύει η τρέχουσα Δεσποτική Εορτή του Μηνιαίου έναντι και της Παρακλητικής και του Τριωδίου. Εξάλλου αν το Μηνιαίο υπερισχύει έναντι της Παρακλητικής την ημέρα της Κυριακής και η Παρακλητική υπερισχύει έναντι του Τριωδίου την Κυριακή (βλέπε πρώτα παίρνουμε από την Παρακλητική και μετά από το Τριώδιο, είτε τις Ωδές, είτε το Εξαποστειλάριο, είτε στα Απολυτίκια μετά το «Θεός Κύριος» κλπ), άρα αφού καταργείται η Παρακλητική που είναι ισχυρότερο ή ίσο τουλάχιστο βιβλίο από το Τριώδιο (όπως εξηγήσαμε μόλις παραπάνω), άρα και το βιβλίο του Τριωδίου καταργείται στην εν λόγω περίπτωση.

Επομένως, αν έχουμε Δεσποτική Εορτή σε ημέρα Κυριακής από το Μηνιαίο την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής, ισχύει μόνο το βιβλίο του Μηνιαίου.

Τέτοια Κυριακή με Δεσποτική Εορτή σε περίοδο Μεγάλης Σαρακοστής δεν έχουμε, αλλά θα μπορούσε να ήταν όταν η Υπαπαντή του Κυρίου μας (2 Φεβρουαρίου), πέσει σε ημέρα Κυριακής. Η περίπτωση της Κυριακής των Βαΐων είναι Δεσποτική Εορτή από το Τριώδιο κι όχι από το Μηνιαίο (βλέπε σχετικά).

Τότε η ακολουθία της θα ήταν όπως Δεσποτική Εορτή σε ημέρα Κυριακής σε περίοδο Μηνιαίου (βλ. Ο ΟΡΘΡΟΣ ΜΕΡΟΣ Α΄ - Αναλυτικό τυπικό όλων των Όρθρων σε περίοδο Μηνιαίου, σελ. 23-30).

3. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΟΡΘΡΟΥ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ
ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ
ΜΕ ΔΕΣΠΟΤΙΚΗ ΕΟΡΤΗ
ι) ΠΟΥ ΑΝΑΓΡΑΦΕΤΑΙ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ.

Έστω η Κυριακή των Βαΐων. Είναι Δεσποτική Εορτή που αναγράφεται στο βιβλίο του Τριωδίου, σε ημέρα Κυριακής. Τότε όλη την ακολουθία της Κυριακής των Βαΐων θα την πάρουμε από το βιβλίο του Τριωδίου.

Στην περίπτωση αυτή τα παίρνουμε όλα από το Τριώδιο. Η τρέχουσα Εορτή του Τριωδίου υπερισχύει έναντι εκείνης της Κυριακής (όπως άλλωστε γίνεται την περίοδο του Μηνιαίου όταν πέσει Δεσποτική Εορτή σε Κυριακή, οπότε καταργείται η Παρακλητική). Έτσι καταργείται η Παρακλητική και χρησιμοποιούμε μόνο το βιβλίο του Τριωδίου.

Για την ανάπτυξη αυτής της ακολουθίας, βλέπε στη συνέχεια «Η ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ», για να έχουμε και μια χρονολογική σειρά, επειδή αυτή η Κυριακή βρίσκεται στο τέλος της Μεγάλης Σαρακοστής και πριν από την Μεγάλη Εβδομάδα.

4. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ

ΟΡΘΟΥ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

ΜΕ ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΗ ΕΟΡΤΗ

ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΝΙΑΙΟ

4. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΟΡΘΡΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

ΜΕ ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΗ ΕΟΡΤΗ

ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΝΙΑΙΟ.

Η Θεομητορική Εορτή είναι πάρα πολύ σπουδαία, αλλά δεν είναι μεγαλύτερη από την Εορτή του Κυρίου, από την Εορτή της Κυριακής (όπως εξηγήσαμε άλλωστε και στο πρώτο βιβλίο του Όρθρου μας (βλ. Ο ΟΡΘΡΟΣ ΜΕΡΟΣ Α΄ - Αναλυτικό τυπικό όλων των Όρθρων σε περίοδο Μηνιαίου, σελ. 18). Έτσι, δεν καταργείται η εορτή της Κυριακής, δεν καταργείται δηλαδή το βιβλίο της Παρακλητικής. Για τον ίδιο λόγο δεν καταργείται το βιβλίο του Τριωδίου, επειδή κι αυτό αναφέρεται στον Κύριο και αποτελεί συμπλήρωμα της Παρακλητικής ειδικά για την περίοδο αυτή (το Τριώδιο αναφέρεται κι αυτό στον ίδιο τον Θεό, αναπτύσσει τα όσα ο ίδιος ο Κύριος λέγει, όπως φαίνεται στα Δοξαστικά του, στους Αίνους του κλπ). Έτσι, δεν καταργούμε την Κυριακή χάρη της Θεομητορικής Εορτής, ούτε το Τριώδιο, αλλά ισχύει και η Παρακλητική και το Τριώδιο.

Έτσι, όταν πέσει η Θεομητορική εορτή (π.χ. η 25^η Μαρτίου) σε ημέρα Κυριακής, δεν υπερισχύει η Θεομητορική εορτή έναντι της Παρακλητικής ή του Τριωδίου.

Θα παραθέσουμε όμως όσα και στην περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου αναφέραμε για το ίδιο θέμα, επειδή η τάξη είναι η ίδια. Η παράθεση όμως αυτή κρίνεται σκόπιμη επειδή το κάθε Μέρος του βιβλίου αυτού του Τριωδίου είναι αυτοτελές και πρέπει να είναι πλήρες καθόλα.

Έτσι:

Η Θεομητορική Εορτή δεν ταυτίζεται με την Δεσποτική Εορτή, όπως και το πρόσωπο της Παναγίας Μαρίας δεν είναι το Πρόσωπο του Θεού. Διαφορετική τιμή και τάξη απολαμβάνει και τηρείται στο Πρόσωπο του Θεού και διαφορετική στο πρόσωπο της Παναγίας Μαρίας. Έτσι, οφείλουμε να ξεχωρίζουμε την Δεσποτική από την Θεομητορική Εορτή και να μη τις συγχέουμε, ούτε από υπερβάλλοντα ζήλο, αλλά ούτε και από υπερβάλλουσα αγάπη και ευλάβεια προς την Παναγία Μαρία και να υποτιμούμε την Δεσποτική Εορτή.

Υπάρχουν διαφορές λοιπόν μεταξύ των δύο αυτών Εορτών, όσο επίσης υπάρχουν διαφορές μεταξύ του ίδιου του Θεού και της Παναγίας Μαρίας. Άλλο η καθέδρα του Βασιλέα Χριστού και άλλο ο ίδιος ο Χριστός, γιατί πρόκειται για ξεχωριστά Πρόσωπα ο Θεός και η Παναγία Μαρία.

Την περίοδο λοιπόν που έχει ήδη αρχίσει το Τριώδιο, αυτό έχει ισχυρότερη θέση στα βιβλία της Εκκλησίας μας από το Μηνιαίο

(αναφερόμαστε στην περίπτωση του Καθεαυτού Τριωδίου, όπου εκεί ισχύει ακόμη το Μηνιαίο) και γι' αυτό άλλωστε όταν αρχίζει το Τριώδιο, τότε το βιβλίο του Τριωδίου καταργεί το Μηνιαίο. Αυτό εξηγείται, επειδή το Τριώδιο αναφέρεται στον ίδιο τον Θεό (αναπτύσσει τα όσα ο ίδιος ο Κύριος λέγει, όπως φαίνεται στα Δοξαστικά του, στους Αίνους του κλπ), ενώ το Μηνιαίο, στην περίπτωση της Θεομητορικής Εορτής, αναφέρεται στην Παναγία Μαρία. Έτσι το βιβλίο του Τριωδίου υπερισχύει έναντι του βιβλίου του Μηνιαίου, όταν το τελευταίο αναφέρεται σε Θεομητορική Εορτή, επειδή αντίστοιχα τα του Θεού υπερέχουν έναντι όλων των άλλων αγίων και της Παναγίας Μαρίας. Το αντίστοιχο στην περίοδο του Μηνιαίου είναι όταν υπερισχύει η Παρακλητική έναντι του Μηνιαίου (όταν πέσει Θεομητορική Εορτή σε ημέρα Κυριακής).

Για τον παραπάνω λόγο, έχουμε και την ανάλογη τυπική διάταξη (όταν Θεομητορική Εορτή πέσει σε Κυριακή του Καθεαυτού Τριωδίου), όπως:

Τέτοια τυπική τάξη έχουμε στην Θεομητορική Εορτή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου (25^{ης} Μαρτίου) την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής, όταν πέσει σε ημέρα Κυριακή.

Μερικά χαρακτηριστικά της είναι:

Στο Κοντάκιο και Οίκο: Μετά την Γ΄ Ωδή (τις Κυριακές) δεν παίρνουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο από το Μηνιαίο, ούτε μετά την ΣΤ΄ Ωδή, αλλά χρησιμοποιούμε μόνο Κοντάκιο και Οίκο από την Παρακλητική και από το Τριώδιο (και καθόλου από το Μηνιαίο).

Στα Εξαποστειλάρια: Προηγείται το Εξαποστειλάριο από την Παρακλητική, ακολουθεί το Εξαποστειλάριο του Τριωδίου και μετά ακολουθεί το Εξαποστειλάριο από το Μηνιαίο (όπως όταν έχουμε μεγάλο εορταζόμενο Άγιο).

Στους Αίνους: Πρώτα ψάλλουμε Αίνους από την Παρακλητική, μετά ψάλλουμε Αίνους από το βιβλίο του Τριωδίου και στο τέλος ψάλλουμε Αίνους από το Μηνιαίο.

Στις Ωδές: Την κάθε Ωδή (Α΄, Γ΄, Δ΄, Ε΄, ΣΤ΄) πρώτα την ψάλλουμε Ωδή από την Παρακλητική, μετά από το Τριώδιο και στο τέλος από το Μηνιαίο.

Γενικότερα όμως από την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής, όπως κι αυτή του Καθεαυτού Τριωδίου, προηγείται το βιβλίο του Τριωδίου έναντι του Μηνιαίου σε σπουδαιότητα. Την περίοδο του Τριωδίου, η Εκκλησία μας θέλει να τονίσει το πνεύμα του Τριωδίου και τις αξίες του την κάθε Κυριακή (όπως η ταπείνωση, η μετάνοια κλπ). Άλλωστε, εξηγήσαμε ήδη ότι η Εκκλησία μας δεν θέλει να διαταράσσεται και η συγκέντρωση-προσοχή των χριστιανών από τον μεγάλο αγώνα τους που διεξάγουν την περίοδο αυτή και έχει μεταφέρει σε άλλες περιόδους εορτές Αγίων ώστε να μη έχουμε πανηγυρισμούς, καταλύσεις και άλλα που μειώνουν την ένταση του αγώνα των χριστιανών. Κι εξηγήσαμε ότι αυτός είναι κι ο λόγος που σε μερικές ενορίες την Δεσποτική Εορτή της Υπαπαντής του

Κυρίου την κάνουν Θεομητορική Εορτή (ενώ από το συναξάρι της, η Εορτή αυτή είναι Δεσποτική). Έτσι, και στις Θεομητορικές Εορτές δεν πρέπει να αφήνονται πανηγυρισμοί, και σ' αυτό συμβάλλει η ύπαρξη του βιβλίου του Τριωδίου με τα νοήματά του.

Εκείνα που θα αλλάξουν στην Θεομητορική Εορτή Κυριακής (σε σχέση με μια άλλη Κυριακή), εκτός από την χρήση του βιβλίου της Παρακλητικής (ως Εορτής Κυρίου) και του Τριωδίου, είναι ότι θα πάρουμε από το Μηνιαίο και τα εξής:

8. Το Απολυτίκιο της Θεομητορικής Εορτής, μετά το «Θεός Κύριος». Ψάλλουμε δηλαδή δύο φορές το Αναστάσιμο Απολυτίκιο και την τρίτη φορά ψάλλουμε το Απολυτίκιο της Θεομητορικής Εορτής, αντί για το Αναστάσιμο Θεοτοκίο.
9. Στα Καθίσματα μετά την α' και β' στιχολογία, θα πάρουμε και από το Μηνιαίο, της Θεομητορικής Εορτής.
10. Στις Ωδές, θα έχουμε και Ωδή από το Μηνιαίο της Θεομητορικής Εορτής.
11. Εξαποστειλάριο της Εορτής, από το Μηνιαίο.
12. Στους Αίνους, τρεις Αίνους της Θεομητορικής εορτής από Μηνιαίο.

Γενικά, θα έχουμε κάτι σχεδόν με την ίδια τυπική διάταξη και σειρά όπως στην περίπτωση εορτής μεγάλου Αγίου που συμπέσει να εορτάζεται Κυριακή Καθεαυτού Τριωδίου (βλέπε παραπάνω).

Έχουμε και εδώ από το Μηνιαίο Απολυτίκια, Καθίσματα (και Μεσώδια Καθίσματα), Ωδές, Συναξάριο, Εξαποστειλάριο, Αίνους και Δοξαστικό των Αίων από την Θεομητορική Εορτή, από το Μηνιαίο, όπως ανάλογα αναφέραμε παραπάνω για την περίπτωση εορτής μεγάλου εορταζόμενου Αγίου σε ημέρα Κυριακής. Θα χρησιμοποιήσουμε λοιπόν:

1. Το βιβλίο της Παρακλητικής,
2. Το βιβλίο του Τριωδίου,
3. Το βιβλίο του Μηνιαίου και
4. Το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

4. Τυπικό Όρθρου Κυριακής της Μεγάλης Σαρακοστής, με Θεομητορική Εορτή από το Μηνιαίο

1. Εισαγωγικά και Εξάψαλμος (διαβαστά από Εγκόλπ. του Αναγνώστου).
2. Ακολουθεί η μεγάλη Συναπτή ή «Ειρηνικά» (Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθώμεν...).
3. «Θεός Κύριος» τετράκις, το πρώτο άνευ στίχου, τα υπόλοιπα τρία με στίχο (ψαλτά, από Εγκόλπιο Αναγνώστη).
4. Τα Απολυτικά: Το Αναστάσιμο Απολυτικό του ήχου (από Παρακλητική), πρώτο. Ψάλλουμε το Απολυτικό της Θεομητορικής Εορτής (όπως και στην περίπτωση μεγάλου Αγίου), αλλά πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί...», δεύτερο. Ψάλλουμε πάλι το Απολυτικό της Θεομητορικής Εορτής (αντί Θεοτοκίου), τρίτο. Πριν από το τελευταίο αυτό Απολυτικό της Θεομητορικής Εορτής ψάλλουμε το: «Και νυν ...».
5. Μετά η μικρή Συναπτή: («Ετι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν»...).
6. Ψάλλονται τα Αναστάσιμα Καθίσματα του ήχου (αναγράφονται στην αρχή της Παρακλητικής, εκεί που γράφει «Μετά την α΄ Στιχολογία» και «Μετά την β΄ Στιχολογία». Πρέπει να γνωρίζω, επομένως, τον ήχο της συγκεκριμένης Κυριακής που ψάλλω). Το Κάθισμα της α΄ ή της β΄ στιχολογίας μπορεί να έχει δύο ή τρία τροπάρια και οπωσδήποτε ένα Θεοτοκίο στο τέλος του (κλείνει και συμπεριλαμβάνει στο τέλος του ένα Θεοτοκίο). Αντί για το Θεοτοκίο, ψάλλω από ένα τροπάριο της Θεομητορικής Εορτής (που βρίσκονται στο Μηνιαίο, στην αρχή του), μετά από την κάθε στιχολογία (μετά την α΄ και την β΄ στιχολογία). Μετά ψάλλω το Δοξαστικό από το Μηνιαίο (που είναι προς τιμή της Θεομητορικής Εορτής).
7. Ακολουθούν τα Αναστάσιμα Ευλογητάρια («Ευλογητός εί, Κύριε, δίδαξόν με τα δικαιώματά σου» κλπ. (ψαλτά από το «Εγκόλπιο του Αναγνώστου»)).
8. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή («Ετι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν»...).
9. Μετά η Υπακοή (διαβαστά από Παρακλητική).
10. Οι Αναστάσιμοι Αναβαθμοί του ήχου (ψαλτά από την Παρακλητική).
11. Ακολουθεί το «Προκείμενο» (ψαλτά από την Παρακλητική) τρεις φορές. Την τρίτη φορά με τον στίχο του που έχει εκεί η Παρακλητική.
12. Αμέσως ψάλλουμε τις Ωδές.
Ψάλλουμε:
Α΄ Ωδή από Παρακλητική - Α΄ Ωδή Τριωδίου - Α΄ Ωδή από Μηνιαίο
Γ΄ Ωδή από Παρακλητική - Γ΄ Ωδή Τριωδίου - Γ΄ Ωδή από Μηνιαίο.
Όταν ψάλλουμε Ωδές από την Παρακλητική, τότε:

ι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής από την Παρακλητική, ψάλλουμε το: «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε».

ιι) Η κάθε Ωδή των Κανόνων της Παρακλητικής αρχίζει με έναν ΕΙΡΜΟ. Πριν τον Ειρμό δεν λέμε, δεν προτάσσουμε τίποτε. Δεν λέμε π.χ. πριν τον Ειρμό το: «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε» κλπ.

ιιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής από την Παρακλητική ακριβώς που προηγείται του Θεοτοκίου προτάσσουμε το : «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε αυτό το τροπάριο.

ιιιι) Πριν από το Θεοτοκίο, που υπάρχει σε κάθε Ωδή από την Παρακλητική, ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και...».

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:

ι) πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».

ιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

ιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Μηνιαίο, τότε:

ι) Πριν από τον Ειρμό, δεν ψάλλουμε τίποτε.

ιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Μηνιαίου, που στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι προς την Υπεραγία Θεοτόκο, ψάλλουμε το: «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».

Μερικές Ωδές που λέγονται «Σταυρώνυμα» διαβάζονται μόνο στα μοναστήρια κι όχι στους ναούς πόλεων και των άλλων ενοριών.

Μετά και τον Ειρμό της Γ΄ Ωδής από το Μηνιαίο, σταματάμε και κάνουμε κατάληξη.

13. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή από τον ιερέα: «Ετι και έτι εν ειρήνη ... Οτι συ εί ο Θεός ημών...».
14. Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο της Παρακλητικής. (Προηγείται το λιγότερο σοβαρό εδώ, μετά το τέλος της Γ΄ Ωδής, που είναι αυτό της Παρακλητικής επειδή η σημασία του αντίστοιχου Κοντάκιου και Οίκου του Τριωδίου είναι μεγαλύτερη, από την άποψη ότι είναι περισσότερο επίκαιρα αυτά, προκειμένου το Τριώδιο να μας δώσει το μήνυμα των ημερών του. Επομένως το Κοντάκιο και Οίκος του Τριωδίου θα τα διαβάσουμε μετά την ΣΤ΄ Ωδή). Μετά λοιπόν την Γ΄ Ωδή, διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο της Παρακλητικής που είναι λιγότερο σοβαρά (περισσότερο σοβαρά θεωρούνται το Κοντάκιο και ο Οίκος από το Τριώδιο στην περίπτωση αυτή).
15. Ψάλλουμε τα Μεσώδια Καθίσματα. Ψάλλουμε τα Μεσώδια Καθίσματα από το Τριώδιο. Μετά ψάλλουμε το Μεσώδιο Κάθισμα της Θεομητορικής Εορτής από το Μηνιαίο. Πριν από το προτελευταίο

- Κάθισμα (τόσο από το Τριώδιο όσο και από το Μηνιαίο) ψάλλουμε το: «Δόξα...». Πριν από το τελευταίο Κάθισμα (τόσο από το Τριώδιο όσο και από το Μηνιαίο), ψάλλουμε το: «Και νυν...». (Θεοτοκία δεν υπάρχουν στο Μηνιαίο, αλλά αντί αυτών τροπάρια-Κάθισμα της Θεομητορικής Εορτής).
16. Μετά πάμε πάλι στις Ωδές και τις ψάλλουμε ως εξής:
Δ' Ωδή από Παρακλητική- Δ' Ωδή Τριωδίου - Δ' Ωδή από Μηνιαίο.
Ε' Ωδή από Παρακλητική- Ε' Ωδή Τριωδίου - Ε' Ωδή από Μηνιαίο.
ΣΤ' Ωδή Παρακλητικής - ΣΤ' Ωδή Τριωδίου - ΣΤ' Ωδή Μηνιαίου.
Μόλις τελειώσουμε και τον Ειρμό της ΣΤ' Ωδής από το Μηνιαίο, σταματάμε και κρατάμε κατάληξη.
17. Ο ιερέυς εκφωνεί την μικρή Συναπτή: «Συ γαρ εί ο Βασιλεύς της ειρήνης».
18. Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο του Τριωδίου (που θεωρούνται περισσότερο σοβαρά. Βλέπε σχετικά για το Κοντάκιο και Οίκο της Παρακλητικής μετά την Γ' Ωδή).
19. Ακολουθεί το Συναξάριο (ή Μηνολόγιο).
ι) Συναξάριο από το Μηνιαίο της τρέχουσας ημερομηνίας.
ιι) Συναξάριο από το Τριώδιο της τρέχουσας ημέρας της εβδομάδας (εδώ της συγκεκριμένης Κυριακής του Τριωδίου).
Στο σημείο που διαβάζεται το Συναξάριο, χτυπά η 2η καμπάνα.
20. Καταβασίες. Μετά τις Ωδές ακολουθούν οι Καταβασίες. Οι Θεομητορικές Εορτές έχουν, τις δικές τους Καταβασίες (ψαλτά από Εγκόλπιο του Αναγνώστη ή από Μηνιαίο). Ψάλλουμε μέχρι και την 8^η Ωδή των Καταβasiών.
21. Πριν την Η' (όγδοη) Ωδή των Καταβasiών, ψάλλουμε το «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον» και στη συνέχεια ψάλλουμε τον Ειρμό της Η' Ωδής. (Ο Ειρμός της Θ' Ωδής ψάλλεται όταν ακριβώς τελειώσουν τα Μεγαλυνάρια ή όταν ψαλλεί και το τελευταίο Μεγαλυνάριο και μάλιστα όταν μετά από αυτά ψαλλεί και το τελευταίο: «Την Τιμιωτέραν των Χερουβείμ...», βλέπε παρακάτω).
22. Η τάξη του Εωθινού Ευαγγελίου (μετά τις Καταβασίες).
23. «Ανάστασιν Χριστού θεασάμενοι...» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
24. Ψάλλουμε τον Ν' Ψαλμό: «Ελέησόν με ο Θεός κατά το μέγα έλεός σου,...», αργά και μεγαλόπρεπα (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
25. Ψάλλουμε τα τροπάρια του Τριωδίου: «Δόξα...» και το πρώτο: «Της μετανοίας άνοιξόν μοι πύλας Ζωοδότα· ορθρίζει...». Και συνέχεια: «Και νυν...» και: «Της σωτηρίας εύθυνόν μοι τρίβους Θεοτόκε· αισχραίς γαρ ...», δεύτερο. Στον Στίχο: «Ελέησόν με ο Θεός...» ψάλλουμε το: «Τα πλήθη των πεπραγμένων μοι δεινών, εννοών ο τάλας, τρέμω ...», το τρίτο (όλα από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
26. Ο ιερέας: «Σώσον ο Θεός τον λαόν σου...». Ψάλλουμε το «Κύριε ελέησον» 12 φορές, από τρεις φορές ο κάθε ψάλτης, εναλλάξ (3X4).

27. Ψάλλουμε τα Μεγαλυνάρια, μόλις ο ιερέας εκφωνήσει το: «Την Θεοτόκον και Μητέρα του φωτός...». Η Θεομητορική Εορτή έχει τα δικά της Μεγαλυνάρια (τα παίρνουμε από το Μηνιαίο).
28. Ψάλλουμε εδώ τώρα τον τελευταίο Ειρμό της Θ' Ωδής των Καταβασιών (που είχαμε αφήσει παραπάνω, μόλις τελειώσαμε τις 8 πρώτες Καταβασίες αμέσως μετά το Συναξάριο ή Μηνολόγιο) (ψαλτά από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη ή από το Μηνιαίο).
29. Μετά η μικρή Συναπτή: (Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...) και
30. Ψάλλουμε το: «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών» δύο φορές και το: «Υψούτε Κύριον τον Θεόν ημών, και προσκυνείτε τω υποποδίω των ποδών αυτού», προτασσομένου του στίχου του «Ελεήμον, ελέησόν με ο Θεός...» ψαλτά, και στο τέλος: «Οτι άγιος εστί» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
31. Ψάλλουμε τα Εξαποστειλάρια: Πρώτα το Αναστάσιμο-Εωθινό Εξαποστειλάριο από την Παρακλητική, δεύτερο το Εξαποστειλάριο του Τριωδίου και τρίτο το Εξαποστειλάριο της Θεομητορικής Εορτής από το Μηνιαίο. (Το Εξαποστειλάριο της Παρακλητικής βρίσκεται στο βιβλίο της Παρακλητικής στο τέλος της, στον ήχο της Κυριακής που είμαστε, ψάλλουμε το Εξαποστειλάριο του ίδιου ήχου. Το Εξαποστειλάριο του Τριωδίου βρίσκεται στο τέλος του Όρθρου στο βιβλίο του Τριωδίου στην τρέχουσα ημέρα. Δεν ψάλλουμε Θεοτοκίο, αλλά αντί αυτού Εξαποστειλάριο της Εορτής).
32. Ψάλλουμε τους Αίνους (Στιχηρά των Αίνων). Οι Αίνοι είναι το: «Πάσα πνοή αινεσάτω τον Κύριον ...» + «Αινείτε αυτόν πάντες οι Άγγελοι αυτού...» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη). Συνέχεια ψάλλουμε τα «Στιχηρά των Αίνων» (ή Αίνους ή Αναστάσιμα Στιχηρά).
33. Ψάλλουμε τους τρεις (3) πρώτους Αίνους από την Παρακλητική. Στη συνέχεια ψάλλουμε από το Τριώδιο άλλους δύο (2) αίνους. Στη συνέχεια ψάλλουμε από το Μηνιαίο άλλους τρεις (3) αίνους της Θεομητορικής Εορτής. Πριν από κάθε τροπάριο των Στιχηρών των Αίνων, ψάλλουμε και έναν στίχο (βλέπε «Εγκόλπιο του Αναγνώστου»).
34. Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τους Αίνους, από το βιβλίο του Τριωδίου, αργά και μεγαλόπρεπα. Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι».
35. Ψάλλουμε το τροπάριο της Θεομητορικής Εορτής που ακολουθεί μετά από το Δοξαστικό, από το βιβλίο του Μηνιαίου (βρίσκεται στο τέλος του Μηνιαίου, αμέσως μετά τους αίνους της Θεομητορικής Εορτής). Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
36. Ψάλλουμε την μεγάλη Δοξολογία (από Εγκόλπιο του Αναγνώστου).
37. Ψάλλουμε το Απολυτίκιο της Κυριακής: «Σήμερον σωτηρία τω κόσμω γέγονε...».

Τέλος του Όρθρου και αρχίζει η Θεία Λειτουργία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΟΙ ΟΡΘΡΟΙ

ΤΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ

ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ

ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

Ε. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η κάθε Καθημερινή ημέρα που αναφέρεται-αναγράφεται στο βιβλίο του Τριωδίου την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής έχει λόγο και αιτιολογία που υπάρχει εκεί σ' αυτό το βιβλίο του Τριωδίου. Ο λόγος είναι προφανής και σαφής: θέλει να προετοιμάσει τους χριστιανούς μέσω των μηνυμάτων του βιβλίου του Τριωδίου καθώς εντείνονται-κλιμακώνονται οι αγώνες την Μεγάλη Σαρακοστή. Στους αγώνες αυτούς έρχεται συνεπικουρο το βιβλίο του Τριωδίου με τα μηνύματά του. Γι' αυτό έχουμε μηνύματα από την κάθε Καθημερινή ημέρα που αναφέρεται-αναγράφεται στο βιβλίο του Τριωδίου.

Όλες οι Καθημερινές ημέρες της Μεγάλης Σαρακοστής υπάρχουν γραμμένες στο βιβλίο του Τριωδίου. Δεν λειτουργούμε όμως υποχρεωτικά-αναγκαστικά όλες τις Καθημερινές που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου (την Μεγάλη Σαρακοστή). Εξηγήσαμε ήδη ότι ελάχιστες εορτές έχουμε την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής.

Σίγουρα θα τελέσουμε την ακολουθία του Όρθρου την Μεγάλη Σαρακοστή στις εξής περιπτώσεις:

1) Σε όλες τις Καθημερινές, όταν υπάρχει μεγάλος εορταζόμενος Άγιος, Δεσποτική ή Θεομητορική Εορτή.

2) Στις Καθημερινές του Σαββάτου.

3) Όταν έχουμε μικρό εορταζόμενο Άγιο, που είναι πολιούχος μας, που εορτάζει την περίοδο της Μεγ. Σαρακοστής, όπως π.χ. η αγία Θεοδώρα, η βασίλισσα της Άρτας (που εορτάζεται κάθε 11 Μαρτίου), κλπ.

Στο Μοναστηριακό τυπικό, μπορεί να τελείται ο Όρθρος καθημερινά, σε όλες τις Καθημερινές ημέρες της Μεγάλης Σαρακοστής, επειδή όλες αυτές οι Καθημερινές της Μεγ. Σαρακοστής αναγράφονται η καθεμιά τους ξεχωριστά στο βιβλίο του Τριωδίου κι εκεί το βιβλίο του Τριωδίου χρησιμοποιείται καθαρά για την άντληση των μηνυμάτων του σε καθημερινή βάση.

Στο Ενοριακό τυπικό όμως, θα τελείται ο Όρθρος σίγουρα στις τρεις παραπάνω περιπτώσεις που αναφέραμε. Μόνο στο μοναστηριακό τυπικό μπορεί να τελεστεί η ακολουθία του Όρθρου σε όλες τις Καθημερινές ημέρες που αναγράφονται την Μεγάλη Σαρακοστή. Και λέμε «μπορεί να γίνεται», για τον εξής λόγο: οι αρχαίοι ερημίτες και ασκητές αναχωρούσαν συνήθως για τα βάθη της ερήμου ή της απόμακρης σκήτης των όλο αυτό το 40ήμερο, μακριά από τον κόσμο, ο καθένας ζώντας μόνος ή με τον υποτακτικό του. Μόνον τις Κυριακές πλησίαζαν σε κανένα μέρος που τελούνταν η Θεία Λειτουργία για να πάρουν την Θεία Ευχαριστία και να λάβουν ενίσχυση. Έτσι, δεν ήταν δεσμευτικό να τελούν καθημερινά τον Όρθρο οι ερημίτες ασκητές ή αναχωρητές της Μεγ. Σαρακοστής. Έτσι ούτε και στο Μοναστηριακό τυπικό ακόμη τις

Καθημερινές της Μεγ. Σαρακοστής τελούνται καθημερινά ο Όρθρος για όλους τους ασκητές. Όταν πάλι τελείται σε Καθημερινή βάση ο Όρθρος, τότε έχει την έννοια της άντλησης και χρησιμοποίησης των νοημάτων των καθημερινών ημερών της Μεγάλης Σαρακοστής και την εφαρμογή-υλοποίησή τους στους αγωνιζόμενους χριστιανούς.

Στην περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής, όταν θέλουμε ν' ανοίξουμε-λειτουργήσουμε μια εκκλησία ή να τελέσουμε Θεία Λειτουργία, δεν μπορούμε να κάνουμε αυτό όπως στην περίοδο Μηνιαίου. Δεν μπορούμε δηλαδή αυτή την περίοδο να πούμε ότι επειδή κάποιος είναι σε κρίσιμη κατάσταση τελούμε Θεία Λειτουργία. Η Θεία Λειτουργία την Μεγάλη Σαρακοστή τελείται υποχρεωτικά κάθε Τετάρτη και Παρασκευή και μάλιστα δεν τελείται η Θεία Λειτουργία του Ιερού Ιωάννη του Χρυσοστόμου ή του Μεγάλου Βασιλείου, αλλά τελείται η ειδική εκείνη Θεία Λειτουργία των Προηγιασμένων Τιμίων Δώρων. Με άλλα λόγια απαγορεύεται να τελεστεί η Θεία Λειτουργία τις Καθημερινές της Μεγάλης Σαρακοστής, εκτός εκείνης της Θείας Λειτουργίας των Προηγιασμένων Τιμίων Δώρων κάθε Τετάρτη και Παρασκευή (εκτός εκείνης της εορτής μεγάλου Αγίου ή της εορτής του πολιούχου μας που επίσης αναφέραμε παραπάνω). Αλλά πριν την Θεία Λειτουργία των Προηγιασμένων Τιμίων Δώρων, τελείται υποχρεωτικά ο Όρθρος της ημέρας εκείνης.

Επομένως, στις Καθημερινές Τετάρτης και Παρασκευής της Μεγάλης Σαρακοστής, πριν την Θεία Λειτουργία των Προηγιασμένων Τιμίων Δώρων (κανονικά αυτή λέγεται Θεία Λειτουργία της Προηγιασμένης μετά Εσπερινού, αφού αποτελεί ένα ενιαίο μέρος μαζί ο Εσπερινός και η ειδική αυτή Θεία Λειτουργία της Προηγιασμένης), τελείται ο Όρθρος, επειδή ακριβώς ο Όρθρος τελείται κανονικά κάθε φορά πριν τελέσουμε Θεία Λειτουργία είτε του Ιερού Χρυσοστόμου, είτε του Μεγ. Βασιλείου, είτε των Προηγιασμένων Τιμίων Δώρων.

Η Θεία Λειτουργία που τελούμε όλες τις Καθημερινές ημέρες της Τετάρτης και Παρασκευής της Μεγάλης Σαρακοστής είναι η Θεία Λειτουργία της Προηγιασμένης, ακόμη κι όταν έχουμε Μεγάλο εορταζόμενο Άγιο. Αυτό λόγω του πένθιμου χαρακτήρα των ημερών της (εξηγήσαμε ότι εξαιρούνται οι Κυριακές λόγω του Αναστάσιμου χαρακτήρα τους). Για το θέμα αυτό το τυπικό στις 10 Φεβρουαρίου (Κεφάλ. Η΄, εδάφιο 14, μας λέγει: «Κεφάλ. Η΄: 13. Ει τύχοι τη Τρίτη της Α΄ εβδομάδος των Νηστειών... (η εορτή του αγίου Χαραλάμπους)» και 14. «Τη Τρίτη εις τον Όρθρον, ουδέν των του Τριωδίου ψάλλομεν,...» και στο τέλος κλείνοντας λέγει: «...και ευθύς άρχεται η Λειτουργία των Προηγιασμένων».

Αν είναι να γίνει μνημόσυνο την Μεγάλη Σαρακοστή σε Καθημερινή ημέρα, εκτός Τετάρτης, Παρασκευής και Σαββάτου (ή Κυριακής) (π.χ.

Δευτέρα, Τρίτη ή Πέμπτη πρωί), τότε δεν θα γίνει αυτό το μνημόσυνο, αλλά θα μετατεθεί για το Σάββατο ή την Κυριακή.

Μνημόσυνο λοιπόν θα γίνει μόνο το Σάββατο ή την Κυριακή, την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής κι επομένως Όρθρος Καθημερινής Μεγάλης Σαρακοστής (λόγω μνημόσυνου) θα έχουμε μόνο στις παραπάνω περιπτώσεις που αναφέραμε, κι όχι άλλες μέρες.

Αν πάλι κάποιος θέλει να μεταλάβει σε Καθημερινή ημέρα (εκτός Τετάρτης και Παρασκευής και Σαββάτου), τότε δεν θα τελεστεί ο Όρθρος, όπως αυτό γίνεται την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου (ή την περίοδο της μικρής Σαρακοστής των Χριστουγέννων κλπ). Στην περίπτωση αυτή η Θεία Μετάληψη θα γίνει χωρίς να τελεστεί ούτε ο Όρθρος ούτε η Θεία Λειτουργία, αλλά ο ιερέας θα χορηγήσει σ' αυτόν την Θεία Μετάληψη λαμβάνοντας τον άγιο άρτο από το Ιερό Αρτοφόριο, ο οποίος άρτος έχει καθαγιαστεί από πριν σε άλλη ιερή ακολουθία (κυρίως την Μεγάλη Πέμπτη, αλλά και άλλες Κυριακές του έτους).

Ανακεφαλαιώνοντας λοιπόν:

ι) Την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής και τις Καθημερινές της Τετάρτης και της Παρασκευής, ακόμη κι αν δεν υπάρχει κανένας μικρός ή μεγάλος εορταζόμενος Άγιος, τότε θα τελέσουμε αναγκαστικά Όρθρο, επειδή υποχρεωτικά τις ίδιες αυτές ημέρες (Τετάρτης και Παρασκευής) τελείται η Θεία Λειτουργία της Προηγιασμένης.

ιι) Την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής παρατηρούμε ότι το ημερολόγιο της Εκκλησίας μας έχει μνήμες διαφόρων Αγίων. Όμως παρότι έχουμε μικρούς εορταζόμενους Αγίους, δεν εορτάζουμε αυτούς, όπως την περίοδο του Μηνιαίου, αλλά εορτάζουμε κανονικά μόνο τις Καθημερινές ημέρες της Τετάρτης και της Παρασκευής. Εξαίρεση αποτελεί αν έχουμε μικρό Άγιο που είναι ο πολιούχος μας.

ιιι) Στις αρχές της Μεγάλης Σαρακοστής και μόνον τότε τελούμε εορτές Μεγάλων Αγίων (όπως του αγίου Χαραλάμπου ή της Α' και Β' Εύρεσης της κεφαλής του Τιμίου Προδρόμου και Βαπτιστού Ιωάννη). Αντίθετα από το μέσον και μετά της Μεγάλης Σαρακοστής οι εορτές των μεγάλων Αγίων μετατίθενται λόγω μη διατάραξης των αγώνων των χριστιανών και της αποφυγής των σχετικών πανηγύρεων, όπως π.χ. η εορτή του Μεγάλου τροπαιοφόρου Γεωργίου.

ιιιι) Όλες τις Καθημερινές ημέρες της Β' Περιόδου ή Μεγάλης Σαρακοστής, στον Όρθρο, χρησιμοποιούμε το βιβλίο του Τριωδίου (στην ημέρα που είμαστε) και το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

ιιιιι) Καθόλη την Μεγάλη Σαρακοστή ψάλλουμε το Αλληλουδάριο. Αυτό έχει είναι διαφορετικό Αλληλουδάριο από εκείνο που ψάλλουμε σε περίοδο Μηνιαίου το Σάββατο χωρίς εορταζόμενο Άγιο.

5. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΥ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ
ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ
ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ
ΧΩΡΙΣ
ΜΙΚΡΟ Ή ΜΕΓΑΛΟ
ΕΟΡΤΑΖΟΜ. ΑΓΙΟ

ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΝΙΑΙΟ

5. Τυπικό Όρθρου Καθημερινής της Μεγάλης Σαρακοστής, Χωρίς μικρό ή μεγάλο εορταζόμενο Άγιο από το Μηνιαίο

Τις Καθημερινές ημέρες της Μεγάλης Σαρακοστής (Καθημερινές εκτός του Σαββάτου τις οποίες θα εξετάσουμε ξεχωριστά παρακάτω), και ειδικότερα κάθε Τετάρτη και Παρασκευή τελούμε την Θεία Λειτουργία της Προηγιασμένης.

Πριν όμως από την τέλεση της Θείας Λειτουργίας της Προηγιασμένης, προηγείται ο Όρθρος. Επομένως, αφού κάθε Τετάρτη και Παρασκευή την Μεγ. Σαρακοστή τελούμε υποχρεωτικά Όρθρο (αφού τελούμε Θεία Λειτουργία της Προηγιασμένης), είναι δυνατό τις ημέρες αυτές να συμπέσει να μη υπάρχει μικρός ή μεγάλος εορταζόμενος Άγιος. Θα τελέσουμε κανονικά τον Όρθρο λοιπόν κάθε Τετάρτη και Παρασκευή την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής.

Όλες οι Καθημερινές της Μεγάλης Σαρακοστής περιλαμβάνονται στο βιβλίο του Τριωδίου. Ο λόγος, εξηγήσαμε παραπάνω, είναι ότι για τους αγωνιζόμενους ασκητές και μοναχούς κυρίως, έχει να προσφέρει μεγάλη πνευματική βοήθεια σε Καθημερινή βάση μέσα από τα νοήματα του βιβλίου του Τριωδίου τις μέρες αυτές της Μεγ. Σαρακοστής.

Επειδή όμως είμαστε υποχρεωμένοι να τελέσουμε Όρθρο τις Καθημερινές της κάθε Τετάρτης και της κάθε Παρασκευής της Μεγ. Σαρακοστής (αφού τελείται η Θεία Λειτουργία της Προηγιασμένης τις ημέρες αυτές, κι επομένως αυτής της Θ. Λειτουργίας προηγείται η τέλεση του Όρθρου), άρα έχουμε την περίπτωση να τελέσουμε Όρθρο την Μεγάλη Σαρακοστή σε ημέρα Τετάρτη ή Παρασκευή που να τύχει να μην έχουμε κανέναν μικρό ή μεγάλο εορταζόμενο Άγιο.

Τότε η ακολουθία του Όρθρου αυτού είναι όπως αναφέραμε στις σελίδες 47-51 του παρόντος βιβλίου με τίτλο:

«5Α. Καθημερινή την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου
(= Καθημερινή πριν την Κυριακή της Τυρινής & εκτός Σαββάτου)
Χωρίς μικρό ή μεγάλο εορταζόμενο Άγιο ή άλλη Εορτή,
όταν η ημέρα της Καθημερινής αυτής περιλαμβάνεται στις Καθημερινές
που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου».

Επομένως, κι εδώ θα ακολουθήσουμε τον ίδιο τύπο Όρθρου, βλέπε σελίδες: 47-51 του παρόντος.

Τα όσα ενημερωτικά προηγούνται αυτού του τυπικού (βλ. σελίδες 44-46), ισχύουν κι εδώ.

Αν δεν υπάρχει καθόλου (μικρός ή μεγάλος) εορταζόμενος Άγιος, τότε (όπως και στην περίοδο του Μοναστικού τυπικού) θα πάρουμε από την Παρακλητική κι από το Τριώδιο (γιατί το Μηνιαίο δεν έχει να μας

προσφέρει κάτι σε μη εορταζόμενο μικρό ή μεγάλο Άγιο). Εδώ θα χρησιμοποιήσουμε: Τριώδιο, Παρακλητική και Μηνιαίο (βλέπε σελίδες 43-51 του παρόντος).

Το βιβλίο του Τριωδίου στην περίοδο αυτή ισχύει, η Παρακλητική επίσης ισχύει ως αναφερόμενη στον Κύριο, ενώ το βιβλίο του Μηνιαίου είναι συμπληρωματικό (άλλωστε πολλές εορτές των μικρών Αγίων έχουν μετακινηθεί σκόπιμα από την περίοδο αυτή, προκειμένου να μη υπάρχει ο πανηγυρικός χαρακτήρας τις μέρες των αγώνων). Το βιβλίο του Μηνιαίου όμως, όταν έχει κάτι για την συγκεκριμένη ημέρα, είμαστε υποχρεωμένοι να το πάρουμε στην παρούσα περίπτωση και να παραλείψουμε το αντίστοιχο από την Παρακλητική, λόγω της τρέχουσας ημέρας (όχι υποχρεωτικά εορτής) ενός μη εορταζόμενου Αγίου.

Ο Όρθρος λοιπόν τις ημέρες αυτές (=Καθημερινές Τετάρτης και Παρασκευής της Μεγ. Σαρακοστής), θα έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

ι) Αλληλουάριο

Ψάλλουμε τρεις φορές το «Αλληλούϊα» μετά από τον κάθε στίχο, όπως παρακάτω:

με τον στίχο που υπάρχει πριν απ' αυτό, ή:

α' στίχος: «Εκ νυκτός ορθρίζει το πνεύμα μου προς σε, ...».

«Αλληλούϊα, αλληλούϊα, αλληλούϊα»

β' στίχος: «Δικαιοσύνην μάθετε οι ενοικούντες επί της γης».

«Αλληλούϊα, αλληλούϊα, αλληλούϊα»

γ' στίχος: «Ζήλος λήψεται λαόν απαίδευτον και νυν πυρ...».

«Αλληλούϊα, αλληλούϊα, αλληλούϊα»

δ' στίχος: «Πρόσθεσ αυτοίς κακά, Κύριε, πρόσθεσ αυτοίς...».

«Αλληλούϊα, αλληλούϊα, αλληλούϊα»

ιι) Απολυτίκια, στην αρχή του Όρθρου, μετά το Αλληλουάριο:

Αφού δεν υπάρχει καθόλου Απολυτίκιο μικρού ή μεγάλου Αγίου, (δεν έχουμε εορταζόμενο μικρό ή μεγάλο Άγιο), τότε παίρνουμε το Απολυτίκιο της ημέρας από το βιβλίο της Παρακλητικής (στο τέλος της κι εκεί που γράφει «Απολυτίκια μετά το Θεός Κύριος». Εμείς όμω αντί του «Θεός Κύριος» την Μεγ. Σαρακοστή έχουμε το Αλληλουάριο, αλλά τα Απολυτίκια αυτά τα χρησιμοποιούμε κι εδώ). Για την κάθε ημέρα υπάρχει ξεχωριστό Απολυτίκιο (η κάθε ημέρα της εβδομάδας είναι αφιερωμένη σε ένα τιμώμενο Πρόσωπο). Πριν από αυτό δεν ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι», αλλά αρχίζουμε να ψάλλουμε με σκέτο το Απολυτίκιο. Το Απολυτίκιο αυτό υπάρχει στο τέλος του βιβλίου της Παρακλητικής (βλέπε «Απολυτίκια της Όλης Εβδομάδας»).

Ψάλλουμε για Θεοτοκίο, το απλό Θεοτοκίο της ίδιας ημέρας (εφόσον δεν υπάρχει μικρός ή μεγάλος εορταζόμενος Άγιος, ούτε Δεσποτική ή Θεομητορική Εορτή). Αυτό υπάρχει στο τέλος του βιβλίου της Παρακλητικής. Θα πάρουμε, λοιπόν, από την Παρακλητική (στο τέλος της), το ομόηχο Θεοτοκίο της ίδιας ημέρας (= το ομόηχο Θεοτοκίο με αυτό το

Απολυτίκιο της ίδιας ημέρας, που ήδη ψάλλαμε από την Παρακλητική, επειδή το Μηνιαίο στην συγκεκριμένη ημέρα δεν έχει Απολυτίκιο, ούτε Θεοτοκίο). Αυτό το Θεοτοκίο του ίδιου Ήχου θα το βρούμε στο τέλος της Παρακλητικής, στα Θεοτοκία και εκεί που γράφει: «Θεοτοκία εις Έκαστον Ήχον» ψαλλόμενα μετά τα Απολυτίκια). Πριν από αυτό το Απλό Θεοτοκίο θα ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και στη συνέχεια, αμέσως μετά θα ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».

ιι) Αρχικά Καθίσματα του Τριωδίου (μετά τα Απολυτίκια).

Ψάλλουμε τα αρχικά Καθίσματα από το βιβλίο του Τριωδίου, στην ημέρα που είμαστε. Αυτά αναγράφονται στην αρχή του Τριωδίου πρώτα-πρώτα, εκεί που γράφει «Μετά την α΄ Στιχολογία» και «Μετά την β΄ Στιχολογία». Πρέπει να γνωρίζω, επομένως, τον ήχο της συγκεκριμένης ημέρας που ψάλλω). Το Κάθισμα της α΄ ή της β΄ Στιχολογίας μπορεί να έχει ένα, δύο ή τρία τροπάρια και οπωσδήποτε ένα Θεοτοκίο στο τέλος του (κλείνει και συμπεριλαμβάνει στο τέλος του ένα Θεοτοκίο), το οποίο λέγεται ειδικότερα «Σταυροθεοτοκίον» επειδή οιμημέρες της Τετάρτης και της Παρασκευής αναφέρονται και στον Τίμιο Σταυρό αλλά και στην Θεοτόκο Μαρία συγχρόνως.

Ψάλλουμε επίσης το Δοξαστικό και το Σταυροθεοτοκίο (που υπάρχουν στο τέλος των Καθισμάτων).

ιιι) Ωδές.

Ψάλλουμε τις Ωδές μόνο από το Τριώδιο. Πριν από κάθε Ωδή του Τριωδίου τις ημέρες αυτές (=Τετάρτης και παρασκευής της Μεγ. Σαρακοστής) λέμε το: «Δυνάμει του Σταυρού σου σώσον ημάς».

ιιι) Κοντάκιο και Οίκος.

Οι μέρες της Τετάρτης και της Παρασκευής της Μεγ. Σαρακοστής έχουν Κοντάκιο και Οίκο που τα διαβάζουμε μετά την ΣΤ΄ Ωδή. Αν όμως δεν υπάρχουν Κοντάκιο και Οίκος, τότε διαβάζουμε αυτά από την Παρακλητική. Αποτελεί θεμέλια αρχή, από τα αρχαία ακόμη χρόνια της εκκλησίας μας, ο κάθε Όρθρος να περιλαμβάνει Κοντάκιο και Οίκο.

Για να βρούμε το Κοντάκιο και Οίκο από την Παρακλητική, πάμε στον βιβλίο της Παρακλητικής και συγκεκριμένα στον Ήχο της εβδομάδας που διανύουμε. Εκεί πάμε στην συγκεκριμένη ημέρα π.χ. Τετάρτη ή Παρασκευή και παίρνουμε από εκεί το Κοντάκιο και τον Οίκο.

Η κάθε ημέρα της εβδομάδας δηλαδή είναι αφιερωμένη σ' ένα τιμώμενο Πρόσωπο (π.χ. η Πέμπτη είναι αφιερωμένη στους αγίους Αποστόλους και στον Άγιο Νικόλαο κλπ). Την Πέμπτη λοιπόν διαβάζουμε το Κοντάκιο των αγίων Αποστόλων.

5. Τυπικό Όρθρου Καθημερινής της Μεγάλης Σαρακοστής,

Χωρίς μικρό ή μεγάλο εορταζόμενο Άγιο από το Μηνιαίο

1. Εισαγωγικά και Εξάψαλμος (Εγκόλπιο Αναγνώστη).
2. Ακολουθεί η μεγάλη συναπτή ή Ειρηνικά («Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθώμεν...»).
3. Αντί του: «Θεός Κύριος» (τετράκις, το πρώτο άνευ στίχου, τα υπόλοιπα τρία με στίχο- ψαλτά, από Εγκόλπιο Αναγνώστη), ψάλλουμε το Αλληλουάριο: «Αλληλουΐα, αλληλουΐα, αλληλούΐα» με τον στίχο που υπάρχει πριν απ' αυτό, ή:
 Πριν τον α' στίχο: «Εκ νυκτός ορθρίζει το πνεύμα μου προς σε, ...».
 Πριν τον β' στίχο: «Δικαιοσύνην μάθετε οι ενοικούντες επί της γης».
 Πριν τον γ' στίχο: «Ζήλος λήψεται λαόν απαίδευτον και νυν πυρ...».
 Πριν τον δ' στίχο: «Πρόσθεσ αυτοίς κακά, Κύριε, πρόσθεσ...».
4. Τα Απολυτικά.
 Ψάλλουμε το Απολυτικό της ημέρας (από την Παρακλητική, στο τέλος της) και σύμφωνα με τον ήχο της τρέχουσας εβδομάδας. Η κάθε ημέρα της εβδομάδας έχει ξεχωριστό-δικό της Απολυτικό.
 Ψάλλουμε και το απλό Θεοτοκίο (όχι το Αναστάσιμο). Πριν απ' αυτο ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί...», και συνέχεια το: «Και νυν ...».
5. Πρώτα ψάλλουμε τα αρχικά Καθίσματα του Ήχου από την Παρακλητική ή αλλιώς τα Καθίσματα της α' και β' ή και γ' στιχολογίας. Στη συνέχεια ψάλλουμε και τα Καθίσματα του Τριωδίου (που έχει η συγκεκριμένη ημέρα).
 Ψάλλουμε το Δοξαστικό και το Θεοτοκίο (που υπάρχουν στο τέλος των Καθισμάτων).
6. Ακολουθεί ο Ν' Ψαλμός «Ελέησόν με ο Θεός...» διαβαστά (Εγκόλπ. του Αναγν.).
7. Μετά πάμε στις Ωδές και τις ψάλλουμε.
 Α' Ωδή από Παρακλητική - Α' Ωδή από το Τριώδιο.
 Γ' Ωδή από Παρακλητική - Γ' Ωδή από το Τριώδιο.
 (Αν δεν υπάρχουν Ωδές στο Τριώδιο ή είναι ελλιπείς, π.χ. δεν έχουμε Α' Ωδή από το Τριώδιο, ούτε Ωδή Γ' ή Δ', αλλά έχουμε Ωδή Ζ', Η' ή Θ'), τότε μπορούμε να πάρουμε συμπληρωματικά την π.χ. την Ζ', Η' ή Θ' Ωδή από το Τριώδιο ή ακόμη-ακόμη την Α' Ωδή από το Μηνιαίο, αφού όπως εξηγήσαμε το Μηνιαίο συμπληρώνει ό,τι δεν έχει το Τριώδιο).
 Όταν ψάλλουμε Ωδές από την Παρακλητική, τότε:
 Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής της Παρακλητικής:

ι) Η κάθε Ωδή των Κανόνων της Παρακλητικής αρχίζει με έναν ΕΙΡΜΟ. Πριν τον Ειρμό δεν λέμε, δεν προτάσσουμε τίποτε. Δεν λέμε π.χ. πριν τον Ειρμό το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι» κλπ.

ιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής της Παρακλητικής, λέμε το: «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε».

ιιι) Αν η Παρακλητική έχει «Μαρτυρικά», πριν από αυτά διαβάζουμε το: «Πρεσβείαις των Μαρτύρων σου, Χριστέ ο Θεός, ανάπαυσον τας ψυχάς των δούλων σου».

ιιιι) Πριν από το Θεοτοκίο (στο τέλος των Ωδών από την Παρακλητική), λέμε το «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».

Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Μηνιαίου:

ι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Μηνιαίου, λέμε το: «Άγιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή «Όσιε του Θεού...» κλπ.

ιι) Πριν από το προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής από το Μηνιαίο, ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

ιιι) Πριν από το τελευταίο τροπάριο της Ωδής του Μηνιαίου, ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί ..., Αμήν» και μετά ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:

ι) πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».

ιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

ιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

ιιιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, τις μέρες αυτές (τετάρτης & Παρασκευής της Μεγ. Σαρακοστής) λέμε το:

«Δυνάμει του Σταυρού σου σώσον ημάς».

ιιιιι) Πριν από το Σταυροθεοτοκίο (στο τέλος των Ωδών από το Τριώδιο), λέμε το «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».

Μετά και το Θεοτοκίο της Γ΄ Ωδής από το Τριώδιο (εφόσον δεν υπάρχει Ειρμός μετά το τέλος της Γ΄ Ωδής από το Τριώδιο, σταματάμε και κάνουμε κατάληξη).

8. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή - αίτηση του ιερέα («Ετι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).
9. Μεσώδια Καθίσματα από το Τριώδιο ή αν δεν υπάρχουν στο Τριώδιο, παίρνουμε από την Παρακλητική (ή κι από το Μηνιαίο).
10. Ψάλλουμε: Δ΄ Ωδή Παρακλητική - Δ΄ Ωδή από το Τριώδιο.
Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δυνάμει του Σταυρού σου σώσον ημάς».

Για τις Ωδές ισχύουν επίσης, ό,τι αναφέραμε και πιο πάνω (βλ. α/α: 8 του παρόντος κεφαλαίου).

Αν δεν έχει Δ' Ωδή το Τριώδιο κι έχει π.χ. Η' ή Θ' κλπ, τότε θα ψάλλουμε αυτή την Ωδή Η' ή την Θ' που έχει αντί της Δ' (η οποία λείπει στο βιβλίο του Τριωδίου την συγκεκριμένη ημέρα).

Μόλις τελειώσουμε και την Δ' Ωδή από το Τριώδιο, σταματάμε και κρατάμε κατάληξη.

[Μπορεί όμως να μη τελειώσουμε εδώ τις Ωδές. Αυτό εξαρτάται από τις ευχές που διαβάζει μέσα στο ιερό ο ιερέας κλπ. Έτσι μπορεί αν χρειαστεί να ψάλλουμε συνέχεια:

Ε' Ωδή από Παρακλητική - Ε' Ωδή από το Τριώδιο.

ΣΤ' Ωδή από Παρακλητική - ΣΤ' Ωδή από Τριώδιο].

11. Ακολουθεί η μικρή συναπτή - Αίτηση ιερέα (Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...).
12. Κοντάκιο και τον Οίκο από το Τριώδιο, μετά το τέλος της ΣΤ' Ωδής. Αν δεν υπάρχουν από το Τριώδιο, μπορούμε να διαβάσουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο της ημέρας, από το βιβλίο της Παρακλητικής (ή από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη). Η κάθε ημέρα της εβδομάδας δηλαδή είναι αφιερωμένη σ' ένα τιμώμενο Πρόσωπο (π.χ. η Πέμπτη είναι αφιερωμένη στους αγίους Αποστόλους και στον Άγιο Νικόλαο). Την Πέμπτη λοιπόν διαβάζουμε το Κοντάκιο των αγίων Αποστόλων.
13. Συναξάριο από το Μηνιαίο της τρέχουσας ημερομηνίας, από το βιβλίο Μηνιαίο. Αν δεν υπάρχει στο Μηνιαίο, διαβάζουμε το Συναξάριο του Αγίου του ναού ή του Αγίου της ημέρας της Εβδομάδας (η κάθε ημέρα της εβδομάδας είναι αφιερωμένη σε κάποιον Άγιο).
Στο σημείο αυτό, χτυπά η 2η καμπάνα.
14. Ψάλλουμε το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριο».
15. Ψάλλουμε τον «Ειρμό» (τον πρώτο κατά σειρά Ειρμό μετά το Συναξάριο) από το Μηνιαίο, που είναι στο τέλος της Η' Ωδής. Αν δεν υπάρχει, προχωράμε.
16. Ο ιερέας εκφωνεί το: «Την Θεοτόκον και μητέρα του φωτός εν ύμνοις τιμώντες μεγαλύνομεν» και αμέσως μετά ο ψάλτης ψάλλει τα Μεγαλυνάρια με τους στίχους των πριν από αυτά, όπως αμέσως παρακάτω:
17. «Μεγαλύνει η ψυχή μου τον Κύριον...» και το: «Την τιμιωτέραν των Χερουβείμ και ενδοξοτέραν ασυγκρίτως των Σεραφείμ, την αδιαφθόρωσ Θεόν Λόγον τεκούσαν την όντως Θεοτόκον σε μεγαλύνομεν» («Εγκόλπ. του Αναγν.»).
18. Ψάλλουμε το «Άξιον εστίν ως αληθώς, ...» (Εγκόλπ. του Αναγν.»).

19. Ψάλλουμε τον «Ειρμό» (τον δεύτερο κατά σειρά Ειρμό μετά το Συναξάριο) από το βιβλίο Μηνιαίο, που είναι στο τέλος της Θ' Ωδής. Αν δεν υπάρχει προχωράμε.
20. Ακολουθεί ο ιερέας - μικρή Συναπτή («Ετι και έτι του Κυρίου ...»).
21. Ψάλλουμε το Εξαποστειλάριο της ημέρας και στη συνέχεια το Θεοτοκίο του. Στην καθημερινή δεν ψάλλουμε πριν από το Εξαποστειλάριο το: «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών», αλλά κατευθείαν το ψάλλουμε. Τα Εξαποστειλάρια της ημέρας βρίσκονται στο τέλος της Παρακλητικής (βρίσκονται στο τέλος της και λέγει η Παρακλητική στο τέλος της: «Εξαποστειλάρια της όλης Εβδομάδος»). Αν δεν υπάρχει Εξαποστειλάριο στο Μηνιαίο και τότε παίρνουμε το Εξαποστειλάριο της ημέρας (στο τέλος της Παρακλητικής).
22. Λέμε διαβαστά το: «Σοι δόξα πρέπει» και αμέσως στη συνέχεια λέμε την μικρή δοξολογία διαβαστά πάλι: «Δόξα εν υψίστοις Θεώ..» (από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
23. Ακολουθεί ο ιερέας: «Πληρώσωμεν την εωθινήν δέησιν ... Σον γαρ εστί το ελεείν ...» και αμέσως μετά «Αμήν» και:
24. Μετά ψάλλουμε τα «Απόστιχα» από το Τριώδιο. Αν δεν έχει το Τριώδιο Απόστιχα, ψάλλουμε αυτά από την Παρακλητική.
 - ι) Το πρώτο δεν έχει στίχο.
 - ιι) Το δεύτερο τροπάριο έχει πριν από αυτό τον εξής στίχο, που τις καθημερινές και το Σάββατο είναι: «Ενεπλήσθημεν το πρωί του ελέους σου, Κύριε, και ηγαλλιασάμεθα ...» και το ψάλλουμε.
 - ιιι) Το τρίτο τροπάριο έχει πριν από αυτό τον εξής στίχο για τις καθημερινές και το Σάββατο «Και έστω η λαμπρότης Κυρίου ...».
 Επίσης, αν το Τριώδιο έχει δύο Απόστιχα, τότε ψάλλουμε δύο φορές το πρώτο *δευτερευούντες το πρώτο*, ώστε να έχουμε τρια συνολικά.
25. Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τα Απόστιχα από το Τριώδιο. Αν δεν έχει τέτοιο το Τριώδιο, τότε ψάλλουμε το Δοξαστικό από την Παρακλητική (στο τέλος της) και το Θεοτοκίο (αν δεν έχει Θεοτοκίο τότε το ίδιο τροπάριο έχει πάνω του το «Δόξα...» και μετά συνέχεια γράφει «Και νυν...» και σημαίνει ότι είναι το ίδιο τροπάριο για δοξαστικό και Θεοτοκίο.
26. Ο ιερέας λέγει: «Αγαθόν το εξομολογείσθε τω Κυρίω....».
27. Ακολουθεί διαβαστά ο Τρισάγιος Ύμνος, «Άγιος ο Θεός, Άγιος Ισχυρός, Άγιος Αθάνατος ελέησον ημάς κλπ» (Εγκόλπ. του Αναγν.).
28. Το Απολυτίκιο της ημέρας και το Θεοτοκίο. Αφού, όμως, δεν υπάρχει καθόλου απολυτίκιο εορταζόμενου (μικρού ή μεγάλου) Αγίου, ψάλλουμε το Απολυτίκιο της ημέρας. Αυτό βρίσκεται στο τέλος της Παρακλητικής (βλέπε «Απολυτίκια της Όλης Εβδομάδας»). Στη συνέχεια, θα βρούμε και το Θεοτοκίο του ίδιου Ήχου (στα Θεοτοκία από το βιβλίο της Παρακλητικής, «Εις Έκαστον Ήχον» και εκεί που λέγει «Στο τέλος του Όρθρου»).

29. Τέλος του Όρθρου.

6. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ

ΟΡΘΡΟΥ

ΤΗΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ

ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

ΜΕ ΕΟΡΤΗ

ΜΙΚΡΟΥ ΕΟΡΤΑΖΟΜΕΝΟΥ

ΑΓΙΟΥ ΑΠΟ ΜΗΝΙΑΙΟ

6. Τυπικό Όρθρου Καθημερινής της Μεγάλης Σαρακοστής, με Μικρό εορταζόμενο Άγιο από το Μηνιαίο

Την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής, αν πέσει μνήμη μικρού εορταζόμενου Αγίου σε Καθημερινή ημέρα, τότε δεν τελούμε ούτε Όρθρο αλλά ούτε και Θεία Λειτουργία. Ο λόγος είναι, όπως εξηγήσαμε παραπάνω, να μη διαταραχθεί η συγκέντρωση, η προσήλωση και άσκηση των χριστιανών στον αγώνα τους.

Επειδή όμως είμαστε υποχρεωμένοι να τελήσουμε Όρθρο τις Καθημερινές της κάθε Τετάρτης και της κάθε Παρασκευής της Μεγ. Σαρακοστής (αφού τελείται η Θεία Λειτουργία της Προηγιασμένης τις ημέρες αυτές, κι επομένως αυτής της Θ. Λειτουργίας προηγείται η τέλεση του Όρθρου), άρα έχουμε την περίπτωση να τελήσουμε Όρθρο την Μεγάλη Σαρακοστή σε ημέρα Τετάρτη ή Παρασκευή που να τύχει να έχουμε μικρό εορταζόμενο Άγιο.

Τότε η ακολουθία του Όρθρου αυτού είναι όπως αναφέραμε στις σελίδες 57-61 του παρόντος βιβλίου με τίτλο:

«6Α. Καθημερινή την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου (= Καθημερινή πριν την Κυριακή της Τυρινής & εκτός Σαββάτου) Με μικρό εορταζόμενο Άγιο, όταν η ημέρα της Καθημερινής αυτής περιλαμβάνεται στις Καθημερινές που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου».

Επομένως, κι εδώ θα ακολουθήσουμε τον ίδιο τύπο Όρθρου, βλέπε σελίδες: 57-61 του παρόντος.

Τα όσα ενημερωτικά προηγούνται αυτού του τυπικού (βλ. σελίδες 54-56), ισχύουν κι εδώ.

Στην παρούσα περίπτωση δηλαδή, θα χρησιμοποιήσουμε ως πρώτο βιβλίο το Μηνιαίο και ως δεύτερο το Τριώδιο. Θα χρησιμοποιήσουμε το βιβλίο του Μηνιαίου και αντί του βιβλίου της Παρακλητικής, θα χρησιμοποιήσουμε το βιβλίο του Τριωδίου. Στην τελευταία περίπτωση, όπου το βιβλίο του Μηνιαίου δεν έχει πλήρη στοιχεία (π.χ. αίνους κλπ), τότε θα συμπληρώσουμε αυτά από το βιβλίο του Τριωδίου κι αν και εκεί δεν υπάρχουν πλήρη στοιχεία για να είναι πλήρης η ακολουθία του Όρθρου, τότε μόνο θα πάρουμε αυτά από την Παρακλητική. Την περίοδο αυτή της Μεγάλης Σαρακοστής υπερισχύει το βιβλίο του Τριωδίου έναντι της παρακλητικής στις καθημερινές ημέρες, επειδή, όπως ήδη εξηγήσαμε, τροφοδοτεί τους εν ασκήσει χριστιανούς με επίκαιρα καθημερινά μηνύματα καθόλη την διάρκεια της Μεγ. Σαρακοστής.

Στο Κεφάλαιο Δ΄ του παρόντος βιβλίου με τίτλο: «Οι Όρθροι των Καθημερινών της Μεγάλης Σαρακοστής» και συγκεκριμένα στο υποκεφάλαιο: «Ε. Πρόλογος» των Καθημερινών της Μεγάλης Σαρακοστής, αναφέραμε ότι:

«Όταν έχουμε Καθημερινές της Μεγάλης Σαρακοστής που υπάρχει μικρός εορταζόμενος Άγιος: Την περίοδο των Καθημερινών της Μεγάλης Σαρακοστής όταν υπάρχει μικρός εορταζόμενος Άγιος σε Καθημερινή ημέρα, η οποία ημέρα αναγράφεται στο βιβλίο του Τριωδίου (την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής), αυτός θα εορταστεί κανονικά και θα χρησιμοποιήσουμε ως πρώτο βιβλίο το Μηνιαίο και ως δεύτερο το Τριώδιο. Στην περίπτωση αυτή θα χρησιμοποιήσουμε το βιβλίο του Μηνιαίου και αντί του βιβλίου της Παρακλητικής, θα χρησιμοποιήσουμε το βιβλίο του Τριωδίου. Στην τελευταία περίπτωση, όπου το βιβλίο του Μηνιαίου δεν έχει πλήρη στοιχεία (π.χ. αίνους κλπ), τότε θα συμπληρώσουμε αυτά από το βιβλίο του Τριωδίου κι αν και εκεί δεν υπάρχουν πλήρη στοιχεία για να είναι πλήρης η ακολουθία του Όρθρου, τότε μόνο θα πάρουμε αυτά από την Παρακλητική».

Όλες οι Καθημερινές της Μεγάλης Σαρακοστής αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου. Έτσι, στην παρούσα περίπτωση θα χρησιμοποιήσουμε το βιβλίο του Τριωδίου. Επίσης, λόγω της εορτής του μικρού Αγίου από το Μηνιαίο, θα χρησιμοποιήσουμε και το βιβλίο του Μηνιαίου, παραλείποντας συγχρόνως το βιβλίο της Παρακλητικής (μόνο αν δεν έχει κάτι το Μηνιαίο χρησιμοποιούμε το βιβλίο της Παρακλητικής για να πάρουμε-συμπληρώσουμε το αντίστοιχο μέρος του από την Παρακλητική).

Επίσης, στο Κεφάλαιο: «ΟΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ – Η υφή και ο προσδιορισμός των χαρακτηριστικών των Καθημερινών την περίοδο του Τριωδίου», αναφέραμε ότι:

Ο μικρός εορταζόμενος Άγιος την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής δεν εορτάζεται πάντοτε. Εορτάζεται μόνον τις ημέρες που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου. Κι αυτό γίνεται επειδή δεν μπορεί να υπάρχουν εορτές και πανηγύρια την περίοδο του Τριωδίου, αλλά κι όταν υπάρχουν γιορτές, αυτές χρωματίζονται από το πένθιμο και κατανυκτικό ύφος των ημερών που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου».

Έτσι γιορτάζονται οι μικροί Άγιοι την περίοδο της Μ. Σαρακοστής, μόνον όταν η μνήμη τους συμπέσει:

- 1) Κάθε Τετάρτη και Παρασκευή, όταν γίνεται η Θεία Λειτουργία των Προηγιασμένων Τιμίων Δώρων. (Η Θεία Λειτουργία της Προηγιασμένης λέγεται ακριβέστερα: «Εσπερινός μετά Προηγιασμένης Θείας Λειτουργίας»).
- 2) Ο μικρός Άγιος που εορτάζει να είναι και πολιούχος μας, π.χ. στις 11 Μαρτίου εορτάζει η αγία Θεοδώρα, η βασίλισσα της Άρτας (μικρός Άγιος σε περίοδο Μεγάλης Σαρακοστής). Γι' αυτό αναφέραμε για όλες τις Καθημερινές της Μεγάλης Σαρακοστής (βλ. σελίδα 155 του παρόντος βιβλίου), επειδή έχουμε κι αυτές τις περιπτώσεις.

Λίγες είναι οι εορτές των μικρών Αγίων την περίοδο αυτή της Μεγ. Σαρακοστής. Οι περισσότερες έχουν μεταφερθεί σε άλλες περιόδους του

έτους. Όσες όμως έχουν παραμείνει για την περίοδο αυτή, αυτές εορτάζονται. Υπάρχει δηλαδή σκοπιμότητα και για το ότι δεν μεταφέρονται όλες οι γιορτές των μικρών Αγίων από την περίοδο αυτή, επειδή σταδιακά πρέπει να εντείνεται ο αγώνας των χριστιανών και κατά κλίμακα (βλ. την Κλίμακα του αγ. Ιωάννη), ώστε να επέλθει η τέλεια προσαρμογή των χριστιανών πάνω στο πνεύμα και στα μηνύματα του Τριωδίου.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα μετακίνησης εορτής μικρού Αγίου, είναι π.χ. η εορτή του αγίου Συμεών του Νέου ή αλλιώς Συμεών του νέου Θεολόγου (1022 μ.Χ.). Αυτός ενώ πέθανε στις 12 Μαρτίου κι έπρεπε να εορτάζεται τότε, όμως, η εορτή του μετατίθεται για τις 12 Οκτωβρίου. Έτσι, εορτές που βρίσκονταν στην περίοδο της μεγάλης Σαρακοστής, που είναι περίοδος αυστηρής νηστείας, μετατίθενται για άλλη ημερομηνία που να βρίσκεται εκτός της μεγάλης Σαρακοστής. Αυτός είναι και ο λόγος που έχουμε αραίωση των εορτών την περίοδο αυτή. Αν υπάρχει μικρός εορταζόμενος Άγιος την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής, τότε δεν εορτάζεται.

Από πλευράς τυπικού,

Η Καθημερινή ημέρα με μνήμη μικρού εορταζόμενου Αγίου την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής, έχει όλα τα βασικά γνωρίσματα μιας πλήρους και Κανονικής Καθημερινής, που όμως αντί της Παρακλητικής χρησιμοποιούμε το βιβλίο του Τριωδίου, λόγω των επίκαιρων μηνυμάτων του που πρέπει να δώσει στους χριστιανούς και μάλιστα σταδιακά καθώς κλιμακώνεται και ο αγώνας ο πνευματικός, ο αγώνας της νηστείας κλπ. ή καθώς το Τριώδιο παρακολουθεί αυτή την κλιμάκωση και παρέχει ανάλογα μηνύματα-εντολές.

Όμως,

όταν το βιβλίο του Μηνιαίου έχει ελλιπή την ακολουθία του Όρθρου, π.χ. δεν έχει Καθίσματα μετά την α΄ και β΄ στιχολογία, Δοξαστικό κλπ, τότε στην θέση των ελλιπόντων μερών του Μηνιαίου, χρησιμοποιούμε αυτά από το Τριώδιο (επειδή το Τριώδιο υπερισχύει της Παρακλητικής την περίοδο της Μεφγ. Σαρακοστής στις Καθημερινές ημέρες της).

Αν δηλαδή δεν έχει κάτι το Μηνιαίο, θα χρησιμοποιήσουμε στην θέση του το Τριώδιο, και μετά θα πάρουμε από το Τριώδιο (όσα δεν έχει να μας δώσει το Μηνιαίο, θα τα πάρουμε από το Τριώδιο).

Η τυπική ακολουθία στην παρούσα περίπτωση θα είναι όπως σχετικά αναφέραμε για τον Όρθρο καθημερινής με μικρό εορταζόμενο Άγιο την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου (βλέπε και σελίδες: 54-57 του παρόντος βιβλίου).

Γενικότερα, θα έχουμε:

ι) Ψάλλουμε το Αλληλουάριο. Αντί του: «Θεός Κύριος», ψάλλουμε το Αλληλουάριο: «Αλληλούϊα, αλληλούϊα, αλληλούϊα» με τον στίχο που υπάρχει πριν απ' αυτό, ή:

Πριν τον α΄ στίχο: «Ἐκ νυκτός ορθρίζει το πνεύμα μου προς σε, ...».

Πριν τον β΄ στίχο: «Δικαιοσύνην μάθετε οι ενοικούντες επί της γης».

Πριν τον γ΄ στίχο: «Ζήλος λήψεται λαόν απαίδευτον και νυν πυρ...».

Πριν τον δ΄ στίχο: «Πρόσθες αυτοίς κακά, Κύριε, πρόσθες αυτοίς...».

Ο μικρός εορταζόμενος Άγιος την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής δεν δικαιολογεί να ψάλλουμε το: «Θεός Κύριος...», επειδή εξηγήσαμε ότι ήδη κλιμακώνονται οι αγώνες και το Τριώδιο που παρακολουθεί αυτούς παρέχει ανάλογα μηνύματα. Ήδη έχουμε περίοδο νηστειών την Μεγάλη Σαρακοστή κι όχι όπως την περίοδο του Καθευατού Τριωδίου που τα πράγματα ήσαν χαλαρά ακόμη, κλπ.

ι) Τα Απολυτικά:

Ψάλλουμε το Απολυτικό του μικρού Αγίου (από το Μηνιαίο), πρώτο.

Ψάλλουμε το απλό Θεοτοκίο Απολυτικό, το ομόηχο με το Απολυτικό του μικρού Αγίου (από την Παρακλητική, στο τέλος της) δεύτερο. Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί...», και συνέχεια το: «Και νυν ...».

Αν όμως ο μικρός Άγιος δεν έχει Απολυτικό, τότε θα ψάλλουμε το Απολυτικό της ημέρας (Τετάρτης-Παρασκευής) που είμαστε (π.χ. στις 14 Φεβρουαρίου «Μνήμη του Οσίου Πατρός ημών Αυξεντίου», έχουμε μικρό εορταζόμενο Άγιο χωρίς Απολυτικό).

ιι) Αρχικά Καθίσματα.

Επίσης, επειδή το Μηνιαίο στην μνήμη του μικρού Εορταζόμενου Αγίου δεν έχει πάντα Καθίσματα στην αρχή του Όρθρου (μετά την α΄ και β΄ στιχολογία), ούτε συνήθως Μεσώδια Καθίσματα ή Ωδές κλπ, ό,τι μας λείπει θα το πάρουμε πρώτα από το Τριώδιο κι αν δεν υπάρχουν κι εκεί, τότε θα πάρουμε αυτά από την Παρακλητική (η οποία εξηγήσαμε ότι συμπληρώνει το Τριώδιο στην περίπτωση αυτή).

ιγ) Στις Ωδές. Έχουμε Ωδές και από τον μικρό Άγιο, αλλά κι από το Τριώδιο.

Ψάλλουμε μια Ωδή πρώτα από το Μηνιαίο και στη συνέχεια την ίδια Ωδή από το Τριώδιο.

Το Τριώδιο μερικές φορές δεν έχει την ίδια Ωδή, όπως το Μηνιαίο. Έτσι π.χ. την Τετάρτη της Ε΄ Εβδομάδας της Μεγ. Σαρακοστής λείπει η Ωδή Α΄ από το Τριώδιο. Τότε θα ψάλλουμε την Ωδή Α΄ από την Παρακλητική.

ιδ) Στο Συναξάρι. Πρώτα θα διαβάσουμε το Συναξάριο της ημέρας από το βιβλίο του Μηνιαίου και μετά αυτό από το βιβλίο του Τριωδίου.

ιε) Εξαποστειλάρια. Ψάλλουμε το Εξαποστειλάρια του εορταζόμενου μικρού Αγίου από το Μηνιαίο και συνέχεια το Θεοτοκίο που το ακολουθεί. Αν υπάρχει Εξαποστειλάρια από το Τριώδιο, θα το ψάλλουμε δεύτερο και κλείνουμε με το Θεοτοκίο που ακολουθεί το τελευταίο

Εξαποστειλάριο (αυτό του Τριωδίου δηλαδή αν υπάρχει Εξαποστειλάριο από το Τριώδιο).

νι) Στους Αίνους. Ψάλλουμε τα Απόστιχα από το Μηνιαίο ή αν δεν έχει το Μηνιαίο τα παίρνουμε από το Τριώδιο. Αν δεν υπάρχει κι εκεί, τότε τα παίρνουμε από την Παρακλητική. Το πρώτο δεν έχει στίχο, τα άλλα όμως δύο έχουν στίχους που τους παίρνουμε από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη (το πρώτο τροπάριο των απόστιχων των Αίνων δεν έχει στίχο πριν από αυτό. Το δεύτερο τροπάριο έχει πριν από αυτό τον εξής στίχο, που τις καθημερινές και το Σάββατο είναι: «Ενεπλήσθημεν το πρωί του ελέους σου, Κύριε, και ηγαλλιασάμεθα και ευφράνθημεν. Εν πάσαις ταις ημέραις...» και το ψάλλουμε. Το τρίτο τροπάριο έχει πριν από αυτό τον εξής στίχο για τις καθημερινές και το Σάββατο «Και έστω η λαμπρότης Κυρίου του Θεού ημών εφ' ημάς, και τα έργα των χειρών ημών κατεύθυνον εφ' ημάς...».

νιι) Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τα Απόστιχα από το Μηνιαίο. Αν δεν έχει τέτοιο, παίρνουμε αυτό από το Τριώδιο κι αν δεν έχει και το Τριώδιο, τότε παίρνουμε αυτό την Παρακλητική (στο τέλος της) καθώς και το Θεοτοκίο. (Αν δεν έχει Θεοτοκίο τότε το ίδιο τροπάριο έχει πάνω του το «Δόξα» και μετά συνέχεια γράφει «Και νυν» και σημαίνει ότι είναι το ίδιο τροπάριο για Δοξαστικό και Θεοτοκίο).

Στο Ενοριακό τυπικό, δεν θα ψάλλουμε τους Τριαδικούς ύμνους, ούτε θα διαβάσουμε από Κάθισμα από το ψαλτήρι, ούτε θα ψάλλουμε τα Φωταγωγικά (κατ' ήχον).

Το Τυπικό αυτού του Όρθρου Καθημερινής της Μεγάλης Σαρακοστής με μνήμη μικρού Αγίου από το Μηνιαίο, είναι το ίδιο, σχεδόν, με εκείνο της Καθημερινής του Καθεαυτού Τριωδίου με μνήμη μικρού Αγίου, και στο μόνο που διαφέρουν είναι ότι αντί του «Θεός Κύριος» (που είχαμε την περίοδο Μηνιαίου), την Μ. Σαρακοστή έχουμε πάντοτε το «Αλληλουλάριο». Πλην όμως, για λόγους αποφυγής λαθών στην τάξη του τυπικού αυτής της περιόδου του Τριωδίου, που είναι πολύπλοκη, θεώρησα σωστό να αναγραφεί εδώ και πάλι στην δική του σειρά, το Τυπικό της αυτής της Καθημερινής, μιας και χωρίσαμε την περίοδο του Τριωδίου σε τρία μέρη, ώστε το κάθε μέρος του να είναι πλήρες καθόλα, να είναι και αυτοτελές.

Το τυπικό αυτό μοιάζει τότε όπως στην περίπτωση: «Καθημερινή την περίοδο του Καθεαυτού Τριωδίου (εκτός του Σαββάτου) με Μικρό εορταζόμενο Άγιο, όταν η ημέρα της Καθημερινής αυτής περιλαμβάνεται στις Καθημερινές που αναγράφονται στο βιβλίο του Τριωδίου», που βρίσκεται στις σελίδες : 54 – 61 του παρόντος βιβλίου.

Έτσι, θα έχουμε την εξής τυπική διάταξη:

**6. Τυπικό Όρθρου Καθημερινής της Μεγάλης Σαρακοστής,
με Μικρό εορταζόμενο Άγιο από το Μηνιαίο**

1. Εισαγωγικά και Εξάψαλμος (διαβαστά από Εγκόλπ. του Αναγνώστου).
2. Ακολουθεί η Μεγάλη Συναπτή ή «Ειρηνικά» (Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθώμεν...).
3. Αντί του: «Θεός Κύριος» (τετράκις, το πρώτο άνευ στίχου, τα υπόλοιπα τρία με στίχο- ψαλτά, από Εγκόλπιο Αναγνώστη), ψάλλουμε το Αλληλουγάριο: «Αλληλούϊα, αλληλούϊα, αλληλούϊα» με τον στίχο που υπάρχει πριν απ' αυτό, ή:
 Πριν τον α' στίχο: «Εκ νυκτός ορθρίζει το πνεύμα μου προς σε, ...».
 Πριν τον β' στίχο: «Δικαιοσύνην μάθετε οι ενοικούντες επί της γης».
 Πριν τον γ' στίχο: «Ζήλος λήψεται λαόν απαίδευτον και νυν πυρ...».
 Πριν τον δ' στίχο: «Πρόσθεσ αυτοίς κακά, Κύριε, πρόσθεσ αυτοίς...».
4. Τα Απολυτικά: Το Απολυτικό του μικρού Αγίου (από το Μηνιαίο), πρώτο. Ψάλλουμε το απλό Θεοτοκίο Απολυτικό, αλλά πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί...», και συνέχεια το: «Και νυν ...». Το απλό Θεοτοκίο να είναι το ομόηχο με το απολυτικό του μικρού Αγίου.
5. Μετά η μικρή Συναπτή («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).
6. Ψάλλονται τα Καθίσματα που αναγράφονται στην αρχή της Παρακλητικής πρώτα-πρώτα, εκεί που γράφει «Μετά την α' Στιχολογία» και «Μετά την β' Στιχολογία» (επειδή δεν έχουμε συνήθως τέτοια στο Μηνιαίο). Πρέπει να γνωρίζω, επομένως, τον ήχο της συγκεκριμένης ημέρας που ψάλλω). Το Κάθισμα της α' ή της β' Στιχολογίας μπορεί να έχει ένα, δύο ή τρία τροπάρια και οπωσδήποτε ένα Θεοτοκίο στο τέλος του (κλείνει και συμπεριλαμβάνει στο τέλος του ένα Θεοτοκίο). Στην συνέχεια ψάλλουμε το Δοξαστικό και το Θεοτοκίο της Παρακλητικής (που έχουν στα τέλος τους τα Καθίσματα).
7. Ακολουθεί ο Ν' Ψαλμός «Ελέησόν με ο Θεός...» διαβαστά (Εγκόλπ. του Αναγν.).
8. Μετά πάμε στις Ωδές:
 Α' Ωδή από το Μηνιαίο – Α' Ωδή από Τριώδιο.
 Γ' Ωδή από το Μηνιαίο – Γ' Ωδή από Τριώδιο.
 Το Μηνιαίο στο σημείο αυτό συνήθως έχει Ωδές όταν έχουμε μικρό εορταζόμενο Άγιο.
Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Μηνιαίο, τότε:
 ι) Πριν από τον Ειρμό, δεν ψάλλουμε τίποτε.
 ιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Μηνιαίου, λέμε το: «Άγιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή «Όσιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή

«Προφήτα του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» κλπ., ανάλογα αν ο εορταζόμενος είναι Άγιος, Όσιος, Προφήτης κλπ.

ιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Μηνιαίο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

ιγ) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

ιδ) Πριν από το Θεοτοκίο (στις Ωδές τόσο από την Παρακλητική όσο και από το Μηνιαίο), λέμε το «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».

Μερικές Ωδές που λέγονται «Σταυρώνυμα» διαβάζονται μόνο στα μοναστήρια κι όχι στους ναούς πόλεων και των άλλων ενοριών.

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:

Τις ημέρες της Τετάρτης και της Παρασκευής οι Ωδές του Τριωδίου αναφέρονται στον Σταυρό του Κυρίου μας, οπότε:

ι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, τις μέρες αυτές (Τετάρτης & Παρασκευής της Μεγ. Σαρακοστής) ψάλλουμε το:

«Δυνάμει του Σταυρού σου σώσον ημάς».

ιι) Πριν από το Σταυροθεοτοκίο (στο τέλος των Ωδών από το Τριώδιο), λέμε το «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».

Αν το Τριώδιο έχει π.χ. δύο Ωδές Α' ή δύο Ωδές Γ' ή δύο Ωδές Δ', τότε τις ψάλλουμε και τις δύο. Αν δεν έχει μια Ωδή π.χ. λείπει η Ωδή Δ' αλλά έχει π.χ. Ωδή Η' ή Ωδή Θ', τότε ψάλλουμε στην θέση της Ωδής Δ' (που λείπει) την Ωδή Η' ή την Ωδή Θ'.

Μετά και το Θεοτοκίο της Γ' Ωδής από το Τριώδιο (εφόσον δεν υπάρχει Ειρμός μετά το τέλος της Γ' Ωδής από το Τριώδιο), σταματάμε και κάνουμε κατάληξη.

9. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή - Αίτηση ιερέα («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).
10. Τα Καθίσματα από το Μηνιαίο ψαλτά (Μεσώδια Καθίσματα). Ψάλλουμε το Κάθισμα, καθώς και το Θεοτοκίο που το ακολουθεί και πριν από αυτό έχει το «Δόξα, και νυν».
11. Μετά πάμε πάλι στις Ωδές:

Δ' Ωδή από το Μηνιαίο – Δ' Ωδή από Τριώδιο.

Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Μηνιαίου ή του Τριωδίου, προτάσσουμε-ψάλλουμε ό,τι εξηγήσαμε παραπάνω (βλέπε παραπάνω). Συνήθως μόλις τελειώσουμε και την Δ' Ωδή από το Τριώδιο, σταματάμε και κρατάμε κατάληξη.

[Μπορεί όμως να μη τελειώσουμε εδώ το διάβασμα των Ωδών. Αυτό εξαρτάται από τις ευχές που διαβάζει μέσα στο ιερό ο ιερέας κλπ. Έτσι μπορεί αν χρειαστεί να διαβάσουμε συνέχεια:

Ε' Ωδή από το Μηνιαίο – Ε' Ωδή από Τριώδιο.

ΣΤ' Ωδή από το Μηνιαίο και μετά - ΣΤ' Ωδή από Τριώδιο].

- Για τις Ωδές στην παρούσα περίπτωση, ισχύει γενικά ό,τι αναφέραμε και παραπάνω (βλ. α/α: 8 του παρόντος κεφαλαίου).
12. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή - Αίτηση ιερέα («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).
 13. Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο που ακολουθεί από το Μηνιαίο, στο τέλος της ΣΤ΄ Ωδής. Διαβάζουμε και το Κοντάκιο και τον Οίκο που έχει το βιβλίο του Τριωδίου. Πριν από αυτά δεν λέμε, δεν προτάσσουμε τίποτε.
 14. Διαβάζουμε το Συναξάριο (ή Μηνολόγιο) από το Μηνιαίο της τρέχουσας ημερομηνίας, από το βιβλίο Μηνιαίο.
Στο σημείο που διαβάζεται το Συναξάριο, χτυπά η 2η καμπάνα.
 15. Ψάλλουμε το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριο».
 16. Στην συνέχεια ψάλλουμε τον «Ειρμό» από το Τριώδιο, (τον πρώτο κατά σειρά ειρμό μετά το Συναξάριο ή τον Ειρμό που βρίσκεται στο τέλος της Η΄ Ωδής του Τριωδίου, γιατί το Μηνιαίο δεν έχει συνήθως Ειρμό που είναι στο τέλος της Η΄ Ωδής στη μνήμη μικρού εορταζόμενου Αγίου, αλλά ούτε και η Παρακλητική έχει τέτοιο μετά την Η΄ Ωδή) και κάνουμε κατάληξη.
 17. Ο ιερέας εκφωνεί το: «Την Θεοτόκον και μητέρα του φωτός εν ύμνοις τιμώντες μεγαλύνομεν» και, αμέσως μετά:
 18. Ψάλλουμε τα Μεγαλυνάρια με τους στίχους των πριν από αυτά, όπως αμέσως παρακάτω:
«Μεγαλύνει η ψυχή μου τον Κύριον...» και το: «Την τιμιωτέραν των Χερουβείμ και ενδοξοτέραν ασυγκρίτως των Σεραφείμ, την αδιαφθόρως Θεόν Λόγον τεκούσαν την όντως Θεοτόκον σε μεγαλύνομεν» (Εγκόλπ. του Αναγν.).
 19. Ψάλλουμε το «Άξιον εστίν ως αληθώς, ...» (Εγκόλπ. του Αναγν.).
 20. Αμέσως μετά, ψάλλουμε τον «Ειρμό» από το Τριώδιο (τον δεύτερο κατά σειρά ειρμό μετά το Συναξάριο ή τον Ειρμό που βρίσκεται στο τέλος της Θ΄ Ωδής του Τριωδίου (γιατί το Μηνιαίο δεν έχει συνήθως Ειρμό στη μνήμη μικρού εορταζόμενου Αγίου που είναι στο τέλος της Η΄ Ωδής, αλλά ούτε και η Παρακλητική έχει τέτοιο μετά την Η΄ Ωδή) και κάνουμε κατάληξη.
 21. Ακολουθεί ο ιερέας - μικρή Συναπτή («Έτι και έτι του Κυρίου ...»).
 22. Ψάλλουμε το «Εξαποστειλάριο» από το Μηνιαίο και στην συνέχεια το Θεοτοκίο (αυτά βρίσκονται μετά τον Ειρμό της Θ΄ Ωδής του Μηνιαίου). Αν υπάρχει Εξαποστειλάριο από το Τριώδιο, θα το ψάλλουμε δεύτερο και κλείνουμε με το Θεοτοκίο που ακολουθεί το τελευταίο Εξαποστειλάριο (αυτό του Τριωδίου δηλαδή αν υπάρχει Εξαποστειλάριο από το Τριώδιο).
Αν όμως, δεν υπάρχει Εξαποστειλάριο στο βιβλίο του Μηνιαίου την ημέρα που ψάλλουμε, ούτε το Τριώδιο έχει Εξαποστειλάριο, τότε παίρνουμε το Εξαποστειλάριο (και στη συνέχεια το Θεοτοκίο του) από

το βιβλίο της Παρακλητικής (όταν είναι ελλιπής η ακολουθία του μικρού εορταζόμενου Αγίου). Αυτά βρίσκονται στο τέλος της Παρακλητικής (βρίσκονται στο τέλος της, όπου η Παρακλητική λέγει: «Εξαποστειλάρια της όλης Εβδομάδος»).

Στην Καθημερινή δεν ψάλλουμε πριν από το Εξαποστειλάριο το: «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών», αλλά κατευθείαν το ψάλλουμε. Εξαποστειλάριο μπορεί να είναι 1 ή 2 ανάλογα αν είναι ένας, ή δύο εορταζόμενοι Άγιοι, που έχουν Εξαποστειλάριο, την ίδια ημέρα που λειτουργούμε)

23. Λέμε διαβαστά το: «Σοι δόξα πρέπει» και αμέσως στην συνέχεια λέμε την μικρή δοξολογία διαβαστά πάλι: «Δόξα εν υψίστοις Θεώ» (από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
24. Ακολουθεί ο ιερέας («Πληρώσωμεν την εωθινήν δέησιν ... Σον γαρ εστί το ελεείν ...») και αμέσως μετά το: «Αμήν»,
25. Ψάλλουμε τα «Απόστιχα» από το Μηνιαίο. Αν δεν υπάρχουν τέτοια στο Μηνιαίο, αναζητούμε αυτά στο Τριώδιο, στο οποίοι συνήθως υπάρχουν την περίοδο της Μεγ. Σαρακοστής. Αν και στο Τριώδιο δεν υπάρχουν, τότε παίρνουμε αυτά από την Παρακλητική.
Όταν ψάλλουμε τα Απόστιχα: το πρώτο δεν έχει στίχο, τα άλλα όμως δύο έχουν στίχους που τους παίρνουμε από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη (το πρώτο τροπάριο των απόστιχων των Αίνων δεν έχει στίχο πριν από αυτό. Το δεύτερο τροπάριο έχει πριν από αυτό τον εξής στίχο, που τις καθημερινές και το Σάββατο είναι: «Ενεπλήσθημεν το πρωί του ελέους σου, Κύριε, και ηγαλλιασάμεθα και ευφράνθημεν. Εν πάσαις ταις ημέραις...» και το ψάλλουμε. Το τρίτο τροπάριο έχει πριν από αυτό τον εξής στίχο για τις καθημερινές και το Σάββατο «Και έστω η λαμπρότης Κυρίου του Θεού ημών εφ' ημάς, και τα έργα των χειρών ημών κατεύθυνον εφ' ημάς...»).
26. Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τα Απόστιχα από το Μηνιαίο. Αν δεν υπάρχει τέτοιο στο Μηνιαίο ψάλλουμε αυτό από το Τριώδιο, κι αν και στο Τριώδιο δεν υπάρχει, τότε παίρνουμε το Δοξαστικό-θεοτοκίο από την Παρακλητική (στο τέλος της). Αν δεν έχει Θεοτοκίο τότε το ίδιο τροπάριο έχει πάνω του το «Δόξα» και μετά συνέχεια γράφει «Και νυν» και σημαίνει ότι είναι το ίδιο τροπάριο για Δοξαστικό και Θεοτοκίο.
27. Ο ιερέας λέγει: «Αγαθόν το εξομολογείσθε τω Κυρίω...».
28. Ακολουθεί διαβαστά ο Τρισάγιος Ύμνος, «Άγιος ο Θεός, Άγιος Ισχυρός, Άγιος Αθάνατος ελέησον ημάς κλπ» (Εγκόλπ. του Αναγν.).
29. Ψάλλουμε το Απολυτίκιο του μικρού Αγίου (από το Μηνιαίο, στο τέλος του Εσπερινού που προηγήθηκε) και στη συνέχεια ψάλλουμε το Θεοτοκίο (το μικρό Θεοτοκίο κι όχι το Αναστάσιμο Θεοτοκίο. Το μικρό αυτό Θεοτοκίο βρίσκεται στο τέλος της Παρακλητικής, εκεί που λέγει «Θεοτοκία εις έκαστον ήχον». Θα ψάλλουμε όχι το Θεοτοκίο της

ημέρας που είμαστε, αλλά το Θεοτοκίο που είναι Ομόηχο με το Απολυτίκιο του μικρού Αγίου που ψάλλαμε).

Αν ο μικρός Άγιος δεν έχει Απολυτίκιο, τότε θα ψάλλουμε το Απολυτίκιο της ημέρας (υπάρχει στο τέλος της Παρακλητικής. Η κάθε ημέρα είναι αφιερωμένη σε κάποιο Άγιο πρόσωπο ή στον Τίμιο Σταυρό).

30. Τέλος του Όρθρου.

7. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ

ΟΡΘΟΥ

ΤΗΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ

ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

ΜΕ ΕΟΡΤΗ

ΜΕΓΑΛΟΥ ΕΟΡΤΑΖΟΜΕΝΟΥ

ΑΓΙΟΥ ΑΠΟ ΜΗΝΙΑΙΟ

7. Τυπικό Όρθρου Καθημερινής της Μεγάλης Σαρακοστής με Μεγάλο εορταζόμενο Άγιο από το Μηνιαίο

Αναφέραμε παραπάνω ότι στο βιβλίο του Μηνιαίου αναφέρει τα εξής: «Το τυπικό στις 10 Φεβρουαρίου (Κεφάλ. Η΄, εδάφιο 14, μας λέγει: «Κεφάλ. Η΄: 13. Ει τύχοι τη Τρίτη της Α΄ εβδομάδος των Νηστειών... (η εορτή του αγίου Χαραλάμπους)» και 14. «Τη Τρίτη εις τον Όρθρον, ουδέν των του Τριωδίου ψάλλομεν,...» και στο τέλος κλείνοντας λέγει: «...και ευθύς άρχεται η Λειτουργία των Προηγιασμένων».

Μάλιστα το ίδιο συγκεκριμένο τυπικό μας περιγράφει ότι ο Όρθρος που θα τελεστεί είναι Όρθρος Μεγάλου Αγίου, όπως ακριβώς στην περίοδο που ίσχυε το Μηνιαίο.

Άρα, η εορτή μεγάλου εορταζόμενου Αγίου σε Καθημερινή ημέρα την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής, θα τελεστεί κανονικά όπως δηλαδή όταν είχαμε εορτή μεγάλου Αγίου σε Καθημερινή ημέρα την περίοδο Μηνιαίου.

Όταν έχουμε μεγάλο εορταζόμενο Άγιο, όπως π.χ. τον Άγιο Χαράλαμπο, τότε στον Όρθρο θα ψάλλουμε όλα από το Μηνιαίο (βλέπε Μηνιαίο, στις 10 Φεβρουαρίου, Κεφάλαιο Η΄ «13. Ει τύχοι τη Τρίτη της Α΄ εβδομάδος των Νηστειών.. και 14. Τη Τρίτη εις τον Όρθρον, ουδέν των του Τριωδίου ψάλλομεν, αλλά μετά τον Ν΄ ψαλμόν», όπου αναφέρει την σειρά τυπικού Όρθρου, όπως ακριβώς όταν έχουμε Όρθρο σε περίοδο Μηνιαίου με μεγάλο Εορταζόμενο Άγιο.

Η διαφορά είναι ότι αντί της Θείας Λειτουργίας του αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου, τελείται η Θεία Λειτουργία των Προηγιασμένων «14. ... και ευθύς άρχεται η Λειτουργία των Προηγιασμένων».

Στο Ενοριακό τυπικό έχει επικρατήσει ώστε όταν έχουμε μεγάλο Εορταζόμενο Άγιο όχι μόνο την ημέρα της Τρίτης Μεγάλης Σαρακοστής, αλλά για κάθε καθημερινή ημέρα της Μεγάλης Σαρακοστής να τελείται ο Όρθρος, όπως ακριβώς ο Όρθρος την περίοδο Μηνιαίου με μεγάλο Εορταζόμενο Άγιο.

Ανεξαρτήτως δηλαδή Καθημερινής ημέρας την μεγάλη Σαρακοστή, όταν έχουμε μεγάλο εορταζόμενο Άγιο θα τελέσουμε τον Όρθρο, όπως ακριβώς σε περίοδο Μηνιαίου με μεγάλο Εορταζόμενο Άγιο, και μάλιστα σε περίοδο που ισχύουν οι Ωδές της Θεοτόκου («Υγράν διοδεύσας...») και οι Καταβασίες της Θεοτόκου («Ανοιξω το στόμα μου...»).

Επίσης αναφέραμε ότι «στις αρχές της Μεγάλης Σαρακοστής και μόνον τότε τελούμε εορτές Μεγάλων Αγίων (όπως του αγίου Χαραλάμπου ή της

Α΄ και Β΄ Εύρεσης της κεφαλής του Τιμίου Προδρόμου και Βαπτιστού Ιωάννη). Αντίθετα από το μέσον και μετά της Μεγάλης Σαρακοστής οι εορτές των μεγάλων Αγίων μετατίθενται λόγω μη διατάραξης των αγώνων των χριστιανών και της αποφυγής των σχετικών πανηγύρεων, όπως π.χ. η εορτή του Μεγάλου τροπαιοφόρου Γεωργίου».

Κι εξηγήσαμε ότι οι εορτές μεγάλων αγίων σπανίζουν την περίοδο αυτή, κι ελάχιστες υπάρχουν σκόπιμα επίσης για την περίοδο μόνο της προσαρμογής των χριστιανών προς την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής.

Επομένως:

«Η ακολουθία του Όρθρου της Καθημερινής Μεγάλης Σαρακοστής με Μνήμη Μεγάλου Εορταζόμενου Αγίου»,

είναι ακριβώς η ίδια, όπως αυτή ισχύει σε περίοδο Μηνιαίου. Σχετικά για τον Όρθρο αυτό, βλέπε:

Βιβλίο 1^ο – «Ο Όρθρος-Μέρος Α΄: Αναλυτικό τυπικό όλων των Όρθρων σε περίοδο Μηνιαίου» (σελίδες: 45-49).

Τα βιβλία που θα χρησιμοποιήσουμε, κατά σειρά σπουδαιότητάς των στην παραπάνω περίπτωση είναι τα εξής:

3. *Το βιβλίο του Μηνιαίου, στην ημερομηνία που είμαστε.*

4. *Το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.*

Λειτουργούμε δηλαδή τον Όρθρο, όπως ακριβώς την περίοδο που ισχύει το Μηνιαίο (Καθημερινή με Μνήμη Μεγάλου Εορταζόμενου Αγίου), και χωρίς καμιά άλλη παρέμβαση.

Δεν θα χρησιμοποιήσουμε καθόλου το βιβλίο του Τριωδίου.

8. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΥ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ
ΜΕΓΑΛΗΣ
ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ
ΜΕ ΔΕΣΠΟΤΙΚΗ
Ή ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΗ
ΕΟΡΤΗ ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΝΙΑΙΟ

8. Τυπικό Όρθρου Καθημερινής της Μεγάλης Σαρακοστής με Δεσποτική ή Θεομητορική Εορτή από το Μηνιαίο.

Παραπάνω μόλις (βλ. «Τυπικό Όρθρου Καθημερινής της Μεγάλης Σαρακοστής με μεγάλο εορταζόμενο Άγιο»), αναφέραμε τα εξής:

«Το τυπικό στις 10 Φεβρουαρίου (Κεφάλ. Η΄, εδάφιο 14, μας λέγει: «Κεφάλ. Η΄: 13. Ει τύχοι τη Τρίτη της Α΄ εβδομάδος των Νηστειών... (η εορτή του αγίου Χαραλάμπους)» και 14. «Τη Τρίτη εις τον Όρθρον, ουδέν των του Τριωδίου ψάλλομεν,...»...»

Το ίδιο το βιβλίο του Μηνιαίου μας οδηγεί ότι στην περίπτωση μεγάλου εορταζόμενου Αγίου σε Καθημερινή ημέρα κατά την οποία ισχύει η περίοδος της Μεγάλης Σαρακοστής, όλα τα παίρνουμε από το Μηνιαίο και τίποτε από το Τριώδιο.

Αν λοιπόν για την περίπτωση μεγάλου εορταζόμενου Αγίου σε Καθημερινή της Μεγ. Σαρακοστής όλα τα παίρνουμε από το Μηνιαίο, επόμενο είναι ότι αν έχουμε Δεσποτική ή Θεομητορική Εορτή σε Καθημερινή ημέρα της Μεγάλης Σαρακοστής τότε πάλι όλα τα παίρνουμε από το Μηνιαίο.

Επίσης, στο Κεφάλαιο που αναπτύξαμε παραπάνω με τίτλο: «ΟΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ», αναφέραμε ότι:

«...Όταν όμως η Δεσποτική ή Θεομητορική εορτή ή ακόμη και η εορτή ενός μεγάλου Αγίου (π.χ. αγίου Χαραλάμπου) πέσει σε Καθημερινή ημέρα της περιόδου του Καθεαυτού Τριωδίου, τότε ισχύει το Μηνιαίο μόνο, και δεν ισχύει το βιβλίο του Τριωδίου, ακόμη κι όταν η Καθημερινή ημέρα (στην οποία πέφτει η παραπάνω συγκεκριμένη γιορτή) αναγράφεται στις Καθημερινές ημέρες του βιβλίου του Τριωδίου...».

Το τυπικό του Όρθρου λοιπόν της Καθημερινής Μεγ. Σαρακοστής με Δεσποτική ή Θεομητορική Εορτή είναι ακριβώς το ίδιο όπως:

«Η ακολουθία του Όρθρου της Καθημερινής Καθεαυτού Τριωδίου (εκτός Σαββάτου) με Δεσποτική ή Θεομητορική Εορτή»,

είναι ακριβώς το ίδιο, όπως αυτό ισχύει σε περίοδο Μηνιαίου. Σχετικά για τον Όρθρο αυτό, βλέπε:

Βιβλίο 1^ο – «Ο Όρθρος-Μέρος Α΄: Αναλυτικό τυπικό όλων των Όρθρων σε περίοδο Μηνιαίου» (σελίδες: 51-61).

Λειτουργούμε δηλαδή τον Όρθρο, όπως ακριβώς την περίοδο που ισχύει το Μηνιαίο (Καθημερινή με Δεσποτική ή Θεομητορική Εορτή), και χωρίς καμιά άλλη παρέμβαση.

Δεν θα χρησιμοποιήσουμε καθόλου το βιβλίο του Τριωδίου.

9. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΥ

ΤΗΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ

ΤΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ

ΜΕΓΑΛΗΣ

ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

ΣΤ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην περίπτωση αυτή έχουμε τους εξής τύπους Όρθρων-υποπεριπτώσεις, με βάση τους οποίους ακολουθούμε και διαφορετικό τυπικό.

- Α) Καθημερινής Σαββάτου Χωρίς εορταζόμενο Άγιο.
- Β) Καθημερινής Σαββάτου με μικρό εορταζόμενο Άγιο.
- Γ) Καθημερινής Σαββάτου με Μεγάλο εορταζόμενο Άγιο.
- Δ) Καθημερινής Σαββάτου με Δεσποτική ή Θεομητορική Εορτή.

Όταν δεν έχω κανέναν μικρό ή μεγάλο εορταζόμενο Άγιο, τότε δεν θα χρησιμοποιήσουμε το Μηνιαίο, αλλά θα χρησιμοποιήσουμε την Παρακλητική. Θα χρησιμοποιούμε επίσης το Τριώδιο, επειδή το πνεύμα της Παρακλητικής την ημέρα του Σαββάτου είναι πένθιμο κι έτσι χρησιμοποιούμε το βιβλίο του Τριωδίου που επίσης έχει πένθιμο πνεύμα-χαρακτήρα τα Σάββατα της Μεγάλης Σαρακοστής.

Όταν έχουμε μικρό εορταζόμενο Άγιο θα χρησιμοποιήσουμε το βιβλίο του Μηνιαίου (για τον μικρό εορταζόμενο Άγιο) αλλά και το βιβλίο του Τριωδίου, επειδή όπως εξηγήσαμε το Τριώδιο ισχύει για όλες τις ημέρες της περιόδου αυτής, λόγω του πένθιμου χαρακτήρα που ταιριάζει στους αγώνες των χριστιανών την περίοδο αυτή (που έχουμε νηστεία και αγώνα, έναντι του πανηγυρικού χαρακτήρα όταν έχουμε εορτή μεγάλου Αγίου). Αν κάτι δεν έχει το βιβλίο του Τριωδίου, τότε θα πάρω αυτό από την Παρακλητική συμπληρωματικά (η Παρακλητική είναι εδώ συμπληρωματικό κι όχι κύριο βιβλίο). Έτσι, αν προσέξουμε βαθύτερα θα δούμε, π.χ. Γ΄ Σάββατο των Νηστειών (πριν την Σταυροπροσκύνηση), στο τέλος του Όρθρου, γράφει: «Εις τους Αίνους:, Δόξα, Και νυν, Θεοτοκίον, τα του Ήχου». Με άλλα λόγια: αφού δεν έχουμε Δοξαστικό στο Μηνιαίο (δεν έχουμε συνήθως τέτοιο Δοξαστικό στον μικρό Άγιο μετά τους Αίνους-Απόστιχα των Αίνων), πάμε στο Τριώδιο. Αφού δεν έχουμε και στο Τριώδιο Δοξαστικό, τότε πάμε στην Παρακλητική, το ίδιο το βιβλίο του Τριωδίου τότε μας παραπέμπει στην Παρακλητική. Εδώ καταλαβαίνουμε ότι πράγματι προηγείται το Τριώδιο τις Καθημερινές ημέρες της Μεγάλης Σαρακοστής κι αν δεν έχει κάτι αυτό, τότε βρίσκουμε το αντίστοιχο στην Παρακλητική.

Όταν έχουμε μεγάλο εορταζόμενο Άγιο θα χρησιμοποιήσουμε το βιβλίο του Μηνιαίου μόνο.

Επίσης όταν έχω Δεσποτική ή Θεομητορική Εορτή, πάλι θα χρησιμοποιήσω μόνο το βιβλίο του Μηνιαίου.

9Α. Τυπικό Όρθρου Σαββάτου της Μεγάλης Σαρακοστής,**Χωρίς μικρό ή μεγάλο εορταζόμενο Άγιο από το Μηνιαίο**

Ειδικά για την ημέρα του Σαββάτου, αν δεν έχουμε μνήμη εορταζόμενου Αγίου (μικρού ή μεγάλου Αγίου), έχουμε διαφοροποίηση του Όρθρου, σε σύγκριση με τον Όρθρο της απλής Καθημερινής χωρίς εορταζόμενο Άγιο (βλέπε και «Όρθρο 5», που περιγράψαμε παραπάνω).

Δεν θα πάρουμε αναγκαστικά κι από το Μηνιαίο, όπως κάναμε στην περίπτωση του Όρθρου Καθημερινής Σαββάτου σε περίοδο Μηνιαίου, για τον λόγο ότι οι μέρες της περιόδου αυτής είναι μέρες αγώνων και έχουν τον πένθιμο χαρακτήρα και την αποφυγή του πανηγυρικού κλίματος.

Επομένως θα πάρουμε από το Τριώδιο κι από την Παρακλητική.

Ο χαρακτήρας του Σαββάτου, όταν δεν έχουμε μνήμη Αγίου (μικρού ή μεγάλου) είναι αφιερωμένος στην σωτηρία των κεκοιμημένων (βλέπε και πιο κάτω στο κεφάλαιο των Ωδών, για το ίδιο θέμα). Αυτός είναι ο λόγος που έχουμε και την διαφοροποίηση του Όρθρου στην παραπάνω περίπτωση και συγκεκριμένα έχουμε την διαφοροποίηση του Όρθρου, σε σύγκριση και σε σχέση με τον απλό Όρθρο της Καθημερινής (Όρθρος Χωρίς μνήμη εορταζόμενου Αγίου) την περίοδο της Μεγ. Σαρακοστής.

Στο ενοριακό τυπικό, λοιπόν, όταν δεν έχουμε εορταζόμενο μικρό ή μεγάλο Άγιο, τότε το Σάββατο είναι αφιερωμένο στους νεκρούς αδελφούς μας, γιατί και αυτούς θέλουμε να θυμόμαστε και να τους αναπαύει ο Θεός, αλλά κι όταν έρθει η σειρά μας και βρεθούμε στην θέση εκείνων, να προσεύχονται οι ζώντες επί γης αδελφοί μας για μας. Έτσι, πάντοτε τελούμε Όρθρο την Καθημερινή ημέρα του Σαββάτου, ακόμη και χωρίς εορταζόμενο Άγιο, την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής.

Επειδή το πνεύμα της ημέρας του Σαββάτου ως ημέρας της Μεγ. Σαρακοστής είναι πένθιμο αφενός, κι επειδή επίσης το πνεύμα του Σαββάτου που είναι αφιερωμένο στους νεκρούς αδελφούς μας είναι επίσης πένθιμο αφετέρου, μπορούμε και παίρνουμε στοιχεία τόσο από το Τριώδιο όσο κι από την Παρακλητική για την ημέρα του Σαββάτου την περίοδο της Μεγ. Σαρακοστής. Αυτός είναι και ο λόγος που την ημέρα αυτή χρησιμοποιούμε τόσο την Παρακλητική όσο και το Τριώδιο. Και πρώτα χρησιμοποιούμε το Τριώδιο ως ιδιαίτερου βάρους βιβλίο την περίοδο αυτή και επίσης χρησιμοποιούμε και την Παρακλητική. Είναι ένας συνδυασμός μοναδικός και απόλυτα ταιριαστός.

Μερικά χαρακτηριστικά σημεία αυτής της τυπικής διάταξης είναι:

1) Αλληλουλάριο

Αντί του «Θεός Κύριος...» ψάλλουμε το «Αλληλουλάριο» (η ημέρα του Σαββάτου είναι αφιερωμένη στους νεκρούς και για τον λόγο αυτό είναι και ξεχωριστός ο χαρακτήρας του τυπικού του σε σχέση με το

τυπικό της Καθημερινής Χωρίς εορταζόμενο Άγιο). Το Αλληλουάριο, αυτό είναι διαφορετικό από εκείνο του Σαββάτου χωρίς εορταζόμενο Άγιο την περίοδο Μηνιαίου και είναι το εξής:

Ψάλλουμε τρεις φορές το «Αλληλούϊα» μετά από τον κάθε στίχο, όπως παρακάτω:

α' στίχος: «Εκ νυκτός ορθρίζει το πνεύμα μου προς σε, ...».

«Αλληλουϊα, αλληλουϊα, αλληλουϊα»

β' στίχος: «Δικαιοσύνην μάθετε οι ενοικούντες επί της γης».

«Αλληλουϊα, αλληλουϊα, αλληλουϊα»

γ' στίχος: «Ζήλος λήψεται λαόν απαίδευτον και νυν πυρ...».

«Αλληλουϊα, αλληλουϊα, αλληλουϊα»

δ' στίχος: «Πρόσθες αυτοίς κακά, Κύριε, πρόσθες αυτοίς...».

«Αλληλουϊα, αλληλουϊα, αλληλουϊα».

ii) Απολυτικά του Σαββάτου.

Μετά το: «Θεός Κύριος...», αφού δεν έχουμε εορταζόμενο Άγιο, ψάλλουμε τα Απολυτικά της ημέρας του Σαββάτου, που είναι τα εξής:

Το πρώτο: «Απόστολοι, Μάρτυρες, και Προφήται, Ιεράρχαι, Όσιοι και Δίκαιοι, οι καλώς τον αγώνα...».

Ψάλλουμε το «Δόξα Πατρί...» και το δεύτερο που είναι:

«Μνήσθητι, Κύριε, ως αγαθός των δούλων σου, και όσα εν βίω ήμαρτον συγχώρησον· ουδείς γάρ αναμάρτητος, ειμή σύ, ο δυνάμενος, και τοις μεταστάσι, δούναι την ανάπαυσιν».

Μετά, ψάλλουμε το «Και νυν και αεί...» και το τρίτο που είναι:

«Μήτηρ αγία, η του αφράστου φωτός, αγγελικούς σε ύμνοις τιμώντες, ευσεβώς μεγαλύνομεν».

iii) Νεκρώσιμα Ευλογητάρια – Άμωμος.

Στην περίπτωση του Σαββάτου χωρίς εορτή μικρού ή μεγάλου Αγίου, ψάλλουμε μετά τα παραπάνω τρία Απολυτικά, τον «Άμωμο» που αποτελείται εδώ από τα εξής Νεκρώσιμα Ευλογητάρια:

«Των Αγίων ο χορός, εύρε πηγήν της ζωής,».

«Οι τον Αμνόν, του Θεού κηρύξαντες, και σφαγιασθέντες...».

«Οι την οδόν, την στενήν βαδίσαντες, τεθλιμμένην πάντες...».

«Εικών ειμί, της αρρήτου δόξης σου, ει και στίγματα».

«Ο πάλαι μεν, εκ μη όντων πλάσας με, και εικόνι σου».

«Ανάπαυσον ο Θεός, τους δούλους σου, και κατάταξον...».

Σε καθένα από τα παραπάνω τροπάρια ψάλλουμε το: «Ευλογητός εί, Κύριε, δίδαξόν με τα δικαιώματά σου», πριν από αυτό.

«Δόξα Πατρί...» και αμέσως το: «Το τριλαμπές της μιας Θεότητος...».

«Και Νυν και αεί...» και το: Χαίρε σεμνή, η Θεόν σαρκί τεκούσα...».

iv) Καθίσματα αρχικά, μετά τα Απολυτικά (στην αρχή του Όρθρου).

Μετά τον Άμωμο, ακολουθεί η μικρή συναπτή από τον ιερέα και στην συνέχεια ψάλλουμε τα παρακάτω Νεκρώσιμα Καθίσματα που

αναγράφονται στην αρχή της Παρακλητικής, εκεί που λέγει: Μετά την α΄ Στιχολογία και Μετά την β΄ Στιχολογία» στην ημέρα του Σαββάτου:

Το πρώτο Νεκρώσιμο Κάθισμα: «Ανάπαυσον, Σωτήρ ημών, μετά Δικαίων τους δούλους σου, και τούτους κατασκήνωσον εν ταις αυλαίς σου,...».

Το δεύτερο Νεκρώσιμο κάθισμα: «Δόξα Πατρί...» και το: «Παρορών ως Αγαθός τα πλημμελήματα αυτών, τα εκούσια και τα ακούσια, και πάντα τα εν αγνοία και γνώσει Φιλάνθρωπε»

Το τρίτο Νεκρώσιμο Κάθισμα: «Και νυν...» και το: «Ο εκ Παρθένου ανατείλας τω κόσμω, Χριστέ ο Θεός, υιός φωτός δι' αυτής αναδείξας, ελέησον ημάς».

Τα Καθίσματα αυτά επειδή επαναλαμβάνονται κάθε Σάββατο, τα έχει και το βιβλίο του Τριωδίου τις ημέρες του Σαββάτου την περίοδο της Μεγ. Σαρακοστής.

ν) Στις Ωδές.

Ψάλλουμε τις Ωδές από την Παρακλητική αλλά και από το Τριώδιο.

Πριν από τα «Νεκρώσιμα Μαρτυρικά» ή απλά Μαρτυρικά τροπάρια της κάθε Ωδής της Παρακλητικής, ψάλλουμε το: «Πρεσβείαις των μαρτύρων σου, Χριστέ ο Θεός, ανάπαυσον τας ψυχάς των δούλων σου».

Πριν από κάθε τροπάριο Νεκρώσιμης Ωδής από την Παρακλητική (που ανήκουν στον «Κανών εις πάντας τους Αγίους, ού η ακροστιχίς μετά των Νεκρωσίμων και των Θεοτοκίων»), ψάλλουμε το: «Αι ψυχαί αυτών εν αγαθοίς αυλισθήσονται».

Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής της Παρακλητικής που ανήκουν στον «Κανών εις Κοιμηθέντας»), ψάλλουμε το: «Μακάριοι ους εξελέξω και προσελάβου Κύριε».

νι) Μεσώδια Καθίσματα.

Όταν τελειώσει και η Γ΄ Ωδή, κανονικά συνεχίζει με αίτηση ο ιερέας και αμέσως μετά ψάλλουμε τα Μεσώδια Καθίσματα από την Παρακλητική (τα οποία συνήθως έχει και το βιβλίο του Τριωδίου). Τα πρώτα είναι τα Μαρτυρικά και τα επόμενα είναι τα Νεκρώσιμα.

νι) Κοντάκιο και Οίκος.

Μόλις φτάσουμε στο «Κοντάκιο» και τον «Οίκο», βλέπουμε ότι δεν υπάρχουν αυτά από το βιβλίο «Μηνιαίο», επειδή δεν έχουμε εορταζόμενο Άγιο. Τότε θα διαβάσουμε μόνο το Κοντάκιο της ημέρας του Σαββάτου, που είναι το:

«Ως απαρχάς της φύσεως, τω φυτουργώ της Κτίσεως, η Οικουμένη προσφέρει σοι, Κύριε, τους θεοφόρους Μάρτυρας. Ταις αυτών ικεσίαις εν ειρήνη βαθεία, την Εκκλησίαν σου, δια της Θεοτόκου συντήρησον Πολυέλεε».

Στην συνέχεια, διαβάζουμε και το Νεκρώσιμο Κοντάκιο που ακολουθεί και είναι το:

«Μετά των Αγίων ανάπαυσον Χριστέ, τας ψυχάς των δούλων σου, ένθα ουκ έστι πόνος, ου λύπη, ου στεναγμός, αλλά ζωή ατελεύτητος». Αυτά τα κοντάκια της ημέρας βρίσκονται στο βιβλίο της «Παρακλητικής» στο τέλος της, αλλά και στο «Εγκόλπιο του Αναγνώστη».

νι) Ειρμός μετά το τέλος της Η΄ και Θ΄ Ωδής δεν υπάρχει.

Μετά το Συναξάριο κι όταν είναι να ψάλλουμε τον Ειρμό, τον πρώτο κατά σειρά Ειρμό μετά το Συναξάριο, βλέπουμε ότι δεν υπάρχει (όπως όταν είχαμε από το Μηνιαίο, που είναι ο Ειρμός στο τέλος της Η΄ Ωδής, επειδή ακριβώς δεν υπάρχει εορταζόμενος Άγιος και δεν έχει τίποτε το Μηνιαίο στην τρέχουσα περίπτωση. Έτσι, αφού δεν έχουμε τον Ειρμό αυτό να ψάλλουμε, προχωράμε.

Επίσης, δεν υπάρχει Ειρμός μετά το τέλος της Θ΄ Ωδής, ακριβώς για τον ίδιο λόγο (δεν υπάρχει εορταζόμενος Άγιος από το Μηνιαίο (και η Παρακλητική όσο και το Τριώδιο δεν έχουν τέτοιο Ειρμό).

ιχ) Εξαποστειλάριο.

Δεν έχουμε Εξαποστειλάριο (όπως π.χ. είχαμε άλλες φορές από το Μηνιαίο). Τότε, ψάλλουμε το Εξαποστειλάριο της ημέρας του Σαββάτου που είναι το:

«Ο και νεκρών και ζώντων, εξουσιάζων ως Θεός, και δια των σών Αγίων, πάσαν την γην φωταγωγών, Δημιουργέ των απάντων, τους ανυμνούντάς σε σώζε».

Και το Θεοτοκίο που ακολουθεί:

«Ημείς εν σοί καυχώμεθα, Θεοτόκε, και προς Θεόν σε...».

χ) Στους Αίνους.

Στους Αίνους ψάλλουμε τα «Μαρτυρικά Στιχηρά» και στην συνέχεια τα «Νεκρώσιμα Απόστιχα» (από την «Παρακλητική»).

Στα «Μαρτυρικά Στιχηρά» των Αίνων της Παρακλητικής:

ι) Το πρώτο τροπάριο δεν έχει στίχο, τα άλλα όμως δύο έχουν στίχους που τους παίρνουμε από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

ιι) Το δεύτερο τροπάριο έχει πριν από αυτό τον εξής στίχο, που τον ψάλλουμε τις καθημερινές και το Σάββατο, και είναι: «Ενεπλήσθημεν το πρωί του ελέους σου, Κύριε, και ηγαλλιασάμεθα ...».

ιιι) Το τρίτο τροπάριο έχει πριν από αυτό τον εξής στίχο για τις καθημερινές και το Σάββατο «Και έστω η λαμπρότης Κυρίου του Θεού ημών εφ΄ ημάς, και τα έργα των χειρών ημών κατεύθυνον ...».

Στα «Νεκρώσιμα Απόστιχα» των Αίνων της Παρακλητικής:

ι) το πρώτο το ψάλλουμε χωρίς στίχο,

ιι) το δεύτερο το ψάλλουμε με τον εξής στίχο πριν από αυτό: «Μακάριοι ους εξελέξω και προσελάβου Κύριε» και

ιιι) το τρίτο το ψάλλουμε με τον εξής στίχο πριν από αυτό: «Αι ψυχαι αυτών εν αγαθοίς αυλισθήσονται».

χι) Το Απολυτίκιο στο κλείσιμο του Όρθρου.

Το Απολυτίκιο της ημέρας και το Θεοτοκίο. Αφού δεν υπάρχει καθόλου Απολυτίκιο Αγίου, ψάλλουμε το Απολυτίκιο της ημέρας του Σαββάτου (αυτό βρίσκεται στο τέλος της Παρακλητικής, βλέπε «Απολυτίκια της Όλης Εβδομάδας» ή στο Εγκόλπιο του Αναγνώστη). Στην συνέχεια, θα βρούμε και το Θεοτοκίο του ίδιου Ήχου με το Απολυτίκιο (στα Θεοτοκία «Εις Έκαστον Ήχον» και εκεί που λέγει «Στο τέλος του Όρθρου», πάλι από την Παρακλητική στο τέλος της).

Στην περίπτωση που δεν υπάρχει Απολυτίκιο στο Μηνιαίο, το Απολυτίκιο της σημερινής ημέρας είναι το Μαρτυρικό Απολυτίκιο, που αποτελείται από τρία τροπάρια:

«Απόστολοι, Μάρτυρες, και Προφήται, Ιεράρχαι...», το α΄ τροπάριο.

«Μνήσθητι, Κύριε, ως αγαθός των δούλων σου,...», το β΄ τροπάριο. Πριν από το β΄ τροπάριο ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί...»

«Μήτηρ αγία, η του αφράστου φωτός, αγγελικούς σε ...», το γ΄ τροπάριο. Πριν από το γ΄ τροπάριο, ψάλλουμε το: «Και νυν...».

Γενικά το τυπικό αυτό είναι όπως το τυπικό Σαββάτου του Καθεαυτού Τριωδίου Χωρίς μικρό ή μεγάλο εορταζόμενο Άγιο (βλ. σελίδες 85-89 καθώς και την εισαγωγή του στις σελ. 78-84) με την διαφορά ότι εδώ προηγείται το βιβλίο του Τριωδίου έναντι της Παρακλητικής (την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής).

Έτσι, η Ακολουθία του Όρθρου του Σαββάτου Χωρίς εορταζόμενο Άγιο, σε Καθημερινή ημέρα Μεγάλης Σαρακοστής είναι η εξής:

9Α. Τυπικό Όρθρου του Σαββάτου της Μεγάλης Σαρακοστής,**Χωρίς μικρό ή μεγάλο εορταζόμενο Άγιο από το Μηνιαίο**

1. Εισαγωγικά και Εξάψαλμος (Εγκόλπιο Αναγνώστη).
2. Ακολουθεί η μεγάλη συναπτή ή Ειρηνικά («Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθώμεν...»).
3. Ψάλλουμε τρεις φορές το «Αλληλούϊα» μετά από τον κάθε στίχο, όπως παρακάτω:
 α΄ στίχος: «Εκ νυκτός ορθρίζει το πνεύμα μου προς σε, ...».
 «Αλληλούϊα, αλληλούϊα, αλληλούϊα»
 β΄ στίχος: «Δικαιοσύνην μάθετε οι ενοικούντες επί της γης».
 «Αλληλούϊα, αλληλούϊα, αλληλούϊα»
 γ΄ στίχος: «Ζήλος λήψεται λαόν απαίδευτον και νυν πυρ...».
 «Αλληλούϊα, αλληλούϊα, αλληλούϊα»
 δ΄ στίχος: «Πρόσθες αυτοίς κακά, Κύριε, πρόσθες αυτοίς...».
 «Αλληλούϊα, αλληλούϊα, αλληλούϊα».
4. Τα Απολυτικά της ημέρας του Σαββάτου (από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη ή από την Παρακλητική στο τέλος της, «Θεοτοκία της όλης εβδομάδος», Ήχος Β΄).
 Το πρώτο Απολυτικό είναι το Μαρτυρικό (χωρίς στίχο):
 «Απόστολοι, Μάρτυρες, και Προφήται, Ιεράρχαι...».
 Ψάλλουμε το «Δόξα Πατρί...» και το δεύτερο Απολυτικό, το Νεκρώσιμο που είναι:
 «Μνήσθητι, Κύριε, ως αγαθός των δούλων σου, και όσα ...».
 Μετά, ψάλλουμε το «Και νυν και αεί...» και το τρίτο που είναι:
 «Μήτηρ αγία, η του αφράστου φωτός, αγγελικούς σε ύμνους...».
5. Η μικρή Συναπτή («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).
6. Ψάλλουμε τα Καθίσματα του ήχου (βρίσκονται στην αρχή της Παρακλητικής, εκεί που γράφει: «Μετά την α΄ Στιχολογία» και «Μετά την β΄ Στιχολογία»)
 Επίσης, ψάλλουμε τα: «Έτερα Καθίσματα».
 Τα Καθίσματα αυτά του Σαββάτου από την Παρακλητική ονομάζονται εκεί Μαρτυρικά τα πρώτα, και Νεκρώσιμα τα δεύτερα που ακολουθούν (βρίσκονται στην αρχή του βιβλίου της Παρακλητικής την ημέρα του Σαββάτου, στον Όρθρο).
 Στην συνέχεια ψάλλουμε το Δοξαστικό και το Θεοτοκίο.
 Όλα τα παραπάνω Καθίσματα -Δοξαστικά- Θεοτοκία τα παίρνουμε από την Παρακλητική.
7. Ψάλλουμε τον Άμωμο.
 Ο Άμωμος είναι τα εξής Νεκρώσιμα Ευλογητάρια:
 «Των Αγίων ο Χορός, εύρε πηγήν της ζωής...».

«Οι τον Αμνόν, του Θεού κηρύξαντες, ...».

«Οι την οδόν, την στενήν βαδίσαντες, ...».

«Εικών ειμί, της αρρήτου δόξης σου, ει και στίγματα...».

«Ο πάλαι μεν, εκ μη όντων πλάσας με, και εικόνι σου ...».

«Ανάπαυσον, ο Θεός, τους δούλους σου, και κατάταξον ...».

Πριν από καθένα από τα παραπάνω τροπάρια ψάλλουμε το: «Ευλογητός εί Κύριε, δίδαζόν με τα δικαιώματά σου».

«Το τριλαμπές, της μιας Θεότητος, ευσεβώς...». Προηγείται το: «Δόξα Πατρί...».

Χαίρε σεμνή, η Θεόν σαρκί τεκούσα, εις πάντων σωτηριάν, δι' ής...». Προηγείται το: «Και νυν και αεί...».

8. Μνημόνευση των κεκοιμημένων από τον ιερέα.

9. Ψάλλουμε τα Νεκρώσιμα Καθίσματα (από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη) που είναι:

«Ανάπαυσον, Σωτήρ ημών, μετά Δικαίων τους δούλους σου, ...».

Το δεύτερο, αφού προηγηθεί το: «Δόξα Πατρί...», είναι:

«Παρορών ως Αγαθός τα πλημμελήματα αυτών, τα εκούσια...».

Το τρίτο, αφού προηγηθεί το: «Και νυν και αεί...», είναι:

«Ο εκ Παρθένου ανατείλας τω κόσμω, Χριστέ...».

10. Ακολουθεί ο Ν΄ Ψαλμός «Ελέησόν με ο Θεός...» διαβαστά (Εγκόλπ. του Αναγν.).

11. Μετά πάμε στις Ωδές και τις ψάλλουμε ως εξής:

Α΄ Ωδή από Παρακλητική - Α΄ Ωδή από Τριώδιο.

Γ΄ Ωδή από Παρακλητική - Γ΄ Ωδή από Τριώδιο.

Όταν ψάλλουμε Ωδές από την Παρακλητική, τότε:

Στις άλλες ημέρες της εβδομάδας, πριν από κάθε τροπάριο Ωδής της Παρακλητικής, ψάλλαμε το: «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε». Η κάθε Ωδή των Κανόνων της Παρακλητικής αρχίζει με έναν ΕΙΡΜΟ. Πριν τον Ειρμό δεν ψάλλαμε τίποτε. Δεν ψάλλαμε π.χ. πριν τον Ειρμό το: «Δόξα τη αγία αναστάσει σου Κύριε» κλπ

Πριν από το Θεοτοκίο (στις Ωδές από την Παρακλητική), ψάλλαμε το: «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».

Σήμερα ειδικά (στην περίπτωση δηλαδή του Σαββάτου χωρίς εορταζόμενο μικρό ή μεγάλο Άγιο), η Παρακλητική έχει δύο Κανόνες: «Κανών εις πάντας τους Αγίους, ού η ακροστιχίς μετά των Νεκρωσίμων και των Θεοτοκίων» και «Κανών εις Κοιμηθέντας». Επομένως έχουμε Ωδές από τις οποίες οι πρώτες είναι Ωδές αναφερόμενες στους αγίους Μάρτυρες που αποτελούνται από τα «Μαρτυρικά» τροπάρια καθώς και Ωδές αναφερόμενες στους κοιμηθέντες αδελφούς μας αποτελούμενες από τα: «Νεκρώσιμα» τροπάρια.

Πριν από τα «Νεκρώσιμα Μαρτυρικά» ή απλά Μαρτυρικά τροπάρια της κάθε Ωδής της Παρακλητικής, ψάλλουμε το: «Πρεσβείαις των

μαρτύρων σου, Χριστέ ο Θεός, ανάπαυσον τας ψυχάς των δούλων σου».

Πριν από κάθε τροπάριο Νεκρώσιμης Ωδής από την Παρακλητική (που ανήκουν στον «Κανών εις πάντας τους Αγίους, ού η ακροστιχίς μετά των Νεκρωσίμων και των Θεοτοκίων»), ψάλλουμε το: «Αι ψυχαι αυτών εν αγαθοίς αυλισθήσονται».

Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής της Παρακλητικής που ανήκουν στον «Κανών εις Κοιμηθέντας»), ψάλλουμε το: «Μακάριοι ους εξελέξω και προσελάβου Κύριε».

Στο τέλος της κάθε Ωδής η Παρακλητική δεν έχει Ειρμό (όπως το Μηνιαίο), αλλά έχει ένα Θεοτοκίο αντί του Ειρμού (του Μηνιαίου).

Μετά και το Θεοτοκίο της Γ΄ Ωδής από την Παρακλητική, σταματάμε και κάνουμε κατάληξη.

(Μόλις ψάλλουμε και την Γ΄ Ωδή από την Παρακλητική, μετά ψάλλουμε και το Θεοτοκίο της που ακολουθεί. Στο τέλος του Θεοτοκίου κρατάμε λίγο τον ήχο παρατεταμένο, κάνουμε δηλαδή κατάληξη, για να καταλάβει ο ιερέας να κάνει αίτηση. Πριν από τον Ειρμό του Θεοτοκίου, δεν ψάλλουμε τίποτε).

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:

ι) πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».

ιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

ιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

Μετά και τον Ειρμό της Γ΄ Ωδής από το Τριώδιο, σταματάμε και κάνουμε κατάληξη (για να καταλάβει ο ιερέας).

12. Ακολουθεί η μικρή συναπτή - Αίτηση ιερέα («Έτι και έτι ...»).

13. Πάμε στις Ωδές και τις ψάλλουμε ως εξής (αφού Μεσώδια Καθίσματα δεν υπάρχουν ούτε από Παρακλητική ούτε από το Τριώδιο):

Δ΄ Ωδή από Παρακλητική – Δ΄ Ωδή από Τριώδιο.

Αν το Τριώδιο δεν έχει Δ΄ Ωδή, αλλά έχει Η΄ ή Θ΄ Ωδή, μπορούμε να ψάλλουμε μια απ' αυτές.

Ισχύουν επίσης, όσα αναφέραμε και πιο πάνω τόσο για τα Μαρτυρικά τροπάρια των Ωδών, για τα Νεκρώσιμα τροπάρια των Ωδών και για τα τροπάρια προς τους Κοιμηθέντες, όσο και για τον στίχο τους που ψάλλουμε πριν από αυτά.

Μόλις τελειώσουμε και την Δ΄ Ωδή από το Μηνιαίο, σταματάμε και κρατάμε κατάληξη.

14. Ακολουθεί η μικρή συναπτή - Αίτηση ιερέα («Έτι και έτι ...»).

15. Μόλις φτάσουμε στο «Κοντάκιο» και τον «Οίκο», και δούμε ότι δεν υπάρχουν αυτά στο βιβλίο του «Μηνιαίου» (επειδή δεν έχουμε εορταζόμενο Άγιο), τότε θα διαβάσουμε μόνο το Κοντάκιο της ημέρας του Σαββάτου, που είναι το:
 «Ως απαρχάς της φύσεως, τω φυτουργώ...» (Εγκόλπ. Αναγνώστη).
 Στην συνέχεια, διαβάζουμε και το Νεκρώσιμο Κοντάκιο που ακολουθεί και είναι το:
 «Μετά των Αγίων ανάπαυσον Χριστέ, τας ψυχάς των δούλων σου...» (αυτά τα Κοντάκια της ημέρας βρίσκονται στο βιβλίο της «Παρακλητικής» στο τέλος της, ή στο «Εγκόλπιο του Αναγνώστη»).
16. Διαβάζουμε το Συναξάριο (ή Μηνολόγιο) από το βιβλίο Μηνιαίο στην τρέχουσα ημερομηνία, αν υπάρχει. Συναξάριο μπορεί να έχουμε ακόμη και αν δεν έχουμε εορταζόμενο Άγιο.
 Στο σημείο που διαβάζεται το Συναξάριο, χτυπά η 2η καμπάνα.
17. Ψάλλουμε το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριο».
18. Ο ιερέας εκφωνεί το: «Την Θεοτόκον και μητέρα του φωτός» και
19. Ψάλλουμε τα Μεγαλυνάρια μαζί με τους στίχους των πριν από αυτά.
 «Μεγαλύνει η ψυχή μου τον Κύριον...» και το: «Την τιμιωτέραν των Χερουβείμ και ενδοξοτέραν,...» (από Εγκόλπ. του Αναγνώστη).
20. Ψάλλουμε το «Άξιον εστίν ως αληθώς, ...» (Εγκόλπ. του Αναγν.).
21. Η μικρή Συναπτή- ο ιερέας («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθόμεν...»).
22. Όταν φτάσουμε στο Εξαποστειλάριο, θα δούμε ότι δεν υπάρχει τέτοιο (στην Παρακλητική). Τότε παίρνουμε-ψάλλουμε το Εξαποστειλάριο της ημέρας του Σαββάτου (αυτό βρίσκονται στο τέλος της Παρακλητικής και εκεί που λέγει η Παρακλητική: «Εξαποστειλάρια της όλης Εβδομάδος»). Παίρνουμε το Εξαποστειλάριο της ημέρας, που για το Σάββατο είναι:
 «Ο και νεκρών και ζώντων, εξουσιάζων ως Θεός, ...».
 Και το Θεοτοκίο που ακολουθεί:
 «Ημείς εν σοί καυχώμεθα, Θεοτόκε, και προς Θεόν σε ...».
 (Πριν από το Εξαποστειλάριο τις καθημερινές δεν ψάλλουμε το: «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών»).
23. Λέμε διαβαστά το: «Σοι δόξα πρέπει» και αμέσως στην συνέχεια λέμε την μικρή δοξολογία διαβαστά πάλι: «Δόξα εν υψίστοις Θεώ...» (από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
24. Πληρωτικά- ο ιερέας: («Πληρώσωμεν την εωθινήν δέησιν ... Σον γαρ εστί το ελεείν ...»). Αμέσως μετά: «Αμήν» και στη συνέχεια,
25. Μετά ψάλλουμε στους Αίνους τα «Μαρτυρικά Στιχηρά» και στην συνέχεια τα «Νεκρώσιμα Απόστιχα» (από την «Παρακλητική»)
 Στα «Μαρτυρικά Στιχηρά» των Αίνων της Παρακλητικής:
 ι) Το πρώτο τροπάριο δεν έχει στίχο, τα άλλα όμως δύο έχουν στίχους που τους παίρνουμε από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

- ι) Το δεύτερο τροπάριο έχει πριν από αυτό τον εξής στίχο, που τον ψάλλουμε τις καθημερινές και το Σάββατο, και είναι: «Ενεπλήσθημεν το πρωί του ελέους σου, Κύριε, και ηγαλλιασάμεθα ...».
- ιι) Το τρίτο τροπάριο έχει πριν από αυτό τον εξής στίχο για τις καθημερινές και το Σάββατο «Και έστω η λαμπρότης Κυρίου του Θεού ημών εφ' ημάς, και τα έργα των χειρών ημών κατεύθυνον ...».
- Στα «Νεκρώσιμα Απόστιχα» των Αίνων της Παρακλητικής:
- ι) το πρώτο το ψάλλουμε χωρίς στίχο,
- ιι) το δεύτερο το ψάλλουμε με τον εξής στίχο πριν από αυτό: «Μακάριοι ους εξελέξω και προσελάβου Κύριε» και
- ιιι) το τρίτο το ψάλλουμε με τον εξής στίχο πριν από αυτό: «Αι ψυχαί αυτών εν αγαθοίς αυλισθήσονται».
26. Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τα Απόστιχα (από την Παρακλητική στο τέλος της) και το Θεοτοκίο (αν δεν έχει Θεοτοκίο τότε το ίδιο τροπάριο έχει πάνω του το «Δόξα... Και νυν» και είναι δοξαστικό και Θεοτοκίο μαζί.
27. Ο ιερέας λέγει: «Αγαθόν το εξομολογείσθε τω Κυρίω....».
28. Ο Τρισάγιος Ύμνος, «Άγιος ο Θεός, Άγιος Ισχυρός, Άγιος Αθάνατος ελέησον ημάς κλπ» διαβαστά (Εγκόλπ. του Αναγν.).
29. Το Απολυτίκιο της ημέρας και το Θεοτοκίο. Αφού δεν υπάρχει καθόλου Απολυτίκιο Αγίου, ψάλλουμε το Απολυτίκιο της ημέρας του Σαββάτου (αυτό βρίσκεται στο τέλος της Παρακλητικής, βλέπε «Απολυτίκια της Όλης Εβδομάδας» ή στο Εγκόλπιο του Αναγνώστη). Στην συνέχεια, θα βρούμε και το Θεοτοκίο του ίδιου Ήχου με το Απολυτίκιο (στα Θεοτοκία «Εις Έκαστον Ήχον» και εκεί που λέγει «Στο τέλος του Όρθρου», πάλι από την Παρακλητική στο τέλος της). Στην περίπτωση που δεν υπάρχει Απολυτίκιο στο Μηνιαίο, το Απολυτίκιο της σημερινής ημέρας είναι το Μαρτυρικό Απολυτίκιο, που αποτελείται από τρία τροπάρια:
«Απόστολοι, Μάρτυρες, και Προφήται, Ιεράρχαι...», το α' τροπάριο.
«Μνήσθητι, Κύριε, ως αγαθός των δούλων σου,...», το β' τροπάριο.
Πριν από το β' τροπάριο ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί...»
«Μήτερ αγία, η του αφράστου φωτός, αγγελικούς σε ...», το γ' τροπάριο. Πριν από το γ' τροπάριο, ψάλλουμε το: «Και νυν...».
30. Τέλος του Όρθρου.

**9B. Τυπικό Όρθρου Σαββάτου της Μεγάλης Σαρακοστής,
με μικρό εορταζόμενο Άγιο από το Μηνιαίο**

Όταν έχουμε Καθημερινή Σαββάτου Μεγάλης Σαρακοστής με μικρό εορταζόμενο Άγιο δεν χρησιμοποιούμε τον Άμωμο, επειδή έχουμε ήδη εορτή και δεν συνάδει με την εορτή να έχουμε αυστηρό πένθος. Βέβαια, δεν καταργείται η αναφορά μας στους κεκοιμημένους αδελφούς μας, επειδή τα αρχικά Καθίσματα του βιβλίου του Τριωδίου (μετά την α΄ και β΄ στιχολογία), οι Ωδές του κλπ. αναφέρονται πάντοτε την ημέρα του Σαββάτου σ' αυτούς.

Θα χρησιμοποιήσουμε επίσης το Αλληλουλάριο, χαρακτηριστικό της περιόδου αυτής, αντί του «Θεός Κύριος», το οποίο (Θεός Κύριος) χρησιμοποιείται την περίοδο αυτή στις εορτές των μεγάλων Αγίων καθώς και στις Δεσποτοθεομητορικές Εορτές.

Έτσι στην παρούσα περίπτωση θα χρησιμοποιήσουμε το βιβλίο του Μηνιαίου (για τον μικρό εορταζόμενο Άγιο) αλλά και το βιβλίο του Τριωδίου, επειδή όπως εξηγήσαμε το Τριώδιο ισχύει για όλες τις ημέρες της περιόδου αυτής, λόγω του πένθιμου χαρακτήρα που ταιριάζει στους αγώνες των χριστιανών την περίοδο αυτή που έχουμε νηστεία και αγώνα (έναντι του πανηγυρικού χαρακτήρα όταν έχουμε εορτή μεγάλου Αγίου) και μας δίνει σταδιακά τα μηνύματά του την περίοδο αυτή. Το βιβλίο της Παρακλητικής δεν θα το χρησιμοποιήσω καθόλου, εκτός κι αν είναι ελλιπής η ακολουθία του μικρού Αγίου στο Μηνιαίο ή στο Τριώδιο. Έτσι, αν προσέξουμε βαθύτερα θα δούμε, π.χ. Γ΄ Σάββατο των Νηστειών (πριν την Σταυροπροσκύνηση), στο τέλος του Όρθρου, γράφει: «Εις τους Αίνους:, Δόξα, Και νυν, Θεοτοκίον, τα του Ήχου». Με άλλα λόγια: αφού δεν έχουμε Δοξαστικό στο Μηνιαίο (δεν έχουμε συνήθως τέτοιο Δοξαστικό στον μικρό Άγιο μετά τους Αίνους-Απόστιχα των Αίνων), πάμε στο Τριώδιο. Αφού δεν έχουμε και στο Τριώδιο Δοξαστικό, τότε πάμε στην Παρακλητική, το ίδιο το βιβλίο του Τριωδίου τότε μας παραπέμπει στην Παρακλητική. Εδώ καταλαβαίνουμε ότι πράγματι προηγείται το Τριώδιο τις Καθημερινές ημέρες της Μεγάλης Σαρακοστής κι αν δεν έχει κάτι αυτό, τότε βρίσκουμε το αντίστοιχο στην Παρακλητική. Η Παρακλητική δηλαδή είναι στην περίπτωση αυτή συμπληρωματικό βιβλίο κι όχι κύριο βιβλίο.

Τότε ο Όρθρος Καθημερινής Σαββάτου με μικρό εορταζόμενο Άγιο την περίοδο της Μεγ. Σαρακοστής είναι όπως παρακάτω:

**9B. Τυπικό Όρθρου Σαββάτου της Μεγάλης Σαρακοστής,
με μικρό εορταζόμενο Άγιο από το Μηνιαίο.**

1. Εισαγωγικά και Εξάψαλμος (Εγκόλπιο Αναγνώστη).
2. Ακολουθεί η μεγάλη Συναπτή ή Ειρηνικά («Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθώμεν...»).
3. Ψάλλουμε τρεις φορές το «Αλληλούϊα» μετά από τον κάθε στίχο, όπως παρακάτω:
 α΄ στίχος: «Εκ νυκτός ορθρίζει το πνεύμα μου προς σε, ...».
 «Αλληλούϊα, αλληλούϊα, αλληλούϊα»
 β΄ στίχος: «Δικαιοσύνην μάθετε οι ενοικούντες επί της γης».
 «Αλληλούϊα, αλληλούϊα, αλληλούϊα»
 γ΄ στίχος: «Ζήλος λήψεται λαόν απαίδευτον και νυν πυρ...».
 «Αλληλούϊα, αλληλούϊα, αλληλούϊα»
 δ΄ στίχος: «Πρόσθεσ αυτοίς κακά, Κύριε, πρόσθεσ αυτοίς...».
 «Αλληλούϊα, αλληλούϊα, αλληλούϊα».
4. Τα Απολυτικά:
 Ψάλλουμε πρώτο το Απολυτίκιο του μικρού Αγίου. Πριν απ' αυτό δεν ψάλλουμε τίποτε.
 Ψάλλουμε στη συνέχεια το ομόηχό του απλό Θεοτοκίο. Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί...» και το: «και νυν...».
 (όπως ακριβώς στον Εσπερινό που προηγήθηκε).
5. Μετά η μικρή Συναπτή («Ετι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).
6. Ψάλλουμε τα Καθίσματα.
 Πρώτα τα Καθίσματα της α΄ στιχολογίας από το Μηνιαίο (ή και της β΄ στιχολογίας, αν υπάρχει τέτοιο).
 Στη συνέχεια ψάλλουμε και τα Καθίσματα από το Τριώδιο, της α΄ και β΄ στιχολογίας, μαζί με το Δοξαστικό και το Θεοτοκίο (που έχουν στα τέλος τους η κάθε στιχολογία).
7. Ακολουθεί ο Ν΄ Ψαλμός «Ελέησόν με ο Θεός...» διαβαστά (Εγκόλπ. του Αναγν.).
8. Μετά πάμε στις Ωδές:
 Α΄ Ωδή από το Μηνιαίο – Α΄ Ωδή από Τριώδιο.
 Γ΄ Ωδή από το Μηνιαίο – Γ΄ Ωδή από Τριώδιο.
 Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Μηνιαίο, τότε:
 ι) Πριν από τον Ειρμό, δεν ψάλλουμε τίποτε.
 ιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Μηνιαίου, λέμε το: «Άγιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή «Όσιε του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» ή «Προφήτα του Θεού πρέσβευε υπέρ ημών» κλπ., ανάλογα αν ο εορταζόμενος είναι Άγιος, Όσιος, Προφήτης κλπ.

ιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Μηνιαίο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

ιγ) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

ιδ) Πριν από το Θεοτοκίο (στις Ωδές τόσο από την Παρακλητική όσο και από το Μηνιαίο), λέμε το «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».

Μερικές Ωδές που λέγονται «Σταυρώνυμα» διαβάζονται μόνο στα μοναστήρια κι όχι στους ναούς πόλεων και των άλλων ενοριών.

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:

ι) πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».

ιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

ιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

Επίσης, αν δεν υπάρχει Α΄, Β΄, Γ΄ Ωδή από το Τριώδιο αλλά Ζ΄, Η΄, Θ΄ κλπ, τότε ψάλλουμε απ' αυτές.

Μετά και τον Ειρμό της Γ΄ Ωδής από το Τριώδιο, σταματάμε και κάνουμε κατάληξη (για να καταλάβει ο ιερέας).

9. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή - Αίτηση ιερέα («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθόμεν...»).

10. Τα Μεσώδια Καθίσματα.

Πρώτα ψάλλουμε τα Μεσώδια Καθίσματα από το Μηνιαίο. Ψάλλουμε το Κάθισμα, καθώς και το Θεοτοκίο που το ακολουθεί και πριν από αυτό έχει το «Δόξα, και νυν».

Μετά ψάλλουμε και τα Μεσώδια Καθίσματα από το βιβλίο του Τριωδίου (μαζί με το Θεοτοκίο στο τέλος τους).

11. Μετά πάμε πάλι στις Ωδές:

Δ΄ Ωδή από το Μηνιαίο - Δ΄ Ωδή από Τριώδιο.

Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής από το Μηνιαίο, προτάσσουμε ψάλλουμε ό,τι εξηγήσαμε παραπάνω (βλέπε παραπάνω).

Συνήθως μόλις τελειώσουμε και την Δ΄ Ωδή από το Τριώδιο, σταματάμε και κρατάμε κατάληξη.

[Μπορεί όμως να μη τελειώσουμε εδώ το διάβασμα των Ωδών. Αυτό εξαρτάται από τις ευχές που διαβάζει μέσα στο ιερό ο ιερέας κλπ. Έτσι μπορεί αν χρειαστεί να διαβάσουμε συνέχεια:

Ε΄ Ωδή από το Μηνιαίο - Ε΄ Ωδή από Τριώδιο.

ΣΤ΄ Ωδή από το Μηνιαίο - ΣΤ΄ Ωδή από Τριώδιο].

12. Ακολουθεί η μικρή Συναπτή - Αίτηση ιερέα («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθόμεν...»).
13. Διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο που ακολουθεί από το Μηνιαίο, και βρίσκεται στο τέλος της ΣΤ΄ Ωδής. Πριν από αυτά δεν λέμε, δεν προτάσσουμε τίποτε.
14. Συναξάρι ή Μηνολόγιο.
Διαβάζουμε πρώτα το Συναξάρι (ή Μηνολόγιο) της τρέχουσας ημερομηνίας, από το βιβλίο Μηνιαίο.
Διαβάζουμε μετά και το Συναξάρι από το βιβλίο του Τριωδίου, για την τρέχουσα και συγκεκριμένη ημέρα του Τριωδίου (βρίσκεται στο τέλος της ΣΤ΄ Ωδής του βιβλίου του Τριωδίου).
Στο σημείο που διαβάζεται το Συναξάρι, χτυπά η 2η καμπάνα.
15. Ψάλλουμε το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριο».
16. Στην συνέχεια ψάλλουμε τον «Ειρμό» (τον πρώτο κατά σειρά ειρμό μετά το Συναξάρι) από το Μηνιαίο, που είναι στο τέλος της Η΄ Ωδής (αν δεν υπάρχει Ειρμός ξεχωριστά στο τέλος της Η΄ Ωδής, ψάλλουμε το πρώτο τροπάριο της Η΄ Ωδής ως Ειρμό) και κάνουμε Κατάληξη.
17. Ο ιερέας εκφωνεί το: «Την Θεοτόκον και μητέρα του φωτός εν ύμνοις τιμώντες μεγαλύνομεν» και, αμέσως μετά:
18. Ψάλλουμε τα Μεγαλυνάρια με τους στίχους των πριν από αυτά, όπως αμέσως παρακάτω:
«Μεγαλύνει η ψυχή μου τον Κύριον...» και το: «Την τιμιωτέραν των Χερουβείμ και ενδοξοτέραν ασυγκρίτως των Σεραφείμ, την αδιαφθόρως Θεόν Λόγον τεκούσαν την όντως Θεοτόκον σε μεγαλύνομεν» (Εγκόλπ. του Αναγν.).
19. Ψάλλουμε το «Άξιον εστίν ως αληθώς, ...» (Εγκόλπ. του Αναγν.).
20. Αμέσως μετά, ψάλλουμε τον «Ειρμό» (τον δεύτερο κατά σειρά ειρμό μετά το Συναξάρι) από το βιβλίο Μηνιαίο, που είναι στο τέλος της Θ΄ Ωδής (αν δεν υπάρχει Ειρμός ξεχωριστά στο τέλος της Θ΄ Ωδής, ψάλλουμε το πρώτο τροπάριο της Θ΄ Ωδής ως Ειρμό) και κάνουμε Κατάληξη.
21. Ακολουθεί ο ιερέας - μικρή Συναπτή («Έτι και έτι του Κυρίου δεηθόμεν...»).
22. Ψάλλουμε το Εξαποστειλάριο του μικρού Αγίου από το Μηνιαίο και στη συνέχεια το Θεοτοκίο που ακολουθεί (αυτά βρίσκονται μετά τον Ειρμό-Θεοτοκίο της Θ΄ Ωδής του Μηνιαίου. Αν δεν έχει Εξαποστειλάριο ο μικρός Άγιος, ψάλλουμε τότε αυτό της ημέρας του Σαββάτου (βρίσκονται στο τέλος της Παρακλητικής κι εκεί που λέγει: «Εξαποστειλάρια της όλης Εβδομάδος» ή από Εγκόλπιο του Αναγν.).
23. Λέμε διαβαστά το: «Σοι δόξα πρέπει ...» και αμέσως στην συνέχεια την μικρή δοξολογία διαβαστά πάλι: «Δόξα εν υψίστοις Θεώ» (από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη).

24. Ακολουθεί ο ιερέας («Πληρώσωμεν την εωθινήν δέησιν ... Σον γαρ εστί το ελεείν ...») και αμέσως μετά το: «Αμήν»,
25. Ψάλλουμε τα «Απόστιχα» από την Παρακλητική. Το πρώτο δεν έχει στίχο, τα άλλα όμως δύο έχουν στίχους που τους παίρνουμε από το Εγκόλπιον του Αναγνώστη (το πρώτο τροπάριο των απόστιχων των Αίνων δεν έχει στίχο πριν από αυτό. Το δεύτερο τροπάριο έχει πριν από αυτό τον εξής στίχο, που τις καθημερινές και το Σάββατο είναι: «Ενεπλήσθημεν το πρωί του ελέους σου, Κύριε, και ηγαλλιασάμεθα και ευφράνθημεν. Εν πάσαις ταις ημέραις...») και το ψάλλουμε. Το τρίτο τροπάριο έχει πριν από αυτό τον εξής στίχο για τις καθημερινές και το Σάββατο «Και έστω η λαμπρότης Κυρίου του Θεού ημών εφ' ημάς, και τα έργα των χειρών ημών κατεύθυνον εφ' ημάς...»
Αν η Παρακλητική έχει Νεκρώσιμα, στα Απόστιχα των Αίνων της Παρακλητικής, το πρώτο το ψάλλουμε χωρίς στίχο, το δεύτερο το ψάλλουμε με τον εξής στίχο πριν από αυτό: «Μακάριοι ους εξελέξω και προσελάβου Κύριε» και το τρίτο το ψάλλουμε με τον εξής στίχο πριν από αυτό: «Αι ψυχαί αυτών εν αγαθοίς αυλισθήσονται».Τους στίχους αυτούς τους αναφέρει τότε και η Παρακλητική (αλλά και το Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
26. Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τα Απόστιχα από την Παρακλητική (στο τέλος της) και το Θεοτοκίο. (Αν δεν έχει Θεοτοκίο τότε το ίδιο τροπάριο έχει πάνω του το «Δόξα» και μετά συνέχεια γράφει «Και νυν» και σημαίνει ότι είναι το ίδιο τροπάριο για Δοξαστικό και Θεοτοκίο.
27. Ο ιερέας λέγει: «Αγαθόν το εξομολογείσθε τω Κυρίω...».
28. Ακολουθεί διαβαστά ο Τρισάγιος Ύμνος, «Άγιος ο Θεός, Άγιος Ισχυρός, Άγιος Αθάνατος ελέησον ημάς κλπ» (Εγκόλπ. του Αναγν.).
29. Το Απολυτίκιο της ημέρας και το Θεοτοκίο. Ψάλλουμε το Απολυτίκιο του μικρού Αγίου (από το Μηνιαίο, στο τέλος του Εσπερινού που προηγήθηκε) και στη συνέχεια ψάλλουμε το Θεοτοκίο (το μικρό Θεοτοκίο κι όχι το Αναστάσιμο Θεοτοκίο. Το μικρό αυτό Θεοτοκίο βρίσκεται στο τέλος της Παρακλητικής, εκεί που λέγει «Θεοτοκία εις έκαστον ήχον». Θα ψάλλουμε όχι το Θεοτοκίο της ημέρας που είμαστε, αλλά το Θεοτοκίο που είναι Ομόηχο με το Απολυτίκιο του μικρού Αγίου που ψάλλαμε).
30. Τέλος του Όρθρου.

**9Γ. Τυπικό Όρθρου Σαββάτου της Μεγάλης Σαρακοστής,
με μεγάλο εορταζόμενο Άγιο από το Μηνιαίο.**

Αναφέραμε παραπάνω ότι στο βιβλίο του Μηνιαίου αναφέρει τα εξής: «Το τυπικό στις 10 Φεβρουαρίου (Κεφάλ. Η΄, εδάφιο 14, μας λέγει: «Κεφάλ. Η΄: 13. Ει τύχοι τη Τρίτη της Α΄ εβδομάδος των Νηστειών... (η εορτή του αγίου Χαραλάμπους)» και 14. «Τη Τρίτη εις τον Όρθρον, ουδέν των του Τριωδίου ψάλλομεν,...» και στο τέλος κλείνοντας λέγει: «...και ευθύς άρχεται η Λειτουργία των Προηγιασμένων...».

Επίσης μας λέγει στις 10 Φεβρουαρίου: «11. Τω Σαββάτω εις τον Όρθρον, μετά την νενομισμένην της Ακολουθίας διάταξιν, ... αι Καταβασίαι «Ανοίξω το στόμα μου», τα Εξαποστειλάρια του Αγίου, των Οσίων και το Θεοτοκίον. Εις τους Αίνους, Προσόμοια του Αγίου γ΄ και των Οσίων γ΄. Δόξα, του Αγίου, ...Δοξολογία Μεγάλη, το Απολυτίκιον του Αγίου και καθεξής η Λειτουργία του Χρυσοστόμου».

Βλέπουμε δηλαδή ότι η «νενομισμένη Ακολουθία» είναι όπως αυτή ισχύει τις Καθημερινές της Μεγάλης Σαρακοστής, την οποία ήδη περιγράψαμε (βλέπε και σχετικές σελίδες 177-179 του παρόντος βιβλίου). Αλλά και στην παρούσα περίπτωση, το ίδιο το Μηνιαίο μας παραπέμπει σε ακολουθία όπως ακριβώς αυτή ενός Μεγάλου εορταζόμενου Αγίου στην περίοδο του Μηνιαίου. Κι ενώ δεν υπάρχει καμιά απολύτως διαφορά μεταξύ των Όρθρων της εορτής μεγάλου Αγίου είτε σε απλή Καθημερινή της Μεγ. Σαρακοστής (εκτός Σαββάτου), είτε σε Καθημερινή Σαββάτου της Μεγ. Σαρακοστής, όμως στην πρώτη περίπτωση τελείται η Θεία Λειτουργία των Προηγιασμένων, ενώ στην δεύτερη τελείται η Θεία Λειτουργία του αγίου Ιωάννη του Χρυσοστόμου.

Επομένως:

«Η ακολουθία του Όρθρου της Καθημερινής του Σαββάτου Μεγάλης Σαρακοστής με Μνήμη Μεγάλου Εορταζόμενου Αγίου»,

είναι ακριβώς η ίδια, όπως αυτή ισχύει σε περίοδο Μηνιαίου. Σχετικά για τον Όρθρο αυτό, βλέπε:

Βιβλίο 1^ο – «Ο Όρθρος-Μέρος Α΄: Αναλυτικό τυπικό όλων των Όρθρων σε περίοδο Μηνιαίου» (σελίδες: 45-49).

Τα βιβλία που θα χρησιμοποιήσουμε, κατά σειρά σπουδαιότητάς των στην παραπάνω περίπτωση είναι τα εξής:

1. Το βιβλίο του Μηνιαίου, στην ημερομηνία που είμαστε.
2. Το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

Λειτουργούμε δηλαδή τον Όρθρο, όπως ακριβώς την περίοδο που ισχύει το Μηνιαίο (Καθημερινή με Μνήμη Μεγάλου Εορταζόμενου Αγίου), και χωρίς καμιά άλλη παρέμβαση.

Δεν θα χρησιμοποιήσουμε καθόλου το βιβλίο του Τριωδίου.

**9Δ. Τυπικό Όρθρου Σαββάτου της Μεγάλης Σαρακοστής,
με Δεσποτική ή Θεομητορική Εορτή από το Μηνιαίο.**

Μόλις παραπάνω, στο κεφάλαιο «Τυπικό Σαββάτου της Μεγάλης Σαρακοστής, με μεγάλο εορταζόμενο Άγιο από το Μηνιαίο», αναφέραμε ότι ο Όρθρος του Σαββάτου της Μεγ. Σαρακοστής με μεγάλο εορταζόμενο Άγιο, τελείται όπως ακριβώς ισχύει το τυπικό του Όρθρου σε Καθημερινή ημέρα με μεγάλο εορταζ. Άγιο τηνη περίοδο που ισχύει το Μηνιαίο. Δεν θα χρησιμοποιήσουμε δηλαδή ούτε το Τριώδιο, ούτε την Παρακλητική, αλλά μόνο το Μηνιαίο και το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

Αν λοιπόν για τον μεγάλο εορταζόμενο Άγιο (σε Καθημερινή Σαββάτου) την περίοδο της Μεγ. Σαρακοστής ισχύει το Μηνιαίο και μόνο (βλέπε παραπάνω σελίδα). Άρα για την Δεσποτική ή την Θεομητορική Εορτή σε Καθημερινή Σαββάτου την Μεγ. Σαρακοστή, που είναι ακόμη μεγαλύτερη από αυτή του μεγάλου εορταζόμενου Αγίου, ισχύει και πάλι το Μηνιαίο μόνον.

Όταν έχουμε λοιπόν Δεσποτική ή Θεομητορική Εορτή από το Μηνιαίο σε ημέρα Σαββάτου την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής, ισχύει το βιβλίο του Μηνιαίου και μόνο. Με άλλα λόγια δεν θα χρησιμοποιήσουμε καθόλου ούτε το Τριώδιο, αλλά ούτε και την Παρακλητική.

Τέτοια Δεσποτική Εορτή από το Μηνιαίο την Μεγάλη Σαρακοστή, που μπορεί να πέσει σε Καθημερινή Σαββάτου, είναι η 2^α Φεβρουαρίου (εφόσον το Τριώδιο κατά την πιο πρώιμη ημερομηνία που μπορεί ν' αρχίσει είναι στις 11 Ιανουαρίου), ενώ τέτοια επίσης Θεομητορική Εορτή είναι αυτή της 25^{ης} Μαρτίου.

Επομένως:

Το τυπικό της ακολουθίας του Όρθρου της Καθημερινής του Σαββάτου Μεγάλης Σαρακοστής με Δεσποτική ή Θεομητορική Εορτή από το Μηνιαίο,

είναι ακριβώς το ίδιο, όπως ακριβώς αυτό ισχύει σε περίοδο Μηνιαίου. Σχετικά για τον Όρθρο αυτό βλέπε:

Βιβλίο 1^ο - «Ο Όρθρος – Μέρος Α΄: Αναλυτικό τυπικό όλων των Όρθρων σε περίοδο Μηνιαίου» (σελίδες 51-61).

10. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ ΟΡΘΡΟΥ

ΤΗΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ

ΤΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ

ΤΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ

ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗ

ΣΑΡΑΚΟΣΤΗ

10. Τυπικό Όρθρου Σαββάτου του Λαζάρου **της Μεγάλης Σαρακοστής.**

Η εορτή του Λαζάρου εορτάζεται το τελευταίο Σάββατο της Μεγάλης Σαρακοστής. Είναι εορτή μεγάλου εορταζόμενου Αγίου στο τέλος της Μεγάλης Σαρακοστής και περιλαμβάνεται μόνο στο βιβλίο του Τριωδίου.

Αυτό το Σάββατο λέγεται και «Σάββατο προ των Βαΐων», αλλά επειδή μας είναι γνωστότερο ως Σάββατο του Λαζάρου, θα το αναφέρουμε έτσι.

Για την εορτή αυτή λοιπόν θα χρησιμοποιήσουμε το βιβλίο του Τριωδίου και το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.

Μερικά χαρακτηριστικά του τυπικού της ημέρας αυτής είναι:

Ψάλλουμε το: «Θεός Κύριος» κι όχι το Αλληλουγάριο. Επειδή είναι εορτή μεγάλου Αγίου σε Καθημερινή Σαββάτου.

Ψάλλουμε τα αρχικά Καθίσματα από το βιβλίο του Τριωδίου.

Ψάλλουμε και τον Άμωμο. Λόγω της ημέρας του Σαββάτου, με την οποία σχετίζεται και ο παρών μεγάλος Άγιος Λάζαρος.

Ψάλλουμε τα Αναστάσιμα Ευλογητάρια που ψάλλουμε και τις Κυριακές (από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη) που είναι:

«Των Αγγέλων ο Δήμος, κατεπλάγη ορών σε ...».

Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Ευλογητός εί, Κύριε, δίδαξόν με τα δικαιώματά σου...» κλπ.

Δεν υπάρχει ευαγγέλιο του Όρθρου στην σημερινή εορτή του μεγάλου Αγίου ούτε και οι Αναβαθμοί του ήχου, αλλά κατευθείαν πάμε στο «Ανάστασιν Χριστού θεασάμενοι...».

Δεν ψάλλουμε επίσης τα: «Ταις των Αποστόλων...», «Ταις της Θεοτόκου...», «Αναστάς ο Ιησούς...» ψαλτά (βλέπε «Εγκόλπ. του Αναγν.»), όπως κάνουμε με τις εορτές των άλλων μεγάλων Αγίων.

Ωδές: Ψάλλουμε όλες τις Ωδές από το Τριώδιο.

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:

ι) Πριν από τον Ειρμό, δεν ψάλλουμε τίποτε.

ii) πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».

iii) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.

iiii) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).

v) Πριν από το Θεοτοκίο (στις Ωδές από το Τριώδιο), ψάλλουμε το: «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».

Ψάλλουμε μέχρι και την ΣΤ΄ Ωδή από το Τριώδιο. Η ΣΤ΄ Ωδή λέγεται Τετραώδιο.

Οι Ωδές ΣΤ΄ και εξής, λέγονται και Τετραώδια επειδή η καθεμιά από τις Ωδές αυτές (η ΣΤ΄ Ωδή, η Ζ΄ Ωδή, η Η΄ Ωδή και η Θ΄ Ωδή) περιέχει τρία τροπάρια, από τα οποία: το πρώτο τροπάριο, που αποτελεί και τον ειρμό ψάλλεται μια φορά μόνο. Τα άλλα δύο διπλασιάζονται (επαναλαμβάνονται) και από δύο γίνονται τέσσερα κι έτσι έχουμε τα Τετραώδια.

Κοντάκιο, Οίκος και Συναξάριο, όλα από το Τριώδιο.

Καταβασίες. Οι Καταβασίες είναι : «Υγράν διοδεύσας...», όπως του μικρού ή του μεγάλου Παρακλητικού Κανόνα. Το πρώτο τροπάριο κάθε Ωδής του (μικρού ή μεγάλου) Παρακλητικού Κανόνα, που είναι και ο Ειρμός της αντίστοιχης Ωδής, αποτελεί τις Καταβασίες της σημερινής ημέρας. Έτσι έχουμε Καταβασίες και από τον μικρό αλλά κι από τον μεγάλο Παρακλητικό Κανόνα (οι Καταβασίες Α΄, Γ΄ και Δ΄ είναι από τον μικρό Παρακλητικό Κανόνα, ενώ οι Καταβασίες Ε΄ και Ζ΄ είναι από τον μεγάλο Παρακλητικό Κανόνα της Θεοτόκου).

Αντί του: «Την Τιμιωτέραν των Χερουβείμ...» ψάλλουμε τον Ειρμό της Θ΄ Ωδής του μικρού Παρακλητικού Κανόνα που είναι το: «Κυρίως Θεοτόκον σε ομολογούμεν...».

Έτσι:

Α΄ Καταβασία είναι ο Ειρμός της Α΄ Ωδής από τον μικρό Παρακλητικό Κανόνα και είναι το: «Υγράν διοδεύσας ωσει ξηράν...» και στη συνέχεια ψάλλουμε το: «Κυρίως Θεοτόκον σε ομολογούμεν...».

Β΄ Καταβασία δεν υπάρχει, επειδή δεν υπάρχει Β΄ Ωδή.

Γ΄ Καταβασία είναι ο Ειρμός της Γ΄ Ωδής από τον μικρό Παρακλητικό Κανόνα και είναι το: «Ουρανίας ασίδος, οροφουργέ Κύριε,...» και στη συνέχεια ψάλλουμε το: «Κυρίως Θεοτόκον σε ομολογούμεν...».

Δ΄ Καταβασία είναι ο Ειρμός της Δ΄ Ωδής από τον μικρό Παρακλητικό Κανόνα και είναι το: «Εισακήκοα, Κύριε, της οικονομίας σου...» και στη συνέχεια ψάλλουμε το: «Κυρίως Θεοτόκον σε ομολογούμεν...».

Ε΄ Καταβασία είναι ο Ειρμός της Ε΄ Ωδής από τον μεγάλο Παρακλητικό Κανόνα και είναι το: «Ίνα τί με απώσω, από του προσώπου σου ...» και στη συνέχεια ψάλλουμε το: «Κυρίως Θεοτόκον σε ομολογούμεν...».

ΣΤ΄ Καταβασία είναι ο Ειρμός της ΣΤ΄ Ωδής και είναι το: «Τον Ιωάν, εν τω κήτει Κύριε, ...» και στη συνέχεια ψάλλουμε το: «Κυρίως Θεοτόκον σε ομολογούμεν...».

Ζ΄ Καταβασία είναι ο Ειρμός της Ζ΄ Ωδής από τον μεγάλο Παρακλητικό Κανόνα και είναι το: «Παίδες Εβραίων εν καμίνω, κατεπάτησαν την φλόγα θαρσαλέως, ...» και στη συνέχεια ψάλλουμε το: «Κυρίως Θεοτόκον σε ομολογούμεν...».

Πριν την Ωδή Η΄ των Καταβασιών (πριν την όγδοη Ωδή), ψάλλουμε πάντοτε το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον».

Η΄ Καταβασία είναι ο Ειρμός της Η΄ Καταβασίας είναι ο Ειρμός της Η΄ Ωδής και είναι το: «Μουσικών οργάνων συμφωνούντων, και λαών ...» και στη συνέχεια ψάλλουμε το: «Κυρίως Θεοτόκον σε ομολογούμεν...».

Οι Καταβασίες που αναφέρουμε παραπάνω, θα μπορούσαν ακόμη να είναι μονές κι όχι διπλές, να μη συνοδεύεται δηλαδή το τροπάριο-ειρμός της κάθε Ωδής με το γνωστό (καταβασία κι αυτό) τροπάριο: «Κυρίως Θεοτόκον σε ομολογούμεν...» (που είναι ο Ειρμός της Θ΄ Ωδής του σημερινού Κανόνα). Η επανάληψη της καταβασίας-τροπαρίου: «Θεός Κύριος, και επέφανεν ημίν· συστήσασθε εορτήν· και αγαλλόμενοι ...» (που είναι ο Ειρμός της Θ΄ Ωδής του σημερινού Κανόνα), επέχει θέση μεγαλοπρέπειας και θριάμβου των υμνουμένων, προκειμένου να τονιστεί το γεγονός της σημερινής ημέρας, το ξακουστό γεγονός της ανάστασης του από τέσσερις μέρες πεθαμένου φίλου του Χριστού Λαζάρου, σημαντικό γεγονός και σημείο της ίδιας της ανάστασης του Ιησού Χριστού.

Τα τροπάρια της Θ΄ Ωδής. Αντί για Μεγαλυνάρια της Θ΄ Ωδής με τους στίχους των πριν από αυτά, όπως συμβαίνει σε άλλες περιπτώσεις (Δεσποτικές-Θεομητορικές Εορτές), το βιβλίο του Τριωδίου έχει εδώ μερικά τροπάρια στην Θ΄ Ωδή. Αυτά τα τροπάρια σχετίζονται με την ανάσταση του Λαζάρου κι έτσι λόγω του βάρους του γεγονότος αυτού που σημασιολογικά προμήνυε και την ίδια την Ανάσταση του Κυρίου μας μετά από τρεις μέρες θανάτου του, έχουμε την ιδιομορφία στην παρούσα Θ΄ Ωδή, επειδή ακριβώς αναφέρεται και στον Κύριο.

Ψάλλουμε λοιπόν τα τροπάρια της Θ΄ Ωδής που έχει το βιβλίο του Τριωδίου στο σημείο αυτό και είναι:

Το πρώτο είναι το: «Την αγνήν ενδόξως τιμήσωμεν, λαοί Θεοτόκον, την το θείον πυρ...» από το βιβλίο του Τριωδίου, και αμέσως μετά ψάλλουμε το: «Κυρίως Θεοτόκον, σε ομολογούμεν...» (που είναι ο Ειρμός της Θ΄ Ωδής του μικρού Παρακλητικού Κανόνα της Θεοτόκου).

Το δεύτερο είναι το: «Οι λαοί ιδόντες βαδίζοντα, νεκρόν τεταρταίον...» από το βιβλίο του Τριωδίου, και το: «Κυρίως Θεοτόκον, σε ομολογούμεν...» (που είναι ο Ειρμός της Θ΄ Ωδής του μικρού Παρακλητικού Κανόνα της Θεοτόκου).

Κατά τον ίδιο τρόπο ψάλλουμε όλα τα τροπάρια της Θ΄ Ωδής και μετά από κάθε τροπάριο ψάλλουμε το: «Κυρίως Θεοτόκον...» (που είναι ο Ειρμός της Θ΄ Ωδής του μικρού Παρακλητικού Κανόνα της Θεοτόκου).

Οι Καταβασίες-τροπάρια, επίσης, της Θ΄ Ωδής θα μπορούσαν να είναι μονές κι όχι διπλές. Η επανάληψη της Καταβασίας της Θ΄ Ωδής επέχει θέση τονισμού του ιστορικού γεγονότος της ίδιας της ανάστασης του Ιησού Χριστού (βλέπε και παραπάνω για τις άλλες Καταβασίες).

Εξαποστειλάρια, Αίνους και Δοξαστικό, όλα από το Τριώδιο.

Στο τέλος έχουμε μεγάλη Δοξολογία, επειδή ακριβώς έχουμε εορταζόμενο μεγάλο Άγιο την σημερινή ημέρα.

Αναλυτικότερα, το τυπικό του Σαββάτου του Λαζάρου είναι το εξής:

10. Τυπικό Όρθρου Σαββάτου του Λαζάρου της Μεγάλης Σαρακοστής.

1. Εισαγωγικά και Εξάψαλμος (Εγκόλπιο Αναγνώστη).
2. Ακολουθεί η μεγάλη συναπτή ή Ειρηνικά («Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθώμεν...»).
3. «Θεός Κύριος» τετράκις, το πρώτο άνευ στίχου, τα υπόλοιπα τρία με στίχο (Εγκόλπ. του Αναγνώστη).
4. Το Απολυτίκιο: «Την κοινήν Ανάστασιν προ του σού Πάθους πιστούμενος...», το οποίο ψάλλουμε τρεις φορές, από το Τριώδιο. Την πρώτη φορά χωρίς στίχο. Πριν την β΄ φορά λέμε το: «Δόξα Πατρί...» και πριν την γ΄ φορά λέμε το: «Και νυν...».
5. Η μικρή Συναπτή («Ετι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).
6. Ψάλλουμε τα αρχικά Καθίσματα που είναι στην αρχή του βιβλίου του Τριωδίου (αναγράφονται στην αρχή του Τριωδίου πρώτα-πρώτα).
7. Ψάλλουμε τον Άμωμο, από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.
Ο Άμωμος είναι τα εξής Νεκρώσιμα Ευλογητάρια:
«Των Αγίων ο Χορός, εύρε πηγήν της ζωής...».
«Οι τον Αμνόν, του Θεού κηρύξαντες, ...».
«Οι την οδόν, την στενήν βαδίσαντες, ...».
«Εικών ειμί, της αρρήτου δόξης σου, ει και στίγματα...».
«Ο πάλαι μεν, εκ μη όντων πλάσας με, και εικόνι σου ...».
«Ανάπαυσον, ο Θεός, τους δούλους σου, και κατάταξον ...».
Πριν από καθένα από τα παραπάνω τροπάρια ψάλλουμε το: «Ευλογητός εί Κύριε, δίδαξόν με τα δικαιώματά σου».
«Το τριλαμπές, της μιας Θεότητος, ευσεβώς...». Προηγείται το: «Δόξα Πατρί...».
Χαίρε σεμνή, η Θεόν σαρκί τεκούσα, εις πάντων σωτηρίαν, δι΄ ής...». Προηγείται το: «Και νυν και αεί...».
8. Μνημόνευση των κεκοιμημένων από τον ιερέα.
9. Ψάλλουμε τα Αναστάσιμα Ευλογητάρια που ψάλλουμε και τις Κυριακές (από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη) που είναι:
«Των Αγγέλων ο Δήμος, κατεπλάγη ορών σε ...».
Πριν απ΄ αυτό ψάλλουμε το: «Ευλογητός εί, Κύριε, δίδαξόν με τα δικαιώματά σου...».
«Τι τα μύρα συμπαθός τοις δάκρυσιν, ώ μαθήτριαι...», κλπ.
10. Ακολουθεί η μικρή συναπτή («Ετι και έτι του Κυρίου δεηθώμεν...»).
11. Ψάλλουμε το Κάθισμα από το Τριώδιο: «Η πηγή της σοφίας, και της προγνώσεως...», δύο φορές. Πριν την δεύτερη φορά ψάλλουμε πριν απ΄ αυτό το: «Δόξα πατρί...», και το: «Και νυν και αεί...».

12. Διαβάζουμε το: «Ανάστασιν Χριστού θεασάμενοι, προσκυνήσωμεν άγιον Κύριον Ιησούν, τον μόνον αναμάρτητον...», από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη.
13. Ακολουθεί ο Ν΄ Ψαλμός «Ελέησόν με ο Θεός...» διαβαστά (Εγκόλπ. του Αναγν.).
14. Ψάλλουμε τις Ωδές.
Α΄ Ωδή από το Τριώδιο. Σήμερα η Ωδή Α΄ είναι διπλή (γιατί έχουμε δύο Κανόνες).
Γ΄ Ωδή από το Τριώδιο. Σήμερα η Ωδή Γ΄ είναι διπλή (γιατί έχουμε δύο Κανόνες).
Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:
ι) Πριν από τον Ειρμό, δεν ψάλλουμε τίποτε.
ιι) πριν από κάθε τροπάριο Ωδής του Τριωδίου, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι, ο Θεός ημών, δόξα σοι».
ιιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής.
ιιιι) Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνες των αιώνων, Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο (είναι πριν το Θεοτοκίο).
ιιιιι) Πριν από το Θεοτοκίο (στις Ωδές από το Τριώδιο), ψάλλουμε το: «Υπεραγία Θεοτόκε σώσον ημάς».
Μετά και τον Ειρμό της Γ΄ Ωδής από το Τριώδιο, σταματάμε και κάνουμε κατάληξη (για να καταλάβει ο ιερέας).
15. Μικρή συναπτή-ιερέας.
16. Καθίσματα (από το Τριώδιο ψαλτά)- Μεσώδια Καθίσματα.
17. Δ΄ Ωδή από το Τριώδιο. Σήμερα η Ωδή Δ΄ είναι διπλή (γιατί έχουμε δύο Κανόνες).
Ε΄ Ωδή από το Τριώδιο. Σήμερα η Ωδή Ε΄ είναι διπλή (γιατί έχουμε δύο Κανόνες).
ΣΤ΄ Ωδή από το Τριώδιο. Σήμερα η Ωδή ΣΤ΄ είναι διπλή (γιατί έχουμε δύο Κανόνες).
Στην παρούσα εορτή ψάλλουμε έως και την ΣΤ΄ Ωδή από το Τριώδιο, η οποία λέγεται Τετραώδιο. Όπως αναφέραμε και στην Εισαγωγή του παρόντος κεφαλαίου: «Οι Ωδές ΣΤ΄ και εξής, λέγονται και Τετραώδια επειδή η καθεμιά από τις Ωδές αυτές (η ΣΤ΄ Ωδή, η Ζ΄ Ωδή, η Η΄ Ωδή και η Θ΄ Ωδή) περιέχει τρία τροπάρια, από τα οποία: το πρώτο τροπάριο, που αποτελεί και τον ειρμό ψάλλεται μια φορά μόνο. Τα άλλα δύο διπλασιάζονται (επαναλαμβάνονται) και από δύο γίνονται τέσσερα κι έτσι έχουμε τα Τετραώδια».
Για τις Ωδές ισχύουν επίσης, ό,τι αναφέραμε και πιο πάνω (βλ. α/α: 14 του παρόντος κεφαλαίου).
Μετά και την ΣΤ΄ Ωδή από το Τριώδιο, κάνουμε κατάληξη.

18. Μικρή Συναπτή-ιερέας.
19. Κοντάκιο και Οίκος (διαβαστά από το Τριώδιο).
20. Συναξάριο ή Μηνολόγιο (διαβαστά από το Τριώδιο).
Στο σημείο που διαβάζεται το Συναξάριο, χτυπά η 2η καμπάνα.
21. Καταβασίες της συγκεκριμένης ημέρας του Σαββάτου του Λαζάρου.
Σήμερα έχουμε ξεχωριστές Καταβασίες.
Οι Καταβασίες της σημερινής ημέρας είναι όπως όλοι οι Ειρμοί όλων των Ωδών που έχει το βιβλίο του Τριωδίου (περισσότερα βλέπε στην Εισαγωγή του παρόντος κεφαλαίου).
Η πρώτη Καταβασία είναι: «Υγράν διοδεύσας...» και μετά από την κάθε Καταβασία, αντί του: «Την Τιμιωτέραν των Χερουβείμ...», ψάλλουμε το: «Κυρίως Θεοτόκον σε ομολογούμεν...» (που είναι ο Ειρμός της Θ' Ωδής του μικρού Παρακλητικού Κανόνα).
Ψάλλουμε μέχρι και την Η' (8^η) Ωδή των Καταβασιών από το Τριώδιο (προτάσσοντας προ της 8^{ης} Ωδής το «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον»).
22. Ο ιερέας εκφωνεί το: «Την Θεοτόκον και μητέρα του φωτός εν ύμνοις τιμώντες μεγαλύνομεν» και αμέσως μετά,
23. Ψάλλουμε εδώ τα τροπάρια της Θ' Ωδής των Καταβασιών που σήμερα έχουν την ιδιομορφία τους. Αντί δηλαδή, να ψάλλουμε τα Μεγαλυνάρια με τους στίχους των πριν από αυτά, όπως σε άλλες περιπτώσεις, ψάλλουμε τα τροπάρια της Θ' Ωδής που έχει το Τριώδιο στο σημείο αυτό και είναι:
Το πρώτο είναι το: «Την αγνήν ενδόξως τιμήσωμεν, λαοί Θεοτόκον, την το θείον πυρ...» από το βιβλίο του Τριωδίου, και αμέσως μετά ψάλλουμε το: «Κυρίως Θεοτόκον, σε ομολογούμεν...» (που είναι ο Ειρμός της Θ' Ωδής του μικρού Παρακλητικού Κανόνα της Θεοτόκου).
Το δεύτερο είναι το: «Οι λαοί ιδόντες βαδίζοντα, νεκρόν τεταρταίον...» από το βιβλίο του Τριωδίου, και αμέσως μετά ψάλλουμε το: «Κυρίως Θεοτόκον, σε ομολογούμεν...» (που είναι ο Ειρμός της Θ' Ωδής του μικρού Παρακλητικού Κανόνα της Θεοτόκου).
Κατά τον ίδιο τρόπο ψάλλουμε όλα τα τροπάρια της Θ' Ωδής και μετά από κάθε τροπάριο ψάλλουμε το: «Κυρίως Θεοτόκον...» (που είναι ο Ειρμός της Θ' Ωδής του μικρού Παρακλητικού Κανόνα της Θεοτόκου).
24. Μικρή Συναπτή – ο ιερέας.
25. Ψάλλουμε το: «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών» τρεις φορές, χωρίς πριν απ' αυτό να πούμε το: «Υψούται Κύριον τον Θεόν ημών, ...».
26. Ψάλλουμε τα Εξαποστειλάρια, από το βιβλίο του Τριωδίου. Το πρώτο Εξαποστειλάριο: «Λόγω σου Λόγε του Θεού, Λάζαρος νυν

εξάλλεται...», το ψάλλουμε δύο φορές. Το δεύτερο: «Δια Λαζάρου σε Χριστός,...» το ψάλλουμε μια φορά.

27. Ψάλλουμε τους Αίνους (ή Στιχηρά Ιδιόμελα) από το βιβλίο του Τριωδίου, μαζί με τον στίχο τους (ο στίχος τους είναι στο «Εγκόλπ. του Αναγν.»). Σήμερα έχουμε 8 Αίνους.
28. Ψάλλουμε το Δοξαστικό του Αγίου που ακολουθεί τους Αίνους, από το βιβλίο του Τριωδίου, αργά και μεγαλόπρεπα και είναι το: «Μέγα και παράδοξον...». Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το «Δόξα πατρί...». Μετά ψάλλουμε το Θεοτοκίο: «Υπερευλογημένη υπάρχουν, Θεοτόκε Παρθένε...» (από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
29. Ψάλλουμε την μεγάλη Δοξολογία (Εγκόλπ. του Αναγν.).
30. Τέλος του Όρθρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΟΙ ΟΡΘΡΟΙ

ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ

ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ

ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

- ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟ

ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Γ΄

5. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ ΟΡΘΡΟΥ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ

ΜΕΓΑΛΗΣ

ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

1. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΤΟΥ ΟΡΘΡΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗΣ**ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ****Δεσποτική Εορτή Μεγ. Σαρακοστής από το Τριώδιο.**

Η Κυριακή των Βαΐων είναι Δεσποτική Εορτή από το Τριώδιο (σε αντίθεση με άλλες που σηνήθως είναι από το Μηνιαίο), επειδή αναφέρεται στην λαμπρή είσοδο του Ιησού Χριστού στα Ιεροσόλυμα.

Λόγω λοιπόν του ότι έχουμε Δεσποτική Εορτή από το βιβλίο του Τριωδίου, θα χρησιμοποιήσουμε μόνο το βιβλίο του Τριωδίου (και το Εγκόλπιο του Αναγνώστη. Δεν θα χρησιμοποιήσουμε καθόλου το βιβλίο της Παρακλητικής, ούτε το βιβλίο του Μηνιαίου, γιατί στην Δεσποτική Εορτή ισχύει και προηγείται η τρέχουσα Δεσποτική Εορτή έναντι εκείνης της Εορτής της Κυριακής (ανάλογα γίνεται και σε περίοδο Μηνιαίου, όταν πέσει Δεσποτική Εορτή σε ημέρα Κυριακής, οπότε χρησιμοποιούμε μόνο το Μηνιαίο και δεν χρησιμοποιούμε την Παρακλητική, όπως π.χ. τις μέρες των Χριστουγέννων, της Περιτομής του Ιησού Χριστού κλπ).

Μερικά χαρακτηριστικά της σημερινής τυπικής διάταξης είναι:

Δεν θα διαβάσουμε το: «Ανάστασιν Χριστού θεασάμενοι...» μετά την τάξη του εωθινού ευαγγελίου (και πριν το «Ελέησόν με ο Θεός...»).

Ο Ν΄ Ψαλμός «Ελέησόν με ο Θεός...» διαβαστά (από Εγκόλπ του Αναγν.) κι όχι ψαλτά.

Δεν έχουμε Μεσώδια Καθίσματα της Δεσποτικής Εορτής από το Τριώδιο. Δεν έχουμε πάντοτε Μεσώδια Καθίσματα στις Δεσποτικές Εορτές (όπως π.χ. δεν έχουμε τέτοια τα Χριστούγεννα και τα Φώτα. Στις 1 Ιανουαρίου όμως έχουμε).

Οι Ωδές. Οι Ωδές σήμερα έχουν την δική τους ιδιομορφία. Να προσέξουμε όμως σ' αυτές και να τις δούμε αναλυτικότερα.

Η Ωδή Η΄ και η Ωδή Θ΄, αποτελούνται από τον Ειρμό κι ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια.

Αντίθετα, η Ωδή Α΄, η Ωδή Γ΄, η Ωδή Δ΄, η Ωδή Ε΄ και η Ωδή ΣΤ΄, αποτελούνται από τον Ειρμό και κολουθούν άλλα δύο τροπάρια (κι όχι τρία όπως στις Ωδές Η΄ και Θ΄).

Κανονικά, η κάθε Ωδή για να είναι πλήρης, πρέπει να έχει τον Ειρμό και άλλα τρία τροπάρια και όλα μαζί τα τροπάρια της γίνονται τέσσερα (όπως ακριβώς συμβαίνει και με τις Ωδές της Μεγάλης Εβδομάδας). Στο τέλος, η κάθε Ωδή κλείνει όμως με επανάληψη του Ειρμού της, οπότε έχουμε συνολικά πέντε τα τροπάρια της κάθε Ωδής. Αν όμως μετά τον Ειρμό έχουμε δύο τροπάρια και όχι τρία, τότε επαναλαμβάνουμε το πρώτο (το πρώτο μετά τον Ειρμό) και γίνονται τα δύο σε τρία (αφού επαναλαμβάνεται και στο πρώτο-ο Ειρμός στο τέλος της Ωδής).

Πριν από τον Ειρμό (που είναι το πρώτο τροπάρια της κάθε Ωδής), δεν ψάλλουμε τίποτε.

Πριν από το δεύτερο τροπάριο της κάθε Ωδής (που βρίσκεται αμέσως μετά τον Ειρμό), ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι» και μετά ακολουθεί το τροπάριο.

Πριν από το τρίτο τροπάριο της κάθε Ωδής, ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και ακολουθεί το τρίτο τροπάριο. Είναι προτελευταίο, όταν έχουμε δύο τροπάρια (μετά τον Ειρμό) οπότε διπλασιάζεται το πρώτο (είναι το ίδιο δηλαδή το πρώτο και το δεύτερο, γιατί όπως εξηγήσαμε η κάθε Ωδή πρέπει να έχει συνολικά τέσσερα τροπάρια, και μαζί με το πρώτο πάλι που επαναλαμβάνεται στο κλείσιμο της ίσον πέντε συνολικά).

Πριν από το τέταρτο-προτελευταίο τροπάριο της Ωδής α΄, ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».

Κλείνουμε την Ωδή, ψάλλοντας τον Ειρμό, στο τέλος της κάθε Ωδής. Πριν από το τελευταίο τροπάριο της Ωδής, που εδώ είναι και ο Ειρμός της που επαναλαμβάνεται (και με τον οποίο κλείνει η Ωδή στο τέλος της) δεν ψάλλουμε τίποτε.

Κάνουμε κατάληξη.

Οι Καταβασίες. Το πρώτο τροπάριο κάθε Ωδής του σημερινού Κανόνα, που είναι και ο Ειρμός της αντίστοιχης Ωδής, αποτελεί τις Καταβασίες της σημερινής ημέρας.

Αντί του: «Την Τιμιωτέραν των Χερουβείμ...» ψάλλουμε τον Ειρμό της Θ΄ Ωδής του σημερινού Κανόνα που είναι το: «Θεός Κύριος, και επέφανεν ημίν· συστήσασθε εορτήν· και αγαλλόμενοι ...» (που είναι ο Ειρμός της Θ΄ Ωδής του σημερινού Κανόνα).

Έτσι οι Καταβασίες της σημερινής ημέρας είναι διπλές.

Α΄ Καταβασία είναι ο Ειρμός της Α΄ Ωδής από τον σημερινό Κανόνα και είναι το: «Ωφθησαν, αι πηγαί της αβύσσου ...» και στη συνέχεια ψάλλουμε το: «Θεός Κύριος, και επέφανεν ημίν· συστήσασθε εορτήν· και αγαλλόμενοι ...» (που είναι ο Ειρμός της Θ΄ Ωδής του σημερινού Κανόνα).

Β΄ Καταβασία δεν υπάρχει, επειδή δεν υπάρχει Β΄ Ωδή.

Γ΄ Καταβασία είναι ο Ειρμός της Γ΄ Ωδής από τον σημερινό Κανόνα και είναι το: «Νάουσαν ακρότομον, προστάγματι σ΄β, στερεάν εθήλασε πέτραν,...» και στη συνέχεια ψάλλουμε το: «Θεός Κύριος, και επέφανεν ημίν· συστήσασθε εορτήν· και αγαλλόμενοι ...» (που είναι ο Ειρμός της Θ΄ Ωδής του σημερινού Κανόνα).

Δ΄ Καταβασία είναι ο Ειρμός της Δ΄ Ωδής από τον σημερινό Κανόνα και είναι το: «Χριστός ο ερχόμενος εμφανώς Θεός ημών, ...» και στη συνέχεια ψάλλουμε το: «Θεός Κύριος, και επέφανεν ημίν· συστήσασθε εορτήν· και αγαλλόμενοι ...» (που είναι ο Ειρμός της Θ΄ Ωδής του σημερινού Κανόνα).

Ε' Καταβασία είναι ο Ειρμός της Ε' Ωδής από τον σημερινό Κανόνα και είναι το: «Την Σιών επ' όρους ανάβηθι, ...» και στη συνέχεια ψάλλουμε το: «Θεός Κύριος, και επέφανεν ημίν· συστήσασθε εορτήν· και αγαλλόμενοι ...» (που είναι ο Ειρμός της Θ' Ωδής του σημερινού Κανόνα).

ΣΤ' Καταβασία είναι ο Ειρμός της ΣΤ' Ωδής από τον σημερινό Κανόνα και είναι το: «Εβόησαν, εν ευφροσύνη Δικαίων τα πνεύματα· ...» και στη συνέχεια ψάλλουμε το: «Θεός Κύριος, και επέφανεν ημίν· συστήσασθε εορτήν· και αγαλλόμενοι ...» (που είναι ο Ειρμός της Θ' Ωδής του σημερινού Κανόνα).

Ζ' Καταβασία είναι ο Ειρμός της Ζ' Ωδής από τον σημερινό Κανόνα και είναι το: «Ο διασώσας εν πυρί, τους Αβραμιαίους σου Παίδα, ...» και στη συνέχεια ψάλλουμε το: «Θεός Κύριος, και επέφανεν ημίν· συστήσασθε εορτήν· και αγαλλόμενοι ...» (που είναι ο Ειρμός της Θ' Ωδής του σημερινού Κανόνα).

Πριν την Ωδή Η' των Καταβασιών (πριν την όγδοη Ωδή), ψάλλουμε πάντοτε το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον».

Η' Καταβασία είναι ο Ειρμός της Η' Καταβασίας είναι ο Ειρμός της Η' Ωδής από τον σημερινό Κανόνα και είναι το: «Ευφράνθητι Ιερουσαλήμ· πανηγυρίσατε οι αγαπώντες Σιών...» και στη συνέχεια ψάλλουμε το: «Θεός Κύριος, και επέφανεν ημίν· συστήσασθε εορτήν· και αγαλλόμενοι ...» (που είναι ο Ειρμός της Θ' Ωδής του σημερινού Κανόνα).

Οι Καταβασίες που αναφέρουμε παραπάνω, θα μπορούσαν ακόμη να είναι μονές κι όχι διπλές, να μη συνοδεύεται δηλαδή το τροπάριο-ειρμός της κάθε Ωδής με το γνωστό (καταβασία κι αυτό) τροπάριο: «Θεός Κύριος, και επέφανεν ημίν· συστήσασθε εορτήν· και αγαλλόμενοι ...» (που είναι ο Ειρμός της Θ' Ωδής του σημερινού Κανόνα). Η επανάληψη της καταβασίας-τροπαρίου: «Θεός Κύριος, και επέφανεν ημίν· συστήσασθε εορτήν· και αγαλλόμενοι ...» (που είναι ο Ειρμός της Θ' Ωδής του σημερινού Κανόνα), επέχει θέση μεγαλοπρέπειας και θριαμβου των υμνουμένων, προκειμένου να τονιστεί το γεγονός της σημερινής ημέρας, το ξακουστό γεγονός της τελευταίας (και ως ζώντος ανθρώπου) εισόδου του Ιησού Χριστού στην Ιερουσαλήμ επευφημούμενου από πάρα πολύ λαού.

Τα τροπάρια της Θ' Ωδής. Αντί για Μεγαλυνάρια της Θ' Ωδής με τους στίχους των πριν από αυτά, όπως συμβαίνει σε άλλες περιπτώσεις (Δεσποτικές-Θεομητορικές Εορτές), το βιβλίο του Τριωδίου έχει εδώ μερικά τροπάρια στην Θ' Ωδή. Αυτά τα τροπάρια σχετίζονται με λαμπρή και θριαμβευτική είσοδο του Ιησού Χριστού στην Ιερουσόλημ (μετά την Ανάσταση του φίλου του Λαζάρου) κι έχουμε την ιδιομορφία στην παρούσα Θ' Ωδή, επειδή ακριβώς αναφέρονται στον Κύριο.

Ψάλλουμε λοιπόν τα τροπάρια της Θ' Ωδής που έχει το βιβλίο του Τριωδίου στο σημείο αυτό και είναι:

Το πρώτο τροπάριο είναι το: «Έθνη ίνα τι εφρυάξατε; Γραφείς, και Ιερείς, τι κενά εμελετήσατε; ...» από το βιβλίο του Τριωδίου, και αμέσως μετά ψάλλουμε το: «Θεός Κύριος, και επέφανεν ημίν· συστήσασθε εορτήν· και αγαλλόμενοι...» (που είναι ο Ειρμός της Θ΄ Ωδής του σημερινού Κανόνα).

Το δεύτερο είναι το: «Ούτος ο Θεός, ώ παρόμοιος ουδείς, δικαίαν πάσαν οδόν...» από το βιβλίο του Τριωδίου, και το: «Θεός Κύριος, και επέφανεν ημίν· συστήσασθε εορτήν· και αγαλλόμενοι...» (που είναι ο Ειρμός της Θ΄ Ωδής του σημερινού Κανόνα).

Το τρίτο είναι το: «Σκάνδαλα τρίβου, τι εχόμενα ημίν, τιθέατε απειθείς; ...» από το βιβλίο του Τριωδίου, και το: «Θεός Κύριος, και επέφανεν ημίν· συστήσασθε εορτήν· και αγαλλόμενοι...» (που είναι ο Ειρμός της Θ΄ Ωδής του σημερινού Κανόνα).

Οι Καταβασίες-τροπάρια, επίσης, της Θ΄ Ωδής θα μπορούσαν να είναι μονές κι όχι διπλές. Η επανάληψη της Καταβασίας της Θ΄ Ωδής επέχει θέση τονισμού του ιστορικού γεγονότος της τελευταίας (και ως ζώντος επίγειου ανθρώπου) λαμπρής και θριαμβευτικής εισόδου του Κυρίου μας στην αγία πόλη (βλέπε και παραπάνω για τις άλλες Καταβασίες).

Οι Αίνοι ή Στιχηρά των Αίνων. Τα Στιχηρά των Αίνων μόνο από το «Τριώδιο». Επειδή είναι 4 (τέσσερις) Αίνοι, επαναλαμβάνουμε τους δύο πρώτους, ώστε συνολικά να είναι 6 (εξ) λόγω της μεγάλης σημασίας της σημερινής ημέρας (θα μπορούσε δηλαδή σε άλλη περίπτωση να αφήσουμε τους 4 Αίνους, χωρίς να τους κάνουμε 6, αλλά για να δώσουμε έμφαση στο σπουδαίο και ένδοξο γεγονός της σημερινής ημέρας, αυξάνουμε εδώ και τους Αίνους, όπως παραπάνω κάναμε κάτι ανάλογο και με τις Καταβασίες).

Ψάλλουμε το Απολυτίκιο της Δεσποτικής Εορτής: «Συντραφέντες σοι δια του Βαπτίσματος, Χριστέ ο Θεός ημών...» μια φορά.

Τέλος, η Κυριακή αυτή των Βαΐων γράφηκε στο σημείο αυτό, επειδή όλες οι Κυριακές και Καθημερινές του Τριωδίου αναφέρονται με χρονολογική σειρά.

1. Τυπικό Όρθρου Κυριακής των Βαΐων,**Δεσποτική Εορτή από το Μηνιαίο.**

1. Εισαγωγικά και Εξάψαλμος (Εγκόλπιο Αναγνώστη).
2. Μεγάλη συναπτή-ιερέας.
3. Θεός Κύριος (Εγκόλπ. Αναγν.).
4. Τα Απολυτικά.
Ψάλλουμε πρώτο το Απολυτικό από τον Εσπερινό του Σαββάτου που προηγήθηκε (από το βιβλίο του Τριωδίου) και είναι το: «Την κοινήν Ανάστασιν, προ του σου Πάθους πιστούμενος, ...».
Ψάλλουμε πάλι το ίδιο παραπάνω Απολυτικό από τον Εσπερινό του Σαββάτου που προηγήθηκε (από το βιβλίο του Τριωδίου) και είναι το: «Την κοινήν Ανάστασιν, προ του σου Πάθους πιστούμενος, ...».
Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί...».
Ψάλλουμε τρίτο, το «Έτερον» Απολυτικό από τον Εσπερινό του Σαββάτου που προηγήθηκε (από το βιβλίο του Τριωδίου) και είναι το: «Συντραφέντες σοι δια του Βαπτίσματος, Χριστέ ο Θεός ημών,...». Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί...».
5. Μικρή Συναπτή-ιερέας.
6. Καθίσματα της Δεσποτικής Εορτής (από το Τριώδιο-ψαλτά). Είναι αυτά που αναφέρονται: «Μετά την α΄ στιχολογία» κι αυτά: «Μετά την β΄ στιχολογία».
7. Αναβαθμοί. Το Α΄ αντίφωνο του δ΄ Ήχου (από «Εγκόλπ. του Αναγνώστη» ή από την «Παρακλητική», βλέπε Κυριακή πρωί, Ήχος Δ΄, Αναβαθμοί, Αντίφωνον Α΄).
8. Ο ιερέας εκφωνεί το: «Προκείμενον».
9. Ψάλλουμε το Προκείμενο τρεις φορές (από το Τριώδιο). Την τρίτη φορά με τον στίχο που έχει εκεί το Τριώδιο.
10. Ο ιερέας εκφωνεί την μικρή Συναπτή.
11. Ψάλλουμε το: «Πάσα πνοή αινεσάτω τον Κύριον» τρεις φορές, και
12. Ακολουθεί η τάξη του Ευαγγελίου της Δεσποτικής Εορτής.
13. Ακολουθεί ο Ν΄ Ψαλμός: «Ελέησόν με ο Θεός κατά το μέγα έλεός σου, και κατά το πλήθος ...» διαβαστά (από Εγκόλπ του Αναγν.).
14. Στις Δεσποτικές Εορτές, αντί των: «Ταις των Αποστόλων...», «Ταις της Θεοτόκου...», «Αναστάς ο Ιησούς...» ψαλτά (από Εγκόλπ. του Αναγν.) προτάσσοντας μπροστά από αυτά ό,τι γράφει το Εγκόλπιο του Αναγνώστη, ψάλλουμε το: «Δόξα...» και αμέσως ψάλλουμε το τροπάριο που ακολουθεί, όπως το αναφέρει το Τριώδιο στην θέση αυτή. Αμέσως μετά, ψάλλουμε το: «Και νυν...» και αμέσως ψάλλουμε πάλι το ίδιο τροπάριο, όπως γράφει το ίδιο το βιβλίο του «Μηνιαίου». Την τρίτη φορά προτάσσοντας το στίχο: «Ελεήμον,

- Ελέησόν με ο Θεός κατά το μέγα έλεός σου...» ψάλλουμε το Ιδιόμελο που ακολουθεί στην θέση αυτή από το βιβλίο του Τριωδίου.
15. Ο ιερέας: «Σώσον ο Θεός τον λαόν σου...» και ψάλλουμε 12 φορές το «Κύριε ελέησον», εναλλάξ οι δύο χοροί, από τρεις φορές ο κάθε χορός.
16. Ψάλλουμε τις Ωδές μόνον από το Τριώδιο (όχι από Παρακλητική σήμερα).

Α΄ Ωδή από το Τριώδιο.

Γ΄ Ωδή από το Τριώδιο.

Όταν ψάλλουμε Ωδές από το Τριώδιο, τότε:

ι) Η κάθε Ωδή των Κανόνων του Τριωδίου αρχίζει με έναν ΕΙΡΜΟ.

Πριν τον Ειρμό δεν ψάλλουμε, δεν προτάσσουμε τίποτε.

ιι) Πριν από κάθε τροπάριο Ωδής από το Τριώδιο ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι».

ιιι) Στο προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (από το Τριώδιο) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και μετά ψάλλουμε το προτελευταίο τροπάριο της Ωδής. Στο τελευταίο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί...Αμήν» και στη συνέχεια ψάλλουμε το τελευταίο τροπάριο.

Πιο αναλυτικά όμως, για τις Ωδές ισχύουν και τα εξής:

Κανονικά, η κάθε Ωδή για να είναι πλήρης, πρέπει να έχει τον Ειρμό και άλλα τρία τροπάρια και όλα μαζί τα τροπάρια της γίνονται τέσσερα (όπως ακριβώς συμβαίνει και με τις Ωδές της Μεγάλης Εβδομάδας). Στο τέλος, η κάθε Ωδή κλείνει όμως με επανάληψη του Ειρμού της, οπότε έχουμε συνολικά πέντε τα τροπάρια της κάθε Ωδής. Αν όμως μετά τον Ειρμό έχουμε δύο τροπάρια και όχι τρία, τότε επαναλαμβάνουμε το πρώτο (το πρώτο μετά τον Ειρμό) και γίνονται τα δύο σε τρία (αφού επαναλαμβάνεται και στο πρώτο-ο Ειρμός στο τέλος της Ωδής) .

Πριν από τον Ειρμό (που είναι το πρώτο τροπάρια της κάθε Ωδής), δεν ψάλλουμε τίποτε.

Πριν από το δεύτερο τροπάριο της κάθε Ωδής (που βρίσκεται αμέσως μετά τον Ειρμό), ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι» και μετά ακολουθεί το τροπάριο.

Πριν από το τρίτο τροπάριο της κάθε Ωδής, ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και ακολουθεί το τρίτο τροπάριο. Είναι προτελευταίο, όταν έχουμε δύο τροπάρια (μετά τον Ειρμό) οπότε διπλασιάζεται το πρώτο (είναι το ίδιο δηλαδή το πρώτο και το δεύτερο, γιατί όπως εξηγήσαμε η κάθε Ωδή πρέπει να έχει συνολικά τέσσερα τροπάρια, και μαζί με το πρώτο πάλι που επαναλαμβάνεται στο κλείσιμό της ίσον πέντε συνολικά).

Πριν από το τέταρτο-προτελευταίο τροπάριο της Ωδής α΄, ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».

Κλείνουμε την Ωδή, ψάλλοντας τον Ειρμό, στο τέλος της κάθε Ωδής. Πριν από το τελευταίο τροπάριο της Ωδής, που εδώ είναι και ο Ειρμός της που επαναλαμβάνεται (και με τον οποίο κλείνει η Ωδή στο τέλος της) δεν ψάλλουμε τίποτε.

Μετά τον Ειρμό της Γ΄ Ωδής (από το Τριώδιο), κάνουμε κατάληξη.

17. Μικρή συναπτή-ιερέας.

18. Η Υπακοή διαβαστά από το «Τριώδιο».

19. Ψάλλουμε την Δ΄ Ωδή από το Τριώδιο.

Ψάλλουμε την Ε΄ Ωδή από το Τριώδιο.

Ψάλλουμε την ΣΤ΄ Ωδή από το Τριώδιο.

Ζ΄ Ωδή από το Τριώδιο.

Η΄ Ωδή από το Τριώδιο

Θ΄ Ωδή από το Τριώδιο.

Δεν σταματούμε δηλαδή μέχρι και την ΣΤ΄ Ωδή, αλλά θα ψάλλουμε όλες τις Ωδές, εδώ μέχρι και τις οκτώ πρώτες Ωδές (εκτός της Β΄ Ωδής που δεν υπάρχει σήμερα).

Μετά την Η΄ Ωδή από το «Τριώδιο», κάνουμε κατάληξη.

20. Ο ιερέας: μικρή Συναπτή.

21. Κοντάκιο και Οίκος της Εορτής (διαβαστά από το «Τριώδιο»). Στην Δεσποτική Εορτή, μετά την ΣΤ΄ Ωδή διαβάζουμε το Κοντάκιο και τον Οίκο από το Τριώδιο (και όχι από την Παρακλητική).

22. Συναξάριο ή Μηνολόγιο (διαβαστά από το βιβλίο του Τριωδίου).

Στο σημείο που διαβάζεται το Συναξάριο, χτυπά η 2η καμπάνα.

23. Καταβασίες της συγκεκριμένης ημέρας της Κυριακής των Βαΐων ψαλτά (από Εγκόλπ. Αναγν. ή από το Τριώδιο). Όλες οι Δεσποτικές Εορτές έχουν Καταβασίες. Σήμερα έχουμε ξεχωριστές Καταβασίες, διπλές μάλιστα.

Οι Καταβασίες της σημερινής ημέρας είναι όπως όλοι οι Ειρμοί όλων των Ωδών που έχει το βιβλίο του Τριωδίου (περισσότερα βλέπε στην Εισαγωγή του παρόντος κεφαλαίου).

Η πρώτη Καταβασία είναι: «Ωφθησαν, αι πηγαί της αβύσσου,...» και μετά από την κάθε Καταβασία, αντί του: «Την Τιμιωτέραν των Χερουβείμ...», ψάλλουμε το: «Θεός Κύριος, και επέφανεν ημίν· συστήσασθε εορτήν· και αγαλλόμενοι...» (που είναι ο Ειρμός της Θ΄ Ωδής του σημερινού Κανόνα).

Ψάλλουμε μέχρι και την Η΄ (8^η) Ωδή των Καταβasiών. Πριν την 8^η Ωδή των Καταβasiών, προτάσσουμε το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον». Μετά το τέλος της τελευταίας διπλής Καταβasiάς της Η΄ Ωδής, κάνουμε κατάληξη.

24. Ο ιερέας εκφωνεί το: «Την Θεοτόκον και μητέρα του φωτός εν ύμνοις τιμώντες μεγαλύνομεν» και αμέσως μετά,

25. Ψάλλουμε εδώ τα τροπάρια της Θ΄ Ωδής των Καταβasiών που σήμερα έχουν την ιδιομορφία τους. Αντί δηλαδή, να ψάλλουμε τα

Μεγαλυνάρια με τους στίχους των πριν από αυτά, όπως σε άλλες περιπτώσεις, ψάλλουμε τα τροπάρια της Θ΄ Ωδής που έχει το Τριώδιο στο σημείο αυτό και είναι:

Το πρώτο είναι το: «Έθνη ίνα τι εφρυάξατε; Γραφείς, και Ιερείς, τι κενά εμελετήσατε; ...» από το βιβλίο του Τριωδίου, και αμέσως μετά ψάλλουμε το: «Θεός Κύριος, και επέφανεν ημίν· συστήσασθε εορτήν· και αγαλλόμενοι...» (που είναι ο Ειρμός της Θ΄ Ωδής του σημερινού Κανόνα).

Το δεύτερο είναι το: «Ούτος ο Θεός, ώ παρόμοιος ουδείς, δικαίαν πάσαν οδόν...» από το βιβλίο του Τριωδίου, και αμέσως μετά ψάλλουμε το: ««Θεός Κύριος, και επέφανεν ημίν· συστήσασθε εορτήν· και αγαλλόμενοι...» (που είναι ο Ειρμός της Θ΄ Ωδής του σημερινού Κανόνα).

Το τρίτο είναι το: «Σκάνδαλα τρίβου, τι εχόμενα ημίν, τιθέατε απειθείς; ...» από το βιβλίο του Τριωδίου, και αμέσως μετά ψάλλουμε το: ««Θεός Κύριος, και επέφανεν ημίν· συστήσασθε εορτήν· και αγαλλόμενοι...» (που είναι ο Ειρμός της Θ΄ Ωδής του σημερινού Κανόνα).

26. Μικρή Συναπτή - ο ιερέας.
27. Ψάλλουμε το Εξαποστειλάριο της σημερινής Δεσποτικής Εορτής, που βρίσκεται στο βιβλίο του «Τριωδίου» τρεις φορές που είναι το: «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών» (που επέχει θέση Εξαποστειλάριου σήμερα). Πριν απ' αυτό δεν ψάλλουμε τίποτε άλλο. (Στο σημείο αυτό ο ιερέας διαβάζει την ευχή για να ευλογήσει τα Βάϊα).
28. Ψάλλουμε τους Αίνους το «Πάσα πνοή...» + «Αινείτε αυτόν...» και τα Στιχηρά των Αίνων με τον στίχο τους (ο στίχος τους είναι στο Εγκόλπ. Αναγν.). Τα Στιχηρά των Αίνων μόνο από το «Τριώδιο». Επειδή είναι 4 (τέσσερις) Αίνοι, επαναλαμβάνουμε τους δύο πρώτους, ώστε συνολικά να είναι 6 (εξ).
29. Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τους Αίνους, από το βιβλίο του «Τριωδίου», αργά και μεγαλόπρεπα. Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί...» και αμέσως, το «Και νυν...» (και μετά ακολουθεί το Δοξαστικό).
30. Ψάλλουμε την μεγάλη Δοξολογία (από Εγκόλπ. Αναγν.).
31. Ψάλλουμε το Απολυτίκιο της Δεσποτικής Εορτής: «Συντραφέντες σοι δια του Βαπτίσματος, Χριστέ ο Θεός ημών...» μια φορά.
32. Τέλος του Όρθρου.

Γ3. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ

ΤΥΠΙΚΟ

ΟΛΩΝ

ΤΩΝ ΟΡΘΡΩΝ

ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ

ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην Γ΄ Περίοδο του Τριωδίου.

Η Γ΄ περίοδος του Τριωδίου αρχίζει από την Κυριακή των Βαΐων το βράδυ και τελειώνει το βράδυ του Σαββάτου πριν την Ανάσταση. Αυτή η εβδομάδα είναι η δέκατη και τελευταία εβδομάδα του Τριωδίου και έχει ξεχωριστή ιδιαιτερότητα στην Εκκλησία μας για την μαρτυρία των Παθών του Κυρίου μας, από την οποία ονομάζεται και Εβδομάδα των Παθών.

Η Μεγάλη Εβδομάδα λέγεται έτσι, επειδή σ' αυτήν έγιναν πραγματικά μεγάλα γεγονότα. Αρχίζει με την Κυριακή των Βαΐων το βράδυ και τελειώνει το βράδυ του Μεγάλου Σαββάτου. Ο Κύριος προχωρεί στην απόφασή του να θυσιαστεί για το ανθρώπινο γένος. Επί τρία χρόνια ο ίδιος δίδασκε στους ανθρώπους τι να κάνουν για να σώζονται. Το έργο της διδασκαλίας του τελείωσε. Οι μέρες του είναι πλέον λίγες σ' αυτή την γη. Λόγω της μεγάλης σημασίας που έχουν όλα τα γεγονότα των ημερών αυτών, η καθεμιά τους έχει πάρει την ονομασία «Μεγάλη» (Μεγάλη Δευτέρα κλπ).

Για να θυμόμαστε το νόημα της κάθε ημέρας της Μεγάλης Εβδομάδας αναφέρουμε και το Συναξάρι της. Η θέση του Συναξαρίου είναι να θυμάται ο ψάλτης το νόημα της κάθε ημέρας ώστε να ζει ο ίδιος τα γεγονότα της ημέρας εκείνης, κι έτσι να είναι παρών στην ημέρα εκείνη κι έτσι να μπορεί ν' αποδώσει ανάλογα και στο Αναλόγιο. Παίζει μεγάλο ρόλο στον ψάλτη να θυμάται και να ζει τα γεγονότα τα οποία ψάλλει, γιατί μόνο έτσι μπορεί ν' αναφέρεται σ' αυτά και να τα χρωματίζει με τον δικό του τρόπο.

Τις τρεις πρώτες ημέρες της Μεγάλης Εβδομάδας (Μεγάλη Δευτέρα, Μεγάλη Τρίτη και Μεγάλη Τετάρτη) τελούμε την ακολουθία του Νυμφίου και η Εκκλησία μας θέλει να αγρυπνούμε, επειδή «...και μακάριος ο δούλος ον ευρήσει γρηγορούντα...» κλπ.

Έτσι τις τρεις αυτές ημέρες τελούμε την Θεία Λειτουργία των Προηγιασμένων, επειδή σε ετοιμότητα ψυχής και σώματος πρέπει να είμαστε.

Την Μεγάλη Πέμπτη, μεταξύ των άλλων, ανάμνηση ποιούμε του μυστικού δείπνου που είναι η αρχή του μυστηρίου της Θείας Ευχαριστίας. Ο Κύριος ευλόγησε τον άρτο και τον οίνο και τα έκανε σώμα και αίμα Του με την ίδια την ευλογία Του.

Έτσι, την Μεγάλη Πέμπτη το πρωϊ τελείται η Θεία Λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου, επειδή η παράδοση του μυστηρίου της Θείας Ευχαριστίας έχει χαρμόσυνο χαρακτήρα.

Την Μεγάλη Παρασκευή το πρωϊ τελείται η Ακολουθία των Μεγάλων Ωρών και δεν τελείται καθόλου Θεία Λειτουργία, επειδή ακριβώς είναι

πολύ πένθιμη η ημέρα αυτή. Το Συναξάρι της λέγει: «Τη Αγία και Μεγάλη Παρασκευή, τα Άγια και σωτήρια και φρικτά Πάθη του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού επιτελούμεν· τους εμπυσμούς, τα ραπίσματα, τα κολαφίσματα, τας ύβρεις, τους γέλωτας, την πορφυράν χλαίναν, τον κάλαμον, τον σπόγγον, το όξος, τους ήλους, την λόγχην, και προ πάντων τον σταυρόν, και τον θάνατον, ά δι' ημάς εκών κατεδέξατο· έτι δε και την του ευγνώμονος Ληστού, του συσταυρωθέντος αυτώ, σωτήριον εν τω Σταυρώ ομολογίαν», όπως λέγει και το Συναξάρι της.

Το Μεγάλο Σάββατο «Τω Αγίω και Μεγάλω Σαββάτω, την θεόσωμον Ταφήν, του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού, και την εις Άδου Κάθοδον εορτάζομεν, δι' ών της φθοράς το ημέτερον γένος ανακληθέν, προς αιωνίαν ζωήν μεταβέβηκε».

Το πρωϊ του Μεγάλου Σαββάτου τελούμε τον Εσπερινό του Μ. Σαββάτου μαζί με την Θεία Λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου, χωρίς Όρθρο. Με άλλα λόγια ο Εσπερινός του Μεγάλου Σαββάτου είναι ένα με την Θεία Λειτουργία του Μ. Βασιλείου και δεν υπάρχει Όρθρος ξεχωριστός. Ο Όρθρος του Μεγάλου Σαββάτου τελέστηκε την Μεγάλη Παρασκευή το βράδυ (όταν ψάλλαμε και τα εγκώμια, είχαμε την περιφορά του επιταφίου κλπ). Έτσι δεν τελούμε εδώ δεύτερη φορά τον ίδιο Όρθρο του Μεγάλου Σαββάτου.

Στις «Καθημερινές» Ημέρες της Μεγάλης Εβδομάδας και ειδικότερα το πρωί της Μεγ. Δευτέρας, το πρωί της Μεγ. Τρίτης και το πρωί της Μεγ. Τετάρτης, τελούμε την Θεία Λειτουργία των Προηγιασμένων, εκτός από την Μεγάλη Πέμπτη και το Μεγάλο Σάββατο πρωί, όπου τελούμε την Θεία Λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου (βέβαια την Μεγάλη Παρασκευή πρωί δεν τελείται Θεία λειτουργία αλλά οι Ώρες). Την Μεγάλη Πέμπτη πρωί, τελείται η Θ. Λειτουργία του Μ. Βασιλείου, επειδή ακριβώς η ημέρα αυτή είναι ημέρα λύτρωσης για μας, όπως επίσης και το Μ. Σάββατο, επειδή ο Κύριος κατέβηκε στον Άδη. Αυτός είναι και ο λόγος που η ημέρα του Σαββάτου είναι ξεχωριστή ημέρα για την Εκκλησία μας, κι έτσι και εμείς την έχουμε σαν ξεχωριστή ημέρα και περίπτωση στο Τυπικό μας.

Β. ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΟΡΘΡΟΥΣ **ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ.**

Οι Όρθροι της Μεγάλης Εβδομάδας δεν ακολουθούν ακριβώς την τυπική σειρά και διάταξη των Όρθρων που γνωρίζουμε, αλλά έχουν τις δικές τους παραλλαγές, λόγω της προσαρμογής τους στο δρώμενο την συγκεκριμένη ημέρα, την ξεχωριστή ημέρα της.

Τέτοιες παραλλαγές είναι:

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΚΑΙ ΕΞΑΨΑΛΜΟΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Τα βράδια της Κυριακής των Βαΐων (Όρθρος Μεγάλης Δευτέρας), της Μεγάλης Δευτέρας (Όρθρος Μεγάλης Τρίτης), της Μεγάλης Τρίτης (Όρθρος Μεγάλης Τετάρτης), της Μεγάλης Τετάρτης (Όρθρος Μεγάλης Πέμπτης) και της Μεγάλης Πέμπτης (Όρθρος Μεγάλης Παρασκευής), τα «Εισαγωγικά» διαφέρουν από εκείνα που έχουμε άλλες περιόδους. Στην περίπτωση αυτή έχουμε και το «Αλληλουγάριο» μετά τα Εισαγωγικά.

Την Μεγάλη Παρασκευή όμως το βράδυ (Όρθρος Μεγ. Σαββάτου), έχουμε τα ίδια «Εισαγωγικά» με εκείνα που έχουμε την περίοδο του Μηνιαίου.

Έτσι:

A. Εισαγωγικά και Β. Εξάψαλμος.

A1). «Εισαγωγικά» από την Κυριακή των Βαΐων το βράδυ (Όρθρος Μεγάλης Δευτέρας) μέχρι και την Μεγάλη Πέμπτη (Όρθρος από της Μεγάλης Παρασκευής), τα «Εισαγωγικά» με τα οποία αρχίζουμε είναι τα εξής:

1. Ο ιερέας: «Ευλογητός ο Θεός...», «Δόξα σοι ο Θεός ημών, δόξα σοι» και «Βασιλεύ ουράνιε, παράκλητε, το Πνεύμα της αληθείας...».

Ο ψάλτης: «Αμήν». Το Τρισάγιο.

Ο ιερέας: «Ότι σου εστίν η βασιλεία και η δύναμις...».

Ο ψάλτης: «Αμήν», «Κύριε ελέησον» δώδεκα φορές, «Δόξα Πατρί και Υιό και Αγίω Πνεύματι. Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».

Ο ψάλτης «Δεύτε προσκυνήσωμεν και προσπέσωμεν ..» τρεις φορές και με την διαφοροποίηση την κάθε φορά.

Ο ψάλτης ψάλλει με σύντομο τρόπο:

I) τον Ψαλμό ΙΘ΄ (19): «Επακούσαι σου Κύριος εν ημέρα θλίψεως, υπερασπίσαι σου το όνομα του Θεού Ιακώβ...». Ο ψαλμός αυτός δεν διαβάζεται, αλλά ψάλλεται με σύντομο τρόπο, στίχο-στίχο.

II) τον Ψαλμό Κ' (20): «Κύριε, εν τη δυνάμει σου ευφρανθήσεται ...». Ο ψαλμός αυτός δεν διαβάζεται, αλλά ψάλλεται με σύντομο τρόπο, στίχο-στίχο.

Ακολουθεί το Τρισάγιο. Μετά αμέσως το: «Σώσον Κύριε τον λαόν σου, και ευλόγησον την κληρονομίαν σου...». «Δόξα Πατρί...» και «Ο υψωθείς εν τω σταυρών εκουσίως, τη επωνύμω σου καινή πολιτεία...». «Και νυν και αεί...» και «Προστασία των χριστιανών ακαταίσχυντε, μη παρίδης, Αγαθή τας ικεσίας ημών, πανύμνητε Θεοτόκε...».

Ο ιερέας: «Ελέησον ημάς, ο Θεός, κατά το μέγα έλεός σου ...».

Ο ψάλτης: «Αμήν. Εν ονόματι Κυρίου ευλόγησον, πάτερ».

Ο ιερέας: «Δόξα τη αγία και ομοουσίω και ζωοποιώ ...».

A2). «Εισαγωγικά» Μεγάλης Παρασκευής βράδυ (Όρθρος Μεγάλου Σαββάτου).

Την Μεγάλη Παρασκευή το βράδυ (Όρθρος Μεγάλου Σαββάτου), τα «Εισαγωγικά» είναι όπως εκείνα που έχουμε στους Όρθρους που ισχύει το Μηνιαίο. Δεν έχουμε δηλαδή την μεγάλη θλίψη των περασμένων ημερών της Μεγ. Εβδομάδας, λόγω της απελευθέρωσης των ψυχών από τον Άδη. Στην περίπτωση αυτή έχουμε και το: «Θεός Κύριος» μετά τα Εισαγωγικά. Αυτή η εξαίρεση γίνεται επειδή τις ημέρες αυτές της Μεγάλης Εβδομάδας έχουμε και χαρούμενα γεγονότα (όπως η κήρυξη της σωτηρίας στους νεκρούς στον Άδη που εορτάζεται το Μεγ. Σάββατο).

Τα «Εισαγωγικά» στην περίπτωση αυτή είναι:

1. Ο ιερέας: «Ευλογητός ο Θεός...», «Δόξα σοι ο Θεός ημών, δόξα σοι» και «Βασιλεύ ουράνιε, παράκλητε, το Πνεύμα της αληθείας...».
2. Ο ψάλτης: «Αμήν». Το Τρισάγιο.
3. Ο ιερέας: «Ότι σου εστίν η βασιλεία και η δύναμις...».
4. Ο ψάλτης: «Αμήν», «Κύριε ελέησον» δώδεκα φορές, «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι. Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
5. Ο ψάλτης «Δεύτε προσκυνήσωμεν και προσπέσωμεν ..» τρεις φορές και με την διαφοροποίηση την κάθε φορά.
6. Ακολουθεί το Τρισάγιο. Μετά αμέσως το: «Σώσον Κύριε τον λαόν σου, και ευλόγησον την κληρονομίαν σου...». «Δόξα Πατρί...» και «Ο υψωθείς εν τω σταυρών εκουσίως, τη επωνύμω σου καινή πολιτεία...». «Και νυν και αεί...» και «Προστασία των χριστιανών ακαταίσχυντε, μη παρίδης, Αγαθή τας ικεσίας ημών, πανύμνητε Θεοτόκε...».
7. Ο ιερέας: «Ελέησον ημάς, ο Θεός, κατά το μέγα έλεός σου ...».
8. Ο ψάλτης: «Αμήν. Εν ονόματι Κυρίου ευλόγησον, πάτερ».
9. Ο ιερέας: «Δόξα τη αγία και ομοουσίω και ζωοποιώ ...».

Β. Ο Εξάψαλμος.

Ο Εξάψαλμος όμως της Μεγάλης Εβδομάδας (για όλες τις ημέρες της Μεγ. Εβδομάδας που τελούμε τον Όρθρο) είναι ο ίδιος που διαβάζουμε και την περίοδο που ισχύει το Μηνιαίο (βλέπε Εγκόλπιο του Αναγνώστη). Δεν αλλάζει σε τίποτε.

Ο Εξάψαλμος αυτός είναι:

Ο ψάλτης:

«Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης ειρήνη εν ανθρώποις ευδοκία (τρεις φορές, διαβαστά).

«Κύριε τα χείλη μου ανοίξεις και το στόμα μου αναγγελεύει την αίνεσίν σου» (δύο φορές, διαβαστά). Και συνεχίζει:

Ψαλμός Γ (3): *«Κύριε, τι επληθύνθησαν οι θλίβοντές με; Πολλοί επανίστανται επ' εμέ. Πολλοί λέγουσι τη ψυχή μου....» (διαβαστά).*

Ψαλμός ΛΖ' 37: *«Κύριε, μη τω θυμώ σου ελέγξης με, μηδέ τη οργή σου παιδεύσης με. Ότι τα βέλη σου ενεπάγησάν μοι....» (διαβαστά).*

Ψαλμός ΞΒ' (62): *«Ο Θεός, ο Θεός μου, προς σε ορθρίζω· εδίψησέ σε η ψυχή μου, ποσαπλώς σοι η σάρξ μου εν γη ερήμω και αβάτω....»*

«Δόξα Πατρί και Υιώ...», «Και νυν και αεί...», «Αλληλούϊα» (τρεις φορές), «Δόξα σοι ο Θεός», «Κύριε ελέησον» (τρεις φορές), «Δόξα Πατρί και Υιώ...» και «Και νυν και αεί...».

Ψαλμός ΡΒ' (102): *«Ευλόγει, η ψυχή μου, τον Κύριον και πάντα τα εντός μου το όνομα το άγιον αυτού....».*

Ψαλμός ΡΜΒ' (142): *«Κύριε, εισάκουσον της προσευχής μου, ενώτισαι την δέησίν μου εν τη αληθεία σου, εισάκουσόν μου....».*

«Δόξα Πατρί και Υιώ...», «Και νυν και αεί...», «Αλληλούϊα» (τρεις φορές), «Δόξα σοι ο Θεός», «Η ελπίς ημών Κύριε, δόξα σοι».

Ακολουθεί ο ιερέας με τη Μεγάλη Συναπτή ή ειρηνικά κ.λ.π.

2. Τροπάρια - Απολυτίκια μετά το «Αλληλουλάριο» ή το «Θεός Κύριος».

Στους Όρθρους της Μεγάλης Εβδομάδας, μετά το Αλληλουλάριο, ακολουθούν άλλοτε το τροπάριο «ΐδού ο Νυμφίος έρχεται...» και άλλοτε το τροπάριο: «Ότε οι ένδοξοι Μαθηταί...».

Συγκεκριμένα, ψάλλουμε:

Την Μεγάλη Δευτέρα (ο Όρθρος αυτός της Μεγάλης Δευτέρας που ψάλλεται την Κυριακή των Βαΐων το βράδυ), ψάλλουμε το «ΐδού ο Νυμφίος έρχεται εν τω μέσω της νυκτός...». Το πρώτο ψαλλόμενο: «ΐδού ο Νυμφίος έρχεται εν των μέσω της νυκτός...» κλείνει ως εξής: «...πρεσβείας των Ασωμάτων, ελέησον ημάς». Το δεύτερο ψαλλόμενο: «ΐδού ο Νυμφίος έρχεται εν των μέσω της νυκτός...» κλείνει με τον Άγιο του Ναού στον οποίο ψάλλουμε, π.χ.: «πρεσβείαις του Γεωργίου ελέησον ημάς», όταν ψάλλουμε στον ναό του αγίου Γεωργίου (αν ο άγιος του Ναού είναι η Παναγία Μαρία, κλείνουμε με το: «δια της Θεοτόκου ελέησον ημάς»). Το τρίτο ψαλλόμενο: «ΐδού ο Νυμφίος έρχεται εν των μέσω της νυκτός...» κλείνει αναφερόμενο προς την Παναγία Μαρία, ως εξής: «δια της Θεοτόκου ελέησον ημάς».

Την Μεγάλη Τρίτη (ο Όρθρος της Μ. Τρίτης ψάλλεται την Μ. Δευτέρα βράδυ), ψάλλουμε το «ΐδού ο Νυμφίος έρχεται εν τω μέσω της νυκτός...». Το πρώτο ψαλλόμενο «ΐδού ο Νυμφίος έρχεται εν των μέσω της νυκτός...» κλείνει ως εξής: «...πρεσβείας του Προδρόμου, ελέησον ημάς». Το δεύτερο ψαλλόμενο: «ΐδού ο Νυμφίος έρχεται εν των μέσω της νυκτός...» κλείνει με τον Άγιο του Ναού στον οποίο ψάλλουμε, π.χ.: «πρεσβείαις του Γεωργίου ελέησον ημάς», όταν ψάλλουμε στον ναό του αγίου Γεωργίου (αν ο άγιος του Ναού είναι η Παναγία Μαρία, κλείνουμε με το: «δια της Θεοτόκου ελέησον ημάς»). Το τρίτο ψαλλόμενο: «ΐδού ο Νυμφίος έρχεται εν των μέσω της νυκτός...» κλείνει αναφερόμενο στην Παναγία Μαρία, ως εξής: «δια της Θεοτόκου ελέησον ημάς».

Την Μεγάλη Τετάρτη (ο Όρθρος της Μ. Τετάρτης ψάλλεται την Μ. Τρίτη βράδυ), ψάλλουμε το «ΐδού ο Νυμφίος έρχεται εν τω μέσω της νυκτός...». Το πρώτο ψαλλόμενο «ΐδού ο Νυμφίος έρχεται εν των μέσω της νυκτός...» κλείνει ως εξής: «δυνάμει του Σταυρού σου, ελέησον ημάς». Το δεύτερο ψαλλόμενο: «ΐδού ο Νυμφίος έρχεται εν των μέσω της νυκτός...» κλείνει με τον Άγιο του Ναού στον οποίο ψάλλουμε, π.χ.: «πρεσβείαις του Γεωργίου ελέησον ημάς», όταν ψάλλουμε στον ναό του αγίου Γεωργίου (αν ο άγιος του Ναού είναι η Παναγία Μαρία, κλείνουμε με το: «δια της Θεοτόκου ελέησον ημάς»). Το τρίτο ψαλλόμενο: «ΐδού ο Νυμφίος έρχεται εν των μέσω της νυκτός...» κλείνει αναφερόμενο στην Παναγία Μαρία, ως εξής: «δια της Θεοτόκου ελέησον ημάς».

Την Μεγάλη Πέμπτη (ο Όρθρος της Μ. Πέμπτης ψάλλεται την Μ. Τετάρτη βράδυ), μετά το Αλληλουλάριο, ψάλλουμε τρεις φορές το: «Ότε οι ένδοξοι Μαθηταί, εν τω νιπήρι του δείπνου εφωτίζοντο...».

Την Μεγάλη Παρασκευή (ο Όρθρος της Μ. Παρασκευής ψάλλεται την Μ. Πέμπτη βράδυ), μετά το Αλληλουλάριο, ψάλλουμε τρεις φορές το: «Ότε οι ένδοξοι Μαθηταί, εν τω νιπήρι του δείπνου εφωτίζοντο...».

Το Μεγάλο Σάββατο (ο Όρθρος του Μ. Σαββάτου ψάλλεται την Μ. Παρασκευή βράδυ), δεν ψάλλουμε, εξηγήσαμε ότι δεν ψάλλουμε το «Αλληλουλάριο» αλλά ψάλλουμε το: «Θεός Κύριος». Μετά λοιπόν από το: «Θεός Κύριος» δεν ψάλλουμε ούτε το: «Ίδού ο Νυμφίος έρχεται...», ούτε το: «Ότε οι ένδοξοι Μαθηταί..», όπως κάναμε τις προηγούμενες ημέρες, αλλά ψάλλουμε τα εξής τρία τροπάρια: «Ο ευσχήμων Ιωσήφ...», «Ότε κατήλθες προς τον θάνατον...» και το: «Ταις Μυροφόροις Γυναϊζί, παρά το μνήμα επιστάς...».

3. Ωδές.

Στον Όρθρο της κάθε ημέρας της Μεγάλης Εβδομάδας έχουμε Ωδές ενός μόνο Κανόνα, τις οποίες και ψάλλουμε. Τα τροπάρια της κάθε Ωδής της Μεγάλης Εβδομάδας λέγονται «Καταβασίες», π.χ. Καταβασίες της Η΄ Ωδής ή της Α΄ Ωδής κλπ (ενώ στις Ωδές την περίοδο του Μηνιαίου Καταβασίες λέγονται τα τροπάρια της Θ΄ Ωδής, τα οποία είναι και οι ειρμοί των άλλων Ωδών).

Κανονικά, η κάθε Ωδή έχει τέσσερα τροπάρια. Αρχίζει με έναν Ειρμό, ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια και κλείνει πάλι με τον Ειρμό, οπότε ψάλλουμε συνολικά πέντε τροπάρια στην κάθε Ωδή. Αν όμως έχει δύο τροπάρια αντί για τρία, τότε επαναλαμβάνουμε το δεύτερο (το αμέσως επόμενο μετά τον Ειρμό), επειδή τον Ειρμό θα τον ψάλλουμε στο τέλος, όταν κλείνουμε την Ωδή (για να μη ψάλλεται πολλές φορές το ίδιο τροπάριο).

Πριν από τον Ειρμό δεν ψάλλουμε τίποτε.

Πριν από το πρώτο τροπάριο της κάθε Ωδής (το πρώτο τροπάριο μετά τον Ειρμό) ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι».

Πριν από το δεύτερο τροπάριο της κάθε Ωδής ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί και υιώ και αγίω Πνεύματι».

Πριν από το τρίτο-προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».

Πριν από το τελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής, που είναι και ο Ειρμός της, με το οποίο κλείνουμε την Ωδή, πριν από αυτό δεν ψάλλουμε τίποτε.

Στην Η΄ Ωδή, ψάλλουμε και τα εξής:

Πριν από το τελευταίο τροπάριο-καταβασία της Η΄ Ωδής (που εδώ για κλείσιμο έχουμε τον Ειρμό της Η΄ Ωδής) ψάλλουμε το «Αινούμεν, ευλογούμεν, και προσκυνούμεν τον Κύριον».

Πριν από το πρώτο, μετά τον Ειρμό τροπάριο της Η΄ Ωδής, ψάλλουμε: «Ευλογούμεν Πατέρα, Υιόν και Άγιον Πνεύμα τον Κύριον» (αντί για το «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι»).

Το κλείσιμό της γίνεται με την επανάληψη του ειρμού της, χωρίς να ψάλλουμε πριν από αυτόν τίποτε.

Οι Ωδές δεν είναι πλήρης σε όλες τις ημέρες των Όρθρων της Μεγάλης Εβδομάδας. Έτσι:

Την Κυριακή των Βαΐων το βράδυ, έχουμε μόνο την Α΄ Ωδή, την Η΄ Ωδή καθώς και την Θ΄ Ωδή.

Την Μεγάλη Δευτέρα το βράδυ έχουμε μόνο την Η΄ Ωδή και την Θ΄ Ωδή.

Την Μεγάλη Τρίτη το βράδυ έχουμε την Γ΄ Ωδή, την Η΄ Ωδή και την Θ΄ Ωδή.

Την Μεγάλη Τετάρτη το βράδυ, έχουμε όλες τις εννέα Ωδές (εκτός της Β΄ Ωδή).

Την Μεγάλη Πέμπτη το βράδυ, έχουμε την Ε΄ Ωδή μετά τους Μακαρισμούς και μετά το Η΄ ευαγγέλιο. Ακολουθεί η Η΄ Ωδή μετά το Συναξάρι και στη συνέχεια ακολουθεί η Ωδή Θ΄. Αυτό το βράδυ ψάλλουμε επίσης τα Αντίφωνα.

Την Μεγάλη Παρασκευή το βράδυ έχουμε πάλι τις εννέα Ωδές (εκτός από την Β΄ Ωδή).

Το Μεγάλο Σάββατο το βράδυ (πριν αρχίσει η Ανάσταση) πάλι ψάλλουμε τις εννέα Ωδές, καθώς επαναλαμβάνεται η ακολουθία της Μεγάλης Παρασκευής το βράδυ από την αρχή της μέχρι την Θ΄ Ωδή (ακολουθεί το Τρισάγιο, το Απολυτίκιο και μετά πάμε για την Ανάσταση (βλέπε σχετικά Μεγάλο Σάββατο βράδυ).

4. Αντίφωνα.

Αντίφωνα στους Όρθρους της Μεγάλης Εβδομάδας που τελούμε τα βράδια, έχει η Μεγάλη Πέμπτη μόνο.

Το κάθε Αντίφωνο έχει τρία τροπάρια. Πριν από το τρίτο τροπάριο ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί και υιό και αγίω Πνεύματι» και αμέσως μετά το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν», σε γρήγορο ψαλμό (μισοψαλτά).

Τα Αντίφωνα αρχίζουν αμέσως μετά από το πρώτο ευαγγέλιο και παρεμβάλλονται μεταξύ των ευαγγελίων. Τελειώνουν πριν ακριβώς από το ΣΤ΄ ευαγγέλιο. Το ΙΕ΄ Αντίφωνο είναι το γνωστό μας: «Σήμερον κρεμάται επί ξύλου ο εν ύδασι την γην κρεμάσας...».

5. Μακαρισμοί.

Την Μεγάλη Πέμπτη το βράδυ, αμέσως μετά το ΣΤ΄ ευαγγέλιο ακολουθούν οι Μακαρισμοί. Στην αρχή ψάλλουμε τους τρεις πρώτους μόνους τους και στη συνέχεια ακολουθεί ένας Μακαρισμός που συνοδεύεται με ένα τροπάριο. Μακαρισμούς έχει μόνο την Μεγάλη Πέμπτη το βράδυ.

6. Ευαγγέλιο.

Όλοι οι Όρθροι της Μεγάλης Εβδομάδας έχουν Ευαγγέλιο το οποίο αναφέρεται στο τρέχον θέμα της συγκεκριμένης ημέρας. Την Μεγάλη Πέμπτη το βράδυ δεν έχουμε ένα, αλλά δώδεκα ευαγγέλια.

Την Μεγάλη Παρασκευή το βράδυ (= Όρθρος Μεγάλου Σαββάτου πρωΐ), το ευαγγέλιο διαβάζεται στο τέλος του Όρθρου.

7. Απόστολος.

Απόστολο έχουμε μόνο την Παρασκευή το βράδυ, αμέσως μετά την Προφητεία, ακολουθεί ο Απόστολος και στο τέλος του Όρθρου ακολουθεί το ευαγγέλιο. Δεν προηγείται δηλαδή των άλλων ευαγγελίων Απόστολος, αλλά ένας μόνον Απόστολος υπάρχει στο τέλος της Μεγάλης Παρασκευής το βράδυ.

8. Προφητείες.

Στο τέλος της Ακολουθίας του Όρθρου της Μεγάλης Τετάρτης το βράδυ (= Όρθρος της Μεγάλης Πέμπτης) καθώς και στο τέλος του Όρθρου της Μεγάλης Παρασκευής το βράδυ (= Όρθρος του Μεγάλου Σαββάτου), διαβάζουμε τις Προφητείες.

Ειδικότερα:

ι) Την Μεγάλη Τετάρτη το βράδυ (= Όρθρος της Μεγάλης Πέμπτης), στο τέλος του Όρθρου, διαβάζουμε Προφητεία από του Ιερεμία (Κεφ. ια΄ στίχ. 18-23 και ιβ΄ στίχ. 1-5, 9-11 και 14-15). Προηγείται το Προκείμενο, αλλά και ακολουθεί η ανάγνωση της παραπάνω Προφητείας. Αμέσως μετά, ακολουθεί ένα Προκείμενο αλλά χωρίς Προφητεία.

ιι) Την Μεγάλη Παρασκευή το βράδυ (= Όρθρος του Μεγάλου Σαββάτου), στο τέλος του Όρθρου, διαβάζουμε Προφητεία από του Ιεζεκιήλ (Κεφ. λζ΄ στίχ. 1-14). Προηγείται το Προκείμενο.

9. Εγκώμια.

Το βράδυ της Μεγάλης Παρασκευής (=Όρθρος Μεγάλου Σαββάτου), ψάλλουμε τα Εγκώμια, αμέσως μετά από το τελευταίο τροπάριο της Θ΄

Ωδής (που κλείνει με τον Ειρμό της: Μη εποδύρου μου, Μήτηρ, καθορώσα εν τάφω όν εν γαστρί άνευ σποράς συνέλαβες Υιόν· ...».

Τα Εγκώμια ψάλλονται σε τρεις Στάσεις. Μεταξύ των Στάσεων μεσολαβεί αίτηση του ιερέα.

Αποτελούν την έκφραση του θρήνου για τον θάνατο του Ιησού Χριστού.

10. Περιφορά του Επιταφίου.

Την Μεγάλη Παρασκευή το βράδυ (=Όρθρος Μεγάλου Σαββάτου), μόλις τελειώσουν τα Εγκώμια, μόλις τελειώσει και η Μεγάλη Δοξολογία, ακριβώς μόλις τελειώσει η Μεγάλη Δοξολογία, ψάλλουμε το: «Άγιος ο Θεός, Άγιος Ισχυρός, Άγιος Αθάνατος ελέησον ημάς» και στο σημείο αυτό έχουμε την έξοδο του Επιταφίου από τον Ναό.

11. Το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον».

Το «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον», το ψάλλουμε μόνον όπου έχουμε την Ωδή Η' και μάλιστα μόλις τελειώσουμε την Ωδή Η' και ακριβώς πριν κλείσουμε την Ωδή Η' (πριν δηλαδή την επανάληψη του Ειρμού, στο τέλος της Ωδής Η'), ψάλλουμε το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον».

Έτσι, αν έχουμε π.χ. τρεις Ωδές σε μια μέρα (π.χ. την Μεγ. Τρίτη το βράδυ, ή Όρθρος της Μεγ. Τετάρτης), όπου έχουμε τις Ωδές: Ωδή Γ, Ωδή Η' και Ωδή Θ', τότε μόλις τελειώσουμε την Ωδή Η' και ακριβώς πριν κλείσουμε την Ωδή Η' (πριν δηλαδή την επανάληψη του Ειρμού, στο τέλος της Ωδής Η'), ψάλλουμε το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον».

Δεν ψάλλουμε το «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον», στο τέλος π.χ. της Α' Ωδής, ή στο τέλος της Γ' κλπ Ωδής, αλλά μόνο στο τέλος της Η' Ωδής και πριν ακριβώς την επανάληψη του Ειρμού της.

12. Το Συναξάρι των ημερών της Μεγάλης Εβδομάδας.

Συναξάρι: Πρώτα διαβάζουμε το Συναξάρι από το Μηνιαίο και μετά από το Τριώδιο. Το Μηνιαίο το έχουμε στην ημερομηνία της επόμενης ημέρας. Έτσι, αν είμαστε π.χ. στις 1 Μαΐου 2002, Μεγ. Τετάρτη βράδυ, ο Όρθρος που εδώ διαβάζουμε το βράδυ της Μεγ. Τετάρτης, είναι ο Όρθρος της Μεγάλης Πέμπτης πρωί, ή τελούμε τον Όρθρο της επόμενης ημερολογιακά ημέρας και έτσι πάμε στο Μηνιαίο στην επόμενη ημέρα στις 2 Μαΐου, γιατί τότε είναι ο Όρθρος της Μεγάλης Πέμπτης, ο Όρθρος τον οποίο τελούμε το βράδυ της προηγούμενης.

1. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΥ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ

ΤΟ ΒΡΑΔΥ

ή ΟΡΘΟΣ

ΜΕΓΑΛΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ

1. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ ΤΟ ΒΡΑΔΥ**ή Ο ΟΡΘΡΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ.**

Την Κυριακή των Βαΐων το βράδυ, τελείται ο Όρθρος της Μεγάλης Δευτέρας.

Το βράδυ της Κυριακής των Βαΐων τελείται η πρώτη ημέρα της Ακολουθίας του Νυμφίου.

Δυό λόγια ενημερωτικά, για υπενθύμιση της σημασίας της ημέρας.

Συναξάρι.

Τη Αγία και Μεγάλη Δευτέρα μνεΐαν ποιούμεθα του μακαρίου Ιωσήφ του Παγκάλου και της υπό του Κυρίου καταρασθείσης και ξηρανθείσης Συκής.

Στίχοι εις τον πάγκαλον Ιωσήφ:

Σώφρων Ιωσήφ δίκαιος κράτωρ ώφθη, Και σιτοδότης· ώ καλών θημωνία.

Έτεροι, εις την ξηρανθείσαν Συκήν.

Την συναγωγήν, συκήν Χριστός, Εβραίων, Καρπών άμοιρον πνευματικών εικάζων, Αρά ξηγαίνει· ής φύγωμεν το πάθος.

Ο Ιωσήφ ήταν γιος του πατριάρχη Ιακώβ. Οι αδελφοί του τον πούλησαν σαν σκλάβο σε εμπόρους, αλλ' αυτός έμεινε πιστός στον Θεό. Με την αρετή του απέκτησε μεγάλη και πλούσια την ευλογία του Θεού και έγινε γενικός άρχοντας της χώρας της Αιγύπτου, αμέσως μετά τον Φαραά.

Η ίδια αυτή ημέρα της Μεγάλης Δευτέρας είναι αφιερωμένη και στην συκιά που καταράστηκε ο Ιησούς Χριστός, επειδή δεν είχε σύκα. Και δεν ήταν κανένας τρελός ο Ιησούς, αλλά η συκιά αυτή συμβολίζει την θρησκευτική ηγεσία του Ισραήλ που δεν έφερε καρπό, παρότι ο ίδιος ήταν παρών στον λαό και ο λαός τον ακολουθούσε. Άκαρπο και στείρο ήταν αυτό το δένδρο της θρησκευτικής ηγεσίας του Ισραήλ και σε άλλο σημείο ο Κύριος γι' αυτό είχε πει: «Αλλοίμονό σας γραμματείς και Φαρισαίοι υποκριτές». Τώρα, βλέποντας ότι αυτό το δένδρο τους δεν κάρπισε, παρότι ο Θεός στάθηκε τόσο κοντά μαζί τους, το καταράστηκε και από τότε όπως ξεράθηκε αυτή η συκιά, έτσι έπαυσε πλέον ο Θεός να δίνει Προφήτες και Κριτές και Νομοθέτες και Βασιλείς και Αγίους Του από το δένδρο αυτό. Από τότε δεν ξαναφάνηκε Άγιος από την θρησκευτική αυτή ηγεσία ή τον λαό του Ισραήλ. Ο Κύριος καταράστηκε αυτήν και αυτή έμεινε στείρα στον αιώνα. Από τότε ο νέος Ισραήλ είναι και ο νέος λαός του Θεού είναι οι Χριστιανοί.

1. ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ ΤΟ ΒΡΑΔΥ

(Όρθρος της Μεγάλης Δευτέρας).

1. Αρχίζουμε με τα «Εισαγωγικά» του Τριωδίου, που είναι:

Ο ιερέας: «Ευλογητός ο Θεός...», «Δόξα σοι ο Θεός ημών, δόξα σοι» και «Βασιλεύ ουράνιε, παράκλητε, το Πνεύμα της αληθείας...».

Ο ψάλτης: «Αμήν». Το Τρισάγιο.

Ο ιερέας: «Ότι σου εστίν η βασιλεία και η δύναμις...».

Ο ψάλτης: «Αμήν», «Κύριε ελέησον» δώδεκα φορές, «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι. Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».

Ο ψάλτης διαβαστά: «Δεύτε προσκυνήσωμεν και προσπέσωμεν ..» τρεις φορές και με την διαφοροποίηση την κάθε φορά.

Ο ψάλτης ψάλλει με σύντομο τρόπο (μισοψαλλά):

I) τον Ψαλμό ΙΘ΄ (19): «Επακούσαι σου Κύριος εν ημέρα θλίψεως, υπερασπίσαι σου το όνομα του Θεού Ιακώβ...». Ο ψαλμός αυτός δεν διαβάζεται, αλλά ψάλλεται με σύντομο τρόπο, στίχο-στίχο.

II) τον Ψαλμό Κ΄ (20): «Κύριε, εν τη δυνάμει σου ευφρανθήσεται ...». Ο ψαλμός αυτός δεν διαβάζεται, αλλά ψάλλεται με σύντομο τρόπο, στίχο-στίχο.

Ακολουθεί το Τρισάγιο. Μετά αμέσως το: «Σώσον Κύριε τον λαόν σου, και ευλόγησον την κληρονομίαν σου...». «Δόξα Πατρί...» και «Ο υψωθείς εν τω σταυρών εκουσίως, τη επωνύμω σου καινή πολιτεία...». «Και νυν και αεί...» και «Προστασία των χριστιανών ακαταίσχυντε, μη παρίδης, Αγαθή τας ικεσίας ημών, πανύμνητε Θεοτόκε...».

Ο ιερέας: «Ελέησον ημάς, ο Θεός, κατά το μέγα έλέός σου ...».

Ο ψάλτης: «Αμήν. Εν ονόματι Κυρίου ευλόγησον, πάτερ».

Ο ιερέας: «Δόξα τη αγία και ομοουσίω και ζωοποιώ».
2. Ο ψάλτης προχωρεί στον εξάψαλμο διαβαστά πάλι:

«Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης ειρήνη εν ανθρώποις ευδοκία (τρεις φορές, διαβαστά).

«Κύριε τα χείλη μου ανοίξεις και το στόμα μου αναγγελεί την αίνεσίαν σου» (δύο φορές, διαβαστά). Και συνεχίζει:

Ψαλμός Γ (3): «Κύριε, τι επληθύνθησαν οι θλίβοντές με; Πολλοί επανίστανται επ' εμέ. Πολλοί λέγουσι τη ψυχή μου...» (διαβαστά).

Ψαλμός ΛΖ΄ 37: «Κύριε, μη τω θυμώ σου ελέγξης με, μηδέ τη οργή σου παιδεύσης με. Ότι τα βέλη σου ενεπάγησάν μοι...» (διαβαστά).

Ψαλμός ΞΒ΄ (62): «Ο Θεός, ο Θεός μου, προς σε ορθρίζω· εδίψησέ σε η ψυχή μου, ποσαπλώς σοι η σάρξ μου εν γη ερήμω και αβάτω...»

«Δόξα Πατρί και Υιώ...», «Και νυν και αεί...», «Αλληλούϊα» (τρεις φορές), «Δόξα σοι ο Θεός», «Κύριε ελέησον» (τρεις φορές), «Δόξα Πατρί και Υιώ...» και «Και νυν και αεί...».

Ψαλμός ΠΖ' (87): «Κύριε, ο Θεός της σωτηρίας μου, ημέρας εκέκραξα και εν νυκτί εναντίον σου. Εισεληθέτω ενώπιόν σου η προσευχή...».

Ψαλμός ΡΒ' (102): «Ευλόγει, η ψυχή μου, τον Κύριον και πάντα τα εντός μου το όνομα το άγιον αυτού...».

Ψαλμός ΡΜΒ' (142): «Κύριε, εισάκουσον της προσευχής μου, ενώτισαι την δέησίν μου εν τη αληθεία σου, εισάκουσόν μου...».

«Δόξα Πατρί και Υιώ...», «Και νυν και αεί...», «Αλληλούϊα» (τρεις φορές), «Δόξα σοι ο Θεός», «Η ελπίς ημών Κύριε, δόξα σοι».

3. Ακολουθεί η Μεγάλη Συναπτή ή «Ειρηνικά» («Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθόμεν...»).
4. Ψάλλουμε το: «Αλληλούϊα, αλληλούϊα, αλληλούϊα» τέσσερις φορές μαζί με τον στίχο πριν από αυτό την κάθε φορά. Ο α' στίχος: «Εκ νυκτός ορθρίζει το πνεύμα μου...». Ο β' στίχος: «Δικαιοσύνην μάθετε, οι ενοικούντες επί της γης». Ο γ' στίχος: «Ζήλος λήψεται λαόν απίδευτον...». Ο δ' στίχος: «Πρόσθεσ αυτοίς κακά, Κύριε,...» (από βιβλίο Τριωδίου, π.χ. Μεγάλη Δευτέρα, στον Όρθρο).
5. Ψάλλουμε το: «Ίδού ο Νυμφίος έρχεται εν τω μέσω της νυκτός· και μακάριος ο δούλος, όν ευρήσει γρηγορούντα...», τρεις φορές. Πριν από την δεύτερη φορά ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι». Πριν από την τρίτη φορά ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
6. Ο ιερέας-μικρή Συναπτή.
7. Ψάλλουμε τα αρχικά Καθίσματα από το Τριώδιο, που έχει η συγκεκριμένη ημέρα.
 - α) Το πρώτο Κάθισμα: «Τα Πάθη τα σεπτά, η παρούσα ημέρα...». Μετά ψάλλουμε σύντομα το: «Δόξα Πατρί και Υιώ ...» και το: «Και νυν και αεί...» και επαναλαμβάνουμε-ψάλλουμε πάλι το ίδιο παραπάνω τροπάριο-Κάθισμα: «Τα Πάθη τα σεπτά, η παρούσα ημέρα...».
 - β) Το δεύτερο Κάθισμα: «Αόρατε Κριτά, εν σαρκί πώς οράθης, και έρχη υπ' ανδρών, παρανόμων κτανθήναι ...». Μετά ψάλλουμε σύντομα το: «Δόξα Πατρί...» και το: «Και νυν και αεί...» και επαναλαμβάνουμε-ψάλλουμε το δεύτερο τροπάριο που είναι: «Αόρατε Κριτά, εν σαρκί πώς οράθης, και έρχη υπ' ανδρών, παρανόμων κτανθήναι...».
 - γ) Το τρίτο Κάθισμα: «Των παθών του Κυρίου τας απαρχάς...». Μετά ψάλλουμε σύντομα το: «Δόξα Πατρί και Υιώ ...» και «Και νυν και αεί...» και επαναλαμβάνουμε-ψάλλουμε πάλι το ίδιο παραπάνω τροπάριο-Κάθισμα: «Των παθών του Κυρίου τας απαρχάς, ...».

8. Ακολουθεί η τάξη του ιερού ευαγγελίου- Ευαγγέλιο.
9. Αμέσως μετά ο Ν΄ (50ός) Ψαλμός («Ελέησόν με ο Θεός ...»), διαβαστά.
10. Οι Ωδές. Ψάλλουμε τα τροπάρια της Α΄ Ωδής. Συγκεκριμένα σήμερα ψάλλουμε μόνον την Ωδή α΄, που υπάρχει μετά τον Ν΄ Ψαλμό (δεν υπάρχει Ωδή Γ΄, αλλά μόνον οι Καταβασίες της Ωδής α΄). Η κάθε Ωδή πρέπει να έχει τον Ειρμό και άλλα τρία τροπάρια και γίνονται τέσσερα τροπάρια. Κλείνει όμως με επανάληψη του Ειρμού στο τέλος της κάθε Ωδής, οπότε έχουμε συνολικά πέντε τα τροπάρια της κάθε Ωδής. Αν όμως μετά τον Ειρμό έχουμε δύο τροπάρια και όχι τρία, τότε επαναλαμβάνουμε το πρώτο (το πρώτο μετά τον Ειρμό) και γίνονται τα δύο σε τρία (αφού επαναλαμβάνεται και στο πρώτο-ο Ειρμός στο τέλος της Ωδής) .
 Τα τροπάρια της Α΄ Ωδής σήμερα είναι:
 Το πρώτο τροπάριο (της Α΄ Ωδής), που είναι και ο Ειρμός, είναι: «Τω την άβατον, κυμαιομένην θάλασσαν, θείω αυτού προστάγματι...». Πριν από το πρώτο αυτό τροπάριο, δεν ψάλλουμε τίποτε.
 Πριν από το δεύτερο τροπάριο της κάθε Ωδής (εδώ έχουμε τροπάρια μόνον της Α΄ Ωδής), ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι» και μετά ακολουθεί το τροπάριο, που εδώ είναι το: «Η απόρρητος, Λόγου Θεού κατάβασις...».
 Πριν από το τρίτο τροπάριο της Ωδής α΄, ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και ακολουθεί το τρίτο τροπάριο, που εδώ είναι το: «Η απόρρητος, Λόγου Θεού κατάβασις...». Είναι προτελευταίο, επειδή διπλασιάζεται το πρώτο (είναι το ίδιο δηλαδή το πρώτο και το δεύτερο) γιατί, όπως εξηγήσαμε η κάθε Ωδή πρέπει να έχει συνολικά τέσσερα τροπάρια (και το πρώτο πάλι επαναλαμβάνεται στο κλείσιμό της ίσον πέντε).
 Πριν από το τέταρτο-προτελευταίο τροπάριο της Ωδής α΄, που είναι εδώ είναι το τροπάριο: «Διακονήσαι, αυτός ελήλυθα, ού την μορφήν...», ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
 Κλείνουμε την Ωδή, ψάλλοντας τον Ειρμό, στο τέλος της κάθε Ωδής. Πριν από το τελευταίο τροπάριο της Ωδής, που εδώ είναι και ο Ειρμός της που επαναλαμβάνεται (και με τον οποίο κλείνει η Ωδή στο τέλος της) δεν ψάλλουμε τίποτε.
 Κάνουμε κατάληξη.
11. Ο ιερέας - μικρή συναπτή.
12. Το Κοντάκιο και ο Οίκος της ημέρας, διαβαστά. Σήμερα το Κοντάκιο είναι: «Ο Ιακώβ ωδύρετο του Ιωσήφ την στέρησιν, και ο γενναίος εκάθητο άρματι,...». Ο Οίκος είναι: «Επί τω οδυρμώ νυν πεσθήσωμεν...».

13. Συναξάριο. Πρώτα διαβάζουμε το Συναξάριο από το βιβλίο του Μηνιαίου και μετά το Συναξάριο από το βιβλίο του Τριωδίου. Από το Συναξάριο του Τριωδίου διαβάζουμε και όλους τους στίχους του.
14. Ψάλλουμε τα τροπάρια της Η΄ Ωδής, από το Τριώδιο, τα οποία συνολικά είναι πέντε (ο Ειρμός που επαναλαμβάνεται και στο τέλος και άλλα τρία τροπάρια. Αν αντί για τρία είναι δύο τα τροπάρια, εκτός του Ειρμού, επαναλαμβάνουμε το πρώτο).
Για τους στίχους, ειδικά της Η΄ Ωδής, ισχύει:
Πριν τον Ειρμό, που είναι το τροπάριο: «Εφριξεν Παίδων ευαγών, το ομόστολον ψυχής...», δεν ψάλλουμε τίποτε.
Πριν από το πρώτο τροπάριό της που είναι το: «Ρύπον πάντα εμπαθή...», ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι».
Πριν από το δεύτερο τροπάριό της, που πάλι είναι το: «Ρύπον πάντα εμπαθή...», ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι».
Πριν από το τρίτο τροπάριό της ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί...».
Πριν από το τελευταίο τροπάριο της Η΄ Ωδής (που εδώ για κλείσιμο έχουμε τον Ειρμό της Η΄ Ωδής) που είναι το: «Εφριξεν Παίδων ευαγών, το ομόστολον ψυχής...», ψάλλουμε το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον».
15. Ο ιερέας: «Την Θεοτόκον και μητέραν του φωτός εν ύμνοις...».
16. Ψάλλουμε τα τροπάρια-Καταβασίες της Θ΄ Ωδής.
Συνολικά ψάλλουμε τον Ειρμό, ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια και στο τέλος κλείνουμε πάλι με τον Ειρμό ή ψάλλουμε συνολικά πέντε τροπάρια-Καταβασίες.
Για τις Ωδές ισχύουν τα εξής:
Προηγείται ο Ειρμός και ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια.
Η κάθε Ωδή έχει στην αρχή της τον Ειρμό, ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια, και κλείνει πάλι με τον Ειρμό της. Αν όμως η κάθε Ωδή μετά τον ειρμό δεν έχει τρία τροπάρια αλλά δύο, τότε επαναλαμβάνουμε το πρώτο τροπάριο της Ωδής (είναι το πρώτο μετά τον Ειρμό) και έτσι γίνονται τα δύο τροπάρια σε τρία (τον Ειρμό δεν τον επαναλαμβάνουμε, γιατί θα τον ψάλλουμε πάλι στο τέλος κλείνοντας την Ωδή).
Πριν από τον Ειρμό δεν ψάλλουμε τίποτε.
Πριν από το πρώτο τροπάριο της κάθε Ωδής (εκτός του Ειρμού), ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι».
Πριν από το δεύτερο τροπάριο της κάθε Ωδής (εκτός του Ειρμού), ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι».
Πριν από το τρίτο-προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν», και
Πριν από το τελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής, που είναι και ο Ειρμός της, με το οποίο κλείνουμε την Ωδή, πριν από αυτό δεν ψάλλουμε τίποτε.

- Το χρόνο που εμείς ψάλλουμε τις Καταβασίες της Θ΄ Ωδής, ο ιερέας βγαίνει έξω από το ιερό και θυμιατίζει τον λαό.
17. Ο ιερέας-Μικρή Συναπτή.
 18. Εξαποστειλάριο. Ψάλλουμε το Εξαποστειλάριο: «Τον Νυμφώνα σου βλέπω, Σωτήρ μου, κεκοσμημένον, και ένδυμα ουκ έχω...» τρεις φορές. Πριν από την δεύτερη φορά ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι». Πριν από την τρίτη φορά ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
 19. Οι Αίνοι. Αμέσως μετά το Εξαποστειλάριο ψάλλουμε το: «Πάσα πνοή αινεσάτω τον Κύριον...» και το: «Αινείτε τον Κύριον εκ των ουρανών...» και στην συνέχεια τα Στιχηρά των Αίων από το Τριώδιο, που σήμερα είναι δύο, τα οποία επαναλαμβάνουμε και γίνονται τέσσερα (δευτερούντες τα Στιχηρά αυτά Ιδιόμελα).
 20. Το Δοξαστικό των Αίων από το Τριώδιο, που σήμερα είναι: «Κύριε, ερχόμενος προς το πάθος, τους ιδίους στηρίζων μαθητάς έλεγες...». Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ...» και «Και νυν και αεί...».
 21. Η μικρή δοξολογία διαβαστά «Σοί δόξα πρέπει, Κύριε ο Θεός ημών, και σοί την δόξαν αναπέμπομεν τω Πατρί... Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης ειρήνη...».
 22. Ο ιερέας - Πληρωτικά (αιτήσεις). Μετά το «Ειρήνη πάσι» και την ευχή του ιερέα.
 23. Ψάλλουμε τα Απόστιχα από το Τριώδιο. Το πρώτο τροπάριο χωρίς στίχο. Πριν από το δεύτερο τροπάριο των Απόστιχων ψάλλουμε τον στίχο: «Ένεπλήσθημεν το πρωί του ελέους σου ...» και ψάλλουμε το τροπάριο: «Κύριε, τα τελεώτατα φρονείν...». Πριν από το τρίτο και τελευταίο τροπάριο των απόστιχων ψάλλουμε το: «Και έστω η λαμπρότης Κυρίου του Θεού...» και το τροπάριο: «Της ξηρανθείσης συκής δια την ακαρπίαν...».
 24. Το Δοξαστικό που ακολουθεί τα Απόστιχα. Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ...» και «Και νυν και αεί...». Σήμερα το Δοξαστικό αυτό είναι το: «Δευτέραν Εύαν την Αυγυπτίαν, ευρών...».
 25. Ο ιερέας: «Αγαθόν το εξομολογείσθαι τω Κυρίω και ψάλλειν...».
 26. Το Τρισάγιο. («Άγιος ο Θεός...» τρεις φορές. «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι. Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν». «Παναγία Τριάς, ελέησον ημάς...». «Κύριε ελέησον» τρεις φορές. «Δόξα...» και «Και νυν...». «Πάτερ ημών...»).
 27. Ο ιερέας – Εκφώνηση: («Ο ών ευλογητός...»).
 28. Αμέσως μετά, διαβάζουμε τώρα το Κοντάκιο της ημέρας. Αυτό βρίσκεται ακριβώς πριν το Συναξάριο της ημέρας και σήμερα είναι το: «Ο Ιακώβ ωδύρετο του Ιωσήφ την στέρησιν και ο γενναίος...».
 29. Αμέσως μετά το Κοντάκιο, λέμε το: «Κύριε ελέησον» δώδεκα φορές.

Στην συνέχεια λέμε το: «Την Τιμιωτέραν των Χερουβείμ, και ενδοξοτέραν ασυγκρίτως των Σεραφείμ, την αδιαφθόρως Θεόν Λόγον τεκούσαν, την όντως Θεοτόκον, σε μεγαλύνομεν».

Κλείνουμε με το: «Έν ονόματι Κυρίου ευλόγησον, Πάτερ».

30. Κλείσιμο του Όρθρου και Απόλυση με την ευχή του ιερέα: «Ερχόμενος ο Κύριος προς το εκούσιον πάθος...» κλπ.

2. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΥ

ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ

ΔΕΥΤΕΡΑΣ

ΤΟ ΒΡΑΔΥ

ή ΟΡΘΟΣ

ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΡΙΤΗΣ

2. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΜΕΓΑΛΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΤΟ ΒΡΑΔΥ**ή Ο ΟΡΘΡΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΡΙΤΗΣ.**

Την Μεγάλη Δευτέρα το βράδυ, τελείται ο Όρθρος της Μεγάλης Τρίτης.

Το βράδυ της Μεγάλης Δευτέρας τελείται η δεύτερη ημέρα της Ακολουθίας του Νυμφίου.

Το πρωί της Μεγάλης Δευτέρας τελείται η Θεία Λειτουργία των Προηγιασμένων.

Δύο λόγια ενημερωτικά, για υπενθύμιση της σημασίας της ημέρας.**Συναξάρι.**

Τη Αγία και Μεγάλη Τρίτη της των δέκα παρθένων παραβολής, της εκ του ιερού Ευαγγελίου, μνείαν ποιούμεθα.

Στίχοι: Τρίτη μεγίστη παρθένους δέκα φέρει,

Νίκην φερούσας αδεκάστου Δεσπότου.

Αλλ' Ω Νυμφίε Χριστέ, μετά των φρονίμων ημάς συναρίθμησον παρθένων, και τη εκλεκτή σου σύνταξον ποιίμνη, και ελέησον ημάς. Αμήν.

Η Εκκλησία αφιέρωσε την ημέρα αυτή στις δέκα Παρθένες, από τις οποίες άλλες ήσαν έτοιμες και αγρυπνούσαν και ήλθαν στην βασιλεία του Θεού, ενώ οι υπόλοιπες δεν ήταν έτοιμες, δεν είχαν τις λαμπάδες των αναμμένες και δεν πέρασαν στην βασιλεία του Θεού αλλά χαρακτηρίστηκαν μωρές. Μας εντυπωσιάζει αυτή η παραβολή αν σκεφτούμε πόσο μεγάλο είναι το τίμημα της παρθενίας, ενώ συγχρόνως δεν σώζονται όλοι όσοι τηρούν την παρθενία.

2. ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ ΤΟ ΒΡΑΔΥ

(Όρθρος της Μεγάλης Τρίτης).

1. Αρχίζουμε με τα «Εισαγωγικά» του Τριωδίου, που είναι:
 - Ο ιερέας: «Ευλογητός ο Θεός...», «Δόξα σοι ο Θεός ημών, δόξα σοι» και «Βασιλεύ ουράνιε, παράκλητε, το Πνεύμα της αληθείας...».
 - Ο ψάλτης: «Αμήν». Το Τρισάγιο.
 - Ο ιερέας: «Ότι σου εστίν η βασιλεία και η δύναμις...».
 - Ο ψάλτης: «Αμήν», «Κύριε ελέησον» δώδεκα φορές, «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι. Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
 - Ο ψάλτης «Δεύτε προσκυνήσωμεν και προσπέσωμεν ..» τρεις φορές και με την διαφοροποίηση την κάθε φορά.
 - Ο ψάλτης ψάλλει με σύντομο τρόπο (μισοψαλτά):
 - I) τον Ψαλμό ΙΘ΄ (19): «Επακούσαι σου Κύριος εν ημέρα θλίψεως, υπερασπίσαι σου το όνομα του Θεού Ιακώβ...». Ο ψαλμός αυτός δεν διαβάζεται, αλλά ψάλλεται με σύντομο τρόπο, στίχο-στίχο.
 - II) τον Ψαλμό Κ΄ (20): «Κύριε, εν τη δυνάμει σου ευφρανθήσεται ...». Ο ψαλμός αυτός δεν διαβάζεται, αλλά ψάλλεται με σύντομο τρόπο, στίχο-στίχο.
 - Ακολουθεί το Τρισάγιο. Μετά αμέσως το: «Σώσον Κύριε τον λαόν σου, και ευλόγησον την κληρονομίαν σου...». «Δόξα Πατρί...» και «Ο υψωθείς εν τω σταυρών εκουσίως, τη επωνύμω σου καινή πολιτεία...». «Και νυν και αεί...» και «Προστασία των χριστιανών ακαταίσχυντε, μη παρίδης, Αγαθή τας ικεσίας ημών, πανύμνητε Θεοτόκε...».
 - Ο ιερέας: «Ελέησον ημάς, ο Θεός, κατά το μέγα έλέός σου ...».
 - Ο ψάλτης: «Αμήν. Εν ονόματι Κυρίου ευλόγησον, πάτερ».
 - Ο ιερέας: «Δόξα τη αγία και ομοουσίω και ζωοποιώ».
2. Ο ψάλτης προχωρεί στον εξάψαλμο διαβαστά πάλι:
 - «Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης ειρήνη εν ανθρώποις ευδοκία (τρεις φορές, διαβαστά).
 - «Κύριε τα χείλη μου ανοίξεις και το στόμα μου αναγγελεί την αίνεσίαν σου» (δύο φορές, διαβαστά). Και συνεχίζει:
 - Ψαλμός Γ (3): «Κύριε, τι επληθύνθησαν οι θλίβοντές με; Πολλοί επανίστανται επ' εμέ. Πολλοί λέγουσι τη ψυχή μου...» (διαβαστά).
 - Ψαλμός ΛΖ΄ 37: «Κύριε, μη τω θυμώ σου ελέγξης με, μηδέ τη οργή σου παιδεύσης με. Ότι τα βέλη σου ενεπάγησάν μοι...» (διαβαστά).
 - Ψαλμός ΞΒ΄ (62): «Ο Θεός, ο Θεός μου, προς σε ορθρίζω· εδίψησέ σε η ψυχή μου, ποσαπλώς σοι η σάρξ μου εν γη ερήμω και αβάτω....»

«Δόξα Πατρί και Υιώ...», «Και νυν και αεί...», «Αλληλούϊα» (τρεις φορές), «Δόξα σοι ο Θεός», «Κύριε ελέησον» (τρεις φορές), «Δόξα Πατρί και Υιώ...» και «Και νυν και αεί...».

Ψαλμός ΠΖ' (87): «Κύριε, ο Θεός της σωτηρίας μου, ημέρας εκέκραξα και εν νυκτί εναντίον σου. Εισελθέτω ενώπιόν σου η προσευχή...»

Ψαλμός ΡΒ' (102): «Ευλόγει, η ψυχή μου, τον Κύριον και πάντα τα εντός μου το όνομα το άγιον αυτού...».

Ψαλμός ΡΜΒ' (142): «Κύριε, εισάκουσον της προσευχής μου, ενώτισαι την δέησίν μου εν τη αληθεία σου, εισάκουσόν μου...».

«Δόξα Πατρί και Υιώ...», «Και νυν και αεί...», «Αλληλούϊα» (τρεις φορές), «Δόξα σοι ο Θεός», «Η ελπίς ημών Κύριε, δόξα σοι».

3. Ο ιερέας τη μεγάλη Συναπτή ή ειρηνικά.
4. Ψάλλουμε το Αλληλουάριο. Ψάλλουμε αρχικά τον στίχο (π.χ. «Εκ νυκτός ορθρίζει το πνεύμα μου προς σε, ο Θεός, διότι φως τα προστάγματά σου επί της γης», ο πρώτος στίχος) και αμέσως μετά τον κάθε στίχο ψάλλουμε το: «Αλληλούϊα, Αλληλούϊα, Αλληλούϊα». Έτσι, έχουμε συνολικά τέσσερις στίχους και μετά από τον κάθε στίχο ψάλλουμε τρεις φορές το «Αλληλούϊα».
5. Ψάλλουμε το τροπάριο: «Ϊδού ο Νυμφίος έρχεται εν τω μέσω της νυκτός· και μακάριος ο δούλος, όν ευρήσει γρηγορούντα...», τρεις φορές. Πριν από την δεύτερη φορά ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι». Πριν από την τρίτη φορά ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
6. Ο ιερέας-μικρή συναπτή.
7. Ψάλλουμε τα αρχικά Κάθισματα από το Τριώδιο, που έχει η συγκεκριμένη ημέρα.
 - α) Το πρώτο Κάθισμα: «Τον Νυμφίον αδελφοί αγαπήσωμεν, τας λαμπάδας...». Ψάλλουμε πάλι το ίδιο τροπάριο (το επαναλαμβάνουμε) αλλά πριν την δεύτερη φορά ψάλλουμε (πριν από αυτό) το: «Δόξα πατρί...» και συνέχεια το: «Και νυν και αεί...».
 - β) Ψάλλουμε το δεύτερο Κάθισμα που είναι το: «Βουλευτήριον Σωτήρ, παρανομίας κατά σου, ιερείς και γραμματεείς...». Μετά ψάλλουμε πάλι το ίδιο τροπάριο (το επαναλαμβάνουμε) αλλά πριν την δεύτερη φορά ψάλλουμε πριν από αυτό το: «Δόξα πατρί...» και συνέχεια το: «Και νυν και αεί...».
 - γ) Ψάλλουμε το τρίτο τροπάριο που είναι το: «Ο Ιούδας τη γνώμη φιλαργυρεί, κατά του Διδασκάλου ο δυσσεβής, κινείται...». Μετά, ψάλλουμε πάλι το ίδιο τροπάριο (το επαναλαμβάνουμε) αλλά πριν την δεύτερη φορά ψάλλουμε (πριν από αυτό) το: «Δόξα πατρί...» και συνέχεια το: «Και νυν και αεί...».
8. Ακολουθεί η τάξη του ιερού ευαγγελίου- Ευαγγέλιο.
9. Αμέσως μετά ο Ν' (50ός) Ψαλμός («Ελέησόν με ο Θεός»), διαβαστά.

10. Ο ιερέας - μικρή Συναπτή.
11. Ακολουθεί το Κοντάκιο της ημέρας και ο Οίκος, διαβαστά από το Τριώδιο. Το Κοντάκιο σήμερα είναι: «Την ώραν ψυχή, του τέλους εννοήσασα, και την εκκοπήν, της συκής δειλιάσασα,...».
12. Συναξάριο. Πρώτα διαβάζουμε το Συναξάριο από το βιβλίο του Μηνιαίου και αμέσως μετά διαβάζουμε το Συναξάριο από το βιβλίο του Τριωδίου. Από το Συναξάριο του Τριωδίου διαβάζουμε και όλους τους στίχους του.
13. Ψάλλουμε τα τροπάρια της Η΄ Ωδής, από το Τριώδιο.
Τα τροπάρια της Η΄ Ωδής, από το Τριώδιο, είναι συνολικά πέντε (ο Ειρμός που επαναλαμβάνεται και στο τέλος και άλλα τρία τροπάρια. Αν αντί για τρία είναι δύο τα τροπάρια, εκτός του Ειρμού, επαναλαμβάνουμε το πρώτο).
Για τους στίχους, ειδικά της Η΄ Ωδής, ισχύει:
Πριν τον Ειρμό, που είναι το τροπάριο: «Τω δόγματι τω τυραννικό οι όσοι τρεις παίδες μη πεισθέντες...», δεν ψάλλουμε τίποτε.
Πριν από το πρώτο τροπάριό της, που είναι το: «Ραθυμίαν άπωθεν ημών, βαλώμεθα...», ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι».
Πριν από το δεύτερο τροπάριό της, που είναι το: «ΙΚανούσθω το κοινωνικόν, ...» ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι».
Πριν από το τρίτο τροπάριό της, που είναι το: «Το τάλαντον όσοι προς Θεού, εδέξασθε, ...», ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί ...».
Πριν από το τελευταίο τροπάριο της Η΄ Ωδής (που εδώ για κλείσιμο έχουμε τον Ειρμό της Η΄ Ωδής) ψάλλουμε το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον».
Κάνουμε κατάληξη.
14. Ο ιερέας: «Την Θεοτόκον και μητέραν του φωτός εν ύμνοις...».
15. Ψάλλουμε τις Καταβασίες-τροπάρια της Θ΄ Ωδής. Συνολικά ψάλλουμε τον Ειρμό, ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια και στο τέλος κλείνουμε πάλι με τον Ειρμό.
Για τις Ωδές ισχύουν τα εξής:
Προηγείται ο Ειρμός και ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια.
Η κάθε Ωδή έχει στην αρχή της τον Ειρμό, ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια, και κλείνει πάλι με τον Ειρμό της. Αν όμως η κάθε Ωδή μετά τον ειρμό δεν έχει τρία τροπάρια αλλά δύο, τότε επαναλαμβάνουμε το πρώτο τροπάριο της Ωδής (είναι το πρώτο μετά τον Ειρμό) και έτσι γίνονται τα δύο τροπάρια σε τρία (τον Ειρμό δεν τον επαναλαμβάνουμε, γιατί θα τον ψάλλουμε πάλι στο τέλος κλείνοντας την Ωδή).
Πριν από τον Ειρμό, που είναι το τροπάριο: «Η τον αχώρητον Θεόν εν γαστρί χωρήσασα...», δεν ψάλλουμε τίποτε.

Πριν από το πρώτο τροπάριο της Θ' Ωδής (εκτός του Ειρμού), που είναι το: «Τοις μαθηταίς ο αγαθός γρηγορείτε έφησας: ...», ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι».

Πριν από το δεύτερο τροπάριο της Ωδής Θ', που πάλι είναι το: : «Τοις μαθηταίς ο αγαθός γρηγορείτε έφησας: ...» (επειδή η Θ' Ωδή έχει δύο τροπάρια και επανλαμβάνουμε το πρώτο ώστε να έχουμε τρία, εκτός του Ειρμού), ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι».

Πριν από το τρίτο-προτελευταίο τροπάριο της Ωδής Θ', που είναι το: «Εν τη Δευτέρα σου φρικτή παρουσία, ...», ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν», και

Πριν από το τελευταίο τροπάριο της Ωδής, που είναι και ο Ειρμός της, με το οποίο κλείνουμε την Ωδή, (πριν από αυτό) δεν ψάλλουμε τίποτε.

Το χρόνο που εμείς ψάλλουμε τις Καταβασίες της Θ' Ωδής, ο ιερέας βγαίνει έξω από το ιερό και θυμιατίζει τον λαό.

16. Ο ιερέας-μικρή Συναπτή.
17. Εξαποστειλάριο. Ψάλλουμε το Εξαποστειλάριο της ημέρας που είναι το: «Τον Νυμφώνα σου βλέπω, Σωτήρ μου, κεκοσμημένον, και ένδυμα ουκ έχω...» τρεις φορές. Πριν από την δεύτερη φορά ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι». Πριν από την τρίτη φορά ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
18. Οι Αίνοι. Αμέσως μετά το Εξαποστειλάριο ψάλλουμε τους Αίνους: «Πάσα πνοή αινεσάτω τον Κύριον...» και το: «Αινείτε τον Κύριον εκ των ουρανών...» και στην συνέχεια τα Στιχηρά των Αίνων από το Τριώδιο, που σήμερα είναι δύο, τα οποία επαναλαμβάνουμε και γίνονται τέσσερα (δευτερούντες τα Στιχηρά αυτά Ιδιόμελα).
19. Το Δοξαστικό των Αίνων από το Τριώδιο, που σήμερα είναι: «Κύριε, ερχόμενος προς το πάθος, τους ιδίους στηρίζων μαθητάς έλεγες...». Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ...» και «Και νυν και αεί...».
20. Η μικρή δοξολογία διαβαστά «Σοί δόξα πρέπει, Κύριε ο Θεός ημών, και σοί την δόξαν αναπέμπομεν τω Πατρί... Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης ειρήνη...».
21. Ο ιερέας-Πληρωτικά (αιτήσεις). Μετά και το: «Ειρήνη πάσι» και την ευχή του ιερέα,
22. Ψάλλουμε τα Απόστιχα από το Τριώδιο.
Το πρώτο τροπάριο χωρίς στίχο. Το πρώτο τροπάριο των Απόστιχων είναι σήμερα το: «Δεύτε πιστοί, επεργασώμεθα προθύμως τω Δεσπότη νέμει γαρ...».
Πριν από το δεύτερο τροπάριο των Απόστιχων ψάλλουμε τον στίχο: «Ενεπλήσθημεν το πρωί του ελέους σου, Κύριε, και ηγαλλιασάμεθα και ευφράνθημεν...» και ψάλλουμε το τροπάριο: «Όταν έλθης εν δόξη

μετ' αγγελικών Δυνάμεων, και καθίσης εν θρόνω Ιησού διακρίσεως, μη με Ποιμήν αγαθέ...».

Πριν από το τρίτο και τελευταίο τροπάριο των απόστιχων ψάλλουμε το: «Και έστω η λαμπρότης Κυρίου του Θεού...» και το τροπάριο: «Ο Νυμφίος ο κάλλει ωραίος, παρά πάντας ανθρώπους, ο συγκαλέσας ημάς, προς εστίασιν πνευματικήν του Νυμφώνος σου,...».

23. Ψάλλουμε το Δοξαστικό που ακολουθεί τα Απόστιχα. Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ...» και «Και νυν και αεί...». Σήμερα το Δοξαστικό αυτό είναι το: «Ιδού σοι το τάλαντον, ο Δεσπότης εμπιστεύει ψυχή μου' φόβω δέξαι το χάρισμα...».
 24. Ο ιερέας: «Αγαθόν το εξομολογείσθαι τω Κυρίω και ψάλλειν....».
 25. Το Τρισάγιο, διαβαστά. («Άγιος ο Θεός...» τρεις φορές. «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι. Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν». «Παναγία Τριάς, ελέησον ημάς...». «Κύριε ελέησον» τρεις φορές. «Δόξα...» και «Και νυν...». «Πάτερ ημών...»).
 26. Ο ιερέας – εκφώνηση: «Ότι σου εστίν η βασιλεία....».
 27. Αμέσως μετά, διαβάζουμε το Κοντάκιο της ημέρας. Αυτό βρίσκεται ακριβώς πριν το Συναξάριο της ημέρας και σήμερα είναι το: «Την ώραν ψυχή, του τέλους εννοήσασα, και την εκκοπήν, της συκής δειλιάσασα,...».
- Αμέσως μετά το Κοντάκιο, λέμε (διαβαστά) το: «Κύριε ελέησον» δώδεκα φορές.
- Στην συνέχεια λέμε-διαβάζουμε το: «Την Τιμιωτέραν των Χερουβείμ, και ενδοξοτέραν ασυγκρίτως των Σεραφείμ, την αδιαφθόρωσ Θεόν Λόγον τεκούσαν, την όντως Θεοτόκον, σε μεγαλύνομεν».
28. Κλείνουμε με το: «Έν ονόματι Κυρίου ευλόγησον, Πάτερ».
 29. Κλείσιμο του Όρθρου με την ευχή του ιερέα («Ερχόμενος ο Κύριος προς το εκούσιον πάθος...» κλπ) και Απόλυση.

3. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΥ

ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ

ΤΡΙΤΗΣ

ΤΟ ΒΡΑΔΥ

ή ΟΡΘΟΣ

ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ

3. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΤΟ ΒΡΑΔΥ**ή Ο ΟΡΘΡΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ.**

Την Μεγάλη Τρίτη το βράδυ, τελείται ο Όρθρος της Μεγάλης Τετάρτης.

Το βράδυ της Μεγάλης Τρίτης τελείται η τρίτη ημέρα της Ακολουθίας του Νυμφίου.

Το πρωΐ της Μεγάλης Τρίτης τελείται η Θεία Λειτουργία των Προηγιασμένων.

Δύο λόγια ενημερωτικά, για υπενθύμιση της σημασίας της ημέρας.**Συναξάρι.**

Τη Αγία και Μεγάλη Τετάρτη, της αλειψάσης τον Κύριον μύρω Πόρνης γυναικός, μνείαν ποιείσθαι οι θειότατοι Πατέρες εθέσπισαν, ότι προ του σωτηρίου Πάθους μικρόν τούτο γέγονεν.

*Στίχοι: Γυνή, βαλούσα σώματι Χριστού μύρον,
Την Νικοδήμου προύλαβε σμυρναλόην.
Αλλ' ο τω νοητώ μύρω ο χρισθείς, Χριστέ ο Θεός,
των επιρρύτων παθών ελευθέρωσον, και ελέησον
ημάς, ως μόνος άγιος, και φιλόανθρωπος. Αμήν.*

3. ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗ ΤΡΙΤΗ ΤΟ ΒΡΑΔΥ

(Όρθρος της Μεγάλης Τετάρτης).

1. Αρχίζουμε με τα «Εισαγωγικά» του Τριωδίου, που είναι:
 - Ο ιερέας: «Ευλογητός ο Θεός...», «Δόξα σοι ο Θεός ημών, δόξα σοι» και «Βασιλεύ ουράνιε, παράκλητε, το Πνεύμα της αληθείας...».
 - Ο ψάλτης: «Αμήν». Το Τρισάγιο.
 - Ο ιερέας: «Ότι σου εστίν η βασιλεία και η δύναμις...».
 - Ο ψάλτης: «Αμήν», «Κύριε ελέησον» δώδεκα φορές, «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι. Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
 - Ο ψάλτης «Δεύτε προσκυνήσωμεν και προσπέσωμεν ..» τρεις φορές και με την διαφοροποίηση την κάθε φορά.
 - Ο ψάλτης ψάλλει με σύντομο τρόπο (μισοψαλτά):
 - I) τον Ψαλμό ΙΘ΄ (19): «Επακούσαι σου Κύριος εν ημέρα θλίψεως, υπερασπίσαι σου το όνομα του Θεού Ιακώβ...». Ο ψαλμός αυτός δεν διαβάζεται, αλλά ψάλλεται με σύντομο τρόπο, στίχο-στίχο.
 - II) τον Ψαλμό Κ΄ (20): «Κύριε, εν τη δυνάμει σου ευφρανθήσεται ...». Ο ψαλμός αυτός δεν διαβάζεται, αλλά ψάλλεται με σύντομο τρόπο, στίχο-στίχο.
 - Ακολουθεί το Τρισάγιο. Μετά αμέσως το: «Σώσον Κύριε τον λαόν σου, και ευλόγησον την κληρονομίαν σου...». «Δόξα Πατρί...» και «Ο υψωθείς εν τω σταυρών εκουσίως, τη επωνύμω σου καινή πολιτεία...». «Και νυν και αεί...» και «Προστασία των χριστιανών ακαταίσχυντε, μη παρίδης, Αγαθή τας ικεσίας ημών, πανύμνητε Θεοτόκε...».
 - Ο ιερέας: «Ελέησον ημάς, ο Θεός, κατά το μέγα έλεός σου ...».
 - Ο ψάλτης: «Αμήν. Εν ονόματι Κυρίου ευλόγησον, πάτερ».
 - Ο ιερέας: «Δόξα τη αγία και ομοουσίω και ζωοποιώ ...».
2. Ο ψάλτης προχωρεί στον εξάψαλμο διαβαστά πάλι:
 - «Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης ειρήνη εν ανθρώποις ευδοκία (τρεις φορές, διαβαστά).*
 - «Κύριε τα χείλη μου ανοίξεις και το στόμα μου αναγγελεύει την αίνεσί σου» (δύο φορές, διαβαστά). Και συνεχίζει:*
 - Ψαλμός Γ (3): «Κύριε, τι επληθύνθησαν οι θλίβοντές με; Πολλοί επανίστανται επ' εμέ. Πολλοί λέγουσι τη ψυχή μου...» (διαβαστά).
 - Ψαλμός ΛΖ΄ 37: «Κύριε, μη τω θυμώ σου ελέγξης με, μηδέ τη οργή σου παιδεύσης με. Ότι τα βέλη σου ενεπάγησάν μοι...» (διαβαστά).
 - Ψαλμός ΞΒ΄ (62): «Ο Θεός, ο Θεός μου, προς σε ορθρίζω· εδίψησέ σε η ψυχή μου, ποσαπλώσ σοι η σάρξ μου εν γη ερήμω και αβάτω...»

«Δόξα Πατρί και Υιώ...», «Και νυν και αεί...», «Αλληλούϊα» (τρεις φορές), «Δόξα σοι ο Θεός», «Κύριε ελέησον» (τρεις φορές), «Δόξα Πατρί και Υιώ...» και «Και νυν και αεί...».

Ψαλμός ΠΖ΄ (87): «Κύριε, ο Θεός της σωτηρίας μου, ημέρας εκέκραξα και εν νυκτί εναντίον σου. Εισεληθέτω ενώπιόν σου η προσευχή μου, κλίνον το σός σου εις την δέησίν μου...».

Ψαλμός ΡΒ΄ (102): «Ευλόγει, η ψυχή μου, τον Κύριον και πάντα τα εντός μου το όνομα το άγιον αυτού...».

Ψαλμός ΡΜΒ΄ (142): «Κύριε, εισάκουσον της προσευχής μου, ενώτισαι την δέησίν μου εν τη αληθεία σου, εισάκουσόν μου...».

«Δόξα Πατρί και Υιώ...», «Και νυν και αεί...», «Αλληλούϊα» (τρεις φορές), «Δόξα σοι ο Θεός», «Η ελπίς ημών Κύριε, δόξα σοι».

3. Ο ιερέας τη μεγάλη Συναπτή ή ειρηνικά.
4. Ψάλλουμε το Αλληλουάριο. Ψάλλουμε αρχικά τον στίχο (π.χ. «Εκ νυκτός ορθρίζει το πνεύμα μου προς σε, ο Θεός, διότι φως τα προστάγματά σου επί της γης», ο πρώτος στίχος) και αμέσως μετά τον κάθε στίχο ψάλλουμε το «Αλληλούϊα, Αλληλούϊα, Αλληλούϊα». Έτσι, έχουμε συνολικά τέσσερις στίχους και μετά από τον κάθε στίχο ψάλλουμε τρεις φορές το «Αλληλούϊα».
5. Ψάλλουμε το: «Ίδού ο Νυμφίος έρχεται εν τω μέσω της νυκτός· και μακάριος ο δούλος, όν ευρήσει γρηγορούντα...», τρεις φορές. Πριν από την δεύτερη φορά ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι». Πριν από την τρίτη φορά ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
6. Ο ιερέας-μικρή Συναπτή.
7. Ψάλλουμε τα αρχικά Κάθισματα από το Τριώδιο, που έχει η συγκεκριμένη ημέρα.
 Το πρώτο Κάθισμα: «Πόρνη προσήλθε σοι, μύρα συν δάκρυσιν...». Μετά ψάλλουμε σύντομα το: «Δόξα Πατρί και Υιώ ...» και το: «Και νυν και αεί...» και επαναλαμβάνουμε-ψάλλουμε πάλι το ίδιο παραπάνω τροπάριο-Κάθισμα: «Πόρνη προσήλθε σοι, μύρα ...».
 β) Το δεύτερο Κάθισμα: «Ιούδας ο δόλιος φιλαργυρίας ερών, ...». Μετά ψάλλουμε σύντομα το: «Δόξα Πατρί...» και το: «Και νυν και αεί...» και επαναλαμβάνουμε-ψάλλουμε το δεύτερο τροπάριο που είναι: «Ιούδας ο δόλιος φιλαργυρίας ερών,».
 γ) Το τρίτο Κάθισμα: «Η πόρνη εν κλαυθμώ ανεβόα οικτίρμον,...». Μετά ψάλλουμε σύντομα το: «Δόξα Πατρί και Υιώ ...» και «Και νυν και αεί...» και επαναλαμβάνουμε-ψάλλουμε πάλι το ίδιο παραπάνω τροπάριο-Κάθισμα: «Η πόρνη εν κλαυθμώ ανεβόα οικτίρμον, ...».
8. Ακολουθεί η τάξη του ιερού ευαγγελίου- Ευαγγέλιο.
9. Αμέσως μετά ο Ν΄ (50ός) Ψαλμός («Ελέησόν με ο Θεός»), διαβαστά.

10. Οι Ωδές. Ψάλλουμε τα τροπάρια της Γ΄ Ωδής. Συγκεκριμένα σήμερα ψάλλουμε μόνον την Ωδή Γ΄, που υπάρχει μετά τον Ν΄ Ψαλμό (δεν υπάρχει Ωδή Α΄, αλλά μόνον οι Καταβασίες της Ωδής Γ΄). Η κάθε Ωδή πρέπει να έχει τον Ειρμό και άλλα τρία τροπάρια και γίνονται τέσσερα τροπάρια. Κλείνει όμως με επανάληψη του Ειρμού στο τέλος της κάθε Ωδής, οπότε έχουμε συνολικά πέντε τα τροπάρια της κάθε Ωδής. Αν όμως μετά τον Ειρμό έχουμε δύο τροπάρια και όχι τρία, τότε επαναλαμβάνουμε το πρώτο (το πρώτο μετά τον Ειρμό) και γίνονται τα δύο σε τρία (αφού επαναλαμβάνεται και στο πρώτο-ο Ειρμός στο τέλος της Ωδής).

Τα τροπάρια της Γ΄ Ωδής σήμερα είναι:

Το πρώτο τροπάριο (της Γ΄ Ωδής), που είναι και ο Ειρμός, είναι: «Της πίστεως εν πέτρα με στερώσας, επλάτυνας ...». Πριν από το πρώτο αυτό τροπάριο, δεν ψάλλουμε τίποτε.

Πριν από το δεύτερο τροπάριο της κάθε Ωδής (εδώ έχουμε τροπάρια μόνον της Α΄ Ωδής), ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι» και μετά ακολουθεί το τροπάριο, που εδώ είναι το: «Εν κενοίς το συνέδριον των ανόμων, και γνώμη συναθροίζεται κακοτρόπω...».

Πριν από το τρίτο τροπάριο της Ωδής Γ΄, ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και ακολουθεί το τρίτο τροπάριο, που εδώ είναι το: «Εν κενοίς το συνέδριον των ανόμων, και γνώμη συναθροίζεται κακοτρόπω ...». Είναι προτελευταίο, επειδή διπλασιάζεται το πρώτο (είναι το ίδιο δηλαδή το πρώτο και το δεύτερο) γιατί, όπως εξηγήσαμε η κάθε Ωδή πρέπει να έχει συνολικά τέσσερα τροπάρια (και το πρώτο πάλι επαναλαμβάνεται στο κλείσιμό της ίσον πέντε).

Πριν από το τέταρτο-προτελευταίο τροπάριο της Ωδής α΄, που είναι εδώ είναι το τροπάριο: «Το δεινόν βουλευτήριο των ανόμων, σκέπτεται...», ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».

Κλείνουμε την Ωδή, ψάλλοντας τον Ειρμό, στο τέλος της κάθε Ωδής. Πριν από το τελευταίο τροπάριο της Γ΄ Ωδής, που εδώ είναι και ο Ειρμός της (και με τον οποίο κλείνει η Ωδή στο τέλος της), δεν ψάλλουμε τίποτε.

Μετά το τέλος της Γ΄ Ωδής, κάνουμε κατάληξη.

11. Ο ιερέας - μικρή Συναπτή.
 12. Το Κοντάκιο της ημέρας και τον Οίκο, διαβαστά από το Τριώδιο. Το Κοντάκιο σήμερα είναι: «Υπέρ την Πόρνην Αγαθέ ανομήσας, δακρύνων όμβρους ...».
 13. Συναξάριο. Πρώτα διαβάζουμε το Συναξάριο από το βιβλίο του Μηνιαίου και μετά το Συναξάριο από το βιβλίο του Τριωδίου. Από το Συναξάριο του Τριωδίου διαβάζουμε και όλους τους στίχους του.

14. Ψάλλουμε τα τροπάρια της Η΄ Ωδής, από το Τριώδιο, τα οποία συνολικά είναι πέντε (ο Ειρμός που επαναλαμβάνεται και στο τέλος και άλλα τρία τροπάρια. Αν αντί για τρία είναι δύο τα τροπάρια, εκτός του Ειρμού, επαναλαμβάνουμε το πρώτο που βρίσκεται πρώτο μετά τον Ειρμό).

Το πρώτο τροπάριο (της Η΄ Ωδής), που είναι και ο Ειρμός, είναι: «Ρήμα τυράννου επεί υπερίσχυσεν, επταπλασίως κάμινος ...». Πριν από το πρώτο αυτό τροπάριο, δεν ψάλλουμε τίποτε.

Πριν από το δεύτερο τροπάριο της κάθε Ωδής (εδώ έχουμε τροπάρια μόνον της Η΄ Ωδής), ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι» και μετά ακολουθεί το τροπάριο, που εδώ είναι το: «Αποκενούσα, Γυνή μύρον έντιμον δεσποτική και θεία ...».

Πριν από το τρίτο τροπάριο της Ωδής Η΄, ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι» και ακολουθεί το τρίτο τροπάριο, που εδώ είναι το: «Δάκρυσι πλύνει, τους πόδας του Πλάσαντος, υπεύθυνος αμαρτίαις, ...».

Πριν από το τέταρτο-προτελευταίο τροπάριο της Ωδής Η΄, που είναι εδώ είναι το τροπάριο: «Ιερουργείται το λύτρον ευγνώμονι, ...», ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».

Πριν από το τελευταίο τροπάριο της Η΄ Ωδής, που εδώ είναι και ο Ειρμός της που επαναλαμβάνεται (και με τον οποίο κλείνει η Ωδή στο τέλος της) ψάλλουμε το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον».

Μετά το τέλος της Η΄ Ωδής, κάνουμε κατάληξη.

15. Ο ιερέας: «Την Θεοτόκον και μητέραν του φωτός εν ύμνοις...».
16. Ψάλλουμε τις Καταβασίες-τροπάρια της Θ΄ Ωδής. Συνολικά ψάλλουμε τον Ειρμό, ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια και στο τέλος κλείνουμε πάλι με τον Ειρμό.

Για τις Ωδές ισχύουν τα εξής:

Προηγείται ο Ειρμός και ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια.

Η κάθε Ωδή έχει στην αρχή της τον Ειρμό, ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια, και κλείνει πάλι με τον Ειρμό της. Αν όμως η κάθε Ωδή μετά τον ειρμό δεν έχει τρία τροπάρια αλλά δύο, τότε επαναλαμβάνουμε το πρώτο τροπάριο της Ωδής (είναι το πρώτο μετά τον Ειρμό) και έτσι γίνονται τα δύο τροπάρια σε τρία (τον Ειρμό δεν τον επαναλαμβάνουμε, γιατί θα τον ψάλλουμε πάλι στο τέλος κλείνοντας την Ωδή).

Πριν από τον Ειρμό, που είναι το τροπάριο: «Ψυχαίς καθαραίς...» δεν ψάλλουμε τίποτε.

Πριν από το πρώτο τροπάριο της Θ΄ Ωδής (εκτός του Ειρμού), που είναι το: «Αγνώμων φανείς, και πονηρός ζηλότυπος, ...», ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι».

Πριν από το δεύτερο τροπάριο της Θ' Ωδής (εκτός του Ειρμού), που είναι το: «Λέγει πορευθείς, τοις παρανόμοις άρχουσι· ...», ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι».

Πριν από το τρίτο-προτελευταίο τροπάριο της Θ' Ωδής, που είναι το: «Ω πηρωτικής, φιλαργυρίας, άσπονδε! ...», ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν», και

Πριν από το τελευταίο τροπάριο της Θ' Ωδής, που είναι και ο Ειρμός της, με το οποίο κλείνουμε την Ωδή, (πριν απ' αυτό) δεν ψάλλουμε τίποτε.

Το χρόνο που εμείς ψάλλουμε τις Καταβασίες της Θ' Ωδής, ο ιερέας βγαίνει έξω από το ιερό και θυμιατίζει τον λαό.

17. Ο ιερέας-μικρή συναπτή.
18. Εξαποστειλάριο. Ψάλλουμε το Εξαποστειλάριο: «Τον Νυμφώνα σου βλέπω, Σωτήρ μου, κεκοσμημένον, και ένδυμα ουκ έχω...» τρεις φορές. Πριν από την δεύτερη φορά ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι». Πριν από την τρίτη φορά ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
19. Οι Αίνοι. Αμέσως μετά το Εξαποστειλάριο ψάλλουμε το: «Πάσα πνοή αινεσάτω τον Κύριον...» και το: «Αινείτε τον Κύριον εκ των ουρανών...» και στην συνέχεια τους Αίνους από το Τριώδιο, που σήμερα είναι τέσσερις.
20. Το Δοξαστικό των Αίνων από το Τριώδιο, που σήμερα είναι: «Η αμαρτωλός έδραμε προς το μύρον πριάσασθαι πολύτιμον ...». Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ...». Στη συνέχεια ψάλλουμε και το τροπάριο που ακολουθεί του Δοξαστικού, και είναι το: «Η βεβυθισμένη τη αμαρτία εύρέ σε λιμένα...». Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί...».
21. Η μικρή δοξολογία διαβαστά: «Σοί δόξα πρέπει, Κύριε ο Θεός ημών, και σοί την δόξαν αναπέμπομεν τω Πατρί... Δόξα εν υψίστοις Θεό και επί γης ειρήνη...».
22. Ο ιερέας-πληρωτικά (αιτήσεις). Μετά το: «Ειρήνη πάσι» και την ευχή του ιερέα,
23. Ψάλλουμε τα Απόστιχα από το Τριώδιο. Το πρώτο τροπάριο, που είναι το: «Σήμερον ο Χριστός παραγίγνεται...», το ψάλλουμε χωρίς στίχο. Πριν από το δεύτερο τροπάριο των απόστιχων ψάλλουμε τον στίχο: «Ενεπλήσθημεν το πρωί του ελέους σου ...» και ψάλλουμε το τροπάριο: «Ηπλωσεν η Πόρνη, τας τρίχας σοι τω Δεσπότη, ήπλωσεν ...». Πριν από το τρίτο τροπάριο των απόστιχων ψάλλουμε το: «Και έστω η λαμπρότης Κυρίου του Θεού...» και το τροπάριο: «Προσήλθε Γυνή δυσώδης και βεβορβορωμένη, δάκρυα προχέουσα ποσί σου Σωτήρ, ..».

- Πριν από το τέταρτο και τελευταίο τροπάριο των απόστιχων, ψάλλουμε τον στίχο: «και έστω η λαμπρότης Κυρίου του Θεού ημών εφ' ημας...» και το τροπάριο που είναι το: «Η απεγνωσμένη δια τον βίον, και επεγνωσμένη δια τον τρόπον...»,
24. Το Δοξαστικό που ακολουθεί τα Απόστιχα των Αίνων από το Τριώδιο. Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ...» και «Και νυν και αεί...». Σήμερα το Δοξαστικό αυτό είναι το περίφημο τροπάριο της Κασσιανής: «Κύριε, η εν πολλαίς αμαρτίαις περιπεσούσα Γυνή, την σην αισθομένη Θεότητα, μυροφόρου αναλαβούσα τάξιν, ...».
25. Ο ιερέας: «Αγαθόν το εξομολογείσθαι τω Κυρίω και ψάλλειν....».
26. Το Τρισάγιο. («Άγιος ο Θεός...» τρεις φορές. «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι. Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν». «Παναγία Τριάς, ελέησον ημάς...». «Κύριε ελέησον» τρεις φορές. «Δόξα...» και «Και νυν...». «Πάτερ ημών...».
27. Ο ιερέας - εκφώνηση.
28. Αμέσως μετά, διαβάζουμε (τόρα) το Κοντάκιο της ημέρας. Αυτό βρίσκεται ακριβώς πριν το Συναξάριο της ημέρας και σήμερα είναι το: «Υπέρ την Πόρνην Αγαθέ ανομήσας, δακρύων όμβρους ...». Αμέσως μετά το Κοντάκιο, λέμε το: «Κύριε ελέησον» δώδεκα φορές. Στην συνέχεια, λέμε διαβαστά το: «Την Τιμιωτέραν των Χερουβείμ, και ενδοξοτέραν ασυγκρίτως των Σεραφείμ, την αδιαφθόρως Θεόν Λόγον τεκούσαν, την όντως Θεοτόκον, σε μεγαλύνομεν». Κλείνουμε με το: «Έν ονόματι Κυρίου ευλόγησον, Πάτερ».
29. Κλείσιμο του Όρθρου με την ευχή του ιερέα: «Ερχόμενος ο Κύριος προς το εκούσιον πάθος...» και Απόλυση.

4. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΥ

ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ

ΤΕΤΑΡΤΗΣ

ΤΟ ΒΡΑΔΥ

ή ΟΡΘΟΣ

ΜΕΓΑΛΗΣ ΠΕΜΠΤΗΣ

4. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΤΟ ΒΡΑΔΥ**ή Ο ΟΡΘΡΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΠΕΜΠΤΗΣ.**

Την Μεγάλη Τετάρτη το βράδυ, τελείται ο Όρθρος της Μεγάλης Πέμπτης.

Την Μεγάλη Τετάρτη το πρωί τελείται η Θεία Λειτουργία των Προηγιασμένων και στη συνέχεια τελείται το Άγιο Ευχέλαιο.

Δύο λόγια ενημερωτικά, για υπενθύμιση της σημασίας της ημέρας.**Συναξάρι.**

Τη Αγία και Μεγάλη Πέμπτη, οι τα πάντα καλώς διαταζόμενοι θείοι Πατέρες, αλληλοδιαδόχως έκ τε των θείων Αποστόλων, και των ιερών Ευαγγελίων, παραδεδώκασιν ημίν τέσσαρά τινα εορτάζειν· τον ιερόν Νιπτήρα, τον μυστικόν Δείπνον (δηλαδή την παράδοσιν των καθ' ημάς φρικτών Μυστηρίων), την υπερφυσά Προσευχήν, και την Προδοσίαν αυτήν.

Εις τον ιερόν νιπτήρα.

Στίχ. Νίπτει Μαθητών εσπέρας Θεός πόδας,
Ού πους πατών ήν εις Εδέμ δείλης πάλαι.

Εις τον Μυστικόν Δείπνον.

Στίχ. Διπλούς ο Δείπνος· Πάσχα γαρ νόμου φέρει,
Και Πάσχα καινόν, Αίμα, Σώμα Δεσπότου.

Εις την υπερφυσά Προσευχήν.

Στίχ. Προσεύχη· και φόβητρα, θρόμβοι αιμάτων,
Χριστέ, προσώπου· παραιτούμενος δήθεν
θάνατον, εχθρόν εν τούτοις φενακίζων.

Εις την Προδοσίαν.

Στίχ. Τι δει μαχαιρών; τι ξύλων λαοπλάνοι,
Προς το θανείν πρόθυμον εις κόσμου λύτρον;

4. ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΤΑΡΤΗ ΤΟ ΒΡΑΔΥ

(Όρθρος της Μεγάλης Πέμπτης).

1. Αρχίζουμε με τα «Εισαγωγικά» του Τριωδίου, που είναι:
 - Ο ιερέας: «Ευλογητός ο Θεός...», «Δόξα σοι ο Θεός ημών, δόξα σοι» και «Βασιλεύ ουράνιε, παράκλητε, το Πνεύμα της αληθείας...».
 - Ο ψάλτης: «Αμήν». Το Τρισάγιο.
 - Ο ιερέας: «Ότι σου εστίν η βασιλεία και η δύναμις...».
 - Ο ψάλτης: «Αμήν», «Κύριε ελέησον» δώδεκα φορές, «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι. Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
 - Ο ψάλτης «Δεύτε προσκυνήσωμεν και προσπέσωμεν ..» τρεις φορές και με την διαφοροποίηση την κάθε φορά.
 - Ο ψάλτης ψάλλει με σύντομο τρόπο (μισοψαλτά):
 - I) τον Ψαλμό ΙΘ΄ (19): «Επακούσαι σου Κύριος εν ημέρα θλίψεως, υπερασπίσαι σου το όνομα του Θεού Ιακώβ...». Ο ψαλμός αυτός δεν διαβάζεται, αλλά ψάλλεται με σύντομο τρόπο, στίχο-στίχο.
 - II) τον Ψαλμό Κ΄ (20): «Κύριε, εν τη δυνάμει σου ευφρανθήσεται ...». Ο ψαλμός αυτός δεν διαβάζεται, αλλά ψάλλεται με σύντομο τρόπο, στίχο-στίχο.
 - Ακολουθεί το Τρισάγιο. Μετά αμέσως το: «Σώσον Κύριε τον λαόν σου, και ευλόγησον την κληρονομίαν σου...». «Δόξα Πατρί...» και «Ο υψωθείς εν τω σταυρών εκουσίως, τη επωνύμω σου καινή πολιτεία...». «Και νυν και αεί...» και «Προστασία των χριστιανών ακαταίσχυντε, μη παρίδης, Αγαθή τας ικεσίας ημών, πανύμνητε Θεοτόκε...».
 - Ο ιερέας: «Ελέησον ημάς, ο Θεός, κατά το μέγα έλεός σου ...».
 - Ο ψάλτης: «Αμήν. Εν ονόματι Κυρίου ευλόγησον, πάτερ».
 - Ο ιερέας: «Δόξα τη αγία και ομοουσίω και ζωοποιώ».
2. Ο ψάλτης προχωρεί στον εξάψαλμο, διαβαστά πάλι:
 - «Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης ειρήνη εν ανθρώποις ευδοκία (τρεις φορές, διαβαστά).*
 - «Κύριε τα χείλη μου ανοίξεις και το στόμα μου αναγγελεί την αίνεσίαν σου» (δύο φορές, διαβαστά). Και συνεχίζει:*
 - Ψαλμός Γ (3): «Κύριε, τι επληθύνθησαν οι θλίβοντές με; Πολλοί επανίστανται επ' εμέ. Πολλοί λέγουσι τη ψυχή μου...» (διαβαστά).
 - Ψαλμός ΛΖ΄ 37: «Κύριε, μη τω θυμώ σου ελέγξης με, μηδέ τη οργή σου παιδεύσης με. Ότι τα βέλη σου ενεπάγησάν μοι...» (διαβαστά).
 - Ψαλμός ΞΒ΄ (62): «Ο Θεός, ο Θεός μου, προς σε ορθρίζω· edίψησέ σε η ψυχή μου, ποσαπλώσ σοι η σάρξ μου εν γη ερήμω και αβάτω...»

«Δόξα Πατρί και Υιώ...», «Και νυν και αεί...», «Αλληλούϊα» (τρεις φορές), «Δόξα σοι ο Θεός», «Κύριε ελέησον» (τρεις φορές), «Δόξα Πατρί και Υιώ...» και «Και νυν και αεί...».

Ψαλμός ΠΖ΄ (87): «Κύριε, ο Θεός της σωτηρίας μου, ημέρας εκέκραξα και εν νυκτί εναντίον σου. Εισελθέτω ενώπιόν σου η προσευχή μου, κλίνον το σός σου εις την δέησίν μου...».

Ψαλμός ΡΒ΄ (102): «Ευλόγει, η ψυχή μου, τον Κύριον και πάντα τα εντός μου το όνομα το άγιον αυτού...».

Ψαλμός ΡΜΒ΄ (142): «Κύριε, εισάκουσον της προσευχής μου, ενώτισαι την δέησίν μου εν τη αληθεία σου, εισάκουσόν μου...».

«Δόξα Πατρί και Υιώ...», «Και νυν και αεί...», «Αλληλούϊα» (τρεις φορές), «Δόξα σοι ο Θεός», «Η ελπίς ημών Κύριε, δόξα σοι».

3. Ο ιερέας τη μεγάλη Συναπτή ή ειρηνικά.
4. Ψάλλουμε το Αλληλουάριο. Ψάλλουμε αρχικά τον στίχο (π.χ. «Εκ νυκτός ορθρίζει το πνεύμα μου προς σε, ο Θεός, διότι φως τα προστάγματά σου επί της γης», ο πρώτος στίχος) και αμέσως μετά τον κάθε στίχο ψάλλουμε το «Αλληλούϊα, Αλληλούϊα, Αλληλούϊα». Έτσι, έχουμε συνολικά τέσσερις στίχους και μετά από τον κάθε στίχο ψάλλουμε τρεις φορές το «Αλληλούϊα».
5. Ψάλλουμε το Τροπάριο: «Ότε οι ένδοξοι Μαθηταί, εν τω νιπήρι του δειπνου εφωτίζοντο, τότε Ιούδας ο δυσσεβής...», τρεις φορές. Πριν από την δεύτερη φορά ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι». Πριν από την τρίτη φορά ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
6. Η τάξη του Ευαγγελίου - Το Ευαγγέλιο.
7. Ο Ν΄ Ψαλμός (ο 50ός ψαλμός) διαβαστά.
8. Ψάλλουμε τις Ωδές από το Τριώδιο μόνον που είναι:

Ωδή Α΄ από το Τριώδιο και

Ωδή Γ΄ από το Τριώδιο.

Οι παραπάνω Ωδές ψάλλονται όλες.

Η κάθε Ωδή έχει στην αρχή της τον Ειρμό, ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια, και κλείνει πάλι με τον Ειρμό της.

Για τις Ωδές ισχύουν τα εξής:

Προηγείται ο Ειρμός και ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια.

Η κάθε Ωδή έχει στην αρχή της τον Ειρμό, ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια, και κλείνει πάλι με τον Ειρμό της. Αν όμως η κάθε Ωδή μετά τον ειρμό δεν έχει τρία τροπάρια αλλά δύο, τότε επαναλαμβάνουμε το πρώτο τροπάριο της Ωδής (είναι το πρώτο μετά τον Ειρμό) και έτσι γίνονται τα δύο τροπάρια σε τρία (τον Ειρμό δεν τον επαναλαμβάνουμε, γιατί θα τον ψάλλουμε πάλι στο τέλος κλείνοντας την Ωδή).

Πριν από τον Ειρμό δεν ψάλλουμε τίποτε.

Πριν από το πρώτο τροπάριο της κάθε Ωδής (εκτός του Ειρμού), ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι».

Πριν από το δεύτερο τροπάριο της κάθε Ωδής (εκτός του Ειρμού), ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι».

Πριν από το τρίτο-προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν», και

Πριν από το τελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής, που είναι και ο Ειρμός της, με το οποίο κλείνουμε την Ωδή, πριν από αυτό δεν ψάλλουμε τίποτε.

Η Ωδή Α΄ είναι πλήρης, γιατί έχει τον Ειρμό κι άλλα τρία τροπάρια που ακολουθούν, ενώ στο τέλος κλείνουμε την Ωδή Α΄ πάλι με τον Ειρμό, οπότε συνολικά έχουμε πέντε τροπάρια.

Η Ωδή Γ΄ είναι ελλιπής, γιατί έχει τον Ειρμό κι άλλα δύο τροπάρια που ακολουθούν, αντί για τρία τροπάρια. Στην περίπτωση αυτή της Ωδής Γ΄, επαναλαμβάνουμε το πρώτο τροπάριο (το πρώτο μετά τον Ειρμό της), οπότε έχουμε συνολικά πέντε τροπάρια.

Μετά το τελευταίο τροπάριο (τέλος) της Γ΄ Ωδής (που είναι και ο Ειρμός της), κάνουμε κατάληξη.

9. Ο ιερέας-μικρή Συναπτή.
10. Καθίσματα από το Τριώδιο, ψαλτά. Μεσώδια Καθίσματα.
11. Ψάλλουμε τις Ωδές από το Τριώδιο μόνον:
Ωδή Δ΄ από το Τριώδιο, (η Ωδή Δ΄ είναι πλήρης).
Ωδή Ε΄ από το Τριώδιο, (η Ωδή Ε΄ είναι ελλιπής, γιατί έχει δύο τροπάρια μετά τον Ειρμό της αντί για τρία, οπότε επαναλαμβάνουμε το πρώτο μετά τον Ειρμό της και συνολικά έχουμε πέντε) και
Ωδή ΣΤ΄ από το Τριώδιο, (η Ωδή Ε΄ είναι ελλιπής, γιατί έχει δύο τροπάρια μετά τον Ειρμό της αντί για τρία, οπότε επαναλαμβάνουμε το πρώτο μετά τον Ειρμό της και συνολικά έχουμε πέντε).
Για τις Ωδές ισχύει, ό,τι είπαμε και παραπάνω.
Μετά το τέλος της ΣΤ΄ Ωδής (μετά και το τελευταίο τροπάριο της ΣΤ΄ Ωδής που είναι και ο Ειρμός της), κάνουμε κατάληξη.
12. Ο ιερέας-μικρή Συναπτή.
13. Κοντάκιο και Οίκος από το Τριώδιο, διαβαστά.
14. Συναξάρι: Πρώτα από το Μηνιαίο και μετά από το Τριώδιο (το Μηνιαίο στην ημερομηνία της επόμενης ημέρας, γιατί αν είμαστε π.χ. ημερολογιακά στις 1 Μαΐου 2002, ο Όρθρος που εδώ διαβάζουμε το βράδυ της Μεγ. Τετάρτης, είναι ο Όρθρος της Μεγάλης Πέμπτης πρωί, ή τελούμε τον Όρθρο της επόμενης ημερολογιακά ημέρας και έτσι πάμε στο Μηνιαίο στην επόμενη ημέρα στις 2 Μαΐου, γιατί τότε είναι ο Όρθρος της Μεγάλης Πέμπτης, ο Όρθρος τον οποίο τελούμε το βράδυ της προηγούμενης).
Στο Συναξάρι από το Τριώδιο διαβάζουμε και τους στίχους του.
15. Ψάλλουμε τις Ωδές (από το Τριώδιο μόνον).

Ψάλλουμε την Ωδή Ζ' από το Τριώδιο και

Ψάλλουμε την Ωδή Η' από το Τριώδιο.

Για τα τροπάρια της Ζ' Ωδής, ισχύει ότι είπαμε και παραπάνω.

Ειδικά όμως για την Η' Ωδή, ισχύουν τα εξής:

Πριν από τον Ειρμό, δεν ψάλλουμε τίποτε.

Πριν από το πρώτο τροπάριο της Η' Ωδής (εκτός του Ειρμού της) ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι».

Πριν από το δεύτερο τροπάριο της Η' Ωδής (εκτός του Ειρμού της) ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί...».

Πριν από το τρίτο τροπάριο της Η' Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί...».

Πριν από το τέταρτο τροπάριο της Η' Ωδής (που είναι και ο Ειρμός της), ψάλλουμε το: «Αινούμεν, ευλογούμεν, και προσκυνούμεν τον Κύριον».

Μετά το τέλος της Η' Ωδής, κάνουμε κατάληξη.

16. Ο ιερέας: «Την Θεοτόκον και μητέρα του φωτός εν ύμνοις...».

17. Ψάλλουμε τα τροπάρια της Θ' Ωδής.

Η Θ' Ωδή στην περίπτωση αυτή είναι αντί των Μεγαλυναρίων που ψάλλουμε τις άλλες περιόδους του έτους (μετά την εκφώνηση του ιερέα: «Την Θεοτόκον και μητέρα του φωτός εν ύμνοις...»).

Συνολικά ψάλλουμε τον Ειρμό, ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια και στο τέλος κλείνουμε πάλι με τον Ειρμό.

Για τις Ωδές ισχύουν τα εξής:

Προηγείται ο Ειρμός και ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια.

Η κάθε Ωδή έχει στην αρχή της τον Ειρμό, ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια, και κλείνει πάλι με τον Ειρμό της. Αν όμως η κάθε Ωδή μετά τον ειρμό δεν έχει τρία τροπάρια αλλά δύο, τότε επαναλαμβάνουμε το πρώτο τροπάριο της Ωδής (είναι το πρώτο μετά τον Ειρμό) και έτσι γίνονται τα δύο τροπάρια σε τρία (τον Ειρμό δεν τον επαναλαμβάνουμε, γιατί θα τον ψάλλουμε πάλι στο τέλος κλείνοντας την Ωδή).

Πριν από τον Ειρμό δεν ψάλλουμε τίποτε.

Πριν από το πρώτο τροπάριο της κάθε Ωδής (εκτός του Ειρμού), ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι».

Πριν από το δεύτερο τροπάριο της κάθε Ωδής (εκτός του Ειρμού), ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι».

Πριν από το τρίτο-προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν», και

Πριν από το τελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής (που είναι και ο Ειρμός της), με το οποίο κλείνουμε την Ωδή, δεν ψάλλουμε τίποτε.

18. Εξαποστειλάριο. Ψάλλουμε το Εξαποστειλάριο: «Τον Νυμφώνα σου βλέπω, Σωτήρ μου, κεκοσμημένον, και ένδυμα ουκ έχω...» τρεις φορές. Πριν από την δεύτερη φορά ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και

- Υιώ και Αγίω Πνεύματι». Πριν από την τρίτη φορά ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
19. Οι Αίνοι. Αμέσως μετά το Εξαποστειλάριο ψάλλουμε το: «Πάσα πνοή αινεσάτω τον Κύριον...» και το: «Αινείτε τον Κύριον εκ των ...» και στην συνέχεια τα τέσσερα Στιχηρά Ιδιόμελα των Αίνων από το Τριώδιο.
20. Το Δοξαστικό των Αίνων από το Τριώδιο, που σήμερα είναι: «Ὁν εκήρυξεν Αμνόν Ησαίας, έρχεται επί σφαγήν εκούσιον, και τον νώντον...». Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ...» και «Και νυν και αεί...».
21. Η μικρή δοξολογία διαβαστά: «Σοί δόξα πρέπει, Κύριε ο Θεός ημών, και σοί την δόξαν αναπέμπομεν τω Πατρί... Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης ειρήνη...».
22. Ο ιερέας-Πληρωτικά (αιτήσεις). Μετά το: «Ειρήνη πάσι» και την ευχή του ιερέα,
23. Ψάλλουμε τα Απόστιχα από το Τριώδιο.
Το τρίτο κατά σειρά τροπάριο των Αποστίχων είναι συγχρόνως και το Δοξαστικό που ακολουθεί τα Απόστιχα.
Τα Απόστιχα σήμερα έχουν ξεχωριστούς στίχους:
Το πρώτο τροπάριο χωρίς στίχο.
Πριν από το δεύτερο τροπάριο των απόστίχων ψάλλουμε τον στίχο: «Ὁ εσθίων άρτους μου εμεγάλυνεν επ' εμέ πτερνισμόν» και ψάλλουμε το τροπάριο.
Πριν από το τρίτο τροπάριο των Απόστίχων ψάλλουμε τον στίχο: «Εξεπορεύετο έξω, και ελάλει επί το αυτό».
Πριν από το τέταρτο τροπάριο ψάλλουμε τον στίχο: «Λόγον παράνομον κατέθεντο κατ' εμού» και ακολουθεί το τροπάριο: «Μηδείς ώ πιστοί, του δεσποτικού δείπνου...».
24. Το Δοξαστικό που ακολουθεί τα Απόστιχα, από το Τριώδιο. Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ...». Σήμερα το Δοξαστικό αυτό είναι το: «Ὁ τρόπος σου δολιότητος γέμει, παράνομε Ιούδα: νοσών γαρ φιλαργυρίαν...» (που βρίσκεται σαν τρίτο τροπάριο στα Απόστιχα).
Ψάλλουμε και το τροπάριο που ακολουθεί το Δοξαστικό των Αποστίχων και το οποίο είναι: «Μυσταγωγών σου Κύριε τους Μαθητάς, edίδασκες λέγων· Ω φίλοι, οράτε...». Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί...».
25. Ο ιερέας: «Αγαθόν το εξομολογείσθαι τω Κυρίω και ψάλλειν...».
26. Το Τρισάγιο, διαβαστά. («Άγιος ο Θεός...» τρεις φορές. «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι. Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν». «Παναγία Τριάς, ελέησον ημάς...». «Κύριε ελέησον» τρεις φορές. «Δόξα...» και «Και νυν...». «Πάτερ ημών...».

27. Ακολουθεί η εκφώνηση του ιερέα (μετά το τέλος του Πάτερ ημών και του Αμήν) και αμέσως μετά,
28. Διαβάζουμε, αμέσως μετά, το τροπάριο: «Ο ραπισθείς υπέρ γένους ανθρώπων...».
29. Λέμε (διαβατά) το: «Δόξα πατρί...» και το: «Και νυν και αεί...» και αμέσως μετά πάλι διαβάζουμε το ίδιο τροπάριο: «Ο ραπισθείς υπέρ γένους ανθρώπων...».
30. Διαβάζουμε: «Προκείμενον. Ήχος α΄. Ψαλμός 82^{ος}...» και στη συνέχεια διαβάζουμε Ανάγνωσμα από την προφητεία Ιερεμίου: «Κύριε, γνώρισόν μοι, και γνώσομαι. Τότε είδον τα επιτηδεύματα αυτών· ...».
31. Ο ιερέας, εκφωνεί ευχή. Στη συνέχεια εκφωνεί: «Σοφία».
32. Ο ψάλτης λέγει ψαλτά: «Ευλόγησον».
33. Ο ιερέας εκφωνεί ευχή και,
34. Ο ψάλτης διαβάζει: «Στερεώσαι Κύριος ο Θεός την αγίαν και ...».
35. Κλείσιμο του Όρθρου και Απόλυση («Ερχόμενος ο Κύριος προς το εκούσιον πάθος...» κλπ).

5. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ ΟΡΘΡΟΥ

ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ

ΠΕΜΠΤΗΣ

ΤΟ ΒΡΑΔΥ

ή ΟΡΘΡΟΣ

ΜΕΓΑΛΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ

5. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΜΕΓΑΛΗΣ ΠΕΜΠΤΗΣ ΤΟ ΒΡΑΔΥ**ή Ο ΟΡΘΡΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ.**

Την Μεγάλη Πέμπτη το βράδυ, τελείται ο Όρθρος της Μεγάλης Παρασκευής.

Την Μεγάλη Πέμπτη το πρωί τελείται η Θεία Λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου.

Δύο λόγια ενημερωτικά, για υπενθύμιση της σημασίας της ημέρας.**Συναξάρι.**

Τη Αγία και Μεγάλη Παρασκευή, τα Άγια και σωτήρια και φρικτά Πάθη του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού επιτελούμεν· τους εμπτυσμούς, τα ραπίσματα, τα κολαφίσματα, τας ύβρεις, τους γέλωτας, την πορφυράν χλαίναν, τον κάλαμον, τον σπόγγον, το όξος, τους ήλους, την λόγχην, και προ πάντων τον σταυρόν, και τον θάνατον, ά δι' ημάς εκών κατεδέξατο· έτι δε και την του ευγνώμονος Ληστού, του συσταυρωθέντος αυτό, σωτήριον εν τω Σταυρώ ομολογίαν.

Στίχοι εις την Σταύρωσιν.

*Ζων εί Θεός σύ, καν νεκρωθείς εν ζύλω,
Ω νεκρέ, γυμνέ και Θεού ζώντος Λόγε.*

Από το Συναξάριο του Πάσχα (από το βιβλίο του Πεντηκοσταρίου).

«Τη αγία και μεγάλη Κυριακή του Πάσχα αυτήν την ζωηφόρον Ανάστασιν εορτάζομεν του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού.

Την παρούσαν Εορτήν προσαγορεύομεν Πάσχα,

Πώς δε τριήμερος η του Κυρίου ανάστασις, γίνωσκε ούτως. Η εσπέρα της Πέμπτης και η ημέρα της Παρασκευής (ούτω γαρ το νυχθήμερον οι Εβραίοι μετρούσιν) ημέρα μία. Της Παρασκευής πάλιν η νυξ και το Σάββατον όλον έτερον νυχθήμερον· ιδού ημέρα δευτέρα. Έτερον νυχθήμερον πάλιν η του Σαββάτου νυξ και η της Κυριακής ημέρα (από μέρους γαρ της αρχής το όλον καταλαμβάνεται) άλλο νυχθήμερον· ιδού και ημέρα τρίτη. Ή και ούτω. Τρίτη ώρα της Παρασκευής εσταύρωται ο Χριστός· είτα από έκτης ώρας έως ενάτης σκότος εγένετο, τούτο νύκτα νόησον· ιδού από τρίτης έως ενάτης έν νυχθήμερον· Είτα πάλιν μετά το σκότος ημέρα και νυξ της Παρασκευής· ιδού δύο νυχθήμερα. Η ημέρα του Σαββάτου και η νυξ αυτού πάλιν, ιδού τρία νυχθήμερα. Εί δε εις την τρίτην επαγγειλλάμενος ευεργετήσαι ημάς ο Σωτήρ, συντομότερον διεπράξατο την ευεργεσίαν».

5. ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗ ΠΕΜΠΤΗ ΤΟ ΒΡΑΔΥ

(Όρθρος της Μεγάλης Παρασκευής).

1. Αρχίζουμε με τα «Εισαγωγικά» του Τριωδίου, που είναι:
 - Ο ιερέας: «Ευλογητός ο Θεός...», «Δόξα σοι ο Θεός ημών, δόξα σοι» και «Βασιλεύ ουράνιε, παράκλητε, το Πνεύμα της αληθείας...».
 - Ο ψάλτης: «Αμήν». Το Τρισάγιο.
 - Ο ιερέας: «Ότι σου εστίν η βασιλεία και η δύναμις...».
 - Ο ψάλτης: «Αμήν», «Κύριε ελέησον» δώδεκα φορές, «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι. Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
 - Ο ψάλτης «Δεύτε προσκυνήσωμεν και προσπέσωμεν ..» τρεις φορές και με την διαφοροποίηση την κάθε φορά.
 - Ο ψάλτης ψάλλει με σύντομο τρόπο (μισοψαλτά):
 - I) τον Ψαλμό ΙΘ΄ (19): «Επακούσαι σου Κύριος εν ημέρα θλίψεως, υπερασπίσαι σου το όνομα του Θεού Ιακώβ...». Ο ψαλμός αυτός δεν διαβάζεται, αλλά ψάλλεται με σύντομο τρόπο, στίχο-στίχο.
 - II) τον Ψαλμό Κ΄ (20): «Κύριε, εν τη δυνάμει σου ευφρανθήσεται ...». Ο ψαλμός αυτός δεν διαβάζεται, αλλά ψάλλεται με σύντομο τρόπο, στίχο-στίχο.

Ακολουθεί το Τρισάγιο. Μετά αμέσως το: «Σώσον Κύριε τον λαόν σου, και ευλόγησον την κληρονομίαν σου...». «Δόξα Πατρί...» και «Ο υψωθείς εν τω σταυρών εκουσίως, τη επωνύμω σου καινή πολιτεία...». «Και νυν και αεί...» και «Προστασία των χριστιανών ακαταίσχυντε, μη παρίδης, Αγαθή τας ικεσίας ημών, πανύμνητε Θεοτόκε...».

 - Ο ιερέας: «Ελέησον ημάς, ο Θεός, κατά το μέγα έλέός σου ...».
 - Ο ψάλτης: «Αμήν. Εν ονόματι Κυρίου ευλόγησον, πάτερ».
 - Ο ιερέας: «Δόξα τη αγία και ομοουσίω και ζωοποιώ».
2. Ο ψάλτης προχωρεί στον εξάψαλμο, διαβαστά πάλι:
 - «Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης ειρήνη εν ανθρώποις ευδοκία (τρεις φορές, διαβαστά).*
 - «Κύριε τα χείλη μου ανοίξεις και το στόμα μου αναγγελεί την αίνεσίαν σου» (δύο φορές, διαβαστά). Και συνεχίζει:*
 - Ψαλμός Γ (3): «Κύριε, τι επληθύνθησαν οι θλίβοντές με; Πολλοί επανίστανται επ' εμέ. Πολλοί λέγουσι τη ψυχή μου...» (διαβαστά).
 - Ψαλμός ΛΖ΄ 37: «Κύριε, μη τω θυμώ σου ελέγξης με, μηδέ τη οργή σου παιδεύσης με. Ότι τα βέλη σου ενεπάγησάν μοι...» (διαβαστά).
 - Ψαλμός ΞΒ΄ (62): «Ο Θεός, ο Θεός μου, προς σε ορθρίζω· edίψησέ σε η ψυχή μου, ποσαπλώς σοι η σάρξ μου εν γη ερήμω και αβάτω...»

«Δόξα Πατρί και Υιώ...», «Και νυν και αεί...», «Αλληλούϊα» (τρεις φορές), «Δόξα σοι ο Θεός», «Κύριε ελέησον» (τρεις φορές), «Δόξα Πατρί και Υιώ...» και «Και νυν και αεί...».

Ψαλμός ΠΖ΄ (87): «Κύριε, ο Θεός της σωτηρίας μου, ημέρας εκέκραξα και εν νυκτί εναντίον σου. Εισελθέτω ενώπιόν σου η προσευχή μου, κλίνον το σός σου εις την δέησίν μου...».

Ψαλμός ΡΒ΄ (102): «Ευλόγει, η ψυχή μου, τον Κύριον και πάντα τα εντός μου το όνομα το άγιον αυτού...».

Ψαλμός ΡΜΒ΄ (142): «Κύριε, εισάκουσον της προσευχής μου, ενώτισαι την δέησίν μου εν τη αληθεία σου, εισάκουσόν μου...».

«Δόξα Πατρί και Υιώ...», «Και νυν και αεί...», «Αλληλούϊα» (τρεις φορές), «Δόξα σοι ο Θεός», «Η ελπίς ημών Κύριε, δόξα σοι».

3. Ο ιερέας τη μεγάλη Συναπτή ή ειρηνικά.
4. Ψάλλουμε το Αλληλουάριο. Ψάλλουμε αρχικά τον στίχο (π.χ. «Εκ νυκτός ορθρίζει το πνεύμα μου προς σε, ο Θεός, διότι φως τα προστάγματά σου επί της γης», ο πρώτος στίχος) και αμέσως μετά τον κάθε στίχο ψάλλουμε το «Αλληλούϊα, Αλληλούϊα, Αλληλούϊα». Έτσι, έχουμε συνολικά τέσσερις στίχους και μετά από τον κάθε στίχο ψάλλουμε τρεις φορές το «Αλληλούϊα».
5. Ψάλλουμε το Τροπάριο: «Ότε οι ένδοξοι Μαθηταί, εν τω νιπήρι του δειπνου εφωτίζοντο, τότε Ιούδας ο δυσσεβής...», τρεις φορές. Πριν από την δεύτερη φορά ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι». Πριν από την τρίτη φορά ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
6. Η τάξη του Α΄ Ευαγγελίου: «Είπεν ο Κύριος τοις εαυτού Μαθηταίς: Νυν εδοξάσθη ο Υιός του ανθρώπου...» (από του Ιωάννη κεφ. ιγ΄31 - κεφ. ιη΄ 1).

Σήμερα έχει δώδεκα ευαγγέλια. Πριν να διαβάσει ο ιερέας το κάθε ευαγγέλιο, αλλά και μόλις τελειώσει, σήμερα δεν λέμε το: «Δόξα σοι Κύριε δόξα σοι», αλλά λέμε το: «Δόξα τη μακροθυμία σου Κύριε δόξα σοι».

7. Ψάλλουμε το Αντίφωνα Α΄ και Β΄ και Γ΄ μαζί με τα Δοξαστικά που έχουν στο τέλος τους. Αναλυτικότερα:
 - ι) Ψάλλουμε τα τροπάρια του Αντιφώνου Α΄ που είναι τρία και στο τέλος κλείνουν με το Δοξαστικό, που είναι συγχρόνως και Θεοτοκίο. Πριν από κάθε τροπάριο στα Αντίφωνα δεν ψάλλουμε τίποτε, αλλά μόνον πριν από το Δοξαστικό-Θεοτοκίο ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί...» και «Και νυν και αεί...» σε γρήγορο ρυθμό.
 - ιι) Ψάλλουμε τα τροπάρια του Αντιφώνου Β΄ που είναι δύο και στο τέλος κλείνουν με το Δοξαστικό- Θεοτοκίο. Πριν από κάθε τροπάριο στα Αντίφωνα δεν ψάλλουμε τίποτε, αλλά μόνον πριν από το Δοξαστικό- Θεοτοκίο ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί...» και «Και νυν και αεί...» σε γρήγορο ρυθμό.

- ιι) Ψάλλουμε τα τροπάρια του Αντιφώνου Γ΄ που είναι εξ και στο τέλος κλείνουν με το Δοξαστικό- Θεοτοκίο. Πριν από κάθε τροπάριο στα Αντίφωνα δεν ψάλλουμε τίποτε, αλλά μόνον πριν από το Δοξαστικό- Θεοτοκίο ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί...» και «Και νυν και αεί...» σε γρήγορο ρυθμό.
Ψάλλουμε το Κάθισμα που ακολουθεί μετά το Δοξαστικό του Γ΄ Αντιφώνου.
8. Η τάξη του Β΄ Ευαγγελίου: «Τω καιρώ εκείνω, εξήλθεν ο Ιησούς...» (από του Ιωάννη κεφ. ιη΄ 1-28). Πριν, αλλά και μετά το ευαγγέλιο λέμε το: «Δόξα τη μακροθυμία σου Κύριε δόξα σοι».
9. Ψάλλουμε το Αντίφωνο Δ΄ μαζί με το Δοξαστικό (Θεοτοκίο) (σχετικά με τα Αντίφωνα, βλέπε και παραπάνω).
Ψάλλουμε το Αντίφωνο Ε΄ μαζί με το Δοξαστικό (Θεοτ) στο τέλος του.
Ψάλλουμε το Αντίφωνο ΣΤ΄ μαζί με το Δοξαστικό (Θεοτ) στο τέλος του.
Ψάλλουμε το Κάθισμα που ακολουθεί μετά το ΣΤ΄ Αντίφωνο.
10. Η τάξη του Γ΄ Ευαγγελίου: «Τω καιρώ εκείνω, οι στρατιώται...» (από του Ματθαίου κεφ. κστ΄ 57-75). Πριν, αλλά και μετά το ευαγγέλιο λέμε το: «Δόξα τη μακροθυμία σου Κύριε δόξα σοι».
11. Ψάλλουμε το Αντίφωνο Ζ΄ μαζί με το Δοξαστικό στο τέλος του.
Ψάλλουμε το Αντίφωνο Η΄ μαζί με το Δοξαστικό στο τέλος του.
Ψάλλουμε το Αντίφωνο Θ΄ μαζί με το Δοξαστικό στο τέλος του.
Ψάλλουμε το Κάθισμα που ακολουθεί μετά το Θ΄ Αντίφωνο.
12. Η τάξη του Δ΄ Ευαγγελίου: «Τω καιρώ εκείνω άγουσι τον Ιησούν...» (από του Ιωάννη κεφ. ιη΄ 28 - ιθ΄ 16). Πριν και μετά το ευαγγέλιο λέμε το: «Δόξα τη μακροθυμία σου Κύριε δόξα σοι».
13. Ψάλλουμε το Αντίφωνο Ι΄ μαζί με το Δοξαστικό στο τέλος του.
Ψάλλουμε το Αντίφωνο ΙΑ΄ μαζί με το Δοξαστικό στο τέλος του.
Ψάλλουμε το Αντίφωνο ΙΒ΄ μαζί με το Δοξαστικό στο τέλος του.
Ψάλλουμε το Κάθισμα που ακολουθεί μετά το ΙΒ΄ Αντίφωνο.
14. Η τάξη του Ε΄ Ευαγγελίου: «Τω καιρώ εκείνω, ιδών ο Ιούδας...» (από του Ματθαίου κεφ. κζ΄ 3-23). Πριν και μετά το ευαγγέλιο λέμε το: «Δόξα τη μακροθυμία σου Κύριε δόξα σοι».
15. Ψάλλουμε το Αντίφωνο ΙΓ΄ μαζί με το Δοξαστικό στο τέλος του.
Ψάλλουμε το Αντίφωνο ΙΔ΄ μαζί με το Δοξαστικό στο τέλος του.
16. ΕΞΟΔΟΣ ΤΟΥ ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΥ.
Μόλις τελειώσει και το Δοξαστικό που ακολουθεί το Αντίφωνο ΙΔ΄ («Χαίρε, η δι' Αγγέλου, την χαράν του Κόσμου δεξαμένη...»), τότε σβήνουν όλα τα φώτα του Ναού και γίνεται η Έξοδος της Σταύρωσης (στο σημείο αυτό, σε άλλες περιπτώσεις γίνεται η ομιλία-κήρυγμα από τον ιεροκήρυκα και συγκεκριμένα πριν κλείσουν τα φώτα και μόλις έχει τελειώσει το Αντίφωνο ΙΔ΄).

- Ο ιερέας κρατώντας τον Σταυρωμένο Κύριο περιέρχεται όλον το χώρο του Ναού και ψάλλει το πρώτο τροπάριο του ΙΕ΄ Αντιφώνου που είναι το γνωστό μας: «Σήμερον κρεμάται επί ξύλου...».
17. Μόλις τοποθετηθεί η Σταύρωση στο κέντρο του Ναού και τελειώσει συγχρόνως ο ιερέας να ψάλλει, τότε οι ψάλτες, εναλλάξ ψάλλουν πρόταση-πρόταση το πρώτο τροπάριο του Αντιφώνου ΙΕ΄. Αμέσως μετά, ψάλλουν εναλλάξ και τα άλλα δύο τροπάρια του ΙΕ΄ Αντιφώνου καθώς και το Δοξαστικό που τα ακολουθεί. Ψάλλουμε το Κάθισμα που ακολουθεί μετά το ΙΕ΄ Αντίφωνο.
18. Η τάξη του ΣΤ΄ Ευαγγελίου: «Τω καιρώ εκείνω, οι στρατιώται απήγαγον...» (από του Μάρκου κεφ. ιε΄ 16-32). Πριν και μετά το ευαγγέλιο λέμε το: «Δόξα τη μακροθυμία σου Κύριε δόξα σοι».
19. Ψάλλουμε τους Μακαρισμούς. Μετά από κάθε Μακαρισμό ακολουθεί και ένα τροπάριο. Τον πρώτο Μακαρισμό τον ψάλλει ο Α΄ χορός. Τον δεύτερο Μακαρισμό τον ψάλλει ο Β΄ χορός. Τον τρίτο Μακαρισμό τον ψάλλει ο Α΄ χορός και αμέσως μετά ψάλλει και το τροπάριο που ακολουθεί. Μετά επαναλαμβάνεται: ένας Μακαρισμός και αμέσως ψάλλουμε το τροπάριο που ακολουθεί, μέχρι τέλους των.
20. Ψάλλουμε το Δοξαστικό καθώς και το Θεοτοκίο που ακολουθούν τους Μακαρισμούς.
21. Ψάλλουμε το Προκείμενο που ακολουθεί. Την τρίτη φορά το ψάλλουμε και με τον στίχο του που έχει εκεί.
22. Η τάξη του Ζ΄ Ευαγγελίου: «Τω καιρώ εκείνω ελθόντες οι στρατιώται...» (από του Ματθαίου κεφ. κζ΄ 33-54). Πριν και μετά το ευαγγέλιο λέμε το: «Δόξα τη μακροθυμία σου Κύριε δόξα σοι».
23. Ακολουθεί ο Ν΄ Ψαλμός (50ός ψαλμός) διαβαστά («Ελέησόν με ο Θεός κατά το μέγα έλεός σου...»).
24. Η τάξη του Η΄ Ευαγγελίου: «Τω καιρώ εκείνω, ήγοντο συν τω Ιησού...» (από του Λουκά κεφ. κγ΄ 32-49). Πριν και μετά το ευαγγέλιο λέμε το: «Δόξα τη μακροθυμία σου Κύριε δόξα σοι».
25. Ψάλλουμε τα τροπάρια της Ε΄ Ωδής. (Δεν είχαμε άλλες Ωδές πριν την Ε΄ Ωδή, αλλά κατευθείαν πήγαμε στην Ε΄ Ωδή, χωρίς να έχουν προηγηθεί άλλες Ωδές, γιατί στην θέση τους είχαμε τα Αντίφωνα και τις Καταβασίες). Η κάθε Ωδή έχει στην αρχή της τον Ειρμό, ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια, και κλείνει πάλι με τον Ειρμό της. Για τις Ωδές, αλλά για την τρέχουσα Ωδή Ε΄ ειδικά ισχύουν τα εξής: Προηγείται ο Ειρμός και ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια. Πριν από τον Ειρμό δεν ψάλλουμε τίποτε.

Πριν από το πρώτο τροπάριο της Ε΄ Ωδής (εκτός του Ειρμού) που είναι το: «Ρυφθέντες πόδας και προκαθαρθέντες...», ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι».

Πριν από το δεύτερο τροπάριο της Ε΄ Ωδής (εκτός του Ειρμού), που εδώ επαναλαμβάνουμε το πρώτο τροπάριο που είναι το: «Ρυφθέντες πόδας και προκαθαρθέντες...», (αφού συνολικά έχουμε μόνο δύο τροπάρια αντί τρία, εκτός του Ειρμού) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι».

Πριν από το τρίτο-προτελευταίο τροπάριο της Ε΄ Ωδής, που είναι το: «Οράτε, έφησ, φίλοι μη θροεΐσθε...», ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν», και

Πριν από το τελευταίο τροπάριο της Ε΄ Ωδής, που είναι και ο Ειρμός της, με το οποίο κλείνουμε την Ωδή, πριν από αυτό δεν ψάλλουμε τίποτε.

Μετά το τέλος της Ε΄ Ωδής, κάνουμε κατάληξη.

26. Ο ιερέας-μικρή Συναπτή.
27. Κοντάκιο και Οίκος από το Τριώδιο, διαβαστά.
28. Συναξάριο: Πρώτα από το Μηνιαίο και μετά από το Τριώδιο (το Μηνιαίο στην ημερομηνία της επόμενης ημέρας, γιατί αν είμαστε π.χ. ημερολογιακά στις 2 Μαΐου 2002, ο Όρθρος που εδώ διαβάζουμε το βράδυ είναι ο Όρθρος της Μεγάλης Παρασκευής πρωί και έτσι πάμε στο Μηνιαίο στην επόμενη ημέρα στις 3 Μαΐου, γιατί τότε είναι η Μεγάλη Παρασκευή, τον Όρθρο της οποίας τελούμε το βράδυ της προηγούμενης).
29. Ψάλλουμε την Ωδή Η΄.
Για τις Ωδές ισχύει, ότι είπαμε και παραπάνω.
Για τους στίχους, ειδικά της Η΄ Ωδής, ισχύει:
Πριν τον Ειρμό, που είναι το τροπάριο: «Στήλην κακίας αντιθέου παΐδες...», δεν ψάλλουμε τίποτε.
Πριν από το πρώτο τροπάριό της (εκτός του Ειρμού), που είναι το: «Από βλεφάρων, μαθηταί, νυν ύπνον, ...», ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι».
Πριν από το δεύτερο τροπάριό της, που είναι το: «Βέβηλον έπος των χειλέων...», ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι».
Πριν από το τρίτο τροπάριό της, που είναι το: «Βάθος σοφίας θεϊκής και γνώσεως...», ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι».
Πριν από το τέταρτο-προτελευταίο τροπάριό της, που είναι το: «Απαγορεύεις, Σίμων Πέτρε, όπερ πείση τάχος...», ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί ...».
Πριν από το τελευταίο-πέμπτο τροπάριο της Η΄ Ωδής, που εδώ για κλείσιμο έχουμε τον Ειρμό της Η΄ Ωδής, και είναι το τροπάριο:

«Στήλην κακίας αντιθέου παίδες...», ψάλλουμε το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον».

Παρατήρηση. Βλέπουμε εδώ ότι η Ωδή Ε' στην σημερινή ημέρα έχει τέσσερα τροπάρια (αντί για τρία που έχουν όλες οι άλλες Ωδές στην κανονική τους διάταξη-δόμηση). Στην περίπτωση αυτή πριν από τα α' και β' τροπάρια της, ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι». Μετά το τέλος της Η' Ωδής, κάνουμε κατάληξη.

30. Ο ιερέας: «Την Θεοτόκον και μητέραν του φωτός εν ύμνοις...».
31. Ψάλλουμε τις Καταβασίες-τροπάρια της Θ' Ωδής. Συνολικά ψάλλουμε τον Ειρμό, ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια και στο τέλος κλείνουμε πάλι με τον Ειρμό.

Για τις Ωδές ισχύει, ότι είπαμε και παραπάνω.

Για τους στίχους, ειδικά της Θ' Ωδής, ισχύει:

Πριν από τον Ειρμό της που είναι το τροπάριο: «Την τιμιωτέραν των Χερουβείμ...», δεν ψάλλουμε τίποτε.

Πριν από το πρώτο τροπάριο της Θ' Ωδής (εκτός του Ειρμού) που είναι το: «Ολέθριος σπείρα θεοστυγνών...», ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι».

Πριν από το δεύτερο τροπάριο της Θ' Ωδής, που είναι το: «Νόμον αγνοούντες οι ασεβείς, φωνάς προφητών τε...», ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι».

Πριν από το τρίτο τροπάριο της Θ' Ωδής, που είναι το: «Τοις έθνεσιν έκδοτον την ζωήν...», ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι», και

Πριν από το τέταρτο-προτελευταίο τροπάριό της, που είναι το: «Εκύκλωσαν κύνες ωσει πολλοί, εκρότησαν, άναξ...», ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».

Πριν από το τελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής, που είναι και ο Ειρμός της, με το οποίο κλείνουμε την Ωδή, και είναι το: «Την τιμιωτέραν των Χερουβείμ...», πριν από αυτό δεν ψάλλουμε τίποτε.

Παρατήρηση. Επειδή η Ωδή Θ' έχει τέσσερα τροπάρια, εκτός του Ειρμού, στα δύο πρώτα (εκτός του Ειρμού) ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι» πριν από τα α' και β' τροπάρια της (εκτός του ειρμού).

32. Εξαποστειλάριο. Ψάλλουμε το Εξαποστειλάριο: «Τον Ληστήν αυθημερόν, του Παραδείσου ηξίωσας, Κύριε...» τρεις φορές. Πριν από την δεύτερη φορά ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι». Πριν από την τρίτη φορά ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
33. Η τάξη του Θ' Ευαγγελίου: «Τω καιρώ εκείνω, ειστήκεισαν παρά τω Σταυρώ ...» (από του Ιωάννη κεφ. ιθ' 25-37). Πριν και μετά το ευαγγέλιο λέμε το: «Δόξα τη μακροθυμία σου Κύριε δόξα σοι».

34. Οι Αίνοι. Αμέσως μετά το Θ΄ Ευαγγέλιο ψάλλουμε το: «Πάσα πνοή αινεσάτω τον Κύριον...» και το: «Αινείτε τον Κύριον εκ των ουρανών...» και στην συνέχεια τα Στιχηρά των Αίνων από το Τριώδιο. Επειδή οι Αίνοι είναι τρεις, επαναλαμβάνουμε (διπλασιάζουμε) τον πρώτο (που είναι: «Δύο και πονηρά εποίησεν, ο πρωτότοκος υιός μου Ισραήλ...») ώστε από τρεις να γίνουν τέσσερις.
35. Το Δοξαστικό των Αίνων από το Τριώδιο, που σήμερα είναι: «Εξέδυσαν με τα ιμάτιά μου, και ενέδυσάν με χλαμύδαν κοκκίνην...». Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ...». Αμέσως μετά, ψάλλουμε το: «Τον νότον μου έδωκα εις μαστίγωμιν, το δε πρόσωπόν μου ούκ απεστράφη...» και πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί...».
36. Η τάξη του Ι΄ Ευαγγελίου: «Τω καιρώ εκείνω, ελθών Ιωσήφ ...» (από του Μάρκου κεφ. ιε΄ 43-47). Πριν και μετά το ευαγγέλιο λέμε το: «Δόξα τη μακροθυμία σου Κύριε δόξα σοι».
37. Η μικρή δοξολογία διαβαστά «Σοί δόξα πρέπει, Κύριε ο Θεός ημών, και σοί την δόξαν αναπέμπομεν τω Πατρί... Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης ειρήνη...».
38. Ο ιερέας-Πληρωτικά (αιτήσεις). Μετά το: «Ειρήνη πάσι» και την εκφώνηση του ιερέα,
39. Η τάξη του ΙΑ΄ Ευαγγελίου: «Τω καιρώ εκείνω ηρώτησε τον Πιλάτον ...» (από του Ιωάννη κεφ. ιθ΄ 38-42). Πριν και μετά το ευαγγέλιο λέμε το: «Δόξα τη μακροθυμία σου Κύριε δόξα σοι».
40. Ψάλλουμε τα Απόστιχα Ιδιόμελα από το Τριώδιο. Τα Απόστιχα είναι τέσσερα. Το πρώτο χωρίς στίχο και τα άλλα τρία που ακολουθούν έχουν με τον στίχο που έχει πριν απ' αυτά το Τριώδιο.
41. Το Δοξαστικό που ακολουθεί τα Απόστιχα. Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ...» και αμέσως το Δοξαστικό των Απόστιχων: «Κύριε, αναβαίνοντός σου εν τω σταυρώ, φόβος, και τρόμος επέπεσε τη Κτίσει...». Στη συνέχεια ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί...» και το τροπάριο που ακολουθεί: «Ηδη βάπτεται κάλαμος αποφάσεως...».
42. Η τάξη του ΙΒ΄ Ευαγγελίου: «Την επαύριον, ήτις εστί μετά την Παρασκευήν ...» (από του Ματθαίου κεφ. κζ΄ 62-66). Πριν και μετά το ευαγγέλιο λέμε το: «Δόξα τη μακροθυμία σου Κύριε δόξα σοι».
43. Ο ιερέας: «Αγαθόν το εξομολογείσθαι τω Κυρίω και ψάλλειν...».
44. Διαβάζουμε το Τρισάγιο. («Άγιος ο Θεός...») τρεις φορές. «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι. Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν». «Παναγία Τριάς, ελέησον ημάς...». «Κύριε ελέησον» τρεις φορές. «Δόξα...» και «Και νυν...». «Πάτερ ημών...».
45. Ο ιερέας εκφώνηση: «Ότι σου εστί η βασιλεία και η δύναμις...»
46. Ψάλλουμε το Απολυτίκιο της σημερινής ημέρας, που είναι: «Εξηγόρασας ημάς εκ της κατάρας του νόμου τω τιμίω σου αίματι τω

Σταυρώ προσηλωθείς και τη λόγχη κεντηθείς, ...» (βρίσκεται πριν από το ΣΤ΄ Ευαγγέλιο της σημερινής ημέρας).

47. Ο ιερέας - μεγάλη Συναπτή (εκτενής).
48. Λέμε διαβαστά το: «Στερεώσαι Κύριος ο Θεός την αγίαν και ...». Κλείνουμε με το: «Εν ονόματι Κυρίου ευλόγησον, Πάτερ».
49. Κλείσιμο του Όρθρου και Απόλυση («Ο εμπτυσμούς και μάστιγας και κολαφισμούς και σταυρόν και θάνατον υπομείνας δια την του κόσμου σωτηρίαν...» κλπ).

6. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ ΟΡΘΡΟΥ

ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ

ΤΟ ΒΡΑΔΥ

ή ΟΡΘΡΟΣ

ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ

6. ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΤΟ ΒΡΑΔΥ**ή Ο ΟΡΘΡΟΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ.**

Την ημέρα της Μεγάλης Παρασκευής έχουμε τρεις Ακολουθίες:

- A. Την Ακολουθία των Μεγάλων Ωρών (το πρωί της Μεγ. Παρασκ.),
- B. Την Ακολουθία της Αποκαθήλωσης (μεσημέρι της Μεγ. Παρασκ.),
- Γ. Την Ακολουθία του Επιταφίου (το βράδυ της Μεγ. Παρασκευής).

A. Η Ακολουθία των Μεγάλων Ωρών.

Την Μεγάλη Παρασκευή το πρωί τελείται η Ακολουθία των Μεγάλων Ωρών (π.χ. από τις 7.30' π.μ. – 9.30' π.μ. η ώρα). Δεν τελείται Θεία Λειτουργία το πρωί, παρότι τελέστηκε ο Όρθρος της (ο Όρθρος της Μεγ. Παρασκευής τελέστηκε την Μεγ. Πέμπτη το βράδυ).

Αντί για την Θεία Λειτουργία, την Μεγ. Παρασκευή το πρωί τελούνται οι Ώρες και μάλιστα οι Μεγάλες Ώρες που είναι:

- Ωρα Πρώτη (Ωρα Α΄)
- Ωρα Τρίτη (Ωρα Γ΄)
- Ωρα Έκτη (Ωρα ΣΤ΄)
- Ωρα Ενάτη (Ωρα Θ΄).

B. Η Ακολουθία της Αποκαθήλωσης.

Την Μεγάλη Παρασκευή το μεσημέρι τελείται ο Εσπερινός που είναι ένα με την Ακολουθία της Αποκαθήλωσης. Ο Εσπερινός αυτός είναι ο Εσπερινός του Μεγάλου Σαββάτου και τελείται είτε το πρωί (μετά τις Ώρες), είτε αργότερα (π.χ. από τις 2.30' μ.μ. – 4.00' μ.μ. η ώρα).

Την Μεγάλη Παρασκευή το πρωί ή το μεσημέρι, τελείται ο Εσπερινός του Μεγάλου Σαββάτου. Αυτός ο Εσπερινός, κανονικά έπρεπε να τελεστεί την Μεγ. Παρασκευή το βράδυ, αλλά επειδή την Μεγ. Παρασκευή το βράδυ έχουμε την ακολουθία του Επιταφίου (την περιφορά του κλπ), τον τελούμε τώρα, το μεσημέρι της Μεγ. Παρασκευής.

Γ. Η Ακολουθία του Επιταφίου.

Ο Όρθρος της Μεγ. Παρασκευής τελέστηκε το βράδυ της Μεγ. Πέμπτης (Ακολουθία της Σταύρωσης κλπ).

Την Μεγάλη Παρασκευή το βράδυ, τελείται ο Όρθρος του Μεγάλου Σαββάτου ή η Ακολουθία του Επιταφίου (π.χ. από τις 7.30 μ.μ.-10.00' μμ)

Συναξάρι.

Τω Αγίω και Μεγάλω Σαββάτω, την θεόσωμον Ταφήν, του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού, και την εις Άδου Κάθοδον εορτάζομεν, δι' ών της φθοράς το ημέτερον γένος ανακληθέν, προς αιωνίαν ζωήν μεταβέβηκε.

Στίχ. Μάτην φυλάττεις τον τάφον, κουστωδία·

Ού γαρ καθέξει τύμβος αυτοζωϊαν.

6. ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΤΟ ΒΡΑΔΥ

(Όρθρος του Μεγάλου Σαββάτου).

1. Αρχίζουμε με τα Εισαγωγικά του Μηνιαίου (που είναι τα ίδια με εκείνα της περιόδου που ισχύει το Μηνιαίο. Δεν θα αρχίσουμε δηλαδή με τα «Εισαγωγικά» του Τριωδίου αλλά με τα «Εισαγωγικά» που διαβάζουμε όταν ισχύει το Μηνιαίο, βλέπε Εγκόλπιο του Αναγνώστη), και τα οποία συγκεκριμένα είναι:
 - Ο ιερέας: «Ευλογητός ο Θεός...».
 - Ο ψάλτης: «Αμήν», και αμέσως διαβαστά το Τρισάγιο: «Άγιος ο Θεός, Άγιος Ισχυρός, Άγιος Αθάνατος ...».
 - Ο ιερέας: «Ότι σου εστίν η βασιλεία...».
 - Ο ψάλτης συνεχίζει διαβαστά: «Αμήν». «Σώσον Κύριε τον λαόν σου ... Δόξα Πατρί και Υιώ... Ο υψωθείς εν τω σταυρώ εκουσίως...» και συνέχεια: «Και νυν και αεί... Προστασία φοβερά και ακαταίσχυντε...».
 - Ο ιερέας: «Ελέησον ημάς ο Θεός... Έτι δεόμεθα... Ότι ελεήμον και φιλόανθρωπος Θεός υπάρχεις...».
 - Ο ψάλτης: «Κύριε ελέησον, Κύριε ελέησον, Κύριε ελέησον».
 - Ο ιερέας εκφωνεί την δέηση: «Έτι δεόμεθα... Ότι ελεήμον και φιλόανθρωπος Θεός...».
 - Ο ψάλτης διαβαστά: «Αμήν. Εν ονόματι Κυρίου ευλόγησον Πάτερ».
 - Ο ιερέας: «Δόξα τη αγία και ομοσιώ, και ζωοποιώ, και αδιαιρέτω Τριάδι...».
 - Ο ψάλτης: «Αμήν» και αμέσως προχωρεί στον Εξάψαλμο,
2. Ο ψάλτης διαβάζει τον εξάψαλμο που είναι:
 - «Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης ειρήνη εν ανθρώποις ευδοκία (τρεις φορές, διαβαστά).*
 - «Κύριε τα χείλη μου ανοίξεις και το στόμα μου αναγγελοί την αίνεσί σου» (δύο φορές, διαβαστά). Και συνεχίζει:*
 - Ψαλμός Γ (3): «Κύριε, τι επληθύνθησαν οι θλίβοντές με; Πολλοί επανίστανται επ' εμέ. Πολλοί λέγουσι τη ψυχή μου...» (διαβαστά).
 - Ψαλμός ΛΖ' 37: «Κύριε, μη τω θυμώ σου ελέγξης με, μηδέ τη οργή σου παιδεύσης με. Ότι τα βέλη σου ενεπάγησάν μοι...» (διαβαστά).
 - Ψαλμός ΞΒ' (62): «Ο Θεός, ο Θεός μου, προς σε ορθρίζω· εδίψησέ σε η ψυχή μου, ποσαπλώς σοι η σάρξ μου εν γη ερήμω και αβάτω...»
 - «Δόξα Πατρί και Υιώ...», «Και νυν και αεί...», «Αλληλούϊα» (τρεις φορές), «Δόξα σοι ο Θεός», «Κύριε ελέησον» (τρεις φορές), «Δόξα Πατρί και Υιώ...» και «Και νυν και αεί...».*
 - Ψαλμός ΡΒ' (102): «Ευλόγει, η ψυχή μου, τον Κύριον και πάντα τα εντός μου το όνομα το άγιον αυτού...».

- Ψαλμός ΡΜΒ΄ (142): «Κύριε, εισάκουσον της προσευχής μου, ενώτισαι την δέησίν μου εν τη αληθεία σου, εισάκουσόν μου...».
 «Δόξα Πατρί και Υιώ...», «Και νυν και αεί...», «Αλληλούϊα» (τρεις φορές), «Δόξα σοι ο Θεός», «Η ελπίς ημών Κύριε, δόξα σοι».
3. Ο ιερέας τη μεγάλη Συναπτή ή ειρηνικά.
 4. Ψάλλουμε το «Θεός Κύριος» τέσσερις φορές. Το πρώτο χωρίς στίχο. Πριν το δεύτερο ψάλλουμε τον στίχο: «Εξομολογείσθε τω Κυρίω και επικαλείσθε...». Πριν το τρίτο, ψάλλουμε τον στίχο: «Πάντα τα έθνη εκύκλωσάν με...». Πριν το τέταρτο ψάλλουμε τον στίχο: «Παρά Κυρίου εγένετο αύτη...» (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
 5. Ψάλλουμε τα αρχικά Απολυτικά του Τριωδίου:
 Το πρώτο: «Ο ευσχήμων Ιωσήφ, από του ξύλου καθελών...»,
 Το δεύτερο: «Ότε κατήλθες προς τον θάνατον, η ζωή η αθάνατος...»,
 αφού πριν από αυτό ψάλλουμε με σύντομο τρόπο το: «Δόξα πατρί...».
 Το τρίτο: «Ταις μυροφόροις Γυναιξί, παρά το μνήμα επιστάς, ο Άγγελος εβόα...», αφού πριν από αυτό ψάλλουμε με σύντομο τρόπο το: «Και νυν και αεί...».
 6. Μικρή Συναπτή - ο ιερέας.
 7. Κάθισματα: Το πρώτο είναι: «Σινδόνι καθαρά και αρώμασι θείοις, ...» και αμέσως μετά το δεύτερο Κάθισμα που είναι: «Εξέστησαν χοροί των Αγγέλων ορώντες...». Πριν από το δεύτερο Κάθισμα ψάλλουμε με σύντομο τρόπο το: «Δόξα Πατρί...» και «Και νυν και αεί...».
 8. Ακολουθεί ο Ν΄ Ψαλμός (50ός ψαλμός) διαβαστά (από Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
 9. Ωδές. Ψάλλουμε τις Ωδές.
 Ψάλλουμε την Ωδή Α΄ από το Τριώδιο.
 Ψάλλουμε την Ωδή Γ΄ από το Τριώδιο
 10. Ακολουθεί η μικρή συναπτή, από τον ιερέα. Μετά την εκφώνηση «Ότι συ εί ο Θεός ημών...»,
 11. Ψάλλουμε το Μεσώδιο Κάθισμα «Τον τάφον σου, Σωτήρ, στρατιώται τηρούντες, νεκροί τη αστραπή...».
 Ψάλλουμε πάλι το ίδιο παραπάνω Μεσώδιο Κάθισμα «Τον τάφον σου, Σωτήρ, στρατιώται τηρούντες...», αλλά πριν από αυτό λέμε το: «Δόξα πατρί...» και το «Και νυν και αεί...» και μετά το ψάλλουμε.
 12. Ψάλλουμε την Ωδή Δ΄ από το Τριώδιο.
 Ψάλλουμε την Ωδή Ε΄ από το Τριώδιο.
 Ψάλλουμε την Ωδή ΣΤ΄ από το Τριώδιο.
 Πριν από την κάθε Ωδή προηγείται ο Ειρμός. Πριν λοιπόν από τον Ειρμό δεν ψάλλουμε τίποτε.
 Πριν από το πρώτο τροπάριο της κάθε Ωδής (εκτός του Ειρμού) ψάλλουμε τον στίχο: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι».
 Πριν από το δεύτερο τροπάριο της Ωδής (εκτός του Ειρμού) ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί...».

Πριν από το τρίτο τροπάριο της Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί...»

Στο τέλος κλείνουμε την κάθε Ωδή ψάλλοντας-επαναλαμβάνοντας τον Ειρμό της. Πριν απ' αυτόν δεν ψάλλουμε τίποτε.

Το ίδιο εκτελούμε και ισχύει για όλες τις Ωδές (και για την Ωδή Α' και για την Ωδή Γ' και για την Ωδή Δ' κλπ).

Αν όμως μια Ωδή δεν έχει τρία τροπάρια μετά τον ειρμό αλλά έχει δύο, τότε επαναλαμβάνουμε το πρώτο τροπάριο της Ωδής (είναι το πρώτο μετά τον Ειρμό) και έτσι γίνονται τα δύο τροπάρια σε τρία (τον Ειρμό δεν τον επαναλαμβάνουμε, γιατί θα τον ψάλλουμε πάλι στο τέλος κλείνοντας την Ωδή).

Το κανονικό σχήμα της Ωδής είναι: Προηγείται ο Ειρμός και ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια.

Μετά το τέλος της ΣΤ' Ωδής, κάνουμε κατάληξη (δεν κάνουμε ενδιάμεση κατάληξη μετά την Γ' Ωδή, αλλά ψάλλουμε συνεχόμενες όλες τις Ωδές από την Ωδή Α' μέχρι και την Ωδή ΣΤ').

13. Μικρή Συναπτή - ο ιερέας.
14. Κοντάκιο και Οίκος από το Τριώδιο, διαβαστά.
15. Συναξάριο: Πρώτα διαβάζουμε το Συναξάριο από το Μηνιαίο και μετά από το Τριώδιο (το Μηνιαίο στην ημερομηνία της επόμενης ημέρας, γιατί αν είμαστε π.χ. ημερολογιακά στις 3 Μαΐου 2002, ο Όρθρος που εδώ διαβάζουμε το βράδυ είναι ο Όρθρος του Μεγάλου Σαββάτου πρωί και έτσι πάμε στο Μηνιαίο στην επόμενη ημέρα στις 4 Μαΐου, γιατί τότε είναι το Μεγάλο Σάββατο, τον Όρθρο του οποίου τελούμε το βράδυ της προηγούμενης ημέρας της Μεγάλης Παρασκευής). Από το Συναξάριο του Τριωδίου διαβάζουμε και όλους τους στίχους του.
16. Ψάλλουμε την Ωδή Ζ' από το Τριώδιο.
Ψάλλουμε την Ωδή Η' από το Τριώδιο.
Για τις Ωδές ισχύει, ότι είπαμε και παραπάνω.
Για τους στίχους, ειδικά της Η' Ωδής, ισχύει:
Πριν τον Ειρμό δεν ψάλλουμε τίποτε.
Πριν από το πρώτο (εκτός του Ειρμού) τροπάριό της ψάλλουμε το:
«Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι».
Πριν από το δεύτερο (εκτός του Ειρμού) τροπάριό της ψάλλουμε το:
«Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι».
Πριν από το τρίτο (εκτός του Ειρμού) τροπάριό της ψάλλουμε το:
«Και νυν και αεί ...».
Πριν από το τέταρτο τροπάριό της, που είναι και ο Ειρμός της, με τον οποίο κλείνουμε και την Ωδή Η', ψάλλουμε το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον».
Μετά και το τελευταίο τροπάριο της Η' Ωδής (που εδώ είναι ο Ειρμός της) κάνουμε κατάληξη.

17. Ο ιερέας: «Την Θεοτόκον και μητέραν του φωτός εν ύμνοις...».
18. Ψάλλουμε τις Καταβασίες-τροπάρια της Θ΄ Ωδής. Συνολικά ψάλλουμε τον Ειρμό, ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια και στο τέλος κλείνουμε πάλι με τον Ειρμό.
Για τις Ωδές ισχύουν τα εξής:
Προηγείται ο Ειρμός και ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια.
Η Ωδή Θ΄ έχει στην αρχή της τον Ειρμό, ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια, και κλείνει πάλι με τον Ειρμό της.
Πριν από τον Ειρμό της, που είναι το τροπάριο: «Μη εποδύρου μου, μήτερ, καθορώσα εν τάφω...», δεν ψάλλουμε τίποτε.
Πριν από το πρώτο τροπάριο της Θ΄ Ωδής, που είναι το: «Επί τω ξένω σου τόκω...», ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι».
Πριν από το δεύτερο τροπάριο της Θ΄ Ωδής, που είναι το τροπάριο: «Γη με καλύπτει εκόντα, αλλά φρίττουσιν άδου οι πυλωροί...», ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι».
Πριν από το τρίτο-προτελευταίο τροπάριο της Θ΄ Ωδής, που είναι το: «Αγαλλιάσθω η κτίσις, ευφραινέσθωσαν πάντες οι γηγενείς...», ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν», και
Πριν από το τελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής, που είναι και ο Ειρμός της, με το οποίο κλείνουμε την Ωδή, πριν από αυτό δεν ψάλλουμε τίποτε.
19. ΕΓΚΩΜΙΑ. Ο ιερέας έχει εξέλθει από το Ιερό και αφού πάρει θέση μπροστά από τον Επιτάφιο, ψάλλουμε τα Εγκώμια.
Α΄ Στάση. Ο ιερέας πρώτος, αρχίζει να ψάλλει το πρώτο εγκώμιο από την Α΄ Στάση. Οι ψάλτες ψάλλουν όλα τα άλλα. Πριν από το προτελευταίο (δεύτερο από το τέλος) τροπάριο των Εγκωμίων της Α΄ Στάσης, ψάλλουμε πριν απ' αυτό, το: «Δόξα πατρί και υιώ...». Πριν από το τελευταίο τροπάριο των Εγκωμίων της Α΄ Στάσης, ψάλλουμε πριν απ' αυτό, το: «Και νυν και αεί...».
Κλείνουμε την Α΄ Στάση με την επανάληψη του πρώτου τροπαρίου των Εγκωμίων της Α΄ Στάσης, που είναι το: «Η ζωή εν τάφω κατετέθη Χριστέ...». Πριν απ' αυτό δεν ψάλλουμε τίποτε.
Κλείνει ο ιερέας με την μικρή Συναπτή και εκφώνηση.
Β΄ Στάση. Ο ιερέας αρχίζει να ψάλλει το πρώτο εγκώμιο από την Β΄ Στάση. Οι ψάλτες συνεχίζουν τα υπόλοιπα. Πριν από το προτελευταίο (δεύτερο από το τέλος) τροπάριο των Εγκωμίων της Β΄ Στάσης, ψάλλουμε πριν απ' αυτό, το: «Δόξα πατρί και υιώ...». Πριν από το τελευταίο τροπάριο των Εγκωμίων της Β΄ Στάσης, ψάλλουμε πριν απ' αυτό, το: «Και νυν και αεί...».
Κλείνουμε την Β΄ Στάση με την επανάληψη του πρώτου τροπαρίου των Εγκωμίων της Β΄ Στάσης, που είναι το: «Άξιον εστί μεγαλύνειν σε τον ζωοδότην...». Πριν απ' αυτό δεν ψάλλουμε τίποτε.

Κλείνει ο ιερέας με την μικρή Συναπτή και εκφώνηση.

Γ΄ Στάση. Ο ιερέας αρχίζει να ψάλλει το πρώτο εγκώμιο από την Γ΄ Στάση. Οι ψάλτες συνεχίζουν να ψάλλουν τα υπόλοιπα. Πριν από το προτελευταίο (δεύτερο από το τέλος) τροπάριο των Εγκωμίων της Γ΄ Στάσης, ψάλλουμε πριν απ' αυτό, το: «Δόξα πατρί και υιώ...». Πριν από το τελευταίο τροπάριο των Εγκωμίων της Γ΄ Στάσης, ψάλλουμε πριν απ' αυτό, το: «Και νυν και αεί...».

Κλείνουμε την Γ΄ Στάση με την επανάληψη του πρώτου τροπαρίου των Εγκωμίων της Γ΄ Στάσης, που είναι το: «Αι γενεαί πάσαι ύμνον τη ταφή σου προσφέρουσι, Χριστέ μου». Πριν απ' αυτό δεν ψάλλουμε τίποτε.

Κλείνει ο ιερέας με την μικρή Συναπτή και εκφώνηση.

Μετά και το τέλος της Γ΄ Στάσης των Εγκωμίων, ακολουθούν τα Αναστάσιμα Ευλογητάρια.

20. Αναστάσιμα Ευλογητάρια. Ψάλλουμε τα Αναστάσιμα Ευλογητάρια σε ήχο πλάγιο Α΄ (διαφορετικά δηλαδή απ' ότι τις άλλες Κυριακές του έτους το πρωϊ). Πριν το καθένα από τα τέσσερα πρώτα Αναστάσιμα Ευλογητάρια ψάλλουμε το: «Ευλογητός εί, Κύριε, δίδαξόν με τα δικαιώματά σου». Αυτά αρχίζουν: Το α΄: «Των αγγέλων ο δήμος κατεπλάγη ορών σε...». Το β΄: «Τι τα μύρα συμπαθώς...». Το γ΄: «Λίαν πρωί...». Το δ΄: «Μυροφόροι γυναίκες...». Στη συνέχεια ψάλλουμε το: «Προσκυνούμεν Πατέρα...» και πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί...». Τέλος, ψάλλουμε το: «Ζωοδότην τεκούσα...» και πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί...».

Κλείνουμε ψάλλοντας το «Αλληλουϊα, Αλληλουϊα, Αλληλουϊα, Δόξα σοι ο Θεός», τρεις φορές, σε αργό ρυθμό.

21. Μικρή Συναπτή - ο ιερέας.
22. Εξαποστειλάρια, από το Τριώδιο. Ψάλλουμε το Εξαποστειλάρια τρεις φορές που είναι σήμερα το: «Άγιος, Κύριος ο Θεός ημών». Πριν από την δεύτερη φορά ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί...» και πριν από την τρίτη φορά, ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί...».
23. Οι Αίνοι. Αμέσως μετά το Εξαποστειλάρια ψάλλουμε το: «Πάσα πνοή αινεσάτω τον Κύριον...» και το: «Αινείτε τον Κύριον εκ των ουρανών...» και στην συνέχεια τα Στιχηρά των Αίνων από το Τριώδιο. Έχουμε και ψάλλουμε 4 (τέσσερα Στιχηρά Ιδιόμελα των Αίνων). Πριν από τα Στιχηρά, ψάλλουμε τον στίχο τους (οι στίχοι από το Εγκόλπιο του Αναγνώστη).
24. Το Δοξαστικό των Αίνων από το Τριώδιο, που σήμερα είναι: «Την σήμερον μυστικώς ο μέγας Μωϋσής προδιετυπούτο λέγων...». Πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ...». Αμέσως μετά, ψάλλουμε το: «Υπερευλογημένη υπάρχεις, Θεοτόκε Παρθένε. Δια γαρ του εκ σου σαρκωθέντος...» και πριν από αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί...».

25. Μεγάλη Δοξολογία. «Δόξα σοι τω δείξαντι το φως...».
26. Μόλις τελειώσει η Μεγάλη Δοξολογία, ο ψάλτης με μεγάλη φωνή επαναλαμβάνει το: «Άγιος ο Θεός, Άγιος ισχυρός, Άγιος Αθάνατος, ελέησον ημάς» (σε ήχο πλάγιο Β΄), και στο σημείο αυτό που ψάλλει αυτό ο ψάλτης γίνεται,
η ΕΞΟΔΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΤΑΦΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΝΑΟ.
Τότε χτυπούν πένθιμα και οι καμπάνες της εκκλησίας.
27. Όταν τελειώσει η περιφορά του επιταφίου, κι επιστρέφει ο επιτάφιος για να μπει μέσα από την είσοδο του Ναού,
ο ιερέας λέγει με δυνατή φωνή τρεις φορές προς την κλειστή πύλη (κύρια είσοδο) του Ναού: «Άρατε πύλας και εισελεύσεται ο Βασιλεύς της δόξης».
Από το μέσα μέρος του Ναού ο ψάλτης ερωτά με δυνατή φωνή: «Τις εστίν ο βασιλεύς της δόξης;».
Αυτό γίνεται τρεις φορές. Μετά και την τρίτη φορά που ο ιερέας απαντά: «Κύριος εστίν ο Βασιλεύς της δόξης, ο μόνος δυνατός και κραταιός», τότε ανοίγει η πύλη του Ναού. Τότε, περνά πρώτα απ' όλους ο επιτάφιος και τον τοποθετούν πάνω από την πύλη του Ναού. Στην συνέχεια όλοι οι χριστιανοί περνούν κάτω από τον επιτάφιο καθώς επιστρέφουν και μπαίνουν μέσα στον Ναό.
28. Το χρόνο που επιστρέφουν και οι χριστιανοί στον Ναό, ο ψάλτης ψάλλει το τροπάριο: «Τον ήλιον κρύψαντα τας ιδίας ακτίνας και το καταπέτασμα του ναού διαρραγέν...», αργά, έτσι ώστε να προλάβει και όλος ο λαός να επιστρέψει στον Ναό.
29. Εκφώνηση του ιερέα: «Πρόσχωμεν. Ειρήνη πάσι. Σοφία.».
30. Ψάλλουμε τα Απολυτικά (όπως είναι και στην αρχή του σημερινού Όρθρου, μετά το «Θεός Κύριος») και τα οποία είναι:
Το πρώτο: «Ο ευσχήμων Ιωσήφ, από του ξύλου καθελών...»,
Το δεύτερο: «Ότε κατήλθες προς τον θάνατον, η ζωή η αθάνατος...».
Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί...».
Το τρίτο: «Ταις μυροφόροις Γυναιξί, παρά το μνήμα επιστάς, ο Άγγελος εβόα...». Πριν απ' αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί...».
31. Ψάλλουμε το τροπάριο της Προφητείας: «Ο συνέχων τα πέρατα τάφω συσχεθήναι...».
32. Ψάλλουμε το Προκείμενο της Προφητείας που ακολουθεί, και τον στίχο της αργά.
33. Διαβάζουμε την Προφητεία Ιεζεκιήλ (κεφ. λζ΄, στίχ. 1-14), που ακολουθεί κι αρχίζει με: «Εγένετο επ' εμέ χειρ Κυρίου, και εξήγαγέ με...».
34. Διαβάζουμε τον Απόστολο. Προηγείται ο στίχος του. (Ο Απόστολος: α) Προς Κορινθίους Α΄ Επιστ. Παύλου, κεφ. ε΄, στίχ. 6-8 και β) Προς Γαλάτας, κεφ. γ΄, στίχ. 13-14).

35. Ακολουθεί η τάξη του ιερού Ευαγγελίου. Από του Μάρκου, κεφ. κζ΄, στίχοι: 62-66.
36. Ο ιερέας εκφωνεί τα Πληρωτικά - μεγάλη Συναπτή, Ειρήνη πάσι, Ευχή κεφαλοκλισίας και στο τέλος το: «Είη το κράτος σου ευλογημένον...».
37. Ο ψάλτης: «Αμήν. Στερεώσαι Κύριος ο Θεός την αγίαν και ...». Κλείνουμε με το: «Εν ονόματι Κυρίου ευλόγησον, Πάτερ».
38. Κλείσιμο του Όρθρου και Απόλυση.

7. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΤΟΥ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ
& ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΤΟΥ ΜΕΓ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΠΟΥ ΤΕΛΕΙΤΑΙ
ΤΟ ΠΡΩΙ
ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ

7. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ ΤΟ ΠΡΩΪ **- ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ ΚΑΙ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΜΕΓ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΜΑΖΙ.**

Το Μεγάλο Σάββατο το πρωΐ, τελείται η Θεία Λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου, μαζί όμως με τον Εσπερινό που έπρεπε να γίνει το βράδυ του Μεγάλου Σαββάτου, (τελείται Εσπερινός και Θεία Λειτουργία μαζί).

Ο Εσπερινός δηλαδή που κανονικά έπρεπε να γίνει το βράδυ του Μεγ. Σαββάτου, είναι ο Εσπερινός της Δεσποτικής Εορτής της Ανάστασης του Κυρίου (είναι Αναστάσιμος Εσπερινός σε Ήχο α΄, τροποποιημένος όμως). Αυτός ο Εσπερινός δεν μπορεί να τελεστεί το Σάββατο το βράδυ, επειδή το βράδυ του Μεγ. Σαββάτου οδεύουμε προς την Ανάσταση, προς την Ακολουθία της Ανάστασης. Έτσι αυτός ο Εσπερινός τελείται το πρωΐ του Μεγ. Σαββάτου (ανάλογα ο Εσπερινός που κανονικά έπρεπε να γίνει την Μεγ. Παρασκευή το βράδυ, τελείται το πρωΐ της Μεγ. Παρασκευής).

Ο Όρθρος του Μεγ. Σαββάτου τελέστηκε το βράδυ της Μεγ. Παρασκευής (Ακολουθία του Επιταφίου, όταν ψάλλαμε και τα εγκώμια κλπ).

Ο Εσπερινός όμως του Μεγάλου Σαββάτου είναι ένα με την Θεία Λειτουργία του Μ. Βασιλείου και δεν είναι ξεχωριστό μέρος ο Εσπερινός και ξεχωριστό μέρος η Θεία Λειτουργία του Μεγ. Βασιλείου (όπως γίνεται σε άλλες περιπτώσεις) (εν τω μεταξύ Όρθρο δεν τελούμε το πρωΐ του Μεγ. Σαββάτου, αφού ήδη τον τελέσαμε την Μεγ. Παρασκευή το βράδυ). Αλλά και η Θεία Λειτουργία του Μ. Βασιλείου, είναι επίσης τροποποιημένη.

Έεκινάμε, επομένως, από τον Εσπερινό και συνεχίζουμε στην Θεία Λειτουργία, χωρίς να υπάρχει ως ξεχωριστό μέρος ο Εσπερινός και άλλο ξεχωριστό μέρος η Θεία Λειτουργία, αλλά είναι συνενωμένα Εσπερινός μαζί με Θεία Λειτουργία.

Δυό λόγια ενημερωτικά, για υπενθύμιση της σημασίας της ημέρας.

Συναξάρι.

Τω Αγίω και Μεγάλω Σαββάτω, την θεόσωμον Ταφήν, του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού, και την εις Άδου Κάθοδον εορτάζομεν, δι' ών της φθοράς το ημέτερον γένος ανακληθέν, προς αιωνίαν ζωήν μεταβέβηκε.

Σημείωση του συγγραφέα.

Το παρόν τυπικό του Μεγάλου Σαββάτου το πρωί, συντάχθηκε και τέθηκε εδώ για να βοηθήσει τους ιεροψάλτες, παρότι το θέμα του παρόντος βιβλίου είναι καθαρά οι Όρθροι την περίοδο του Τριωδίου.

Αυτή η παρέκκλιση έγινε για να βοηθήσει τον ψάλτη, σε μια περίοδο που είναι πάρα πολύ δύσκολη και πολύπλοκη από πλευράς τυπικού.

7. ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΣΑΒΒΑΤΟ ΤΟ ΠΡΩΪ

1. Ο ιερέας: «Ευλογημένη η Βασιλεία του πατρός ...».
2. Ο ψάλτης: «Αμήν». «Δεύτε προσκυνήσωμεν και προσπέσωμεν τω βασιλεί ημών Θεώ...». Στη συνέχεια τον ργ΄ (103) ψαλμό: «Ευλόγει, η ψυχή μου τον Κύριον· Κύριε ο Θεός μου εμεγαλύνθης σφόδρα...», όπως ακριβώς όταν αρχίζουμε τον Εσπερινό, από Εγκόλ. Αναγνώστη.
3. Ο ιερέας αρχίζει την Μεγάλη Συναπτή - Ειρηνικά: «Εν ειρήνη του Κυρίου δεηθώμεν...».
(μετά από κάθε αίτημα ψάλλουμε το: «Κύριε ελέησον»)
Τελειώνει με την εκφώνηση: «Ότι πρέπει σοι ...».
4. «Κύριε εκέκραξα» και τα στιχηρά του Εσπερινού που είναι τα:
«Κύριε εκέκραξα προς σε...», «Κατευθυνθήτω η προσευχή μου...» και ψάλλουμε 8 (οκτώ) τροπάρια μαζί με τους στίχους των πριν από αυτά.
Ψάλλουμε 4 (τέσσερα) στιχηρά αναστάσιμα του α΄ ήχου από την Παρακλητική που είναι: «Τας εσπερινάς ημών ευχάς...», «Κυκλώσατε, λαοί, Σιών...», «Δεύτε, λαοί, υμνήσωμεν...» και Τω πάθει σου, Χριστέ, ...».
Ψάλλουμε άλλα 4 (τέσσερα) ιδιόμελα από το Τριώδιο, δευτερευούντες το πρώτο (επαναλαμβάνοντας το πρώτο ώστε τα τρία να γίνουν τέσσερα). Το πρώτο, που το επαναλαμβάνουμε και σε δεύτερο είναι το: «Σήμερον ο άδης στένων βοά· Συνέφερε μοι, ει τον εκ Μαρίας γεννηθέντα...», το τρίτο είναι: «Σήμερον ο άδης στένων βοά· Κατελύθη μου η εξουσία....., και το τέταρτο είναι το: «Σήμερον ο άδης στένων βοά· Κατεπόθη μου το κράτος...».
Οι στίχοι είναι «Εις η΄», ή οι 8 (οκτώ) τελευταίοι στίχοι για στιχηρά του εσπερινού, από τους οποίους ο πρώτος είναι ο: «Εκ βαθέων εκέκραξά σοι, Κύριε...», «Γεννηθήτω τα ότα σου...» ο δεύτερος κλπ.
5. Δοξαστικό από το Τριώδιο: «Την σήμερον μυστικώς ο μέγας Μωϋσής προδιετυπούτο...» και πριν απ΄ αυτό ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί...».
Θεοτοκίο από το Τριώδιο: «Την παγκόσμιον δόξαν, την εξ ανθρώπων σπαρείσαν...» και πριν απ΄ αυτό ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί ...».
6. Ο ιερέας κάνει την είσοδο με το ευαγγέλιο και εκφωνεί το: «Σοφία ορθοί» και συνεχίζει ψαλτά το: «Φως ιλαρόν αγίας δόξης...».

7. Ακολουθούν, αμέσως μετά, τα Αναγνώσματα. Ο ψάλτης διαβάζει συνολικά 15 αναγνώσματα, τα οποία είναι:
- Ανάγνωσμα Α΄: Γενέσεως το Ανάγνωσμα (κεφ. α΄, στίχ. 1-13).
 Ανάγνωσμα Β΄: Προφητείας Ησαΐου το Ανάγνωσμα (κεφ. ξ΄ 1-16).
 Ανάγνωσμα Γ΄: Της Εξόδου το Ανάγνωσμα (κεφ. ιβ΄ 1-11).
 Ανάγνωσμα Δ΄: Προφητείας Ιωνά το Ανάγνωσμα (κεφ. α΄ - δ΄).
 Ανάγνωσμα Ε΄: Ιησού του Ναυή το Ανάγνωσμα (κεφ. ε΄ 10-15).
 Ανάγνωσμα ΣΤ΄: Της Εξόδου το Ανάγνωσμα (κεφ. ιγ΄ 20-22, ιδ΄ 1-31 και ιε΄ 1-19).
 Ανάγνωσμα Ζ΄: Προφητείας Σοφονίου το Ανάγνωσμα (κεφ. γ΄ 8-15).
 Ανάγνωσμα Η΄: Βασιλειών Γ΄ το Ανάγνωσμα (κεφ. ιζ΄ 8-24).
 Ανάγνωσμα Θ΄: Προφητείας Ησαΐου το Ανάγνωσμα (κεφ. ξα΄ 10-11 και ξβ΄ 1-5).
 Ανάγνωσμα Ι΄: Γενέσεως το Ανάγνωσμα (κεφ. κβ΄ 1-18).
 Ανάγνωσμα ΙΑ΄: Προφητείας Ησαΐου το Ανάγνωσμα (κεφ. ξα΄ 1-10).
 Ανάγνωσμα ΙΒ΄: Βασιλειών Δ΄ το Ανάγνωσμα (κεφ. δ΄ 8-37).
 Ανάγνωσμα ΙΓ΄: Προφητείας Ησαΐου το Ανάγνωσμα (κεφ. ξγ΄ 11-19 και ξδ΄ 1-5).
 Ανάγνωσμα ΙΔ΄: Προφητείας Ιερεμίου το Ανάγνωσμα (κεφ. λη΄ 31-34)
 Ανάγνωσμα ΙΕ΄: Προφητείας Δανιήλ το Ανάγνωσμα (κεφ. γ΄ 1-13) και Ύμνου Τριών Παίδων.
8. Ψάλλουμε από τον Ύμνο των Αγίων Τριών Παίδων (Σεδράχ, Μισάχ και Αβδεναγώ) το: «Τον Κύριον υμνείτε, και υπερυψούτε εις πάντας τους αιώνας».
- Ο ύμνος των τριών παιδων αρχίζει με τον πρώτο στίχο του που είναι: «Ευλογείτε, πάντα τα έργα Κυρίου, τον Κύριον· ...». Στη συνέχεια, αμέσως μετά ψάλλουμε πάλι το: «Τον Κύριον υμνείτε, και υπερυψούτε εις πάντας τους αιώνας».
- Ψάλλουμε τον δεύτερο στίχο από τον ύμνο των τριών παιδων που είναι: «Ευλογείτε, άγγελοι Κυρίου, ουρανοί Κυρίου, τον Κύριον», κι αμέσως μετά το: «Τον Κύριον υμνείτε, και υπερυψούτε εις πάντας τους αιώνας».
- Κάθε στίχος, συνεχίζει να ψάλλεται, ακολουθούμενος από την φράση: «Τον Κύριον υμνείτε, και υπερυψούτε εις πάντας τους αιώνας».
- Όταν τελειώσουμε τον ύμνο, ακολουθεί ως προτελευταίος στίχος μετά τον ύμνο το: «Ευλογούμεν Πατέρα, Υιόν και Άγιον Πνεύμα, τον Κύριον» και συνέχεια το: «Τον Κύριον υμνούμεν, και υπερυψούμεν εις πάντας τους αιώνας».
- Στο τέλος κλείνουμε με το: «Αινούμεν, ευλογούμεν και προσκυνούμεν τον Κύριον» και ακολουθεί το τελευταίο: «Τον Κύριον υμνούμεν, και υπερυψούμεν εις πάντας τους αιώνας».
9. Ο ιερέας - μικρή συναπτή.

10. Ψάλλουμε το: «Όσοι εις Χριστόν εβαπτίσθητε, Χριστόν ενεδύσασθε. Αλληλούϊα», αντί του: «Άγιος ο Θεός, Άγιος Ισχυρός, Άγιος Αθάνατος ελέησον ημάς». Το ψάλλουμε τρεις φορές (όπως ακριβώς το «Άγιος ο Θεός...»).
- Ήδη από το σημείο αυτό έχουμε περάσει στην Θεία Λειτουργία.
11. Ακολουθεί ο Απόστολος (Προς Ρωμαίους Επιστολής Παύλου το Ανάγνωσμα, κεφ. στ΄ 3-11, που αρχίζει με το: «Αδελφοί, όσοι εις Χριστόν εβαπτίσθημεν, εις τον θάνατον αυτού εβαπτίσθημεν, ...), μαζί με το Προκείμενο και τον στίχο του που έχει πριν από αυτόν.
12. Αμέσως μετά τον Απόστολο, αντί για το: «Αλληλούϊα» (που ψάλλουμε στις άλλες περιπτώσεις), τώρα ψάλλουμε το: «Ανάστα, ο Θεός, κρίνων την γην, ότι σύ κατακληρονομήσεις εν πάσι τοις έθνεσι», το οποίο ψάλλουμε ως εξής:
- Την πρώτη φορά, το ψάλλουμε χωρίς στίχο.
- Στη συνέχεια διαβάζουμε αργά (ή ψάλλουμε με γρήγορο ρυθμό) τον καθένα από τους εξ (6) στίχους που ακολουθούν, αλλά μετά από τον καθένα στίχο ψάλλουμε το: «Ανάστα, ο Θεός, κρίνων την γην, ...».
- Στο σημείο αυτού του ψαλμού, ο ιερέας ραίνει με δαφνόφυλλα όλον τον ναό που θα μείνει έτσι μέχρι και τις ημέρες του Πάσχα.
13. Ευαγγέλιο. Ακολουθεί η τάξη του αγίου ευαγγελίου (από του Ματθαίου κεφ. κη΄ 1-20).
14. Συνεχίζεται η Θεία Λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου. Αντί του συνηθισμένου Χερουβικού, ψάλλουμε το: «Σιγησάτω πάσα σαρξ βροτεία, και στήτω μετά φόβου και τρόμου, και μηδέν γήϊνον...».
- Καθώς ψάλλουμε το παραπάνω (αντί του Χερουβικού), μόλις φτάσουμε στο: «Προηγούνται δε τούτου, οι χοροί των Αγγέλων, μετά πάσης αρχής και εξουσίας», εκεί σταματάμε (περιμένουμε να γίνει η Μεγάλη Είσοδος των Τιμίων Δώρων).
- (Είναι σαν να ψάλλαμε το Χερουβικό και στη συνέχεια το: «Ως τον βασιλέα των όλων υποδεξόμενοι» μαζί, οπότε περιμένουμε την Μεγάλη Είσοδο).
15. Γίνεται η μεγάλη είσοδος με τα Τίμια Δώρα, τότε από τον ιερέα.
16. Ψάλλουμε το υπόλοιπο του παραπάνω τροπαρίου με ρυθμό Χερουβικού, που είναι το: «τα πολύμματα Χερουβείμ και τα εξαπτέρυγα Σεραφείμ, τα όψεις καλύπτοντα, και βοώντα τον ύμνον· Αλληλούϊα, Αλληλούϊα, Αλληλούϊα».
- (Δεν ψάλλουμε δηλαδή το: «Ταις αγγελικαίς, αοράτως δορυφορούμενον τάξεσιν· Αλληλούϊα, Αλληλούϊα, Αλληλούϊα», όπως στις συνηθισμένες περιπτώσεις).
17. Ακολουθούν τα Πληρωτικά, από τον ιερέα.

«Πληρώσωμεν την δέησιν ημών...» μετά το τέλος των οποίων ψάλλουμε το: «Κύριε ελέησον» ή το: «Παράσχου Κύριε» και το: «Σοί Κύριε», όπως ακριβώς και τις άλλες φορές στην Θεία Λειτουργία.

18. Ο ιερέας, στη συνέχεια: «Ειρήνη πάσι».
19. Ο ψάλτης: «Και τω πνευματί σου».
20. Ο ιερέας: «Αγαπήσωμεν αλλήλους...».
21. Ο ψάλτης: «Πατέρα, Υιόν, και Άγιον Πνεύμα...»
22. Ο ιερέας: «Τας θύρας, τας θύρας...»
23. Ο ψάλτης λέγει το Σύμβολον της Πίστεως: «Πιστεύω εις ένα Θεόν, Πατέρα, παντοκράτορα...».
24. Συνεχίζεται κανονικά η Θεία Λειτουργία, όπως συνήθως.
25. Όταν φτάσουμε και ο ιερέας εκφωνήσει το: «Εξαιρέτως της Παναγίας Αχράντου υπερευλογημένης», τότε:
26. Ψάλλουμε το: «Επί σοί χαίρει, Κεχαριτωμένη, πάσα η κτίσις, Αγγέλων το σύστημα».
27. Συνεχίζεται κανονικά η Θεία Λειτουργία κι όταν φτάσουμε στο Κοινωνικό, αυτό είναι το: «Εξηγέρθη ως ο υπνών Κύριος, και ανέστη σώζων ημάς. Αλληλούϊα», το οποίο και ψάλλουμε.
28. Στο τέλος, αντί του: «Είδομεν το φως το αληθινόν...», ψάλλουμε το: «Μνήσθητι, Εύσπλαχνε, και ημών, καθώς εμνημόνευσας του ληστού εν τη Βασιλεία των ουρανών».
29. Ψάλλουμε το: «Είη το όνομα Κυρίου ευλογημένον από του νυν...».
30. Τέλος της ακολουθίας του Μεγάλου Σαββάτου το πρωϊ, που είναι Εσπερινός μαζί με Θεία Λειτουργία μαζί (όπως εξηγήσαμε και στην αρχή).

8. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΥ

ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ

ΣΑΒΒΑΤΟΥ

ΤΟ ΒΡΑΔΥ

ή ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΗ

8. ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΣΑΒΒΑΤΟ ΤΟ ΒΡΑΔΥ **ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ.**

Το Μεγάλο Σάββατο το βράδυ, πριν ακόμη αρχίσει η Ακολουθία της Ανάστασης ή περίπου μισή ώρα πριν την Ακολουθία της Ανάστασης, τελείται η Ακολουθία προετοιμασίας μας για την Ανάσταση.

Η Ακολουθία αυτή είναι μέρος της Ακολουθία του Όρθρου του Μεγάλου Σαββάτου, που τελείται (όπως εξηγήσαμε) το βράδυ της Μεγάλης Παρασκευής.

Η ακολουθία του Όρθρου του Μεγ. Σαββάτου, που τελούμε το βράδυ του Μεγ. Σαββάτου, στην προκειμένη-σημερινή περίπτωση όμως, έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

1. Αρχίζει συνοπτικά, χωρίς τον Εξάψαλμο (δεν υπάρχει Εξάψαλμος). Μπαίνουμε κατευθείαν στα Απολυτίκια και στις Ωδές και στις Καταβασίες. Δεν έχουμε τον Εξάψαλμο κλπ.
2. Δεν κάνουμε κατάληξη ενδιάμεσα στις Ωδές και στην όλη Ακολουθία για να εκφωνήσει ο ιερέας την μικρή συναπτή, ούτε διαβάζουμε το Συναξάριο. Επίσης, δεν εκφωνεί ο ιερέας: «Την Θεοτόκον και μητέρα του φωτός εν ύμνοις τιμώντες μεγαλύνομεν» πριν από την Θ΄ Ωδή των Καταβασιών (μετά την Η΄ Ωδή του Κανόνα).
3. Πριν από κάθε Ωδή, ψάλλουμε ότι ισχύει (δηλαδή: πριν τον Ειρμό δεν ψάλλουμε τίποτε, πριν από το πρώτο τροπάριο [μετά τον Ειρμό] ψάλλουμε: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι». Πριν από το προτελευταίο τροπάριο: «Δόξα Πατρί...» και πριν από το τελευταίο τροπάριο: «Και νυν και αεί...».
4. Στη συνέχεια εξελίσσεται κανονικά μέχρι και την ΣΤ΄ Ωδή (είναι η ίδια που ήδη τελέσαμε το βράδυ της Μεγ. Παρασκευής).
5. Μετά την ΣΤ΄ Ωδή, όμως:
Δεν θα διαβάσουμε το Κοντάκιο-Οίκο (μετά την ΣΤ΄ Ωδή).
Δεν θα ψάλλουμε τα Εγκώμια.
Δεν θα έχουμε την μικρή συναπτή που παρεμβάλλεται στο διάστημα μεταξύ των Ωδών (από τον ιερέα).
6. Ψάλλουμε και την Ωδή Ζ΄. Καμία διακοπή δεν γίνεται όταν αρχίσουμε να ψάλλουμε τις Ωδές, μέχρι να τελειώσουν.
7. Μετά την Ωδή Θ΄, πάμε κατευθείαν στο κλείσιμο της εισαγωγικής αυτής ακολουθίας του Μεγάλου Σαββάτου το βράδυ, που μπορεί να χαρακτηριστεί ως ακολουθία Εισαγωγική της Ανάστασης ή Ακολουθία προετοιμασίας της Ανάστασης.
8. Μετά τις Ωδές, κλείνουμε την ακολουθία του Μεγάλου Σαββάτου το βράδυ, για να αρχίσει η ακολουθία της Ανάστασης.

ΆΛΛΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

Πριν από την Ανάσταση, κανονικά η παραπάνω σειρά παίρνει περίπου μισή ώρα. Υπολογίζεται ότι οι καμπάνες για την Ανάσταση χτυπούν μισή ώρα πριν αρχίσει η Ανάσταση. Δηλαδή, με την παραπάνω τυπική τάξη αρχίζουμε στις 11.30 μ.μ. (23.30') το βράδυ του Σαββάτου και θα τελειώσουμε στις 12.00' νυχτερινή (24.00') του Σαββάτου ή ακριβώς μόλις αρχίσει η ημέρα της Κυριακής, οπότε γίνεται η Ανάσταση του Κυρίου μας.

Αν, σε άλλες περιπτώσεις οι ψάλτες χρειάζονται παραπάνω ή λιγότερο χρόνο για την τέλεση της παραπάνω τυπικής ακολουθίας, τότε πρέπει να μεταθέσουν το χρόνο έναρξής της (να μειώσουν ή να αυξήσουν το χρόνο έναρξης) της ακολουθίας αυτής, προκειμένου να αρχίσει η Ανάσταση την ώρα που θέλουν.

Η Ανάσταση δεν μπορεί ν' αρχίσει γρηγορότερα από τις 12.00' την νύχτα, επειδή τριήμερος αναστήθηκε ο Ιησούς.

Επειδή είναι προγραμματισμένο η Ανάσταση να γίνει στις 12.00' τη νύχτα και βλέπουμε ότι ήδη υπερβαίνουμε τον χρόνο, τότε για να συμπίεσουμε με τον χρόνο (στις 12.00' νυχτερινή), περικόπτουμε από τις Ωδές για να συντομεύσει ο χρόνος. Άλλοτε πάλι, αν χρειάζεται κι άλλος χρόνος (π.χ. πάμε να τελειώσουμε πριν τις 12.00' νυχτερινή), επαναλαμβάνουμε μια-δυο Ωδές, ώστε να υπάρχει αυτή η προγραμματισμένη Ακολουθία της Ανάστασης στην ώρα της.

Έτσι,

η Εισαγωγική αυτή Ακολουθία της Ανάστασης, έχει ως εξής:

8. ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΣΑΒΒΑΤΟ ΒΡΑΔΥ – ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΗ

(Το βράδυ της Ανάστασης).

1. Ο ιερέας: «Ευλογητός ο Θεός...».
2. Ο ψάλτης: «Αμήν». Το Τρισάγιο.
3. Ο ιερέας: «Ότι σου εστίν η βασιλεία και η δύναμις...».
4. Ο ψάλτης: «Αμήν», «Κύριε ελέησον» δώδεκα φορές, «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι. Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
5. Ψάλλουμε τα Απολυτικά, που είναι τα:
 Το πρώτο: «Ο ευσχήμων Ιωσήφ, από του ξύλου καθελών...»,
 Το δεύτερο: «Ότε κατήλθες προς τον θάνατον, η ζωή η αθάνατος...»,
 αφού πριν από αυτό ψάλλουμε με σύντομο τρόπο το: «Δόξα Πατρί...».
 Το τρίτο: «Ταις μυροφόροις Γυναιξί, παρά το μνήμα επιστάς, ο Άγγελος εβόα...», αφού πριν από αυτό ψάλλουμε με σύντομο τρόπο το: «Και νυν και αεί...».
6. Μικρή συναπτή - ο ιερέας.
7. Κάθισμα: «Σινδόνη καθαρά και αρώμασι θείοις, ...» και αμέσως μετά το Δοξαστικό: «Εξέστησαν χοροί των Αγγέλων ορώντες...». Πριν από το Δοξαστικό ψάλλουμε με σύντομο τρόπο το: «Δόξα Πατρί...» και «Και νυν και αεί...».
8. Ωδές.
 Ψάλλουμε την Ωδή Α΄ από το Τριώδιο (ο Ειρμός: «Κύματι θαλάσσης τον κρύψαντα πάλαι διώκτην τύραννον ...»)
 Ψάλλουμε την Ωδή Γ΄ από το Τριώδιο (ο Ειρμός: «Σε τον επί υδάτων κρεμάσαντα πάσαν την γην ...»)
 Για τις Ωδές ισχύουν τα εξής:
 Προηγείται ο Ειρμός και ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια.
 Η κάθε Ωδή έχει στην αρχή της τον Ειρμό, ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια, και κλείνει πάλι με τον Ειρμό της. Αν όμως η κάθε Ωδή μετά τον ειρμό δεν έχει τρία τροπάρια αλλά δύο, τότε επαναλαμβάνουμε το πρώτο τροπάριο της Ωδής (είναι το πρώτο μετά τον Ειρμό) και έτσι γίνονται τα δύο τροπάρια σε τρία (τον Ειρμό δεν τον επαναλαμβάνουμε, γιατί θα τον ψάλλουμε πάλι στο τέλος κλείνοντας την Ωδή).
 Πριν από τον Ειρμό δεν ψάλλουμε τίποτε.
 Πριν από το πρώτο τροπάριο της κάθε Ωδής (εκτός του Ειρμού), ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι».
 Πριν από το δεύτερο τροπάριο της κάθε Ωδής (εκτός του Ειρμού), ψάλλουμε το: «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι».
 Πριν από το τρίτο-προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν», και

Πριν από το τελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής, που είναι και ο Ειρμός της, με το οποίο κλείνουμε την Ωδή, πριν από αυτό δεν ψάλλουμε τίποτε.

Μετά το τέλος της Γ΄ Ωδής, κάνουμε κατάληξη.

Κλείνουμε, ψάλλοντας και πάλι τον Ειρμό (το πρώτο τροπάριο-καταβασία). Κάνουμε κατάληξη.

9. Ψάλλουμε τις Ωδές Δ΄, Ε΄ και ΣΤ΄.

Για τις Ωδές ισχύει, ότι είπαμε και παραπάνω. Το τελευταίο τροπάριο-καταβασία της κάθε Ωδής είναι αυτό του Ειμού της με το οποίο γίνεται και το κλείσιμο της κάθε Ωδής.

10. Ψάλλουμε την Ωδή Ζ΄ και αμέσως μετά, ψάλλουμε την Ωδή Η΄.

Για τις Ωδές ισχύει, ότι είπαμε και παραπάνω. Πριν από το τελευταίο τροπάριο-καταβασία της Η΄ Ωδής (που εδώ για κλείσιμο έχουμε τον Ειρμό της Η΄ Ωδής) ψάλλουμε το «Αινούμεν, ευλογούμεν, και προσκυνούμεν τον Κύριον». Πριν από το πρώτο, μετά τον Ειρμό τροπάριο της Η΄ Ωδής, ψάλλουμε: «Ευλογούμεν Πατέρα, Υιόν και Άγιον Πνεύμα τον Κύριον». Το κλείσιμό της γίνεται με την επανάληψη του ειμού της, χωρίς να ψάλλουμε πριν από αυτόν τίποτε.

11. Ψάλλουμε τις Καταβασίες-τροπάρια της Θ΄ Ωδής. Συνολικά ψάλλουμε τον Ειρμό, ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια και στο τέλος κλείνουμε πάλι με τον Ειρμό.

12. Μόλις τελειώσουν οι παραπάνω Ωδές, διαβάζουμε το Τρισάγιο.

13. Μικρή συναπτή - ιερέας.

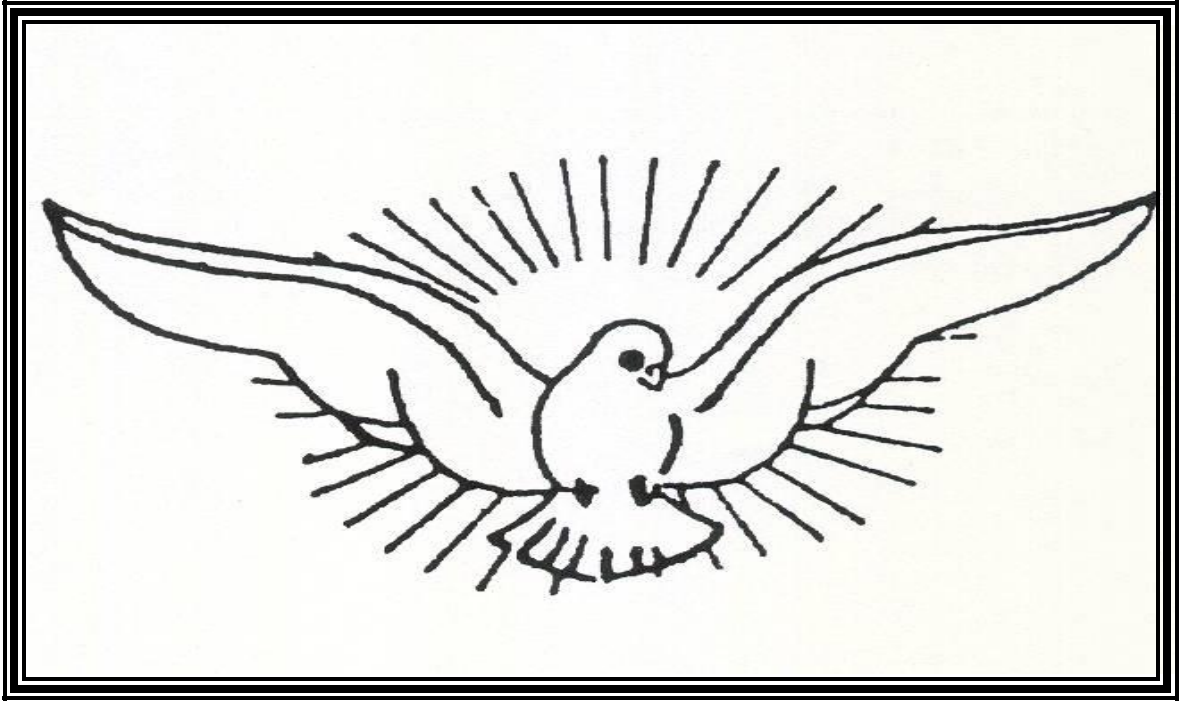
14. Ψάλλουμε το Απολυτίκιο: «Ότε κατήλθες προς τον θάνατον, η ζωή αθάνατος, τότε τον Άδην ενέκρωσας τη αστραπή της Θεότητος: ...»
Συχνά στο σημείο αυτό, ακολουθεί το μήνυμα της Ανάστασης από τον Μητροπολίτη που διαβάζουν οι ιερείς της μητρόπολής του. Είμαστε πριν από το τέλος.

15. Ο ιερέας: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι...» και τελειώνοντας λέγει: «Δι' ευχών των αγίων πατέρων ημών...».

ΕΔΩ, ΣΒΗΝΟΥΝ ΤΑ ΦΩΤΑ ΣΕ ΟΛΟΝ ΤΟΝ ΝΑΟ.

ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΝΑ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ Η ΑΝΑΣΤΑΣΗ.

ΕΔΩ ΤΕΛΕΙΩΝΕΙ ΤΟ ΤΡΙΩΔΙΟ ΚΑΙ ΑΡΧΙΖΕΙ ΤΟ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΡΙΟ.

Σκέπασον ημάς τη σκέπη των πτερύγων σου.

Συγγραφή - επιμέλεια : Χαράλαμπος Θεοφ. Δράκος

Ταχυδρομική Διεύθυνση: 483 00 - Θεσπρωτικό

Διεύθυνση Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου: drakosxar@yahoo.gr

Διεύθυνση στο Διαδίκτυο (Internet): www.drakosxar.gr
